

Protokoll

Norsk Arbeid

1935

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

PROTOKOLL

OVER

FORHANDLINGENE PÅ DET 18DE LANDSMØTE I OSLO 1935

REFERAT VED ERLING LIAN

OSLO 1936 ARBEIDERNE'S AKTIETRYKKERI

Arbeiderbevegelsens
Arkiv
og
Bibliotek

331.81(481)2

Ar 17L

3x

Saksregister.

<i>Landsmøtets åpning</i>	1
Formannens åpningstale	3
Hilsen fra Grubeinternasjonalen	5
Gjesterens hilsningstaler	6 og 67
Veteranene har ordet	15
<i>Billede av landsmøtets åpning</i>	24 og 25
<i>Blomster og hilsninger i anledning forbundets 40 års jubileum</i>	15
Fest i anledning 40 års jubileet	100, 119
<i>Valgordningen til landsmøtet</i>	16
<i>Navneoprop</i>	18
<i>Fullmaktens godkjennelse</i>	22
Tvist om mandatet fra Kirkenes	22
Ennu et forhold vedrørende fullmaktene	29
Protest mot en representants fullmakt	162
Representant må reise. Varamannen innkalles	83
<i>Vedtagelse av dagsorden</i>	30
Forbundets formann forenkler arbeidsordningen	67
<i>Vedtagelse av forretningsorden</i>	31
Begge arbeiderpresser får adgang	46
<i>Konstituering</i>	32
<i>Beretning</i>	33, 45, 52
Mistillitsforslag	38
Forslaget oversendes valgkomiteén	60
Til forretningsorden	40
Beretning for 1932, 1933 og 1934	47
Anleggsvirksomheten ved jernbaneanleggene	47
Røros Kobberverk	51
Orkla Grube-Aktiebolag	60
Muntlig beretning ved formannen	145, 154, 163, 182
Forhandlingene for veiarbeiderne	165
Arbidsreglement og overenskomst	171, 174, 176
Tillitsmannsbestemmelsen, lønsspørsmålet etc.	182
Jernbaneanleggenes tarifforhold	186
Revisjonsutvalgets bemerkninger til landsmøtet	61, 66, 69
Alfred M. Nilsens medlemsskap	67
<i>Regnskapene for perioden</i>	61
<i>Møter, konferanser, permisjoner etc.</i>	
Et utleieforhold i Møllergaten 3	75
Representantskapet har møte	89
Jernbaneanleggenes representanter konfererer	119
Valgkomiteén møter	152
Permisjoner	148, 152, 179, 194, 212 og 213
To trakasseringer oversendes forbundsstyret	101
En avbrytelse	159
Grubearbeidernes representanter konfererer	171
Det nye representantskap møtes	255

<i>Forslag til forandringer i forbundets lover</i>	76, 86, 99, 103, 191, 206
Mannskapsordningen ved kontoret	79
Lovforslag oversendt redaksjonskomitéen kommer tilbake	188
Sluttbehandling av kontingenten	217
Lovendringenes ikrafttreden	219
§ 17, forsikringskassen	226, 231, 239
Forsikringskassen og uhelbredelig sinnssyke og virkelig invaliditet	240
Kontingentfritagelse og skoleutdanning	235
De gamle og nye kontingentmerker	235
<i>Andragender sendes budgettkomitéen</i>	90
<i>De internasjonale forbindelser</i>	91
Votering	95
<i>Krigssituasjonen og fagorganisasjonens stilling</i>	95
Redaksjonskomitéens innstilling	198
<i>Forskjellige forslag.</i>	
Ludvig Anthonsens eksklusjon	115
Utlån av forbundets midler	118
Omsendelse av landsmøtets protokoll	118, 198
Lettere adgang til billig jord	120
Statsråd Ystgaards innledningsforedrag	120
Trekkordningen ved veianleggene	134
Ole Hagens eksklusjon	136
Pensjonering av arbeidere ved jernbaneanleggene	137
Sak vedrørende Eikerveien oversendes forbundsstyret	142
Arbeide for anleggsarbeidernes voksne sønner og eldre sesongarbeidere	143
Offentliggjørelse av avstemningsresultater	144
Antall medlemmer i representantskapet	176
Et forhold i Løve Veiarbeiderforening	178
Avdeling 80's medlemsskap i forbundet	187
Svalbard og landsmøtene	185
En bekreftelse	188
Forslag mot nødsarbeidet oversendes forbundsstyret	199
<i>Hilsen fra Hans Berntsen</i>	134
<i>Svenska Grov- og Fabrikkarbetareförbundets representanter tar avskjed</i>	173
<i>Svenska Gruvindustriarbetareförbundet tar avskjed</i>	188
<i>Det Intern. Fabrikkarbeiderforbunds representant og de danske representanter</i> <i>tar avskjed</i>	205
<i>Tillitsmennenes lønninger</i>	209
<i>Valgkomitéens innstilling foreslås tilbakesendt komitéen</i>	209
Innstillingen sendes tilbake	216
Valgkomitéen går	217
En spesialkomité til å fremkomme med forslag på ny valgkomité	217
Ny valgkomité nedsettes	229
Den nye valgkomité i arbeide	241
<i>Valg</i>	242
Valgene behandles for lukkede dører	243
Votering i edruegighetsspørsmålet først	251
Formannsvalget	251
Næstformannsvalget	251
Sekretærvalget	252
Kasserervalget	252
Forbundsstyret	252
Varamenn til forbundsstyret	253
Innkallelse av varamenn	253
Revisjonsutvalget	253
Sekretæren og forbundsstyret	253
Representantskapet	253
Varamenn til representantskapet	254
A. F. L.s representantskap	254
Varamenn til samme	255
Det nye representantskap møter	255

<i>Dietgodtgjørelsens størrelse</i>	210
Forslag trekkes tilbake	212
Forsent fremmet	220
<i>Julebidrag til arbeidsledige medlemmer</i>	212
<i>Andragender</i>	219
Arbeidernes Avholdslandslag	219
A. U. F.	220
Framfylkingen	222
Norsk Sangerforbund	222
A. I. F. og en rask idrettsdebatt	222
<i>Hvem gir referater?</i>	221
Hvem eller hvilke personer er de skyldige?	235
<i>En veteran påskjønnnes</i>	225
<i>Edruegighet — en rask avholdsdebatt</i>	231
<i>Protest mot de tyske dødsdommer</i>	241
<i>Avslutning</i>	255
<i>Landsmøtets vedtak</i>	257

Person- og taleregister.

Aanes Einar, 28, 72.
 Aasebø, Carsten, 238.
 Ahlstrand, A., 61, 81, 84, 110, 119, 159, 180, 181, 206, 215, 227.
 Andersen, Alfred, 254, 255.
 Andersen, Julius, 190.
 Andersen, Karl, 145.
 Andreassen, Morten, 61.
 Angvik, Olaf, 118.
 Antonsen, Alberg, 32, 162, 163.
 Askestad, Andras, 40.
 Bakken, Lars, 28, 29, 32, 48, 51, 66, 83, 94, 140, 142, 176, 191, 192, 195, 198, 199, 212, 227, 228, 238, 244, 246, 254.
 Bakken, Nils, 88, 201, 217, 249.
 Beck, Ole, 28, 57, 68, 69, 75, 84, 111, 152, 193, 216, 217, 227, 230, 248, 251, 254.
 Berg, Birger, 15.
 Bergundhaugen, Lars, 32, 51, 81, 108, 119, 140, 142, 185, 186, 200, 225.
 Berlid, Johan, 32, 48, 51, 85, 111, 137, 143, 176, 222, 233, 254.
 Botten, Konrad, 72, 85, 189, 217, 221, 229, 230.
 Bottenvand, Karl, 27, 29, 33, 55, 57, 59, 80, 83, 94, 102, 105, 110, 119, 152, 160, 193, 195, 208, 209, 220, 225, 234, 238, 246, 249.
 Braathen, Olav, 65, 72, 73, 74, 80, 83, 87, 109, 111, 179, 181, 215, 220, 221, 228, 240, 249, 251, 253.
 Bækevoild, Birger, 40, 183, 185, 248, 253.
 Edvardsen, Karl, 63, 77, 84, 86, 88, 114, 162, 205, 219, 224, 230, 243, 245, 251.
 Evanger, Erling, 153, 220, 254.
 Fagermo, Saras, 72.
 Fossum, Ragnar, 47, 60, 85, 114, 202, 251, 254.
 Furnes, Hans, 210.
 Gikling, Olaf, 32, 232, 233, 249.
 Haanes, Jens, 45, 54, 55, 231, 232.
 Hansen, Trygve, 31, 32, 58, 83, 90, 93, 94, 106, 133, 162, 177, 185, 190, 191, 195, 220, 232, 236.
 Hartmark, Knut, 36, 89, 114, 119, 171.

Haugen, Anders, 82, 99, 105, 114, 176, 181.
 Haugen, Jørgen, 61.
 Hemli, Edvard, 233, 235.
 Henriksen, Chr., 18, 26, 33, 36, 42, 44, 46, 51, 66, 71, 72, 74, 75, 76, 85, 89, 102, 112, 113, 135, 136, 139, 141, 143, 162, 163, 165, 170, 171, 175, 177, 180, 181, 184, 187, 201, 202, 205, 206, 212, 235, 237, 238, 240, 241, 249.
 Hersleb, Jørgen, 41, 43, 65, 75, 76, 86, 87, 90, 106, 108, 111, 113, 114, 119, 200, 220, 223, 229, 232, 238, 240.
 Hestnes, N., 28, 35, 38, 83, 133, 140, 141, 184, 224, 235, 250, 255.
 Isaksen, A., 32, 100.
 Jamtli, Ole, 72.
 Jensen, Ivar, 26, 28.
 Jensen, Johan, 132.
 Jensen, Johanne, 13.
 Johansen, Ole, 46, 75, 107, 153, 210, 211, 212, 221.
 Johnsen, Thorvald, 33, 47, 136, 171, 176, 205, 229, 230, 243, 248, 251.
 Johansson, Elof, 13.
 Jonge, K. de, 8, 205.
 Jupskaas, K. O., 187, 252.
 Karlbom, Thorvald, 173.
 Karlsen, Albert, 30, 36, 49, 80, 85, 100, 107, 111, 113, 118, 136, 137, 142, 143, 163, 170, 171, 175, 176, 177, 183, 185, 186, 193, 198, 201, 220, 230, 231, 238, 241, 248, 256.
 Karlsen, Marthinus, 29, 80, 82, 171, 173, 219, 221, 224, 234, 237, 245, 151.
 Karlsen, Oscar, 223, 249.
 Karlsrud, J. P., 69, 89, 176, 211, 226.
 Kleveland, Idar A., 74, 75, 81, 107, 108, 112, 143, 173, 181.
 Kvernebo, Oscar, 65, 86, 89, 112, 223, 233, 247, 251.
 Larsen, Aanon, 49, 66, 136, 186, 208, 212, 215, 249.
 Larsen, Waldemar, 31, 42, 43, 59, 65, 75, 77, 86, 88, 92, 94, 215, 219, 232, 235, 247.

Lien, Adolf, 55, 66, 90, 105, 111, 163, 178, 200, 204, 205, 206, 209, 213, 214, 218, 219, 222, 223, 226, 244, 249.
 Lein, Martin, 243.
 Lynaas, M., 143, 191, 195, 199.
 Løgavlen, Ingv., 39, 69, 73, 81, 88, 100, 102, 105, 115, 119, 163, 170, 172, 178, 180, 183, 196, 197, 199, 200, 209, 216, 221, 227, 228, 230, 244.

Malmberg, K., 181.
 Merli, Magnus, 187, 208, 209, 213, 215, 216, 223, 240, 245, 252, 255.
 Misvær, Oskar, 29, 202, 243, 254.
 Moe, Annar, 44, 47, 85, 163, 230.
 Moe, Finn, 95.
 Moen, Alsing, 73, 74.
 Moi, T., 255.
 Moljord, Kristian, 26, 32, 41, 58, 66, 69, 75, 86, 104, 109, 110, 153, 159, 160, 163, 187, 195, 198, 201, 227, 237, 249.
 Mortensen, Kristian, 227.
 Mydland, Thorvald, 165, 170, 171, 216.
 Nergaard, John, 38.
 Nilsen, Alfred M., 65, 253.
 Nilsen, Martin, 67, 206.
 Nordahl, Konrad, 7, 58, 102, 109, 172, 194, 201, 216, 233, 246, 250, 254, 255.
 Nordvik, Ole, 174, 219, 244, 254.
 Nygaardsvold, Johan, 6.

Olsen, Charles M., 40, 42, 65, 76, 78, 82, 85, 90, 106, 109, 113, 114, 119, 190, 197, 198, 205, 216, 217, 220, 221, 222, 230, 236, 238, 252.
 Olsen, Kolbjørn, 35, 38, 45, 60.
 Olsen, Martin, 30, 57, 59, 159, 207, 212, 216, 233, 245.
 Olsen, Oskar, 189.
 Olsen, Torbjørn, 32.
 Omeland, Olav J., 243, 254.
 Oshaug, Sigurd, 27, 82, 183.

Paulsen, Edv., 201.
 Paulsen, Hans, 49, 51, 67, 105, 246.
 Pedersen, Konrad, 229.
 Petersen, Bj. E., 112, 114, 181, 203, 210, 212, 245.
 Pettersen, Erik, 14.
 Pettersson, Erik, 188.

Rengaard, Peder, 55, 58, 84, 85, 104, 111, 119, 144, 153, 161, 192, 200, 215, 220, 228, 232, 241, 243, 251.
 Rødaas, Justin, 29, 30, 56, 58, 60, 69, 74, 75, 82, 85, 94, 99, 102, 104, 119, 133, 144, 159, 162, 163, 190, 194, 196, 210, 212, 219, 231, 243, 247.
 Røste, Hans, 77, 86, 89, 90, 108, 207, 229, 230, 252.
 Røttereng, Johan, 133, 206, 223, 226, 234.

Sakariassen, Sigvart, 38, 69, 81, 135, 184, 244, 252.
 Sethil, Gunnar, 15.
 Simonsen, Kristian, 84.
 Simonsen, Einar, 27, 28.
 Simonsen, Simon, 153, 162, 163, 176, 191, 198, 203.
 Skevik, Arthur, 186, 187.
 Skotnes, 255.
 Sletten, Olaf, 29, 34, 38, 41, 46, 47, 60, 106, 183, 204, 205, 230, 249.
 Spelkavik, Alf, 184.
 Strømhaug, Bernhard, 164.
 Sørensen, Arne, 40, 70, 84, 115, 217, 219, 222, 224.
 Sørensen, Arthur, 159.
 Syversen, Emil, 141, 226.
 Svare, Hans, 48, 51, 73, 208, 211, 250.
 Sundan, Hans J., 206, 210.
 Sævik, Gudmund, 254.
 Sørdersten, Viktor, 189.

Thorstensen, Thv., 40, 65, 75, 247, 251, 255.
 Togstad, Johs., 27, 60, 65, 105, 161, 193, 209, 220, 254.
 Tranmæl, Martin, 91, 92, 94, 95.
 Uberg, Anders, 136.
 Ulseth, Jon, 31, 115, 136.

Vaade, O. E., 43, 44, 101, 104, 115, 151.
 Valle, Ole, 185.
 Vigen, Petter, 51, 54, 55, 72, 134, 188, 196, 211, 222, 232, 233, 246, 251, 254.
 Vik, Andreassen, M., 137, 180.
 Vik, Johan, 164.
 Viik, Anker, 136, 137.
 Væriø, O., 25, 49, 84, 85, 177, 184, 198, 205, 211, 215, 218, 229, 237, 249.
 Wenge, Ole, 245.

Ystgaard, Hans, 120, 134.

Ødegaard, Emil, 79, 190, 202, 207, 223.
 Ødegaard, Johs. M. P., 3, 7, 15, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 49, 52, 55, 56, 58, 60, 67, 68, 69, 75, 79, 83, 84, 85, 86, 87, 90, 92, 99, 100, 101, 110, 111, 112, 131, 133, 136, 141, 144, 145, 148, 152, 153, 154, 161, 162, 163, 164, 165, 170, 171, 174, 177, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193, 194, 197, 198, 200, 208, 215, 220, 221, 225, 226, 228, 237, 239, 240, 241, 250, 252, 256.
 Øveraas, Halvdan, 38, 80, 82, 135, 182, 216, 252.
 Øvstegaard, Haakon J., 111, 151, 154, 215, 218, 219, 232.

Møtets åpning.

Søndag den 6 oktober 1935 klokken 12 middag samledes i Oslo Arbeidersamfunds store sal i Torvgaten 14 i Oslo, representantene til Norsk Arbeidsmandsforbunds 18. ordinære landsmøte.

Efter at landsmøtet var fotografert sang Sangforeningen *Arbeidsmannen* en rekke sanger som blev mottatt med begeistret bifall, som gjentok sig da forbundets formann, Ødegård, bragte sangerne landsmøtets hjerteligste takk for at de hadde satt stemning over møtets åpning.

Forfatteren *Arne Paasche Aasen* leste så en av ham for anledningen skrevet prolog, som slo utmerket an. Vi må tillate oss å hitsette den nedenfor, da den gir et så utmerket bilde av organisasjonstankens første spire og dens rivende vekst frem til våre dager:

Det som først idag skal sies
og som ikke kan forties
er at veien som vi vandret
er betydelig forandret.
Den er lettere å gå,
den har færre bratte bakker
enn den hadde for de få
som med feisel og med hakker
aller først tok hånd i hanke
for vår store samlingstanke.

Det vi kaller «før i tiden»
er så lenge, lenge siden —
men det fins da ennu dem
som kan mane minnet frem
fra den tid da folk fikk knoge
mellem svarte fjell og skoge
uten *nogen annen* rett
enn å slite kroppen trett.

Ja, det finnes ennu dem
som har svoret mangen ed,
når de — jaget fra sitt hjem —
måtte dra fra sted til sted.

Men de hånlo under hatten
selv den dagen de fikk «katten»,
for de visste at for «slusken»
var det husrum selv bak busken.

Om de hutret eller svalt,
visste alle hvad det *gjaldt*.
Det gjaldt kampen mot de store
som satt trygt og godt ved borde'.
Og i denne bitre striden
har de aldri sveket siden.

De var «renhårig» og trossi' —
Bak den skjorte som de slåss i
bruste blodets varme strøm
— levet folkets frihetsdrøm.

La oss si det med det samme:
Av så sterk og rak en stamme
skjøt der mangel frodig gren
— selv om stammen stod i sten.

Der kom hundre hårde kampe
— alle minnes hvad de krevet —
aldri stod vi helt i stampe,
nei, vi *vokste* — ja, vi *levet*!

Striden stod i alle trakter.
Aldri tryglet vi om fred.
Alle borgerstatens makter
mønstret for å slå oss ned.

Bajonett og gummikølle
knet ingen oprørsånd —
Han som falt ved Pienes Mølle
blev vår nye Foleson.

— — —

Over graven hvor han gjemmes
skal der gro en bedre vår,
og hans navn skal aldri glemmes
når vårt folk i striden går.

Må hans minne være heget
i de tusen småkårhjem —
Under merket hvor han segnet
skal den nye tid stå frem.

— — —

Det som nu idag skal sies
og som ikke kan forties
er at veien som vi vandret
er betydelig forandret.

Vi som hit idag er stevnet
for å drøfte felles kår
går en vei som alt er jevnet
gjennom mange slitets år.

Men en *sådan* rett forplikter,
Vi har andres arv å bære.
Den er fredløs mann som svikter
livets egen, dyre lære.

La oss bygge sterke borge,
sette kraft og samhold til.
La oss engang vinne Norge
— det er *det vi skal* og *vil*.

Derefter slo forbundets formann, *Johs. M. P. Ødegård* til lyd og uttalte:

Ærede representanter og gjester! Klassefeller! På forbundsstyrets og representantskapets vegne har jeg igjen den ære å ønske velkommen. Dette er det 18. landsmøte i den tid forbundet har bestått. Siden vi sist var samlet i 1932 til landsmøte har det i perioden inntrådt den omstendighet at en del kamerater er gått bort. (Forsamlingen reiser sig). Først vil jeg nevne kontordamen, Aslaug Haagensen, som avgikk ved døden den 19 mars 1934. Hun arbeidet i over 20 år i forbundets tjeneste og kjente dets arbeide ut og inn. Hun døde praktisk talt på sin arbeidsplass. Like etter kontortidens slutt gikk hun til møte i sin fagforening og 1 time derefter var hun død. Jeg vil videre nevne to kjente navn innen arbeiderbevegelsen i Norge, nemlig redaktørene Anders Buen og Torgeir Vrå. I vårt naboland Sverige avgikk C. J. Söder ved døden den 23 august 1934. Han var formann for Svenska Grov- och Fabrik-arbetareförbundet. Han kom på sitt kontor til dagens gjerning og det var ikke lenge efter at han var død. Han var selv rallar og var med å reiste organisasjonen og har deltatt i det skandinaviske gjensidighetsarbeide i mange år. Vi har videre Grubeinternasjonalens president, Fritz Husemann. Han blev myrdet av fascistene i april iår. Vi vil minnes den rakryggede skikkelse, som ikke stakk sig unda for fascistene. Jeg vil videre nevne alle de av våre medlemmer, som arbeidet mer i det stille, og som i perioden er avgått ved døden. Det er vel 200 medlemmer med så langt medlemsskap at de har opnådd rettigheter i forbundets forsikringskasse. Vi takker dem alle for deres kameratskap og medarbeiderskap. Vi lyser fred over deres minne. (Denne del av talen påhørtes stående.)

Og *formannen* fortsatte: Kamerater! Det var den 13 april 1895, altså for godt og vel 40 år siden, at det møtte 12 mann her i salen og

dannet forbundet. De representerte 200 vei- og jernbanearbeidere og det var grunnlaget for forbundets start. Det var et pionérarbeide dengang å reise organisasjonen. Vi *vet* at det har lyktes og det var vel ingen som tenkte sig at dette arbeide skulde få en slik rivende utvikling. Det første navn gav en bestemt ramme for forbundets virkeområde, men det har siden utviklet sig til å bli ikke bare for vei- og jernbaneanlegg, men også en mengde andre grupper. Det kan også med rette sies at Arbeidsmannsforbundet har satt mange merkepele. En av disse vil jeg nevne, nemlig minstelønnsprinsippets gjennomførelse for de ikke-faglærte arbeidere, som var helt ukjent frem til 1909. Vi kjenner til Røroskonflikten som varte i 10 måneder. Det gikk lettere med minstelønnsprinsippet etter den og dette system er ikke kjent i mange andre land. Når det gjaldt å vareta medlemmenes interesser så kom oppgavene nokså langt ut i rekken av årene. I 1912 og 1913 kom man et betydelig skritt fremover, idet man da fikk den første avtale med statsmyndighetene for jernbaneanleggene. Man løftet sig da ut av den stillstand man var oppe i. Og forbundet vokste sterkt. Men *utviklingen* har villet det slik at forbundet ikke kunde holde rangen som det største og mest omfattende fagforbund i Norge. Medlemstallet steg, men omorganiseringen i 1923 og 1924 innskrenket medlemstallet fra 40 000 til 5 000 medlemmer. Men tross denne utvikling, tross avgivelsen av medlemmer til nye organisasjoner, allikevel ser man at man vokser videre smått og sikkert. Og kanskje nettopp denne utvikling kan være den beste. Det er igjen veiarbeiderne og jernbanearbeiderne som sammen med grubearbeiderne utgjør hovedstammen i forbundet. De øvrige medlemmer i forbundet utgjør relativt et lite antall. Vi har ennå blandt veiarbeiderne mange uorganiserte, men de kommer nu efter hvert til organisasjonen. Det er sesongarbeide og av den grunn vanskelig å få stabile forhold. Først i 1932 var veiarbeiderne så langt fremme at de kom til forhandlinger med myndighetene, og man vil huske at det blev forhandlinger her inne under forrige landsmøte. Det samme gjøres nu i år. Noget resultat av disse forhandlinger foreligger ennå ikke; men vi kan idag si at det er noget lettere å arbeide med materien enn i 1932. I 1932 var det den annen part som viste nogen av sine sletteste egenskaper. Det var en klappjakt ute i distriktene for å drive folkene ut i streikbryteri. Og det blev sendt bevæbnet politi til forsvar av streikbryterne. Siden 1932 har det også vært en hel del andre tariff-revisjoner. Den mest omfattende var i vår i bergverksindustrien, som vi kommer frem til i den muntlige beretning. Jeg vil nevne at når det gjelder bergverksdriften så er den helt underlagt den internasjonale konjunktur. I første rekke har bergverksarbeiderne fått føle det. Nu er det en liten lysning; men dessverre må man si at det kommer som en følge av den krig som er utbrudt. Når det gjelder tariffen i sin almindelighet, så var det for bergverksarbeiderne faktisk prolongasjon med en liten forbedring i ferien. Som sagt er tilveksten til forbundet utmerket og tross omorganiseringen i 1923 og 1924, så har Arbeidsmandsforbundet fremdeles et stort arbeidsområde, og det er aldeles ikke utenkelig at vi, om vi kan få samlet alle disse, om ikke lenge vil rage

op blandt de største forbund om ikke det største. Vi har også inntrykk av at arbeidet nu er lettere; ikke minst derved at vi er gått sammen med den politiske bevegelse. Vi har den tilfredsstillelse at hovedstaden er i Arbeiderpartiets hender og vi har den glede å se at Regjeringen er utgått fra Arbeiderpartiet, slik at vi nu har makten og kan stanse de angrep som var rettet mot fagorganisasjonen. Vi har derved fått tilbake mer handlefrihet og dermed handlekraft. Veksten fortsetter og *må* fortsette og vi for vår del må fortsatt være i de ytterste linjer. Men det kan også sies at det arbeide som Arbeidsmandsforbundets medlemmer i det stille har utført rundt i vårt vidtstrakte land har vakt arbeiderklassen til selvtenkning og til reisning av de mest elementære krav på menneskerettigheter. Man har skapt mange varige minner rundt omkring. Vi er glad for at vi har fått lov å være med i dette pionérarbeide og vi vil føle fortsatt interesse og glede for dette arbeide i den utstrekning vi kan makte og evne det. Bare det at det er en fagforening på stedet gir styrke. Jeg mener vi på denne dag, som vi må regne med som vår 40 års dag, skal love hverandre at det fra vår side skal bli vist den hele og fulle solidaritet i felleskap med den øvrige arbeiderklasse og at vi har vilje til å komme videre frem. Jeg ønsker dere atter velkommen — representanter og gjester. Og jeg håper at resultatet må bli slik av våre forhandlinger at det vil være til gagn for forbundet og medlemmene og dermed også for den øvrige arbeiderklasse. Hermed erklærer jeg forbundets 18. landsmøte åpnet. (Og klubben falt.) Talen blev hilst med begeistret bifall.

Formannen fortsatte så: Vi har i likhet med tidligere landsmøter innbudt representanter for de organisasjoner som vi samarbeider med, og denne gang har vi dessuten benyttet anledningen og har den glede å se i blandt oss statsminister *Nygaardsvold*. (Kraftig bifall.) Vi er glad over at han har funnet anledning til å komme til stede her. Han er heller ingen ukjent mann i vår organisasjon, idet han har vært medlem av forbundet til omorganiseringen fant sted. Videre møter fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon *Konrad Nordahl*, fra Norsk Bygningsarbeiderforbund *Jens Tangen* og *Peder Framnes*, fra Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund *Nic. Næss*, *A. Gulbrandsen* og *K. Tor-kildsen*, fra Skog- og Landarbeiderforbundet: *Liengen* og *P. H. Vestad*, Det internasjonale Fabrikkarbeiderforbund: *K. de Jonge*, fra Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark: *Kristine Haagensen* og *Johanne Jensen*, Dansk Arbeidsmandsforbund: *Martin Nilsen*, *Helfred Nilsen*, *Axel Olsen*, Svenska Grov- och Fabrikarbetareförbundet: *Elof Johansson*, *Torvald Karlbom*, Svenska Gruvindustriarbetareförbundet: *Erik Pettersson*, *Wiktor Södersten*. Videre møtte som spesielt innbudte: *Birger Berg* og *Gunnar Sethil*. (Samtlige gjester blev hilst med sterkt bifall eftersom de blev påropt.)

Hilsen fra Grubeinternasjonalen.

Formannen fortsatte: Vi har også innbudt Grubeinternasjonalen, men den har ikke kunnet avgi møte. Vi har derimot mottatt følgende skrivelse:

Kamerater.

Referende til Deres skrivelse av 12 juli hvor De inviterer Grubeinternasjonalen til å sende en representant til de norske grubearbeideres 18. kongress, beklager jeg meget å måtte meddele Dem at Grubeinternasjonalens eksekutivkomité ikke kan møte til Deres kongress' åpning, og det vil derfor være umulig for en representant å delta i Deres kongress. Det har ytterligere sin grunn i, som De er opmerksom på, at vår federasjons finanser er dårlige på grunn av Tysklands, Austriens og Spanias vanskeligheter.

Jeg håper at Deres medlemmer, som har vært de mest lojale likeoverfor vår internasjonale organisasjon, vil motta med mig alle våre kameraters gode ønsker for at Deres kongress skal bli vellykket. Verden går nu gjennom en meget vanskelig periode, og hadde vår internasjonale arbeider- og socialistbevegelse vært sterkere og mere vitende om arbeidernes oppgave, da hadde kanskje mange vanskeligheter vært undgått og vi hadde kunnet se fremtiden imøte med mere håp.

Idet jeg igjen uttrykker de beste hilsener fra Grubeinternasjonalen og Den britiske Grubefederasjon til Deres kongress er jeg deres ærbødige

Eddy Edwards,
internasjonal sekretær.

Grubeinternasjonalens hilsen blev mottatt med sterkt bifall.

Og formannen fortsatte: Vi har videre innbudt Birger Berg og Gunnar Sethil. Når vi har gjort det er det fordi de er våre eldste medlemmer. Birger Berg var med blandt de 12 som dannet forbundet og som siden har holdt sitt medlemsskap den hele tid. (Livlig bifall.) Sethil står også i en særstilling. Han er den eldste av arbeidsår i forbundets tjeneste. Vi ønsker Sethil velkommen blandt oss. (Livlig bifall.)

Gjestenes hilsningstaler.

Statsminister Johan Nygaardsvold: Klassefeller, kamerater! På Regjeringens vegne vil jeg overbringe Arbeidsmandsforbundet en hilsen. Regjeringen er opmerksom på den rolle Arbeidsmandsforbundet har spilt for arbeiderklassen i dette land. Det var ikke rar forståelsen dengang, da Arbeidsmandsforbundet blev dannet. Men det har vært banebrytende og ikke bare for organisasjonstanken og organisasjonsviljen, men også for arbeiderklassens reisning av sine økonomiske og kulturelle oppgaver. Alle som kjenner til organisasjonsarbeidet vil være opmerksom på at det var en av de vanskeligste og tyngste oppgaver å få tak i de ikke faglærte. Men det kan sies idag på 40 års dagen at de har klart det og Arbeidsmandsforbundets avdelinger har dessuten vært den første skole i klassebevissthet. Overalt i de forskjellige arbeidsgrener har Arbeidsmandsforbundet vært ute og fra deres forbund har dyktige organisasjonsfolk dratt ut og dannet nye organisasjoner. Her kan man se resultatene av et stort arbeide og for det takker jeg på Regjeringens vegne og vi ønsker til lykke. Personlig vil jeg si en hjerte-

lig takk for at jeg har fått anledning til å være til stede her. Jeg vilde gjerne overvære deres landsmøte og følge med i forhandlingene, men jeg har også noget annet å gjøre. Det kunde jo også kanskje være dem blandt representantene som i all fortrolighet vilde si mig et salomonisk ord. Men jeg har dessverre ikke anledning til å overvære hele deres landsmøte. Det var gjennom dette forbund jeg for ca. 34 år siden kom i forbindelse med organisasjonen. Vi lever i organisasjonens tidherv. Det er *organisasjon* og *sammenslutning* som er løsenet. Vi får håpe at det må lykkes oss i fellesskap å få plan i arbeidet og en økonomisk bedring av forholdene i dette land. Det var sagt av formannen i hans åpningstale at Arbeidsmandsforbundet nu atter hadde som hovedstamme: vei- og anleggsarbeiderne. Og det vet jeg fra de siste dager. Såvidt jeg vet er det sysselsatt 25 000 mann ved vei- og veivedlikeholdsarbeidet. Ved jernbaneanleggene er det 1 000 mann mer i år enn ifjor. De eksakte tall vet jeg ikke. Jeg vil atter igjen takke for innbydelsen og ønsker hell og lykke i arbeidet for felles interesser. (Livlig bifall.)

Johs. M. P. Ødegaard: Da statsministeren også idag er så optatt og om en stund må gå i annet møte, vil jeg nu benytte anledningen til å takke ham for at han kom til stede og for de gode ønsker han uttalte. Vi ber ham hilse sine kolleger og vi ønsker at deres bestrebelser for å skape bedre betingelser for arbeiderklassen må lykkes. (Livlig bifall.)

Konrad Nordahl: Kamerater! På vegne av Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon og samtlige norske forbund takker jeg for innbydelsen og for adgangen til å overvære deres landsmøte. Dette forbund, som nu feirer 40 år, har mange ærerike minner og som formannen sa er en rekke forbund utgått fra Arbeidsmandsforbundet. I disse tider kan vi si at det er lett å drive organisasjonsarbeidet og organiseringen. Vi er inne i en høikonjunktur i så måte. Men tidligere har det nettop i slike tider som nu pleid å være nedgang. Vi har i den siste nedgangsperiode sett at de faglige organisasjoner har øket sitt medlemstall. Fra 1925 til idag er det øket med omkring 90 000 medlemmer. Vi kan si at vi har storparten av industriens arbeidere organisert. Enkelte grupper er nok dårlig organisert, men flertallet er med og det skal ikke meget til før vi her har 100 pct. organisasjon. Men vi vet at disse arbeidere ikke utgjør flertallet. Vi har fremdeles titusener, ja hundretusener som står utenfor. Vi har nettop begynt med disse grupper, skog- og landarbeiderne, fiskerne. Det er nettop disse grupper vi nu må søke å løfte op. Vel er det så at industriarbeiderne kan være misfornøyd, men de er dog adskillig bedre stilt enn de grupper jeg her nevnte, og det gjelder om å få disse grupper op til vårt økonomiske nivå. De økonomiske og politiske forhold i landet er nu mer avgjørende enn tidligere. Man kan si at vi ikke lager nok av streiker etc. Men man må se på situasjonen som den nu er og at vår oppgave i første rekke nu har gjeldt å stabilisere organisasjonen. Vi kan ikke undgå den situasjon vi har rundt omkring oss. I Skandinavia er forholdene nogenlunde ensartet; men vi ser utover verden at arbeiderklassen i en rekke land står svakt, og hvis vi ikke får en kursendring her så kommer vi ikke frem. Nettop derfor er vi så interessert i den utvikling verden står oppe i. Arbeidsløsheten

har vært et brennspørsmål overalt. Det har vært det for politikken; men også for fagorganisasjonen. Det *store problem* har vært å skape arbeide, nye arbeidsmuligheter. Det har gjeldt om å kunne hjelpe våre arbeidsløse. Dette landsmøte åpner idag under spesielle forhold. Den situasjon vi står oppe i må sies å være meget alvorlig; uten at jeg dermed må bli oppfattet som banal. Krigen er utbrudt i Afrika og vi vet ikke hvad den kan føre til. Nettopp nu gjelder det å ha handlekraftige organisasjoner. Man må dessverre bekjenne at arbeiderklassens internasjonale kraft for øieblikket er liten; den er nu svakere enn for 21 år siden, da verdensbrannen blev tendt. Men på den annen side ser vi også at det er stor interesse for *internasjonal samling*. Nettopp derfor har Landsorganisasjonen på ny optatt arbeidet for internasjonal samling. Og vi er på vei til å slutte oss til våre kamerater ute i verden ved den kommende uravstemning som vi skal ha, fra 1 januar 1936. Det er all sannsynlighet for at det blir enstemmig. Man sier at fagorganisasjonen ikke er kommet langt. Derfor har Landsorganisasjonen satt igang et stort organisasjonsarbeide for ny tilslutning, og jeg tror i så måte at også dette landsmøte vil få stor betydning for det kommende arbeide og at man alltid vil ha det motto foran sig: *Samhold må til!* Det er et godt motto. Når landsmøtet her er slutt så må også representantene gå ut hver til sitt sted og fortelle betydningen derav. Til gagn for alle arbeidere. Til gagn for hele arbeiderklassen. (Livlig bifall.)

K. de Jonge: Kamerater! Deres forbundsstyre har innbudt Fabrikarbeider-Internationals Eksekutive til å la sig representere på denne kongress ved en delegert.

Deres organisasjon hører ikke til de største blandt de vår Internasjonale tilsluttede forbund, men vi har all grunn til å sette pris på den vennskapelige forbindelse med deres forbund. Da Fabrikarbeidernes Internationale blev oprettet i Stuttgart i 1907, var det blandt den lille gruppe av personer, som gjorde dette betydningsfulle skritt, også en delegeret for Norsk Arbeidsmandsforbund.

Sammen med fabrikkarbeiderforbundene fra Danmark, Sverige, Østerrike og Tyskland har deres forbund oprettet internasjonale og dere har altså i over 28 år vært medlem av Fabrikarbeidernes Internasjonale.

Vi sier dere hjertelig takk for deres troskap til vår internasjonale.

Vi takker dere likeledes hjertelig for de mange beviser på internasjonal solidaritet, som gang på gang har vært utvist i årenes løp.

Og vi vil uttale håpet om, at dere også i kommende år — hvor store vanskelighetene enn måtte være, som vi kanskje ennu kommer til å gjennomgå — bestandig vil føle dere ubrytelig knyttet sammen med deres andre søsterorganisasjoner. Den internasjonale fagbevegelse — og dermed også Fabrikarbeidernes Internasjonale — har i de senere lidt alvorlige tap.

Tapet av det tyske fabrikkarbeiderforbund, som med over 230 000 medlemmer var tilsluttet vår internasjonale, betydde for oss et meget alvorlig slag.

Efter Tyskland kom turen til Østerrike, som i februar forrige år, tross det at en del av arbeiderne heltmodig forsvarte sig, måtte falle som offer for fascismen. Sammen med den øvrige frie fagbevegelse blev også vårt østerrikske fabrikkarbeiderforbund oppløst.

I næsten halvannet år forsøkte nu den fascistiske regjering i Østerrike å spenne arbeiderne foran den såkalte «enhetsdagbevegelses» kjærre, men de har bare ringe hell med sig.

De revolusjonære foreteelser i Spania i efteråret 1934 har ikke ført til oppløsning av fagforeningene.

Efter at adskillige provinser måneder i trekk har vært i beleirings-tilstand, gjenoptar arbeiderorganisasjonene nu litt efter litt deres virksomhet, omenn i mange henseender under mere ugunstige omstendigheter.

Den almindelige opfatning er, at de østerrikske arbeidere har ventet for lenge med deres kraftige forsvar mot den tiltagende reaksjon. Men kanskje vil historien engang lære oss, at de spanske arbeidere var for hurtige til å gripe efter generalstreikens våben.

Vi er overbevist om at arbeiderbevegelsen i begge land har tatt sine beslutninger efter moden overveielse og med fullkommen forståelse av det store ansvar de påtok sig, og vi vil her gi uttrykk for vår store aktelse og beundring for den del av det østerrikske og spanske proletariat, som har vist å ville ofre gods og blod for frihetens og demokratiets sak.

I Østerrike og Spania og — la oss ikke glemme det — også i Tyskland arbeider nu titusener av kamerater på å tilbakeerobre det som er tapt.

Offer, fengselsstraffer, tortur, ja, — i hvert fall i Tyskland — enda døden truer dem herfor.

Det kan ikke være anderledes: Martyrenes sæd, som blir sådd her, vil sikkert engang bære rikelig frukt.

Det er gledelig, at fagbevegelsen i de øvrige demokratiske land, tross den langvarige krise klarer sig utmerket. I disse land er vår internasjonales medlemstall siden 1929 steget ikke ubetydelig.

Inklusive de to organisasjoner i Spania, men uten å medregne den «illegale» organisasjon i Østerrike, teller Fabrikarbeidernes Internasjonale nu ca. 350 000 medlemmer mot 595 000 i 1932.

Også i forbindelse med den økonomiske krise har våre tilsluttede organisasjoner i de senere år hatt store konflikter. En undtagelse er Norge, hvor våre kjemi- og papirarbeiderforbund blev alvorlig rammet av den store og langvarige lockout i 1931, samt Sverige, hvor det i 1932 fant sted en alvorlig konflikt i treslipningsindustrien, og hvor det i 1933 og 1934 var betydelige og langvarige streiker i byggefaget og kalkindustrien.

For øvrig hersket det hos alle våre organisasjoner i 1934 en bemerkelsesverdig ro med hensyn til store konflikter.

Der er imidlertid tegn på, at fagforeningene i forskjellige land litt efter litt går over til offensiven igjen.

I de senere måneder har det internasjonale sekretariat fått medde-

lelser fra forskjellige land om, at man fra arbeidside i forbindelse med overenskomsten utløp fremsetter krav om lønnsforhøielser.

Internasjonale sekretariat taper ikke motet på grunn av de omstendigheter, som vi nu arbeider under.

I april d. å. publiserte Internasjonalen en rapport over lønninger og arbeidsbetingelser i margarin- og oljeindustrien.

To måneder senere, i juni, utkom det internasjonale sekretariats nyeste rapport: en dokumentering om muligheten og kravet om en internasjonal forkortelse av arbeidstiden i den kjemiske industri.

Denne siste rapport hadde til formål å skaffe arbeidernes representanter på den iår avholdte internasjonale arbeidskonferanse i Genève, materiale, på hvis grunnlag de kunde anbefale en snarlig forkortelse av arbeidstiden i den kjemiske industri.

Vår aksjon herfor vil bli fortsatt ved hjelp av våre representanter i Arbeidsbyråets styre og i Arbeidskonferansen av 1936.

Vi håper selvfølgelig av hele vårt hjerte, at denne aksjon for en internasjonal forkortelse av arbeidstiden i den kjemiske industri vil bli kronet med hell. Innførelsen av en 40-timers arbeidsuke kan bidra til å innskrenke arbeidsløsheten. Vi tør dog ikke vente, at innførelsen av en 40-timers arbeidsuke alene vil beseire den økonomiske krise, som verden lider under. Rasjonaliseringen har gjort alt for store fremskritt dertil.

I de siste 3 år har man ganske visst i mange tilfelle og på alle mulige måter bremset op for rasjonaliseringsprosessen, men man konstaterer næsten overalt det samme: når arbeidstiden forkortes betydelig, så setter rasjonaliseringsprosessen inn påny.

Ta f. eks. England: I de senere tre år er produksjonen der tiltatt betydelig. I dette land arbeider også en betydelig del av arbeiderne ikke over 40 timer om uken.

Begge omstendigheter har imidlertid ført til en nedgang av arbeidsløsheten, men på langt nær ikke i samme forhold.

I U. S. A. er siden 1933 produksjonens omfang steget betydelig i en rekke av industrier. Etter et par senkninger av forbigående art kan man nu påny konstatere en heving i U. S. A.

Arbeidstiden ligger der i næsten alle industrier under 40 timer om uken; i alle såkalte «produserende» industrier utgjorde den ukentlige arbeidstid i januar 1935 gjennomsnittlig bare noget over 35 timer.

Allikevel var arbeidsløsheten i mars 1935 ennå 11½ million i henhold til en beregning av den amerikanske Landsorganisasjon.

Når tingene utvikler sig videre på denne måte, vil det ennå bli adskillige millioner av arbeidsløse tilbake i adskillige land, selv etter at 40-timersuken er gjennomført. Da vil vi kanskje komme til å konstatere den kjensgjerning i 1936 eller 1937, at nasjonaløkonomene på grunnlag av produksjonsstatistikkene betrakter den økonomiske krise som avsluttet og kanskje taler om en høikonjunktur tross den mektige arbeidsløshet.

Men fagforeningene kan dog ikke være med på en sådan opfat-

ning. For dem vil krisen først være forbi, når arbeidsløsheten ikke lenger overstiger nogen få procent av den arbeidende befolkning.

Dette mål kan ikke opnåes med å forkorte arbeidstiden alene. Dertil behøves også en tilpassning av forbruksmulighetene til de økede produksjonsmuligheter. Enhver gren av industrien er nutildags innrettet på masseproduksjon, men masseproduksjon krever også masseforbruk.

Ved siden av kampen for en ytterligere forkortelse av arbeidstiden vil vi i de kommende år være nødsaget til å skjenke spørsmålet om en økning av kjøpeevnen for den arbeidende befolkning vår oppmerksomhet.

Knappt for et par uker siden, den 12 og 13 september, samledes i Bryssel Fabrikkarbeider-Internasjonalens Eksekutive til sitt årlige møte.

Internasjonalens styre har på dette møte truffet viktige beslutninger bl. a. om en fortsettelse av kampen for en ytterligere forkortelse av arbeidstiden.

De tilsluttede organisasjoner har fått tilsendt en beretning herom.

Da jeg, foruten å være sekretær for Internasjonalen, er formann for det hollandske fabrikkarbeiderforbund, vil jeg også gjerne få si noen få ord om forholdene i Holland.

Den økonomiske tilstand i Holland er langt fra god.

På en befolkning av næsten 8½ million hadde vi i januar 1935 vel 432 000 arbeidsløse. I april 1935 var antallet av arbeidsløse ennå 368 000, d. v. s. 58 000 mere enn i april 1934.

Denne stigning i arbeidsløsheten i Holland, mens man i adskillige land i rum tid har kunnet konstatere en nedgang i antallet av arbeidsløse, vil kanskje forundre dere. Dere må dog huske, at Holland stadig holder fast ved gullmyntfoten.

De lærde hoder er ganske visst ennå ikke enig om nødvendigheten av en devaluering for Holland, men der er en stadig voksende strømning i Holland, som ikke tror det mulig, at den økonomiske tilstand i Holland bedres, uten at landets valuta tilpasses de fleste andre lands.

Som det kanskje er dere bekjent, er den nuværende regjering i Holland motstander av devalueringen. Det er en reaksjonær regjering, som ikke kan få øie på den nød, som særlig det store antall arbeidsløse og deres familier lever i.

Ved de nylig avholdte valg til amtstyrene og kommunestyrene fremgikk det, at regjeringen Colein ikke lenger har velgernes flertall bak sig.

Vårt sosialdemokratiske arbeiderparti og vårt lands arbeiderpresse gjør hvad de kan for å få en ende på denne regjering.

Vi benytter oss her av de resultater, som en undersøkelsesreise i de skandinaviske land i begynnelsen av dette år ved en delegasjon av den hollandske parti- og fagbevegelse har bragt oss.

I næsten halvannet år har en gruppe sakkyndige i den hollandske arbeiderbevegelse vært beskjeftiget med å utarbeide en arbeidsplan.

Denne arbeidets plan vil bli offentliggjort i september.

Sammen med publiseringen herav vil man påbegynne en stor kampanje, for å gjøre planen populær.

Denne kampanje vil uten tvil bidra til å øke den positive karakter

for vår agitasjon, hvorved grupper av befolkningen vil komme til å interessere sig for vår bevegelse, som vi hittil ikke har kunnet få fatt i.

Dere vil forstå, at vårt hollandske fabrikkarbeiderforbund har lidt meget under krisens følger. Den 31 desember 1934 var ikke mindre enn 42 pct. av våre medlemmer arbeidsløse.

Denne mektige arbeidsløshet stiller enorme krav til fagforeningenes arbeidsløshetskasser og til det offentliges pengemidler.

I de siste 5 år har vårt hollandske fabrikkarbeiderforbund alene utbetalt i arbeidsløshetsunderstøttelse:

1930	613 000 Gylden
1931	1 500 000 Gylden
1932	1 650 000 Gylden
1933	1 630 000 Gylden
1934 rundt regnet	1 000 000 Gylden

Omregnet efter den nuværende kronekurs er dette for de siste 5 år tilsammen ca. 17½ million kroner.

Det hollandske forbund har i de senere år også anvendt mange penger til understøttelse av streiker og lockouter.

I 1929 og 1930 var dette tilsammen 280 000 Gylden og i 1931 og 1932 endog 1 065 000 Gylden.

I 1933 og 1934 var det kun små konflikter, til hvilke det ialt har vært utgitt 58 000 Gylden.

Skjønt Holland ennå hører til landene med en høi lønningsstandard, har vi i de senere år ikke kunnet forhindre de gjentagne lønnsnedsettelse; i tallrike tilfelle var disse lønnsnedsettelse på 25 til 30 pct.

Inntil sommeren 1933 har vi, tross krisen og den dermed forbundne nedgang av lønningsnivået, ennå kunnet forøke vårt forbunds medlems-tall fra år til år, men til syvende og sist har den enorme arbeidsløshet ført til et vendepunkt i utviklingen av den hollandske fagbevegelse og av vårt fabrikkarbeiderforbund.

Av vel 32 000 i 1933 er vårt medlemstall i begynnelsen av 1935 gått ned til vel 28 000.

Først i de siste måneder har vi kunnet bremse litt på denne nedgang, men det vil sikkert i første rekke avhenge av konjunktorenes utvikling, om vi snart skal kunne innhente vårt tap.

Både den politiske arbeiderbevegelse og fagbevegelsen i Holland er spill-levende.

Ved siden av arbeiderne i de skandinaviske land, i England og Belgien vil vi stå som en klippe i brenningen og trosse barbariets og vandringsbølger, som fra Central-Europa truer med å ødelegge civilisasjonen i vår verdensdel.

I menneskehetens historie ser man en uavbrutt kamp mellom fremskrittssvennlige og reaksjonære krefter.

Vi ser ganske visst perioder av forbigående tilbakegang, men det almindelige fremskritt kan ikke bremses for bestandig.

Fremtiden er sosialismens, fordi sosialismen alene viser oss veien ut av de tilspissede økonomiske kriser og kriger.

Vi takker for innbydelsen, som vi gjerne tar imot. Særlig denne

gang vilde vår Eksekutive ikke være fraværende, da vi vet, at deres forbund i år kan feire sitt 40-årsjubileum.

Vi ønsker dere hjertelig til lykke hermed og uttaler håpet om, at deres forbund også i de kommende år vil kunne fortsette sitt arbeide med hell, og at disse år må bety for deres land en periode av stort sosialt og økonomisk fremskritt.

Vår Eksekutive har ment å ville gi uttrykk for sin glede over deres 40-årsjubileum. Som et bevis på den aktelse, som vi i utlandet føler for deres organisasjon, overrekker vi dere hermed denne fane. (Livlig bifall.)

Vi uttaler samtidig håpet om, at dere i deres forbund vil kunne finne en passende plass for vår gave, således at den for enhver besøkende kan være et symbol på de internasjonale bånd, som knytter dere til fabrikkarbeiderne i andre land.

Kamerater, jeg bringer dere en hilsen fra Fabrikkarbeider-Internasjonalens Eksekutive.

Jeg er overbevist om, at den optimismens ånd, som tross de vanskeligheter vi har å gjennomgå, vil ha fremgått av mine ord, vil finne gjengang på denne kongress og i dette land, og at den norske arbeiderklasse i de kommende år vil kjempe videre med ukuelig mot for et skjønnere samfund, — for sosialismen!

Leve Norsk Arbeidsmannsforbund! Leve Internasjonalen!

(Livlig bifall.) Talen blev oversatt ved frk. Ahlstrand.

Johanne Jensen: På Kvindelig Arbejderforbund i Danmarks vegne vil jeg få overbringe vår hjerteligste hilsning og takker for den vennlige innbydelse. Ødegård sa at vi var det eneste selvstendige faglige kvinneforbund og det er riktig at vi er det eneste i verden. Vi har nu 16 000 medlemmer og har næste år 40-årsjubileum. Vi kalles i Danmark for de kvinnelige arbeidsmenn. Jeg håper at også de norske kvinner vil komme dit hen at de får en sterk organisasjon sammen med sine mannlige kolleger. Jeg skal overbringe en hilsen fra vår formann. Hun skulde ha vært til stede her, men dere vet at Folketinget er opløst og vi skal ha valg og hun kunde ikke da være hjemme fra. Jeg ønsker landsmøtet lykke til med forhandlingene. (Livlig bifall.)

Elof Johansson: Ærede representanter! Vi har vært til stede hos hverandre på de forskjellige landsmøter i mange år. Det samarbeide vi har hatt oss imellem har også vist sig å være nødvendig og av den aller største betydning. Arbeidsgiverne i Skandinavia sammentrer jo ganske ofte til felles rådslagninger om hvordan de best skal kunne møte arbeiderorganisasjonenes fremstøt. Da er det også naturligt at de skandinaviske arbeidere møtes. Men når man vinner seire så må man ikke bli hovmodige og misbruke sin makt, men bruke fornuft. Vi har i Skandinavia som i verden for øvrig vært plaget av stor arbeidsløshet som har vanskeliggjort vår fremgang og våre fremstøt. Det vil kanskje være av interesse for dere å se hvordan vi har det i Sverige, hvad arbeidsforholdene angår. I 1932 blev det jo sosialdemokratisk regjering og på det tidspunkt var arbeidsløsheten størst. Det første regjeringen gjorde var å omlegge planen for arbeidsløshetskommissjonens arbeide og videre se å sette igang arbeider. I 1933 var det gjennemsnittlige antall arbeids-

løse 164 773, i 1934 114 802 og i juni 1935 42 000. For vårt forbunds vedkommende har arbeidsløsheten vært stor. I 1932 hadde vi 29 pct. av våre medlemmer arbeidsløse, i 1934 22 pct. og i 1935 18 pct. Det er særlig fyrstikkindustrien og glassindustrien som er rammet. Regjeringen har fra 1932—1934 utdelt til arbeidsløshetens bekjempelse 250 millioner kroner og på den måte har det lyktes å skaffe adskillig arbeide. Vi har ved siden herav hatt store lønnsstridigheter, som bygningskonflikten i 1933 som pågikk i 11 måneder og kostet oss omkring 6 millioner kroner. Man forstår herav at selv om regjeringen har gjort meget, så har arbeidsgiverne på sin side søkt å ødelegge en bedring av forholdene. Vårt medlemstall som omkring 1933 var 61 000 var i 1934 62 595 og er nu i 1935 over 66 000. Herav utgjør bygningsarbeiderne 20 000, cementarbeiderne og teglverksarbeiderne omkring 8 000. Vi har ved årets utløp tariffoppsigelser for omkring 18 000 medlemmer. Men i tider som disse med den store arbeidsløshet er det ikke sikkert at man kan gå til konflikt. Jeg vil også her på deres 40-årsdag få overbringe dere en hjertelig lykkønsking og takke for det gode samarbeide som alltid har vært til stede. Og jeg lykkønsker til fortsatt samarbeide. Vi står i Skandinavia stort sett likt og kan gjøre adskillig for de øvrige lands arbeidere. Det er også klart at det er av den største betydning, hvordan det ellers utvikler seg i verden. Jeg vil atter takke for den vennlige innbydelse og for at min kamerat, Karlbom og jeg har fått denne anledning. Vi har selv for ikke mere enn 1 måned siden hatt landsmøte og vi hadde da gleden av å ha representanter for deres forbund til stede og vi takker for det. (Livlig bifall.)

Erik Pettersson: Kongressdeltagere, kamerater! Først må jeg be om på vegne av Svenska Gruvindustriarbetareförbundet, min kollega og egne vegne å få takke for innbydelsen til å overvære deres landsmøte, som vi ønsker de beste resultater for. Arbeidsløsheten var hos oss ved forrige landsmøte 60 pct. og tross arbeidstidsinnskrenkning så er ikke arbeidsledigheten gått ned til 1929-nivået, men holder seg fremdeles på 20 pct. Arbeidsgiverne opsa ved årsskiftet 1932—33 to avtaler og de krevde lønnsreduksjoner. For den ene avtales vedkommende blev det 8 og den annen 10 pct. nedgang i akkordlønnen. I 1934 fortsatte opsigelsene og også da fikk vi noget nedslag. I år har arbeiderne selv op sagt begge riksavtaler, vel vitende om at motstanden fra arbeidsgivernes side vil bli stor; men vi tror dog at det skal lykkes oss å opnå noen forbedringer. Med hensyn til vårt samarbeide så er jo forholdene stort sett nogenlunde ens hos oss og det er klart at vi har den aller største interesse av å komme i samarbeide, særlig under de nuværende forhold. Jeg anser det her riktig at vi må se å få mer innflytelse i det internasjonale samarbeide. Det er av den største betydning for oss alle. Likesom deres forbund idag feirer 40-årsjubileum og kan se på en gledelig fremgang og vekst, håper vi at denne må fortsette i de kommende år. (Livlig bifall.)

Dansk Arbeidsmandsforbunds representanter kommer først senere på grunn av at de selv har landsmøte.

Veteranene har ordet

Birger Berg: Jeg skal få takke forbundet og medlemmene for den store ære som er vist mig ved å innby mig til dette jubileum. Jeg er jo den eneste som er igjen av de 12 som blev valgt som representanter for å danne dette forbund. Jeg vil ønske forbundet all hell og lykke i fremtiden. (Kraftig bifall.)

Gunnar Sethil: Kamerater, landsmøtedeltagere! Tiden er allerede skredet langt frem; men bare nogen ord. Jeg vil takke for innbydelsen til landsmøtet og når det nu er 40 år siden forbundet blev stiftet, så vil jeg lykkønske dere alle og særlig takke for at dere husker at jeg engang har vært tillitsmann hos dere. Jeg kjenner jo også mange av dere igjen fra den gang. Det var mange strabaser da. Det var slitsomme tak dengang og vanskelig å komme frem; men man kom da allikevel omsider frem. Jeg kan ikke begi mig inn på de mange minner, for da blev det ikke slutt. Men det var egentlig jernbaneanleggenes arbeidere og veiarbeiderne som dannet forbundet. Slusk, blev det kalt; men slusk ute på landet var noget annet enn slusk i byene. Det var renhårig slusk. Anleggsarbeiderne har ikke bare vært pionérer når det gjaldt samferdselsmidlene, å knytte landsdel til landsdel, distrikt til distrikt; men også når det gjaldt organisasjonens tilblivelse. De har spredt organisasjonstanken landet over. Derfor har de øvrige arbeidere så meget å takke disse pionérene for. De grupper som idag er i forbundet er nu de samme som dengang forbundet blev dannet. Jeg håper at de nuværende medlemmer av Arbeidsmandsforbundet er i besiddelse av den samme seige pågåenhet for organisasjonen som de gamle rallare i sin tid. De grupper som er igjen har det samme behov for organisasjon som tidligere. Jeg vil be dere ha for dere veteranene, pionérene som reiste organisasjonen i en vanskelig og håpløs tid; da kan forbundet påny få en renessanse. Jeg håper at forhandlingene må bli til gagn for forbundet og medlemmene og den samlede organisasjon. Til lykke med forhandlingene! (Kraftig bifall.)

Johs. M. P. Ødegård: På forbundets vegne takker jeg våre gjester for de overbragte hilsninger og gode ønsker. Jeg føler mig forvisset om at det er hjertelig ment og jeg håper at de som fortsatt skal lede organisasjonens arbeide må gjøre sig verdig den plass vi har. En særlig takk til Internasjonalens representant og for den fane som vi har fått overbragt. Jeg vil be samtlige representanter fra våre broderorganisasjoner medta en hilsen til sine organisasjoner og vi takker for at de kom. Vi takker også Berg og Sethil for at de fulgte vår innbydelse. (Livlig bifall.)

Blomster og hilsninger i anledning 40 års jubileet.

Formannen fortsatte: Foruten de personlige hilsninger har vi motatt en blomsterdekorasjon fra Dansk Arbeidsmandsforbund ledsaget av en hilsen til 40 års jubilanten. Videre har vi fått blomster og hilsninger fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Norsk Høvleriarbeiderforbund og Norsk Skotøiarbeiderforbund. (Blomstene blev plasert på talerstolen og dirigentplassen.) Vi takker for blomstene og hilsningene

og håper at vi er tilliten verdig. Det var også en annen vi skulde ønske å se her i blandt oss, nemlig Hans Berntsen, men han er syk. Jeg vil be om landsmøtets bemyndigelse til å sende ham en hilsen. (Livlig slutning.)

Valgordningen til landsmøtet.

Valget til landsmøtet var skjedd efter følgende utsendelse i juli 1935:

Som meddelt i cirkulære nr. 8 av 7 juni 1935 skal forbundets 18de landsmøte avholdes i Oslo Arbeidersamfund den 6 oktober og følgende dager.

Landsmøtet åpnes kl. 12.

Idet man ved nærværende oversender den opsatte dagsorden inneholdende de fra foreningene innsendte forslag, og fortegnelsen over de antall representanter de enkelte foreninger har adgang til å velge, vil man henviser til forbundslovens § 10, punkt 2, som inneholder bestemmelsen om representasjonsretten.

I henhold hertil skal foreningen velge representanter og varamenn i overensstemmelse med følgende:

Foreninger med rett til mer enn 1 representant:

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl. repr.	Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl. repr.
5.	Oslo Vask- og Rengj.kv. Forening	204 2	70.	Sandnes Grubearb.forening	142 2
21.	Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening	322 3	75.	Giken Grubearb.forening	161 2
34.	Stord Arbeiderforening	148 2	102.		736 6
43.	Sauda Anleggsarb.forening	143 2	111.	Løkken Grubearb.forening	381 4
51.	Foldal Grubearb.forening	234 2	142.	Longyearbyens Arb.f.	182 2
			147.	Orkanger Arbeidsm.f.	149 2

Foreninger med rett til 1 representant:

1.	Myrdal Jernb.arbeiderf.	49 1	57.	Notodden og Omegns Arbeiderforening	125 1
4.	Gjerstad Jernb.arbeiderf.	40 1	62.	Svean Arb.mannsf.	40 1
7.	Flått Grubearb.forening	130 1	68.	Trangfoss Jernbanearbeiderforening	68 1
8.	Grubearb. Fagf., Røros	110 1	69.	Malmo Grubearb.f.	65 1
9.	Hytttearb.s Fagf., Røros	43 1	73.	Jakobsbakken Grubearbeiderforening	96 1
12.	Rjukan og Omegns Veiarb.-forening	98 1	77.	Evje Nikkelverk Arb.f.	111 1
14.	Rausand Grubearb.forening	66 1	78.	Sagmo Grubearb.f.	41 1
20.	Sulitjelma Jernarb.f.	77 1	79.	Fineide Arb.forening	40 1
22.	Tunhøvd Anleggsarb.f.	40 1	84.	Eidsvoll Arb.m.forening	79 1
23.	Åkens Grubearb.forening	89 1	85.	Utkjer Anleggsarb.f.	61 1
25.	Sør-Trøndelag Veiarb.f.	136 1	90.	Konsmo Jernbanearb.f.	40 1
30.	Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening	70 1	92.	Bjørkåsen Grubearb.f.	126 1
32.	Knaben Grubearb.forening	105 1	94.	Drammen og Omegns Jernbanearbeiderforening	43 1
35.	Herefoss Anleggsarb.f.	52 1	99.	Vestfold Veiarb.forening	43 1
38.	Inn-Trøndelag Veiarb.f.	43 1	100.	Bosmo Arb.mannsf.	75 1
42.	Sølvverkets Arb.forening	85 1	101.	Mo Arb.forening	43 1
47.	Fellingfors Jernbanearb.forening	45 1	112.	Marna Jernbanearb.f.	43 1
48.	Grovane Anleggsarb.f.	40 1	114.	Namdals Veiarb.forening	46 1

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl. repr.	Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl. repr.
115.	Hynnekleiv Jernb.arb.f.	70 1	166.	Østfold Veiarb.f.	42 1
116.	Sjekkeland Jernb.arb.f.	41 1	185.	Hegebostad Jernbanearbeiderforening	55 1
117.	Kr.sund og Omegns Arb.f.	78 1	203.	Bjørnstad Jernb.arb.f.	74 1
122.	Grytten Omegns Veiarb.f.	49 1	205.	Hosanger Grubearb.f.	46 1
125.	Mofjellets Grubearb.f.	48 1	206.	Skaland Grafittverks Arbeiderforening	85 1
127.	Gyland Jernb.arb.f.	48 1	210.	N. A. F., Skien	40 1
124.	Fiskumfoss Jernb.arb.f.	56 1	214.	Sandbek Grubearb.f.	73 1
136.	Sarpsborg Arb.m.f.	53 1	219.	Nordre Stamlinje Arb.f.	84 1
139.	Laudal Jernb.arb.f.	48 1	233.	Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening	84 1
140.	Øylebø Jernb.arb.f.	48 1	237.	Drammens og Omegns Arbeidsmannsforening	128 1
141.	Mosby Jernb.arb.f.	123 1	241.	Bygdin Arbeidsmannsf.	48 1
145.	Nesodden Fagforening	40 1			
146.	Hanken Grubearb.f.	48 1			
148.	Nordre Vestfold Veiarb.f.	43 1			
149.	Ålvik Veiarbeiderforening	64 1			
154.	Skedsmo Arb.mannsf.	71 1			

Foreninger som i fellesskap har rett til 1 representant:

2.	Velfjord Arb.forening	36	217.	Brekvaselv	32
86.	Hamarøy Veiarb.forening	24	218.	Sandåmo	32
3.	Brødsjø Jernb.arb.forening	10	52.	Follo Veiarb.forening	37
33.	Myra	10	202.	Spro Arbeiderforening	37
50.	Moripen	28	201.	Oppegård Veiarb.forening	22
6.	Vasselv	30	44.	Grubenes Arb.forening	16
11.	Øksendal	16	53.	Nordens Klippe	33
113.	Vinholmen	25	31.	Rånåsfoss Gruppe	6
58.	Robudal	8	46.	Nattvaktm. Forening	24
15.	Landekil	11	184.	Nittedal-Hakadal Arb.f.	13
17.	Flåm	30	60.	Lysaker avdeling	7
24.	Bergkvam	24	91.	Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening	25
18.	Krossen	27	63.	Hole Veiarb.forening	23
61.	Nordre Klungland Jernb.-arbeiderforening	22	211.	Asak Sandforretning	6
19.	Sulitjelma Bygn.arb.f.	20	126.	Espeland—Mohaugen Veiarbeiderforening	12
123.	Skjønstad Arb.m.f.	20	131.	Jomsås Grubearb.f.	13
39.	Rossvold Jernbanearb.f.	29	220.	Risør og Omegns Arb.m.f.	21
40.	Laksfors	29	105.	Setesdal Veiarb.f.	24
189.	Grane Veiarb.forening	17	198.	Vegusdal	12
45.	Voss Jernbanearb.f.	21	236.	Søndeled og Omegns Veiarbeiderforening	20
119.	Øistese—Eidev. Arb.f.	36	87.	Lyngdal Veiarb.f.	21
83.	Sandøla Jernb.arb.f.	21	195.	Valdres Veiarb.f.	26
95.	Gartland	26	109.	Vigeland—Snig Veiarb.f.	11
128.	Sulitjelma Hytttearb.f.	23	55.	Vest-Agder Riksveivf.	18
22.	Furulund Arb.f.	22	72.	Kvinesdal-Fjotland Veiarb.f.	15
36.	Ottadalens Veiarbeiderf.	27	231.	Bakke Veiarb.f.	10
65.	Fåberg	16	224.	Bryggeså-Eiesland Veiarb.f.	9
239.	Lom	20	74.	Veiarb.f. Tofteland Bro	23
71.	Fagerli Arbeiderforening	35	204.	Åna-Sira Veiarb.f.	16
96.	Skonseng	5	243.	Randesund Veiarb.f.	5
164.	Bakke Jernbanearb.f.	30	97.	Vennesla Veiarb.f.	16
192.	Drangsdalens	14	98.	Ø. Årdal Arb.f.	36
37.	Namsos	12	107.	Porsmyr Arb.f.	5
181.	Fossums	30	138.	Framfjord Arb.f.	24
56.	Svenningdal	20			
202.	Seffrivatn	28			
152.	Aune	25			
221.	Namstad	29			

Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl. repr.	Avd. nr.	Foreningens navn.	Antall medl. repr.
196.	Hornes Veiarb.f.	17	162.	Toten og Vardal Veivokterf.	23
223.	Kinsarvik Veiarb.f.	12	199.	Finna Arb.f.	19
200.	Sokndal Veiarb.f.	5	227.	N. Romerike Riksveiv.f.	9
54.	Indre Ryfylke Veiarb.f.	12	165.	Hadeland Veivokterf.	28
232.	Ytre Arna Veiarb.f.	6	235.	Vinstre, Kampeseter Veiarb.f.	14
88.	Sundalen Arb.m.f.	27	156.	Nord- og Sør-Odal Veiv.f.	13
193.	Veiarb.f. «Samhold»	16	64.	Røsten Arb.m.f.	13
216.	Kvernes Veiarb.f.	9	41.	N. A. F. Røros	8
186.	Isingvågens Veiarb.f.	10	49.	N. A. F. Ålen	5
208.	Spjelkavik Veiarb.f.	18	132.	Kraftanleggets Arb.f.	6
226.	Ørsta Veiarb.f.	11	192.	Tolga Fagforening	9
230.	Velsvik Veiarb.f.	6	104.	Ytre Namdal Veiarb.f.	30
188.	Bremsnes Veiarb.f.	25	225.	Grøndalen Veiarb.f.	16
222.	N. A. F. Solum	19	118.	Stjørdal Arb.m.f.	16
228.	Kongsberg og Omegns Arb.-mforening	35	137.	Randalen Arb.m.f.	35
135.	Degernes Grubearb.f.	10	115.	Mosjøen Arb.m.f.	24
144.	Våler Veiarb.f.	23	66.	Drag Arbeiderf.	22
160.	Østfold Maskinveivokterf.	18	103.	Arbeiderf. Nordlyset	26
207.	Rygge og Jeløy Veiarb.f.	8	76.	Ankenes Veiarb.f.	13
151.	Ytre Relingen Veiarb.f.	31	124.	Oftotbanens Arb.f.	9
174.	Ullensaker Veiarb.f.	15	106.	Tredal Anleggsarb.f.	13
89.	Sørum og Blaker Veiarb.f.	20	187.	Namdals Lastebilforening	19
82.	Alvdal Arb.f.	10	213.	Tromsøysund Veiarb.f.	34
158.	Elverum Veiarb.f.	38	229.	Oksfjordhavn Veiarb.f.	25
170.	Stange Veiarb.f.	13	108.	Øvre Elkers Veiarb.f.	22
171.	Hamar Redskapscentral Arb.f.	24	110.	Lier og Røken Jernb.arb.f.	3
172.	Åmot Veivokterf.	7	159.	Flå Veiarb.f.	8
175.	Vinger og Eidskog Veiv.f.	14	169.	Gol Veiarb.f.	17
176.	Åsnes Veivokterf.	9	191.	Buskerud Veiarb.f.	16
177.	Våler Veivokterf.	7	67.	Nøtterøy Arb.m.f.	14
180.	Grue og Brandval Veiv.f.	10	183.	Søndre Vestfold Veiarb.f.	33
167.	Løten Veivokterf.	7	63.	Larvik Arb.m.f.	2
168.	Nannestad Veivedlikeh.f.	14	153.	Nordre Modum Veiarb.f.	15
179.	Furnes og Ringsaker Veiarb.f.	20	155.	Asker Arb.m.f.	33
243.	Trysil Veiarb.f.	7	16.	Valberg Arb.f.	19
			81.	Gjerstad Anleggsarb.f.	22
			120.	Gjerpens Arb.m.f.	17
			194.	Eidangers Arb.m.f.	32

Navneoprop.

Navneoprop blev så foretatt ved næstformannen, *Chr. Henriksen*. Følgende representanter var til stede:

Oslo Vask- og Rengjøringskvinnens Forening: Fru Anna Nicolaisen, fru Borgh. Tharaldsen. Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening: Nils Bakken, Karl Edvardsen, Hans Røste. Stord Arbeiderforening: Anders Egeland, Erling Evanger. Sauda Anleggsarbeiderforening: Karl Andersen, Arne Sørensen. Foldal Grubearbeiderforening: Ole Beck, B. Strømhaug. Sandnes Grubearbeiderforening: Peder Rengaard, Hans Furnes. Giken Grubearbeiderforening: Justin Rødaas, Karl Bottenvand. N. A. F. avd. 102: Waldemar Larsen, Charles M. Olsen, Trygve Hansen, Jørgen Hersleb, Torger Heggen, John A. Johnsen, Even Moen. Løkken Grubearbeiderforening: Martin Lein (kommer senere), Johan Blokum, Johan Røttereng, John Aspaas. Longyearbyens Arbeiderforening:

Ingvald Hofsmoen, Ole Valle. Orkanger Arbeidsmandsforening: Alfred Faarvik, Aasmund Øberg. Myrdal Jernbanearbeiderforening: Artur Skevik. Gjerstad Jernbanearbeiderforening: Torje Vehus. Flåt Grubearbeiderforening: Olav J. Omland. Grubearbeidernes Fagforening, Røros: Jens O. Haanes. Hyttarbeidernes Fagforening: Petter Vigen. Vigsnes Grubearbeiderforening: Haakon J. Øystegaard. Rjukan og Omegns Veiarbeiderforening: Harald Skotnes. Rausand Grubearbeiderforening: Hilmar Svensli. Sulitjelma Jernbanearbeiderforening: Edvard Laxaa. Tunhøvd Anleggsarbeiderforening: M. Lynaas. Ålens Grubearbeiderforening: Hans J. Sundan. Sør-Trøndelag Veiarbeiderforening: John Nergaard. Østre Kvinesdal Jernbanearbeiderforening: Jon Ulseth. Knaben Grubearbeiderforening: Jakob Knaben. Herefoss Anleggsarbeiderforening: Aanon Larsen. Inntrøndelag Veiarbeiderforening: John Solberg. Sølvverksarbeidernes Forening: Johan Thorsdalen. Fellingfors Jernbanearbeiderforening: Alfred Andersen. Grovane Anleggsarbeiderforening: Johan Berlid. Notodden og Omegns Arbeiderforening: Emil Ødegaard. Svean Arbeidsmandsforening: Alfred Stenbak. Trangfoss Jernbanearbeiderforening: Ragnar Fossum. Malmø Grubearbeiderforening: Ole E. Vaade. Jakobsbakken Grubearbeiderforening: Martin Olsen. Evje Nikkelverks Arbeiderforening: Jens J. Bjoraa. Sagmo Grubearbeiderforening: Oskar Misvær. Fineide Arbeiderforening: Oskar Olsen. Eidsvolds Arbeidsmandsforening: Edvard Hemli. Utkjerr Anleggsarbeiderforening: J. P. Karlsrud. Konsmo Jernbanearbeiderforening: Henrik Kristiansen. Bjørkaasen Grubearbeiderforening: Adam Johansen. Drammens og Omegns Jernbanearbeiderforening: Adolf Arnesen. Vestfold Veiarbeiderforening: Hans Skjauff. Bosmo Arbeidsmannsforening: Einar Aanes. Mo Arbeidsmannsforening: Ole Jamtli. Marna Jernbanearbeiderforening: Hans J. Svare. Namdals Jernbanearbeiderforening: Gudmund Sævik. Hynnekleiv Jernbanearbeiderforening: Jørgen Haugen. Skjekkeland Jernbanearbeiderforening: Hans Paulsen. Kristiansund og Omegns Arbeiderforening: Idar A. Kleveland. Grytten og Omegns Veiarbeiderforening: Ole Wenge. Mofjellets Grubearbeiderforening: Saras Fagermo. Gyland Jernbanearbeiderforening: Anker Viik. Fiskumfoss Jernbanearbeiderforening: Arne Oksvold. Sarpsborg Arbeidsmannsforening: Oskar A. Karlsen. Laudal Jernbanearbeiderforening: Thorvald Johnsen. Øyslebø Jernbanearbeiderforening: Johan Berg. Mosby Jernbanearbeiderforening: Magnus Omdal. Nesodden Fagforening: Ingolf Ellingstad. Hanken Grubearbeiderforening: Ole Vedal. Nordre Vestfold Veiarbeiderforening: K. Malmberg. Ålvik Veiarbeiderforening: Olaf Frydheim. Skedsmo Arbeidsmannsforening: Magnus Merli. Østfold Veiarbeiderforening: Kolbjørn Olsen. Hegebostad Jernarbeiderforening: Jørgen Lundtveit. Bjørnstad Jernbanearbeiderforening: A. S. Moe. Hosanger Grubearbeiderforening: Rasmus Litland. Skaland Grafittverks Arbeiderforening: Arthur Sørensen. N. A. F., Skien: Marth. Karlsen. Sandbekk Grubearbeiderforening: Johan Vik. Nordre Stamlinjes Arbeiderforening: Martin Dyrseth. Vestfoldbanens Anleggsarbeiderfor-

ening: Anders Haugen. Drammen og Omegns Arbeidsmannsforening: Reidar Fossum. Bygdin Arbeidsmannsforening: Gustav Jonsrud. Vefjord Arbeiderforening og Hamarøy Veiarbeiderforening: Halvdan Øveraas. Brødsjø Jernarbeiderforening, Mye Jernbanearbeiderforening og Moripen Jernbanearbeiderforening: Arthur Kielland. Vasselv Jernbanearbeiderforening og Øksendal Jernbanearbeiderforening: Konrad Pedersen. Vinholmen Jernbanearbeiderforening, Robudal Jernbanearbeiderforening og Landekil Jernbanearbeiderforening: Kristian Mortensen. Flåm Jernbanearbeiderforening og Bergkvam Jernbanearbeiderforening: Magnar Kristiansen. Krossen Jernbanearbeiderforening og Nordre Klungland Jernbanearbeiderforening: Anders Uberg. Sulitjelma Bygningsarbeiderforening og Sjønstø Arbeidsmannsforening: Ole Johansen. Rosvold Jernbanearbeiderforening, Laksfors Jernbanearbeiderforening og Grane Veiarbeiderforening: Alberg Antonsen. Voss Jernbanearbeiderforening og Øistese—Eideveiens Arbeiderforening: Johan Aldahl. Sandøla Jernbanearbeiderforening og Gartland Jernbanearbeiderforening: Lars Bakken. Sulitjelma Hyttarbeiderforening og Furulund Arbeiderforening: Julius Andersen. Ottadalsen Veiarbeiderforening, Fåberg Veiarbeiderforening og Lom Veiarbeiderforening: Paul Fredriksen. Fagerli Arbeidsmannsforening og Skonseng Arbeidsmannsforening: Alf Spjelkavik. Bakke Jernbanearbeiderforening og Drangsdalens Jernbanearbeiderforening: Emil Syversen. Namsos Jernbanearbeiderforening og Fossum Jernbanearbeiderforening: Olaf Angvik. Svenningdal Jernbanearbeiderforening og Se-frivatn Jernbanearbeiderforening: D. Isaksen. Aune Jernbanearbeiderforening og Namstad Jernbanearbeiderforening: Severin Berntsen. Brekkvasselv Jernbanearbeiderforening og Sandåmo Jernbanearbeiderforening: Gunnar Farstad. Follo Veiarbeiderforening, Spro Arbeiderforening og Oppegård Veiarbeiderforening: John Wenstrøm. Grubenes Arbeiderforening og Nordens Klippe Ole Væriö. Rånåsfoss Gruppe, Nattvaktn. Forening og Nitte- og Hakadals Arbeiderforening: Storm Sunde. Lysaker avdeling, Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening, Hole Veiarbeiderforening og Asak Sandforretnings Faggruppe: Andreas Karlsen. Espeland—Mohaugen Veiarbeiderforening, Jomsås Grubearbeiderforening og Risør og Omegns Arbeidsmannsforening: Erik Thorsen. Setesdal Veiarbeiderforening, Vegusdal Veiarbeiderforening og Søndeled og Omegns Veiarbeiderforening: Albert Karlsen. Lyngdal Veiarbeiderforening og Valdres Veiarbeiderforening: Kristian Engen. Vigeland—Snig Veiarbeiderforening, Vest-Agder Riksveivokterforening, Kvinnesdal—Fjotland Veiarbeiderforening, Bakke Veiarbeiderforening og Bryggeså—Eiesland Veiarbeiderforening: Tønnes Moi. Veiarbeiderforeningen Tofteland Bro, Aana—Sira Veiarbeiderforening, Randesund Veiarbeiderforening og Vennesla Veiarbeiderforening: Knut Hartmark. Øvre Årdal Arbeiderforening, Porsmyr Arbeiderforening og Framfjord Arbeiderforening: Ivar Sterri. Hornes Veiarbeiderforening, Kinsarvik Veiarbeiderforening, Sokedal Veiarbeiderforening, Indre Ryfylke Veiarbeiderforening og Ytre Arna Veiarbeiderforening: Torvald Mydland. Sundalen Arbeidsmannsforening, Vei-

arbeiderforeningen Samhold og Kvernes Veiarbeiderforening: Olaf Gikling. Isingvågens Veiarbeiderforening, Spjelkavik Veiarbeiderforening, Ørsta Veiarbeiderforening, Velsvik Veiarbeiderforening og Bremsnes Veiarbeiderforening: Tore Breivik. N. A. F., Solum, og Kongsberg og Omegns Arbeidsmannsforening: Karl Knestang. Degernes Grubearbeiderforening, Våler Veiarbeiderforening, Østfold Maskin- og Veiarbeiderforening og Rygge og Jeløy Veiarbeiderforening: Olaf Sletten. Ytre Relingen Veiarbeiderforening, Ullensaker Veiarbeiderforening og Sørums og Blaker Veiarbeiderforening: Kristian Simonsen. Alvdal Arbeiderforening og Elverum Veiarbeiderforening: Ludvig Kjellmyr. Stange Veiarbeiderforening, Hamar Redskapcentrals Arbeiderforening og Åmotd Veivokterforening: M. Hestnes. Vinger og Eidsskog Veivokterforening, Åsnes Veivokterforening, Våler Veivokterforening og Grue og Brandval Veivokterforening: Olaf Engen (ikke møtt). Løten Veivokterforening, Nannestad Veivokterforening, Furnes og Ringsaker Veiarbeiderforening og Trysil Veiarbeiderforening: Birger Bækkevold. Toten og Vardal Veivokterforening, Finna Arbeiderforening og Nedre Romerikes Riksveivokterforening: Ole Nordvik. Hadeland Veivokterforening, Vinstra Kampeseter Veiarbeiderforening og Nord- og Sør-Odal Veivokterforening: Martinus Langbakke. Røsten Arbeidsmannsforening, N. A. F., Rørø, N. A. F., Ålen, Kraftanleggets Arbeiderforening og Tolga Fagforening: Ola Bakken. Ytre Namdal Veiarbeiderforening, Grøndalens Veiarbeiderforening og Stjørdal Arbeidsmannsforening: Fritjof Brekken. Randalen Arbeidsmannsforening og Mosjøens Arbeidsmannsforening: Konrad Jensen. Drag Feltspatarbeiderforening og Arbeiderforeningen Nordlyset: Alsing Moen. Ankenes Veiarbeiderforening, Ofotbanens Arbeiderforening, Tredal Arbeiderforening og Namdals Lastebilarbeiderforening: Andreas Askestad. Tromsøysund Veiarbeiderforening og Oksfjordhamn Veiarbeiderforening: Sigvart Sakariassen (ikke møtt). Øvre Eikers Veiarbeiderforening, Lier og Røykens Jernbanearbeiderforening, Flå Veiarbeiderforening, Gol Veiarbeiderforening og Buskerud Veiarbeiderforening: Johan Jensen. Nøtterøy Arbeidsmannsforening, Søndre Vestfold Veiarbeiderforening og Larvik Arbeidsmannsforening: M. Andreasen Vik. Norderhov—Modum Veiarbeiderforening og Asker Arbeidsmannsforening: August Iversen. Valberg Arbeiderforening og Gjerstad Anleggsarbeiderforening: Anders A. Øya. Gjerpen Arbeidsmannsforening og Eidanger Arbeidsmannsforening: Jørgen Løyte.

Representantskapet: Johs. M. P. Ødegaard, formann, Chr. Henriksen, næstformann, A. Ahlstrand, kasserer, Thv. Thorstensen, Bj. E. Petersen, Adolf Lien, Oskar Kvernebo, Konrad Botten, Simon Simonsen, Kristian Moljord, Sigurd Oshaug, Lars Bergundhaugen, Johannes Togstad, Ingv. Løgavlen og H. O. Jupskaas.

Revisjonsutvalget: Olav Braathen.

Innbudte: Arbeidernes faglige Landsorganisasjon: Konrad Nordahl. Norsk Bygningsarbeiderforbund: Jens Tangen, Peder Framnes. Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Nic. Næss, A. Gulbrand-

sen, K. Torkildsen. Skog- og Landarbeiderforbundet: Liengen, Vestad. Det internasjonale Fabrikkarbeiderforbund: K. de Jonge. Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark: Fru Haagensen, Johanne Jensen. Dansk Arbeidsmandsforbund: Martin Nilsen, Helfred Nilsen, Axel Olsen (samtlige tre kommer senere). Svensk Grov- och Fabriksarbetareförbund: Elof Johansson, Torvald Karlbom. Svenska Gruvindustriarbetareförbundet: Erik Pettersson, Wiktor Södersten.

Spesielt innbudte: Birger Berg, Gunnar Sethil.

Fullmaktenes godkjennelse.

Formannen: Vi har som tidligere nedsatt en foreløbig fullmaktskomité av representantskapsmedlemmer og de innstiller følgende:

Den av representantskapet nedsatte fullmaktskomité har gjennomgått de innkomne fullmakter og vil uttale følgende:

Angående fullmakten fra Kirkenes på Ivar Jensen er komitéen klar over at der kan reises formelle innvendinger mot at 10 av de illegalt organiserte arbeidere ved A/S Sydvaranger har avgitt stemmer efter det ordinære møte var hevet.

Komitéen mener dog under hensyntagen til de ytterst vanskelige forhold der oppe, at disse stemmer må godkjennes.

Fullmakten på Ivar Jensen innstilles således til godkjennelse.

De øvrige fullmakter innstilles til godkjennelse uten bemerkning.

Oslo, den 6 oktober 1935.

H. O. Jupskaas. Oskar Kvernebo. S. Simonsen.

Johs. M. P. Ødegård: Det ligger altså slik an i Syd-Varanger og som man hørte på forrige landsmøte så er det ekstraordinære forhold til stede her. Efter konflikten i 1928 har det ikke vært nogen medlemmer der uten de som har stått i de gule foreninger. Arbeidsgiverne har forfulgt de organiserte og har de fått rede på at nogen av arbeiderne er gått inn i den legale organisasjon så blir de kastet ut. Nu er det reist 2 mann fra Kirkenes enda forbundet har sagt fra at det bare måtte møte 1 mann og fullmaktkomitéen har innstilt på godkjennelse av fullmakten for Ivar Jensen. Det foreligger følgende skrivelser i sakens anledning. Først fra Nordens Klippe den 28 september 1935:

Avskrift av «Nordens Klippe»s forhandlingsprotokoll over avstemningsresultatet av valg av landsmøtorepresentant og suppleant.

Foreslått blev Osvald Væriö. Fra styret forelå innstilling på Ivar Jensen. Ved hemmelig avstemning valgtes Ivar Jensen med 10 stemmer. Dernæst hadde Væriö 6 stemmer.

Som varamann blev foreslått Gothard Eriksen Byvatn. Fra styret forelå innstilling på H. T. Johansen. Ved hemmelig avstemning valgtes H. T. Johansen med 10 stemmer. Dernæst hadde G. Eriksen 6 stemmer.

Riktig avskrift attesteres:

«NORDENS KLIPPE»

Avd. 53

Harald Johansen, formann. Ivar Viken. Anker Hansen, kasserer.

Samorganisasjonen på Kirkenes uttaler:

Ad «Nordens Klippe»s valg av representant til forbundets landsmøte.

Idet vi går ut fra at foreningen selv redegjør for hvorledes uoverensstemmelsene ved valget av representant til landsmøtet er opstått vil vi bare få fremkomme med noen bemerkninger når det gjelder de av foreningens medlemmer som arbeider på A.s Sydvaranger.

Disse arbeidere er illegale medlemmer av fagorganisasjonen, og det er absolutt nødvendig at deres navn blir hemmeligholdt, selv overfor foreningens medlemmer. Vi kan nemlig peke på eksempler av angiveri, og dette har nødvendiggjort den største forsiktighet. Disse arbeidere kan som bekjent ikke gå på Folkets Hus hvor fagorganisasjonsmøtene holdes og er således avskåret fra å delta i et valg som dette, hvis det ikke gis dispensasjon fra de vedtatte bestemmelser. Fra enkelte av dem blev det gjort henvendelse til styremedlemmer av foreningen om å få anledning til å stemme utenfor foreningsmøtet og dette blev det gitt adgang til under forutsetning av forbundets godkjennelse. Ialt blev det så vidt vites avgitt 10 stemmer av verksarbeidere. Dessuten anmodet nogen av foreningens medlemmer som da møtet hvor valget blev foretatt var bortreist — for ens vedkommende gjaldt bortreisen organisasjonsanliggender — om å få avgi stemme utenfor møtet. Dette blev gjort.

Vi mener forbundets landsmøte bør godkjenne også disse stemmer, men om ikke det blir gjort så må ihvertfall verksarbeidernes stemmer godkjennes. Skal disse arbeidere fortsatt stå organisert må de gis adgang til å delta i et slikt valg som dette. Kan man ikke gi adgang til dette, kan vi ikke vente å få dem inn i fagorganisasjonen.

Vi mener derfor at Ivar Jensens valg er fullt ut gyldig. De stemmer som er avgitt på ham av verksarbeidere må under alle omstendigheter godkjennes av landsmøtet.

Ærbødigst

ØST-FINNMARK FAGLIGE SAMORGANISASJON

Ivar Viken, sekretær.

Avskrift.

Grubernes Arbeidsmannsforening, avd. 44 av N. A. F., avholdt medlemsmøte på Folkets Hus den 15 september 1935. Formannen åpnet møtet og ønsket velkommen.

Det var fremmøtt 13 medlemmer. Dagsorden referertes og godkjentes.

Til behandling forelå valg på representant til landsmøtet som skal foretas i fellesskap med «Nordens Klippe», Kirkenes.

Som representant blev foreslått Osvald Væriö. Forslaget blev vedtatt med 13 mot 0 stemmer. Som suppleant blev Gothard Eriksen foreslått og valgt med 13 mot 0 stemmer.

Riktig avskrift bevidnes:

GRUBERNES ARBEIDSMANNSFORENING

N. A. F.s avd. 44

A. Hanssen, sekretær. A. Sundqvist.

Fra landsmøtets åpning i Oslo Arblersamfund, søndag 6 oktober 1935.

Kirkenes, den 30 september 1935.

Fullmakt.

Herved bekreftes at det på møte i «Nordens Klippe» søndag den 15 ds. hvor valg av representant til Arbeidsmannsforbundets landsmøte blev foretatt blev avgitt 10 stemmer på Ivar Jensen.

Senere er det avgitt 10 stemmer av illegale medlemmer av «Nordens Klippe» (arbeidere som arbeider på A.s Sydvaranger).

For øvrig er det avgitt 4 stemmer av medlemmer som ikke hadde anledning til å være til stede på medlemsmøtet da valget blev foretatt.

Samtlige disse stemmer er avgitt på Ivar Jensen som således ialt har fått 24 stemmer. Samtlige disse stemmer er også avgitt på Harald T. Johansen som varamann.

«NORDENS KLIPPE»

Avd. 53

Anker Hansen, møtets sekretær. Aksel Berntsen, Olav Guvåg, styrem.

Bekreftes herved at undertegnede medlemmer av «Nordens Klippe» søndag den 15 september da valget på representant til Arbeidsmands-

forbundets landsmøte blev foretatt var optatt på grunn av frareise, og således ikke kunde være til stede på møtet hvor valget blev foretatt, har anmodet før møtet å få avgi stemme. Dette har foreningens styre gitt tillatelse til, men overlater til forbundsstyret, eventuelt landsmøtet å avgjøre hvorvidt disse stemmer skal godkjennes.

«NORDENS KLIPPE»

Avd. 53

Harald Johansen.

Undertegnede medlemmer av «Nordens Klippe» bekrefter dette.

4016. Ivar Viken. 2429. A. Antonsen. 2411. Olav Knutzen.
8023. Olav Guvåg.

Det viser sig at Væriö har 19 og Ivar Jensen 20 stemmer og det blir landsmøtets sak å avgjøre dette. Det vil vel være riktig å la de to uttale sig først.

Osvald Væriö: Klassefeller! Når jeg forlanger ordet så er det for å gi en redegjørelse for hvordan dette valg blev foretatt. Medlemsmøte

blev innkalt med 8 dagers varsel. Det var fremmøtt 16 medlemmer og vi hørte intet fra verkstedarbeiderne. Det står jo i lovenes § 10 punkt 2 at «valget foretas på medlemsmøte». Jeg får først beskjed om at jeg er valgt med 19 stemmer og at Jensen hadde 10 stemmer og at jeg måtte gjøre mig ferdig til å reise og søke permisjon. Så får jeg imidlertid beskjed om at det er Jensen som er valgt og jeg undersøkte da hvordan det var med dette. Det var gjort slik at de verkstedarbeidere som var illegalt organisert hadde stemt; men det var gjort på den måte at man hadde samlet 10 stemmer inn på Jensen. Det er ikke nye organisasjonsfolk som har stemt, det er eldre folk. Man taler om hemmelig medlemskap; men det er for lettvindt. Disse folk kunde som de ellers har gjort kommet på møtet. Jeg vil understreke at når jeg er valgt med flertall, så er det fordi jeg har tillit blandt våre medlemmer. På tross av at det er sendt meddelelse om at Jensen er valgt, så kan man ikke avvise mitt mandat. Jeg tror heller ikke Ivar Jensen kan benekte dette.

Ivar Jensen: Det er kjedelig at denslags historier skal opstå og når jeg er berørt av dette så er det vanskelig for mig å redegjøre for saken. Etter konflikten i 1928 på Kirkenes var det en rekke medlemmer som blev trakassert i alle årene fremefter. Men det vil føre for langt å komme inn på det. Som sagt blev det holdt et medlemsmøte, hvor jeg blev valgt. Når det dessuten er kommet en del stemmer til så gjelder det medlemmer ved A.s Sydvaranger, som bad om å få stemme illegalt. Styret gav dem anledning dertil og de stemte hos styremedlemmene.

Kristian Moljord: Jeg har tatt ordet fordi jeg i representantskapet er i mindretall. Det er beklagelig at vi i år som i 1932 skal stå overfor 2 representanter fra dette sted. Det er oplagt at den ene er valgt på lovlig måte, og den annen ikke er det. Vi kan ikke fortsette slik som det er der nu. Skal man ta det ene hensyn, så gjelder også andre. Hvordan skal det bli hvis vi lar det gli ut på denne måte? Væriö sier at det ikke var gitt anledning til å stemme på ham, men bare på Jensen. Jeg vil foreslå at Væriös fullmakt godkjennes og ikke Jensens. Vi må nu få slutt med dette at det kommer 2 mann derfra.

Christian Henriksen: Jeg er enig med Moljord i at Kirkenesarbeiderne må godkjenne og bøie sig for forbundets lover og beslutninger og ikke således sende 2 mann nedover. Men jeg kan ikke forstå at man ordner dette ved å si at Væriö er valgt. Vi fikk den 19 i forrige måned følgende telegram fra «Nordens Klippe»:

«Nordens Klippe» har foretatt valg på representant og suppleant. Representant valgtes Ivar Jensen, 24 stemmer, Osvald Væriö, 6 stemmer, suppleant Harald T. Johansen, 24 stemmer, Gotard Eriksen 6 stemmer. Av de opgitte stemmer er det en del som har stemt etter at møtet var avsluttet på grunn av at de som arbeider ved A/S Sydvaranger, ikke fikk anledning å gå på møtet, men gjør krav på å få stemme. Kan dette godkjennes? Eller omvalg. Telegrafer svar.

Ivar Viken.

Lockert Hansen.

Vi kjente jo til de eksepsjonelle tilfelle på Kirkenes. Vi har også gitt dispensasjoner fra loven når det gjelder organisasjonen der. For oss stod det slik, om det var riktig å la medlemmene ved Sydvaranger få

stemme og dermed ha sine medlemsrettigheter. Det er riktig at man er litt forsiktig som forholdene var der. Vi telegraferte derfor til Kirkenes at vi godkjente Jensens valg. Vi har siden fått rede på at 4 har stemt etterpå fordi de ikke hadde hatt anledning til å delta i møtet. Jeg mener at Jensen er valgt.

Sigurd Oshaug: Det gjelder ikke kamp mellom to fagforeninger, for disse er medlemmer av samme fagforening. Men det har vært politiske brytninger, som gjør at vi ikke kan tvinge dem som er medlemmer ved Sydvaranger til våre møter. Men hvis man får arbeide i fred så håper vi engang å få en ordning der slik at vi kommer ut av de nuværende misforhold. Jeg vil anbefale Ivar Jensens fullmakt. De fra verkstedet fikk fritt stemme på hvem de vilde.

Karl Bottenvand: Jeg er av dem som er villig til å beklage forholdet i Kirkenes. Jeg var her i 1932 da landsmøtet dengang med knepent flertall sendte den ene representant hjem. Det fremgår her at Væriö er valgt etter lovene og man kunde for så vidt sette punktum der. Men når det gjelder organisasjonsforholdene der oppe, vil jeg spørre om det er avhengig av om disse får stemme. Det tror jeg ikke. Men det er sagt at det er politiske brytninger der og det er vel saken. Det er ikke rettferdig å sende Væriö hjem. Er det rettferdig å sende en mann hjem fordi det er politiske uoverensstemmelser? Jeg går også ut fra at det ved Bjørnvatn er medlemmer som er illegalt organisert. Har de fått stemme?

En stemme (avbryter): Nei.

Bottenvand: Der ser man. Jeg tror ikke landsmøtet går på dette.

Formannen: Med hensyn til foregående taler, så kan jeg ikke uttale noget om dette at disse fikk stemme er avgjørende for om organisasjonsforholdene på stedet vil styrkes. Det har ikke overhodet vært tale om politiske valører her. Jeg kjenner heller ikke til disse personer.

M. Lynås foreslo: «Fullmaktskomitéen gjennomgår på ny disse fullmakter og godkjenner begge eller ingen av disse representanter.»

Som saken ligger an bør vi ta begge eller ingen.

Simon Simonsen: Som medlem av fullmaktskomitéen har jeg mitt ansvar for den innstilling som foreligger. Vi sier allerede i innledningen at det kan reises formelle innvendinger ved dette valg, men forholdene er så egenartede der oppe. I komitéen har ingen hatt noget rede på om den ene er mer revolusjonær enn den annen. Men jeg tror landsmøtet og forbundet må ha sin opmerksomhet henvendt på Kirkenes og se hvad man kan gjøre der for å få én organisasjon. Så lenge det er slik som nu at de kan risikere neste dag å få avskjed, så er det ikke riktig å tvinge dem til fagforeningsmøte. Hvis landsmøtet ikke kan gi dispensasjon for disse 10 verkstedarbeidere, så er det ikke mere å si til dette. Saken er meget alvorlig og mener vi noget med det som blev sagt i 1932 så er det et spørsmål om man ikke her må se litt mellom lovene. Det har gjort at jeg har gitt mitt besyv med i fullmaktskomitéen.

Johannes Togstad: Det er selvfølgelig de særegne forhold på dette sted som har gjort at vi har fått en slik bred debatt. De som stiller med organisasjonen deroppe har vanskelig for å underordne sig organi-

sasjonens lover. Det har gjort at jeg har inntatt samme standpunkt som Moljord. For dette landsmøte må vi beholde de lover vi har. Skal vi forandre dem, må det gjelde herefter. Flertallet i representantskapet må dog føle sig noget utrygg ved den innstilling de har tatt. Jeg kjenner ikke personene her; men valget må godkjennes efter det som er skjedd i *overensstemmelse* med lovene.

Ole Beck: Forholdene deroppe er så mugne, at man kunde være enig med Lynås i å sende dem begge hjem. Men den innstilling som foreligger kan da landsmøtet ikke godta; det er jo å bryte lovene. Selv om Væriö var min argeste politiske motstander, så må det vederfares ham rettferdighet. Det man kan diskutere her er om man kan gi Jensen adgang til å overvære landsmøtet med visse reservasjoner, nemlig at han bare har tale- og forslagsrett og ikke stemmerett.

Strek settes.

Lars Bakken: Jeg beklager den taler som kaster inn politiske motiver. Det er å grumse op om denne sak. Jeg er enig i at de 10 illegale medlemmer ikke skal settes utenfor, men det må da allerede på fagforeningsmøtet sies fra at de kan få stemme. De kan ikke da slik som det her er gjort få avgi stemme etterpå. Når Væriö er valgt, så kan man ikke 3 dager derefter la disse stemme når det ikke var nevnt på medlemsmøtet.

M. Hestnes: Jeg synes det er beklagelig at landsmøtets kostbare tid skal optas av dette, når lovene er klare på dette punkt. Hvis noget slikt skal få hende så vil forbundet som sådant skades. Jeg vil henstille at man fastholder Væriös fullmakt. Vi skal holde oss efter våre lover.

Einar Aanes: Etter å ha hørt de 2's redegjørelse så kan jeg ikke stemme for fullmaktskomitéens innstilling. Da må jeg være enig med Moljord og siste taler. Jeg forstår ikke at man kan være med på dette. Man får en beklemmende følelse av at det er noget galt til stede her, som kan føre til at det glir ut.

Formannen: Til det som er fremkommet om at det skulde være politiske motiver, vil jeg ha sagt at jeg for mitt vedkommende ikke har noget rede på det. Heller ikke om det er juks og lureri. Men ut fra det som forelå mente vi at vi måtte kunde gi denne dispensasjon fra lovene, og som representantskapet og fullmaktskomitéen er enig i. Vi kan ikke holde oss til annet enn den meddelelse som foreligger. Det går ikke an å komme vekk fra, hvis man kjenner forholdene deroppe, at disse verkstedarbeidere legalt ikke kan delta i organisasjonsarbeidet. Det har vært forbundets og Landsorganisasjonens opfatning at det gjaldt om å holde organisasjonen vedlike deroppe. Men det får bli landsmøtets sak å avgjøre hvad som skal skje.

Ivar Jensen henstilte at det blev stemt over Lynås forslag i 2 vøteringer, slik at man først voterte over selve forslaget om tilbakesendelse til fullmaktskomitéen.

Simon Simonsen: Jeg synes det er vanskelig for fullmaktskomitéen å få denne sak tilbake. De opplysninger som her er gitt forelå før, så vi er bekjent med dem. Landsmøtet får si fra om det kan gis dispensasjon eller ikke.

Formannen: Spørsmålet er om medlemmer kan få stemme slik som det her er gjort og om man kan gi den dispensasjon. Jeg vil stille vøteringen slik at vi stemmer over hvorvidt det skal gis dispensasjon. Blir den ikke gitt, så kan ikke fullmaktskomitéens innstilling vedtas.

Marthinus Karlsen anbefalte Ødegårds forslag til vøtering. Men formannen la vøteringen anderledes an.

Vøtering: Det votertes først over Lynås forslag 1. del om tilbakesendelse av denne sak til fullmaktskomitéen. — Det blev forkastet. — Etter denne avgjørelse blev landsmøtet enig om ikke å stemme over 2. del i Lynås forslag (begge eller ingen gis fullmakt til landsmøtet). — Deretter votertes det over fullmaktskomitéens innstilling. Den blev forkastet og Væriös fullmakt blev godkjent.

Olav Sletten forespurte om det ikke var begått en feil overfor de foreninger han representerte. Det var betalt for 373 merker i de 3 måneder som legges til grunn for valg av landsmøtereprøsentanter.

Ennu et forhold vedrørende fullmaktene.

Justin Rødås: Det er ikke med nogen glede jeg tar op en sak her under fullmaktene. Det er riktignok så at fullmaktene formelt er i orden; men måten det er gått frem på er under all kritikk. I Sagmo Grubearbeiderforening blev representanten valgt enstemmig. Formannen stilte imidlertid kabinettspørsmål både i avdelingen og i Sulitjelma faglige Samorganisasjon, hvis han ikke blev valgt og så går man inn for nytt valg og formannen blir valgt med en liten overvekt. Skal man gå frem på en slik måte, så vil det bli uholdbart i fremtiden. Det er også de i Sulitjelma, som har stemt efter møtene. Det foreligger riktignok ingen protest; men landsmøtet bør være bekjent med disse forhold. Det vilde være en forbrytelse ikke å gi landsmøtet kjennskap til slike forhold.

Formannen: Det er noget helt nytt for oss, som vi ikke har hørt et ord om.

Lars Bakken: Når det ikke foreligger nogen protest, så mener jeg det kan være nok at landsmøtet avgir en uttalelse:

«Ut fra det som er fremkommet uttaler landsmøtet sin fordømmelse over det passerte og må dette ikke gjenta sig.»

Oskar Misvær: Jeg hadde ikke tenkt å la mig provosere av Rødås, men efter det forslag som nu foreligger følger jeg mig beføiet til å nevne hvordan man stemte deroppe da det gjaldt valget til Landsorganisasjonens kongress. Det viste sig at foreninger med 48 medlemmer hadde stemt med vel 55 medlemmer o. s. v. Det er et politisk spørsmål her. Vi kommer ikke bort fra det.

Karl Bottenvand: Når Misvær optrer som han nu gjør her, så vil jeg si at han gjorde alt mulig for å få det til at det var fusk i Sulitjelma og Ranen når det gjaldt valget til Landsorganisasjonens kongress. Jeg kunde for mitt vedkommende ha kommet inn på valget til Landsorganisasjonens representantskap; men jeg skal ikke gjøre det. Når det ikke foreligger nogen protest fra de andre foreninger, så skal jeg ikke hefte

bort landsmøtets kostbare tid. Men for ettertiden må man være såpass redelig å holde de lover man selv har gitt sig.

Martin Olsen: Dette er jo en bra begynnelse av landsmøtet. Her foreligger ingen protest; men bare det at Rødås sier at han har fått sterke opfordringer til å ta det op. Men det er ikke nødvendig å «ta det op her». Det er også litt søkt av Rødås som ikke lenger representerer arbeidsplassen.

Justin Rødås: Jeg har vært nøktern og objektiv i min fremstilling. Når Olsen sier at jeg er ute fra arbeidsplassen, så er det for organisasjonens skyld.

Voting: Dermed blev fullmaktskomitéens innstilling om godkjenning av de øvrige fullmakter enstemmig godkjent. — Det besluttedes ikke å fatte nogen uttalelse i anledning valget i Sulitjelma.

Dagsorden.

Følgende dagsorden blev referert:

1. *Landsmøtets åpning og konstituering.*
Fullmaktenes godkjenning, og
 - a) Vedtagelse av dagsordenen og forretningsordenen.
 - b) Valg av ordstyrer og sekretærer.
 - c) Valg av komitéer.
 1. Valgkomité.
 2. Budgettkomité.
 3. Redaksjonskomité.
3. *Beretning og regnskap.*
4. *Forslag til forandringer i forbundets lover.*
5. *Forskjellige forslag.*
 - a) Diettgodtgjørelsens størrelse.
 - b) Tillitsmenneskenes lønninger.
 - c) Pensjonsordning for Statens jernbanearbeidere.
 - d) Lettere adgang til billig jord.
 - e) Arbeide for anleggsarbeidernes voksne sønner og eldre sesongarbeidere.
 - f) Julebidrag til arbeidsledige medlemmer.
 - g) Utlån av forbundets midler.
 - h) Omsendelse av landsmøtets protokoll.
 - i) Trekkordningen ved veianlegg.
 - j) 1. Ole Hagens eksklusjon.
 2. Ludvig Antonsens eksklusjon.
 - k) Offentliggjørelse av avstemningsresultatene.
6. *Andragender.*
(Utbetaling av forsikringsbidrag i levende live.)
7. *Vedtagelse av budgett.*
8. *Valg.*

Albert Karlsen: Jeg ønsket bare å høre om det var mulig å få litt rede på de forhandlinger som er ført i år.

Formannen: Det vil komme under den muntlige beretning.

Jon Ulseth foreslo:

«Ludvig Antonsens sak optas som første sak under dagsordenens punkt 5.» Jeg mener at landsmøtet på et så tidlig tidspunkt som mulig bør ta stilling til foreningens krav enten saken skal behandles eller avvises. Hvis landsmøtet beslutter at saken skal fremmes så må Antonsen budsendes, så han kan være her når saken skal op til behandling.

Formannen: Vi skal være opmerksom på det.

Waldemar Larsen: Jeg synes vi mangler i dagsordenen spørsmålet om de internasjonale forbindelser.

Formannen: Vi kan jo forberede det og få en innleder dertil.

Trygve Hansen foreslo at det blev opsatt et punkt om Fagorganisasjonens stilling til krigen.

Formannen: Vi kan etterkomme det.

Voting: Dermed blev den opsatte dagsorden vedtatt.

Forretningsorden

Følgende forslag til forretningsorden referertes:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens representanter adgang. Likeledes har medlemmer av forbundet adgang til galleriet som tilhørere, undtagen når en sak besluttet behandlet for lukkede dører.
Representantene må forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved inngangen.
2. Til å lede møtet velges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra 9—1 formiddag og 3—7 eftermiddag.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Undtagen for innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter 1. og 5 minutter 2. og 3. gang.
Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevet, rett til å stille forslag om ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn 1 og høist 2 minutter til hver sak.
Talerne skal tale fra den dertil bestemte plass i salen.
5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den forening han representerer. Intet nytt forslag kan optas efter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere.
Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen opførte saker, kan ikke behandles.
6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertall. I tvilstilfelle eller når 20 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoprop.
7. I protokollen innføres kun forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen opleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets slutning.

Johan Berlid foreslo 4 ordstyrere.

Kristian Moljord: Hva legger man i «arbeiderpressens representanter»?

Formannen: Det er en kjent sak at det er «Arbeiderbladet»s presse som det menes hermed.

Kristian Moljord: Det vilde være uriktig om ikke også den annen arbeiderpresse får adgang når man tillater den ene. Jeg vil foreslå at også den annen arbeiderpresse får adgang.

Formannen: Det har ikke vært drøftet i forbundsstyret eller i representantskapet, så jeg vil foreslå at dette behandles som første sak imorgen. Forbundsstyret må nemlig ha et møte i kveld om en annen sak.

Votering: Dermed blev den opsatte forretningsorden vedtatt. — *Berlids* forslag om 4 dirigenter blev vedtatt.

Kristian Moljord foreslo navneoprop hver morgen. Forslaget blev vedtatt.

Konstituering.

Representantskapet foreslo til ordstyrere: *Kristian Moljord* og *Konrad Botten*. Etter at det var vedtatt 4 ordstyrere blev videre foreslått *Marthinus Karlsen* og *H. Jupskaas*, som samtilge valgtes.

Til sekretærer valgtes overensstemmende med innstillingen *Johan Berlid*, *John Aspaas*, *Jens J. Bjoraa*, *Knut Hartmark*.

Til valgkomité var innstilt: *Oskar Misvær*, *Sulitjelma*, *Ole Beck*, *Foldal*, *Nils Bakken*, *Oslo*, *Alfred Andersen*, *Norlandsbanen*, *Kristen Mortensen*, *Sørlandsbanen*, *John Nergaard*, *Sør-Trøndelag*, *Asmund Øberg*, *Orkanger*, *Storm Sunde*, *Akershus*, *Jakob A. Knaben*, *Knaben*.

D. Isaksen foreslo *Ragnar Fossum* istedetfor *Alfred Andersen*.

Lars Bakken: Det er sikkert flere med mig som har bitt merke i denne innstilling. Vi var enige hos oss om å foreslå *Ragnar Fossum* og hvorfor kan man da ikke ta ham med? Her er det heller ingen politiske uoverensstemmelser.

Trygve Hansen foreslo *Kristian Simonsen* istedenfor *Storm Sunde*.

Kristian Moljord optok sin dissens fra representantskapet på *Justin Rødaas* istedetfor *Oskar Misvær*.

Torbjørn Olsen foreslo *Olaf Sletten* istedetfor *Asmund Øberg*.

Alberg Antonsen: Vi hadde stedlig styremøte forrige søndag, hvor vi blev enige om å foreslå *Fossum* og vi skrev til forbundet samme dag derom.

Lars Bergundhaugen: Jeg er i høieste grad forbauset over denne sak og at *Nordlandsbanen* har sendt det inn. Vi har ikke hørt om det. Hadde vi det så vilde han bli valgt.

Olaf Gikling foreslo *Idar Kleveland* istedetfor *John Nergaard*.

Valgt blev: *Ole Beck*, *Nils Bakken*, *Kristian Mortensen*, *Jakob A. Knaben*. Ved alternativ votering valgtes *Oskar Misvær* med 76 stemmer. *Justin Rødaas* hadde 65 stemmer. Ved voteringen mellom *Ragnar Fossum* og *Alfred Andersen* valgtes *Ragnar Fossum* og ved voteringen mellom *Nergaard* og *Kleveland* valgtes *John Nergaard*. Ved voteringen mellom *Øberg* og *Sletten* blev *Asmund Øberg* valgt med

76, *Sletten* hadde 63 stemmer. Endelig valgtes ved voteringen mellom *Storm Sunde* og *Kristian Simonsen*, *Storm Sunde*.

Til budgettkomité valgtes overensstemmende med innstillingen og uten debatt: *Hans Furnes*, *Sulitjelma*, *J. P. Karlsrud*, *Sørlandsbanen V.*, *Ole Nordvik*, *Opland*, *Johan Røttereng*, *Løkken*, *Adolf Lien*, *Oslo*.

Til redaksjonskomité var innstilt: *Johs. M. P. Ødegaard*, *Simon Simonsen*, *Evje*, *Olav Stavrum*, *Malm*, *Arthur Skjevik*, *Vestlandet*, *John Solberg*, *Inn-Trøndelag*, *Albert Karlsen*, *Sørlandet*.

Videre blev foreslått *O. E. Vaade* istedetfor *Olav Stavrum*.

Karl Bottenvand foreslo *Lars Bakken* istedetfor *Stavrum*.

Valgt blev de innstilte med undtagelse av at *Lars Bakken* valgtes istedetfor *Stavrum*.

Christian Henriksen: Klokken 13.15 imorgen vil det være adgang for representantene å se filmen «Samhold må til».

Johs. M. P. Ødegaard foreslo 1 times lengere middagspause imorgen av hensyn til filmfremvisningen.

Forslaget blev vedtatt.

Møtet hevet klokken 10 minutter på 18. — Åpningen og konstitueringen tok således 6 timer.

Formiddagsmøtet mandag 7 oktober.

Ordstyrer: *Konrad Botten*.

Navneoprop blev foretatt.

Følgende representanter var nu fremmøtt som ikke var til stede ved åpningen: *Martin Lein*, *Olaf Engen*, *Sigvart Sakariassen*.

Protokollen fra åpningsmøtet referertes.

Kristian Moljord: *Antonsen*-saken var ment behandlet som første sak under dagsordenens punkt 5. Videre så hadde *Rødaas* 65 stemmer.

Olaf Sletten: Jeg forspurte under åpningen om beregningen i *Østfold*.

Chr. Henriksen: Det skal bli undersøkt.

Dermed blev protokollen vedtatt.

Punkt 3: Beretning og regnskap.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 3: *Beretning og regnskap*.

Beretningen for 1932 blev først punktvis gjennomgått.

Under punktet *anleggsvirksomhet* uttalte *Thorvald Johnsen*: Jeg må forlange ordet i anledning Statens jernbanearbeidere og det forbundsstyret foretok sig overfor oss med 7 timersdagen. Da vi tok den var det for å undgå å komme på nødsarbeide og slippe innskrenkninger. Det blev gjort henvendelse til forbundsstyret om å søke å få denne 7 timers dag permanent; men forbundet lar det skure helt til 20 april.

Ordstyreren (avbryter): Dette gjelder 1934, så det kommer vi tilbake til.

Dermed gikk man videre i beretningen for 1932. Under punktet — *Veivesenet* — uttalte *Olaf Sletten*: Det er angående veikonflikten og Riksmeglingsmannens forslag side 20. Med hensyn til selve konflikten begynnelse, så hadde vi 70 veivoktere som hadde 2 800 kroner i lønn og dessuten maskinfolk med en topplønn som vi forstod vi ikke kunde få forbedret. Vi hadde et møte i Sarpsborg og vi var enige om å gjøre noget, og Chr. Henriksen sa også da at vi måtte ikke være udfallende. Alle la ned arbeidet, de organiserte som de uorganiserte og bare 3 brøt ut av dem vi hadde regnet som veiarbeidere, derav var 1 organisert og han blev ekskludert. Konflikten gikk sin gang og veiene blev i en elendig forfatning. Man visste hvordan Regjeringen da var innstilt og vi husker det hyrdebrev som blev utsendt til veiarbeiderne om å gå tilbake. Men hos oss besluttet vi ikke å gå tilbake, men fortsette streiken. Så kom bondepartiregjeringens organiserte streikbryterhvervning, hvorunder man vesentlig hvervet bønder og som så det som sin plikt å støtte sin regjering. Vi så da situasjonen slik an om det ikke kunde la sig gjøre å stanse melketransporten inn til byene, og Henriksen lovet det. Men vi så at det blev intet gjort. Bøndene sa da også til oss at der ser dere; de har ikke engang støtte fra deres egne. Den 18 juli reiste vi her inn igjen på ny for å undersøke det. Det blev da sagt fra at de intet hadde gjort; men at vi burde henvende oss til det forbund det her gjaldt. Det gjorde vi og videre også til den avdeling det gjaldt. Der var man villig til sympatistreik. Men så blev det forhandlet, og Landsorganisasjonen hadde jo også varslet sympatistreik; men det var ikke noget alvor bak det. Den blev utsatt og vi fikk meglingsforslaget som blev fremlagt 31 juli i Sarpsborg på et møte av de interesserte arbeidere der. Det var noget mudder også den gang, derved at en protokoll som var opsatt ikke blev fremlagt. Henriksen fremholdt herunder at hvis man ikke bøiet sig for forslaget, så skulde man få med forbundet å gjøre og forslaget blev vedtatt. Under konflikten gikk Østfold fylkesting til å redusere veivokternes antall. Det punkt som overingeniøren fremla var rettet mot maskinførerne og det het sig i avisene: «Hvad en håndfull maskinførere kan finne på!» Derved fikk vi skylden. Man måtte komme dit hen, blev det fremholdt å ansette dem på 6 eller 3 måneder og fylkestinget vedtok det mot Arbeiderpartiets ordførere. Men bøndene har flertallet. Det er idag 34 veivoktere og de skulde ansettes på kontrakter. Derved mente de å være mer trygge for disse arbeidere. Da disse kontrakter kom, reiste den ene avdelings formann inn til forbundet, hvor Henriksen sier til ham at han får skrive under. Jeg ringte også i den anledning inn til forbundet og sier da til Henriksen at du har da vel ikke sagt til ham at han skulde skrive under. Resultatet blev at vi ikke kunde nekte og kontraktene blev underskrevet. Men den 14 august så vi hvordan det vilde bli for Østfolds vedkommende og vi hadde da et møte i Sarpsborg, hvor Ødegård deltok fra forbundet. Møtet mente det var uforsvarlig å la det gå slik og krevde av forbundet å opta forhandlinger og hvis det ikke kom til noget resultat å gå til opsigelse av plassene. Den 19 august blev det forhandlet med overingeniøren; men det blev ingen forandring. I stedet for å si op plassene, fikk vi en

skrivelse fra forbundet om at sekretariatet hadde besluttet at saken vedrørende Østfold skulde forlegges Arbeidsretten eller de civile domstoler og at vi skulde høre noget innen årets utgang. Men vi hørte intet, og resultatet var at vi blev plasert slik at vi skulde få slutt ut på høsten. De fleste av oss fikk også slutt. Så blev det i 1933 optatt forhandlinger hos veidirektøren, hvor man gikk hårdt i vei. Jeg for min del måtte være hjemme; mens streikbrytere, som hadde fått min maskin, fortsatte. Vi bad om understøttelse, men det fikk vi ikke; men derimot et julebidrag. Vi for vår del mente vi var trakassert og derved hadde krav på understøttelse. Vi kunde ikke engang komme i betraktning som reserver. Hos veidirektøren var det store sammenstøt, og da fremlegger han den protokoll vi ikke hadde sett og at det alene var dem som hadde med å ansette dem de vilde. Det skulde alene være administrasjonens sak å avgjøre hvordan innskrenkningene skulde være. Da var det at Henriksen spurte om vi vilde at saken skulde fremlegges for Arbeidsretten. Vi gjorde krav på å få denne protokoll; men vi fikk den ikke. Men i veidirektoratet fikk jeg den. Da jeg så gikk hårdt på Ødegård, så fikk vi den ca. 1 år etterpå. Jeg måtte gå hjemme til vinteren. Vi fikk ikke understøttelse, men et par bidrag. Vi skulde bli satt i arbeid ut på våren, og overingeniøren antok at han vilde ansette en mann til på en ny skraiper. Ut på sommeren fikk jeg ansettelse; men om vinteren fikk jeg beskjed om å arbeide på verkstedet. Jeg fikk også krav om å underskrive og måtte gjøre det. Det er ikke rart at det blir misnøie under slike forhold. Vi hadde også saken for representantskapet med krav om ekstraordinært landsmøte. Men det gikk ikke; men det blev i stedet besluttet å igangsette en agitasjon for å få organisasjonen på fote igjen. Men det er intet gjort i så måte. Men det var vel representantskapets mening at det skulde gjøres noget? Jeg vil spørre landsmøtet om man er enig i slikt; at protokoller undertegnes som ikke medlemmene har rede på. Og videre om man er enig i at man skal underskrive enkeltmannskontrakter?

Kolbjørn Olsen: Vi hadde også et forhold hos oss etter veikonflikten i 1932, hvor det blev foretatt innskrenkninger. Det blev tatt inn nye arbeidere fra Idd, mens ungkarer fikk slutt. To mann reiste da inn til forbundet og Ødegård innrømmet at foreningen hadde gått riktig frem. Vi besluttet å blokere arbeidet; men da godkjente ikke forbundsstyret konflikten.

Ordstyreren: Det gjelder 1933, så det kommer vi tilbake til.

M. Hestnes: Når veiarbeiderne tenker tilbake på veikonflikten — fra 1930 og til nu, så har vi ingenting opnådd. Vi har stilt krav og henvendelser og vi har fått veiingeniøren og veikomiteér i fylket til å gå med på forskjellige krav; men det er veidirektøren som har avgjørelsen og der får vi intet. På den måten har vi ikke opnådd noget. Det har gått an for landarbeiderne å få en ordning i Opland og Hedmark og andre steder, men ikke for oss. Det måtte kunne gått an å gjøre noget mere. Hvad er det gjort for å agitere blandt disse arbeidere? I vår forening har vi medlemmer fra fire bygder og flere har meget lang vei til møtene. Det er gjort for lite fra forbundets side. Jeg vil henstille om og jeg kommer til å foreslå at det blir ansatt en mann for veiarbei-

derne. Samorganisasjonen har gjort adskillig; men de har nu meget arbeide med landarbeiderne, så de kan ikke utrette så meget for oss.

Knut Hartmark: Jeg ventet ikke store resultater av veikonflikten i 1932; men jeg hadde ventet at man kunde ha fortolket feriebestemmelsen; men det har man ikke klart ennå. Forholdet er at en del av forbundsledelsen har fortolket bestemmelsen på en for veiarbeiderne dårligere måte enn selv veidirektøren.

Albert Karlsen: Med den regjering vi hadde i 1932 er jeg klar over at det ikke var godt for forbundet å løse den konflikt etter sin plan. Men allikevel må jeg si at det har vært handlet styggeligen. I meglingsmannens forslag heter det bl. a. «hvor det ikke er foretatt nogen reduksjon o. s. v.» Men hos oss opdelte overingeniøren fylket i to fogderier, hvor den ene del beholdt lønnen; mens den annen fikk 5 øre i reduksjon. Vi hadde forhandlinger, men kom ikke til noget resultat. Det blev opsatt en protokoll og den sendte vi forbundet og krevde at det blev overenstemmende med Riksmeglingsmannens forslag. Men her er det jeg vil kritisere forbundet. Hadde det ikke nyttet med en arbeidsrettssak, så vilde det for vårt vedkommende vært riktig å anvende de civile domstoler.

Chr. Henriksen: Det er ikke noget rart i at det opstår meningsforskjell og diskusjon om veikonflikten. Men først og fremst må vi merke oss hvordan det var med veiarbeidernes organisasjon. Den var i 1928 meget svak; men allikevel gikk vi til departementet og veimyndighetene og krevde ferie. Det var ikke noget tilfredsstillende resultat; men vi fikk prinsippet og vi var på det rene med at vi etter hvert måtte søke å gjøre den bedre. Når det sies at intet er gjort, så skal jeg uten å gå så sterkt i detaljer, iallfall ha sagt at det ikke er nogen som det har vært arbeidet slik med i perioden som veiarbeiderne. Det har også vært forhandlet; men resultatet har vært lik null, fordi vi ikke har hatt makt i forbundet til å få noget gjennomført. Til Albert Karlsen vil jeg si at han har feil opfatning eller refererer feil. Det heter nemlig «med praksis i veivesenet, idet dog nedsettelse av forskuddet ikke i noget fylke skal overstige 5 øre pr. time». Det er ikke bare i fogderiene i Aust-Agder det er forskjell. Det er det i flere andre fylker også. Alt dette har vi vært klar over og vi var det også i 1932 efter Riksmeglingsmannens forslag. Men jeg minner landsmøtet om hvem vi hadde å kjempe med den gang. Først og fremst Veidirektoratet, som i prinsippet ikke vilde oprette overenskomst. Vi erindrer videre deputasjonene fra bøndene til bondepartiregjeringen om ikke å underskrive overenskomst med veiarbeiderne. Så skrev veidirektøren sitt hyrdebrev og vi henstilte til folkene ikke å gå med på det. Vi fikk Landsorganisasjonens sympatistreik ved Vinmonopolet. Akkurat da var det at Veidirektoratet og Regjeringen fikk iallfall nogen betenkelighet. Vi fikk så Riksmeglingsmannens forslag og som situasjonen da var så vi det slik at vi hadde da klort oss noget fast og vi får se å gjøre noget bedre ut av det. Jeg vil si til veiarbeiderne at hvis man går gjennom organisasjonens historie så vil man se at mange ikke har opnådd i første omgang det man anså for riktig og rettferdig. Så lenge man er svake, kan man ikke opnå stort. Vi fant det derfor også uriktig å gå til en ny veikonflikt av 1932. Men den politiske situasjon

lysnet og vi fikk en arbeiderregjering, som vi viste vilde se anderledes på det. Derfor realiserte vi ikke veiarbeiderkonferansens beslutning av 1933 og jeg har ikke fått vondord av veiarbeiderne av den grunn. Det vilde i 1934 ha vært å ødelegge sig selv å gå til en ny konflikt. Det er imidlertid klart at det efter en slik konflikt som i 1932 må bli efterdønninger. Det var det første oppgjør vi hadde. Så var det Østfold. Så meget leven som det var der, har det ikke vært noget sted. Efter arbeidets gjenoptagelse har det gått nogenlunde bra de fleste steder med undtagelse av Østfold og Sør-Trøndelag og det kommer kanskje av at de der har spesielt «hyggelige» overingeniører. Da meglingsmannens forslag forelå var vi klar over disse forhold og vi var også inne på det under konflikten. Den protokoll som kom, kom vesentlig av hensyn til Østfold. Når ikke arbeiderne i Østfold vet det, så må de tale med sine forhandlere derom. Allerede i 1926 fremla overingeniøren et forslag til omforandring av veiarbeidernes forhold der. Det var en såkalt amerikansk ordning med en veivokter som skulde ta med sig et lag og så reise rundt. Det blev henlagt i 1926, men i 1932 tok han det op igjen i fylkestinget og vi fikk beskjed derom av våre representanter i fylkestinget. Partiets representanter fremmet forslag om sakens utsettelse, eventuelt til senere behandling. Men det borgerlige flertall vedtok det ut fra den foreliggende situasjon i veikonflikten og efter at fylkestingets beslutning var fattet, var vi opmerksom på at forholdene der vilde bli vanskelige. Istedenfor 76 skulde de efter den nye ordning beskjeftige 32 og det skapte kampen innad; kampen om arbeidsplassen. Den beslutning var altså ikke basert på den protokoll som gir uttrykk for Riksmeglingsmannens fortolkning av innskrenkning og gjeninntagelse, men på fylkestingets beslutning. Det er riktig som Sletten sier at veivokterne blev forelagt kontrakt. Nu er det det å si at det er ingen veivoktere som ikke har kontrakt. Men forholdet var at ved opsigelsen så ophørte kontraktene. Da spørsmålet kontrakt blev forelagt oss av foreningens formann og det nu gjaldt 32 istedenfor 76, skulde man da ta ansvaret for å nekte disse kontrakter? Vi har hatt kontrakter tidligere og den kontrakt vi fikk her i Østfold var bedre enn de andre. Vi kunde ikke slippe våre organiserte veivoktere av den grunn at man fikk disse kontrakter. Men forholdet var at de laget et veldig spetakkel innad og mot forbundsstyret, så det endte med at medlemmer som hadde fått beskjeftigelse gikk ut. Siden Sletten var inne på trakassering må jeg nevne litt om det. Jeg kom på et forhandlingsmøte i Moss, da vi skulde forhandle om alle disse spørsmål vi her er inne på med overingeniøren. Da gjør avdelingen mig opmerksom på at de har sendt en skrivelse til overingeniøren, hvor de protesterer mot trakasseriene; en meget grov skrivelse. Jeg leste den og måtte virkelig spørre om den var sendt og om de kunde bekrefte riktigheten av den. Hvis ikke vilde vi gå nedem og hjem. Men han som hadde undertegnet den kunde ikke ta ansvaret for den. Det var ikke bare skrivelsens innhold. Men foreningens representant i forhandlingene erklærte også at den ikke var organisasjonsmessig behandlet. Jeg vil spørre landsmøtet hvad kan man vente da? Vi var rett og slett solgt og vi har måttet tilbakekalle at overingeniøren hadde trakassert. Jeg skal ikke gå inn på alt, da beretningen her er fyldig. Til slutt vil jeg dog ha sagt at også veiarbeiderne i Østfold burde ha tatt

saken anderledes. Hadde jeg visst dette, så hadde vi ikke tatt Østfold med. Det er dessverre riktig at de fikk et nedslag. Men det er meddelt mig at de som nu er satt på timelønn istedenfor månedslønn har bedre forhold enn tidligere og de har også betaling for overtid. Ser vi alt i sammenheng — og slik som situasjonen var den gang — så fikk vi dog en liten krok å henge oss på og den skal vi utnytte. Vi skal også være opmerksom på at vi nu har fått snudd helt om på veimyndighetene, slik at også veiarbeiderne som andre arbeidere får rett til å forhandle om sine arbeidsbetingelser. Veiarbeiderne har trange kår; men det har alle organiserte hatt i første omgang. Hadde vi i opgangsperioden hatt en sterk organisasjon av veiarbeidere, så hadde det nok vært bedre for veiarbeiderne landet rundt idag.

Kolbjørn Olsen foreslo:

«Veiarbeidernes stedlige styre stiller forslag på at Ødegård og Henriksen ikke har de organiserte arbeideres tillit og derfor ikke kan gjenvelges som tillitsmenn i Norsk Arbeidsmandsforbund.»

M. Hestnes: Jeg syntes Henriksen brukte noget sterke uttrykk når han sa at vi ikke hadde hatt makt før; men nu hadde vi det. Jeg tror ikke det er slik. Hva er det egentlig gjort for agitasjon blandt veivesenets arbeidere? Jo når vi ser tvistenevnden så ser vi at det er besluttet at vi skal opstykket i flere forbund. Jeg vil henstille til forbundet å foranledige at veiarbeiderne blir sammenkalt til et møte her en kveld til drøftelse av sine saker. Det vil også spare landsmøtets tid.

Halvdan Øveraas: Det har før her idag vært berørt agitasjonen blandt veiarbeiderne i Sør-Helgeland i Nordland, hvor vi fremdeles ligger på et forhistorisk nivå når det gjelder arbeidsforhold og levestandard. Jeg vil henstille at man her gjør noget for å agitere blandt disse. Jeg vil foreslå: «Der settes alt inn på å føre en aktiv agitasjon blandt veivesenets arbeidere i dette lands avkrok, Sør Helgeland.»

Olaf Sletten: Henriksen blander kortene. Vi skulde hørt med våre forhandlere om denne protokoll, sa Henriksen. Vi skulde hørt om det var noget mere enn forslaget. Da vi fikk rede på protokollen så spurte jeg vår forhandler; men han kjente ikke noget til det og jeg har fått et lignende svar fra en annen forhandler. Det skulde derfor være interessant å høre om de andre forhandlere var opmerksom på at den var blitt underskrevet. Henriksen vet for øvrig at da det blev krevd at vi skulde underskrive kontrakten så var det ikke mulig å få sammenkalt møte. Da gikk de ut av organisasjonen. Vi har siden fått en del av dem inn; men flertallet av dem har vi ikke fått med. Av disse som har kontrakter.

John Nergaard: Det er oprullet mange mørke sider ved dette. Men når Henriksen vil gjøre forhandlingsutvalget ansvarlig for protokollen så må jeg benekte den. Vi kjenner ikke til den.

Sigvart Sakariassen: Jeg vil henstille at det i Troms fylke optas en kraftig agitasjon. Vi har 6—700 veiarbeidere og vi har bare 25 pct. av dem organisert. Landsorganisasjonens Nordlandsekretær har ikke tid; samorganisasjonene heller ikke og de mangler penger.

Derfor bør vi få en mann til Troms fylke til å drive agitasjon. Organisasjonstanken er god der oppe; men det mangler opplysning.

Johs. M. P. Ødegaard: Når man taler om veiarbeidernes organisasjonsforhold og spesielt da denne konflikt i 1932, så kunde det være emne til et meget langt innlegg. Organisasjonsforholdene er der av den beskaffenhet at de ikke er tilfredsstillende og det gir oss en refleksjon om hvad man kan gjøre for veiarbeiderne. Når det bl. a. er nevnt av Hestnes den opstykkning av veiarbeiderne som det nu faktisk foreligger beslutning for, så vil de praktiske hensyn tilsi at den ikke kan gjennomføres. Veiarbeiderne er så spredt og når det gjelder veivokterne så er det både stats-, fylke- og kommuneveivoktere; likedan med de øvrige arbeidere innen denne gren. De arbeidere ikke i en innsnevret sone. Det har gjort sitt til at agitasjonsarbeidet ikke er blitt drevet så sterkt som det burde. Men man har forsøkt å samarbeide med samorganisasjonene landet rundt om dette, og man kan si at at det har vært et jevnt tilsig av medlemmer. Når det gjelder Nordland, så er det så at veksten kunde ha vært bedre, hvis man kunde ha gjort noget mere her. Men det er intet sted hvorfra vi har fått så stor tilvekst som fra Nord-Norge. Men vi må være opmerksom på de lange avstander som gjør det meget vanskelig for oss. Men det arbeides meget intenst med disse ting og Landsorganisasjonens sekretær rapporterte nylig om 4 nye foreninger. Med hensyn til selve konflikten, så er det sagt meget om den. Jeg skal hefte mig ved den protokoll Sletten nevnte og som man synes å mene er stukket under stol. Den blev opsatt etterpå forslaget og jeg erindrer at den blev bekjent for hele forhandlingsutvalget. Det er minst 3 parter vi har å gjøre med når det gjelder veiarbeidernes forhold. Denne opdeling har ført til at når man er enig med fylkets veistyre, så har ikke veidirektoratet etterpå kunnet godkjenne det. Vi mangler medbestemmelsesrett; men det later til at vi nu under de pågående forhandlinger skal få det.

Ingv. Løgavlen: Det er foregått et par ting her og som også har vært nevnt og som gjør at jeg ikke kan tie. Det gjelder spesielt forholdene i Østfold, og Bengtson, som var med i forhandlingene dengang, er spesielt nevnt. Jeg kan sverge på at da forslaget forelå var det ingen som var så betenkt som Bengtson og det har senere bekreftet sig. Det blev bare noget enda værre. Jeg var en av dem som kanskje sterkest påvirket Bengtson om ikke å bryte ut; for jeg anså det var nødvendig å redde stumpene. Jeg vil også nevne det som forelå på representantskapets møte i 1934, hvor Østfoldarbeiderne fremholdt de vanskeligheter de var kommet op i, og vi fikk det inntrykk at forbundets tillitsmenn ikke hadde tillit bort. Jeg fremholdt at man skulde se å få en mer neutral mann der bort som skulde søke å reise organisasjonen igjen. Det forbauser mig at det ikke er gjort. Med hensyn til den protokoll som foreligger, så har jeg aldri hørt om den. Mer er det ikke nødvendig å si om det. Men nu gjelder det ikke bare om å se bakover, men også fremover. Det må skje en hel omkalfatring i disse forhandlinger. Hittil har det vært så pulverisert med hensyn til de som har hatt med saken å gjøre på myndighetenes vegne. Under den nuværende politiske situasjon må det slås fast at alle som får statsbidrag

må anvende dette slik at det ikke blir under en viss lønn som Statens arbeidere ellers har.

Andreas Askestad: Jeg vil rette en forespørsel om man er opmerksom på trakasseriene i Nordland fylke av organisasjonens tillitsmenn. Vi har tilfelle ved Bakkefjordveien, hvor tillitsmennene ikke blev inn tatt og medlemmene blev misfornøyd med organisasjonen fordi den intet gjorde. Denslags må organisasjonen ordne, ellers går medlemmene ut.

Til forretningsorden.

Charles M. Olsen (til forretningsorden): Det er vanskelig for oss som sitter langt vekk fra talerstolen å høre det som blir sagt. Jeg vil henstille at man forsøker å få installert høttaleranlegg.

Birger Bækkevold: Vi har hørt mange innlegg om at det mangler gode organisasjonsforhold rundt omkring. Når vi hørte statsministeren igår her om at det var 25.000 veiarbeidere og vi ser på kontingentinnbetalingen, så ser vi svakheten. Det er i Hedmark som i andre fylker meget som mangler på at organisasjonsforholdene er bra. Vi har tilfelle med skogsveien for almenningen som har statsbidrag og hvor basen, som er en eldre veiarbeider, tar med sig ledige medlemmer. Vi har fått dem med; men de har ikke forskuddsbetaling og er underbetalt. Delingen av veiarbeiderne har vært nevnt her og vi har hatt det fremme flere ganger i vårt distrikt. Skal veiarbeiderne bli opdelt på flere forbund, så vil det ødelegge organisasjonen blandt veiarbeiderne. Jeg vil protestere mot at veiarbeiderne blir delt op slik.

Thv. Thorstensen: Det var i anledning uttalelsene fra dem som sier at de ikke kjenner protokollen. Jeg kan ikke forstå det. Det som gjør at jeg husker den var nettopp den tvil som var hos Bengtson. Det minner mig om den.

Johs. M. P. Ødegård: I forbindelse med den beslutning representantskapet fattet om agitasjon i Østfold, så vil jeg opplyse at årsaken til at det ikke er gjort noget der var Landsorganisasjonens beslutning om en omorganisering av disse arbeidere. Det mente vi man først måtte bli klar over. Det forhold Askestad var inne på vedrørende Bekkefjordveien, så er dertil å meddele at vi har vært inne på det og vi har fremholdt at det var trakasserier. Men det blev herunder oplyst at det var fra herredene det kom krav om utskiftning av arbeidere, slik at andre også kunde få nogen dagsverk, og det hadde herredene krav på, idet de gir tilskudd til disse arbeider. Det Løgavlen var inne på om de forskjellige lønninger kan man komme inn på ved redegjørelsen av de nu pågående forhandlinger.

Arne Sørensen: Det er talt meget om veikonflikten distriktsvis. Men det var veikonflikten i sin almindelighet jeg vil nevne. I Søndå blev vi høilig forbauset, da vi fra forbundsstyret fikk opfordring om å stemme over forslaget og så at det var anbefalt. Vi mener at når man først har fått en statsinstitusjon som Vinmonopolet med, så kunde man søkt om å få jernbanen, post og telegraf og andre med for å få en bedre løsning. Det resultat vi fikk var et tvangsarbeide, slik at man tjener mindre på veiarbeide enn det de har som har av forsorgen. Når det ikke blev satt nogen makt sist bak veiarbeidernes krav, så vil jeg

henstille til forhandlingsutvalget at det nu blir gjort noget mer. Nu kan man få anledning til å se forbundsstyrets vilje her.

Olaf Sletten: Jeg glemte å nevne det Henriksen var inne på om at vi tidligere har hatt kontrakter. Det har vi ikke hatt. Vi har hatt instruksjer, men de har vi ikke undertegnet.

Dermed gikk man videre i beretningen for 1932.

Under *Bergverksindustrien* uttalte *Kristian Moljord* under Sulitjelma A/B Gruber: Beretningen er i sig selv riktig; men de som var på landsmøtet i 1932 vil erindre spørsmålet om man her stod oppe i en lockout eller arbeidsløshet. Man erindrer også at landsmøtet fastslo at det var arbeidsløshet. Landsmøtet bevilget 20 000 kroner og det holdt ikke lenge, og resultatet var at vi fikk en kriseoverenskomst som var værre enn den tidligere og som gav verket adgang til å redusere lønningene med hele 9 pct. Så det må idag kunde fastslås at det vi fremholdt i 1932 var riktig og at det var en konflikt. I 1933 fikk vi et enda større nedslag. Det er en ny måte å redusere lønningene på som her er gjennomført. Skal organisasjonen fortsette å gli ut på denne måte, så vil organisasjonen snart være en saga blott.

Johs. M. P. Ødegård: Sulitjelma-affæren blev meget inngående behandlet i 1932, så jeg vil ikke komme med gjentakelser.

Dermed gikk man videre i beretningen.

Under Oslo kommune — det ekstraordinære arbeide — uttalte *Jørgen Hersleb:* Hvis man har lest gjennom det som her står, så vil man se at avdeling 102, som tidligere hadde overenskomstforholdet, helt er satt utenfor. Som man ser av siste avsnitt på side, 33 så heter det:

«Efter at saken hadde vært behandlet i forbundsstyret og likeledes Samorganisasjonens styre og der anbefalt, behandlet sekretariatet den i møte den 22 november, hvor man besluttet å meddele kommunen at betingelsene for det ekstraordinære vinterarbeide godtas under forutsetning av at kommunen vedtar de foreslåtte feriebestemmelser, hvilket kommunen gikk med på.»

Vi hadde ingen til stede ved disse forhandlinger. Høire hadde makten og gjennomførte et arbeidsreglement. Avdeling 102 innkalte da til møte og det blev reist spørsmål om å blokere det av kommunen igangsatte arbeide og Henriksen sa da fra at vi måtte gå til blokade. Det blev vedtatt. Dagen efter gikk vi til forbundet og fikk bemyndigelse til å blokere arbeidet og innrykket annonse herom i «Arbeiderbladet» undertegnet av oss og forbundet. Men hvad blev resultatet? Næste gang vi kom med annonsen, så blev vi nektet å ha forbundets navn under den. Vi gikk til Samorganisasjonen og den besluttet to ganger å støtte blokaden. Men så inntreffer den situasjon at det er en del arbeidere som arbeider under den tariffmessige lønn. Da mener vi forbundet måtte gjøre noget; men når de kommer til forbundet, så sier man der bare at man skal gå på arbeidet. De folk det her gjelder er folk med lang ledighet og mange er uorganiserte. Vi finner det merkelig at man tilkaller både sekretariatet og Samorganisasjonen når det gjelder disse forhandlinger med kommunen under høirestyret, men

ikke når det gjelder den arbeiderstyrte kommune Oslo. Da gjør de det ikke. Det eneste forbund som var villig til å kaste sine folk ut til sympati for oss var N. N. N., omfattende Vinmonopolet og bryggeriene. Men Landsorganisasjonen og forbundet vilde det ikke.

Chr. Henriksen: Mine uttalelser falt nu ikke akkurat slik som Hersleb kom med dem. Forbundsstyret hadde ingen rede på hvem som blev uttatt til det ekstraordinære vinterarbeide og det er oplagt at når man skal innsette 1200 mann, så kan man ikke blokere det uten videre. Vi måtte selvsagt fremlegge saken for sekretariatet. Jeg kan ikke forstå hvordan man skulde kunde håndheve en blokade i dette tilfelle.

Charles M. Olsen: Når vår avdeling reiser denne sak, så er det for å belyse forbundets stilling. Henriksen var til stede på dette medlemsmøte, hvor han faktisk anbefalte oss å gå til blokade; men neste dag faller han oss regelrett i ryggen. Vi fikk også Henriksens underskrift med forbundets stempel på blokadeannonsen. Det var da allerede uttatt en del arbeidere og når disse spurte om de skulde bli stående, så svarte Hersleb at de skulde bli. Det var merkelig at Henriksen nu vil gå fra sitt standpunkt den gang. Da Arbeiderpartiet hadde makten, fikk vi alltid forhandlinger; men når det gjaldt høre så skulde det ikke forhandles. Vi hadde et fellesmøte av de arbeidsløse her i byen som kunde tenkes å komme ut på dette nødsarbeide og hvor Henriksen var med. Det blev også der krevd at man skulde blokere disse arbeidere.

Waldemar Larsen: Da jeg gikk til medlemsmøtet som var innkalt av avdeling 102, så var det med mange bange anelser. Jeg blev derfor forbauset over at Henriksen henstilte om at man blokkerte arbeidet. Man gikk da selvfølgelig ut fra at en mann var en mann og et ord var et ord. Det gjaldt her forhandlingsretten med Oslo kommune; idet bystyret hadde vedtatt et arbeidsreglement som det kort og godt skulde arbeides etter. For å ha ryggen fri blev det innkalt et møte av alle organiserte arbeidsløse og man var enig om å blokere arbeidet. Da derfor forbundet trakk sitt navn ut av blokadeannonsen, begynte de som var kommet ut på arbeidet å tvile, som naturlig var.

Johs. M. P. Ødegård: Landsmøtets representanter er selvsagt klar over at det her gjelder et ekstraordinært arbeide som kommunen har igangsatt. For nærværende har man oparbeidelsen av flyveplassen på Fornebo. De som får dette arbeide er hjemmehørende i en rekke forbund; men avdeling 102 er de som er best representert der; idet de alltid driver organisasjonsarbeide blandt disse. Men man forstår at det er ikke godt når man som her ikke bare har en part, som har ansvaret, men flere forbund, så vi måtte la det behandles av Landsorganisasjonen. Det er også behandlet av Samorganisasjonen og det er ikke første gang de har uttalt sig her. Jeg kan ikke uttale mig om de uttalelser som er falt på møtene. Men det som står til slutt her i beretningen: «Efter at saken hadde vært behandlet i forbundsstyret og likeledes Samorganisasjonens styre og der anbefalt, behandlet sekretariatet den i møte den 22 november, hvor man besluttet å meddele kommunen at betingelsene for det ekstraordinære vinterarbeide godtas under forutsetning av at

kommunen vedtar de foreslåtte feriebetingelser hvilket kommunen gikk med på.» Det har sekretariatet rett til og det er gått organisasjonsmessig riktig frem. Med hensyn til sympatistreiken så er det sagt i sekretariatet av N. N. N.s representant at de var villige til å gå til sympatiaksjon; men det naturligste vilde ha vært at Kommuneforbundet hadde vært med på det. Hvem skulde gå i streik her? Arbeidsplassen var ikke belagt med arbeidere. Det var bare et fåtall som da var i beskjeftigelse. Man viste hvem som skulde gå i sympatiaksjon; men man viste ikke hvem de andre var. Det beste vilde være å få vekk dette arbeide.

Jørgen Hersleb: Det er ikke som Ødegård sier at disse saker nogen gang er behandlet i Samorganisasjonen. Vi fikk denne gang Samorganisasjonen til å være med på blokaden; men efter dette fikk Samorganisasjonen sin behandling og da vi forlangte saken frem i Samorganisasjonens representantskap så fikk vi det ikke. Slik er forholdet. Vi gjorde oppmerksom på at vi vilde protestere. På det tidspunkt det gjaldt, var det ikke så få i arbeide og det var dem som hadde arbeidet i 2 år under tariffen. Over 100 mann var i arbeide. Det stod ikke at overenskomsten skulde opsies. Vi fikk ikke forbundet til å gå inn for at kommunen hadde brutt avtalen.

Johs. M. P. Ødegård: Med hensyn til Samorganisasjonen så har det ikke vært rettet nogen henstilling fra oss til Samorganisasjonen. Men da har også Samorganisasjonen godkjent det som her er resultatet. Dette har ikke vært nogen regulær affære. Det har vært en meget komplisert sak.

Waldemar Larsen: Ødegård behandler jo dette ganske anderledes taktfullt enn Henriksen. Da vi behandlet dette så var det opsatt på representantskapets dagsorden; men det blev forbigått i all stilhet og det reglement bystyret hadde vedtatt måtte det arbeides efter. Man skal ikke sette sig i ro fordi om det er noget bedre her enn andre steder.

Dermed gikk man videre i beretningen. Under punktet *arbeidsrettsdommer* uttalte *O. E. Vaade:* Når jeg tar ordet til arbeidsrettsdommen ved Fossdalens Bergverk, så gjelder den sak som man ser — i grunnen to saker. Den ene er ferien og jeg skal ikke komme inn på den, men skylden for det skal jeg ikke legge på forbundets tillitsmann. Den er like meget foreningens forhandleres skyld. Men den annen sak, som er mer skitten, er trakasseringen av 2 arbeidere efter storstreiken i 1931. Det heter her: «To av arbeiderne ved Fossdalens Bergverk, Herman Gjelen og Oskar Lehn (den første organisert), blev ikke inntatt ved arbeidets gjenoptagelse efter lockouten. Som årsak herfor opgav verket at disse hadde forulempet noen formenn og arbeidsvillige. Saken blev av forbundet innbragt for Arbeidsretten med påstand om at vedkommende skulde inntas i arbeide igjen samt gis erstatning for den tid de hadde gått ledig.» Det er ikke riktig som fremholdt av verket. Jeg vil også bare påpeke at de blev frikjent ved lagmannsretten og det viser at det ikke var tilfelle som påstått. Arbeidsgiveren hadde ikke rett. På tross av Riksmeglingsmannens klare inntagelsesbestemmelse så tok man ikke disse 2 mann inn. Vi nektet da å opta arbeidet, men fikk forbundsstyrets pålegg om å opta det og vi fikk en juridisk betenkning fra Trygve Lie om at vi ved en arbeidsrettssak hadde store muligheter. Vi fikk det

vedtatt, men jeg sa at det vilde nok gå lang tid. Det gikk ca. 1 år; det kan jeg ikke legge forbundet til last. Det jeg vil påtale og sette fingeren på er forbundets lettvinde anlegg av arbeidsrettssaken. Det blev jo også sagt at en slik sak lå gunstig an og medlemmene trodde det. Etter avgjørelsen i lagmannsretten så skjønte arbeidsgiveren at nu måtte han få noget annet å henge sig i og Arbeidsretten tar det for god fisk. Men hadde bedriften tatt hensyn til disse som de øvrige arbeidere og fulgt den samme fremgangslinje der som bedriften ellers fulgte, så var det absolutt ikke nogen grunn til å behandle disse anderledes. De kunde ikke benytte en annen inntagelsesbestemmelse overfor disse. Så kom arbeidsrettssaken, hvor bedriften blev dømt til å betale disse; men den blev ikke dømt til å gjeninnta dem og heller ikke til ytterligere erstatning. Avdelingen blev heller ikke innkalt til arbeidsrettssaken, idet forbundets innkallelse kom oss for sent i hende. Det er ikke så meget å tale om 2 mann; men vi må hindre denslags trakassering. Min opgave her idag er å få det nye forbundsstyre til å opta denne sak og få den ordnet. Henriksen sa i en annen anledning her at man skulde ha litt på bena, når man kom frem med en sak. Men her har man det. Det ser imidlertid ikke ut til at det nytter da heller. Jeg vil foreslå: Landsmøtet henstiller til det nye forbundsstyre å opta saken angående H. Gjelen og Oskar Lehns trakassering til fornyet behandling og sammen med den stedlige avdeling forsøke å finne en utvei, så saken kan bli tilfredsstillende ordnet.

Chr. Henriksen: Vi har ikke noget mer å redegjøre for enn det som her står. Vi kan ikke noget for at ikke avdelingen møtte ved Arbeidsretten. Avdelingen er innkalt fra vår side. Trygve Lie fremholdt jo for øvrig at saken var oplagt, men vi fikk altså denne dom. Vi hører nu at brevet med innkallelsen ikke er kommet frem tidsnok; men det var sendt i behørig tid herfra.

O. E. Vaade: Men er det forsvarlig å sende en slik innkallelse i almindelig brev? Det burde vært skjedd telegrafisk.

Votering: O. E. Vaades forslag blev enstemmig vedtatt.

Dermed gikk man videre i beretningen for 1932 som uten ytterligere bemerkninger blev vedtatt.

Beretningen for 1933.

Man gikk så over til beretningen for 1933, som likeledes punktvis blev gjennomgått.

Under punktet anleggsvirksomheten ved jernbaneanleggene uttalte *A. S. Moe:* Under anleggsvirksomheten på Sørlandsbanen og Nordlandsbanen blev det store innskrenkninger og vi fikk en henvendelse om vi vilde gå inn for 7 timers dagen. Nordlandsbanens arbeidere gikk inn for det og våre forhandlere var på det rene hermed. Vi trodde at det etterpå skulde optas forhandlinger om 7 timers dag, og selv om vi ikke fikk nogen kompensasjon derfor. Imidlertid viste det sig pr. 20 april 1934 at vi ikke fikk nogen forhandlinger herom. Saken kommer igjen i beretningen for 1934.

Efter henstilling fra dirigenten blev man enige om å opta denne sak under 1934.

Kolbjørn Olsen: Det er ikke gitt nogen redegjørelse for avslutningen av konflikten Berg—Vassbotn. Hvordan er det med det?

Johs. M. P. Ødegård: Det må jeg undersøke først.

Møtet hevet 15 minutter før klokken 13.

Eftermiddagsmøtet mandag 7 oktober.

Ordstyrer: *Marthinus Karlsen.*

Møtet blev satt klokken 16 av hensyn til den filmfremvisning representantene hadde overvært i middagspausen på Victoria Teater av fagforeningsfilmen.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Beretningsdebatten fortsetter.

Man fortsatte så med behandlingen av forbundets beretning for året 1933.

Under punktet *Røros Kobberverk* uttalte *Jens O. Haanes:* Når jeg tar ordet i anledning Røroskonflikten, så er det fordi det sikkert ikke er mange som vet hvordan den forløp. Vi fikk en avtale i 1930 med et tidsrum av 3 år; men allerede tidlig i perioden fikk vi høre at verket vilde ha en kriseavtale og det gikk arbeiderne med på og den varte i 3 måneder. Vi blev heldigvis ikke rammet av lønnsnedslag. Men i september 1933 opsa vi avtalen og også verket. Vi opsa den 3 måneder før utløp og trodde det var nok. Arbeiderne har hatt dårlig betaling og det var derfor vi besluttet å opsi den for å søke forholdene forbedret. Organisasjonsprocenten var 90 og vi mente vi stod godt i det og håpet forbundet vilde gjøre noget. Men det gikk helt til desember måned, da verket opsa oss med 14 dagers varsel. Før den tid blev intet foretatt fra forbundets side. Vi fikk oss forelagt et forslag med et nedslag av 10 øre. Enhver streik har jo sin årsak, så også hos oss. Verket hadde i lang tid forbedret sig på å gå imot oss og få våre forhold forringet. Men arbeiderne var bestemt på at nu vilde de ikke lenger ned og vi satte vår lit til forbundet. Ødegård kom til Røros noen dager før plassene skulde fratres og han sa at det var en arbeidsstans og ikke konflikt. Dermed er i grunnen alt sagt. Imidlertid gikk vi til arbeidsnedleggelse og måtte gå tiggergangen til andre forbund og til forbundets avdelinger. Vi fikk også flere forslag under streiken; men arbeiderne holdt stand og vilde ikke gi sig før de hadde fått virkelig ordentlige forhold. Streiken pågikk i 4—5 måneder og vi kunde ikke fortsette med den hjelp vi hadde. Det blev fra kommunens side foretatt forsøk på meglings. Vi hadde før den tid ikke mer å understøtte med. Vi var helt nedfor og det møte i Trondheim i mai måned bragte da til resultat at konflikten blev avsluttet; men vi måtte gå med på det verket krevde, 60 øre. Vi mener det var uriktig av forbundsstyret at det ikke vilde erkjenne at det var konflikt. Arbeiderne kan ikke holde en slik konflikt gående uten å ha organisasjonen i ryggen. Hvis forbundet her hadde tatt fatt i saken på et tidlig tidspunkt, så tror jeg at den kunde ha vært ordnet anderledes.

De hadde tid til det; i hele 3 måneder. Det er klart at hvis det var gjort, at man hadde tatt op saken fra september til tariffens utløp 1 januar 1934, så kunde et annet resultat vært nådd. Formannen kom et par dager før arbeidsstansen begynte. Forbundsstyret blev tvunget til å ta standpunkt mot at dette var en arbeidskonflikt. Hvis vi mener noget med vår organisasjon, så må ledelsen optre slik at den har tillit. Den slags optreden som her bringer bare frafall. Efter at konflikten var bilagt har så ovenikjøpet tillitsmennene vært trakassert. Det var bare en mann av styret som kom i arbeide igjen.

Ole Johansen foreslo: «Personer som viser sig beruset av alkohol utvises fra møtene.»

Votering: Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Begge arbeiderpresser får adgang.

Man optok nu den utsatte sak med hensyn til spørsmålet om presens adgang til å gi referater.

Representantskapet foreslo at begge presser fikk adgang, D. N. A.s og kommunistpressen.

Votering: Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Videre i beretningen.

Og landsmøtet gikk videre i behandlingen av forbundets beretning for 1933, som uten ytterligere bemerkninger blev vedtatt.

Olaf Sletten: Var det ikke så at vi skulde få rede på avslutningen av konflikten Berg—Vassbotn?

Johs. M. P. Ødegård: Jeg sa i formiddag at vi skulde undersøke papirene. Men arbeidet blev gjenoptatt så vidt jeg erindrer uten at forbundet hadde rede på grunnlaget.

Chr. Henriksen: Når det ikke er inntatt i beretningen, så var det fordi vi mente det ikke var hyggelig å ta den med. Det var 30—40 mann som blev flyttet ut på dette arbeide. Kommunen hadde mange arbeidsledige og hadde fått tilsagn om å få med 15—16 mann. Da de som blev overflyttet kom dit så forlangte de at forbundet skulde godkjenne arbeidsnedleggelsen. Vi vilde ikke ha det frem at vi vilde føre en konflikt i Idd kommune, fordi det var 15—16 andre organiserte, som ikke skulde få lov til å arbeide der.

Olaf Sletten: Det er så at det var en simpel affære; det er Østfoldarbeiderne også enige i. Men man må være opmerksom på at overingeniøren var interessert i å få inn en bresje her hvor det gjaldt en arbeiderstyrt kommune. Forbundet var også med på konflikten til å begynne med, med Ødegård; men de gikk fra det. Jeg er enig i at det er en simpel sak; men la oss også få den frem.

Chr. Henriksen: Idd kommune fikk tilskudd fra Staten og de avstod grunn for å skaffe nogen av sine arbeidsledige arbeide. Det gjorde at vi ikke kunde godkjenne at det var konflikt på denne arbeidsplass. En annen ting er at vi utbetalte 1000 kroner til dem som var gått arbeidsledig; men maskinførerne fikk ikke av de penger. Vi bevilget derfor etterpå litt også til dem.

Olaf Sletten: Det er riktig at det var bevilget 1000 kroner; men det var bare til en avdeling.

Beretning for 1934.

Dermed gikk man over til beretningen for 1934, som punktvis blev gjennomgått.

Under punktet om *anleggsvirksomheten ved jernbaneanleggene* uttalte *Thorvald Johnsen:* Når vi ser den beretning som her foreligger for oss jernbanearbeidere, så må vi som kjenner til forholdene bli forbauset. Vi har prøvd 7 timers dag i 5 måneder og vi ventet at forbundet hadde gjort noget for at vi fortsatt kunde beholde det. Vi fikk cirkulære nr. 6 som gikk ut på at skulde det komme påbud fra overingeniøren om å gå tilbake til 8 timer før saken var behandlet, så var det forbundets mening at dette ikke måtte gjøres. Men at man fortsatte å arbeide 7 timer inntil det forelå et resultat av forhandlingene og som foreningene da skulde få nærmere meddelelse om. Imidlertid kom det 2 mai en bekjentgjørelse om å gå over til 8 timer igjen. Der stod vi i en vanskelig stilling; idet forbundsledelsen sa at vi ikke skulde gå tilbake til 8 timer så lenge forhandlingene ikke var i orden. Vi sendte fra vårt sted et telegram til forbundet om hvad vi skulde gjøre. Var forbundets formann eller viceformann til stede i forbundet, da det telegram kom? Det er en skandale å bli behandlet som vi da blev. Det blev forhandlet og resultatet var en fortsettelse av 8 timers dagen. Siden har det ikke vært gjort noget for å få igjen 7 timers dagen. Det er ikke organisasjonsmessig behandling å la det gå hele 5 måneder før man gjør noget.

Ragnar Fossum: Jeg vil begynne med cirkulære nr. 6. På hvilken måte er det sendt ut? Hvor mange tillitsmenn står bak det? Står forbundsstyret bak det at arbeiderne skal fortsette på 7 timers dagen selv om de får pålegg om å gå tilbake på 8 timer? Har man regnet med forholdene da? Man måtte jo da regne med arbeidsstans. Jeg fikk mange forespørsler den gang om vi skulde følge cirkulæret og jeg sier da at vi har ikke annet å gjøre enn å betrakte det som et endelig påbud og at det så ut til at forbundet således vilde gå frem på aksjonslinjen. Fra anleggsledelsen blev det også fremholdt at det var merkelig at man skulde gå frem slik uten at det var forhandlet. Vi telegrafererte så til forbundet om at vi har hjemjaget 2 mai og da fikk vi skrivelse fra forbundet om å opta arbeidet igjen. På den måte blir man jo stående i en merkelig stilling. Det heter i redegjørelsen siden om telegrammet at det var en uensartet optreden fra anleggsarbeidernes side; men det må forbundsledelsen ta på sig. Det er ikke tvil om at vi hadde gått til konflikt, hvis det var alvor i forbundets cirkulære. Det går ikke an å sende ut den slags, når man ikke mener noget med det.

Det oplystes at valgkomitéen hadde møte i kveld.

A. S. Moe: I cirkulære nr. 4 sender man rundt til avdelingene forespørsel om de er enig i å gå inn for 7 timers dagen. Hvorfor denne uthaling? Cirkulære nr. 6 setter kronen på verket om at vi ikke skal gå tilbake til 8 timer om det forlanges. Det var all right. Og vi mente å holde oss ttil det. Imidlertid får vi sist i april beskjed om at vi

skal gå tilbake til 8 timer. Vi kunde ikke uten videre gå til det. Derfor telegrafererte vi inn til forbundet og vi ringte; men vi fikk ikke noget svar før ut på eftermiddagen.

Lars Bakken: Dette er en historie som skriver sig tilbake til 1933 og som gikk ut på at nu måtte det bli arbeidsoppgørelser. Ved Nordlandsbanen stod vi under trykk av rasjonalisering av arbeidstiden uten kompensasjon. Det blev forhandlinger her i byen og vi fikk det forandret til at vi skulde ha 7 timer, men med 10 øre i tillegg på forskuddsminstelønnen. Da forslaget blev utsendt høsten 1933 blev det under det press som var, vedtatt med et knepent flertall. Siden behandlet vi det gjentagende ganger og stedsstyret var enig om at kunde vi beholde 7 timers dagen så kunde vi nøie oss med den kompensasjon som var gitt. I et cirkulære blev det fra søndre del av Nordlandsbanen forespurt om 2 punkter og vi sendte det til forbundet med anmodning om å sende det til medlemmene og de var sannelig kvikke den gang, idet 2 dager efterpå sendte forbundet det ut, men i en så forkludret form at medlemmene ikke forstod det. Det var ikke noget tydelig tilkjennegitt om kamp på spørsmålet. Og i cirkulære nr. 6 heter det at det forutsettes at man fortsetter å arbeide 7 timer inntil det foreligger et resultat av forhandlingene. Det var et mektig flertall for 7 timers dag. Jeg fikk beskjed om hvor lenge vi skulde arbeide; men vi sluttet over hele Nordlandsbanen efter 7 timers dag. Jeg var ikke formann den gang og da det blev sagt at vi ikke behøvde komme igjen hvis vi ikke gikk tilbake til 8 timers dagen, spurte denne mig om hvad vi skulde gjøre. Jeg sa ham at han skulde telegrafere til forbundet at vi var lockoutet og det gjorde han. Vi fikk også svar fra forbundet gående ut på at vi måtte arbeide 8 timer så lenge forhandlinger ikke var holdt. Det var i det hele et beklagelig produkt. Aldri tidligere har vi hatt en så god chance til 7 timers dag som den gang.

Hans Svare: Som det fremgår av beretningen så fikk vi 7 timers dag vinteren 1930. Men vi vil kritisere forbundsstyret for hvordan det senere arbeidet med denne sak.

Johan Berlid: Skal vi få nogen tråd i denne sak må vi gå tilbake til 1928 da man søkte å stabilisere forholdene. Vi hadde ved Sørlandsbanen stabile forhold frem til 1932; men da skulde 84 mann ha slutt og det var eldre medlemmer. Vi blev enige om å ta ferie ved påske- og juletid. Ved Arendalsmøtet blev man enige om å forkorte arbeidstiden for å undgå innskrenkninger. Venstre regjeringen vilde heller ikke til å begynne med gå med på det; men til slutt fikk vi 7 timers dag og de som var på Arendalsmøtet må være opmerksom på at det var 7 timer *uten* kompensasjon. Vi sa da også fra at man ikke måtte drive arbeidstempoet op, da det vilde få følger senere. Det er riktig at vi så senere krevde å få beholde 7 timer og vi mente forbundet måtte ha god tid til å få forhandlinger fra februar til mai måned. Dette kan kritiseres; men når det gjelder 7 timers dagen i sin almindelighet så har vi sett mange andre sterke grupper, som ikke har klart det. Det forhold vi kom op i 2 mai var beklagelig, hvor vi fikk trusler om katt, hvis vi ikke arbeidet 8 timer. Arbeiderne skulde ikke ha

skjelvet så i knærne når det blev krevd 8 timer. Men som forholdene var på arbeidsplassen den gang, så er det kanskje bra at det gikk som det gikk.

O. Væriö: Fra alle hold kommer det kritikk mot forbundsledelsen og den kritikk som er gitt er faktisk. Ledelsen har ikke klart å føre massene; de er ikke mobile nok til å være tillitsmenn. Hvis dette ikke får en forandring, så vet jeg ikke hvor det skal ende. Det er kommet et forslag her om at tillitsmennene ikke har tillit og det står da til landsmøtet å understreke det.

Albert Karlsen: Forholdet er kort og godt det at er det noget man kan rose Arbeidsmandsforbundet for så er det at vi vinteren 1932—1933 fikk 7-timersdagen. Når det gikk som det gjorde så var forholdet det at man skulde ha fortsatt 7-timersdagen. Hadde man ikke vært så svak og bøiet av for anleggsledelsen så hadde vi nok fremdeles hatt 7 timer. Vi skal være rettfærdige. Den som ikke er det kommer ikke til Gud. Man skulde ikke ha tvunget Ødegård til å sende ut det telegram han måtte sende ut. Jeg tror det var rettstet det som blev gjort her, slik som situasjonen da var. Kritiser, men kritiser der hvor det er rett.

Hans Paulsen: Jeg kan ikke følge Thorvald Johnsen. Vi var ikke så sterke at vi kunde ta 7-timersdagen. På møtet hos oss var også Thorvald Johnsen den som skrek høiest. Tidligere hadde vi hatt oppe å ta lengere påske- og juleferie og det blev vedtatt med knepent flertall. I 1934 fikk vi så beskjed fra anleggsledelsen om at vi skulde gå over på 7 timers dag. Vi vedtok å beholde 7-timersdagen mot en kompensasjon. Vi fikk cirkulæret om ikke å gå tilbake til 8 timer og vi fant da at vi ikke var sterke nok til å gå inn for 7-timersdagen. Vi må kritisere oss litt selv også og ikke bare kritisere Ødegård.

Aanon Larsen: Det jeg ikke kan være enig med forbundsstyret i er at de ikke fikk forhandlinger istand før like idet vi skulde gå til 8-timersdagen igjen. Det var jo også de avdelinger som begynte 8 timer før de hadde fått forbundets cirkulære. Men hadde forbundet fått i stand forhandlinger tidligere, så hadde det kanskje gått anderledes. Jeg vil dog ha sagt at det ikke bare er tillitsmennenes skyld, men også arbeidernes.

Johs. M. P. Ødegård: For det første vil jeg si til Værjøl at når han er representant her på landsmøtet, så bør han vite hvad som behandles og se dagsorden. Utgangspunktet for 7-timersdagen var om det kunde lykkes å komme over vanskelighetene som var til stede for å få den. Det var utgangspunktet, og da vi kom frem til at man i 5 måneder skulde arbeide 7 timer, så var forutsetningen at man ikke skulde forringe forskuddslønnen. Det var saken, men vi var opmerksom på at det å komme frem til det å arbeide fortsatt i 7 timer og utbedre ordningen ikke var nogen varig ordning. Det var herunder sagt at man skulde søke å komme frem til å arbeide fortsatt 7 timer og utbedre ordningen for å få en sammenhengende arbeidstid. Man har nevnt her cirkulærene 4 og 6 og det er sagt at det ikke er noget å si på dem, idet de gir uttrykk for det forbundet vilde arbeide efter. Cirkulære nr. 6 hviler også på den forhandling vi hadde med banedirektøren. Det står: «Vi gjør

opmerksom på at i konferanse med banedirektør Aubert uttaler han at det fra hans side har vært forutsetningen hele tiden at det skulde være en midlertidig ordning, og at overingeniøren vilde gå tilbake til 8 timer når den forutsatte tid (ca. 5 måneder) var forløpet.» Og det heter videre: «Fra vår side blev det meddelt banedirektøren den opfatning som er gjeldende blandt arbeiderne, og på grunnlag herav krevde vi at det blev optatt forhandlinger og at det ikke blev foretatt noget fra Statens side før disse forhandlinger var prøvet.» Det vi forsøkte var å få en permanent ordning med 7 timer. Og det heter videre: «Banedirektøren uttalte at han ikke uten videre kunde opta forhandlinger om denne sak. Dette vilde bli forelagt departementet og svar meddelt oss.» Vi er vant til det at når vi er lovet svar, så må man vente på det. Og det heter videre i sirkulæret: «I henhold til foreningenes standpunkt har forbundsstyret behandlet saken og besluttet at det optas forhandlinger med Hovedstyret for Statsbanene. Det besluttedes videre i den anledning at det skal velges i alt 5 representanter til forhandlingsutvalg, 2 fra Nordlandsbanen, 2 fra Sørlandsbanen og 1 fra Vestlandsbanen. De respektive stedlige styrer pålegges å ordne med valg av representant for sitt distrikt. Herom vil de stedlige styrer bli direkte underrettet. Når forhandlingsutvalget kommer sammen, vil dette utarbeide de krav som skal stilles på grunnlag av foreningenes standpunkt til saken. — Skulde det komme påbud fra overingeniøren om å gå tilbake til 8 timer før saken er behandlet, er det vår mening at dette ikke må gjøres, men at man fortsetter å arbeide 7 timer inntil det foreligger et resultat av forhandlingene, som foreningene da vil få nærmere meddelelse om.» Sirkulæret er referert i forbundsstyret før det blev utsendt. Den 2 mai var ikke mulig å forutse på det tidspunkt. Det er i forbindelse med situasjonen den 2 mai nevnt at formannen og viceformannen ikke var til stede. Viceformannen var i absolutt nødvendig arbeid i Nordland og jeg var i Bergen i forhandlinger og jeg fikk saken der. Jeg vet ikke hvor mange telefonopringninger jeg hadde der; men det var mange. Jeg ringte også til banedirektøren og fastslo at det var en viss forutsetning for at man ikke skulde gå fra 7-timersdagen uten forhandlinger. Han var nærmest ubehagelig. Jeg henvendte mig så til Landsorganisasjonen med anmodning om å opta forhandlinger med banedirektøren og det blev gjort, og i løpet av dagen blev det referert for mig et telegram i telefonen som jeg aksepterte utsendt til våre avdelinger. Jeg vet at det var delte meninger blandt arbeiderne, selv om jeg kan tenke mig at forandringer i forskuddslønnen ikke gav kompensasjon for arbeidstiden. Og jeg antar også at arbeidstiden har gitt mindre inntekt. Ved forhandlingene 8 mai kom man ikke til noget resultat. Når det er sagt at anleggsarbeiderne ikke maktet å gjennomføre 7-timersdagen, så er det riktig og av følgende to grunner: 1. Staten vilde ikke gå til dette uten videre. 2. Videre var det den ting at arbeidstidens forkortelse da forelå som et prinsipielt krav i sin almindelighet. Vi hadde ikke da de nødvendige maktmidler og vi har det vel heller ikke nu. Men det er ganske gitt at det ikke er nogen som har vært imot å gjennomføre det som var opfatningen ikke bare blandt anleggsarbeiderne, men også blandt arbeiderne

i sin almindelighet. Men man må ikke glemme utgangspunktet, at det gjaldt en ordning for å hjelpe på arbeidsinnskrenkningene.

Ordstyreren: Budgettkomiteén har møte i kveld.

Hans J. Svare: Jeg har ikke kritisert forbundsledelsen for at den ikke fikk gjennomført 7-timersdagen; men fordi at de ikke fikk forhandlinger før 2 mai.

Lars Bergundhaugen: Jeg representerer Flåmsbanen. Den var ikke innbefattet i 7-timersdagen. Vi arbeidet 8 timer og det kunde ikke da bli ensartet opptreden av alle.

Lars Bakken: Det er sagt av en eller to representanter at man har kritisert ledelsen for at vi ikke har fått 7-timersdagen. Det er ingen ledelse som kan klare det. Det er arbeiderne på stedet som kan det. Men det er den undfallenhet som ledelsen har vist som vi kritiserer og den motsetning som det er mellom sirkulære 6 og telegrammet. Det er det som kritiseres; den veike fremgangsmåte. Det må vi få en forandring på. Vi må optre med mer bestemthet. Hadde ledelsen ment at vi våren 1934 ikke klarte 7-timersdagen, så var det all right og ingen vilde kritisert det. Det er nevnt at de 10 øre ikke var kompensasjon og det er vel så, men hvis vi fikk det året rundt, så vilde det ha vært det. Vi skal også merke oss at for Statens jernbaneanlegg er ikke arbeidstidsspørsmålet noget internasjonalt spørsmål.

Hans Paulsen frafalt.

Chr. Henriksen: Formannen gav en objektiv fremstilling av det som er skjedd. Men jeg vil minne dere om alle de deputasjoner vi har hatt her inn til byen til myndighetene for å få beholde flest mulig av arbeiderne ved anleggene. Jeg vil også minne om 8 mai, da vi var hos banedirektøren og hvad overingeniøren da spurte mig om. Men man laget panikk ute på arbeidsplassen. Det er saken det.

Johan Berlid frafalt.

Dermed gikk man videre i beretningen. Under punktet om *Røros Kobberverk* uttalte *Petter Vigen:* Jeg beklager at min kamerat talte om dette at ikke forbundets formann var til stede. Men han var opptatt. Det han kritiserte var hvor sent det gikk med forhandlingene og at ikke forbundsstyret godkjente at det var konflikt. Vi fant ikke å kunne gå ned i grubene for 60 øre. En avstemning gikk ut på knapp majoritet mot verkets forslag, og vi var senere i forhandlinger her i byen, hvor Utheim fremholdt at man ikke kunde gå til mer enn 60 øre. Da vi kom hjem så stemte medlemmene forslaget ned. Det har vist sig at arbeiderne har måttet få forsorgsbidrag ved siden av den lønn man fikk. Det forslag som endelig kom og blev godkjent var ikke anbefalt av oss. Vi ser at når det gjelder Røros så er alle onde makter ute. Vi skulde få kontinuerlig drift og vi skulde møte hos fylkesmann Klingenberg. Det blev så et resultat som er inntatt i undertegnet stand side 38 i beretningen. Det er mange underskrivere, både onde og gode makter. Røros Verk er en dårlig bedrift; det er så. Men vi skal erindre at når en bedrift er på fallittens rand, så vil en bedriftsleder i almindelighet søke å sanere sin forretning og han setter ikke en skomaker til å stille med det. Røros-konflikten var berettiget til å betegnes for en ordinær konflikt. Det skulde ikke ha lyktes verket å få arbeiderne

tilbake denne gang, hvis vi hadde fått støtte. Lønnssatsene må jo sies å være dårlige når det er 60 øre. Det er en ting jeg særlig vil fremføre og det er det ordførerjageri som vi har vært vidne til på Røros for å få oss arbeidere i kne.

Møtet hevet klokken 18.

Formiddagsmøtet tirsdag 8 oktober.

Ørdstyrer: *Kristian Moljord.*

Møtet blev satt presis klokken 9.

Navneoprop blev foretatt.

Protokollen fra gårdsdagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Beretningsdebatten fortsetter.

Man fortsatte derefter behandlingen av beretningen for 1934 — punktet om Røros Kobberværk.

Johs. M. P. Ødegård (som fikk ubegrenset taletid): På grunn av annet arbeide i forbundet så har jeg ikke hørt Haanes' innlegg og jeg har bedt referenten om å få se referatet. De færreste vet vel at jeg selv er Rørosing og jeg vilde selvsagt ut fra patriotiske følelser, hvis de skulde være trådende gå helt inn for dette sted; men som forbundets formann kan jeg ikke la mig lede av patriotiske følelser. Jeg vet at det er divergerende meninger blandt Rørosarbeiderne. Jeg går ut fra at alle her har rede på at Røros har befunnet sig i en stadig krisetilstand i de senere år. Mange har sett det slik at hvis ikke verket eksisterer, så vil heller ikke Røros by eksistere og så bad de den store mor staten om hjelp. Første gang saken kom op var jeg til stede i et fellesmøte av fagforeningene på Røros og hvor jeg *fravådet* fagforeningene å søke hjelp av Staten. For kom man inn på den vei så vilde det ta lang tid å komme ut av avhengighetsforholdet til Staten. Min advarsel blev ikke tatt ad notam og det er nokså kuriøst at det var byens sogneprest som ledet bergverksarbeidernes henstilling til Staten. Hvis det skulde være nogen drift ved Røros så måtte det bli mer moderne og det var der Staten skulde gi muligheter for fortsatt drift. Og det gjorde Staten uten innblanding fra Arbeidsmandsforbundets side. Moderniseringen skjedde; men det hadde ingen varig virkning. Det var bare et øieblikk det hadde virkning. Og man har fortsatt med henvendelsene til Staten. Arbeidet har vært i gang i lengere og kortere tid og med større og mindre antall arbeidere og Staten har for hvert dagsverk ydet dagsverksbidrag. Da er det ikke bedriften eller arbeiderne som bestemmer vilkårene. Da er det Staten som bestemmer lønnsforholdene. Med den bakgrunn antar jeg at det er ingen til stede her som ikke har erfaring for Statens inngripen. Jeg vil også gjøre opmerksom på at når det gjelder forholdet mellom Røros Verk og arbeiderne så er det ikke organisasjonen som har ført det store ord. Det er folkemøtene på Røros som har ført det store ord og derfra er politikken ledet. Når det ikke er ført frem, kan man ikke

legge organisasjonen til last. Det har vært prester, slaktere, redaktører, som har hatt ordet og ledet disse saker om hvem som skal ha arbeidsplassen. Vigen nevnte igår ordførerens innblanding og fylkesmannen. Riktig; men jeg har ikke til dags dato kunnet konstatere at disses arbeide har vært mislikt. Det har blitt noget arbeide ved bergstaden efter disse deputasjoner; men organisasjonen kan ikke ha noget ansvar for hvad herredsstyrene og denslags beslutter. Vi har gjennom nogen år hatt noget som kunde ligne en overenskomst også ved Røros. Vi hadde en minstelønn av 70 øre og da var Statens hjelp allerede påkalt. Røros er et typisk kobberverk; det har faktisk ikke nogen annen produksjon. Det er nok når jeg der bare siterer Vigen om at man ved siste tariffrevisjon var stilt i utsikt kontinuerlig drift på en malmgang, som ennå ikke hadde sett dagens lys. Det er betegnende for mulighetene av drift. Det har vært mange deputasjoner, også fra organisasjonen på Røros. Forbundet har søkt på beste måte å være med på å få det best mulige resultat; men de fleste av disse deputasjoner har hatt til formål å henvende sig til Staten om ytterligere økonomisk støtte for arbeidsdrift. Når man da vet at det er en bedrift som i årevis ikke har kunnet drive uten subsidier fra Staten og man da vet at det er Staten som dikterer, da å gå til en aksjon som man vilde ha betegnet som en regulær konflikt kunde jeg ikke gå med på. Jeg måtte si nei, hvis jeg da ikke bare skulde optre som Rørosing. Konflikten pågikk en tid og side 37 og 38 kan de se det og at organisasjonen bidrog sitt. Det kom en avtale i stand 23 mai. I de forhandlinger deltok alle de menn som står her. Når jeg ikke står under var det fordi jeg var optatt med annet organisasjonsmessig arbeide. Men der står både Haanes' og Vigens navner og uten reserverasjoner så jeg vil fastslå at også de to er helt kollektivt ansvarlig for dette og det visste sig også at arbeiderne på Røros vedtok det. Selvsagt var det reserverasjoner under forhandlingene, men i dokumentet her er det ingen reserverasjoner. Jeg beklager like meget som nogen annen forholdet på Røros; men når man skal ha sitt arbeide basert på en drift, som ennå ikke har sett dagens lys; ja så forstår ikke jeg det. I alle de år Staten har gitt subsidier så vil jeg beklage at det ikke er blitt bedre; men snarere verre. Det skyldes naturlige omstendigheter, ikke personer. For å gjøre ennå et forsøk på å hjelpe fjellfolket så blev det, *også* efter et folkemøte, nedsatt en kommisjon og den har arbeidet snart i 2 år. Resultatene av kommisjonens arbeide kan Vigen og Haanes bedre forklare enn jeg. Men det har ikke blitt mange dagsverk som følge av kommisjonens arbeide. Vigen sa at selv den konservative Røroskommisjon mente at det var riktig at de gikk til konflikt. Da må jeg spørre: hvad har kommisjonen gjort for å skape flere dagsverk? Nei, den vei som er fulgt fører ikke frem. Det som idag er fjellstatens krav er at Staten skal overta den bedrift. Nu når det gjelder statsdrift og med vårt kjennskap til det så vet vi at det ikke blir lett for arbeiderne eller deres organisasjoner å få nogen medbestemmende innflytelse. Bakgrunnen for at vi ikke kunde se konflikten, som en regulær konflikt, er det som jeg her har sagt; idet det ikke er arbeiderne på stedet eller forbundet som har med lønns-

forholdene å gjøre, men Staten. Personlig ser jeg det slik at man der fremdeles har mange kriser og trengselsår å gå igjennom. Men der har ikke organisasjonen noen myndighet til å forandre. Det er *naturen* som er slik og vi kan ikke på et landsmøte forandre naturen. Jeg vil atter igjen understreke at det ennå i flere år blir vanskelig for fjellfolket i Bergstaden. Jeg kan ikke annet si enn at denne sak føles noget sår og hvis jeg skulde fremlegge alle de henvendelser som jeg har fått, så vilde det bli en anselig bunke. Det er en misforståelse av Vigens uttalelser, hvis man tror at han har ment at de organiserte arbeidere ikke hadde en organisert med i kommisjonen. Vigen sa nettopp det at man hadde en organisert med og han sa videre at man gjennom han hadde fulgt kommisjonens arbeide. Jeg vil dog håpe at kommisjonen ved sitt arbeide vil komme til et resultat. Jeg erindrer hvad Utheim sa ved en av de første anledninger. Han var forferdet over det beløp som var anvendt der og han fant det riktigere å innstille bedriften og at Regjeringen heller betalte forsorgsbidrag. Jeg har gjentatt disse ord for arbeiderne og jeg gjorde det fordi at intet skulde være fortiet og ut fra det treffe sine bestemmelser. Når jeg også ved den anledning gav Rørosherredenes ordførere denne opplysning så var det fordi de også skulde få full opplysning og grubearbeiderforeningens formann var til stede. Men jeg vil håpe at det ennå må lyde mineskudd på Røros og til samling av arbeiderne på arbeidsplassen.

Petter Vigen: Bare på noen få minutter og komme inn på alt det Ødegård var inne på er umulig. Man måtte få inntrykk av at organisasjonen på Røros stod i et dårlig lys. Jeg har imidlertid spurt Ødegård om disse folkemøter og da svarte han: Ta hjelpen hvor den er å få. At det har manglet på sympati fra forbundets side når det gjaldt konflikten er opplagt. Men når det gjelder sympati for øvrig så har vi fra forbundet og Landsorganisasjonen fått støtte. Fra organisasjonen har vi mottatt 17 000 kroner og fra avdelingene og organisasjonen for øvrig ut over landet har vi fått over 17 000 kroner. Jeg vil ikke si at Ødegård har tatt parti for Røros; men han har heller ikke tatt parti imot oss. Den halve million vi fikk kunde vært oss en støtte; men han som hadde rede på de nye og moderne maskiner blev fjernet og vi fikk en som ikke forstod det. Folkemøtene var nevnt og ordførernes deputasjoner og jeg forstod at man mente det var galt. Når det gjelder forbundets befatning med saken så er vi ikke tilfreds. Forbundet kunde ha gjort noget tidligere. Vi opsa overenskomsten 3 måneder forut; men intet blev gjort før like i det plassen skulde forlates. Da kom Ødegård. Den kriseavtale som kom istand, var en absolutt nødvendighet i siste øieblikk for å holde arbeidet i gang.

Jens O. Haanes: Det er ingen av oss som forlanger at Ødegård skal ta mer hensyn til Røros enn andre steder. Han skal optre som forbundets formann. Men jeg kritiserte at forbundet ikke gjorde noget efter at tariffen blev opsagt oktober 1933. Jeg har ikke noget kjennskap til at fagforeningene har godkjent det som ordførerne og andre har gjort. Tvertimot; jeg tror man misbilliget det. Da konflikten blev bilagt i Trondheim så er det riktig at det ikke blev tatt

nogen reservasjoner; men vi var da slått mot veggen og det var intet å gjøre. Vi hadde da streiket i 5 måneder og vi hadde ikke hatt nogen støtte fra forbundet. Men det har altså sin årsak i at forbundet ikke godkjente konflikten som ordinær.

Adolf Lien: Med hensyn til understøttelse i Røroskonflikten så kritiserer Vigen forbundsstyret. I det møte vi hadde i forbundsstyret herom så hadde også Rørosarbeiderne sine representanter til stede og de sa selv at de var klar over at det ikke var en regulær konflikt; men kan de ikke hjelpe oss allikevel. Det er klart at når arbeiderne selv sier det slik, så kunde vi ikke godkjenne at den var regulær. Vi bevilget to ganger til Rørosarbeiderne. Men jeg synes det er rart at man kritiserer her når arbeiderne selv sa at den ikke var ordinær.

Johs. M. P. Ødegård: På side 37 er det gjengitt en fellesskrivelse fra våre fagforeninger på Røros sålydende:

«Massemøte av grube- og hyttearbeidere samlet til massemøte igår har med 58 mot 51 stemmer forkastet kriseforslaget til overenskomst med Røros Verk.

Nærmere begrunnelse for dette blir av forretningsutvalget offentliggjort snarest i form av et kommunike fra møtet.

Forretningsutvalget har hatt møte og drøftet den situasjon som er oppstått ved at arbeidsstans er inntrådt ved verket.

I den anledning blev det enstemmig besluttet å henvende sig til forbundet om ekstraordinær støtte under driftsstansen. Vi vilde gjerne så snart som mulig høre om forbundets stilling i saken og Landsorganisasjonens likeså.

Vi tenker med det første å henvende oss gjennom oprop til de øvrige landets arbeidere om økonomisk støtte under denne stans.»

Det var opfatningen på Røros efter at stansen inntrådte, at det var en ekstraordinær stans. Dokumentasjonen klargjør her hvilken opfatning arbeiderne hadde.

Petter Vigen: Jeg sa allerede igår at det var erkjent av Bonde at konflikten ikke kunde ansees som ordinær. Når Ødegård legger slik vekt på denne skrivelse, så hvad annet kunde vi gjøre da? Når forbundet ikke vilde godkjenne den som en ordinær konflikt. Vi har nødtvunget måtte be om ekstraordinær støtte.

Peder Renggaard: Vigen sa at Ødegård bl. a. hadde uttalt at man på Røros måtte ta mot den hjelp man kunde få. Det vilde også ha vært uriktig av ham ikke å si det. Forbundsledelsen skal være ansvarlig for alt; men det går ikke an å gi den skylden for lønnsforholdene i Sulitjelma eller på Røros.

Johs. M. P. Ødegård: Vi visste jo ikke hvad som var skjebnen av denne kriseavtale før vi fikk denne skrivelse fra Røros av 2 januar.

Jens O. Haanes: Skylden for dette er de kriseavtaler forbundet har gått med på bl. a. i Sulitjelma og at forbundet ikke godkjente vår konflikt. Det er opplagt at resultatet må bli dårlig da.

Dermed gikk man videre i beretningen for 1934.

Under beretningens punkt om *A/S Sulitjelmas Gruber*, uttalte *Karl Bottenvand:* Når vi ser på beretningens side 39 om *A/S Sulitjelma Gruber* og den overenskomst vi der har fått så vil vel de fleste ha

interesse av å vite hvordan denne kriseavtale virker. Dette produkt virker slik at arbeiderne er likesom stedd ut i forsorgsbidrag. Man må jo også forstå det når dette skal være standardlønn i 4 år og det er oplyst at det da blir frafall fra organisasjonen og at man derved ikke kan forsvare de få fordeler som er i avtalen. De mener sig derfor underkastet et slikt diktatur, at de ikke kan komme vekk fra det. Når dette er skjedd skyldes det forbundsledelsen. Når arbeiderne i Sulitjelma har forsøkt å komme vekk fra dette eller få forbedret forholdene så er man blitt møtt med konjunktorene på verdensmarkedet. Med andre ord hvis ikke kapitalismen blir stabilisert så vil det ikke gå. Først kapitalismen, så arbeiderne. Man ser at man skal ha lønn etter kobberprisenes fall eller opgang. Vi har dessverre vært i den situasjon at vi har fått en reduksjon på de allerede på forhånd så små satser av opptil 13 pct. Det har nu vært litt opgang i kobberprisen; men vi får ikke opgangen i lønn; ikke de på akkord, de får reduksjon i akkordprisene når kobberprisene går op. De færreste får således noget igjen for kobberprisenes opgang. I 1934 blev det gjort tilløp til å få noen forandring i disse forhold. Det var ungdomsorganisasjonen som sendte ut cirkulærer om ved valget til samorganisasjonen måtte det velges representanter som vilde gå inn for å bekjempe en ny kriseavtale. Det lyktes å få valgt flere som vilde gå inn for det og da forhandlingene blev avtalt så ventet man at forbundet vilde gå inn for det. Det blev sendt 2 mann nedover og jeg går ut fra at de gikk inn imot kriseavtale. Men det gjorde man ikke. Man gikk i forhandlinger med direktør Qvale om en ny kriseavtale. Det er beklagelig at noget slikt skal være gjeldende som at konjunktorene skal være det avgjørende for arbeidernes lønnsforhold.

Justin Rødaas: En ting kan vi alle være enig om, og det er at det var en feil da vi gikk inn for kriseavtale. Vi er blitt vidende om at når man ser det er vanskelig for en bedrift så forsøker man sig med en kriseavtale. Og dessverre blir det godkjent av forbundsledelsen. Vi fikk første gang en kriseavtale som en *foreløbig* affære, men siden har vi sett at de stadig har krevet nye kriseavtaler med stadig nye reduksjoner. Det har igjen svekket organisasjonen slik at verket har kunnet omflytte folkene og foreta de forandringer de alene finner formålstjenlig for sig og folkene er blitt redde, så selve organisasjonen også er blitt svekket. Vi er på samme linje i Sulitjelma som i Kirkenes. Går man ikke inn mot dette, så får vi flere Kirkenes rundt i landet. Det vil være drepande om organisasjonen skal slå inn på denne linje. For hver dag som kriseoverenskomstene går reduseres våre lønninger og det blir verre og verre etter hver ny kriseavtale.

Johs. M. P. Ødegård: Med hensyn til det siste som Rødaas uttalte om at man måtte se å få en ledelse som kunde forhindre denslags kriseavtaler, så vil jeg si at var det bare personer om å gjøre så var det jo en enkel sak. Når det gjelder Sulitjelma vil jeg henvise til landsmøtets beslutning i 1932 og jeg vil gjøre oppmerksom på at det ikke var forbundet men Sulitjelmaarbeiderne selv som gikk inn for det og i 1935 vedtok selv Bottenvands egen avdeling kriseavtalen. Når Bottenvand sier at lønnen er avhengig av stigning og fall i kobberprisene,

men at verket reduserer akkordprisene også når kobberprisene går opover, så kan det vel ikke være nogen akkordpriser igjen i Sulitjelma.

Karl Bottenvand: Når kobberprisene stiger så legger man også litt på akkordprisene, så de blir omtrent på samme linje som tidligere. Vi husker at Ødegård lovet å gi en objektiv fremstilling i forbundsstyret; men han gjorde det ikke. En organisasjonsledelse som optrer slik står da ikke på arbeidernes side. Så sier Ødegård at min egen forening vedtok kriseavtalen. Men hvad skal man gjøre da, når det ikke er annet å gjøre? Hvis vi ikke vilde stemme oss ut i arbeidsløshet, måtte vi vedta den. For fremtiden må vi få et annet forhold inn, særlig for grubearbeiderne.

Martin Olsen: Det mest naturlige var vel at vi fra Sulitjelma skulde spille samme musikk; men vi kan ikke ta Rødaas' og Bottenvands spill her som vårt, og særlig når de ikke bruker argumenter som er holdbare. Organisasjonsprocenten i Sulitjelma er tross kriseavtalen og de elendige forhold, god og interessen er like god idag som tidligere. Ja bedre og sundere nu enn den gang da man hadde spekulert i konjunkturmedlemmer. Vi har kanskje måttet gå inn for noen krassere bestemmelser enn andre steder. Men det har ikke vært organisasjonens skyld. Det er ikke riktig å komme her og bluffe og drive demagogi. Vi har nu 952 mann organisert.

Ole Beck: Jeg ser med ikke liten forbauselse at det i beretningen ikke er inntatt noget om Foldal. Det jeg her har å si kan jeg utmerket vel si under Sulitjelma. Det er ikke bare der man har fått føle disse utvekster på tariffen med særavtaler. Men skulde vi henge dem som har skylden for kriseavtalene så måtte det nærmest bli selvmord og det vil vi ikke være med på. Men det har vært en feil fremgangsmåte av oss i disse situasjoner å gå med på kriseavtaler. Man truer jo med arbeidssinnskrenkning eller hel stans og av solidaritet tar arbeiderne mot en mindre lønn for å klare og holde de andre inne på bedriften. Det skulde være så at arbeiderne på bedriften skulde best kjenne dens økonomi; men det er som oftest vanskelig for arbeiderne å bedømme det og kunde trekke det riktige skille. Vi har sett at fagkongressen har gått mot disse kriseavtaler og denne sak har for fagorganisasjonen en meget farlig tendens. Når de bedrifter som betaler etter normale tariffier kommer sammen med de bedrifter som har særavtaler, så vil det gå utover også de som står bra i det. Selve systemet her forverrer det for de bedrifter som kan klare sig og det kan resultere i en senkning av selve levestandarden. Enkelte steder er den allerede på et uhyggelig lavmål. Det man hadde ventet å trygge og stabilisere bedriftene er ikke blitt resultatet. Disse erfaringer skulde tilsi at vi ikke kan fortsette sådan lenger. Jeg vil foreslå:

«Efter de erfaringer man nu har fra de kriseavtaler som er inngått vil landsmøtet pålegge det kommende hovedstyre ikke å godkjenne særavtaler i tariffperioden for fremtiden.»

Naturligvis kan det være situasjoner hvor fagorganisasjonen ikke har innflytelse over forholdene som f. eks. på Røros som jeg regner som en nødsarbeidsplass så lenge ikke en annen ordning er bragt i

stand. Det kan være mulig at mitt forslag burde oversendes redaksjonskomitéen.

Johs. M. P. Ødegård (til forretningsordenen): Jeg er enig i at det oversendes redaksjonskomitéen.

Konrad Nordahl: Når jeg har forlangt ordet, så er det fordi dette spørsmål ved Sulitjelma også har passert Landsorganisasjonen. Bottenvand beklager at konjunktorene på verdensmarkedet skal være avgjørende. Ja, det gjør vi alle. Kunde vi leve her oppe for oss selv uten å ta hensyn til verden for øvrig, så vilde vi her ha et paradys. Når det gjelder spørsmålet om kriseavtaler, så tror jeg at det er alles opfatning at det er en uting og de fleste som er kommet her hjemme er blitt avvist. Men det har vært tilfelle hvor man ikke på tross av at man er imot kriseavtaler, har måttet gå med på det. Da vi behandlet det i sekretariatet så forlangte vi regnskaper for å bedømme situasjonen og ut fra det tok sekretariatet sin stilling. Vi har imidlertid ikke gitt det som et diktatorisk pålegg til Sulitjelmaarbeiderne, men at det bare gikk forsåvidt arbeiderne selv var enige. Det er ingen konfliktsituasjon i det. Vi hadde det også i jernindustrien at bedrifter ikke klarte sig og når vi nektet folkene å gå med på en midlertidig ordning, så blev de arbeidsløse, men de fikk ikke understøttelse. Vi vilde ikke ta ansvaret for at disse folk i Sulitjelma skulde gå arbeidsledige i lange tider, og det måtte vi si ifra om. Det er den største betydning å komme vekk fra kriseavtalene. Når ikke kriseavtalene er blitt dårligere enn de er i Sulitjelma, så skyldes det organisasjonen, for man har det dårligere andre steder, hvor det ingen organisasjon er.

Trygve Hansen: Vi husker våre tillitsmenns parole om en pust i bakken og våre tillitsmenns stilling til kneblingslovene og som førte til at flere av disse blev kastet på fagkongressen. Vi så også under papirkonflikten at man truet med nødsparagrafen mot papirarbeiderne. Men tross alle disse ting ser vi en lysning i at den ene gruppe etter den annen reiser hodet for å forbedre sine livsvilkår.

Justin Rødaas: Jeg forstår nok at Martin Olsen gir et svakt svar for kriseavtalen, all den stund han som formannskapsmedlem har vært med å lagt grunnlaget for den. Da kan det forstås og jeg skal gå hurtig over det. Men tross at medlemstallet i Sulitjelma er stort, så vil det bli mange som resterer for kontingent. Med hensyn til Nordahls uttalelser om at organisasjonen ikke kunde støtte de arbeidere som blev ledig på grunn av bedriftens lønnsomhet, så må man jo være opmerksom på at vi har spesielle tilfelle her og resultatet herav blir da at arbeiderne må ta det som kommer.

Peder Rengaard: Jeg er helt ut enig med Martin Olsen når det gjelder organisasjonsprocenten i Sulitjelma og ungdommen. Den er kommet lengere enn noen andre steder. At en tariff ligger under landsoverenskomsten er vi alle uenig i, men det er også uenighet om det har vært nødvendig å gå med på disse kriseavtaler. Det er imidlertid en kjensgjerning at store summer er ofret på tvilsomme konflikter og jeg har selv vært med på det, men min erfaring er at man der må være forsiktig.

Kristian Moljord: Når Rengaard sa at det var Sulitjelmaarbeiderne

som bad om kriseavtalen, så var forholdet det at i 1931 like før storkonflikten skulde avsluttes så sammenkalte direktør Qvale en konferanse av formannskapets medlemmer og fikk disse til å gå med på kriseavtale og det er klart at medlemmene da blir tvilrådig og bøier sig for det. Jeg motarbeidet det og mente iallfall at man ikke måtte gå på akkord med direktør Qvale før lockouten var avsluttet. Han vilde ha organisasjonen ansvarlig i tilfelle stans. Man kan si at organisasjonen er bra på stedet, men det er nu både og. Når organisasjonsprocenten var så sterk, hvorfor har da verket klart sine trakasseringer? Folkene flyttes fra den ene arbeidsplass til den annen. I 1932 besluttet samorganisasjonen å fremholde for Landsorganisasjonen at vi var kommet inn i et uføre og at man måtte vekk fra kriseavtaler. Vi kjenner resultatet og vi har sett andre har fått kriseavtaler og det skyldes vel Sulitjelma. Hadde man fått støtte fra forbundet under konflikten, så vilde vi kanskje ha kommet vekk fra kriseavtalen. Vi måtte finne oss i 9 pct. reduksjon og vi har fått helt op til 13 pct. Det var sagt fra Nordahl at regnskapet for bedriften var objektivt. Det kan jeg ikke benekte, men tror man ikke at det er så megen smidighet at man kan ordne sine salg slik at det ser mindre bra ut? Jeg er skjønt enig med Beck i at det en gang må sies stopp her, så ikke organisasjonen kommer op i flere vanskeligheter. Man kan bli gående arbeidsledig sier man. Ja, det er så, men når man skal arbeide til langt lavere priser enn ellers i industrien, så kan neppe forholdene bli vanskeligere om man går arbeidsledig.

Waldemar Larsen: Spørsmålet om kriseoverenskomst i forbindelse med Sulitjelma har jeg ikke så rede på i detaljer, men det var Becks forslag om at man skal gi forbundsstyret bemyndigelse til ikke å gå inn for kriseavtaler. I sitt innlegg rykket han dog inn for at det skulde tillates. Men det må sies bestemt fra her.

Martin Olsen: Allerede under meglingen i Oslo sa Qvale ifra at bedriften ikke vilde bli igangsatt uansett hvilket forslag Riksmeglingsmannen kom med. Det hadde jo vært en 5 måneders konflikt og det var vel forståelig at det blev fortvilelse blandt arbeiderne når de skulde bli gående ledig videre utover, når alle de andre arbeidere kom i virksomhet. Den situasjon som opstod etter at kriseavtalen var undertegnet var en guerillakrig og det førte til at man i 1932 tok en kamp. Moljord søker å svekke min vurdering av organisasjonen, men jeg har vært med fra kontingenten var 55 øre, men det var skrik også da. I vår avdeling er det iallfall god forståelse.

Karl Bottenvand: Hvis jeg personlig i 1931 hadde stått som Martin Olsen ved siden av Qvale, hadde jeg kanskje også blitt slik i min opptreden som Olsen her. Men jeg har ikke stått fadder til denne kriseavtale. Men Martin Olsen var en av dem som fikk foranlediget at samorganisasjonen skulde gå inn for det. At organisasjonsprocenten er god! Ja den er beundringsverdig. Men jeg vil minne om at det ved valget til Landsorganisasjonens kongress av Martin Olsen deltok bare 179 medlemmer. Det viser interessen. Ole Becks forslag er forsåvidt akseptabelt, og jeg vil anbefale at man vedtar det uten tillegg.

Dermed gikk man videre i beretningen for 1934.

Under punktet om *Orkla Grube-Aktiebolag* uttalte *Johannes Togstad*: Det er ikke til selve beretningen; men man ser at det er et annet forbund som melder sig som interessent ved Løkken, nemlig Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og som står utenfor Landsorganisasjonen. Man kjenner dette forbunds beskjedenhets derved at det overalt søker å trenge inn og danne avdelinger. Så lenge de stod i Landsorganisasjonen var det lettere for dem å danne avdelinger, men etter at de er gått ut så vilde det være mulig at de gikk tilbake. Spørsmålet for Orkla var ganske stort og viktig og formannen var der oppe og vi fant det riktigst å forelegge det for Landsorganisasjonen og dens beslutning foreligger her i sin helhet i beretningen: «Sekretariatet har besluttet at der ikke kan opprettes overenskomst med Orkla Gruber av andre forbund enn Norsk Arbeidsmandsforbund. Orkla Gruber må gis grei beskjed om sekretariatets standpunkt. — *Fagsekretariatet*.» Det kan etter dette bli spørsmål om det bare er Arbeidsmandsforbundet som innen bergverksindustrien kan opprette tariffavtale. Vi må ta de konsekvenser som dette medfører. Jeg mener det vil være riktig at landsmøtet slår fast den beslutning sekretariatet tok overfor Orkla Gruber at den må gjelde alle de steder hvor Elektrikerforbundet har avdelinger. Vi kan ikke betrakte disse som organiserte og da kan de heller ikke være medbestemmende. Jeg vil foreslå at sekretariatets beslutning også gjøres gjeldende ved andre bedrifter hvor Elektrikerforbundet har avdelinger.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg er enig med foregående taler og vi gjennomførte det overfor Orkla Gruber. Vi kan stemme over det med en gang.

Voting: Togstads forslag blev dermed enstemmig vedtatt.

Man gikk så videre i beretningen for 1934 som uten ytterligere bemerkninger blev vedtatt.

Ole Becks forslag blev oversendt redaksjonskomitéen. — Halvdan Øverås forslag blev vedtatt. — Forslaget gikk ut på: Det settes alt inn på å føre en aktiv agitasjon blandt veivesenets arbeidere i dette lands avkrok Sør-Helgeland.

Mistillitsforslaget oversendes valgkomitéen.

Så var det *Kolbjørn Olsens* mistillitsforslag og hvilken skjebne det skulde få. Forslaget hadde følgende ordlyd:

Veiarbeidernes stedlige styre stiller forslag på at Ødegård og Henriksen ikke har de organiserte arbeideres tillit og derfor ikke kan gjenvelges som tillitsmenn i Norsk Arbeidsmandsforbund.

Johs. M. P. Ødegård foreslo forslaget oversendt valgkomitéen.

Olaf Sletten: Landsmøtet må vel kunne vedta eller forkaste dette. Vi står og faller med det. Blir det nedvotert så må vi fra Østfold søke om tilmeldelse til Norsk Kommuneforbund.

Justin Rødaas: Jeg kan ikke være enig med Ødegård. Landsmøtet må kunne ta standpunkt til dette.

Ragnar Fossum: Det blir en vanskelig affære for valgkomitéen å ta denne sak. Landsmøtet bør gi en rettesnor her.

Johs. M. P. Ødegård: Det forhindrer jo ikke at valgkomitéen på et senere tidspunkt kan forelegge landsmøtet det om nødvendig. Det har intet med sakens realitet å gjøre. Med hensyn til Slettens uttalelser om

veiarbeiderne og Kommuneforbundet, så angår det Landsorganisasjonen mer enn vårt forbund.

Voting: Det blev foretatt alternativ votering (ved håndsoprekning) over om hvorvidt det straks skulde stemmes over Kolbjørn Olsens forslag eller om det skulde oversendes valgkomitéen. Med 73 mot 69 stemmer blev det besluttet å *oversende* Kolbjørn Olsens forslag til valgkomitéen.

Regnskapene for perioden.

Forbundets regnskaper blev så gjennomgått punktvis.

Under regnskapet for forsikringskassen i 1932 forespurte Kristian Mortensen om følgende: Det lån på 105 000 kroner som er optatt av forbundskassen er ikke opført her.

A. Ahlstrand: Alle de lån står opført i 1934.

Dermed blev regnskapene for 1932 vedtatt og man gikk over til regnskapene for 1933.

Herunder uttalte *Jørgen Haugen*: Jeg blev pålagt å påpeke agitasjons- og forhandlingsutgiftene. Det er ikke for å si at noget er galt; men vi mente det må være vist nogen flotthet her. Jeg vil foreslå:

«Det henstilles til det kommende forbundsstyre å utsende et mere spesifisert utdrag av postene agitasjon og forhandlinger.»

Besluttet å votere over forslaget etter at samtlige regnskaper var gjennomgått.

A. Ahlstrand: Revisorene har gjennomgått regnskapene og det er ikke nogen bemerkninger.

Dermed blev regnskapet for 1933 vedtatt uten ytterligere bemerkninger.

Regnskapet for 1934 blev så gjennomgått på samme måte som de foregående års.

Morten Andreassen: Det står at vi har fått 5 905 kroner til Løveid Arbeiderforening. Men vi har mottatt mindre.

A. Ahlstrand: Det kommer senere.

Dermed blev regnskapet for 1934 vedtatt uten ytterligere bemerkninger.

Jørgen Haugens forslag blev enstemmig vedtatt.

Revisjonsutvalgets bemerkninger til landsmøtet.

Derefter behandlet man revisjonsutvalgets bemerkninger til landsmøtet 1935. Utvalget meddelte at det hadde holdt følgende møter:

I 1933: 9 og 24 februar, 2 mars.

I 1934: 23 og 29 januar, 14 juni og 19 juni, 25 og 27 september.

I 1935: 3, 7, og 9 januar, 23 og 25 mai, 27 august, 26 september og 3 oktober.

Olav Braathen gjennomgikk revisjonsutvalgets bemerkninger.

Bemerkninger til forbundsstyrets beslutning fra landsmøtet 1932.

Revisjonsutvalget har i møter den 9 februar og 24 februar og 2 mars 1933, de to første møter sammen med forbundets næstformann,

Chr. Henriksen, gjennomgått forbundets protokoller og skal bemerke:
I forbundsstyremøte den 1. august 1932 foreligger andragende fra Valberg Arbeiderforening om et bidrag til annonseutgifter m. v. i forbindelse med veikonflikten, som blev innvilget.

I møte den 3. august 1932 foreligger et andragende fra Inn-Trøndelag Veiarbeiderforening om økonomisk støtte til dekkelse av samme art utgifter, som ikke blev innvilget.

Revisjonsutvalget tillater sig å bemerke:

Foreninger bør i størst mulig utstrekning selv bestride sine utgifter, og skal forbundet bestride sådanne bør foreningene behandles likt.

I forbundsstyremøte 1. juli 1932 er behandlet et andragende om bidrag fra Kristiansund og Omegns Arbeidsmandsforening for 9 av dens medlemmer som ennå ikke har erholdt sådant.

Beslutning:

Henholdes til tidligere beslutning om at dette ikke kan innvilges.

I forbundsstyremøte den 1. august 1932 er behandlet et andragende fra Nøtterøy Arbeidsmandsforening om bidrag for 4 medlemmer, som ved konfliktens utbrudd ved Nøtterøy kommune ikke var berettiget til bidrag.

Beslutning:

Andragendet innvilges fra og med inneværende uke.

Revisjonsutvalget bemerker:

Revisjonsutvalget er av den opfatning at den ene foreningen ikke bør favoriseres fremfor den annen, da dette vil skape misnøie blandt medlemmene ved en avgjørelse, som i dette tilfelle synes å være gjort.

Revisjonsutvalget har ved gjennomgåelse av protokollen festet sig ved beslutninger som: «Foreningen tilskrives».

Det vilde være ønskelig om protokollen gav litt fyldigere beskjed om sakene, så vi i slike tilfelle hadde litt bedre beskjed om hvad det dreier sig om. Likeledes mener et flertall av utvalget, at der i saker, hvor der er dissens innen forbundsstyret, bør protokolleres hvem som stemmer for og imot.

Ad blokaden av Minneparken, Gamlebyen.

I forbundsstyremøte 26. august er behandlet skrivelse fra Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening, hvori der meddeltes at foreningen er gjort bekjent med, at de tidligere arbeidere som hele tiden har stått tilsluttet denne forening, ikke vil få sitt arbeide igjen ved arbeidets gjenoptagelse efter at pengespørsmålet er ordnet, og at foreningen derfor har besluttet å blokere arbeidet inntil foreningens medlemmer er gjeninntatt i arbeide.

Forbundsstyret har besluttet å opta forhandling med bygartneren og Kommuneforbundet om saken. Revisjonsutvalget vil i denne for-

bindelse henvise til skrivelse fra Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening om at Kommuneforbundet ikke har hatt medlemmer ved denne arbeidsplass og kan derfor heller ikke ha noget med foreningens blokade av dette parkanlegg å gjøre.

I forbundsstyremøte den 8. september er behandlet skrivelse fra Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening med anmodning om forbundets stillingtagen til foreningens blokade av arbeidet i Minneparken, Gamlebyen.

Av forbundsstyrets protokoll fremgår at forbundsstyret har fattet følgende beslutning: «Når arbeidet er overtatt av Oslo kommune på ordinær måte og arbeidet skal utføres efter overenskomst med Kommuneforbundet, kan en blokade av dette arbeide ikke oprettholdes.» Nogen nærmere begrunnelse fra forbundsstyret angående denne beslutning foreligger ikke.

Av skrivelse til foreningen sees at beslutningen er fattet med 4 mot 3 stemmer.

Av skrivelse fra Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening fremgår imidlertid, at Oslo kommune allerede for ca. 5 år siden overtok dette parkanlegg til utførelse og at arbeidet den hele tid har vært utført for ordinær bevilgning og efter planer godkjent av bystyret.

Bemerkninger: Revisjonsutvalget er av den opfatning at foreningens blokade av dette parkanlegg var berettiget og i overensstemmelse med de plikter og oppgaver foreningen og forbundet har for å ivareta medlemmenes interesser.

Forbundsstyrets beslutning av 8. september 1932 er derimot å opfatte som en stillingtagen mot foreningen og dens interesser for å ivareta sine medlemmers berettigede krav om fortsatt arbeide ved sin gamle arbeidsplass.

Olav Braathen. Minius Braaten. Karsten Løkken.

Under blokaden av Minneparken, Gamlebyen i Oslo, uttalte Karl Edvardsen: Det skulde ikke være nødvendig å grave op gamle lik. Men det gjelder våre medlemmer dette og forbundsledelsen viste at det var Oslo kommune som betalte for dette arbeide. Man var for lett på hånden dengang. Vi har hatt overenskomst i alle år med Minneparken og Oslo kommune har betalt.

Dermed blev revisjonsutvalgets bemerkninger for ovennevnte tidsrum vedtatt uten ytterligere bemerkninger.

Revisjonsutvalgets bemerkninger til forbundsstyrets beslutninger fra og med august 1933 til og med desember 1933.

Revisjonsutvalget har i møter den 23. januar og 29. januar 1934, det første møte sammen med forbundets næstformann Chr. Henriksen, gjennomgått forbundets protokoller og skal bemerke:

Ad sak B 5/1933. Internasjonale forbindelser.

Revisjonsutvalget mener at en så kostbar representasjon som den av forbundsstyret besluttete, i dette tilfelle, er uforsvarlig. Vi kan

ikke forstå annet enn at utbyttet her ikke står i forhold til de store utgifter, men hvis der absolutt må sendes nogen, måtte etter vår mening, en mann være tilstrekkelig. Dette har vi for øvrig bemerkt før.

Ad sak B 1/1933. Agitasjon.

Samuel Hagen, medlem av Grytten og Omegns Veiarbeiderforening er, etter vår mening urettferdig behandlet av forbundsstyret. Samuel Hagen velges av foreningen til agitator og har da selvfølgelig krav på all den beskyttelse som organisasjonen kan gi. Når det, i dette tilfelle, bare gjelder hans feriegodtgjørelse, er det en stor feil at forbundsstyret ikke yder ham dette. Vi håper forbundet retter på dette forhold.

Oslo, den 30 januar 1934.

Olav Braathen. Karsten Løkken. Minius Braaten.

Under punkt *agitasjon* uttalte *Ole Wenge*: Samuel Hagen blev valgt til agitator i samarbeide med Samorganisasjonen og vi drev medlemstallet op fra 35 til 125. Det var riktignok ikke bare Hagen som drev agitasjon. Vi tenkte ikke på hans ferie da; men næste år viste det sig at han hadde 3 timer for lite til å få ferie. Nu har visstnok Samorganisasjonen betalt ham godtgjørelsen.

Dermed blev revisjonsutvalgets bemerkninger uten ytterligere debatt tatt til etterretning.

Gjennomgåelse av forbundsstyrets beslutninger fra januar 1934 til mai 1934.

Revisjonsutvalget har i møte den 14 og 19 juni 1934, det siste med forbundets næstformann Chr. Henriksen, gjennomgått forbundsstyrets protokoller og finner intet å bemerke.

Oslo, den 20 juni 1934.

Olav Braathen. Minius Braaten. Karsten Løkken.

Revisjonsutvalgets bemerkning foranlediget ingen debatt og blev tatt til etterretning.

Revisjonsutvalget har i møter den 25 og 27 september behandlet representantskapets møter som holdtes fra 26 juni til 1 juli 1934.

Ad sak B 1/1933.

Da Samuel Hagens sak heller ikke i representantskapet fikk den skjebne den etter vår mening hadde krav på, må vi fremdeles fastholde vår før omtalte opfatning av denne sak.

Når et medlem velges som tillitsmann må det være selvsagt, at organisasjonen står bak med hele sin styrke.

Det blev under møtet fremholdt, at foreningen visstnok ikke på forhånd hadde søkt forbundet om å få sende en mann ut på agitasjon, men Samorganisasjonen har jo betalt turen. Foreningen var da selvfølgelig ikke forberedt på at Hagen skulde miste sin feriegodtgjørelse

for de manglende 3 timers skyld. Skal denne linje følges, at en tillitsmann kan lide så stort tap, kan vi kanskje snart komme til å stå oppradd for tillitsmenn. Vi mener at saken er av så stor prinsipiell betydning at landsmøtet må ta stilling til denne.

Ad A. M. Nilsens medlemsskap.

Revisjonsutvalget er av den opfatning at landsmøtet alene, som er den høieste myndighet i forbundet, på ny må ta stilling til denne sak. Oslo, den 29 september 1934.

Karsten Løkken. Olav Braathen. Minius Braaten.

Waldemar Larsen: Alfred M. Nilsens medlemsskap var oppe til behandling på forrige landsmøte og det blev vedtatt at det ikke kan være dobbelt medlemsskap. Hvorfor er ikke beslutningen effektivert?

Olav Braathen (revisjonsutvalget): Saken var behandlet i representantskapet i 1934, som enstemmig tok avstand fra landsmøtets beslutning.

Thv. Thorstensen: Hvad var det som var begrunnelsen for Alfred M. Nilsens medlemsskap? Jo det var det Konrad Karlsen fremholdt om at han stod i Presseforbundet og i Arbeidsmandsforbundet. Men han står i Landsorganisasjonen bare gjennom Arbeidsmandsforbundet. Derfor besluttet representantskapet dette.

Jørgen Hersleb: De som var på landsmøtet i 1932 og hørte Konrad Karlsen og uttalelsene under denne sak fikk inntrykk av at han var aktivt medlem av Presseforbundet. Jeg er for øvrig enig med utvalgets innstilling.

Oskar Kvernebo: Det var ikke enstemmighet i representantskapet. Det var 2 stemmer imot hans fortsatte medlemsskap.

Johannes Togstad: Det kan være riktig forsåvidt at landsmøtet foretar en beslutning. Men når representantskapet foretar en forandring av beslutningen, så er det vel fordi man har vært i tvil om beslutningen. En komité av sekretariatet fant ikke å kunne godkjenne beslutningen om Nilsens medlemsskap, og sekretariatet har enstemmig sluttet sig til det. Vi får godta sekretariatets beslutning.

Charles Olsen: Det virker forbausende at ikke forbundsstyret og representantskapet effektivterer landsmøtets beslutning. Jeg vil henstille at man gjentar beslutningen av 1932 om at Nilsens medlemsskap i Arbeidsmandsforbundet ophører. Jeg foreslår:

«Landsmøtet gjentar 1932 års beslutning om at Alfred M. Nilsen ikke kan oprettholde sitt medlemsskap i forbundet.»

Waldemar Larsen: Hvis det er nogen som er i tvil om forslaget i 1932, så vil jeg referere Konrad Karlsons forslag som blev vedtatt: «Da Alfred M. Nilsen er medlem av Arbeiderpartiets Presseforening som er optatt i Landsorganisasjonen som en selvstendig organisasjon, og da ingen kan være dobbeltmedlemmer i Landsorganisasjonen, kan Nilsen ikke samtidig være medlem av Norsk Arbeidsmandsforbund og følgelig heller ikke inneha tillitshverv i forbundet.»

Alfred M. Nilsen: Det er en stor misforståelse med sakens sam-

menheng her. Da jeg gikk over i pressevirksomhet, så var ikke avisenes journalister og forretningsførere fagorganiserte. Jeg arbeidet for å få Arbeiderpartiets pressefolk organisert i tilslutning til fagorganisasjonen. Man fikk så som en midlertidig ordning adgang til å slutte sig til Landsorganisasjonen som egen organisasjon. Men man hadde en del eldre pressefolk som allerede var organisert i sine forbund og de opprettholdt sitt medlemsskap i disse og forbundene var enig i det. Men så kom forrige landsmøtes beslutning om ikke å gi adgang til fortsatt medlemsskap. En av sekretariatet nedsatt komité blev enig om at mitt medlemsskap skulde fortsette i Arbeidsmandsforbundet. I Arbeiderpartiets Presseforening har vi 3 kontingentklasser, bl. a. en klasse c som omfattes av alle de som er medlemmer av andres fagforbund. Det er jo ikke her tale om dobbelt medlemsskap. Med hensyn til forsikringskassen, så hadde jeg juridiske krav på å få mitt forsikringsbidrag utbetalt.

Adolf E. Lien foreslo:

«I henhold til Landsorganisasjonens beslutning gir landsmøtet Alfred M. Nilsen anledning til å fortsette sitt medlemsskap i forbundet.»

Aanon Larsen henstilte til representantene ved jernbaneanleggene om å møte etter møtets slutt.

Chr. Henriksen foreslo middag fra 13 til 14.

Besluttet å ta middagspause til klokken 15.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet tirsdag 18 oktober.

Ordstyrer: *H. O. Juppskaas.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Valgkomitéen blev innkalt til møte på forbundskontoret kl. 16.

Fortsatt behandling av revisjonsutvalgets beretning.

Man fortsatte derpå behandlingen av *revisjonsutvalgets bemerkninger* i anledning representantskapsmøtets (26 juni—1 juli 1934) standpunkttagen til Alfred M. Nilsens medlemsskap.

Aanon Larsen: Det falt en bemerkning om at Nilsen hadde 30 års medlemsskap. Men i 1920—1923 reiste han, såvidt jeg forstod, som N. S. L.s agitator, og det kan da ikke bli 30 år.

Lars Bakken: Det som kan kritiseres er representantskapets beslutning. Hvorfor har det bruddt landsmøtets beslutning? De burde respektere den og forelagt det for landsmøtet denne gang. Det er også grunn til å omgjøre forrige landsmøtes beslutning.

Kristian Moljord: Når jeg ikke kunde være med på å endre forrige landsmøtes beslutning i representantskapet, så var det fordi jeg mente det var galt og at det måtte være et landsmøtes sak å omgjøre det. Jeg kan ikke forstå nødvendigheten av å omgjøre beslutningen av 1932.

Hans Paulsen: Når Nilsens navn er kommet op også på dette landsmøte, så er dertil å si at han alltid har vært en kjent mann på våre landsmøter. Vi kan takke ham for organisasjonen blandt anleggsarbeiderne. Han har nok gjort sine faderer; men han har også gjort et godt arbeide for anleggsarbeiderne. Jeg vil anbefale Nilsens fortsatte medlemsskap.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg vil helt og fullt gi min tilslutning til siste taler. Jeg har selv sittet som arbeidskamerat ved siden av Nilsen siden 1913 og jeg vet meget godt hvilket arbeide han nedla blandt jernbaneanleggenes arbeidere og derved for reisningen av deres sociale vilkår. Når representantskapet tok sin beslutning, så skyldtes det den omstendighet at den organisasjon Nilsen for øvrig tilhørte innbragte saken for sekretariatet til prøvelse, og sekretariatet besluttet at hans medlemsskap i Arbeidsmandsforbundet kunde fortsette så lenge ikke omorganiseringen var bragt i orden for arbeiderpressens journalister og forretningsførere. Ut fra det var det at representantskapet fattet sin beslutning. Omorganiseringen av det fag eller den gruppe Nilsen nu tilhører er ennå ikke i orden. Skader det forbundet noget om Nilsen står hos oss så lenge denne omorganisering ikke er bragt i orden? Jeg vil anbefale hans fortsatte medlemsskap.

Votering: Ved alternativ votering mellom Adolf Liens forslag (om fortsatt medlemsskap) og Charles Olsens forslag (om at medlemskapet ophører) blev Liens forslag vedtatt med stort flertall.

Representantene fra Dansk Arbeidsmandsforbund hilser landsmøtet

Johs. M. P. Ødegård: Som jeg meddelte under åpningen søndag, så var det også anmeldt representanter fra Dansk Arbeidsmandsforbund og at de ikke vilde få anledning til å møte frem før idag; idet de har hatt landsmøte som først nu er avsluttet. Vi har hatt et mangeårig samarbeide med denne organisasjon og de rager langt foran oss med 150 000 medlemmer. Jeg ønsker representantene fra Dansk Arbeidsmandsforbund velkommen blandt oss. (Livlig bifall.)

De fremmøtte representanter var Martin Nilsen og Helfred Nilsen.

Martin Nilsen: Norske kamerater! Først en takk for de hjertelige ord og en hilsen fra vårt forbund. Vår kongress, som nu nettop er avsluttet, har vart i 19 dager; men den er jo også noget større enn deres. Vi tror som dere på at samhold og solidaritet skal hjelpe de ufaglærte arbeidere over hele verden frem til lysere og leveligere livsvilkår. Vi har et av de sterkeste fagforbund i Danmark og vi har, som deres formann uttalte, i mange år hatt et utmerket samarbeide. Vi takker for den vennlige innbydelse og jeg håper at beslutningene her må bli til gagn for Norsk Arbeidsmandsforbund og for den samlede arbeiderklasse. (Livlig bifall.)

Forbundets formann forenkler landsmøtets arbeidsordning.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg vil på forbundets og landsmøtets vegne først takke for hilsningen og uttale håpet om at det gode samarbeide fortsatt skal bestå. Det er heller ingen fare for at det ikke skal bestå.

Ordstyrer! Jeg ber undskylde at jeg kommer som en innbruddstyv i arbeidsordningen ved landsmøtet; men for å lette arbeidsordningen har jeg en del forslag å stille. Det gjelder først dagsordenens punkt 4 om lovendringer. Det er på side 7: § 1, formålet. Avd. 75, Gikens Grubearbeiderforenings forslag til lovendringer i punkt 2 og 3 oversendes redaksjonskomitéen til fremme av innstilling som først forelegges representantskapet.

Og så fra side 8—10, nemlig § 3, der vil jeg foreslå at avd. 20, Sulitjelma Jernbanearbeiderforenings, avd. 78, Sagmo Grubearbeiderforenings forslag oversendes budjettkomitéen.

Når jeg gjør det, er det fordi det er nødvendig for budjettkomitéen å se på disse ting før de kan komme med en innstilling. Jeg har også ment at det vilde være praktisk å få en samlet diskusjon om disse ting. Jeg vil videre foreslå at forslagene under «kontingentens innbetaling» oversendes budjettkomitéen. Videre har vi § 5, kontingentfrie medlemmer, side 11—12. Der foreslår jeg at avd. 181, Fossum Jernbanearbeiderforenings, avd. 103, Arbeiderforeningen «Nordlyset» og avd. 221, Namstad Jernbanearbeiderforenings forslag oversendes budjettkomitéen.

Så har vi side 15—16 ad § 9, understøttelse under konflikter. Der foreslår jeg at avd. 233, Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforenings, avd. 214, Sandbekk Grubearbeiderforenings, avd. 112, Marna Jernbanearbeiderforenings, avd. 160, Østfold Maskin- og Veivokterforenings, og avd. 101, Mo Arbeiderforenings forslag oversendes budjettkomitéen. Fra side 20—33 om *forsikringskassen*, der vil jeg foreslå samtlige forslag angående dette spørsmål oversendt budjettkomitéen. Videre har vi på side 32 om «Arbeidsmanden». Det foreslår jeg oversendt det kommende forbundsstyre. Ad dagsordenens punkt 5 a, forskjellige forslag, vil jeg foreslå i forslagene angående diétgodtgjørelse (side 33—35): Forslagene nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 og 9 samt dagsordenens punkt 5 b, *tillitsmennenes lønninger*, forslag nr. 1, 2 og 3, oversendes budjettkomitéen. Så har vi side 38 dagsordenens punkt 5 d om lettere adgang til god og billig jord. Det heter der at representantskapet skal gi en nærmere utredning. Det er imidlertid ikke så liketil, da man da måtte ha satt sig inn i en rekke spørsmål som bureising, husmannslov etc. Landbruksminister Ystgård har imidlertid lovet å innlede spørsmålet, hvilket vil skje torsdag; klokkeslettet er ennå ikke bestemt. Dagsordenens punkt 5, *julebidrag til de arbeidsledige medlemmer (side 39) samt punkt 5 g, utlån av forbundets midler (side 39)* foreslås oversendt budjettkomitéen. Dagsordenens punkt 8, side 41, foreslår vi samtlige forslag herunder oversendt budjettkomitéen. Videre har vi to meddelelser å gi, nemlig om spørsmålet om den internasjonale samling. Det vil bli innledet av formannen i Landsorganisasjonens internasjonale utvalg, Martin Tranmæl, onsdag klokken 15, og onsdag klokken 16 vil journalist Finn Moe gi en orientering om krigssituasjonen.

Ole Beck: Det vilde være hensiktsmessig så snart som mulig å få avgjort kravet fra Notoddens og Omegns Arbeidsmandsforening om en fastlønnet sekretær.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg har ikke noget imot det, men man er vel opmerksom på de uttalelser som er falt fra veiarbeiderne om en egen

mann for dem. Jeg er opmerksom på at valgkomitéen ikke kan gjøre noget før man har avgjort antallet; men det foregriper ikke noget om også valgkomitéen drøfter det og så senere forelegger saken for landsmøtet.

Justin Rødaas: Hvis det er ut fra den forutsetning å få den best mulige behandling av sakene, så er jeg enig med Ødegård. Men når det foreligger så mange forslag, så kan det hende at man føler sig bundet av sine avdelingers forslag og at vi da på den måte allikevel får flere forslag. Når det gjelder mange forslag bør det være en kort debatt først, så budjettkomitéen får en orientering.

Johs. M. P. Ødegård: Om sakene går til behandling i budjettkomitéene, så blir det jo landsmøtet som til slut får avgjørelsen. Ved Rødaas' fremgangsmåte får vi debatten to ganger. Det vil vi undgå ved min fremgangsmåte.

J. P. Karlsrud: Som medlem av budjettkomitéen kan jeg ikke forstå at det vil forenkle saken å oversende forsikringskassen til den. Det må først være en realitetsavgjørelse av landsmøtet derom. Det vil lette budjettkomitéens arbeide å høre landsmøtets opfatning.

Ingv. Løgavlen: Jeg er helt enig i Ødegårds forslag med undtagelse av et punkt, nemlig «Arbeidsmanden», om at det skal oversendes det kommende forbundsstyre. Jeg vet ikke om det betyr en begravelse. Ødegård undlot også å nevne at et flertall i representantskapet har gått med på innførelse av personregister. Landsmøtet burde i prinsippet uttale sig herom.

Kristian Moljord: Med hensyn til «Arbeidsmanden», så er det en stor dissens i representantskapet der, og det vil ikke være riktig om ikke landsmøtet ser på det.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg kunde jo da ta det forslaget tilbake og at det avgjøres av landsmøtet.

Votering: Dermed blev Johs. M. P. Ødegårds forslag til arbeidsordning — med undtagelse av spørsmålet om «Arbeidsmanden» — vedtatt.

Sigvart Sakariassen foreslo:

«Det henstilles til forbundets formann eller næstformann å sammenkalle et møte med representantene til gjennomgåelse av forhandlingene med Veidirektoratet til drøftelse av de resultater som er opnådd og hvad som videre bør gjøres. Før forhandlingene forelegges dette for landsmøtet.»

Johs. M. P. Ødegård: Vi har gjort foranstaltninger til at møte av arbeiderne kan holdes i kveld klokken 19 i Møllergaten 3.

Sakariassen trakk derefter sitt forslag tilbake.

Ole Beck foreslo at Notoddens og Omegns Arbeidsmannsforenings forslag blev behandlet efter behandlingen av revisjonsutvalgets bemerkninger. — Ingen ytret sig derimot.

Fortsatt behandling av revisjonsutvalgets bemerkninger.

Man fortsatte så med behandlingen av revisjonsutvalgets bemerkninger.

Bemerkninger til forbundets beslutninger fra juli til og med desember 1934.

Revisjonsutvalget har i møter den 3, 7 og 9 januar, hvorav det ene med forbundets næstformann, Chr. Henriksen, gjennomgått forbundets protokoller og skal bemerke:

Ad sak B 12/34. Organisasjonsforholdene.

Den strid som hersker mellom Sauda Anleggsarbeiderforening og Sauda Bygningsarbeiderforening om retten til arbeide er jo dessverre blitt en almindelig foreteelse. Vi har jo som bekjent hatt akkurat det samme forhold tidligere. Jevnfør saken avdeling 21 kontra Kommune-forbundet.

I foreliggende tilfelle skulde det synes naturlig at det arbeide som det her dreier sig om, nemlig anlegg av en kirkegård, må høre inn under anleggsarbeide. Revisjonsutvalget mener derfor at Sauda Anleggsarbeiderforening bør ha fortrinsretten til å utføre arbeidet.

Ad sak B 6/34. Internasjonale forbindelser.

Fra Det internasjonale Fabrikkararbeiderforbund er det innløpet andragende om hjelp til fagforeningene i Saarområdet for at det fortsatt kan drive propaganda for Saars uavhengighet.

Dette andragende blev ikke innvilget.

Når Det internasjonale Fabrikkararbeiderforbund innbyr til kongress, ser forbundet sig i stand til å sende både 1 og 2 mann avgårde som representanter fra vårt forbund.

Revisjonsutvalget mener at i denne sak, hvor det gjelder å forebygge en ny landevinning for Hitler, og vi kunde gi våre klassefeller en langt større støtte enn ved å la sig representere her, burde nettop en god økonomisk hjelp vært på sin plass.

Oslo den 10 januar 1935.

Olav Braathen. K. Løkken. Minius Braaten.

Arne Sørensen: Når denne revisjonsbemerkning er oplest, så vil man forstå det slik at det gjelder kampen om arbeidsplassen; men slik er det ikke. Forholdet er at i begynnelsen av 1934 besluttet Sauda formannskap å utvide kirkegården og det blev gitt ut til anbud. Forholdet var nemlig det at det var et arbeidslag hovedsakelig av anleggsarbeidere som hadde gått sammen om anbudet, og det så ut til at de skulde få det, men formannskapet forlangte en garanti, og det blev i den anledning innkalt et fellesstyremøte og det så fremdeles ut til at dette arbeidslag skulde få det; men da Sauda Bygningsarbeiderforenings formann ikke var med, så satte han sig imot, da det var de som hadde tarifforholdet for det arbeide. Den største fagforening, Sauda Fabrikkarbeiderforening, trakk sig da tilbake, og når det således blev strid mellom de to foreninger, så kunde de ikke være med på å gi en garanti. De som gav anbudet var anleggsfolk som hadde rede på dette arbeide. Det er altså forsåvidt ikke strid om arbeidsplassen.

Christian Henriksen: Da vi fikk saken fra vår avdeling i Sauda, så sendte vi den til Bygningsarbeiderforbundet med anmodning om å sende en henstilling til formannen i Sauda Bygningsarbeiderforening om ikke å optre slik, og siden har vi ikke hørt noget.

Uten ytterligere bemerkninger blev revisjonsutvalgets beretning tatt til etterretning.

Revisjonsutvalgets bemerkninger til forbundsstyrets protokoll fra januar 1935 til og med april s. å.

Revisjonsutvalget har i møter 23 mai og 28 mai 1935, det første sammen med Chr. Henriksen, gjennomgått forbundets protokoller og skal bemerke:

Ad sak B 2/35. Andragender.

Fru Harriet Andersen andrar om lån på Jonny Marius Andersens forsikring. Andersen er sinnssyk, og der foreligger erklæring fra lægen om at han er uhelbredelig. Beslutning: Kan ikke innvilges.

Revisjonsutvalget vil bemerke følgende:

Forbundsstyrets vedtak er ifølge landsmøtets beslutning angående forsikringen helt korrekt, men finner vi at forbundsstyret i slike særlige tilfelle bør gis myndighet til å utbetale forsikringssummen. F. eks. i et tilfelle som nærliggende, eller i tilfelle av invaliditet, som er uhelbredelig, er jo ofte familien enda verre stillet enn etter et dødsfall.

Rivisjonsutvalget vil foreslå for forbundsstyret å ta saken op til ny behandling for senere å forelegge saken for representantskapet, eventuelt landsmøtet.

Oslo, den 31 mai 1935.

Olav Braathen. K. Løkken. Minius Braaten.

Revisjonsutvalget bemerkninger for perioden januar 1935 til og med april samme år foranlediget ingen bemerkninger.

Revisjonsutvalget.

Efter å ha gjennomgått samtlige papirer som foreligger i saken Ole Jamtlie, skal revisjonsutvalget bemerke følgende:

Spørsmålet må efter vår mening bli: Er Ole Jamtlie trakassert eller ikke?

Vi mener ja.

Motivering: Ifølge brev fra Ranen faglige Samorganisasjon, datert den 15 februar 1935.

«Anleggsarbeider Ole Jamtlie som sist arbeidet på Statens jernbaneanlegg i Rana (nødsarbeide 1926—27), blev under en konflikt 1926, hvor han var medlem av aksjonsutvalget, opsagt uten videre og uten nogen som helst grunn. Siden den tid har det vist sig ugjorlig for Jamtlie å få arbeide, selv i bedrifter, bl. a. A/S Nord-Norge, som stadig tok inn folk. Han er altså trakassert og det ganske grundig, idet denne er like effektiv efter 9 års forløp.»

Efter dette kan det efter vår mening ikke være *tvil* om at Jamtlie skal ha understøttelse efter loven.

Oslo, den 27 august 1935.

Olav Braathen. Karsten Løkken. Minius Braaten.

Olav Braathen: Representantskapet har gjennomgått en rekke dokumenter i denne sak og det går i hans favør. Han skulde således ha krav på understøttelse for trakassering og vi mener han må ha tilbakebetaling fra første stund av.

Christian Henriksen: Da vi engang i 1934 fikk denne sak kunde vi ikke finne ut at han var trakassert, så meget mer som vi så det slik at da måtte det ha vært aktuelt på et tidligere tidspunkt. Representantskapets beslutning foreligger da her og så får landsmøtet avgjøre saken. Mener man at Jamtlie er trakassert, så må det være fra det øieblikk han måtte gå fra arbeidsplassen og ikke 8—9 år etterpå. Hvilke konsekvenser det kan få skal ikke jeg komme inn på; men det kan etter dette sikkert komme mange andre som er satt utenfor arbeidsplassen; og som også kan komme å si at de er trakassert. Det er ikke så få av våre aktive organisasjonsfolk som er satt utenfor arbeidsplassen og som kan si at de er trakassert vekk. Det blir kanskje hundrer. Revisjonsutvalgets innstilling er jo klar og de mener at han må etterbetales fra 1926; men jeg vil be landsmøtet overveie en slik beslutning.

Konrad Botten: Da vi i sommer behandlet dette, så fikk jeg inntrykk av at Jamtlie ikke var i arbeide den gang konflikten utbrøt. Men jeg har hørt fra Rana at det er de folk der som går inn for at Jamtlie stod i arbeide den gang konflikten utbrøt og da er det ingen tvil om at han skal ha understøttelse.

Ole Jamtlie: Det er litt kinkig for mig å redegjøre for dette. Jeg kom fra Nordlandsbanen i 1925 og begynte på nødsarbeide i 1926 i Rana, hvor det blev konflikt og jeg var formann i aksjonsutvalget. Vi blev ikke inntatt efter den. Det blev en rettssak etterpå og efter den fikk jeg aldri noget arbeide mere med undtagelse på Kings Bay. På Dunderland søkte man således folk i mitt virke og jeg søkte plass, men kunde ikke få det. Siden søkte jeg flere ganger i A/S Nord-Norge, men likeledes uten resultat. Så kom konflikten i Saltfjellet, hvor jeg blev sendt ut av Samorganisasjonen for å få vekk streikebryterne. Jeg mener revisjonsutvalget har tatt en riktig avgjørelse her og 300 mann i Rana venter her på en avgjørelse. Jeg mener ikke at det skal skje nogen etterbetaling; men fra nu av og fremover. Hvis forbundet så gjør noget; vil det nok ikke vare så lenge før jeg er i arbeide.

Einar Aanes: Jamtlies utredning er objektiv og nøktern. Det er sant som Jamtlie oplyste at overingeniøren truet ham med politi, hvis han ikke fjernet sig fra arbeidsplassen. Vi har fått tydelige beviser for at Jamtlie er trakassert også efter den rettssak som fant sted.

Saras Fagermo: Jeg vil oplyse at Mofjellets Grubearbeiderforening har gjort forsøk på å få Jamtlie inn ved A/S Nord-Norge; men det gikk ikke.

Petter Vigen: Jeg skal ikke blande mig op i dette; men det fore-

kommer mig at der er adskillig uklarhet når det gjelder trakassering utover landet. Vi har mange steder, også hos oss.

Hans J. Svare: Det høres kanskje rart ut at jeg fra Sørlandet tar ordet her. Men efter gjennomgåelsen av Rana's skrivelse må jeg erklære mig enig med revisjonsutvalget.

Olav Braathen: Jeg mener det er rimelig at han får tilbakebetalt fra den tid han er trakassert.

Kristian Moljord: I representantskapet er det også her en dissens. Vi har gjennomgått brevet fra ordfører Selfors i Nord-Rana, som tydelig viser at Jamtlie er trakassert. Det heter i det brev:

«Jeg er forevist forbundsstyrets avgjørelse i denne sak, hvorav fremgår at styret ikke kan finne at Jamtlie er trakassert. Jeg er videre kjent med at Samorganisasjonens representantskap har besluttet å rette på ny henvendelse til forbundet om saken. Uten å være opfordret fra noget hold vil jeg helt efter eget initiativ få lov å si som min mening at forbundsstyret er kommet i skade for å fatte en uriktig avgjørelse.

Det er så trivielt å gjenta denne historie om Jamtlie og hvordan han efter sin befatning med konflikten i nødsarbeide blev stengt ute fra enhver arbeidsplass i distriktet, at jeg skal ikke gjenta den.

Men jeg vet at forbundsstyret vil gjøre det som rett er og derfor ønsker jeg i denne sak, som jeg har fulgt på nært hold hele tiden, å rettlede forbundsstyret. Jeg håper jeg kan uttrykke mig slik at jeg ikke blir misforstått eller virker anmassende.

Der er ikke plass for tvil om hvorvidt Jamtlie er trakassert, han er trakassert. Han er av arbeidsgiverne i distriktet systematisk og notorisk holdt borte fra arbeidsplassen på grunn av sin befatning med konflikt under angjeldende nødsarbeide.

Det er oplagt at Jamtlie uten videre på grunn av trakassering fra arbeidsgiverne skal hjelpes efter § 9. Kommer Jamtlies forhold ikke under nevnte paragraf bør denne utgå av lovene.

Forsåvidt at paragrafen er tenkt å foranledige hjelp til arbeidere der er trakassert på grunn av sitt arbeide i organisasjonen, så skal Jamtlie ha understøttelse.

Jeg vil så sterkt jeg bare kan be forbundsstyret se på denne sak engang til, og yde Jamtlie hjelp. Det har han efter loven krav på.»

Det er riktig som Botten sier at det blev oplyst at Jamtlie ikke var på arbeidsplassen; men han var da formann i aksjonsutvalget, så det er ingen tvil om at han er trakassert og han må derfor ha rett til understøttelse. Jeg forstår ham derhen at han ikke vil ha tilbakebetalt; men da vil jeg anbefale ham understøttelse fremover.

Olav Braathen foreslo:

«Jamtli får understøttelse fra den tid han ansees trakassert.»

Alsing Moen: Jeg vil anbefale understøttelse; men jeg kan ikke være enig i å gi ham det fra 1927 og enn mer når han ikke selv vil ha det.

Ingv. Løgavlen: Jeg er enig med Botten og Moljord i deres uttalelser her. Vi vet at når man tar sitt standpunkt så gjøres det ut fra de opplysninger som foreligger, slik også her. Men jeg vil understreke at jeg fikk et utvetydig inntrykk av at Jamtlie ikke var på arbeidsplassen, da denne trakassering fant sted, og da måtte vi holde oss til lovene og vi

kunde ikke gjøre annet enn å opfordre revisjonsutvalget til å gjennomgå saken på ny. Men når Braathen nu foreslår tilbakebetaling, så kan han ikke ha tenkt over det. Han har vel fått offentlig understøttelse og kan risikere at kommunen beslagla det. Jamtlies beskjedenhet her er betegnende for mannen og vi bør gi ham dette spontant.

Christian Henriksen: Idet jeg på ny minner om de konsekvenser det kan ha, så har jeg spurt Jamtlie om hans mening av en beslutning av landsmøtet om å bevilge ham en bestemt sum. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet anser at O. Jamtlie er holdt utenfor arbeidsplassen for sitt virke i organisasjonen. Landsmøtet beslutter i henhold hertil å bevilge ham kr. 1500.00 en gang for alle.»

Justin Rødaas: Jeg har hatt den glede å kjenne Jamtlie, og det er ingen tvil der nord om at han er trakassert. Han har vært utsatt for represalier som ingen annen. Jeg mener det er rimelig å gi Jamtlie den opreisning han har krav på. Jeg hadde ikke kunnet stemme for tilbakebetaling; men jeg anbefaler Henriksens forslag.

Alsing Moen foreslo: «Der ydes Ole Jamtlie bidrag etter forbundslovens paragraf 9, punkt 7, fra 1 oktober 1935.»

Olav Braathen trakk sitt forslag tilbake.

Votering: Ved alternativ votering mellom Henriksens og Alsing Moens forslag blev Henriksens forslag vedtatt med stort flertall.

Revisjonsutvalgets bemerkninger til forbundsstyrets protokoll fra mai til og med august 1935.

Revisjonsutvalget har i møter den 26 september og 3 oktober behandlet Peder R. P. Rødsands sak, som veiarbeidernes fellesstyre i Møre finner er trakassert av ing. Høie og vil bemerke følgende:

Revisjonsutvalget deler Thorstensens stilling til denne som går ut på følgende:

«Forbundsstyret må etter de innhentede opplysninger godta Rødsands påstand om at han må betraktes som trakassert og understøttelse må ydes i henhold til forbundslovens § 9, punkt 7.»

Oslo, den 3 oktober 1935.

Olav Braathen. Karsten Løkken. Minius Braaten.

Idar A. Kleveland: Da Rødsand andre gangen kom inn på arbeidsplassen til 1934, da han var formann for avdelingen. Det utbrøt konflikt ved et bidragsarbeide og han stod da på ordinært arbeide. Rødsand måtte da utføre det som stod i forbindelse med konflikten. Etter det blev han trakassert. Det ordinære arbeide blev nedlagt noen tid etter; hvorefter det på ny blev optatt igjen; men Rødsand, som var uttatt av arbeidsledighetskomitéen, blev ikke inntatt; men en mann som var uorganisert og som bare hadde 6 måneders virke fikk jobben. Så blev han uttatt på bidragsarbeide; men overingeniøren sa at han ikke skulde medtas. Vi innsendte efter et møte i Kristiansund med Henriksen på ny saken til forbundsstyret. Vi fikk gjennomtrumfet at han fikk arbeide på nødsarbeide. Da vi fikk meddelelsen fra forbundsstyret blev vi forbauset over at det bare var Thorstensen som hadde dissertert og at Henrik-

sen ikke var med på det. Jeg håper at Henriksen også her stiller forslag om å yde et beløp til Rødsand.

Thv. Thorstensen: Det skulde være unødvendig å si mere efter foregående taler. Jeg har jo litt kjennskap til dette og det er i realiteten 2 — også Kvernebo — som er enig i min innstilling. Jeg synes dette tilfelle er analogt med foregående.

Christian Henriksen: I dette spørsmål kan jeg dessverre ikke imøtekomme Kleveland's forslag. Det får landsmøtet avgjøre og da får man vedta Thorstensens dissens. Jeg kan ikke anse Rødsand som trakassert. Det gjaldt her et bidragsarbeide. Da han kom på det annet arbeide, så blev det en annen bas enn Rødsand; men det kan man ikke regne som trakassering. Skal man gi beslutning for dette, så vet jeg ikke hvor langt vi vil gli ut.

Idar A. Kleveland: Da Rødsand andre gangen kom inn på arbeidsplassen så var det som arbeider.

Thv. Thorstensen foreslo 300 kroner en gang for alle til Rødsand. Man anser kanskje beløpet her litet; men han har hatt småjobber og har arbeide nu. Beløpet er derfor en æresopreisning.

Votering: Thv. Thorstensens forslag blev vedtatt med stort flertall.

Ole Beck foreslo at man nu behandlet forslaget fra Notodden og Omegns Arbeidsmandsforening om ansettelse av en fastlønnet sekretær som ved siden av formannen får ansvaret for forbundets korrespondanse.

Johs. M. P. Ødegård: Det er også fra veiarbeiderne stilt krav om å få en mann for disse. Det kan være at veiarbeidernes konferanse i kveld kan bringe et forslag; så denne sak må kunne utsettes til imorgen.

Votering: Enstemmig vedtatt å utsette saken.

Forandring i arbeidstiden forkastes.

Jørgen Hersleb foreslo arbeidstiden for møtene fremover satt fra 9—13 og 15—18.

Ole Johansen foreslo 8.30—12.30 og 14 til 18.

Christian Henriksen foreslo middagspausen satt til 1½ time.

Justin Rødaas: 7 timers dagen skal ikke innføres her; men ute på arbeidsplassen.

Waldemar Larsen anbefalte en samlet arbeidstid av 7 timer.

Votering: Først votertes over om man skulde forandre den vedtatte forretningsorden. — Blev vedtatt *ingen* forandring.

Et utleieforhold i Møllergaten 3.

Følgende henvendelse til ordstyrerne referertes:

Undertegnede forbund vil herved rette en forespørsel til landsmøtet: Er Norsk Arbeidsmandsforbunds representanter opmerksom på at Henriksen (formann i husstyret) ikke har behandlet Norges Barber- og Frisørsvenners Forbunds skriftlige ansøking om leie av barberforretningen i Arbeidsmandsforbundets gård i Møllergaten 3, på en forsvarlig og organisasjonsmessig måte?

Med solidarisk hilsen
E. Martinsen.

Ordstyrerne foreslo: Barber- og Frisørsvennenes Forbunds henvendelse oversendes det kommende forbundsstyre.

Jørgen Hersleb: Jeg er ikke enig i at denne sak oversendes forbundsstyret. Saken bør behandles her.

Votering: Ordstyrernes forslag blev forkastet.

Charles M. Olsen: I tiden like før jul 1934 henvendte representanter for Barbersvennenes Forretning sig til Henriksen og Ahlstrand i anledning et ledig butikklokele i Møllergaten 3. De forespurte om det var nødvendig å søke skriftlig; men Henriksen fant det unødvendig. Allikevel så gjorde de det. Tiden gikk og forbundet ekspederte saken til Oslo og Omegns faglige Samorganisasjon og beklaget Arbeidsmandsforbundets husstyres optreden. Forbundet svarte at det fant det riktigst at barbersvennene henvendte sig til Arbeidsmandsforbundet enn til Samorganisasjonen. Barbersvennene gjorde det også; men heller ikke på den skrivelse fikk de svar og det er merkelig at ikke forbundet har imøtekommet en slik anmodning om leie. Det er nu for sent å gjøre noget; forbundet vil heller ikke være med på å opsi den som har leid lokalene; men saken er å beklage.

Christian Henriksen: Jeg trodde iallfall at en slik sak skulde det ikke være nødvendig å behandle her. Når man har en gård så må det vel være riktig å administrere den ordentlig. Den forrige barbermester skyldte penger. Vi fikk da tilbud om leie av lokalene. På det tidspunkt hadde vi ikke nogen forespørsel fra barbersvennene. Det kom først senere.. Vedkommende som hadde leid butikken fant ikke å kunne overta det hele med en gang og bad om å få leie bort en del av lokalet til en barber. Vi visste ikke noget om på forhånd om folkene var organisert. Det måtte da barbersvennenes organisasjon selv passe på. Vi så bare økonomisk på saken og det som tjente forbundets interesser best.

Jørgen Hersleb: Henriksens opplysninger her tyder ikke på at barbersvennene har fått de nødvendige opplysninger. Barbersvennene hadde ganske sikkert blitt enig med Arbeidsmandsforbundet om prisen. De har ikke akkurat de billigste husleier der hvor de nu har lokaler.

Flere ytret sig ikke til denne sak og man gikk videre.

Punkt 4: Forslag til forandringer i forbundets lover.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 4: *Forslag til forandring i forbundets lover.*

§ 1. Formålet

var oversendt redaksjonskomitéen overensstemmende med tidligere avgjørelse.

§ 2. Optagelse.

N. A. F., avdeling 102, foreslo ad punkt 2:

I henhold til § 2 i forbundsloven, fastslår landsmøtet at avdelingene 21 og 102 i Oslo sammensluttes til en avdeling.

Motivering:

Under henvisning til ovennevnte paragraf som tydelig angir hvilke linjer forbundet her skal følge, er det helt naturlig at disse avdelinger slås sammen til en avdeling.

Det er helt uholdbart at der på samme sted og i samme branche eksisterer to avdelinger i samme forbund.

En sammenslutning vil i høi grad lette det administrative arbeide, samtidig som man også kan drive arbeidet mere planmessig ute i marken med hensyn til hvervning av nye medlemmer o. s. v.

Det vil også være innlysende at forbundet vil være bedre tjent med en stor avdeling på dette område, enn å stykke det op i to, og derved undgå eventuelle tvistigheter som har lett for å opstå under de forhold som nu eksisterer.

Waldemar Larsen: Når avdeling 102 har foreslått sammenslutning så er det av forskjellige grunner, b l. a. det at vi ser det som et fremskritt å gå til konsentrasjon og konsolidering. Jeg kan i så måte henvise til det som foregår her i byen blandt jern- og metallarbeiderne om sammenslutning av alle avdelinger innen denne industri til en avdeling. Vi har i avdeling 102 bestemt inntrykk av at en sammenslutning vil virke styrkende og vi har felles interesser. Jeg vil ut fra disse betraktninger anbefale sammenslutning.

Karl Edvardsen: Det er en hel del misforståelser med dette forslag. Disse to avdelinger har ikke samme arbeidsplass. Avdeling 102 har jo en gang stått tilsluttet et annet forbund; men gikk siden til dannelse av en avdeling under Arbeidsmandsforbundet. De har ikke samme arbeidsfelt og jeg kan ikke forstå dette forslag. Det har heller ikke vært nogen knirkninger mellom disse to avdelinger. Saken er landsmøtet uvedkommende.

Hans Røste: Da jeg fikk se dette forslag fra 102 og den motivering som forelå, så blev jeg forbauset og mange med mig. Jeg tror at når det gjelder ekstraordinære vinterarbeider så kjenner jeg kanskje best til det organisasjonsmessige arbeide der; idet jeg da satt i Samorganisasjonens styre. Det var den gang vesentlig Sjursøia man holdt på med og vi var enige om at disse burde stå i Kommuneforbundet og der stod de til 1929, da dette arbeide blev utvidet til Mosseveien og andre veier. Foreningen på Sjursøia fortsatte som tidligere. Nu, det er ikke nødvendig for mig å gå inn på alle de saker som står i forbindelse med det ekstraordinære vinterarbeide. Men så blev Sjursøia Arbeidernes Forening overført til Arbeidsmandsforbundet og da blev avdeling 102 dannet. Vår avdeling blev ikke den gang spurt om vi hadde noget å si til det. Men vi hadde heller ikke noget å innvende til det. Det motiveres her med at det er 2 foreninger på samme arbeidsplass. Men avdeling 102 har utelukkende sitt virkeområde på kommunens ekstraordinære arbeider. Vi har Statens og all privat anleggsvirksomhet, så noget samvirke der er det ikke. Det er likeså fjernt som vår stilling til Bygningsarbeiderforbundet. Nu er det jo slik at hvis det er en avdeling vi kommer i forbindelse med, så måtte det da være Bygningsarbeiderforbundets avdeling her i byen — Sten-, Jord- og Cementarbeidernes Forening. Vi må

i vårt arbeide se å ligge like høit som nærbeslektede avdelinger som ligger på siden av oss og jeg tror man kan være fornøyd i så måte. Vi har heller ikke hatt nogen vanskelighet med vår administrasjon. Vår avdeling har tatt stilling til saken og vil ikke være med på en slik sammenslutning. Og det er *ingen* dissens i vår avdeling om det. Vi kan nemlig ikke være med på sammenslutning av mange grunner. Først og fremst er ikke virkefeltet likt. Bare idag har vi 100 veiarbeidere i arbeide og når det gjelder den private anleggsvirksomhet rundt i Oslo så er den i opgang. Stillingen i vår avdeling er den at hvis landsmøtet går med på en slik bestemmelse, så vil vår avdeling bli sprengt og det skulde forbundet ikke ha nogen interesse av. Jeg vil foreslå:

«Efter de foreliggende opplysninger er avdeling 102 stiftet i anledning Oslo kommunes ekstraordinære vinterarbeider, som således er denne forenings virkeområde.

Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening har derimot sitt virkeområde ved Statens anlegg samt den private anleggsvirksomhet i Oslo og omegn. Landsmøtet finner derfor at det ikke foreligger noget organisasjonsmessig saklig grunnlag i forbindelse med arbeidsplassen, som gjør en sammenslutning av disse foreninger nødvendig.»

Charles M. Olsen: Når vår avdeling har fremmet dette krav, så er det på vegne av 1000 mann, og det må også veie noget. Vi arbeider begge innenfor Oslo bys grenser og også utenfor. Det er i almindelighet veiarbeide, arbeide ved Østbanen og ved pukkverker. Vi har herunder merket hvor vanskelig det var for oss som var en kriseorganisasjon å agitere for tilslutning. Inn i denne organisasjon puttet man alle de ekstraordinære vinterarbeidere og nødsarbeidere. For å komme vekk fra dette og i henhold til lovens § 2, punkt 2, som sier: «Ikke mer enn en avdeling i samme branche på samme sted kan optas i forbundet uten efter samråd med forbundsstyret og den bestående forening innen samme branche på stedet» — så er det riktig å forenkle saken. Når avdeling 21 på død og liv kjemper imot dette, så er det uforståelig. Jeg kan nevne et tilfelle fra Sørlandsbanen, hvor Oslo-folk arbeidet. Da det blev slutt der kom de tilbake hertil og efter § 20, punkt 2, meldte de sig til vedkommende avdeling overensstemmende med loven, som sier: «Medlemmer som har ordnet sin medlemsbok som foreskrevet i punkt 1, skal ved ankomsten til det sted, hvor de akter å ta opphold, melde sig til den på stedet værende forbundsavdeling og få dette innført i medlemsboken.» Og hvad er forholdet her idag? Jo, at de blir nektet å komme inn i den regulære avdeling. Jeg vet ikke hvorfor de er så redde for å få flere medlemmer.

Møter og konferanser.

Ordstyreren: Forbundsstyret har møte klokken 18.30. Veiarbeidernes konferanse holdes klokken 19.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet onsdag 9 oktober.

Ordstyrer: *Konrad Botten.*

Navneoprop blev foretatt.

Protokollen fra gårdsdagens eftermiddagsmøte blev referert og godkjentes med en mindre bemerkning.

Mannskapsordningen ved kontoret.

Ordstyreren: Ordstyrerne er av den opfatning at man skal få avgjort mannskapsordningen ved kontoret. Vi mener derfor at man nu må opta Notodden og Omegns Arbeidsmannsforenings forslag, sålydende:

1. Der ansettes på forbundets kontor en fastlønnet sekretær som ved siden av formannen får ansvaret for forbundets korrespondanse.

Motivering:

Da det ofte viser sig å forekomme tilfelle hvor avdelingene utover landet må vente i lange tider på å få svar på en skrivelse, finner man dette uforsvarlig og egnet til å skade forbundets og avdelingenes virksomhet. Forsåvidt dette skulde ha sin årsak i for liten arbeidshjelp på kontoret, mener vi den her foreslåtte ordning å være helt påkrevet.

Sør-Trøndelag Veiarbeiderforening, avd. 25, foreslo: «Veiarbeiderne får en fastlønnet mann ved forbundskontoret.»

Fra *representantskapet* forelå følgende:

I anledning forslag fra Notodden og Omegns Anleggsarbeiderforening og likeledes forslag fra Sør-Trøndelag Veiarbeiderforening vil representantskapet gi sin tilslutning til å anbefale på landsmøtet at antall tillitsmenn utvides i overensstemmelse med de foreliggende forslag.

Med hensyn til om hvorvidt en eventuell utvidelse av antall tillitsmenn skal utpekes fra nogen spesiell gruppe innen forbundet eller sted, finner representantskapet at landsmøtet må stå helt fritt når det gjelder spørsmålet om valg av personer, og kan således ikke anbefale at utvidelsen bygges på bestemte forutsetninger som forslagene gir uttrykk for.

Emil Ødegaard: Når forslaget er fremkommet er det ut fra det syn vi har på Notodden. Forbundet står i en dårlig kontakt med avdelingene. Vi merker det når vi kommer ut til medlemmene og det går ikke an å fortsette slik. Vi må derfor foreta denne utvidelse, så forbundet fortsatt kan gå sterkere inn for medlemmenes interesser.

Johs. M. P. Ødegård: Det fremgår også av dagsordenen at representantskapet har fremmet forslag om øket hjelp ved kontoret. Det kan være noget sant i det at forbundet ikke er ekspedit nok; men det kan ha flere grunner. Det kommer også derav at man ikke alltid kan svare på sakene før de er behandlet av forbundsstyret og det har ikke møte hver dag. Det kan også være av den grunn at tillitsmennene er ute og reiser i organisasjonens arbeide. Men det er dog vår opfatning at det er for

lite hjelp ved kontoret og vi er enig i at det vil øke effektiviteten å få mer hjelp. Det er ganske naturlig at foreningene forlanger svar snarest. Vi har også den opfatning at man ikke minst fra de nye foreninger mener at arbeidseffektiviteten ikke er hurtig nok. Jeg vil derfor så sterkt jeg kan anbefale at landsmøtet går på det forslag om å utvide med en mann. Veiarbeidernes representanter på landsmøtet hadde møte igår, hvor også dette blev drøftet.

Halvdan Øveraas foreslo: «Veiarbeidernes representanter foreslår for landsmøtet at der velges en fastlønnet mann i forbundet som har særlig kjennskap til veiarbeidernes arbeidsforhold.»

Olav Braathen: Til forslaget om fast ansettelse av en ny mann må jeg med min erfaring fra forbundets arbeide og i motsetning til Ødegård så sterkt jeg kan advare mot det. Jeg er klar over at det kan bli meget arbeide; men forbundet kan da ha anledning til å tilkalle hjelp av forbundsstyret.

Karl Bottenvand: Jeg kan godt forstå at det kan være meget arbeide for disse ved kontoret, men jeg kan ikke frigjøre mig for at forbundets økonomi på det nuværende tidspunkt ikke er slik at man kan gå til ansettelse av en fjerde mann. Jeg kan personlig strekke mig nokså langt; men jeg tror at medlemmene utover ikke vil forstå dette. Jeg kan også forstå veiarbeidernes krav; men det kan man ved valgene ta hensyn til således at man får en mann fra veiarbeiderne. Med 8000 medlemmer må det være nok med det nuværende antall tillitsmenn. Jeg vil foreslå:

«Den nuværende ordning med tre tillitsmenn opprettholdes inntil videre.»

Marthinus Karlsen: Det sies at forbundet ikke har råd. Men jeg vet ikke om det går an å vurdere stillingen slik. Det kan være at vi da senere må erkjenne sannheten av at å spare på skillingen og la daleren gå. Veiarbeidernes krav er berettiget. Vi har idag 25 000 veiarbeidere og vi vet at vi ikke har så mange med. Man vil forstå hvilken betydning det ligger i å få disse med. Det forslag som foreligger fra Notodden kan jeg ikke tiltre i den form. Jeg er enig i grunntanken der om en 4. mann; men ikke med den motivering der gis. Det er ingen annen vei veiarbeiderne har å gå enn til sitt forbund og der vinne gehør for sine krav. Det vil betale sig mange ganger å velge den fjerde mann. Det er så at det kan gjøres meget lokalt; men det faller for dyrt. Jeg vil anbefale Øveraas forslag.

Albert Karlsen: Når jeg forlangte ordet, så var det fordi jeg var forbauset over den form forslaget hadde fått. Men underhånden har jeg fått rede på at det var ikke ment i den form som skrevet; men at det skulde velges en fjerde mann. Etter møtet av veiarbeiderne igår så har jeg måttet revidere min opfatning, idet veiarbeiderne mener at det er absolutt nødvendig å få en mann derfra. Og vil man trygge organisasjonen fremover, så er det nødvendig at man tar det skritt og landsmøtet gjør da forbundet en stor tjeneste. Når det taltes om at samorganisasjonene ikke var velvillige overfor veiarbeiderne, så må jeg protestere. Samorganisasjonenes beretning og Landsorganisasjonens beretning viser at nettop veiarbeidernes interesser er varetatt først og

fremst, likesom skog- og landarbeidernes. Jeg vil ha sagt dette for at det ikke skal stå uimotsagt. Jeg vil anbefale veiarbeidernes forslag.

Ingv. Løgavlen: De uttalelser Braaten kom med vakte selvsagt oppmerksomhet. Man skulde ha ventet at revisjonsutvalgets formann ikke kunde si slikt noget, uten at det var noget i det. Men han må ha sett skjevt på dette. Braaten mener at med de medlemmer vi nu har, så skulde vi klare oss med 3 mann og det vil jeg ikke benekte. Men forbundets effektivitet er for dårlig. Det er stadig kritisert fra avdelingene at sakene blir for dårlig behandlet og blir liggende i forbundet og det sår misnøie utover. Jeg går ut fra at når slikt kan skje, så må det ha en grunn og det er at forbundet er overlesset med arbeide. Er det personenes skyld så får man si ifra. Men jeg vil fastslå at det er ikke bra som det er. Det er således nærmest en skandale den lille organisasjonsprocent vi har blandt veiarbeiderne. Vi vet ikke hvor mange organisasjonsmulige det er av de 25 000 veiarbeidere. Jeg tror nok vi må slå adskillig av på det tall; men enda er det nok igjen. Jeg vil også ha sagt at man ikke skal legge så meget brett på hvor denne mann tas fra; men få den dyktigste.

Lars Bergundhaugen: Jeg vil understreke at organisasjonsforholdene blandt veiarbeiderne er slette og særlig i Sogn og Fjordane, hvor det er meget få av veiarbeiderne som er organisert. Det er bare de arbeidere som ligger like inn på industricentrene. Men utover ellers mangler man enhver forståelse av organisasjonen, og det vil være umulig uten en fastlønnet mann å få tak i disse. De har ikke hatt føling med organisasjonen. Den mann som velges må ha god tid når han reiser. Det er nemlig ikke noget lite arbeide vi har her. I Hordaland stiller forholdet sig noget bedre. Jeg vil anbefale at der ansettes en mann; men han må ikke bindes fast på kontoret.

A. Ahlstrand gav nu en oversikt over regnskapet for 1935. Forbundskassen var gått op fra 51 000 kroner til 147 000 kroner. Forsikringskassen var gått ned med 900 kroner. Balansen var kr. 313 809,35. Videre uttalte han: Ikke å ansette en mann for veiarbeiderne nu, vil kunne bringe frafall av de veiarbeidere vi har. Det er ikke mulig med det nuværende mannskap å klare dette arbeide.

Idar A. Kleveland: Man har ment at den mann som skal velges nu, skal drive agitasjon blandt veiarbeiderne. Jeg kan ikke være enig i den forutsetning. I 1932 da saken var oppe, var jeg en av dem som var imot å velge en mann fra veiarbeiderne. Men med den erfaring jeg har fått senere, så mener jeg at det nuværende mannskap ikke er nok ved kontoret og på det grunnlag vil jeg anbefale at veiarbeiderne får en fastlønnet mann som kan følge veiarbeidernes virksomhet. Samorganisasjonene var kritisert; men jeg vil på de samorganisasjoner som er i vårt fylke si at der har de gjort alt for å få veiarbeiderne organisert. Det arbeide som den mann skal ha som vi nu formodentlig beslutter oss til, får et stort arbeide. Men derfor skal ikke de øvrige tillitsmenn ved kontoret fritas for arbeidet blandt veiarbeiderne. De må også gå inn for veiarbeiderne.

Sigvart Sakariassen: Jeg er ikke reist hit med noget bundet mandat; men jeg blev anmodet om å gjøre mitt beste for veiarbeiderne.

Mange vil gå inn i organisasjonen, men de er redde. Forbundet bør derfor ansette en mann til å vareta veiarbeidernes interesser. Det vil betale sig. I Nordland og Finnmark er det store muligheter. Etter Volans uttalelser er det over 1000 veiarbeidere i Finnmark og vi har bare et fåtall organisert.

Marthinius Karlsen: Jeg har ikke uttalt mig om samorganisasjonene utover landet for øvrig. Jeg har ikke sagt eller ment at ikke samorganisasjonene har gjort hvad de kunde for veiarbeiderne. Etter evne har de varetatt veiarbeidernes krav. Det jeg pekte på var at sist avholdte årsmøte ikke tok hensyn til veiarbeiderne ved sammensetningen av forretningsutvalget. Det var det jeg fremholdt. Høit regnet har vi 15 pct. av veiarbeiderne organisert. Braathen mente at istedenfor å ansette en mann, måtte man kunne ta en mann fra forretningsutvalget eller representantskapet i givne situasjoner. Men det vil være vanskelig å rive en mann ut fra sitt arbeide slik til stadighet.

Anders Haugen: Det er klart for alle som har med avdelingsarbeide å gjøre at slik som det er nu, går det ikke an å ha det lenger. Det er god økonomi å få en mann til. Jeg vil anbefale en mann fra veiarbeiderne.

Halvdan Øveraas: Når mitt forslag har vært imøtegått med begrunnelsen om forbundets økonomi, så er det beklagelig. Det er fastslått at vi har omkring 25 000 veiarbeidere i landet. Det er veiarbeidernes enstemmige krav at det må ansettes en mann fra dem. Og det er ingen tvil om at det er berettiget.

Charles M. Olsen: Når det gjelder arbeidet på kontoret så kan vi Oslo-representanter gi vårt besyv med i laget. Det arbeide hovedkassereren har er så meget at han ikke kan klare mer enn det. De øvrige tillitsmenn har også meget å gjøre, slik at vi til lovene har foreslått at formannen må påse at der i hans eller næstformannens fravær ved kontoret, innkalles et av forbundsstyrets medlemmer som leder den daglige drift på kontoret. Jeg vil anbefale at det ansettes en mann kyndig i veiarbeidernes forhold og interesser. Han må da i første rekke drive agitasjon sammen med avdelingene av veiarbeidere og samorganisasjonene utover landet. Jeg tror ikke det hersker tvil om nødvendigheten av å ansette denne mann.

Sigurd Oshaug: Veiarbeidernes krav om en mann er helt berettiget. Interessen for organisasjonen blandt veiarbeiderne er våknende. Jeg kan bare nevne at Landsorganisasjonens Nordlandssekretær som har reist hele tiden siden han blev ansatt, ennå ikke er kommet over det distrikt han har. I Øst-Finnmark har det pågått et sterkt agitasjonsarbeide og vi har nu i disse dager fått 3 nye foreninger der. Det er lettere idag å få nye grupper inn i organisasjonen enn tidligere og det er klart at det da må mer arbeidskraft til.

Justin Rødaas: Det sammendrag vi fikk av veiarbeidernes forhold viste at de har de sletteste forhold av alle. I Nordland har de 60 øre og der skal det trekkes 20 pct. i skatt som kan gå op til 40 pct. Veiarbeidernes avdelinger er også små, så det er ikke lett for disse å drive sitt arbeide overfor de sterkere kommuner eller fylkesstyrer. Jeg er enig i veiarbeidernes krav om at de må få en mann til å ruske op i veiarbei-

dernes dårlige forhold. Får vi en sterk og dyktig mann til dette, så vil det vise resultater til neste landsmøte.

Trygve Hansen: Jeg er ikke imot at veiarbeiderne får en mann; men når Marthinius Karlsen talte som han her gjorde om samorganisasjonene, så kan han ikke ha rede på disse ting; når man her bl. a. hører at en veiarbeider er formann i en samorganisasjon. Jeg vil anbefale veiarbeidernes krav.

Olav Braathen: Jeg vil si at hvis det er som Karlsen uttalte at vi vil vinne på dette, så skal jeg trekke mitt forslag tilbake. Ser man på regnskapet for 1934 så vil man se at forbundskassen har vært for svak og har måttet låne av forsikringskassen. Da må det omlegges. Forbundskassen har hittil måttet låne og ut fra det er det jeg advarte mot å velge en ny mann. Jeg skal imidlertid frafalle det, hvis det kan gagne forbundet. Etter det regnskap som er fremlagt for 1935 så stiller også forholdet sig noget lysere.

Representant må reise. Varamann innkalles.

Representanten Olaf Engen fra Solør, Vinger og Eidskog bad om landsmøtets tillatelse til å forlate møtet fra iaften. Årsaken hertil var at han ikke har lenger permisjon fra arbeidet. En annen grunn var et sykdomstilfelle hjemme.

Besluttet å innkalle varamannen.

Karl Bottenvand: Når jeg forlangte ordet og uttalte mig som jeg gjorde, var det fordi jeg ikke vet om arbeidskraften er helt utnyttet ved kontoret. Men det kjenner jeg som sagt ikke til. Men etter veiarbeidernes sterke krav vil jeg ta mitt forslag tilbake.

Lars Bakken frafalt.

M. Hestnes: Når kravet er reist om at det skal være en spesiell veiarbeider, så er det ikke av nogen mistillit til de nuværende tillitsmenn. Men vi har en slik brakmark og så særlige forhold å arbeide under at det er nødvendig å få en mann fra veiarbeidernes egne rekker. Vi har sett forhold blandt veiarbeiderne, hvor de var så ukjent med organisasjonsforholdene så de under siste konflikt ikke engang viste om å skaffe sig bidrag.

Formannen: Når jeg forlangte ordet igjen så var det på grunn av den opfatning som blev lagt i Marthinius Karlsens uttalelse. Når det gjelder samorganisasjonene og veiarbeiderne, så har samarbeidet mellom forbundet og samorganisasjonene vært bra det. Når det gjelder organisasjonsprocenten så er den dårlig; men nu skal man være opmerksom på at det også er veiarbeidere i Skog- og Landarbeiderforbundet og i Kommuneforbundet. Når det går litt smått med å få veiarbeiderne i Skog- og Landarbeiderforbundet over, så er det fordi at disse foreninger er små og kombinerte slik at hvis veiarbeiderne gikk ut så vilde det skade organisasjonen. Jeg er enig med Løgavlen i hans betraktninger om veiarbeidernes organisasjonsforhold. Det er mange sesongarbeidere. Det gjennemsnittlige antall ligger nok langt under 25 000. Og de jobber som sesongarbeiderne har er ofte så korte at de ikke rekker å organisere sig på den tid. Jeg er enig i det veiarbeiderne har fremholdt. Men man må ikke bli overrasket over at det vil ta

tid å få forholdene for veiarbeiderne ordnet. Det er nemlig ikke en bestemt central for det.

Karl Edvardsen: Det er rimelig at veiarbeiderne krever dette, og vi skal slutte oss til det.

A. Ahlstrand: Lånet på 204 000 kroner var nevnt. Det var en krise-foranstaltning og lånet må etter hvert betales tilbake etter som vi får anledning til det. Den nye kontingent skulde hjelpe oss fremover. Ekstrakontingent står fremdeles ute og blir da også et plus når den kommer.

Ole Væriö: Jeg tror kravet fra veiarbeiderne er helt ut berettiget. Det kan ikke bare sees økonomisk. Spørsmålet er om det har betydning for organisasjonen, og det vil det ha. Det vil styrke forbundet tallmessig og økonomisk. Vi vil sikkert få se at forbundet vil vokse med dette. I Sør-Varanger er det i det siste dannet et par avdelinger av veiarbeidere med bortimot 150 medlemmer, men de er så nye at de ikke er representert her.

Strek blev satt.

Peder Rengaard: Det er et berettiget krav at veiarbeiderne får en ny mann, men det blir ingen billig mann. Det vil bli store reiseutgifter til en slik mann, så det kunde være spørsmål om man ikke nådde lenger ved å yde distriktene tilskudd til dette arbeide. En annen sak er om arbeidet ved forbundskontoret er så sprengt at det trenges mer hjelp. Da er det nødvendig.

Kristian Simonsen: Når det gjelder økningen av mannskapet og man hører debatten her så stilles det store krav til denne mann. Når det gjelder forbundets økonomi så må man bære de utgifter som må til for å gjøre organisasjonen mobil.

Arne Sørensen: Det er sagt at det er for å lette forbundskontoret at man skal ansette en mann til, og videre er det sagt at han skal reise rundt i distriktene og agitere. Men da blir det to forhold. Han kan ikke klare begge deler. Når man ser på de eventuelle utgifter, så finner vi i regnskapet en utgift på ca. 9000 kroner pr. år i perioden i reiseutgifter til formann og viceformann. Jeg tenkte imidlertid at det kunne stilles et beløp til disposisjon for forbundsstyret til anvendelse i distriktene blandt veiarbeiderne.

Mistillitsforslaget ennå en gang.

Ole Beck: Det var på vegne av valgkomitéen at jeg har forlangt ordet i anledning det mistillitsforslag som blev oversendt valgkomitéen med 73 mot 69 stemmer. Jeg har forstått det slik at vi skulde ta hensyn til det. Men det er i valgkomitéen de som mener at landsmøtet ikke har lagt det i det. Valgkomitéen ønsket ikke forslaget, men at landsmøtet hadde avgjort dets skjebne med engang. Når det hersker tvil om forståelsen av oversendelsen, så er det klart at landsmøtet på ny må ta stilling til det. Gjentar landsmøtet sin beslutning på ny om oversendelse til valgkomitéen så kan det ikke være tvil om min fortolkning. Jeg har imidlertid stemt for at det ikke oversendes valgkomitéen.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg fremmet forslaget om oversendelse og jeg

mente det var på fritt grunnlag; at valgkomitéen selv måtte vurdere stillingen.

Ragnar Fossum: Det var som jeg sa igår, at når det foreligger et mistillitsforslag så kan det ikke stikkes under stol. Jeg var derfor en av dem som mente at det måtte gis en fortolkning. Det blir et vanskelig arbeide for valgkomitéen. Det foreligger en meddelelse fra dem som mistillitsforslaget gjelder.

Christian Henriksen (til forretningsordenen): Når Fossum insinuerer så får han si i fra. Jeg kjenner ikke til noget av det. Syng ut!

Justin Rødaas: Valgkomitéen har gransket saken, men den vil nu ha landsmøtets stillingtagen. Man må ikke la følelsene råde, men la det bli realitetsavgjørelse her.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg vil be valgkomitéens formann opplyse om det foreligger nogen meddelelse fra dem som mistilliten vedrører.

Ragnar Fossum: Det var ikke ment som nogen insinuasjon fra min side. Men når det foreligger et mistillitsforslag så kan det jo ligge nær å tro at en av disse selv har trukket sig tilbake.

Ole Beck: Jeg er ikke bare forbauset, men i høieste grad overrasket over Fossums urenlige insinuasjoner. Jeg tilbakeviser dem på det bestemteste. Fossum sa det også i valgkomitéen igår. Men jeg har ingen henvendelse fått.

Albert Karlsen: Jeg så voteringen igår sådan at man skal se saklig på situasjonen, og jeg vil foreslå at beslutningen av igår oprettholdes. Punktum. Valgkomitéen får så ta saklige hensyn.

Ole Væriö: Jeg vil foreslå at man får en avgjørelse straks og uten valgkomitéens innstilling først. Jeg vil foreslå: «Landsmøtet avgjør saken nu uten hensyn til om det foreligger noget forslag fra valgkomitéen.»

Konrad Botten: Vi hadde akkurat det samme på Landsorganisasjonens kongress. Valg- og budgettkomitéen, hvor jeg var med, fant at man måtte få avgjort mistillitsforslaget før valgkomitéen kom med innstilling. Jeg tror det vil være vanskelig for valgkomitéen å komme med innstilling, hvis ikke landsmøtet tar standpunkt til dette så man får en reell avgjørelse.

Annar Moe: Nu viser det sig at dette tar ennå mer tid enn igår. Det blir bare forvirring av dette.

Peder Rengaard: For oss som kommer nye på landsmøtet, er det vanskelig å ta stilling til et mistillitsforslag. Det kan nok kanskje være greit nok for de som er eldre organisasjonsfolk her, men jeg kan ikke være med på det og jeg er enig med valgkomitéens formann.

Charles M. Olsen: Det er lett forståelig at valgkomitéen er kommet i en pinlig situasjon. Det blir vanskelig for den å komme med innstilling slik som dette foreligger. Det er riktig som Botten sier, at man må få en avgjørelse av mistillitsforslaget. Jeg vil foreslå at mistillitsforslaget optas til realitetsavgjørelse med en gang. (Han trakk straks efter forslaget tilbake da lignende forslag forelå.)

Johan Berlid: Jeg vil beklage at valgkomitéen allerede idag bringer dette inn på landsmøtet. Valgkomitéen burde ha arbeidet videre og latt landsmøtet få ro. Vi bør stemme for Alb. Karlsens forslag.

Jørgen Hersleb: Jeg kan godt forstå Ødegård igår, da han stillet forslaget om oversendelse til valgkomitéen. Men det er uriktig å stille valgkomitéen i den knipe man har gjort her. Hadde Ødegård igår vist hvordan valgkomitéen på forhånd vilde være innstillet, at den ikke vilde ta hensyn til mistilliten så hadde det vært all right, men slik er det ikke.

Waldemar Larsen: Når Berlid slår til lyd for Henriksens stilling så får det stå for han regning. Avdeling 102' representanter har fått i oppdrag at hvis vi skal holde på en av dem så er det Ødegård og ikke Henriksen.

Ødegård: Jeg vil gjerne gjøre Hersleb opmerksom på at det var landsmøtet som valgte valgkomitéen og får ta ansvaret for den og ikke Henriksen eller jeg.

Ordstyreren: Vi må nu få avgjort om vi skal ha realitetsbehandling. Nu må landsmøtet kunne avgjøre Alb. Karlsens forslag om bibehold av den tidligere beslutning. Eller om man skal ta saken op til behandling.

Voting: Det blev med stort flertall besluttet at man først skulde ta stilling til Alb. Karlsens forslag.

Kristian Moljord: Det var 142 representanter som stemte igår, og det var 6 som har meddelt at de var fraværende.

Voting: Der blev så stemt over Alb. Karlsens forslag som blev vedtatt med 77 mot 26 stemmer.

Lovbehandlingen fortsetter.

Man fortsatte så behandlingen av dagsordenens punkt 4: *Forslag til forandringer i forbundets lover.*

Og fortsatte med behandlingen av forslaget om sammenslutning av avdelingene 102 og 21.

Hans Røste og Karl Edvardsen foreslo:

«Efter de foreliggende opplysninger er avd. 102 stiftet i anledning Oslo kommunes ekstraordinære vinterarbeider, som således er denne forenings virkeområde.

Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening har derimot sitt virkeområde ved Statens anlegg samt den private anleggsvirksomhet i Oslo og omegn. Landsmøtet finner derfor at det ikke foreligger noget organisasjonsmessig saklig grunnlag i forbindelse med arbeidsplassen som gjør en sammenslutning av disse to foreninger nødvendig.»

Oskar Kvernebo: Når det gjelder spørsmålet om sammenslutning av disse to foreninger, så mener jeg dette kunde vært behandlet på en annen måte. Avdeling 102 burde ha gjort henvendelse til forbundet og til avdeling 21 og ikke kommet med det her. Når det tales om å konsolidere kreftene så forstår jeg ikke det. Avdeling 21 er konsolidert og har hatt sin virksomhet i 25 år. Det sies også at «det er helt uholdbart at på samme sted og i samme branche eksisterer to avdelinger i samme forbund». Jeg vil si at det er da forskjell på de som arbeider ved Statens anlegg og de som har fått arbeide ved nødsarbeidet i kommunen. Vi vil ved dette bare opnå at det blir slått en kile inn i avdeling 21. Hvis sammenslutning finner sted så vil det gå i stykker i avdeling 21 med de medlemmer vi nu har. Man opnår alene å få tiltusket sig avdeling 21' navn.

Ordstyreren: Her foreligger en meddelelse om at medlemmer av Arbeiderpartiet anmodes om å møte klokken 18.

Formannen: Jeg skal heller ikke komme inn på historikken. Jeg kan bekrefte Røstes uttalelser igår. Avdeling 21 har sitt virke ved Statens anlegg og ved private anlegg, og det er få som har sitt virke ved kommunens arbeider. De oprettholder da sitt medlemsskap i avdeling 21, fordi det bare er en forbigående job. En annen ting var det med de folk som kommunen hadde ved Sørlandsbanen og som det nu har vært vanskelig å få tilbake til sine avdelinger her i byen. Saken var forelagt forbundsstyret og man anså dette som ekstraordinært arbeide. Det gjelder 40—50 mann, og forbundsstyret tok den beslutning at de skulde tilslutte sig avdeling 102. Men det blev vanskeligheter. Det viste sig å være flere av disse som ikke vilde gå inn i avdeling 102 og det var sterkt press på oss i forbundet om å få avdeling 21 til å opta saken på ny. Forholdet var at nogen få av disse tidligere var medlemmer av avdeling 21, og de blev optatt der. Nogen var medlemmer av Sten-, Jord- og Cementarbeiderne Forening, og da de kom tilbake så søkte de sig inn der. Men de besluttet at de skulde tilslutte sig en av Arbeidsmandsforbundets avdelinger, da det var et typisk anleggsarbeide de var kommet fra og de for øvrig hadde vært så lenge borte. Det var også de som tidligere stod i avdeling 102 og heller ikke disse blev tilmeldt. For å få dette ordnet, måtte vi la dem ordne sig med direkte medlemsskap. Det gjelder interesserte organisasjonsfolk som vil være med i fagorganisasjonens arbeide, og de har søkt om å få en ordning. Det var dem som igår hevdet at avdeling 21 vilde sprenges ved en sammenslutning, og det er riktig at de ved jernbaneanleggene da vilde danne sin egen avdeling, og når man står overfor det så blir det jo nærmest en splittelse og ikke sammenslutning eller konsolidering. Jeg vet heller ikke om de som er beskjeftiget ved private anlegg og ved pukkverkene da muligens også vil opta sitt medlemsskap til nærmere behandling og da spørsmålet om tilmeldelse til Sten-, Jord- og Cementarbeidernes Forening. Det er ingen dissens mellem forbundet og disse avdelinger når det gjelder deres arbeidsfelt. Jeg er kommet til det resultat at tiden ikke er inne til en sammenslutning, og jeg vil derfor høre med avdeling 102 om de ikke kunde trekke forslaget tilbake, så det ikke blev votert derover. Man skal enn videre være opmerksom på at det er noget usikkert om hvordan det vil bli med det ekstraordinære arbeide i kommunen. Det er ikke så sikkert at de fremover kan kjøpe sig til flere arbeidsplasser og jeg tror derfor at kommunen for å hjelpe de arbeidsløse må gå til utvidelse av de ordinære arbeider.

Olav Braathen: Jeg er medlem av avdeling 21, men møter ikke som representant derfra. Spørsmålet her er om landsmøtet er enig i at avdeling 21 blir sprengt. Arbeiderne ved dobbeltsporet ved Østbanen vil da danne sin egen avdeling og jeg kan ikke forstå avdeling 102' standpunkt her. Det eneste man opnår er å sprengte. Uten å opnå noget positivt.

Jørgen Hersleb: Når det er hevdet fra avdeling 21 at en sammenslutning vil bety at avdelingen vil bli sprengt, så er det en trussel. Intet annet. Røste sa at avdeling 21 har sitt virke i Oslo og omegn, det har

også vi. Det arbeide avdeling 21 har innenfor Oslo er lik null, det er Sten-, Jord- og Cementarbeiderforeningen som har det arbeide. Jeg tar imidlertid ikke trusselen så alvorlig. Det har vært friksjoner, og vi kan dokumentere at avdeling 21' formann har vært på det ekstraordinære arbeide og forsøkt å få medlemmer, og vi har måttet kreve dem over til oss. Med hensyn til Sørlandsarbeiderne fra Oslo så var det 70 mann, og da de kom tilbake spurte de hvor de skulde stå. Det var vel nettopp da avdeling 21 som skulde tatt dem. Det foreligger også krav fra de 70 mann om å være representert ved landsmøtet. De vilde ha anledning til å stemme på representanter hertil, men hadde avdeling 21 tatt dem så hadde ikke Røste sittet her idag. Man har videre hevdet overfor avdeling 102 at man skulde feie for egen dør. Nettopp nu mener vi det skulde være grunn til sammenslutning. Vi har ikke som avdeling bedt om å komme inn i Arbeidsmandsforbundet.

Karl Edvardsen: I grunnen er det ikke noget å diskutere mere dette forslag. Jeg tar det nærmest humoristisk. Når avdeling 102 har 1000 medlemmer så forstår jeg ikke at de vil oppløse den. Sammenslutningen er ikke aktuell idag. Charles Olsen nevner den moralske støtte avdeling 102 vil kunne gi ved sammenslutningen, men moralen er bra i avdeling 21.

Waldemar Larsen: Spesielt Braathen og Kvernebo slår til lyd for at det må være andre motiver enn det som står i dagsordenen. Det er ikke noget annet fra vår side ment. Det er et konservativt syn som kommer frem fra dem som er imot sammenslutning. Det foreligger her en styrkelse av organisasjonen. Det er realiteten. Når det sies at vi skulde ha henvendt oss til avdeling 21, ja så henvendte vi oss til samorganisasjonen som i prinsippet var enig, men den fremholdt at avdeling 21 satte sig imot og Kvernebo satt da i samorganisasjonens styre. Så har vi dette med Sørlandsbanen og arbeiderne herfra byen. Jeg synes det er en god anledning til å få løst den floke ved å gå til sammenslutning. Dermed er jo det spørsmål straks løst. Man er redd for friksjoner ved opprettelsen av overenskomster. Men vi kan jo se på transportarbeiderne og andre som oppretter en rekke avtaler for de forskjellige grupper. Jeg tør erklære at vi skal bli snilde gutter innenfor en slik sammenslutning.

Nils Bakken: Da dette forslag blev kjent i avdeling 21 så vakte det forbauselse. Vi har eldre organisasjonsfolk som var med og dannet Oslo og Omegns Jernbanearbeiderforening. De er redd for en sammenslutning med en avdeling som er sammensatt av så mange grupper og som har så uensartede forhold. Jeg er ikke i tvil om at det vil bety splittelse av avdeling 21. Jeg arbeider på dobbeltsporet Ski og der fikk jeg anmodning om å gå imot sammenslutning. De er redd for ikke å få ordentlig behandling av sine saker.

Ingv. Løgavlen: Det kan synes anmasende at en utenbys representant tar ordet her. Men det er ting som ikke er kommet frem her. Etter forbundets lover kan ikke landsmøtet påby en sammenslutning av to eksisterende foreninger. Vi har ingen steder i lovene å holde oss til om at to avdelinger skal slås sammen. Derfor må avdeling 102 ta opp forslag til lovendring først. De opplysninger som Ødegård gav om Sørlandsarbeiderne er da noget for tykk og jeg har ikke hørt det før. Jeg har

aldri hørt at man er imot å få flere medlemmer. Det må være et særsyn for Oslo dette.

Christian Henriksen: Vi har fått opfordring fra representanter om hvis det lar sig arrangere, å få se «Vår ære og makt». Før vi undersøker det vil vi høre om landsmøtet er enig.

Landsmøtet var enig.

Ole Beck: Det er intet til hinder for en slik sammenslutning av de to avdelinger, men medlemmene vil ikke, og da kan ikke landsmøtet her avgjøre det. Medlemmene må selv avgjøre det.

Ordstyreren: Representantskapet har møte kl. 14.45.

J. P. Karlsrud: Som tillitsmann ved Sørlandsbanen har jeg forlangt ordet. Ikke for å blande mig op i sammenslutningen, men jeg kjenner det forhold med Oslo-arbeiderne som arbeidet ved Sørlandsbanen. Da de fikk slutt 1 juli meldte spørsmålet sig om hvor de skulde tilmelde sig da de kom tilbake. Vi har hevdet at det måtte bli medlemmenes egen sak hvor de blev tilsluttet. Nu er forholdet at de fleste av disse står direkte tilsluttet forbundet, men jeg vil høre med landsmøtet om det etter kongressens beslutning er adgang til lukkede foreninger. Og at man således kan forhindre disse medlemmer fra å tilmelde sig den avdeling hvor de hører hjemme.

Oskar Kvernebo: Hersleb begynte med at avdeling 21 ikke hadde noget virkeområde innen Oslo. Østbanestasjonens utvidelse er innenfor Oslo, så den påstand er løgn. Sammenslutningen av Øst- og Vestbanen vil også bli et jernbaneanlegg innenfor byens grenser. Med hensyn til de folk som kom fra Sørlandsbanen så tok vi inn dem som tidligere hadde stått hos oss. Så behandlet vi videre hvor hovedtallet av disse arbeidere skulde stå når de kom, og vi henvendte oss til forbundet om hvad det mente. Vi hevdet at Oslo-avdelingens arbeide på Sørlandsbanen var et ekstraordinært arbeide som måtte gå inn under avdeling 102, hvis de ikke kunde komme tilbake til sine respektive avdelinger, som de gikk ut i fra. Og forbundsstyret var, så vidt jeg forstod enig i denne betraktningssmåte fra avdeling 21. Jeg har ikke som medlem av samorganisasjonens styre her i byen vært med på å behandle spørsmålet om sammenslutning som sak.

Knut Hartmark foreslo:

«Landsmøtet avslutter debatten om sammenslutning av avdeling 21 og 102 og henstiller til disse avdelinger sammen med det kommende forbundsstyre å opta arbeidet om en sammenslutning av avdeling 21 og 102.»

Hans Røste: På 5 minutter å kunne besvare de mange insinuasjoner som her er fremkommet, er umulig; men jeg tror nok landsmøtet kjenner mig slik at det heller ikke er nødvendig å gå inn på alt. Når det sies at jeg var redd for disse folk fra Sørlandsbanen og at jeg ikke vilde ha blitt valgt til landsmøtet om de var kommet inn i vår avdeling så vil jeg protestere mot det. Men er dette begynnelsen på samarbeidet så forstår man hvordan det vil gå senere. Jeg har aldri drevet agitasjonsarbeide på det ekstraordinære arbeide etter at avdeling 102 blev dannet. Vi har hatt samarbeide i industrigruppen her i byen, men det vil bli umulig herefter. Jeg tror ikke at landsmøtet med en beslutning vil likvidere en av forbundets eldste avdelinger.

Trygve Hansen: Det er en feil at det ikke før landsmøtet har vært arbeidet mer intenst med dette, og f. eks. at man hadde hatt et fellesmøte av de to avdelinger. Det har vært en viss konkurranse mellom de to avdelinger. Jeg vil henstille til landsmøtet å stemme for avdeling 102' forslag.

Charles M. Olsen: Det er beklagelig at diskusjonen har utviklet seg som den har gjort her. Det er blitt en personlig kritikk, og jeg vil si at årsaken hertil ikke foreligger fra avdeling 102. Det er ikke min opfatning at avdeling 102 er en irregulær fagforening, men det er de fagorganiserte arbeideres opfatning. Man kan her med fordel benytte § 2, punkt 2, hvis landsmøtet vedtar avdeling 102' forslag. Vi har klart å drive en planmessig agitasjon uten å ha fastlønnen hjelp. Med hensyn til Sørlandsarbeiderne så har vi ikke nektet å ta de inn i avdeling 102. Vi har også tatt de inn som er kommet. Men vi kjenner ikke til den beslutning som er nevnt fra forbundsstyret. Hvis landsmøtet beslutter sammenslutning så vil vi her i byen få en sterk organisasjon. Sten-, Jord- og Cementarbeidernes Forening som har 3000 medlemmer har de beste tariffer av alle.

Hans Røste foreslo:

«Forbundsstyrets beslutning om at Oslo-arbeiderne som er kommet tilbake fra Sørlandsbanen skal tilsluttes avdeling 102 opprettholdes.»

Strek blev satt og 2 minutters taletid.

Jørgen Hersleb: Jeg har alltid hatt det inntrykk av Røste at han var en mann, men idag er han en gråtekone. Jeg har ikke insinuert ham. Men han hadde nok ikke sittet på landsmøtet hvis han hadde tatt inn Sørlandsarbeiderne.

Johs. M. P. Ødegård: Med hensyn til Karlsruks forespørsel om kongressens beslutning så er den ikke til å misforstå. Det skal ikke være noen lukkede foreninger. Her opstod det tvil og forbundsstyret så på det slik at det var ingen sjanse for disse å være medlemmer av avdeling 102 eller 21. Vi så på begge alene som foreninger.

Adolf Lien: Hansen var inne på at saken var feil behandlet, i det man har tatt den frem her i stedenfor å forhandle avdelingene mellom, og det er jeg enig i. Hvis sammenslutning besluttet her, så vil det bli en utsprenkning. Jernbanearbeiderne vil komme til å danne sin egen avdeling.

Votering: Det blev først votert over Hartmarks forslag. Det blev vedtatt med stor majoritet. Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Andragender sendes budgettkomitéen.

Johs. M. P. Ødegård foreslo: «De til landsmøtet innsendte andragender om økonomisk støtte fra Arbeidernes Idrettsforbund, Arbeidernes Avholdslandslag, Ungdomsfylkingen til faglige arbeide, Framfylkingen til faglig opplysning, oversendes budgettkomitéen til fremme av innstilling.

Votering: Ødegårds forslag blev enstemmig vedtatt.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet onsdag 9 oktober.

Ordstyrer: *Marthinius Karlsen.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

De internasjonale forbindelser.

Man gikk så over til behandling av spørsmålet *de internasjonale forbindelser.*

Martin Tranmæl (formann i Landsorganisasjonens internasjonale utvalg): Kamerater! Det er få spørsmål som er så omsorgsfullt behandlet som dette. Det har vært så inngående behandlet at man nu kan se lettere på det. Men striden gikk jo dypt i sin tid. Nu har imidlertid forholdene endret seg og vi står overfor en ny situasjon som gjør en sammenslutning nødvendig. Det foregår en omgruppering nu som også gjør det nødvendig å finne frem til en ny orientering. Sovjets medvirkning i Folkeforbundet har også gjort sitt til at vi har en helt ny situasjon i verden. Fascismen har gått til angrep og de skal senere behandle det her; men også det hensyn har forbindelse med vår standpunkttagen nu. Det vi streber henimot er en klar og utvetydig konsolidering og her er vi i den heldige situasjon at fagorganisasjonen har stått samlet og enig. Vi vilde ha stått dårligere hvis ikke det hadde vært tilfelle. Vi ser nu heldigvis en utvikling i Frankrike og andre land hen mot samling og det har vidtrekkende betydning. En samling i Frankrike vil også føre til samling i andre land og det vil igjen ha betydning i det internasjonale samarbeide. De som har brutt ut har søkt tilbake til sine moderorganisasjoner, og slik også internasjonalt. For å videreføre dette samarbeide må vi videre fremover. Da spørsmålet blev tatt op på fagkongressen så fremla sekretariatet forslag om at man skulde arbeide videre med saken og utarbeide forslag. Det er som man vet senere gjort forsøk på å få den Røde faglige Internasjonale med på forhandlinger om en gjenoprettelse av arbeidernes internasjonale samarbeide; men det har ikke lyktes. Derimot har R. F. I. trådt i direkte forbindelse med Den internasjonale faglige Central og det var jo også vår egentlige opgave og det vi mente. Fagforbundene har sine internasjonaler som igjen har forbindelse med Den internasjonale faglige Central. Ennu er det dessverre ikke opnådd noget resultat av forhandlingene mellom R. F. I. og Den faglige Central; men samlingen er *på marsj*, som i Frankrike. Vi er derfor nådd så langt at fagkongressens beslutning om uravstemning om det internasjonale spørsmål nu må optas og det var enstemmighet derom i Landsorganisasjonens representantskap og sekretariatet foreslo at man fikk uravstemningen i november og desember måned og man foreslår at tilmeldelsen til Den faglige Central skjer fra 1 januar 1936. Det blev av representantskapet vedtatt mot 4 stemmer. Oslo og Omegns faglige Samorganisasjon har sluttet seg til det, og Sjømannsforbundet som nettop har hatt landsmøte, har likeledes enstemmig sluttet seg til representantskapets avgjørelse. Arbeiderpressen har likeledes gått inn for det og det skulde ikke behøves å sies så meget mer herom. Alle forhold roper nu på sam-

ling. Landsorganisasjonens representantskap og sekretariatet mener at grunnlaget for vår tilslutning til Den faglige Central må skje ut fra det våre kongresser har fastslått. Men man må være oppmerksom på at vi er et lite land. Når det gjelder Norden så betyr vi imidlertid ikke så lite. Norden teller mer enn tidligere og ansvaret herfor må vi ta. Det har heller ikke vært nogen uenighet om internasjonal samling. Som situasjonen er idag så kan vi gjøre bedre arbeide ved å gå inn i det internasjonale arbeide. Det er vel også i forståelsen herav at arbeiderne landet over så samstemmig har gått inn for det. Vi må være med og gjøre vår plikt, å vise internasjonal solidaritet. Vi må være klar over betydningen av dette og at alle nå også må forstå nødvendigheten av å rekke hånden ut over landegrensene. Vi har vært representert ved det internasjonale rådsmøte i København og nu i Bryssel. Det gjelder nu om å plasere vår Landsorganisasjon midt i det internasjonale samarbeide og være med på å skape en samling av alle lands arbeidere. Jeg går ut fra at også Arbeidsmandsforbundet vil være med og bære denne sak frem i avdelingene landet over. Samlingen nasjonalt er også nødvendig internasjonalt. Ikke minst under de nuværende forhold. Nu må man vise det i handling og jeg vil henstille til dere som i mange år har gått forrest i så mangen dyst, om også å gå inn for denne sak. En felles fagorganisasjon, et parti, en internasjonale. Enighet over hele linjen er mottoet nu for å slå alle fascistiske og reaksjonære fremstøt og kunne nå videre frem til full erobring av makten, i nasjonal og internasjonal målestokk. Frem til kraftutfoldelse og død, frem til løsning av samfundsproblemene, frem til løsning av socialismen. (Kraftig bifall.)

Ordstyreren takket i tilslutning til forsamlingen Tranmæl for hans tale.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg vil fremme følgende forslag:

«Landsmøtet anbefaler Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer å gi sin tilslutning til den av Landsorganisasjonens representantskap fattede beslutning i anledning de internasjonale forbindelser.»

Waldemar Larsen: Det er ikke noget motforslag jeg vil stille; men når jeg søndag mente at landsmøtet ikke kunde gå forbi det internasjonale spørsmål så var det på grunn av Landsorganisasjonens representantskap. Jeg mener at Landsorganisasjonens tilmeldelse til Den faglige Central må skje ut fra visse oppdrag. Jeg vil stille følgende forslag:

«De sist avholdte fagkongresser har utvist ønske om internasjonal faglig samling på klassekampens grunn. Idet landsmøtet gir sin tilslutning til sist avholdte representantskapsmøte om innmeldelse i I. F. C. — krever landsmøtet at Landsorganisasjonens representanter i I. F. C. understøtter den fløi som kjemper for faglig samling på klassekampens grunn.

Samtidig må Landsorganisasjonen aktivt gå inn for å virkeliggjøre kongressens beslutninger om internasjonal faglig samling.»

Martin Tranmæl: Det forslag bør oversendes det nye forbundsstyre; men det er premissene for sekretariatets beslutning.

Johs. M. P. Ødegård foreslo at man nu tok en prøvevotering over hvorvidt debatten skulde fortsette.

Med 74 mot 65 stemmer besluttet det at debatten skulde fortsette.

Trygve Hansen: Når det gjelder sammenslutningen av fagforeningene i Frankrike er det R. F. I.s grunnlag sammenslutningen er fullbyrdet på. I den anledning vil jeg referere R. F. I.s grunnlag: «Det dreier sig ikke om likvidering av fagforeninger tilsluttet den ene av de to internasjonaler, ikke om likvidering av den ene av de to internasjonaler til fordel for den annen, ikke om innmeldelse av den ene fagorganisasjon i den annen, men det dreier sig om sammenslutning av parallelle organisasjoner på grunnlag av det bredeste fagforeningsdemokrati, om skapelse av en enhetsfagforening i hver industri, en faglig centralorganisasjon i hvert land og en fagforeningsinternasjonale, som i handling vil kjempe mot kapitaloffensiven, mot fascisme og krig.» Dette er det grunnlag fagforeningene er sammensluttet på. Når det gjelder forandringen som er skjedd innenfor Amsterdam-Internasjonalens organisasjoner, og som i høi grad dikterer vår stilling til disse organisasjoner, så er det jo i første rekke det faktum som er skjedd at medlemsmassene i Amsterdam-Internasjonalen har tatt lærdom av det som skjedde i Tyskland og Østerrike. De innser nu at det gjelder å bryte med klassesamarbeidspolitikken og den undvikende nederlagspolitikk som blev ført i disse land, og føre en revolusjonær kamppolitikk. I denne kamp er det nødvendig at alle arbeidere uansett forskjellige politiske opfatninger står sammen. Omsvinget er foregått i Frankrike og også i Tsjekkoslovakiet og i en rekke andre land. Vi kan derfor ikke som tidligere stille oss imot disse organisasjoner. Vår linje må bli å gå sammen med disse i samarbeide for å gjennomføre våre oppgaver. Dette press fra massene har også tvunget de reformistiske ledere i Amsterdam til å føre en annen politikk enn før. Vi nevner en del eksempler på dette. På Københavnerkonferansen, som blev avholdt i juni måned, forelå et tilbud fra R. F. I. om forhandling om internasjonal faglig enhet. Citrine, som er en kjent fagforeningsleder i England og en av lederne i Amsterdam-Internasjonalen, uttalte i debatten ordrett følgende: «De britiske fagforeninger har ingen tillit til fagforeningene i Sovjet, derfor må jeg og mine kolleger stemme mot disse endringsforslag. Vi er overbevist om, at der absolutt ikke gis muligheter for en overenskomst med de kommunistiske fagforeninger. Som demokrater kan vi ikke ha forbindelser med sådanne som går inn for diktaturet. Hvis man stemmer for forslaget om å imøtekomme russerne, tjener man ikke fagbevegelsens enhet, men derimot dens spaltning.» På Københavnerkonferansen var det to retninger som stod mot hverandre, den franske Landsorganisasjons formann, Jauhoux, foreslo følgende: «Overfor russerne må Amsterdam-Internasjonalen klart understreke sin vilje til internasjonal faglig enhet, da russernes hensikter i denne sak er alvorlig og ærlig ment.» Også Landsorganisasjonens formann, Olav Hindahl, som var gjest på denne konferanse, uttalte sig i overensstemmelse med de franske fagforeningsledere om at man uten forbehold måtte slutte en overenskomst med russerne og forsøke å skape en enhet i fagbevegelsen internasjonalt. Nu har vi jo resultatene i Frankrike, hvor sammenslutningen er en kjensgjerning og da gjelder det om å føre det videre. Og det er i dette arbeide den norske Landsorganisasjon må delta. Jeg vil så sterkt jeg kan anbefale Larsens forslag.

Justin Rødaas: Det er nok mange som synes det er rart at de som tidligere har vært imot tilmeldelse til Amsterdam, nu er for det. Men det er den nye situasjon som har bevirket det. Den forrige Internasjonale viste sin maktesløshet og evneløshet; men siden har man sett at det var nødvendig å komme frem til en klassesamling igjen og man har videre forstått at det er klassekampen de vil. De er på forbedringsvei og derfor har man inntatt dette nye standpunkt. Skal arbeiderklassen kunne hevde sig i den kommende kamp, så er det nødvendig å få en enhetlig kamporganisasjon.

Lars Bakken: Mange vil med forundring spørre: hvorfor nu tilbake til Amsterdam? Er denne organisasjon anderledes enn den gang vi stod der? Nei. Men stillingen er anderledes nu enn den gang. Derfor gjelder det å stå felles uten hensyn til politisk opfatning. På grunn av den revolusjonering som faktisk har foregått i arbeidernes sinn, så er det en aktiv ånd som våkner på ny til kamp for arbeiderklassens livsinteresser. Ingen kan derfor motsette sig en sammenslutning på klassekampens grunn. Jeg vil anbefale Larsens forslag.

Martin Tranmæl: Englands stilling viser at enheten har betydd meget der. De var med i 1924 og 1925 i arbeidet for en samling og vi stod da så nære sammenslutning internasjonalt som noen gang; men det blev ødelagt av telegrammene fra Moskva. De var ikke sendt av de fagorganiserte russiske arbeidere; men fra den politiske ledelse. I Frankrike har man i den 11. time gått til sammenslutning. Det var ikke for tidlig. Det har der skadet veldig opdelingen i tre landsorganisasjoner. Internasjonale avspeiler sig i den styrke de forskjellige landsorganisasjoner har. Larsen burde ikke stille sitt forslag. Ingen kan stemme mot det, for det er selvfølgeligheter; men man bør ikke nu komme med den slags tillegg som bare kan gjøre hokus pokus. De vilde ikke ha noget kluss i så måte på Sjømannsforbundets landsmøte.

Strek blev satt.

Waldemar Larsen: Når jeg vedheftet forslaget at sekretariatet skal gå aktivt inn for å understøtte den fløi av Internasjonen som vil arbeide på klassekampens grunn og det er premissene for tilmeldelse som Tranmæl sier, ja da skulde det ikke være noget i veien for å vedta mitt forslag.

Karl Bottenvand: Når man ser forholdene i Østerrike og Tyskland, så forstår man nødvendigheten av en samling av arbeiderklassen. Vi står overfor det samme her som andre steder. Det forslag som blev vedtatt på kongressen uttaler tydelig at man skal arbeide på klassekampens grunn og når det nu sies her i forslaget, så er det absolutt riktig å vedta det slik.

Trygve Hansen: Stillingen i Frankrike er lærerik for oss som andre. 26 ganger henvendte den kommunistiske bevegelse sig til socialdemokratene; men først den 27. gang blev det et resultat. Det var et resultat av selve arbeiderklassens kamp for å nå hen til samling.

Lars Bakken: Vi må være klar over hvorfor vi går inn i I. F. C. Jeg har ikke noget imot det i øieblikket; men vi må ha med som et mandat til våre representanter at de samarbeider med venstre fløi; de som

vil arbeide på klassekampens grunn. Jeg vil henstille til Ødegård at han trekker sitt forslag tilbake.

Martin Tranmæl: Premissene for tilslutning til I. F. C. er: «Faglig samling vil også skape grunnlag for politisk samling, slik at arbeiderklassen kan bli stående på felles linje i kampen mot reaksjon og fascisme og for sine dagsinteresser og mål. — Landsorganisasjonen har på de siste kongresser gitt uttrykk for at den ønsker å medvirke til en slik organisatorisk samling på klassekampens grunn. I flukt med disse beslutninger gir kongressen sekretariatet i oppdrag å støtte ethvert initiativ som har til hensikt å hitføre faglig samling. Man behøver ikke å gå utenom — til andre land, men gå i sin egen barm.

Ordstyreren foreslo Waldemar Larsens forslag oversendt forbundsstyret.

Votering: Ordstyrerens forslag (om Waldemar Larsens forslag) blev vedtatt med stort flertall. — Ødegårds forslag blev vedtatt mot 3—4 stemmer.

Krigssituasjonen og fagorganisasjonens stilling.

Man gikk derefter over til behandling av dagsordenens punkt: *Krigssituasjonen og fagorganisasjonens stilling.*

Innleder var journalist *Finn Moe*. Han uttalte: Etiopia er en innlandsstat som ikke noget sted grenser ut mot havet. Dets forbindelser med sjøen går over den franske koloni Fransk Somaliland og det vesentligste av dets inn- og utførsel går over den viktigste by i denne koloni, Djibuti. I nord og øst ligger italienske, franske og britiske kolonier. Etiopias flateinnhold er ca. 1 120 000 kvadratkilometer, d. v. s. omtrent dobbelt så stort som Tyskland. Landet har to skarpt markerte årstider, en regntid og en tørketid. Regntiden begynner i mars og april, men regnet setter først for alvor inn i juni og varer ut september. Under denne tid er all samferdsel næsten umuliggjort; idet elvene svulmer voldsomt op. Den herskende rase er amharene, som skal være kommet fra det sydlige Arabia. De utgjør ikke mere enn 2.5 millioner, en fjerdedel av hele befolkningen som man anslår til ca. 10 millioner mennesker. Den tallrikkeste rase er gallerne, henimot 4 millioner; den mest primitive er imidlertid samoherne og damakilerne som lever i ørkenene i øst og nordøst. Alle tre raser består av store og kraftige mennesketyper. Herskerassen, amharene, er intelligente, men dovne. De er meget krigerske og deres ideal er å bli soldater. Det politiske system svarer til det som hersket i Europa i middelalderen, føidalismen. De enkelte provinser har i stor utstrekning selvstyre og styres av en høvding eller Ras som han kalles på amharisk. Når det gjelder landet som helhet er dog keiseren absolutt eneherster. Den nuværende keiser, Haile Selassie, har gjort store anstrengelser for å gi landet noget i retning av en moderne forfatning. Han har innført et slags parlament og en regjering med forskjellige departementet. Noget virkelig folkestyre finnes imidlertid ikke. Slaveriet er en institusjon i landet. Men slavene har det i det store og hele bra, selv om deres herre ofte kan piske dem. Der finnes imidlertid også selvstendige bønder som eier jord i de lavere liggende strøk. Lan-

dets hovedstad er Addis Abeba med 150 000 innbyggere. Økonomisk er Etiopia lite utviklet. Landet befinner seg omtrent på samme økonomiske nivå som Europa for flere hundre år siden, lenge før kapitalismen og den moderne industri hadde holdt sitt inntog. Karakteristisk er det imidlertid at det ikke har lykkedes europeerne å trenge inn og utnytte landet. De har ikke klart å erobre det med våben i hånd. Heller ikke har de klart å legge det under seg økonomisk. De har støtt på en sterk motstand når det gjaldt å opnå konsesjoner for å anlegge bedrifter eller plantaser. Og de etiopiske keisere har vært meget forsiktige i så henseende. Det ser ut til at de har hatt følelsen av at slapp de europeerne til så vilde det snart være ute med landets selvstendighet. Landet har ikke bare vært svært forsiktig med å slippe dem til som vilde utnytte landet økonomisk, men keiseren har også drevet den politikk å sørge for at det ikke bare var en enkelt makt som slapp til. Etiopia har manøvrert dyktig mellom stormaktene og benyttet seg av deres interesse-motsetninger og gjort bruk av den ene for å holde den annen ute. I dette forhold må en se en av årsakene til at italienerne nu har tapt tålmodigheten og vil forsøke å erobre landet med makt. Storbritannia har støtt på den samme motstand og derfor kom det i 1925 overens med Italia om i fellesskap å gjøre et fremstøt for endelig å opnå økonomiske konsesjoner, men planen ble kjent og mislyktes. Hittil har landets rikdommer vært lite utnyttet. I nærheten av hovedstaden finnes litt industri som oljemøller, teglverk, såpefabrikk, mineralvannfabrikk og ølbryggeri. Rundt i landet er det også en rekke sagbruk. Et italiensk selskap driver noen platinagruber, noen franske og belgiske selskaper driver forskjellig virksomhet. Den viktigste konsesjon er den som franskmennene har fått på jernbanen fra Djibuti til Addis Abeba. Ved forhandlingene i Roma i januar 1935 overlot Frankrike Italia 2500 av de 34 000 aktier i denne jernbane. Storbritannias interesser i Etiopia er i første rekke knyttet til reguleringen av Tsanasjøen, som er av den største viktighet for bomullsproduksjonen i verden. Storbritannia har en omfattende bomullsindustri, men må importere råstoffet, bomullen. Kampen for å sikre råstoff til bomullindustrien går som en rød tråd gjennom de fremstøt den britiske imperialisme har gjort. Det var den voldsomme prisstigning på amerikansk bomull på grunn av den amerikanske borgerkrig i 1865 som førte til at Storbritannia sikret seg Egypt og Sudan. Hensikten var å utvikle bomullproduksjonen her og således sikre seg en forsyning av dette viktige råstoff som Storbritannia helt kunde ha hånd over. Men bomullsproduksjonen i Egypt og Sudan er avhengig av Nilen. Det er Nilens årlige oversvømmelser som gjør bomullsdyrkingen i Egypt mulig. Det er av disse grunner Storbritannia ikke kan tillate noen fremmed makt å sette seg i besiddelse av Tsanasjøen. Op gjennom hele Etiopias moderne historie har det gått en dragkamp om Tsanasjøen. Allerede i 1902 sluttet Storbritannia avtale med keiser Menelik om at en utbygning av Tsanasjøen bare skulde skje i forståelse med Storbritannia. Men det var først etter verdenskrigen, da prisene på bomull igjen steg voldsomt at spørsmålet på ny om å bygge en demning ved Tsanasjøen for derved å sikre seg vann til bomullsdyrking atter meldte seg for Storbritannia og det tilbød i 1921 Etiopia

en frihavn i Zeila i Britisk Somaliland mot at det fikk konsesjoner ved Tsanasjøen, men det ble avslått. Det var etter dette at den engelske presse begynte et felttog mot Etiopia, som ble fremstilt som en ucivilisert stat, som de var Europas plikt å ta seg av. Dette vakte Frankrikes og Italias oppmerksomhet, og for å krysse Storbritannias planer fikk de Etiopia innmeldt i Folkeforbundet. I mai 1935 innbød den etiopiske regjering Storbritannia, Egypt og Sudan til en konferanse med det formål å bli enige om en konsesjon, men av hensyn til forholdet til Italia foreslo den britiske regjering saken utsatt. I de senere år er også Japan dukket frem. Man søkte å øve press på Etiopia for å stanse den japanske invasjon. Denne synes også å ha vært en av de medvirkende årsaker til at Italia nu har besluttet å slå til. For å finne et påskudd til å sette sine planer ut i livet kom tilfellet Mussolini til hjelp. I desember 1934 kom det til et sammenstøt i nærheten av grensen mellom Etiopia og Italiensk Somaliland, ved oasen Ual-Ual. I begynnelsen var det dette sammenstøt konflikten dreide seg om, men etter hvert ble det jo mer og mer klart at Mussolini vilde underkaste seg Etiopia og selve grensesammenstøtet ble næsten glemt. Etter hvad det senere er kommet frem, ser det ut til at Mussolini lenge før dette grensesammenstøt bevisst hadde forberedt et overfall på Etiopia. De forholdsregler han traff i begynnelsen av januar 1935 var av en så omfattende natur at det neppe kan sees i forbindelse med grensesammenstøtet. Mussolini overtok selv koloniministeriet og general de Bono ble utnevnt til guvernør for Italiensk Øst-Afrika. Det var første gang denne betegnelse ble brukt og man tar vel ikke feil når man deri kan se et uttrykk for Mussolinis drøm om et stort italiensk kolonirike. Allerede i slutten av desember begynte trosskipstransportene til Eritrea, som siden har pågått ustanselig. I anledning grensesammenstøtet ved Ual-Ual ble det påvist at selv på italienske kart over området var Ual-Ual avmerket som liggende på etiopisk territorium. Ansvaret for sammenstøtet måtte derfor være italienernes som hadde begitt seg inn på etiopisk område. Etiopia henledet Folkeforbundets oppmerksomhet på saken, men tvisten ble henvist til direkte forhandlinger mellom partene, og disse strandet på Italias vidtrekkende krav. Etiopia henvendte seg på ny til Folkeforbundet, men rådet avviste saken ved sitt ekstraordinære møte etter Stresa-konferansen, og da rådet holdt sitt ordinære møte henviste man striden om grensesammenstøtet til en meglingskommisjon, men spørsmålet hvorvidt Ual-Ual lå på italiensk eller etiopisk område undgikk man å ta stilling til. Man lot det spørsmål stå åpent. Etter forhandlinger mellom de tre stormakter, som førte langt i retning av å innrømme Italia fordeler i Etiopia, ja så langt at det neppe kunde sies å være i pakt med Folkeforbundets forpliktelser, skulde man trodd Mussolini hadde gitt seg. Men han avviste tilbudet og konflikten i Etiopia er blitt en avgjørende prøvesten for Folkeforbundet. Vi står overfor et typisk eksempel på evneløshet i europeisk utenrikspolitikk. Man lar seg lede av begivenhetene og overrumples av dem når de inntreffer, istedenfor at man selv skulde lede utviklingen og begivenhetene i et bestemt spor. Mens Storbritannias stilling til konflikten om Etiopia er bestemt av dets interesser i Afrika, er Frankrikes stilling bestemt av situasjonen i Eu-

ropa og således har denne konflikt utviklet sig til en dragkamp i Europa. For å begrunne sitt behov for en rik koloni henviser Italia til at det behøver et sted å plasere sitt befolkningsoverskudd, og det er ingen tvil om at dette er et stort og vanskelig problem for Italia. Men undersøker man det nærmere vil man snart finne ut at det ikke holder synderlig stikk, at det iallfall ikke rekker til å forsvare et felttog mot Etiopia. Italienerne regner med at de vil kunne plasere 2 millioner italienere i Etiopia. Engelske beregninger anslår antallet til 600 000. Man kan gå ut fra at det siste nok er nærmere sannheten. En må nemlig være opmerksom på at Afrika i det hele tatt ikke egner sig synderlig som opholdssted for europeere. Det bor bare 3,5 millioner europeere i hele Afrika, derav 2 millioner i Syd-Afrika og 1,2 i Nord-Afrika, hvor man begge steder finner større muligheter og bedre klima enn i Etiopia. Nu er Italias befolkningsoverskudd ca. 400 000 pr. år, så en ser altså at mulighetene for at Etiopia skal kunne absorbere befolkningsoverskuddet i nogen lengere årrekke, ikke holder. Man må derfor søke etter andre årsaker til at Mussolini er gått til denne krig. Viljen til krig henger på det nøieste sammen med selve fascismens vesen. For å komme til makten inngår fascismen en allianse med de kapitalistiske makthavere. Når den så får makten blir den kapitalismens brutale forsvarer. Og et nytt problem melder sig, nemlig spørsmålet om å beholde makten. Det kan bare skje på en av to måter. Enten fører fascismen en slik økonomisk politikk at folkets kår bedres og dets levestandard heves eller den må søke andre midler til å holde begeistringens ved like, andre og nye oppgaver å samle massene om. Det siste blir nødvendigere jo mer det første mislykkes. Italias statsbudgett viser at underskuddet er øket. Det var i 1930—31 659 millioner lire, i 1932—33 3622 mill. lire, i 1933—34 6458 mill. lire. Og dette tross at skattene er steget voldsomt. Videre har man ifølge rapporter sett at lønningene fort vekk er redusert og virkningen av denne voldsomme lønnsreduksjon er søkt motarbeidet ved at prisene samtidig er drevet nedover, men prisene er ikke falt så meget som lønningene er blitt redusert. Nu, italienernes plan går så vidt man vet ut på når det gjelder Etiopia at de to hærer som rykker inn der skal forsøke å kjempe sig frem til jernbanen mellom Djibuti og Addis Abeba, for å avskjære Etiopia denne forbindelse med utenverden. Det er mulig det kan gjennomføres, men de vil da allikevel ha den vanskeligste del av oppgaven igjen, nemlig å erobre resten av landet. — — — De samme problemer som Etiopiakonflikten reiser når det gjelder kolonipolitikken, reiser sig når det gjelder krigsfaren i Europa. Også her er spørsmålet ikke bare å forhindre krigen ved hjelp av et sterkt Folkeforbund, men å finne en rettferdig løsning på alle de tvister som ligger som uromomenter i europeisk politikk idag og som kan sette Europa i brand. Den gamle imperialismen står stengende i veien for den internasjonale rettsordning som vil bane sig vei og på samme måte står i Europa gamle politiske og økonomiske systemer, som har profittinteresser som det ledende prinsipp, stengende i veien. Derfor blir Etiopia-konflikten til syvende og sist sett i historisk perspektiv, et ledd i kampen mellom to systemer, det gamle som må gå under og det nye som bryter sig frem. (Sterkt bifall.)

Johs. M. P. Ødegård foreslo:

«N. A. F.s landsmøte henleder arbeidernes oppmerksomhet på den alvorlige situasjon som er skapt ved Italias overfall på Etiopia og dets brudd på Folkeforbundets pakt. Det som er skjedd viser nok en gang at fascisme betyr krig. Det som foregår i Etiopia viser oss krigen i all sin redsel. Landsmøtet oppfordrer derfor alle arbeidere til aktivt å gå inn for de forholdsregler som kan stanse den krigsgale diktator og bidra til å sikre freden i verden.»

Justin Rødaas: Man har hørt et utmerket historisk foredrag av Finn Moe; men det var fagorganisasjonens stilling overfor krigssituasjonen som skulde behandles. På en rekke landsmøter og kongresser har det vært sagt at det bare er arbeiderklassen som ved aktiv innsats kan forhindre en krig, og det er vi selvsagt klar over også her. Den nasjonale og internasjonale arbeiderklasse er interessert i fred og at ikke arbeiderklassen blir brukt som kanonføde. Derfor har arbeiderklassen her et stort ansvar. Skal det lykkes å forhindre en ny krigssituasjon som 1914 så må arbeiderne gå aktivt inn i kampen. Jeg vil foreslå:

«På grunn av krigssituasjonen vil N. A. F.s landsmøte uttale at det er nødvendig å mobilisere hele den norske arbeiderklasse for å bidra til å stanse den truende verdenskrig. I den anledning henstiller landsmøtet til Landsorganisasjonen om å mobilisere fagbevegelsen, de politiske arbeiderpartier til en enhetlig kampdag mot krigen. Videre henstiller landsmøtet til Landsorganisasjonens ledelse om å iverksette blokade av all transport av varer til det fascistiske Italia.»

Ordstyreren foreslo at begge forslag blev oversendt redaksjonskomitéen, og det blev vedtatt.

Fortsatt lovbehandling.

Man fortsatte derpå behandlingen av dagsordenens punkt 4: *Forslag til forandringer i forbundets lover.*

§ 2, punkt 5.

Anders Haugen optok Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening, avd. 233's forslag sålydende:

«Den eller de personer som har utført streikebryterarbeide og som ønsker å bli optatt som medlemmer, må innsende skriftlig ansøkningsherom til den avdeling som var på stedet, hvor streikebryterarbeidet blev utført. I tilfelle hvor avdelingen er inngått, går ansøkningsdirekte til forbundet.»

Anders Haugen: Forslaget trenger ingen motivering. Det er oplagt at dette bør vedtas.

Johs. M. P. Ødegård: Man må se på forskjellen i det som her foreslåes og det som nu står i loven, hvor det heter: «Den eller de personer, som har utført streikebryterarbeide, og som ønsker å bli optatt som medlemmer må innsende skriftlig ansøkningsherom til den avdeling, hvor de søker optagelse.

Ansøknings med fyldestgjørende opplysninger om søkerens forhold,

oversendes forretningsutvalget, som avgjør hvorvidt vedkommende kan erholde medlemsskap.

Hvis det oppstår tvist kan saken innbringes for representantskapet til avgjørelse.» Det er selvsagt riktig at den forening som er på stedet hvor streikebryteriet blev begått må få lov til å blande sig op i det; men den forening som skal opta ham må vel ha den sterkeste rett til å avgjøre om de vil ta en slik op. I praksis er faktisk begge avdelingens uttalelser foreliggende. Hittil har det gått knirkefritt og vi bør beholde den nuværende bestemmelse. Jeg vil anbefale å beholde punktet uforandret.

Ingv. Løggavlen: Hvorfor dette forslag er innsendt er for de erfaringer vi har hatt omkring dette. Vi har sett at det er kommet folk til arbeidsplassen som vi har vist var streikebrytere; men der optrådt korrekt. Det er det sted hvor forbrytelsen blev utført at avstraffelsen må foregå. Det skulde være innlysende at ingen annen avdeling kunde avgjøre det. Hos oss vilde vi ikke ta noget standpunkt før den avdeling hvor forbrytelsen var skjedd hadde dømt. Det er helt logisk dette forslag.

Johs. M. P. Ødegård: Jeg kan ikke opfatte dette innlegg anderledes enn som en bekreftelse av det jeg sa. Det er jo slik det blir gått frem. Men mener man dette er mer praktisk så setter jeg intet inn på å gå imot forslaget. Jeg kan for min del godt gå med på det.

Ingv. Løggavlen: Jeg ser det slik at når det skal ledsages av opplysninger, så er det ikke andre enn den avdeling hvor handlingen blev begått som må og kan gi de.

Alb. Karlsen: Jeg skulde ha ønsket at det var gitt anledning til å se dette forslag i forbindelse med forslaget fra avdeling 117 til punkt 6. Jeg vil foreslå: «Forslaget fra Vestfold Anleggsarbeiderforening, ad § 2, punkt 5, og forslaget fra avd. 117 vedrørende punkt 6, oversendes redaksjonskomitéen.» Det er ikke så liten sak som man sier.

Votering: Alb. Karlsens forslag blev vedtatt.

Møter under landsmøtet.

D. Isaksen: Etter opfordring fra flere av landsmøtets representanter innkalles alle som stemte for at mistillitsforslaget skulde avgjøres idag til møte i Grünerløkkens Folkets Hus kl. 8 i aften. Da mange er ukjent med veien, bedes representantene å møte utenfor lokalet her kl. 7.30.

Ordstyreren meddelte at Arbeiderpartiets representanter anmodedes om å møte kl. 18 i Folkets Hus (centrum).

Fest i anledning 40-års jubileet.

Fra representantskapet referertes følgende:

«I anledning forbundets 40 års jubileum innbyr herved representantskapet landsmøtet til en fest på Ekebergrestauranten, torsdag 10 ds. kl. 19.»

To trakasseringer oversendes forbundsstyret.

O. E. Waade foreslo:

«Landsmøtet henstiller til det nye forbundsstyre å opta saken angående H. Gjetu og Oscar Lehns trakassering til fornyet behandling og sammen med den stedlige avdeling forsøke å finne utvei så saken kan bli tilfredsstillende ordnet.»

Votering: Vaades forslag blev vedtatt.

§ 7. Forbundskassen.

Fra Marna Jernbanearbeiderforening, avd. 15, forelå følgende:

Ad punkt 3: Strekker ikke forbundskassens midler til å opfylle de i litra 1 og 2 bestemte forpliktelser, skal forbundsstyret omsende saken om ekstrakontingent til uravstemning.

Motivering:

Da forbundsstyret i mange tilfelle og særlig i den siste tid har utlignet ekstrakontingent som forekommer forbundets medlemmer helt problematisk — og forsåvidt også grunnløse må derfor retten til å utligne ekstrakontingent fratas forbundsstyret og avgjøres av forbundets medlemmer. Det står også i prinsipperklæringen punkt 4 en henstilling til forbundsstyret om en omlegning til en mere føderativ retning. Når dette i 3 års perioden ikke er gjort må kommende landsmøte ta et klart standpunkt til denne sak.

Representantskapet innstilte:

Forslaget kan ikke anbefales vedtatt.

Marna Jernbanearbeiderforenings forslag blev imidlertid ikke optatt på landsmøtet.

§ 8. Konflikter.

Ad punkt 11 forelå følgende forslag fra Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening, avd. 233:

Ad punkt 11 foreslås strøket.

Motivering:

Det er bevisst at i en hel del tilfelle må de streikende for å få arbeide tilby sig å utføre dette efter en langt lavere fortjeneste enn hvad folk har for samme arbeide på stedet. Dette bør ikke være tillatt i en tid som nu med så stor arbeidsledighet.

Johs. M. P. Ødegård: Til punkt 11 foreligger representantskapets uttalelse side 14, sålydende:

«I anledning de foreliggende forslag til endringer av varselsfristene bemerkes:

Da de i nugjeldende bestemmelser fastsatte frister er utformet i henhold til de frister som er fastsatt i Landsorganisasjonens lover og lov om arbeidstvister vil representantskapet anbefale forslagene ikke vedtatt.»

Ingv. Løgavlen: Representantskapet har intet uttalt til det forslag.
Votering: Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforenings forslag blev enstemmig vedtatt.

§ 8, punkt 3.

Karl Bottenvand optok følgende forslag fra *Gikens Grubearbeiderforening*, avd. 75:

Ad punkt 3, optar foreningen sitt forslag fra 1932 sålydende: Punktet utgår.

Motivering:

Da det ved flere tilfelle har vist sig at en lengere forberedelse foran en kamp eller konflikt ikke har vært heldig, mener vi at de organiserte burde ta lærdom derav og ikke la arbeidsgiverne få anledning til så vel gjennom skriftlig som muntlig agitasjon å sette sig inn i de kamplinjer som er optrukket, og derved svekke kampens heldige utfall.

Fra representantskapet forelå:

I anledning de foreliggende forslag til endringer av varselsfristene bemerkes:

Da de i nugjeldende bestemmelser fastsatte frister er utformet i henhold til de frister som er fastsatt i Landsorganisasjonens lover og lov om arbeidstvist vil representantskapet anbefale forslagene ikke vedtatt.

Karl Bottenvand: Når jeg optar Gikens forslag så er det fordi at en konflikt nu varsles 2 måneder i forveien og arbeidsgiveren får derved god anledning til å ruste sig. Vi forslår derfor at punkt 3 utgår.

Christian Henriksen: Representantskapets beslutning er kommet i stand på grunnlag av Arbeidstvistloven, og vi er vel nødt til å holde den. Dertil kommer så også hovedavtalen. Vi kan ikke i lovs form foreta noen forandring.

Justin Rødaas: Våre lover er foreldet. Vi ser at arbeidsgiverne innretter sig efter de.

Konrad Nordahl: Når jeg forlangte ordet så er det slik at dette med tidsfristen ikke bare berører forbundet men også forholdet til Landsorganisasjonen. Da må det foretas forandringer i Landsorganisasjonens lover. Det står f. eks. der at hvis et forbund vil gå til konflikt så må det søke om godkjennelse. Det er selvsagt ikke noget til hinder for at der hvor man ikke kan holde tidsfristen så blir de godkjent allikevel av forbundsstyret og sekretariatet. Jeg kjenner ikke til at man har nektet godkjennelse. Men man kan ikke gjøre det like forut for konflikten; der har vi Arbeidstvistloven. Jeg vil advare mot at man tar punktet ut for det strider mot Landsorganisasjonens lover, og den kan selv om de tar det ut kreve av forbundet at det følger de frister som alle andre forbund må følge.

Votering: Ved alternativ votering mellom Gikens forslag og representantskapets innstilling blev representantskapets vedtatt med stort flertall.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet torsdag 10 oktober.

Ordstyrer: *Kristian Moljord.*

Navneoprop blev foretatt. — Olaf Engen var reist.

Protokollen fra gårsdagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Lovbehandlingen fortsetter.

Man fortsatte derpå behandlingen av dagsordenens punkt 4: *Forslag til forandringer i forbundets lover.*

Fortsatt behandling av § 8. Konflikter.

Marna Anleggsarbeiderforening, avd. 15, foreslo:

Punkt 4 og 5 utgår.

Punkt 8, siste ledd, utgår.

Punkt 12 utgår.

Motivering:

Da det i de fleste tilfelle har vist sig at de i § 8 fastsatte tidsfrister for innrapportering av konflikter er for langtrukne og virker uheldig for medlemmene må disse forandres. Erfaringen fra de siste års konfliktsituasjoner har bevisst at forbundsstyret som regel søker å undgå konflikter. Vi mener at disse spørsmål skal avgjøres av medlemmene — og forbundsstyret har således å rette sig efter medlemmenes bestemmelser. Det henvises for øvrig til prinsipperklæringen om å arbeide for fagbevegelsens omlegning til en føderativ revolusjonær kamporganisasjon.

Forslaget blev imidlertid ikke optatt.

§ 8, punkt 13.

Gikens Grubearbeiderforening, avd. 75, foreslo:

«*Ad punkt 13* optar Hankens Forenings forslag fra 1932 annet ledd sålydende: Er en midlertidig innskrenkning eller andre forhold til hinder for at ikke samtlige organiserte får begynne arbeidet straks, gir organisasjonen ingen adgang til at det benyttes eller fastsettes et bestemt tidspunkt for inntagelsen. Men at samtlige organiserte som er berørt av forholdet inntas efter hvert som nevnte forhold opphører. Forslaget er ment som et tillegg til punkt 13.

Motivering:

Da det ved bileggelse av konflikter flere ganger har vist sig at bedriften kun optar arbeidet i innskrenket målestokk, således at en stor del av organisasjonens medlemmer blir gående ledige og bedriften derigjennem forsøker å kvitte sig med de radikale elementer innen organisasjonen, finner foreningen at nevnte lovparagraf bør være så sterkt markert at det ikke kan være anledning til å opta arbeidet på en arbeidsplass før samtlige organiserte er gitt adgang til å komme i arbeide igjen.

Fra representantskapet forelå:

Da resultatet av en konflikt beror på mange omstendigheter og til dels uforutsette forhold, kan man ikke i lovs form fastsette på hvilken måte det i alle tilfelle skal forholdes ved en konflikts avslutning.

Justin Rødaas: Det er ment noget ganske annet med dette enn man får inntrykk av her. Ved en konflikts utløp har det vært satt en tidsfrist for inntagelse av tillitsmennene; men når den tidsfrist er ute så har bedriften stått fritt, og det er galt. Derfor må jeg anbefale dette tillegg.

Kristian Moljord: Jeg har stemt for Gikens forslag i representantskapet; idet jeg finner dette tillegg riktig.

O. E. Vaade: Jeg vil anbefale forslaget. Vi har også på min arbeidsplass hatt erfaring i så måte. Vi hadde et tilfelle hvor vedkommende ikke kom tidsnok frem til den tidsfrist som var satt.

Voting: Gikens Grubearbeiderforenings forslag blev vedtatt med stort flertall.

Forslag til tilføielse til § 8.

Sandnes Grubearbeiderforening, avd. 70, foreslo:

«§ 8 tilføies: I tilfelle hvor arbeidsgiverne går til arbeidsnedleggelse på grunn av dårlige konjunkturer skal det betraktes som lønnspress og forbundet plikter å understøtte og avvike konflikten på ordinær måte.»

Motivering:

Da vi i Sulitjelma nu i flere år har arbeidet på krisetariff med fra 20 til 35 pct. under landstariffen, har vi høstet erfaring for vanskeligheten ved å komme ut av en gang inngått kriselønn. Vi finner det derfor i høieste grad påkrevet å sette alt inn på for fremtiden å avverge inngåelser av avtaler som ligger under den ordinære tariff.

Fra representantskapet forelå:

Henviser til representantskapets uttalelser til Gikens Grubearbeiderforenings forslag til endringer i § 1.

Peder Rengaard tok forslaget tilbake.

§ 10. Landsmøtet.

Sulitjelma og Bygningsarbeiderforbund, avd. 19, foreslo:

«Ad punkt 2. 1 representant for de første fylte 40 tall, forandres til 1 representant for det første fylte 50 tall.»

Sulitjelma og Bygningsarbeiderforbund, avd. 19, foreslo:

«Ad punkt 2. Valg av representant til landsmøtet foregår etter følgende regler: 1 representant for første fylte 50 medlemmer, og 1 representant for siden fylte hvert 150 medlemmer.

§ 10, punkt 5.

Alle utgifter til landsmøtet samt representantenes reise- og diétgodtgjørelse utredes av forbundskassen. Undtatt herfra er forbundets fastlønnede tillitsmenn som kommer inn under denne paragraf, punkt 4.»

Motivering:

Da man har funnet det nødvendig å gå til nedskjæringer av kontingenten, og representasjonen ved landsmøtet er en av årsakene for kontingentens nuværende størrelse, finner man det nødvendig også her å foreta endringer.

Vi mener at en mindre representasjon vil gi et like bra organisasjonsmessig resultat.

Man finner at forbundets fastlønnede tillitsmenn, som har sitt sete og boplass i Oslo, ikke påføres ekstrautgifter ved representasjon ved landsmøtet, og således ikke berettiges nogen ekstra godtgjørelse herfor.

I lovens nuværende form, punkt 4 og 5 i § 10 har forbundets fastlønnede tillitsmenn adgang til godtgjørelse i likhet med de øvrige representanter. Disse utbetalinger i tillegg til deres faste lønn finner man å være ødsling med forbundets midler.

Fra representantskapet forelå følgende:

I anledning de foreliggende forslag til forandringer i § 10, punkt 2, foreslås første avsnitt forandret til:

2. Valg av representanter til landsmøtet foregår etter følgende regler: 1 representant for det første fylte 40-tall og siden 1 for hvert fylte 150-tall medlemmer.

For øvrig uforandret.

Johs. Togstad: Jeg har erklært mig uenig i representantskapets innstilling. Jeg er ikke imot fordi at det er til fordel for forbundet, men jeg er uenig i å vedta et forslag som stopper den forenkling som foregår rundt på arbeidsplassene. Hvis representantskapets forslag var vedtatt og gjort gjeldende for dette landsmøte så vilde det vært 10 representanter mindre. Jeg vil imidlertid være med på å bibeholde den nuværende paragraff. Jeg vil foreslå at det oversendes budgettkomiteén.

Anders Haugen, foreslo: Ingen avdeling har rett til å sende mer enn 4 representanter.

Adolf Lien foreslo at paragrafen blev behandlet straks.

Voting: Liens forslag blev vedtatt.

Hans Paulsen anbefalte kort og godt bibehold av den nuværende paragraf.

Karl Bottenvand: Forslaget fra Sulitjelma Jernarbeiderforening har tatt hensyn til forbundets økonomi og jeg er enig med Togstad i at det blir av mindre betydning økonomisk. Ved å beholde den nuværende ordning så blir det et bedre forhold sett overfor avdelingenes styrke. Jeg vil derfor anbefale den nuværende ordning.

Ingv. Løgavlen: Det er som Togstad sier adskillig divergerende opfatninger i representantskapet herom. Men man var enig i å spare hvad spares kunde. Men man mente at de mellomstore avdelinger fikk ofre noget til fordel for de mindre avdelinger. De mellomstore avdelinger er jo under alle omstendigheter representert. Det blir urettferdig overfor de mindre. Jeg stemte derfor for at ingen avdeling skulde kunne sende mer enn 4 representanter. Det skulde også være en god og fyldig representasjon.

Johs. Togstad: Løgavlen sier at de større avdelinger må yde sin

tributt til de små; men ser man på lovene nu, så er ikke de store avdelinger representert som de burde. Jeg vil anbefale bibehold av den nuværende ordning så lenge vi har den nuværende organisasjonsform.

Charles M. Olsen: Jeg tror forbundet kan være tilfreds med den nuværende ordning. Men ser man på de foreninger som teller sammen så burde man satt sammen disse med inntil 40. Å begrense representasjonen til 4 rammer bare en avdeling og det er ikke riktig. Jeg vil anbefale bibehold av den nuværende ordning.

Trygve Hansen anbefalte bibehold.

Kristian Moljord: Jeg har stemt mot representantskapets forslag fordi en slik innskrenkning ikke betyr så meget for forbundet.

Olaf Sletten anbefalte bibehold.

Votering: Besluttet å bibeholde den nuværende paragraf.

§ 10, punkt 4.

Ad punkt 4:

N. A. F., avdeling 102, foreslo:

Punktet forandres således: «Det samlede styre og representantskap samt et medlem av revisjonsutvalget skal være til stede på landsmøtet, dog kun med tale og forslagsrett med mindre de er valgt som representanter.»

Motivering:

Under henvisning til L. O.s kongress's vedtak herom vil det falle naturlig å bringe forbundets lover i overensstemmelse med L. O.s lover, § 7, punkt 3.

Charles M. Olsen: Jeg tror forslaget er noget krast og at det bør oversendes redaksjonskomitéen til nærmere utformning. Jeg vil fore- slå det.

Jørgen Hersleb trakk imidlertid forslaget tilbake.

§ 10, punkt 5.

Sulitjelma Byggningsarbeiderforening, avd. 19, foreslo:

Alle utgifter til landsmøtet samt representantenes reise- og diét- og godtgjørelse utredes av forbundskassen. Undtatt herfra er forbundets fastlønnede tillitsmenn som kommer inn under denne §, punkt 4.

Motivering:

Da man har funnet det nødvendig å gå til nedskjæringen av kontingenten, og representasjonen ved landsmøtet er en av årsakene for kontingentens nuværende størrelse, finner man det nødvendig også her å foreta endringer.

Vi mener at en mindre representasjon vil gi et like bra organisasjonsmessig resultat.

Man finner at forbundets fastlønnede tillitsmenn, som har sitt sete og boplass i Oslo, ikke påføres ekstra utgifter ved representasjon ved landsmøtet, og således ikke berettiger noen ekstra godtgjørelse herfor.

I lovens nuværende form, punkt 4 og 5 i § 10, har forbundets fastlønnede tillitsmenn adgang til godtgjørelse i likhet med de øvrige repre-

sentanter. Disse utbetalinger i tillegg til deres faste lønn finner man å være ødsling med forbundets midler.

Ole Johansen optok Sulitjelma Byggningsarbeiderforenings forslag.

Alb. Karlsen: Jeg tror ikke det er riktig å vedta dette forslag. Jeg vil anbefale at man stemmer forslaget ned.

Flere forlangte ikke ordet.

Votering: Sulitjelma Byggningsarbeiderforenings forslag blev forkastet.

§ 10, punkt 7.

Kristiansund og Omegns Arbeiderforening, avd. 117, foreslo til punkt 7 i § 10:

Landsmøte holdes hvert 3. år. Ekstra landsmøte kan, under ekstraordinære omstendigheter sammenkalles av representantskapet og skal når minst en tredjedel av forbundets medlemmer ved uravstemning krever det. Når krav om ekstraordinært landsmøte foreligger fra en eller flere foreninger, skal forbundsstyret utsende kravet til uravstemning.

Motivering:

Vi mener at denne tilføielse i paragrafen er nødvendig da det efter som loven nu er formet, kan prosederes på forståelsen av denne paragraf. Vi mener videre at dersom en eller flere foreninger krever uravstemning, må dette krav utsendes så medlemmene kan få ta stilling til saken og blir det så ved avstemningen minst en tredjedel av medlemmene som uttaler sig for ekstraordinært landsmøte, bør også loven være så pass tydelig at det ikke kan være tvil om forståelsen.

Fra representantskapet forelå:

Forslaget kan ikke anbefales.

Idar A. Kleveland: Det har i perioden vært innsendt krav om landsmøte; men det er ikke utsendt til uravstemning. For at det ikke skal være nogen tvil bør loven få den form vi har foreslått.

Votering: Besluttet å bibeholde den nuværende paragraf.

§ 11. Avstemninger.

Marna Jernbanearbeiderforening, avd. 15, foreslo:

I § 11 skal ordet kan forandres til skal. Motivering som i § 7.

Hans J. Svare optok forslaget. — Ingen forlangte ordet.

Votering: Marna Jernbanearbeiderforenings forslag blev enstemmig vedtatt.

§ 12. Representantskapet.

Kristiansund og Omegns Arbeiderforening, avd. 117, foreslo:

Ad punkt 2: Det samlede representantskap består av 15 medlemmer. Av disse skal 10 velges fra avdelinger utenom Oslo og nærmeste distrikter og 3 fra Oslo og nærmeste distrikter. De siste 3 utgjør sammen med formann og næstformann forbundsstyret.

Motivering:

Ved den store fremgang vårt forbund har utover landet, mener vi at flest mulig av representantskapets medlemmer er fra distrikter utenfor Oslo og nærmeste distrikter.

Veiarbeidernes stedlige styre, Rogaland, foreslo:

Ad punkt 2: Det samlede representantskap består av 20 medlemmer, eventuelt 18, og velges av landsmøtet med 1 fra hvert fylke samt 6 varamenn, som velges fra Oslo eller nærmeste omegn.

Fra representantskapet forelå:

De foreslåtte forandringer av antall medlemmer i representantskapet kan ikke anbefales til vedtagelse.

N. A. F., avd. 102, foreslo:

Punkt 3 forandres til 3 A, sålydende: «I de år landsmøtet ikke avholdes, skal representantskapet tre sammen innen utgangen av mai måned til foreløbig godkjennelse av beretning og regnskap for det forløpne år.

Dessuten behandler representantskapet forslag til budgett og alle andre forslag som måtte bli det forelagt til avgjørelse.»

Som nytt punkt B foreslås: «I representantskapet har ikke forbundsstyret stemmerett i voteringer angående dets egen virksomhet, men derimot i alle andre spørsmål.»

Som nytt punkt 6 foreslås: «Forbundets formann leder møtene, forsåvidt møtet ikke anderledes beslutter.»

Motivering:

Med de forandringer og tilføielser som her er foreslått vil forbundets lover komme helt i overensstemmelse med Landsorganisasjonens lover § 8, punkt 4, 5 og 7.

Fra representantskapet:

Forslaget kan ikke anbefales til vedtagelse.

Lars Bergundhaugen: Alle de fastlønnede tillitsmenn kan ikke ha sete i forbundsstyret. Det må være en begrensning. Fra de fastlønnede må det være nok med 2 mann i forbundsstyret.

Idar A. Kleveland: Etter at vi har besluttet en ny tillitsmann, så bør disse forslag oversendes redaksjonskomitéen for å avgjøre hvem av tillitsmennene som skal være med i forbundsstyret.

Jørgen Hersleb: Jeg kan ikke være med på å innskrenke forbundsstyret til 5 mann. Jeg vet ikke hvor meget det koster; men det er ikke avgjørende.

Hans Røste: Når det gjelder antallet av forbundsstyremedlemmer, så mener jeg det er uheldig å gå til innskrenkning. Jeg vil anbefale den nuværende ordning.

Votering: Kleveland's forslag om å oversende forslagene til redaksjonskomitéen blev vedtatt.

§ 14.

N. A. F., avd. 102, foreslo:

I paragrafen tilføies et nytt punkt 4 sålydende: «Formannen må påse at det i hans eller næstformannens fravær ved kontoret, innkalles et av forbundsstyrets medlemmer som leder den daglige drift på kontoret.»

Motivering:

Da det inntreffer at både formannen og næstformannen er bortreist på samme tid i embeds medfør, er det vanskelig å kunne få ekspedert de løpende saker tilfredsstillende, samtidig som saker av betydning blir unødig forsinket.

Olav Braathen: Kunde ikke forslaget trekkes tilbake etter at man nu har fått 4 mann?

Charles M. Olsen optok imidlertid avdeling 102's forslag.

Olav Braathen foreslo bibehold av den nuværende paragraf.

Votering: Avdeling 102's forslag blev vedtatt.

§ 18. «Arbeidsmanden».

Notodden og Omegns Arbeidsmandsforening foreslo ad punkt 1:

I første halvdel av hvert kvartal utsender forbundets hovedkontor fagbladet «Arbeidsmanden».

Drammen og Omegns Jernbanearbeiderforening foreslo ad punkt 3:

Foreningen foreslår at «Arbeidsmanden» blir å omsende direkte til medlemmene.

Motivering:

Da de fleste av våre anleggsforeninger ofte er spredt over til dels milevide strekninger, blir tilslutningen til møtene mange ganger dårlig, og er det aldeles håpløst å få bladet omsendt til alle medlemmene.

N. F. A., avd. 102, foreslo ad punkt 3:

Forbundet distribuerer «Arbeidsmanden» gjennom postvesenet til samtlige medlemmer.

Omkostningene hermed bestrides av forbundskassen.

Fra representantskapet forelå:

Representantskapet er enig i at man bør søke innført den ordning at «Arbeidsmanden» sendes direkte til medlemmene og vil fremme innstilling herom til landsmøtet.

Kristian Moljord: Jeg kan være enig i at alle burde få «Arbeidsmanden», men det er en ting jeg vil sette fingeren på og det er at bladet må bli redigert slik at det virkelig har betydning for forbundets medlemmer. Vi innsendte krav om at de kriseavtaler som var opprettet, blev optatt i fagbladet; men det blev ikke gjort. Derimot blev det etter «Arbeidsgiveren» så vidt jeg forstår inntatt en meddelelse om at man hadde

fått 6 pct. i lønnstillegg. Da får man innta kriseavtalene. Det var også en opfordring til medlemmene om å skrive i bladet og det er jeg enig i; men det er galt at redaktøren alene skal avgjøre hvad som skal inntas.

Johs. M. P. Ødegård: Representantskapet behandlet også dette spørsmål og det var meningen å komme frem med en nærmere oversikt over hvad det vilde koste å sende bladet til samtlige medlemmer. Hvad portoen angår så blir det det samme som nu; men vi må ha et personregister på en annen måte enn hvad vi nu har. Det er en affære som koster en del penger; men går man over til et slikt register så forenkler det også avisens omsendelse. Men det er en ting jeg vil be landsmøtet være opmerksom på og uttale sig om og det er at det kan bli adskillig retur ved at medlemmene ambulerer. Hvis man således skulde risikere meget retur, så kanskje flere medlemmer derved overhodet ikke fikk avisen. På bakgrunn av det var det at jeg forslo saken oversendt det kommende forbundsstyre. Det spørsmål Moljord var inne på om kriseoverenskomstene, så er dertil å si at det var ikke fra «Arbeidsgiveren» at det om 6 pct. lønnstillegg kom; men det var faktisk en opgang i basisen. Jeg tar ansvaret for det Moljord var inne på. Kriseoverenskomstene har vært inntatt i beretningene og det har således ikke vært forsøkt å lage nogen hemmelighet av det. Den anmodning som var rettet til medlemmene om å skrive om arbeidsforholdene i bladet har ikke blitt fulgt. Det er ingen makt her i landet som kan bestemme over bergverksdriften; men verden som sådan.

Konrad Nordahl: I det forbund jeg tilhører har vi den ordning med å sende bladet direkte til medlemmene. Men det er en dyr ordning. Man må da ha en fast dame til å passe registret og forestå ekspederingen. Men det er en tilfredsstillende ordning.

A. Ahlstrand: I Jern- og Metallarbeiderforbundet er det stadigere forhold enn hos oss. Vi har mer ambulerende medlemmer og derfor blir denne ordning dyrere for oss enn andre forbund.

Kristian Moljord: Når Ødegård sier at kriseoverenskomstene er kommet inn i beretningene, så er det en sannhet med modifikasjoner. Den blir heller ikke lest av alle medlemmer. Da vi besluttet å sende inn krav om inntagelse av kriseavtalene i fagbladet var det på grunn av den artikkel som var inntatt fra «Arbeidsgiveren» om at vi hadde fått et generelt lønnstillegg av 6 pct., hvad vi ikke hadde fått.

Karl Bottenvand: Det vilde vært en fordel å få bladet direkte til medlemmene. Den nuværende ordning er ikke bra. Når det gjelder bladets redigering, så har vi oplevet litt av hvert. Det har bl. a. vært benyttet i politisk øiemed og til det har vi jo nok av politiske aviser. Fagbladet bør ikke utnyttes politisk. Sulitjelma har ikke til dags dato sett at de har opnådd 6 pct. lønnstillegg. Det er forklaring at man under de forhold vil gi medlemmene en redegjørelse og når man ikke får det inn blir det misnøje.

Johs. M. P. Ødegård foreslo:

«Med hensyn til den fremtidige ordning med omsendelse av «Arbeidsmanden» oversendes dette det kommende forbundsstyre til behandling.»

Strek blev satt.

Jørgen Hersleb: Når man har sett på fagbladet i de siste år, så må det vel ha vært noget i stykker. Det minste vi kunde forlange var at det blev laget en leder i hvert nummer. Man får også en beklemmende følelse når man hører Moljords uttalelser her om at de ikke får inn det de ber om i fagbladet. Medlemmene får ikke kjennskap til beretningene og dermed heller ikke til forholdene, slik som de kan få det gjennom fagbladet. Med hensyn til bladets distribuering er jeg enig i at det oversendes det nye forbundsstyre.

Haakon J. Øvstegaard: Som fagbladet nu har vært utdelt, så kan det vel sies meget på det. Men å sende det direkte til medlemmene kan også bli vanskelig. Hos oss får samtlige medlemmer bladet når de har betalt sin kontingent.

Olav Braathen: Jeg syntes sannelig fagbladet var for kostbart som det nu er og skal vi da fordyre det ennu mere, så blir spørsmålet om det er verd dette. Nu er det så at de fleste fagforbund har sine fagblad, så jeg vil ikke foreslå at vi ikke skal ha fagbladet. Men er det riktig å fordyre dette enda mer?

Peder Rengaard: Det var selvsagt ønskelig å få bladet tilsendt direkte; men når man hører at det blir dyrt, så kan man være med på Ødegårds forslag. Når det er kritisert at kriseoverenskomsten ikke er inntatt, så vil jeg si at det også var andre avdelinger som hadde interesse av det; men jeg mener det var riktig av Ødegård å gjøre som han gjorde. Med hensyn til 6 pct. økning så fikk vi i 1933 6 pct. tillegg på 1932, men kobberprisen sank og derfor fikk vi ikke se tillegget.

Alb. Karlsen: Med hensyn til at ikke kriseavtalen blev inntatt, så er jeg ikke enig med Moljord. Det er ikke heldig å innta de dårligste overenskomster, det vilde være heldig å få bladet utsendt direkte; men spørsmålet er om vi kan skaffe oss noen inntekter. Jeg er enig i Ødegårds forslag. Braathens opfatning må ikke komme til uttrykk i det kommende forbundsstyre.

Johs. M. P. Ødegård: Det om kriseoverenskomsten er jo bekreftet av Rengaard og han har forklart hvorfor ikke lønnstillegget blev effektivt. Jeg er glad over den interesse som er vist her om bladet og jeg håper at også medlemmene skal bli interessert.

Johan Berlid: Når jeg forlangte ordet så var det på grunn av en uttalelse om at vi ikke måtte ha politisk stoff i fagbladet. Det er jernbaneanleggenes arbeidere som ofte nettop har bygget op de politiske partier, og jeg kan ikke forstå at vi ikke skulde ha politisk stoff i bladet. Jeg vil for øvrig anbefale Ødegårds forslag.

Votering: Johs. M. P. Ødegårds forslag blev enstemmig vedtatt.

Ordstyreren: Valgkomitéen har møte klokken 15.

Formiddagsmøtet fredag 11 oktober innstilles.

Adolf Lien og Ole Bech foreslo formiddagsmøtet imorgen innstilt på grunn av komitéenes arbeide.

Votering: Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Ordstyreren refererte følgende telegram:

Fellesmøte av samtlige fagforeningsstyrer i Kristiansund finner brokonflikten berettiget. Krever forbundets støtte til streiken.

Olaf Aasprang, møtets dirigent.

Formannen: Det var for ikke lenge siden 5 lag som var beskjeftiget på dette arbeide hovedsakelig fra Kristiansund. Så blev et lag satt utenfor og et annet lag fra en nabokommune blev inntatt. Man gikk så til konflikt, og det nye lag nedla også arbeidet da de blev bekjent med forholdet. Det blev gjort henvendelse til veidirektøren om å få en ordning; men vi fikk den beskjed at overingeniøren ikke hadde noget imot å innta det gamle lag og også det nye; men det var ingen penger igjen. Vi fikk senere beskjed om at det var 11 000 kroner igjen. Slik ligger saken an og en av representantene derfra på landsmøtet har deltatt i forhandlingene med veidirektøren. Vi fant i forbundsstyret at det var riktig å gi disse understøttelse for 2 uker; men fant ikke å kunne gi understøttelse videre, da arbeidet jo foreløbig ikke kommer i gang av mangel på penger.

Idar A. Kleveland: Konflikten opstod etter at jeg var kommet hertil. Ødegård gir ikke en helt korrekt fremstilling av saken da telegrammet om arbeidsstans innløp. Man må da også nevne den langvarige konflikt vi hadde i anledning av at det var nødsarbeide. Imidlertid er det for såvidt greit at det nu gjaldt et prinsipp om ansienniteten, og det gjelder to foreninger. Så snart laget fikk beskjed om at det ikke kunde inntas så holdt de møte og besluttet å blokere arbeidet, og det lag som blev ansatt nedla også arbeidet. Jeg fikk i forbundsstyret inntrykk av at det ikke vilde godkjenne konflikten på 2 undtagelser nær. Når dette telegram er kommet så er det fordi det her gjelder en prinsippkamp for veiarbeiderne i distriktet. I de siste 2 år har veidirektoratet og de lokale myndigheter søkt å lage det om til nødsarbeide; men takket være arbeidernes samhold så har det ikke gått. Jeg vil foreslå:

«Konflikten ved vei- og broanlegget Kristiansund—Frei godkjennes og understøttelse ydes etter forbundets lover.»

Chr. Henriksen: I tilslutning til det Ødegård sa så gav vi uttrykk for at vi ikke kunde godkjenne denne konflikt som ordinær. Derfor undersøkte vi saken i veidirektoratet og fikk bekreftet at de var villig til å ta inn begge lag igjen. Jeg kan ikke forstå at landsmøtet kan godkjenne en konflikt på et slikt grunnlag. Vel er det så at de som tidligere hadde arbeidet skulde ha fortrinsrett. Vi så på det slik at også de andre hadde krav på understøttelse og de fikk også understøttelse. Nu vel, det får bli landsmøtets sak å avgjøre om man vil godkjenne konflikten som ordinær.

Bj. E. Petersen: Forholdet var uklart, så det blev utsatt i forbundsstyret. Jeg forstod det slik at vi derfor skulde se å få det klarlagt i veidirektoratet. Men Kleveland og hans folk mente at de andre ikke skulde ha understøttelse, men det mente jeg disse hadde krav på.

Oskar Kvernebo: Vi mente at vi skulde løse denne floke på tilfredsstillende måte, men så viser det sig at det ikke er mer penger igjen til arbeidet, og da kommer saken i et annet forhold. Da fant vi det riktig

å gi understøttelse i 2 uker; men å gi understøttelse ytterligere går ikke an på det nuværende tidspunkt.

Votering: Ved alternativ votering mellom Kleveland og forbundsstyrets forslag blev Kleveland vedtatt med 67 mot 58 stemmer som blev avgitt fra forbundsstyrets.

§ 19. Stedlige styrer.

N. A. F., avd. 102 foreslo:

Ad punkt 1.

«I byer eller landdistrikter, hvor det er to eller flere avdelinger skal disse oprette stedlige styrer, som består av to eller flere representanter fra hver av de tilsluttede avdelinger.»

Jørgen Hersleb: Når avdeling 102 har foreslått at ordet «kan» utgår og «skal» settes i stedet, så har det sin årsak i at vi har følt savnet av et stedlig styre, da vi hadde konflikten her i byen. Vi tok initiativ til et sådant, men fikk bare tilslutning fra avdeling 21. På et fellesmøte av de to var vi enige om å utvide rammen til Akershus. Våren 1933 blev så stedlig gruppe dannet og vi trodde vi var i overensstemmelse med loven, men det viste sig senere ikke å være tilfelle. Forbundet er flere ganger gjort opmerksom på at denne gruppe er dannet og meddelelse blev sendt om gruppens arbeide og om hvem som var valgt. Senere blev det søkt om bevilgning, men vi fikk aldri svar på det. Den 5 september blev det dannet et stedlig styre av veiarbeiderne i Akershus. Jeg vil spørre: Hvorfor skal det lages så meget krøll når forbundsstyret vet at vi har dannet en gruppe av vei- og anleggsarbeidere. Og når de ovenikjøpet vet at denne gruppe har arbeidet godt. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet pålegger det nye forbundsstyre å få i stand en sammenslutning mellom disse to grupper det her gjelder.»

Votering: Avdeling 102's forslag blev vedtatt mot 2 stemmer.

Ordstyreren: Forbundsstyret har møte kl. 14.30.

Man diskuterte derefter Jørgen Herslebs forslag. (Se like ovenfor.)

Alb. Karlsen: Dette forslag er vel noget analogt med det vi behandlet igår her om avdeling 102 og avdeling 21, og jeg tror ikke det er riktig å vedta en ting her som kan gripe forstyrrende inn. Jeg vil henstille at man stemmer mot forslaget.

Charles M. Olsen: I motsetning til foregående vil jeg henstille til landsmøtet å vedta dette, og det er i overensstemmelse med fagkongressens beslutning. Det er naturlig her å centralisere arbeidet.

Jørgen Hersleb: Vi kan tydeligere si at første året vi hadde denne gruppe så fikk vi støtte av samorganisasjonen. Andre året søkte vi også samorganisasjonen og forbundet, men da fikk vi svar fra samorganisasjonen om at det lå utenfor dens virkeområde. Men nu da samorganisasjonens ramme er utvidet så kan vi få støtte. Det stedlige styre av veiarbeidere i Akershus er bare på papiret. Mens vi som har vist at vi både kan og vil arbeide, vi blir avvist av forbundet.

Chr. Henriksen: Det er bare det å si til Hersleb at veiarbeiderne hadde et stedlig styre i Akershus, og det er ikke systemets skyld at de ikke gjør noget. Vi får håpe at det stedlige styre som nu er dannet, viser

større interesse og jeg kan ikke forstå annet enn at avdeling 102 har nok arbeide allikevel.

Bj. E. Petersen: Da forbundsstyret blev innkalt til dette møte var det fordi de vilde ha forbundsstyret med sig. Jeg møtte der som representant for veiarbeiderne. De har ikke interesse av å samarbeide med anleggsarbeiderne og med dem på nødsarbeide. Man har ikke de samme interesser her.

Karl Edvardsen: Jeg må beklage at Petersen har så dårlig erindring. Det stedlige styre er ikke dannet bare av avdeling 102 og 21. Veiarbeiderne har også interesse av dette samarbeide.

Strek blev satt.

Knut Hartmark: Når det gjelder å danne stedlige styrever for veiarbeiderne så tror jeg det er riktig å få det for hvert fylke. Ved å blande flere sammen tror jeg det blir tungvint å arbeide. Vil man det så får man gjøre det uten at landsmøtet fatter beslutning herom.

Charles M. Olsen: Det er en negativ linje Henriksen her fremholder. Det samme blev anvendt ved sammenslutningen av Oslo og Romerikes samorganisasjoner. Men der kom man i ynkelig mindretall. For oss spiller det ingen rolle hvilket arbeide vedkommende har. Veiarbeidernes dårlige økonomi skulde tilsi dette samarbeide. Det er her vi økonomisk kan hjelpe. Det stedlige styre av veiarbeidere i Akershus har hittil intet arbeide utført.

Jørgen Hersleb: Jeg vil påtale Petersens uttalelser her om at veiarbeiderne ikke har interesse av å samarbeide med nødsarbeiderne i Oslo og jernbanearbeiderne i Oslo og omegn. De har gått sammen om dette arbeide for å hjelpe veiarbeiderne. Vi kan utføre agitasjon her uten støtte fra forbundet.

Ragnar Fossum: Jeg er ikke enig i Herslebs forslag og må være enig med Alb. Karlsen i at dette er analogt med det vi behandlet tidligere her om avdelingene 102 og 21. Vi vil ha frabedt oss en slik ordning, for den vil bli tungvint.

Votering: Jørgen Herslebs forslag blev vedtatt:

§ 32. Forholdet under konflikter.

Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening, avd. 233, foreslo:
Ad punkt 5.

«De som har vært streikebrytere og fått ordnet sig med forbundet en gang, kan ikke ved å begå samme forbrytelse, atter bli optatt som medlem av forbundet.»

Fra representantskapet forelå:

Representantskapet foreslår at punktet gis følgende ordlyd:

«De der har optrådt som streikebrytere og fått ordnet sig med organisasjonen en gang, kan ikke efter å ha begått samme forseelse atter bli optatt som medlem av organisasjonen uten godkjennelse av representantskapet.»

Anders Haugen: Jeg vil anmode representantene om å stemme for vårt forslag.

Ingv. Løgavlen: Som man vil erindre i representantskapet så dis-senterte jeg her. Jeg mente det var bedre å beholde den nuværende para-graf enn å vedta den forandring representantskapet foreslår. Min erfaring går ut på at det vil bli en tungvint ordning med at representant-skapet skal godkjenne disse ting. Da kan man jo bli gående i lang tid uten å få saken ordnet. Jeg vil hvis Vestfoldbanens forslag blir for-kastet subsidiært foreslå bibehold.

O. E. Våde anbefalte Vestfoldbanens forslag.

Arne Sørensen: Når jeg slutter mig til foregående taler og ikke kan være med på representantskapets forslag er det fordi at streikbry-teri er ingen forseelse, men forbrytelse.

Justin Rødås: Jeg vil anbefale det forslag som er innsendt her. Vi har ikke nogen interesse av disse som spekulerer i organisasjonen og går inn og ut.

Alb. Karlsen: Burde ikke disse forslag sees i forbindelse med § 2 punkt 5 og 6 som blev oversendt redaksjonskomiteen?

Ordstyreren: Jeg vil foreslå det.

Votering: Ordstyrerens forslag blev vedtatt mot er par stemmer.

Punkt 5: Forsjellige forslag.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 5: *Forskjellige forslag.*

Ludvig Antonsens eksklusjon.

Fra Kvinnesdal Jernbanearbeiderforening, avd. 30, forelå:

Ludvig Antonsens eksklusjon i Norsk Arbeidsmansforbund på landsmøtet i 1925 optas til behandling av landsmøtet i 1935. Samti-dig henstilles om at Ludvig Antonsen innkalles under sakens behand-ling.

Jon Ulseth: Som landsmøtets representanter vel har sett så fore-ligger her et forslag fra Østre Kvinnesdal Jernbaneforening hvor det kreves at Antonsens eksklusjon skal optas til fornyet behandling. Jeg har da som representant for nevnte forening fått i oppdrag å gi Lands-møtets representanter opplysninger om på hvilken måte og av hvilken grunn foreningen fant å måtte kreve saken optatt.

På stiftelsesmøte av Østre Kvinnesdal Jernbaneforening den 14 novbr. 1934 forelå det en anmodning fra Antonsen, om foreningen var villig til å forsøke å få Antonsens eksklusjon ophevet. Saken blev inn-gående debattert, og ved voteringen blev Antonsens anmodning tatt til følge. Det blev da på møtet valgt en komite på 2 mann som fikk i oppdrag å formulere en skrivelse til forbundets forretningsutvalg. Denne skrivelse blev senere godkjent av foreningens styre

Skrivelsen hadde følgende innhold:

Et fhv. medlem av forbundet Ludvig Antonsen, som for endel år tilbake blev ekskludert av forbundet, har søkt vår forening om med-virkning til å få nevnte eksklusjon ophevet; — eller subsidiært å kunne få eksklusjonsgrunnlaget prøvet ved en ny landsmøtebehandling av saken. Antonsen har selv erklært for vår forening: At hvis forbunds-styret går med på, at saken på nytt kan bli forelagt førstst. landsmøte,

med like rett for begge parter å forsvare sin rett, så er Antonsen villig til å bøye sig lojalt for den eventuelt fattede landsmøtebeslutning.

For en flerhet av våre foreningsmedlemmer er sakens forskjellige punkter lite kjent, men vi finner grunn til å anføre: At slik som forholdene nu er, må de sies å være til skade, ikke bare for Ludv. Antonsen personlig, men også for forbundet og organisasjonen som helhet betraktet, tillike som det må bli til stor skade for vår forening, idet hevdelsen av org. prinsipper som: «100 pct. organiserte eller ingen uorganisert på arbeidsplassen vanskelig vil kunne håndheves, når det skal tolereres, at Antonsen som et ekskludert medlem uorganisert kan stå der upåtalet.

Vi vil da i henhold til beslutning i vår forening av 14 januar d. å. anbefale forbundsstyret å opta saken til drøftelse og imøteser vi derfor snart forbundets meddelelse eller nærmere ordre, og tegner pr. 11 februar 1934.

For Østre Kvinnedal Jernbanearbeiderforening
Jørg. Rønning, formann. Math. Kallan, sekretær.

På denne skrivelse var der i desember 1934 ennu ikke innløpet noget svar fra forbundet, og foreningen besluttet da at foreningens viseformann skulde ta en tur op på forbundets kontor når han reiste hjem til jul. Resultatet av denne konferanse blev da at det forelå et svar fra forbundets formann datert 5. jan. 1935 sålydende:

Østre Kvinnedal Jernbanearbeiderforening.

Ved Deres forenings viceformann Iver Bjerknes har vi fått forespørsel om hvorvidt og på hvilke betingelser at Ludvig Antonsen kan gjenoptas som medlem av Arbeidsmandsforbundet, og skal vi i den anledning meddele, at der fra forbundets side ikke vil bli lagt nogen hindring iveien for at Antonsen kan gjenoptas som medlem av forbundet, men det måtte skje på nytt medlemskap. Forbundet vil ikke stille nogen særskilte betingelser for Antonsens medlemskap, og forsåvidt at han ønsker å ordne sig på de her nevnte vilkår, kan dette skje fra den tid som Deres forening bestemmer.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund Johs. M. P. Ødegård.

Forbundets svar blev referert på foreningens årsmøte i januar 1935. På dette møte besluttet at styret skulde innkalle Antonsen og at forbundets svar skulde forelegges ham. Antonsen blev da av styrets medlemmer rådet til å godta den av forretningsutvalget foreslåtte ordning. Antonsen svarer da, at det kan han ikke gjøre og motiverer sin vegring med det at hvis han godtar den av forbundsstyret foreslåtte ordning, så har han samtidig godkjent den av hovedstyret foretatte eksklusjon i 1923. Antonsens krav er at hans medlemskap skal være sammenhengende og at han får de rettigheter som forbundets lover tilsier. Foreningens formann oplyste på et møte senere hvordan saken lå an og stilte da de spørsmål: hvad akter fore-

ningens medlemmer å gjøre? Det blev da på dette møte valgt en komite på 3 mann som fikk i oppdrag å skaffe sig oplysninger om de fant at saken skulde føres videre og komiteens innstilling skulde da forelegges foreningen til fornyet uttalelse. Resultatet av komiteens undersøkelse kan man vel nesten si blev negativ, da det med det materiale komiteen kunde skaffe sig var umulig med sikkerhet å kunne slå fast at forbundets forretningsutvalg har begått noget forræderi under de tvistigheter som verserte ved Raumabanens 2 avdeling. Men det får bli Antonsens egen sak å bevise det. Da det er foreningens forutsetning med det krav at Antonsen blir innkalt under sakens behandling med rett og plikt til å bevise sin påstand. Komiteen hadde samtale med flere jernbanearbeidere som var medlemmer av Vermaforeningen den gang striden stod på og de sier for de flestes vedkommende at Antonsens opptreden var helt korrekt og fullt forsvarlig under de råtne forhold som der blev satt i sving av organiserte arbeidere, men med arbeidsgiverånd. Og de kan ikke med sin beste vilje fri sig fra den opfatning at Antonsen er urettferdig behandlet, og ut ifra disse oplysninger har da foreningens medlemmer krevd saken optatt til behandling. I slutten av juni måned hadde komiteen sitt avsluttende møte; der blev det fremsatt 2 forslag et som gikk ut på at saken ikke kreves optatt på landsmøtet. Dette forslag fikk flertall. 2 stemmer i komiteen, mindretall, 1 mann, foreslo at foreningens subsidiære forslag av 14 januar 1934 oprettholdes. Ved voteringen over de 2 forslag blev komiteens mindretallsforslag vedtatt med 14 mot 3 stemmer som avgas for komiteens flertallsforslag.

Jeg spurte Antonsen forleden dag, hvis foreningens krav blev avvist av landsmøtet og foreningen fattet sådan beslutning enten inn i foreningen eller vekk fra arbeidsplassen. Han gav da det svar, at skjønt det ikke smaker var han da nødt til å ta det borgerlige rettsapparat i bruk for der å få saken klarlagt og der få den beskyttelse som en sådan rett muligens kunde gi. Og da er det et spørsmål, kan organisasjonen la det gå så langt? Få hele den 10 år gamle sak rullet op for offentligheten, jeg mener nei. Spørsmålet om at Antonsen skal fjernes fra sitt arbeide her blir ganske sikkert aktuelt da et sådant forslag er vedtatt av Bakke Jernbaneforening enten inn i foreningen eller vekk fra arbeidsplassen og det stedlige styres arbeidsutvalg har da besluttet å kreve at samtlige foreninger av jernbanearbeidere i Vestagder tar stilling til saken, og jeg for min del tror at Bakke Jernbaneforenings forslag blir vedtatt, og da kan man vel i all anstendighets navn ikke gi Ludvig Antonsen nogen forrett fremfor andre uorganiserte, det vilde da av Antonsen bli oppfattet som en fallitterklæring og det kan da føre til at de andre uorganiserte kan bli verre å få til å bøye sig for foreningskrav.

Jeg vil tilslutt henstille til representantene her at de stemmer for foreningens krav om å få saken gransket, så man for fremtiden slipper å befatte sig mere med saken Ludvig Antonsen og forbundets ledelse. Umiddelbart foran landsmøtet hadde jeg en konferanse med Antonsen og han fremholdt herunder at hvis man avsto å opta hans

sak så vilde han henvende sig til de borgerlige domstoler og det er vel ingen som har interesse av en slik offentliggjørelse.

Alb. Karlsen: Man skulde ha ventet at man nu var ferdig med denne sak. Den har gått for sig helt fra 1923 og i 1925 vedtok landsmøtet å ekskludere ham. Skulde da dette landsmøte være mer kompetent enn landsmøtet i 1925 og nu gå til ophevelse av beslutningen fra den gang? Jeg skal ikke komme inn på selve saken, men jeg synes Antonsens forlangende er drøit. Han har selvfølgelig anledning til å bli medlem av forbundet, men han må underordne sig under forbundets lover. Jeg vil foreslå:

«Idet landsmøtet er av den opfatning at Ludvik Antonsen kan bli medlem av forbundet på de betingelser som forbundslovens § 32 fastsetter, blir forslaget fra avdeling 30 ikke å behandle.»

Jeg går da ut fra at landsmøtet straks kunde vedta dette, så bortfaller debatten derom.

Besluttet nu først å votere over Alb. Karlsens forslag.

Votering: Alb. Karlsens forslag blev vedtatt med stor majoritet. (Mot 2 stemmer.)

G. Utlån av forbundets midler.

Fra Fossum Jernbanearbeiderforening, avd. 181, forelå:

Landsmøtet pålegger det nye forbundsstyre at utlån må ikke finne sted. Samt pålegger forbundsstyret å få mest mulig av de eldre lån innfridd.

Motivering:

I de senere år det har vært noget krav i en eller annen retning fra anleggsarbeiderne så har vi alltid blitt møtt med den beskjed fra forbundet: Forbundets økonomi er så dårlig for nærværende, må bestemt fraråde på det nuværende tidspunkt. Eller tiden er uheldig for å fremme noget krav. Dette må det bli slutt med. Utlånene i aktiva viser noget annet.

Olaf Angvik optok forslaget og anbefalte det vedtatt.

Votering: Uten debatt blev forslaget vedtatt mot 1 stemme.

H. Omsendelse av landsmøtets protokoll.

Fossum Jernbanearbeiderforening, avd. 181 foreslo:

Protokoll over landsmøteforhandlingene utsendes i minst 5 eksemplarer til hver tilsluttet forening.

Motivering:

Som det har vært så har protokollen kommet med et eksemplar, og det blir da nærmest for arkivet, men ved dette forslag så kan flere som ønsker det, få anledning til å studere de saker som har vært behandlet, og det skulde opveie merutgiften.

Olaf Angvik foreslo:

«Landsmøtets protokoll trykkes og omsendes til forbundets avdelinger i forholdet 1—5 efter medlemstallet.»

Peder Rengard: Som forslaget foreligger her så kunde det være riktig å tale imot av hensyn til de store foreninger. Men jeg vil være med på det nye forslag.

A. Ahlstrand: Det har vært gammel praksis at vi har sendt fra 1—3—4 eksemplarer til foreningene. Det blir for kostbart om man skal sende ennu flere eksemplarer.

Justin Rødaas: Som det har vært hittil har foreningene bare fått noen få eksemplarer. Det har nu betydning at medlemmene blir bekjent med forhandlingene og vi burde for eksempel kunde sende 1 for hvert 50 medlemmer.

Ordstyreren: Forslagene må være slik å forstå at alle avdelinger skal ha 1 eksemplar og forøvrig inntil 5 til de største avdelinger.

Ingv. Løgavlen: Hvis man mener at det i Oslo f. eks. er nok med 5 eksemplarer til de store foreninger så kan jeg gå med på ordstyrerens fortolkning om 1 eksemplar til alle avdelinger og inntil 5 til de store avdelinger.

Karl Bottenvand: Det var i 1932 stor efterspørsel efter landsmøte-referatet i Sulitjelma. Jeg vil foreslå:

«Protokoll omsendes til foreningene i forhold til medlemstallet, dog ikke over 15 protokoller til hver forening.»

Knut Hartmark: Vi må ha fra 2 eksemplarer og opover. 1 eksemplar blir jo alltid liggende i arkivet.

Jørgen Hersleb: Forslaget om 1 eksemplar for hvert 15 medlemmer kan jeg ikke være enig i. Men vi kunde være enig i at det blev optil 15 protokoller for den største avdeling. Vi greier oss med 5 eksemplarer.

A. Ahlstrand talte mot forslagene som gikk ut på utvidelser.

Lars Bergundhaugen: Også de små avdelinger må få mer enn en protokoll, da man jo også må ha 1 i arkivet.

Charles M. Olsen: Det er av stor betydning at samtlige representanter får sig tilsendt 1 eksemplar og avdelingene så efter antall medlemmer. Jeg vil foreslå:

«Der tilstilles hver landsmøterelevant en protokoll. Derefter tilstilles avdelingene protokoller efter medlemsantallet, maksimum 5 eksemplarer.»

Votering: Samtlige forslag besluttet oversendt redaksjonskomitéen.

Fest på Ekeberg.

I anledning forbundets 40 års jubileum avholdtes det fest fra klokken 19 på Ekeberg-Restauranten, hvori deltok landsmøtets gjester og representanter. Festen var i alle deler vellykket.

Jernbaneanleggenes representanter konfererer.

Representantene for jernbaneanleggene blev opfordret til å møte til konferanse næste formiddag klokken 10.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet torsdag 10 oktober.

Ordstyrer: H. O. Jupskaas.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes med en mindre uvesentlig bemerkning.

Forskjellige forslag fortsatt

D. Lettere adgang til billig jord.

Man gikk derefter over til dagsordenens punkt 5 D: *Lettere adgang til billig jord.*

Fra Øksendal Jernbanearbeiderforening, avd. 11, forelå:

Vi henstiller til forbundet å innsende til riksstyret et kraftig krav om at det må bli en lettere adgang til å få billig jord, om mulig gratis. Da vi er opmerksom på at en masse anleggsarbeidere og fiskere ikke evner å ernære sig og sin familie uten den støtte et eget hjem med en tilliggende jordvei kan gi. Vi ser jo over alt en masse god jord ligger øde.

Ad denne vei finner vi at det blir leveligere vilkår både for arbeidere og fiskere og den største hjelp til å motarbeide krisen.

Fra representantskapet forelå:

Der vil bli gitt nærmere utredning av spørsmålet og fremlagt innstilling til landsmøtet.

Statsråd Hans Ystgaard innledet og uttalte:

Hvis vi selv i en rastløs tid — tar et øieblikk for å se litt på historien, finner vi, at menneskehetens kulturelle utvikling med overgang fra barbariets og villskapens epoke til civilisasjonen, har vært knyttet sammen med dyrkning av jord, med fast busetnad og ophør av nomadelivet.

All kultur er dyrken først og sist av jord.

Det er moderstyrken som bak plogen gror.

Samfundslivet frem, by og bygd og hjem.

Et samfunds undergang skjedde da, når de styrende i samfundet hindret folket i å få adgang til jord. Jeg minner om det romerske rikes undergang.

Da Erling Skjalgson på Sole gav sine treller fri, da var det å skaffe dem jord.

Jordspørsmålet er kjernepunktet i det sociale spørsmål i de norske bygder. Skal det bli mening i det socialistiske arbeide, så må jordspørsmålet løses. Blir ikke det løst, så kan vi lappe alt vi vil. Det blir bare fjasko av alt sammen.

Det hjelper ikke å bygge skoler, veier o. s. v. hvis ikke jordspørsmålet løses. Likeså lite som det er hjelp i å reise veggene i et hus før grunnmuren er lagt.

Vil vi frem til kamp mot arbeidsledigheten på landsbygden, og bedre jordbrukets kår, er det mange spørsmål som melder sig, og for det første disse 4:

1. Hvorledes er jorden fordelt.

2. Hva kan skogene yde i arbeide fremover.

3. Hvor store er småbrukene idag, og hvor store kan de bli.

4. Hvor hurtig og hvor mange bureisingsbruk kan vi skaffe.

For å se på dette tar jeg for mig en bygd i et bra strøk av landet. Jordmatrikkelen for bygda viser, at 65 gårder i bygda eier sammenlagt ca. 76 pct. av den matrikulerte jorda. 462 særskilt skyldsatte busteder og småbruk eier sammenlagt ca. 12 pct. Resten eier utenbygds skog- og brukseiere.

Nu må en selvsagt være klar over at disse procenttall ikke gir det korrekte tall for verdiene i bygda. Så stor er ikke forskjellen. Men det viser i hvert fall, at fordelingen av jorden — i grunnen — er gal.

Bygda har et totalareal av 497 080 mål. Av dette er 33 560 mål plogland og hage, 325 430 mål er produktiv skogmark.

Efter landskogtakseringen er den samlede tilvekstmassen skogene satt til 52 600 m³. Nu er det selvsagt alltid farlig å ta ut av skogene all den tilvekstmassen den har. Det viser sig da her at det heller ikke blir gjort. Efter de opgaver skogmesteren har, viser det sig at det i de siste 5 årene er blitt utdrevet 40 577 m³. pr. år.

En vanlig dugende skogsarbeider hugger 2.34 m³. pr. dag. Efter dette gir huggingen 17 341 dagsverk. Efter den sams dagsverkspris, som Statistisk Centralbyrå regner med kr. 4.12 pr. dag, gir dette en samlet lønssum av kr. 71 415.52. Eller om man regner med en sams kubikkmeterpris av kr. 1.75, som er mest almindelig, gir dette kr. 71 009.75. Disse to måter å regne på, vil som en skjønner stemme nokså godt. Kjøring kan settes til kr. 1.60 pr. kubikkmeter. Dette gir kr. 64 923.20. Fløtning og merkning efter opgave fra skogmesteren kr. 20 288.50, grøftning og kulturarbeide kr. 9 924.94 i arbeidslønn. Sammenlagt gir dette kr. 166 581.56 i arbeidslønn. Regner man nu med den nevnte sams dagspris = 4.12 kommer man til, at skogbruket i bygda gir kr. 40 432 dagsverk. D. v. s. 400 mann kan settes i arbeide i ca. 4 måneder, eller om man vil: 270 mann i ca. 6 måneder. Tar man for sig bare huggingen, finner man, at dette gir arbeide til ca. 300 mann i to måneder.

Det tallet som man her kan regne med, kunde komme op litt her, når det gjelder skogkulturarbeidet, da dette arbeide her, som på mange andre steder, har blitt for lite påaktet. Dertil må man kunne regne med, at ved å få gode skogsveier, vilde meget av det trevirke, som nu blir liggende igjen i skogen bli bedre utnyttet. 361 småbruk, d. v. s. alle bruk bygda har mellom 5 og 50 dekar dyrket mark. Disse 361 bruk har idag 1821 mennesker. Brukene eier sammenlagt 3941 mål dyrket jord. Dette gir 11 mål pr. bruk, eller vel 2 mål på hvert menneske. Slik ser det ut idag. Men på disse 361 bruk, er det ennå igjen 4968 mål udyrket men dyrkbar jord. Brukene kan altså, uten tilskuddsjord få et totalareal på 8 899 mål plogland. Når dette blev dyrket, vil størrelsen av brukene bli gjennomsnittlig 24 mål pr. bruk eller om man vil regne med gjennomsnittstallet i fremtiden — opimot 5 mål på hvert menneske.

Til dette kommer så, at uten å skade naboeiendommene kan legges inntil disse bruk 3291 mål. Jeg har her ikke tatt med jord, som er dyrket eller blir brukt som kulturbeite. Dermed får brukene et totalareal

på 12 190 mål. Dette gir gjennemsnitt 34 mål pr. bruk, eller ca. 7 mål på hvert menneske. Nu regner jeg med, at som jordboniteten og værslaget er her oppe, skal 50 mål dyrket jord, gi arbeide og fullt underhold til en mann og hans familie. Jeg setter med andre ord levestandarden til en familie til den fulle utnyttelse av 50 mål dyrket jord. Dette er det mål, det skal arbeides frem imot. Man vil finne at 114 bruk til slutt blir selvberget av disse 361. Resten 247 bruk må familien fremdeles ta $\frac{2}{3}$ av sin levestandard utenfor bruket. Av dette vil man se at som stillingen er idag, ser det hele vonlaust ut. Selv om vi kunde regne med, at småbrukerne fikk alt skogsarbeide som bygda har, vilde det enda mangle meget på, at de hadde full utnyttelse av sin arbeidskraft. Men nu kommer det til at vi i bygda har ca. 250 jordløse arbeidssøkende. Hvor meget av skogsarbeidet som faller på disse, er det ikke mulig å ha sikker mening om. Men at de tar minst halvparten av arbeidet, kan man trygt regne med. Det er da klart, at småbrukerne i bygda idag er tvunget ned på en levestandard, som ingen steds hører hjemme, samtidig som de jordløse har det enda værre. Men vi må i all fremtid regne med, at skal småbrukerne i bygda få en levestandard, som den jeg her har pekt på — 50 dekar dyrket jord, — må de også ha alt det skogsarbeide som finnes i den samme bygd.

Det norske Arbeiderparti har en programpost som lyder slik: «Full utnyttelse av den nye jordloven til beste for den jordløse og de som har for lite jord.»

Vi har nu som alle vet, fått en jordlov. Denne loven må bli utnyttet, og Arbeiderpartiet har funnet det nødvendig å ta op en slik programpost om den fulle utnyttelse. Hvorfor det? Jo, for — det vi er redd det blir mange som vil legge sig på tverke, og hindre, at loven blir satt ut i livet. Herredsstyret og jordstyret kan stille sig uvillig og Stortinget kan nekte å yde de penger som trengs. Folk bør derfor være på vakt. Borgerpartiene hevder, at her er ingen jordhunger. Vi trenger derfor ingen lov. La oss se litt på dette. Vi må da ta for oss jordbruksstatistikken. Den kan fortelle oss, at tallet på bruk under 20 mål har øket fra 34 224 i 1865 til 54 327 i 1907 og 139 653 i 1929. En veldig økning. Forteller ikke dette om jordhunger? De større brukene har ikke øket i tall, tvertimot. De er blitt opdelte. Bruk over 200 mål har minket med fra 8 208 til 4 209 i 1929.

Vi skal merke oss disse tallene. Loven bygger på det prinsipp, at man skal søke å skaffe jord nok til å tilfredsstille behovet ad frivillig vei, ved kjøp. Men jordstyrene skal ikke sitte med hendene i skjødet og vente på, at tilbudene på jord skal komme av sig selv, det skal være aktivt. Det skal holde fortegnelse over jord som kommunen allerede fra før måtte være i besiddelse av, og hvis dette ikke er tilstrekkelig, så ta initiativet til innkjøp, helst ved frivillig handel, eller hvis dette ikke lykkes, enten ved ekspropriasjon eller ved benyttelse av kommunens forkjøpsrett i henhold til loven.

Det er dog i alle tilfelle — på hvilken måte enn overdragelsen finner sted, — herredsstyret som har bevilgningsmyndigheten. Jordstyret innsender begrunnede forslag om erhvervelse. Det er også meningen jordstyrene skal utstrekke sin aktivitet for å skaffe jord så langt

at det, der hvor det måtte passe, skal stå i forbindelse med eiendoms-meglere og andre som vanlig forhandler jord. Forutsetningen er de frivillige kjøp.

Først i det tilfelle at kommuner ikke ser sig istand til å skaffe jord ved frivillige overdragelser til rimelig pris, er det meningen, at lovens bestemmelse om ekspropriasjon skal komme i anvendelse. Anvendelse for ekspropriasjonsbestemmelsene er noget som av hensyn til forholdene og det erfaringene vil kunne vise. Men lovens blotte eksistens skulde man tro vilde bevirke at grunneierne blev villig til å selge overflødig jord frivillig. Jordkommisjonen delte sig i 3 fraksjoner med hvert sitt utkast til lov. Høire, venstre og Arbeiderpartiet. Landbrukskomitéen delte sig i ikke mindre enn fire fraksjoner. De springende punkter i lovforslaget er:

A. Tvungen avståelse av jord.

For at man kan få en liten orientering i partienes forslag, skal jeg nevne følgende: Høire sier, at tvungen avståelse bare kan kreves av udyrket jord. Sådan avståelse kan kreves fra selskaper, fremmede kommuner og utenbygdsboende, samt i fylker, hvor fylkestinget har uttalt sig for det, også for innenbygdsboende. Har en utenbygdsboende odelsrett til eiendommen likestilles han med innenbygdsboende hvad adgangen til tvungen avståelse angår.

Bondepartiet: Avståelse av udyrket jord kan kreves av selskaper, Staten, fremmede kommuner, utenbygdsboende og innenbygdsboende. Også dyrket jord kan kreves avstått innen visse grenser — fra utenbygdsboende, Staten, selskaper o.s.v. Fra innenbygdsboende skal derimot ikke kunne avkreves dyrket jord.

Venstre foreslår, at avståelse skal kunne kreves foruten av udyrket jord også av dyrket jord fra selskaper, fremmede kommuner samt fra utenbygdsboende. Venstre foreslår videre, at udyrket jord skal kunne kreves avstått fra innenbygdsboende, og hvis det gjelder jordopsamling skal det også kunne kreves avstått dyrket jord fra innenbygdsboende.

Arbeiderpartiet foreslår, at det blir adgang til å kreve avstått såvel udyrket som dyrket jord og gjør ingen særskilte undtagelser. Fra innenbygdsboende foreslår Arbeiderpartiet, at avståelse skal kunne kreves av udyrket jord samt av dyrket jord, når eieren har flere jordbruk eller jord som ligger slik at den best egner sig til eget bruk, eller når jorden må antas å ville bli vesentlig bedre dyrket ved å overlates folk som mangler jord, og endelig, når eieren og hans familie eier for meget jord i bygden. Samtlige fraksjoner gjør undtagelse fra ekspropriasjonen overfor innenbygdsboende for det tilfelle, at eieren vil dele gården mellom sine barn for at de kan få hvert sitt bruk.

B. Tvungen avståelse av skog og andre jordbruksherligheter:

Høire gir ikke adgang til tvungen avståelse av skog og andre jordbruksherligheter. De øvrige fraksjoner gir derimot adgang til sådan avståelse med særlig sikte på å få disse herligheter tilbake til bygdene og jordbrukene. Hvor langt man skal gå her er det imidlertid uenighet om.

C. Erstatningen:

Venstre og bondepartiet overlater dette til skjønnnet, mens Arbeiderpartiet i paragraf 21 Ot.nr. 15 for 1928 sier:

Ved erstatning legges til grunn den gjennomsnittlige inntekt eiendommen har hatt i de senere år, hvilken skatt det er betalt og den skyld den har, eller ved skylddelingen får. Erstatningen må ikke settes høyere enn hvad den med rimelighet kan betales av han som vil sitte med den og bruke den som jordbruk. Bruksverdien må være det avgjørende. Det er på flere punkter en del skilnad på jordloven og Arbeiderpartiets forslag til jordlov. Men det viktigste skille er spørsmålet om erstatningen. I jordloven heter det, at erstatningen skal fastsettes ved skjønn. Det er ingen regler for hvorledes dette skjønnnet skal gå frem. Skjønnnet vil derfor bli svært vilkårlig. I noen bygder kan prisen på den eksproprierte jord bli liten, i andre bygder kan den bli stor. Som regel er det vel fare for, at den oftest vil bli stor, kanskje altfor stor. Ekspropriasjonen skal alltid godkjennes av departementet. Dermed har selgeren garanti for, at prisene vil bli holdt godt oppe så lenge landet har borgerlig styre. Arbeiderpartiet foreslo bestemte regler for skjønnnet. Jorden skulde betales etter bruksverdien. Prisen skulde således ikke være større, enn at kjøperen kunde klare sig på jorden ved å bruke den som vanlig jordbruk.

Handelsprisen kan av forskjellige grunner ofte være nokså meget større enn bruksverdien. Og da Arbeiderpartiets vedtak om bruksverdien ikke er tatt med i loven, er det dessverre god grunn til å frykte for, at prisene ved ekspropriasjon oftest blir så store, at loven i praksis blir lite verd.

Det var delte meninger innen Arbeiderpartiet om en subsidiært skulde stemme for loven slik som den er, eller om en skulde holde strengt på Arbeiderpartiets forslag. Kapittel 4 i innstilling Odelst. nr. 15 for 1928 behandler husmanns-, bygsel- og leilendingsforhold. Vår husmannslov er fra 1851. I Danmark blev husmannsloven ophevet i 1848. «Weidemann», som møtte på Eidsvoll i 1814 sa: Om 20 år må alt leilendings- og husmannsvesen være avskaffet her i landet.

I 1917 blev husmannskommisjonen nedsatt. Denne avgav sin hovedinnstilling i 1921. Loven har vært nedvotert gang på gang, tildels bare med presidentens dobbeltstemme. Det blir nu anført av høire og bondepartiet, at husmannsvesenet avviker av sig selv. I 1865 var husmennenes antall 60 492, i 1917 17 600. Husmannsvesenet avviker sig på den måte at barna ikke vil leve under de kår som foreldrene har levet under som husmenn. Plassene blir utlagt til skog eller innlemmet i hovedbruket. Hvad det foreliggende lovforslag angår, var lovkomitéen enig i, at den begrenses til å gjelde eldre forhold enn loven.

Arbeiderfraksjonen har en bestemmelse som også gjelder fremtidige forhold, gående ut på avtaler, som herefter inngås om arbeidsplikt og leveringsplikt i forbindelse med eller som vilkår for jordleie, skal være ugyldig. Om de forskjellige bestemmelser foreslår fraksjonene:

A. Avløsning av arbeidsplikt:

Høire foreslo at adgangen til avløsning av arbeidsplikt bare skal gjelde arbeidsplikt etter tilsigelse.

Bondepartiet har ikke denne begrensning, men har i steden den undtagelse, at det skal være adgang til avløsning av arbeidsplikten, når det er å anse som fast gårdsarbeide. Venstre gjør ingen spesiell undtagelse fra adgangen til avløsning av arbeidsplikt som vilkår for husmanns-, bygsel- og leilendingsforhold. Videre gis der i venstres forslag adgang til å rette på andre uheldige forhold i slike leiekontrakter.

Arbeiderpartiet gir adgang til avløsning av arbeidsplikt og nyordning av leiekontrakten i nogen videre utstrekning enn venstre. For spesielt interesserte henvises til Odelst. prop. for 1928, § 22.

B. Forlengelse av leieforholdet:

Høire har ingen adgang til forlengelse av leieforholdet.

Bondepartiet gir under visse nærmere vilkår adgang hertil, dog med den undtagelse, at eieren kan fri sig fra forlengelse ved å gi leieren rimelig erstatning for hans fordringer av plassen.

Venstre har ikke denne undtagelse fra adgangen til forlengelse.

Arbeiderpartiet har heller ingen undtagelsesbestemmelse, men skiller sig fra venstre med noen forskjellige betingelser for forlengelse, bl. a. skal leieren ha sittet på bruket i minst 5 år. Venstre foreslår 10 år. Jordloven av 1928 betydde et fremskritt, for sin tid, og når resultatene av den er blitt så små, skyldes det ikke bare lovens ufullkommenheter, men kanskje i vel så høy grad den mangelfulle måte den er blitt praktisert på både fra jordstyrets, herredsstyrets og departementets side. Vi må komme frem til en langt bedre praksis, og jeg håper allerede at det i inneværende år skal vise sig at vi har nådd nogen resultater her. Revisjon av jordloven er et spørsmål som har vært ivrig drøftet de siste år. Og som kjent foreligger det to helt utarbeidede og begrunnede forslag til omarbeidelse og utvidelse av loven. Det ene fremsatt av stortingsmann Hornsrud ifjor, og det annet utarbeidet av en komité, nedsatt av Norsk Bonde- og Småbrukerlag i 1932 med gårdbruker Laabak som formann, og bl. a. professor Borgedal som konsultativt medlem. Hornsruds forslag er i det vesentligste overensstemmende med en odelsingsproposisjon, som blev fremsatt av den første arbeiderregjering i 1928, hvor som kjent Hornsrud var regjeringschef, og for øvrig også i overensstemmelse med vedkommende fraksjon i den store jordkommisjon. En kan vel si, at Hornsruds forslag er mer konsentrert og enklere, men på visse punkter mindre vidtgående enn småbrukerlagets, som har flere ting med, og hvor det lovtekniske er mer komplisert. For øvrig er grunnidéene og det tilsiktede formål i begge likeløpende, om enn hovedvekten er noget forskjellig fordelt.

Hornsrud understreker i sin henvendelse til Odelstinget meget sterkt det arbeidende folks rett til jorden. Her i landet ligger alt godt til rette for en effektiv kamp mot arbeidsløsheten, sier Hornsrud. Her mangler intet annet enn sund fornuft og god vilje. Før vi imidlertid får

et virkelig solidarisk samfund, er det ikke mulig å klare hele opgaven og sette folket i lønnsomt arbeide. Men vi har i landet en sikkerhetsventil, sier han, som straks vil avlaste den værste arbeidsløshet og vende strømmen fra byene og industrien, og det er Norges millioner mål av dyrkbar, men udyrket jord med skog og beite, jakt og fiske. La oss anerkjenne, at den voksende arbeidsføre og arbeidsledige mann og kvinne har rett til disse naturherligheter i den utstrekning forholdet tillater og forøvrig avpasset til familiens egen arbeidskraft. Småbrukerlagets forslag omfatter som holdepunkter: Lettere adgang til tvungen avståelse av jord — dyrket såvel som udyrket — og uansett odel til utvidelse av bruk som er for små til å kunne gi brukeren og hans familie full sysselsettelse. Det offentlige plikt til å avhende dyrkningsjord skjerpes. For å skaffe midler til gjennomførelsen opprettes et jordfonn som finansieres dels ved statsbidrag, og dels ved fordeling av en særskilt grunnverdistigningsskatt. For å forenkle fremgangsmåten ved tvungen avståelse opheves den adgang kommunen nu har til å omgjøre kongens ekspropriasjonstillatelse. For å stimulere til minnelig ordning i større utstrekning foreslås, at minnelig ordning, hvor betingelsene for tvungen avståelse er tilstede, skal ha samme rettsvirkning, som når de kommer istand ved jordstyrets eller skjønnsbistand.

Forslagene er nu til uttalelse hos jordstyrene, herredsstyrene, ankenemdene, landbruksselskapene og andre, og en hel rekke uttalelser foreligger. Men det er også mange som ikke ønsker å uttale sig. Uttalelsene går i nokså forskjellig retning. Men noget som de fleste synes å være enige om er, at også offentlig jord skal komme inn under ekspropriasjonsreglene. Ellers vil nogen, at Hornsruds forslag blir lagt til grunn og nogen ha Småbrukerlagets. Nogen vil ingen forandring ha og det er også dem som mener, at den nuværende lov bør vekk. Spesielt fra Vestlandet fremheves faren ved for sterk opstykning av jorden, og det er klart det er et moment, som må tillegges stor vekt. Overhodet er det på dette felt mange kryssende hensyn, og alle ting må grundig og samvittighetsfullt overveies og sees fra de forskjellige sider. De nye må få slippe til, de små brukere må få adgang til å bli større, men det må også sees til, at det ikke virker forstyrrende og skadelig for berettigede og sosialt forsvarlige gamle interesser. Det er et stort arbeide som allerede er gjort, og en del gjenstår å gjøre. Forhåpentlig kan det lykkes å finne frem til en god og forsvarlig nyordning som både imøtekommer bygdearbeidsfolkets rett til jord, og bondesamfundets gode og berettigede tradisjonelle interesser. Vi håper å kunne fremlegge forslag til revisjon av jordloven for Stortinget neste år.

Herredskommunen plikter hvor det uten uforholdsmessig økonomisk risiko lar sig gjøre, og så langt passende jord finnes innen herredet, ved kjøp og ved forkjøp å stille jord til rådighet for bygdefolk som mangler jord til jordbruk eller nødvendig utvidelse av for små bruk.

Kan skikket jord ikke skaffes på rimelig vilkår på denne måte, blir å benytte den adgang som denne lov gir til tvungen avståelse. Det som her er fastsatt, gjelder tilsvarende for jordbruksherligheter.

Efter denne paragraf kan jordhungeren i en stor grad tilfredsstilles og meget av den udyrkede jord bli trukket inn i produksjonen. Tilgangen

på dyrkningsjord er svært ulikt fordelt, men i de fleste bygder finnes det noget å ta av til utvidelse av nye. Skal det bli nogen riktig fart i nydyrkningen, er det ikke nok at myndighetene bistår de forskjellige jordsøkere, når de i medhold av denne lov søker jord.

Om en mann har aldri så stor trang til jord, så kvier han sig for å gå til herredsstyret med kravet. Det blir nemlig alltid nogen det går utover, den ene eller den annen, som sitter med store jordvidder. Og selv det rimeligste krav vil skape strid og spetakkel og uvennskap personer imellem. Under det nydyrkingsarbeide som pågår spiller de kommunale jordstyrer en stor rolle, særlig hvor man har herredsagronomer til å ta sig av jorddyrkningen.

Vår udyrkede, men dyrbake jord anslås jo til 8—10 millioner mål, eller nogenlunde det samme som vi nu efter jordbrukstelingen 1929 har opdyrket. Men jeg vil minne om, at de særlige eksperter på dette felt — som dosent Glømme ved høiskolen — efter nøiere undersøkelser i de senere år har kommet til, at det heller må sies å være det dobbelte eller tredobbelte av dette areal. I en artikkel for et par år tilbake, skriver dosent Glømme efter en del interessante betraktninger og beregninger, at man hensiktsmessig kan la udyrket, men dyrkbar jord bety jordaralen med så tykt og sammenhengende jordlag og innen såpass gunstige klimastrøk, at jorden, ved vanlig brytning og dyrkning kan bli skikket for kulturplanter. Av dyrkningsjord i denne forstand har vi meget, utvilsomt mange ganger så meget det angis i statistikken og jordbrukstelingen — i 1929. Kanskje har vi en 20—30 millioner mål. Det synes ikke å være umulig, sier han. Overflatedyrkningen — den moderne beitekultur — har jo også utvidet dyrkningsgrensen temmelig sterkt. Stenfullere men avsides og ulendt jord kan tas i bruk. Jordens utnyttelse er i vårt land er ennå i sin begynnelse, konkluderer Glømme.

Det var både en lang og kostbar reise for alle de nordmenn, som i Amerika-feberens dager reiste ut av landet for å finne jord. Men de store muligheter som lokket fra nybyggerlandet fikk den mest forsiktige til å overvinne sine betenkeligheter.

Ingen hadde stunder til å se sig om her hjemme, og øinet dette Amerika, som lå utenfor stuedøren. Men da utvandringen stanset grep nye faktorer inn, — nemlig krisen og arbeidsløsheten, som herjet stort på landsbygden. Særlig får ungdommen lide under de økonomiske vanskeligheter. Først nu fikk folket øinene op for den rikdom de selv eide. Og efter at Arbeiderpartiet i en årrekke hadde bearbeidet statsmyndighetene fikk vi den statsunderstøttede bureisning. Det finnes muligheter for en storstilet bureisning i vårt land, og det er ikke bare lyngrabber og gråstensur som rår grunnen. Nei enkelte steder finnes et stykke Amerika — riktignok i beskeden målestokk, men store nok for våre forhold. Nerskogen, denne seterdal under Trollheimen, er efter våre hjemlige forhold et meget stort dyrkningsareal. Hele Nordskogen er ennå ikke opmålt, men det dyrkbare areal dreier sig om 40—50 000 mål. Selv om villreinsflokker ennå beiter uforstyrret på setervollene her inne, så må vi håpe, at det ikke vil gå så mange år før koselige heimer skyter op i denne rike dal, som kan gi mat og utkomme til flere hundre mennesker. På Sørøyåsen hvor det finnes tusener av mål fin-fint dyrkningsland, har

allerede tre bureisere slått sig ned, og et fjerde bruk er under forberedelse. Men av tre heimer blir ikke «Nerskogen» bebodd. Selv om 300 bruk blev reist, så er ikke mer enn halvparten av de langstrakte flyene kolonisert.

Nærmere bygda ligger Lauåsen hvor Ny Jord kjøper et areal på 2000 mål. Hele Lauvåsen er mange ganger større enn dette areal. På den annen side av Grøa finner vi gransletten. Her er opmålt vel 10 000 mål myr.

Vi har ikke ordentlig rede på størrelsen av den dyrkbare jord i herredene. Jordloven av 1928 forutsatte utarbeidelse av jordregister, men det var ikke gjort noget større for å virkeliggjøre dette. Nu er arbeidet tatt op, og det blir nu i samarbeide med jordstyret, landbruks-selskaper, skogvesenets funksjonærer gjort et stort arbeide, som allerede er i full sving. Jordloven bestemmer, at det i departementet skal være fortegnelse over jord, som er i offentlig eie d. v. s. jord tilhørende Staten, statsinstitusjoner, opplysningsvesenets fond m. v. Jordstyrene skal foreta de nødvendige undersøkelser, og innsende skjemaer over hvert enkelt dyrkningsfelt. Samtlige jordstyrer skal gå igjennem sitt distrikt. Foreta en fullstendig befarng. De utfylte skjemaer skal ledsages av karter med feltene inntegnet. Opgavene vil komme til å omfatte all dyrkningsjord, uten undtagelse. Feltene blir nummerert og alle nødvendige data anført. Større dyrkbare strekninger i landet, tilhørende såvel kommuner, selskaper, stiftelser som private medtas. Det søkes oplyst om størrelse, høide over havet, om jorden er lett, middels eller tung å dyrke, om det kan avles korn, poteter, om feltet er frostlent, avstand fra vei, jernbanestasjon, dampskibsanløpssted og skole o.s.v. Om skikketheten til bureisning, behovet for hovedavløpsgrøfter og veier. Adgangen til å erverve skog og beite. Adgangen til avsetningsmuligheter og bierhverv o.s.v. Det er meningen vi skal søke å få skjemaene inn innen utgangen av året. Bearbeidelsen og det statistiske sammendrag blir da utført straks. Ut på våren neste år skulde vi kunne ha en foreløbig oversikt. Men for å få et komplett og pålitelig register kreves det naturligvis lengere tid. Det er heller ikke så ganske billig, men det vil bli særdeles godt anvendte penger. Det kan komme til å vare 2—3 eller 4 år før vi har fullkommen oversikt over jorden. Men da har vi også et meget solid grunnlag å arbeide etter.

Vi bør få utarbeidet en landsplan for landets indre kolonisasjon. Spørsmålet er gammelt og har ofte vært fremme i debatten på Stortinget — også i år. Mange forarbeider og utkast foreligger. Jeg vil således, foruten Arbeiderpartiets kriseplan henvise til Colbjørnsens og Sømmes norske treårsplan. Den nybrotts- og bureisningsplan som der er skissert, blev satt op på grunnlag av inngående undersøkelser av de forskjellige sider av saken, efter opdrag av Arbeiderpartiet. Jeg tror det omfang som den er satt op, i det store og hele er riktig, selv om økningen av den samlede nydyrkning på gamle og nye bruk fra 80 000 mål til omkring 300 000 mål årlig — er noget for stort for de første årene.

Jeg tror det vil bli nødvendig å lage nybrotts- og bureisningsplanen i flere varianter. Meget vil jo avhenge av finansmulighetene, som henger sammen med den politiske stilling. Vinner Arbeiderpartiet flertall i

Stortinget, slik som vi håper på — så blir det naturligvis mulig å sette tempoet i jorddyrkingen ytterligere op. Vi er nødt til dette for å skaffe plass for ungdommen. Utvandringen er stengt.

Resultatene av folketellingene og arbeidsledighetstellingene gir et trist billede. Utviklingen har gått i den gale retning i den senere tid. Bevegelsen i beskjeftigelsen i det siste århundre har naturligvis gått fra jordbruk til industri, som følge av den almindelige industrialiseringsprosess over hele verden. Jordbrukets andel er stadig minsket, mens industriens, forretningsvirksomheten, transportens og de immaterielle erhverv er øket. Utvandringen var størst fra bygdene. Kort karakterisert er forholdet det, at praktisk talt hele den veldige folketilvekst vi har hatt siden midten av forrige århundre er gått jordbrukets dør forbi. Det er som konsulent Gjeldsvik påpekte i et foredrag for en tid siden: — Ikke flere mennesker knyttet til jordbruket idag enn i 1865, mens folkemengden har øket med adskillig over 1 million. Fra 1920 til 1930 viser jordbruket (med gartneri og skogbruk) både relativt og absolutt tilbakegang i beskjeftigelse, fra ca. 33 til 30 pct. av den samlede befolkning, når man regner de personer som direkte eller indirekte levde av jordbruk, gartneri og skogbruk. Tilbakegangen faller dog bare på bipersonene i jordbruksnæringen.

Arbeidsledighetsinspektoratets undersøkelser over arbeidsledigheten, og særlig tellingen i november 1933, sammenholdt med folketellingens opgaver fra 3 år i forveien — viser en sterk forverring for bygdens vedkommende. Av tellingens 860 000 voksne menn, var i 1933 ca. 145 000 opgitt som ledige, hvad som gir en ledighetsprocent for hele landet på 16.9. For bygdene var procenten 18.8, for byene 12.4. Det er en for bygdene bedrøvelig utvikling i det korte tidsrum på 3 år siden 1930, da ledighetsprocenten for hele riket var 10.1, for bygdene 8.3, for byene 14.6.

Alle forhold tatt i betraktning — det befolknings- og beskjeftigelsesmessige, kvalifikasjonen for bureisning, hensynet til å trygge de fremtidige kår, den finansielle side av saken o.s.v. er jeg dog kommet til det resultat, at en minimalplan for nybrott- og bureisning over de kommende 10 år skulde gå ut på reisningen av 20 000 nye bruk, og nydyrkingen av 2 millioner mål jord. Gjennomsnittlig om året i 10-årsperioden vil det altså bli 2000 nye bureisningsbruk, og en nydyrkning på gamle og nye bruk på ca. 200 000 mål årlig i gjennomsnitt.

Omfanget av denne virksomhet er ikke fullt tilstrekkelig til å avskaffe ledigheten på landsbygden, og derfor mener jeg den også som en minimalplan, som en får søke å skjote på så godt som de politiske tilhøve tillater det. Antallet av egentlige bondebruk som nu bare utgjør omkring 150 000 vil foruten med bureisningsbrukene bli øket med minst et like stort antall nuværende arbeiderbruk, som gjennom dyrkning av tilskuddsjord blir så store, at de kommer op blandt de egentlige bondebruk. Naturligvis vil den årlige nydyrkning vise fortsatt stigning gjennom 10-årsperioden. Jeg skal ikke komme inn på fordelingen på landsdeler, fylker og herreder i en slik plan. Her er det nettop jordregistret som vil bli bestemmende. Feltdyrkning og bureisning gjennom bureisningslag vil naturligvis få sterkt øket betydning. Allerede nu er

det under planlegging nye felter på flere hundre nye bruk. Denne minimumsplan kan synes stor i forhold til det, som er gjort hittil, ihvertfall op til inneværende år. Nu vil kanskje noen ta tallene i den antydende minimumsplan og regne ut kostende — f. eks. etter et tilskudd fra samfundets side på 100 kroner pr. mål, og mer til bureiserne ialt fra Staten kanskje 9 a 10 000 kroner for hvert bureisningsbruk, og spørre hvor vi skal få disse mange millioner kroner fra. Men jeg vil be om, hvis man skal foreta slike overslag: Regn ikke penger som sådanne, men som dagsverk — f. eks. etter 30 dagsverk til opdyrkning av et mål jord. Og spør så om vi har den ledige arbeidskraft til disse dagsverk, så er svaret, at vi har disse, og adskillig mere. Foruten dagsverkene til nybrottsarbeide kreves materialer til husbygningen, redskaper o.s.v. Alt sammen ting som vi har eller kan skaffe oss gjennom en bedre organisasjon og utvidelse av produksjonen innenlands. Finansieringsspørsmålet ellers har jeg allerede pekt på.

Enten man nu vil binde sig til noen bestemt plan eller ikke, må tempoet i nybrottsarbeidet ytterligere i været, og da kommer adgangen til erhvervelse av tilleggdyrkningsjord inn som den første faktor. Opprettelse av en Statens jordkommissjon til å ta hånd i hanke med dette kommer naturligvis i forbindelse med jordregistret og revisjonen av jordloven.

Jeg nevner også billig jord, for jeg mener ikke det i praksis spiller noen svær rolle om bureiseren får dyrkningsjorden gratis, eller for en billig penge. Slagordet om fri dyrkningsjord er nokså sterkt sentimentalt betonet. Skulde det fastslås juridisk og settes ut i livet vilde det utvilsomt enkelte steder føre til visse uheldige konsekvenser. Vi har også grunnlovens § 105. Men mest mulig virkelig billig jord, må Staten gå inn for. Den nuværende procentsats for bidrag til jorddyrkningen er all right — også for neste år, men bidraget til bygging av våningshus, som for inneværende år er begrenset til 500 kroner pr. bruk, bør forhøies med det første. For uthusenes vedkommende bør vi komme op over 50-måls-begrensningen.

Bureisningen og nydyrkningen vil, mener jeg, for neste budgettår kreve en øket bevilgning på ca. 2 millioner kroner. Når vi nu med så meget besvær blir kvitt den gamle toppgjeld, og får hele jordbrukets gjeldsbyrde meget betydelig lettet, må det samtidig sørges for at vi ikke får en gjentagelse av historien med ny overforgjeldelse. Naturligvis skyldes den overveiende del av den nuværende overforgjeldelse ikke folks disposisjoner, men skjebnesvangre spill — deflasjons- og pari-politikken, med det dermed sammenhengende prisfall og gjelds- og pengeverdiopskrivningen. I noen grad har nok også adgangen til lett og ofte spekulativ gjeldsstiftelse spilt inn. Den beste garanti mot ny gjeldsstiftelse ligger i en lønnsom jordbruksdrift, som ikke medfører kapitalfortæring, men resulterer i kapitaloplegg. Vi i Arbeiderpartiet mener, at det også kan trenge garantier av mere direkte virkende art. Jeg vil i denne forbindelse minne om et forslag, som en del arbeiderrepresentanter i slutten av februar i år innsendte til Odelstinget om lov om innskrenkning i adgangen til å yde pantesikkerhet for gjeld. Det er ikke første gang noget slikt skjer, alt i 1914 fremsatte Arbeiderpartiets stortingsgruppe

et lignende forslag. Og senere har spørsmålet vært oppe flere ganger, men er blitt nedstemt. Prinsippet — å sikre at adgangen for eieren til å opta pantelån efter forgodtbefinnende i uproduktivt øiemed ikke blir misbrukt — er dog litt efter litt trengt igjennem i mange land, og fikk forøvrig et svakt uttrykk i vår jordlov. I § 81 i jordloven fastsettes en lånegrense inntil seks tiendeler av eiendomsverdien for adgangen til å behefte eiendommer, erhvervet i henhold til jordloven.

Forslagsstillerne anfører nu, at det riktige bør være, at den foreslatte lov uten forskjell gjøres gjeldende overfor store som små eiendomsbesiddere. Vi er opmerksom på, sies det i forslaget, at lovgivningen av mange vil bli oppfattet som et alvorlig angrep på den private eiendomsrett; men i virkeligheten vil lovgivningen her kunne bevare og verne jord og skog, både for den enkelte besidder og for vår landbefolkning som helhet. Lovforslaget går ut på, at pantesikkerhet i jord- og skogeiendommer for lån eller andre ydelser fremtidig ikke uten jordstyrets samtykke kan gyldig stiftes eller forlanges tinglest, med mindre lånet er opnådd av midler som bestyres av offentlig eller kommunal myndighet, og at eiendommens samlede heftelse derved ikke overstiger $\frac{2}{3}$ av eiendommens kjøpesum eller offentlig verditakst.

Jeg tror at det riktige prinsipp som ligger til grunn for dette forslag, mer og mer vinner alment bifall blandt landbefolkningen. Det er forståelig, at det fremdeles kan gjøre sig en del tvil gjeldende og frykt for at bestemmelsen skal bli praktisert for rigorøst slik, den kan bli en hindring for unge og dyktige bondegutter — uten penger — for å komme i vei, kanskje kan føre til, at i visse tilfelle pengesterke folk søker å underlegge sig jorden for å drive den med leilendinger eller forpaktere. Jeg tror ikke denne fare er stor. I hvert fall vil den kunne avbøtes gjennom bestemmelser i denne lov. Dette er ting vi skal være opmerksom på ved den videre behandling av saken. Jeg håper man kan komme frem til en proposisjon, som kan danne grunnlaget for vedtagelsen av en lov på området med almindelig tilslutning i Stortinget. Løsning av jordspørsmålet er en plikt for samfundet. Så langt råd er, å rydde vekk de hindringer som ligger mellom den ledige jord og den som ønsker jorden. Dette er et sosialt rettferdighetskrav, og det er nasjonaløkonomisk nødvendig for at vi kan arbeide frem et sterkt jordbruk, som kan hevde sin plass blandt landets økonomiske næringsveier og skaffe arbeidsrum for den ungdom som vokser op på landet, noe som er ennå viktigere for oss nu enn tidligere, med den sterke befolkningstilvekst i de senere år. Veien til et sterkt jordbruk, må først og fremst gå gjennom nydyrkning av jord og reisning av nye bruk. Det som virkelig øker jordarealet og hjemmenes antall i vårt land. Erfaringen ikke minst i de siste 10—15 år bør ha vist, at det nu som før må bli hovednæringen her i landet. Jordbruk med de dertil knyttede næringer må danne det brede og solide grunnlag i vårt lands økonomi, og en viktig forutsetning for en sterk og sund utvikling av de store næringer er, at jord- og grunnspørsmål blir virkelig løst. Det vil bety produksjonsmuligheter. (Kraftig bifall).

Ordstyreren takket på landsmøtets vegne.

Formannen: Jeg vil i tilslutning til landsmøtet og ordstyreren også få takke statsråd Ystgaard for hans foredrag. Når denne sak

er kommet op på dagsordenen så kjenner jeg litt til den historiske bakgrunn for dette når det gjelder jernbaneanleggsarbeiderne. Utviklingen går i den retning at det blir en pust i bakken når det gjelder jernbanebygging. Det er arbeiderne ved jernbaneanleggene som har reist spørsmålet om hvad blir det til etterpå når vårt anleggsarbeide er ferdig. Da melder spørsmålet sig om en ny arbeidsplass. Spørsmålet har være fremme gjentatte ganger om man ikke her kunde få en kombinasjon; at anleggsarbeidet var hovederhvervet og bruksarbeidet er bierhverv. Da jeg så konfererte med statsråd Ystgaard var han straks villig til å innlede saken og vi la an en plan for hvordan foredraget burde legges. Det han her har uttalt har gitt svar på det vi ønsket. I forbindelse hermed kan jeg også nevne den småbrukerbevegelse vi for mer enn en menneskealder siden hadde over landet. Det var egentlig å produsere fattigfolk. De jordbruk de fikk var så små og det gav ikke levelige vilkår, og det var ingen adgang til ekspansjon. Etter det innblikk vi tidligere hadde og slik man nu mener det vil utvikle sig så gjelder det om å få større bruk. En av de viktigste ting her er at det har vært ubegrenset adgang til å låne på jorden. Det har igjen skapt mange fattigfolk. Men råmaterialet — jorden — er til stede, som kan gi levelige vilkår. Men det vil ha liten verdi forsåvidt som man etterhvert som jorden opdyrkes har adgang til å gjeldshefte jorden. Men jeg ser i den utvikling som her er lagt til rette, løsningen av dette spørsmål.

Johan Jensen: Fram til jorden er et av de viktigste slagord. Her er vi alle interessert. Tidligere eksporterte vi vårt fødselsovenskudd til Amerika og andre land. Eller til byene eller industricentrene. Men det er det slutt med, så ungdommen blir gående hjemme. Jordspørsmålet er i første rekke et økonomisk spørsmål, som de borgerlige partier ikke har interesse av å løse til arbeiderklassens fordel. Jeg håper det må lykkes riksstyret å elte bondepartiet slik at det går inn for denne linje. Ja ikke slik som de gjorde det med Hundseid og utnevne ham til fylkesmann. Slik mener jeg ikke man må elte bondepartiet. Å ta fatt nu med 10—15 mål jord udyrket uten kapital går ikke. Han vil bli renteslave i hele sin tid. Han må få jorden slik og på sådanne vilkår at han virkelig også klarer det. Vi greier ikke dette før vi får flertallet. Den økonomiske side klarer vi iallfall ikke før.

M. Hestnes: Det er klart at vi alle er opmerksom på den ting at rasjonaliseringen i jordbruket er en vesentlig årsak til arbeidsløsheten utover landet, og det virker igjen på anleggsarbeiderne som trykkes unda. Med hensyn til statsrådets foredrag, som jeg var glad over å høre, så er ikke jordloven bra. Man kan jo ikke vente anderledes av de borgerlige partier. Man kom ikke de arbeidende til hjelp; men kaksene. Det er gjort et godt tiltak av Regjeringen at den har fått istand registrering av den udyrkede jord. Det skal imidlertid mange forandringer til i jordloven før man virkelig kan hjelpe småkårsfolket til jord. Det vilde være bra om anleggsarbeiderne hadde noget å gå tilbake til, når det blev slutt på arbeidsplassen. At de der kunde dyrke jorden. Men disse kommer sjelden i betraktning. De blir ikke tatt med. Da blir det tatt andre hensyn. Derfor må det noget gjøres for

at man ikke blir fortrent fra å komme til jord. Det er da mange ting ved jordloven som må forandres.

Trygve Hansen: Jeg ser på dette som et klassespørsmål. Det er sikkert mange anleggsarbeidere som idag sliter med et lite jordbruk. Da Arbeiderpartiet sendte ut sitt kriseprogram, så gikk det bl. a. ut på at småbøndene skulde benytte mere av sine egne produkter. Man må i den forbindelse være opmerksom på gjelden og spørsmålet blir da hvordan de skal klare å betale renter og avdrag til bankkapitalen. Vi ser hvordan tvangsauksjonene blir holdt. Vi må derfor først og fremst se å komme til bunds i disse spørsmål at de slutter sig sammen og nekter å betale renter og avdrag.

Johan Røttereng: Det jordlovforslag Five fremkom med i sin tid skulde avhjelpe den nød på jord som var tilstede. Men da det kom til behandling i Stortinget, så var det ikke meget igjen av det Five egentlig hadde ment. Vi vet videre at i de aller fleste kommuner med borgerlig flertall møter man på motstand, når det gjelder å ekspropriere jord. Mange gode og berettigede krav på jord blir derved liggende. Bøndene er også interessert i at det ikke blir ekspropriert; men at det selges i almindelig vandel. Det skulde være anledning til å beskatte den jord som ikke blir benyttet, så kanskje den kom lettere over til dem som trenger jord. Det gjelder også for Staten å tre mere støttende til. De offentlige eiendommer er nevnt. Det er ikke bare prestegårdsjordene, men også megen annen jord, som Staten skulde selge og de burde også selge noget mere skog til den jord som er dyrkbar. Spørsmålet om jord må løses og det vil løses automatisk på det grunnlag at den ungdom som tidligere søkte til byene og industrien, nu ikke kan få arbeide der. Da må de se å skaffe sig en heim og jord i landdistriktene.

Justin Rødaas: Ystgaard mente at det var forsøkt en gjeldsordning for småbruk og det er riktig. Men den takst som blir foretatt blir foretatt på forskjellig måte. Jeg er tilhenger av at verdien blir tatt på grunnlag av den produksjon som var. Med hensyn til anskaffelsen av billig jord, så hører vi at det er tusener av mål jord som er dyrkbar, men fremdeles ligger der unyttet. Det er imidlertid oplagt at en ungdom som skal sette sig ned for å dyrke jord ikke kan gi 200 kroner pr. mål og han må da f. eks. søke sig til nabokommunen for å kjøpe den billigere; men da setter kommunen sig imot å gi lån til utenbygdsboende. Jeg vil høre om det ikke går an å stille garantier for disse på en eller annen måte.

Formannen: Jordspørsmålet er så nøie knyttet til grunnlov, jordlov og andre lover at det som det først trenges er en rekke lovforandringer og jeg fikk inntrykk av innlederens foredrag at det er under arbeide og at retningen er riktig. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet vil på det innstendigste henstille til Landbruksdepartementet å påskynde revisjon av jordloven i den retning, at det svarer til det formål som er i overensstemmelse med arbeiderklassens interesser.»

Det som den nuværende Regjerings arbeide går ut på er å få en jordlov som først og fremst letter adgangen til jord og videre letter de som får jord at de kan bli på jorden og ennvidere at de virkelig får noget igjen for sitt arbeide.

Petter Vigen: Småbrukerspørsmålet har jeg hatt interesse for helt fra jeg var liten; idet jeg er født på et småbruk. Det har vært et trellomsarbeide. Det er nok gjort forbedringer; men det må gjøres mere. Det er ikke bare prestegårdsjorden som kan brukes, men også Røros Verk sitter inne med store jord- og skogeiendommer som kan brukes. Vi har sett at vi nu ikke har kunnet få jord når vi har søkt om det. Jeg håper at landbruksministeren vil være opmerksom herpå. Visstnok er bergverket hovednæringen på Røros, men det kunde bli andre muligheter også ved å dyrke jorden.

Statsråd Ystgaard: Bostedsbåndet er fremdeles det primære når det gjelder kjøp av jord. Staten kan tre støttende til, men når det gjelder selve erhvervlsen av jord, så måtte Staten ha adskillige penger til disposisjon. Når det gjelder å gå til ekspropriering av jord så har vi sett at herredene har kunnet slå istykker Regjeringens fremgangsmåte. Vi må gi folk anledning til å komme over jord og at de forskuddsbetalinger som må til, må skje ved statsgaranti. Vi kommer ikke forbi det.

Votering: Formannens forslag blev dermed enstemmig vedtatt.

Hilsen fra Hans Berntsen.

Ordstyreren refererte følgende hilsen:

Ved nærværende ber jeg å få frembære min hjerteligste takk for den opmerksomhet forbundet har vist mig ved å sende mig blomster og telegram i anledning forbundets 40 års jubileum. Denne opmerksomhet setter jeg meget pris på. Den viser at forbundet ikke glemmer dem som i tidligere dager fikk være med å bidra efter evne til å organisere arbeidsmennene. Gjennem de årene sykdom har hindret mig i å kunne delta i organisasjonens arbeide har jeg for øvrig mottatt rikelige beviser på dette. Det har gledet mig overordentlig meget. Og jeg bare må beklage at jeg ikke lengere ved mitt arbeide kan yde noget igjen.

Må jeg samtidig få ønske forbundet hell og fremgang i sitt virke i de årene som kommer. Det har nu pasert en betydningsfull milepel. Det er min tro og mitt håp at det i fremtiden skal lykkes arbeidsmennene å tilkjempe sig bedre vilkår enn de idag har og at de skal kunne bidra mektig til gjennomførelsen av sosialismen i vårt land.

Hilsen og håndslag

Hans Berntsen.

Skrivelsen blev hilst med sterkt bifall.

I. Trekkordningen ved veianleggene.

Fra Hamarøy Veiarbeiderforening, avd. 86, forelå:

Hamarøy Veiarbeiderforening krever at landsmøtet må sette alt inn på å få distriktstrekket som arbeiderne blir trukket for ved sine arbeidslønninger ved Statens Veianlegg bragt ut av verden.

Fra representantskapet forelå:

Saken er fra forbundsstyret forelagt departementet og veimyndighetene med bestemt krav om at trekk i arbeidernes lønn til dekning av de respektive kommuners distriktbidrag ophører. Skulde ikke stats-

myndighetene etterkomme forbundets anmodning herom, bemyndiges forbundsstyret til å foreta det fornødne for å få slutt på dette trekk, eventuelt ved å gå til blokade av anleggene.

Halvdan Øveraas: Det er en selvfølge at jeg optar saken. Oppe i Nordland i særdeleshet, der eksisterer dessverre det misforhold, at de arbeidere der arbeider ved veianleggene er dupert til å bære kommunenes andel av distriktbidrag. I avdeling 86, Hamarøy Arbeiderforening hvor man såvidt jeg vet har vært på toppen av dette uhumske forhold, har det sogar hendt, at veiarbeiderne ved siden av den her oplyste distriktstrekk også har 20 pct. ordinær skattetrekk. Tilsammenlagt blir dette 40 pct. trekk, og med de lønnsbetingelser som landsmøtets deltagere muligvis har satt sig inn i at de nordlandske veiarbeidere har, så må alle og enhver skjønne hvor dette vil havne hen. Denne pinible situasjon er rett og slett et press som de kommunale myndigheter i forbindelse med veimyndighetene har lagt på de nordlandske veiarbeidere, idet der fra myndighetenes side har vært pålagt arbeiderne et press som i korthet gikk ut på en trusel om at vil dere ikke undertegne et dokument av kommunen utlagt rettet til veiarbeiderne gående ut på at du lar dig trekke for 20 pct. av din samlede fortjeneste, til dekning av kommunens andel av distriktbidrag. Javel, så er det oplagt at du blir avskåret fra arbeide og vi har massevis av arbeidere der uten prut gjerne med glede tiltrer et sådant tilbud og frukten av dette press på arbeiderne har som oftest resultert i, at underskriftene har hopet sig op, til støtte for dette uhumske forhold som jeg mener sogner helt og holdent til et forhistorisk stadium når det gjelder en veiarbeiders eksistensmuligheter, og skal jeg atter tilføie at for de veiarbeideres vedkommende som stod opført med skatterestanser til kommunen så blev denne trekk avskrevet på restanselisten, men derimot for deres vedkommende som ingen skatterestanser hadde, så blev det avsatt som deponert for vedkommende veiarbeiders fremtidige skatter. Det er også efter min mening en av de svarteste rulleblad som forekommer i veiarbeidernes historie idag, og jeg vil på grunnlag av dette, fremsette et forslag som jeg appellerer til det ærede landsmøtes representanter å samle sig om.

«Landsmøtet går inn for at det fra forbundets side uopholdelig gripes inn, der hvor det kan konstateres tilfelle at veiarbeiderne blir påtvunget ved eventuell trekk å betale kommunenes andel av distriktbidraget.»

Sigvart Sakariassen: Vi må hos oss skaffe 40 pct. Forholdet drives i alle fylker og det trekkes fra 40—80 pct. i skattetrekk. Man må forplikte sig til skattetrekk for overhodet å få arbeide. Jeg vil foreslå:

«På alle anlegg, hvor staten yder bidrag kan ikke trekk over 20 pct. settes som betingelse for arbeid.»

Chr. Henriksen: Øveraas har jo forklart hvordan saken ligger an; men jeg vil henstille til ham å gå med på representantskapets forslag, for det går lenger enn hans eget. Vi har jo også fra departementet fått beskjed om at kommunene ikke kan trekke over 20 pct. i skattetrekk og distriktstrekket er ikke lovlig uten at folkene har gått med på det.

Votering: Representantskapets innstilling blev vedtatt mot 1 stemme. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

J. Ole Hagens eksklusjon.

Fra Nordre Klunglands Jernbanearbeiderforening, avd. 61, forelå: Nordre Klunglands Jernbanearbeiderforening forlanger på vegne av Vindholmens Jernbanearbeiderforening at eksklusjonssaken angående Ole Hagen optas på førstkommende landsmøte. Konklusjon på møtet.

Anders Uberg foreslo saken oversendt redaksjonskomitéen for at den kan granske saken og fremlegge den for landsmøtet.

Formannen: Jeg vil henstille til ordstyreren foreløpig ikke å stemme over det.

Jon Ulseth: Jeg vil foreslå at Anker Viik gir en utredning av saken.

Albert Karlsen: Jeg tror i likhet med Ødegaard at denne sak kan avgjøres av landsmøtet. Saken er fra 1930 og da vil landsmøtets representanter forstå at den sak var behandlet på forrige landsmøte, men den som representerte avdelingen den gang vilde ikke ha saken op og det var formannen i avdelingen. Jeg skulde i sin tid se å forlike disse skabbhalsen. Jeg fremla da følgende erklæring: «Undertegnede Ole Hagen beklager de uttalelser som jeg er fremkommet med mot foreningens styre og de enkelte medlemmer av styret og ber om undskyldning herfor. — Idet jeg beklager disse og de forhold som har ført til min eksklusjon går jeg ut fra at eksklusjonen annulleres og jeg blir optatt med fulle rettigheter i foreningen. — I henhold til de opplysninger som nu foreligger bortfaller de øvrige punkter for eksklusjonen, deri innbefattet uttalelsen om pensjonfølgelser.» På møtet erklærte foreningen at den aksepterte det og Hagen også. Imidlertid fikk Peder Gylland som var motparten i opdrag å få den undertegnet og da så han rødt og vilde overhodet ikke undertegne erklæringen overfor ham. Men han var villig til å undertegne den til forbundet og det har han gjort og er medlem av forbundet. Det er verdig av landsmøtet derfor nu å si at den sak er i orden og oppgjort.

Anker Viik: Hagen er kommet inn som medlem av vår forening. Jeg tror ikke det er nogen igjen av dem fra den gang stridighetene opstod. Gylland Jernbanearbeiderforening var uklar med den sak ifjor; mens Vindholm fastholdt at eksklusjonen skulde stå ved makt. Men det blev så ordnet.

Chr. Henriksen: Det beklagelige var at foreningen der borte ikke vilde ordne saken selv etter at erklæringen forelå, så forbundet måtte ordne Hagens medlemsskap. Jeg vil foreslå: «Når Ole Hagen har fått ordnet sitt medlemsskap gir det ikke anledning til nogen forføining fra landsmøtets side.»

Aanon Larsen: Jeg trodde saken skulde være avgjort nu etter det som foregikk på årsmøtet i Arendal av anleggsarbeidere, hvor man møt 1 stemme vedtok til foreningen å bøie sig for Hagens medlemsskap.

Formannen: Hagen har godtatt erklæringen og derved er hans medlemsskap i orden.

Thorvald Johnsen: De fleste av styremedlemmene i Gylland forening den gang står nu i min avdeling, og det var ikke som Karlsen sa at Hagen

vilde undertegne den erklæring foreningen vedtok, men Karlsens. Jeg vil ikke rote mere op i dette, men hvis man vil ha mere opplysninger så kan det gis.

Anker Viik: Hagens medlemsskap i vår forening er i orden. Vi fikk en skrivelse fra forbundet og da vi forespurte Hagen om han hadde undertegnet svarte han nei. Jeg vil tilbakevise at det er noget krangel fra Gylland Arbeiderforenings side.

Strek blev satt.

Johan Berlid: Jeg synes ikke landsmøtet bør ofre mere tid på dette, da saken nu er i orden. Når Hagen ikke vilde undertegne foreningens erklæring, men Karlsens, så var det for Gyllands skyld. I Arendal var også Gylland for å gi Hagen medlemsskap, men han vilde ha ham inn som nytt medlem.

Alb. Karlsen (til forretningsorden): Jeg har ikke gitt feilaktige opplysninger i denne sak.

Votering: Ved alternativ votering mellom Henriksens og Ubergs forslag, blev Chr. Henriksens forslag vedtatt.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet fredag 11 oktober

blev som tidligere omtalt sløifet av hensyn til komitéens arbeide og forskjellige gruppemøter.

Eftermiddagsmøtet fredag 11 oktober.

Ordstyrer: Marthinus Karlsen.

Navneoprop blev foretatt.

Protokollen fra gårldagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Permisjonsandragender.

Budgettkomitéens medlemmer fikk permisjon på grunnlag av komitéarbeide.

M. Andreassen Vik fikk permisjon lørdag formiddag.

Det referertes videre innbydelse til å bese «Arbeiderbladet»s nye rotasjonspresse.

Forskjellige forslag fortsatt

Man forsatte så behandlingen av dagsordenens punkt 5: Diverse forslag.

C. Pensjonering av arbeidere ved jernbaneanleggene.

Fra det Stedlige styre, Nordlandsbanen, forelå følgende:

1. Spørsmålet pensjonsordningen for Statens jernbanearbeidere inn-sendes til optagelse på førstkommende landsmøtes dagsorden i Norsk Arbeidsmandsforbund. Likeledes kreves at styret for Norsk Arbeidsmandsforbund foretar en utførlig fremstilling av saken som blir å forelegge for landsmøtet.

Fra *Flåmsbanens stedlige styre* forelå:

2. Idet vi henviser til hvad som tidligere er passert i denne sak, skal vi herigjennem belyse de momenter som er brukt av statsmyndighetene til grunnlag for et avslag til gjennomførelse av denne for arbeiderne så betydningsfulle sak.

Argumentasjonen mot reformen var skissert i 3 punkter nemlig: At spørsmålet ikke var utredet: At forslaget til pensjonsregler ikke kunde aksepteres av pensjonskassen; men det vesentligste argument som førtes i marken, var at anleggsarbeiderne som regel sjelden blev stående på samme arbeidsplass av nogen lengere varighet, men ofte skiftet.

Dette argument hadde i sin tid sin berettigelse, men ikke nu, da arbeidsforholdene ved anleggene har undergått den forandring, at nogen frivillig avgang er utelukket, og som følge derav betrakter disse arbeidere sig som fast ansatte i Statens tjeneste.

Dette arbeidernes syn på spørsmålet antas å være anerkjent av statsmyndighetene, idet de ved gjentatte uttalelser har innrømmet å være forpliktet til å holde den del av arbeiderne som benevnes den faste arbeidsstokk i beskjæftigelse ved forflytning fra det ene anlegg til det andre så lenge sådanne eksisterer.

I erkjennelsen av den store innsats anleggsarbeiderne gjør i samfundets tjeneste, anser vi dette vårt krav om pensjonering fullt berettiget og rettfærdig, idet vi gjør oppmerksom på at den pensjonering som nu praktiseres er litet tilfredsstillende og ofte vilkårlig ved Stortingets avgjørelse i de enkelte tilfelle, og enn videre at de beløp som bevilges er så små, at de umulig kan dekke det nødvendige til vedkommendes underhold.

I henhold til hvad vi ovenfor har anført tillater vi oss å foreslå at landsmøtet fatter følgende beslutning:

1. Det velges en komité med sakkyndig bistand til revidering av det nuværende forslag til pensjonsregler, for å bringe dette i overensstemmelse med arbeidernes minste krav, stipulert på et lavmål, for å lette gjennomførelsen og enn videre utarbeide en fullstendig innstilling for på hvilken måte reformen kan gjennomføres.

2. Så snart komitéens innstilling foreligger, optar forbundsstyret saken til behandling med de respektive myndigheter efter de linjer som er trukket op i innstillingen.

Fra *Bakke Jernbanearbeiderforening, avd. 164*, forelå:

3. Pensjonsordningen for Statens jernbanearbeidere optas til ny behandling.

Motivering:

Vi mener at denne sak har fått en meget slett behandling fra forbundsledelsens side, idet det er oversendt statsmyndighetene et pensjonsforslag som har gitt anledning til store misforståelser.

Fra *representantskapet* forelå:

Det fra *Flåmsbanens stedlige styre* foreliggende forslag tiltredes. Representantskapet er videre av den opfatning at komitéen bør

velges straks så komitéen kan fremlegge saken mere utredet til kommende landsmøte.

Til medlemmer av komitéen valgtes Lars Bakken, Nordlandsbanen og Halvor Jubskaas, Sørlandsbanen. Forbundsstyret tiltrer komitéen med en representant.

Chr. Henriksen: En pensjonsordning for arbeiderne ved jernbaneanleggene har jo vært aktuell lenge og forbundet mottok fra arbeiderne ved Nordlandsbanen i 1933 et motivert forslag og det blev utsendt til avdelingene og samtlige avdelinger var enig i det forslag som forelå og vi sendte saken til Hovedstyret for Statsbanene. Vi hadde også noen konferanser derom og det blev behandlet i en rekke administrasjonsforslag. Omsider mottok vi også svar fra Hovedstyret for Statsbanene om at det avsto vårt krav både av praktiske og økonomiske grunner. Det forslag som forelå inneholdt en ordning med tilskudd. Gjennomsnittsalderen for disse arbeidere ligger på 50—55 år. Representantskapet behandlet saken i juli måned i år og det besluttet å forfølge saken videre og nedsatte en komité bestående av Lars Bakken, H. O. Jupskaas og mig fra forbundsstyret. Vi har hatt konferanser med statsråd Bergsvik og vi forsøkte å komme frem med et innskuddssystem. Vi fikk ikke noget svar fra statsråden, men vi fikk inntrykk av at Staten ikke kunde være med på en pensjonsordning basert på innskuddssystem. Når vi legger merke til aldersgrensen, så vil vi forstå at det vil bli en voldsom utgift for Staten. Vi på vår side fremholdt at man ikke bare skulde se på kroner og ører, men at man også så på den sosiale side og så på arbeidsløsheten. Det vilde være en indirekte understøttelse av de arbeidsledige å pensjonere de eldre arbeidere. Men under konferansene med statsråden var man nærmest på det rene med at man ikke kunde nå frem til en slik ordning. Vi har nu under landsmøtet hatt en samtale med Arbeidsdepartementets chef, statsminister Nygaardsvold og vi er på det rene med at et system med innskudd ikke går an. Arbeiderne har nu en pensjonsordning, men den kan man ikke eksistere på. Det dreier sig om 350—500 kroner. Man fikk et dyrtidsbidrag av 85 pct., men derav er det nu bare igjen 20 pct. Arbeidsdepartementet gav også uttrykk for at en pensjonsordning grunnet på innskudd ikke førte frem. Vi blev derfor i komitéen enige om å utdype og stabilisere den pensjonsordning vi nu har. Den er løs og arbeiderne må innsende andragende til departementet om pensjon. Vi må se å få en pensjonsordning bygget på at når man har arbeidet så og så mange år ved anleggene og er så og så gammel, så skal man ha pensjon uten å behøve å søke om det. Personlig er jeg av den opfatning at det er den linje som vil tjene arbeiderne og at det er den beste måte å få en løsning på. I henhold til det jeg her har uttalt så har ikke komitéen utarbeidet noget detaljert forslag; men er man enig i dette syn så bør landsmøtet oversende det til det kommende forbundsstyre til videre behandling. Og at man så sender saken direkte til Arbeidsdepartementet. Jeg vil på komitéens vegne foreslå:

«Den av representantskapet nedsatte komité har konferert med Sosialdepartementet og Arbeidsdepartementet om muligheten av å få til en pensjonsordning basert på innskuddssystemet eller i overens-

stemmelse med det forslag som tidligere er omsendt til foreningene, og som statsmyndighetene har meddelt at de ikke kan gå inn på.

Efter de konferanser vi har hatt som ovenfor nevnt er også komitéen kommet til det standpunkt at det vilde være såvel praktisk som økonomiske vanskeligheter tilstede ved å innføre en ordning basert på innskudd fra arbeiderne, eller medlemmene av en pensjonskasse.

Komitéen er i henhold hertil kommet til det resultat at det vilde være det retteste å bygge videre på den ordning som man nu har, nemlig at det ydes pensjon efter ansøking i hvert enkelt tilfelle. Det forutsettes at pensjonen kommer til å gjelde enker og uforsørgede barn.

Den samme ordning er også gjeldende for veiarbeiderne så det vilde kanskje være det retteste å se disse 2 spørsmål i sammenheng.

Det som nu må bli opgaven er å få den nuværende ordning mere inn i fastere regler slik at arbeideren opnår pensjon kanskje ved en viss fylt alder og tjenestetid og at pensjonsbeløpet må forhøies betraktelig.

Kunde man finne frem til et sådant resultat er komitéen av den opfatning, at det som forholdene nu ligger an vilde være det retteste.

I henhold til ovenstående vil komitéen foreslå for landsmøtet at spørsmålet oversendes det kommende forbundsstyre til videre behandling og bearbeidelse i overensstemmelse med komitéens opfatning.»

Jeg vil bare til slutt gjøre opmerksom på at spørsmålet også har gjort sig gjeldende blandt veiarbeiderne. Ved jernbaneanleggene er det rundt regnet 180 mann som har pensjon og ved veiarbeidet omtrent det dobbelte antall. Vi mener derfor at man må behandle de to ting i fellesskap og jeg er ikke i tvil om at man i første rekke må søke å få forbedret ordningen ved jernbaneanleggene og så ta veiarbeiderne.

Lars Bergundhaugen: Flåmsbanens stedlige styre har innsendt forslag og representantskapet har erklært sig enig i det. Når statsmyndighetene ikke har kunnet anbefale en pensjonsordning som antydte av oss, så er det klart at vi iallfall med et borgerlig flertall i Stortinget ikke vil komme av flekken.

M. Hestnes: Det var ikke noget for tidlig om det kom istand en virkelig pensjonsordning for anleggsarbeiderne. Det er så at man på ansøking får noen nådesmuler; slik skal det ikke være. Det blir ikke noget ordentlig. Jeg er ikke enig i at veiarbeiderne settes utenfor. De er i samme kategori som anleggsarbeiderne. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet pålegger det nye forbundsstyre i forbindelse med arbeidet for ordning av pensjon for jernbaneanarbeiderne å fremme forslag til pensjonsordning for veiarbeiderne.»

Lars Bakken: Denne sak er så inngående drøftet blandt anleggsarbeidere så det er unødvendig å holde noget agitasjonsforedrag her. Spørsmålet har vært diskutert tilbake helt fra 1912, da var arbeiderne uenig i en slik ordning, men senere efter at forholdene er blitt mere stabile ved anleggene, så har man forandret standpunkt. Det bør gis en pensjon slik at de eldre arbeidere får fri og nye kan komme inn på arbeidsplassen. Fikk man en ordentlig pensjon så kunde det ordnes slik at man skaffet andre arbeide. Komitéens innstilling her er enstemmig. Vi er kommet til det at en egen pensjonsordning for Statens anleggsarbeidere går ikke. Da hadde vi igjen den ordning å kunne gå inn i

Statens Pensjonskasse, men det er ikke bare gledeligheter. Da måtte vi ha et innskudd av 10 pct. i kassen. Dertil kommer at man ved å komme inn der, kunde risikere å komme inn under tjenestemannsloven. Jeg vil i tilslutning til Henriksen anbefale innstillingen og henstille til det kommende forbundsstyre å gå inn herfor.

Chr. Henriksen: Jeg er enig med Bergundhaugen i at det under de nuværende forhold er vanskelig å få forbedringer, men man kan ikke være så pessimistisk at man ingen ting tør gjøre. Jeg tror ikke vi skal stå så svakt i det når vi krever å komme ut over de 500 kroner. Jeg sa at vi måtte ta veiarbeiderne med også her, som har den samme pensjonsordning som anleggsarbeiderne. Men det blir vanskelig når vi undtar veivokterne og de ved veivedlikeholdet å fastslå hvem som er faste veiarbeidere. Jeg minner om en interpellasjon i Stortinget i 1928, hvor vi fikk fastslått at de veiarbeidere som hadde det som hovedarbeide skulde betraktes som faste og statsråd Mjelde den gang erklærte at 5 års ansettelse måtte ansees som fast ansatt. Vi har også påberopt oss den arbeidstid arbeiderne på Vestfoldbanen hadde og at det var praktisk talt ingen som ikke da hadde 5 års tjenestetid. Banedirektøren hevdet da at det var de som hadde vært 5 år før 1928 som måtte regnes som faste. Efter 1928 blir det ingen fast ansatte arbeidere ved veivesenet. Da er det riktig av oss å gå foran med jernbaneanleggene og jeg tror det vil støtte veiarbeiderne.

Emil Syversen: Når man skal se på pensjonsordningen så ligger den langt tilbake i tiden og det er nødvendig at vi får en bedre ordning. I vårt forslag er det også uteglemt punktet om at enker skal ha 50 pct. av lønnen.

M. Hestnes: Jeg kan ikke være enig med Henriksen i at man står svakere i det overfor myndighetene ved å ta veiarbeiderne med. Vi er så sterkt knyttet til veiarbeidet at vi må be om permisjon for noen timer; det må de neppe ved jernbaneanleggene.

Formannen: Når det gjelder spørsmålet om pensjon for Statens jernbaneanarbeidere og veiarbeidere så vet vi at det i en lang rekke år er gitt pensjoner; men med meget begrensede beløp. Jeg har hatt inntrykk av at en jernbaneanarbeider har fått regne med i sin ansiennitet den tid han har vært beskjeftiget ved veiarbeide eller i Statens Vassdragsvesen. Enten man nu ser på denne sak på den måte at man tar den ene gruppe frem eller begge i fellesskap så vil Staten se på det i fellesskap. Sakens kjerne er den hvilket system skal man få gjennomført. I Nordlandsbanens forslag har man villet hatt saken utredet. Videre har man vært inne på å komme inn under Statens Pensjonskasse, eller å få pensjonene forhøiet. Den letteste måte å komme frem til en løsning er å få pensjonsbeløpet større. Det foreligger fullstendig oversikt over hvor mange pensjonerte vei- og anleggsarbeidere man har i landet. Forsåvidt er Statens behandling av dette felles. Efter det som hittil er praksis så vil en forbedring for den ene gruppe trekke de andre med. Nordlandsbanens stedlige styre har henvendt sig til forsikringsmatematikere og forbundsstyret kunde ikke komme til nogen annen opgave. Når det gjelder sikring av pensjon for enker og efterladte, så har man det også idag; men det er slik at det må bevilges. Det er ikke så få som har det,

men støtten er i høieste grad mangelfull. Vi har undersøkt forholdet i Sverige og fremgangsmåten er praktisk talt den samme der som her, hvor ethvert pensjonsandragende må bevilges. Men det er den forskjell at beløpene der er større enn i vårt land. Og det er der jeg mener vi må se å få forandringer.

Lars Bakken: Arbeidsmandsforbundets styre er kritisert for at det har behandlet Nordlandsbanens forslag slett; men vi skal ikke gjøre det. Jeg tror vi skal være begeistret for at forbundsstyret søkte å forbedre forslaget. Når jeg har gått med på dette forslag om å gå inn for å søke å få en forbedring av pensjonsbeløpene, så er det fordi jeg mener at det er den eneste vei. Jeg tror saken ligger godt an og hvis forbundsstyret utarbeider forslag til regler, så det blir mere stabilt og bl. a. for enkepensjon så er det bra.

Strek blev satt.

Alb. Karlsen: Når det gjelder spørsmålet om å koble veiarbeiderne og anleggsarbeiderne sammen her, så tror jeg ikke det er riktig. Man må være taktikere her. Jeg vil også minne om interpellasjonen i Stortinget i 1928 av Henriksen, hvor det blev slått fast at Staten måtte se på de faste arbeidere. Det er i full overensstemmelse med innstillingen at man går foran med den minste gruppe og så tar veiarbeiderne etterpå. Man bør vedta komitéens innstilling så enstemmig som mulig.

Lars Bergundhaugen tok nu Flåmsbanens forslag tilbake.

Voting: Komitéens forslag blev vedtatt mot 1 stemme. — Hestnes forslag blev enstemmig vedtatt.

Sak vedr. Eikerveien oversendes forbundsstyret.

Ordstyreren refererte følgende skrivelse fra Eikerveiens Arbeidsmandsforening:

«Mandag den 7 oktober nedla arbeiderne sitt arbeide på Eikerveien (veien langs innsjøen Eikeren, nyanlegg med forbindelse Buskerud—Vestfold) for å få sine krav gjennomført. Vi har ført forhandlinger med Buskerud Veikontor og Østre Eikers kommune i et tidsrum av 4 måneder uten resultat. I første omgang optok vi forhandlinger selv og siden med bistand av Buskerud samorganisasjon og forbundet. På medlemsmøte den 27 september besluttet enstemmig å bemyndige forbundet til å opsi våre plasser med 8 dagers varsel. Vårt krav er en lønnsforhøielse fra gruppe II til III som nødsarbeidslønnsregulativet bestemmer (et lønnskrav på 5 øre i forskuddsbetaling). Videre krever vi at bytning av arbeidere bringes i ophør. Vår forening blev stiftet 3 mai 1935 og har hatt 5 formenn, likeså mange viseformenn, 3 kasserere, 2 sekretærer og den samme forskyvning blandt de øvrige tillitsmenn som følge av bytningen. Videre krever vi brakker eller overbygg så vi har noget å søke ly under i tilfelle av regn eller sne. Forholdet er nu det at vi er henvist til å sitte under åpen himmel, når vi skal ha oss noe mat. Kamerater! Våre krav er meget beskjedne og ligger innenfor rammen hvori nødsarbeide er bestemt. For kravet om lønnsforhøielse har Ø. Eikers formannskap og herredsstyret gitt sin enstemmige tilslutning. Fylkeskontoret som er den administrerende har avslått det. Kamerater! Vi appellerer til dere om å støtte vår kamp og gi den nødvendige økonomiske

støtte i form av streikebidrag. Konflikten omfatter 18 mann av våre 29 medlemmer. — For Eikerveiens Arbeidsmandsforening. Anders Grøslund, formann. Kristen Hole, kasserer.»

Ordstyreren foreslo skrivelsen oversendt forbundsstyret.

Chr. Henriksen: Jeg kan ikke forstå at det er nogen idé i å sende den over til forbundsstyret. Det gjelder her et nødsarbeide som betales efter Statens priser og det står ikke i forbundets makt å få dem forandret. Arbeiderne har krevd å komme inn under gruppe 3 og kommunen og fylket har henstillet til departementet å lønne dem efter gruppe 3. Men det står ikke til departementet eller oss å omgjøre en Stortingsbeslutning. Landsmøtet må derfor her ta avgjørelsen. Jeg tror for mitt vedkommende ikke at forbundet eller fagorganisasjonen som sådan kan klare å få nødsarbeidet vekk ved åpen konflikt. Det er vel også et stort spørsmål om det vilde være riktig selv om vi maktet det. Jeg vil henstille til landsmøtet å overlate til det kommende forbundsstyre å gjøre hvad det kan for å rette på forholdene.

Idar Kleveland foreslo: «Saken oversendes det kommende forbundsstyre. Det søkes forhandling med Socialdepartementets chef om å få forholdet ordnet.»

Ordstyreren gikk over til dette forslag.

Voting: Klevelands forslag blev vedtatt mot 3 stemmer.

Punk 5. E. Arbeide for anleggsarbeideres voksne sønner og eldre sesongarbeidere.

Øksendal Jernbanearbeiderforening, avd. 11, foreslo:

1. Det henstilles til forbundet om å forelegge et strengt krav derhen at sønner av anleggsarbeidere får arbeide ved anleggene.

2. Fast arbeide for sesongarbeidere.

Gamle sesongarbeidere blir å overføre til fast arbeide.

Fra representantskapet forelå:

Ved de forhandlinger som skal optas med Hovedstyret for Statsbanene angående forandringer i det nugjeldende reglement, fremmes der krav om at ved økning av den faste arbeidsstokk, skal de sesongarbeidere som har den lengste tjenestetid være fortrinsberettiget til å komme over i fast arbeide.

Når det gjelder sesongarbeidet skal dette fortrinsvis være forbeholdt anleggsarbeidernes voksne sønner.

Alb. Karlsen: Det spørsmål bør utstå til den muntlige beretning.

Johan Berlid: Vi var på gruppemøte idag enig om å stemme for representantskapets forslag.

Besluttet å realitetsbehandle saken straks.

M. Lymaas: Det har hovedsakelig her vært nevnt jernbaneanleggsarbeidere og veiarbeidere; men vi har også vassdragsvesenets arbeidere, som trenger støtte. Jeg mener at Statens vassdragsarbeidere her står i en særstilling og at man også må ta hensyn til dem.

Voting: Representantskapets innstilling blev vedtatt mot 1 stemme.

Punkt 5. K.: Offentliggjørelse av avstemningsresultater.

Sauda Anleggsarbeiderforening foreslo:

Efter endt avstemning ved enhver konflikt plikter forbundet uopholdelig å offentliggjøre avstemningsresultatet: hvor mange stemmer der var avgitt for forslaget, og hvor mange imot.

Det offentliggjøres i «Arbeidsmanden», og spesifiseres for hver forening, så at alle foreninger som har vært med i avstemningen kan kontrollere at det stemmer.

Motivering:

Det er ingen hemmelighet at forbundsstyret (N. A. F.s ikke undtatt) får mindre og mindre tillit blandt medlemmene.

Når en konflikt er stemt over, får som regel avdelingene bare beskjed om at den er ordnet, uten å få vite stemmetallet, og kontrollere at det er rett. Derfor mener vi at vårt forslag hvis det blir vedtatt, vil hjelpe til å styrke tilliten mellom forbundet og avdelingene.

Karl Andersen: Forslaget stammer fra Sauda Anleggsarbeiderforening, hvad der er uteglemt i dagsordenen. Årsaken til forslaget fremkomst er at man bare kort og godt får vite om forslaget er vedtatt eller ikke, men man får ikke rede på tallene. Da det gjaldt avstemningen om hovedavtalen fikk vi heller ikke se tallene. Vi sendte da en skrivelse til forbundet med anmodning om å få oppgitt tallene, men ennå har vi ikke fått svar. Jeg vil foreslå:

«Efter endt avstemning ved enhver konflikt plikter forbundet uopholdelig å offentliggjøre avstemningsresultatet: hvor mange stemmer der var avgitt for forslaget og hvor mange imot. Resultatet omsendes ved cirkulære de interesserte foreninger med nøiaktig opgave over de avgitte stemmer for og imot.»

Peder Rengard: Jeg er personlig uenig i dette forslag og jeg tror at det blir umulig å praktisere. Vi har under avstemningene for øvrig alltid vært uklare om vi skulde offentliggjøre stemmetallet.

Justin Rødaas: Det har i den senere tid vært adskillige divergenser i avdelingene ved overenskomstens avslutning. Tidligere brukte organisasjonen å sende rundt meddelelse om hvor mange som hadde stemt for eller imot og det burde fortsette. Jeg er ikke enig i at det bør offentliggjøres i «Arbeidsmanden», men det kunde sendes ut ved cirkulære.

Formannen: Jeg kan erklære her overfor landsmøtet at såvidt jeg erindrer har den ordning vært praktisert at ved avstemningene så har alle avdelinger fått resultatet av avstemningene. Cirkulære nr. 3 for 1935 gir rede på avstemningsresultatet for bergverksindustrien og det var omsendt til avdelingene og ingen avdeling har gjort reklamasjoner. Med hensyn til Saudas forslag så er jeg enig med Rødaas i at det ikke er riktig å offentliggjøre det i «Arbeidsmanden» og jeg skal i den muntlige beretning komme nærmere inn på det. Regelen må være at de som saken gjelder og som er interessert i resultatet får det på papiret og kan kontrollere at avstemningsresultatet er riktig. Når det gjelder avstemningen over hovedavtalen så var det en avstemning foranlediget av Landsorganisasjonen og ikke av forbundet. Det må da bli Landsorganisasjonens opgave om det skal distribueres videre. Jeg anser forslaget fra

Sauda for helt overflødig; for det har vært almindelig praksis i alle år. Jeg vil foreslå at forslaget ikke gir anledning til nogen votering fra landsmøtets side.

Karl Andersen: Ødegaard nevnte at det var Landsorganisasjonen som hadde med avstemningen over hovedavtalen. Men vi resonnerer iallfall som så at vi måtte henvende oss til forbundet for å få opplysninger. Isteden for at det skal gjøres i «Arbeidsmanden» så vil jeg forandre det til at det sendes cirkulære til avdelingene om resultatet.

Formannen: Skal det sendes samtlige avdelinger? Også de som ikke er interessert i saken? Hittil har vi gått frem slik at man har gitt de interesserte foreninger rede på det.

Karl Andersen: Nei, jeg tror ikke det var meningen å sende cirkulæret til alle avdelinger, også til dem som ikke er interessert i saken.

Formannen: Når forslaget er forandret som nu gjort, så kan jeg frafalle mitt forslag.

Votering: Sauda Anleggsarbeiderforenings forslag blev dermed enstemmig vedtatt.

Muntlig beretning.

Man gikk så over til den muntlige beretning.

Formannen: Jeg vil først begynne med å understreke det som her er nevnt at når det gjelder arbeidsgruppene innenfor det offentlige, så er det jernbanearbeiderne, veiarbeiderne og vassdragsvesenet som er de største og dertil fyrvesenet. Jeg blir da dessverre nødt til å gjenta det som jeg sa i min åpningstale at organisasjonsinteressen innenfor disse grupper var levende. De som er kommet sist er de som er beskjeftiget i Statens Fyrvesen og jeg går ut fra at man vet hvad det er for arbeide. Man har i mange år vært opmerksom på den arbeidsgruppe og det har fra samorganisasjonene i kystdistriktene vært gjort adskillige forsøk på å få dem med. Det arbeide har resultert i at vi også der har fått arbeiderne organisert. Det er ingen tvil om at når det gjelder dette land, så er det disse arbeidsgrupper som er de største. Det som har vært forbundsstyrets forutsetning og som var vårt arbeide var å legge arbeidet an på de punkter hvor vi hadde organisasjon. Og da måtte vi først og fremst se å få forbedringer for veiarbeiderne. Vi er kommet et stykke på vei med forhandlingene nu, men det foreligger ikke noget resultat ennå. Vi har under forhandlingene hevdet at det efter hvert må bli samme avtaleforhold i alle de grupper som sorterer under Staten. Vi vil ikke sette veivesenet i en særstilling. Vi har også fremholdt vassdragsvesenet og fyrvesenet. Jeg nevner det fordi Lynaas var inne på det her. Når det gjelder 1935 så beløper de avsluttede overenskomster sig til 31. Det som har vært det største i perioden er tariffen i bergverksindustrien, som konkluderte med Riksmeglingsmannens forslag av 30 mars 1935. Alle var opmerksom på at forholdene var vanskelige i denne industri og det var en viss betenkelighet; men forbundsstyret besluttet at medlemmene selv skulde avgjøre om overenskomsten skulde opsies. I dette tilfelle som i alle andre lot man medlemmene selv bestemme hvorvidt overenskomsten skulde opsies eller ikke. Helt siden

1931 — siden den siste overenskomst blev oprettet — så hadde man kriseoverenskomster for Sulitjelma og Foldal Verk, som har vært utenfor Arbeidsgiverforeningen og Bergverkenes Landssammenslutning. På den tid var det stans ved A/S Nord-Norge og ved Dunderland. Når det gjelder svaret fra Sulitjelma så har bortimot halvparten av medlemmene der ikke villet si fra eller til om overenskomsten skulde opsies, fordi de hadde ikke arbeidet under overenskomstmessig tariff, men under kriseavtale. For Dunderlands vedkommende var det ingen beskjefteigelse; men saken blev forelagt medlemmene og slik også i A/S Nord-Norge. Men stemmene fra disse er ikke regnet med. Vi mente det var riktig at de som stod på overenskomstmessige forhold bestemte. Det var 7 bedrifter som stemte, nemlig:

Fosdalens Bergverk, Stordø Kisgruber, Killingdal Gruber, Flåt Gruber, Evje Nikkelverk, Knaben Gruber.

De representerte tilsammen 1197 arbeidere og derav var 838 organisert eller 70 pct. For opsigelse blev det avgitt 284 stemmer, mot opsigelse 133, tilsammen 417. Ser man det i forhold til medlemstallet så er det under halvparten som har deltatt. Tilsammen var det ved bedriftene 36 arbeidsledige og 359 uorganiserte på det tidspunkt. Det skulde vært ønskelig om man hadde fått et bedre resultat; men det var et utvetydig uttrykk for at tariffen skulde opsies og det blev gjort. Samtidig med at man fremla spørsmålet om opsigelse, blev avdelingene anmodet om å fremkomme med sine forslag til forandringer i overenskomsten. Forholdene var imidlertid det i år at det ved Riksmeglingsmannens bistand blev foretatt meglingsforhandlinger før det forelå plassopsigelser. For bergverkene blev det slik at man ikke hadde ført nogen partsforhandlinger før man kom til meglingsmannen. Vi var da på det rene med at det var liten hensikt i å søke Bergverkenes Landssammenslutning om forhandlinger. Vi kom således direkte til meglingsmannen og vi var de første som blev optatt. Vi visste at det ikke var mulig for oss å virke som en bresje for de andre som skulde komme etter. Derfor sa Henriksen og jeg at vi kunde ikke opta nogen realitetsavgjørelse på det daværende tidspunkt. I møtet den 31 januar hos Riksmeglingsmannen møtte Henriksen og jeg og fra Arbeidsgiverforeningen og bergverkene møtte bare en av bedriftenes direktører og kontorchefen. Allerede den gang forela arbeidsgiverne forslag til de forandringer de vilde kreve og det blev stilt krav om lønnsnedsettelse. Som sagt så erklærte vi at vi ikke kunde gå inn på nogen realitetsavgjørelse, idet vi ikke hadde fått samarbeidet våre krav. Vi gjorde imidlertid opmerksom på at det krav som kom til å foreligge fra arbeiderne var et generelt lønnstillegg og bedring av ferien samt en ordning av akkordarbeidet ved akkordenes utsettelse. Arbeidsgivernes representanter meddelte allerede i det møte at når det gjaldt Sulitjelma så måtte de ta det forbehold at den ikke blev med. Vi fremholdt at et slikt forbehold kunde vi ikke ta. Vi blev da enige om å utsette meglingsforhandlingene til et senere tidspunkt og at man så i mellomtiden skulde samarbeide forslagene. Vi blev enige om en utsettelse og den blev rimelig lang og da hadde man hatt anledning til å se arbeidernes krav. Arbeidsgiverne mente en utsettelse ikke var nødvendig. De gav oss nærmest et ultimatum med 3 pct. lønnsreduk-

sjon. Da man så kom til det øieblikk at man skulde formulere det endelige krav og vi kom sammen med bedriftenes forhandlere så blev det av Henriksen og mig redegjort for de forhandlinger som var ført. Det blev herunder også reist spørsmålet om de *unge arbeidere* og spørsmålet om *overtid* og *avspasering* og vi hadde enn videre spørsmålet om fagarbeiderne. Det er ikke noget uvesentlig spørsmål idet de krever at de som fagarbeidere skal ha den lønn som ellers betales i deres fag. Det er gjort forsøk på å forhandle om disse særkrav; men det er ikke blitt noget resultat. Det møtte representanter fra samtlige bedrifter jeg nevnte med undtagelse av Dunderland og Nord-Norge, idet det der var arbeidsstans. Når vi da hadde samarbeidet våre krav så gikk det ut på følgende:

(Kravene er bygget på samme opsetning som den tidligere overenskomst.)

I

§ 2. Punkt c) 25 pct. forandres til 50 pct.

« d) Klokkeslettet for nyttårsaften, påskeaften og pinseaften forandres fra kl. 22 til kl. 14 for å opnå 100 pct. tillegg.

§ 3. Punkt c) tilføies: Opnåes ikke enighet om akkordprisene med nogen arbeider og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales efter omforenet timelønn.

§ 9. Feriedagenes antall forhøies fra 8 dager til 12 dager og innføres procentferie.

Punkt b) «da ferietiden er ute» utgår.

« c) 3 utgår.

« d) første avsnitt tilføies: «eller sier op selv» før han har fått adgang til å benytte en optjent ferie.

II

Fagarbeidere etc. Fagarbeidere i bergverksindustrien lønnes efter samme bestemmelser som fastsettes i de respektive overenskomster som opprettes i jern- og metallindustrien og bygningsindustrien.

III

Lønnssatser m. v. Samtlige minstelønnssatser forhøies med 0.10 øre pr. time.

Punkt b) 2. Kvinner og *mannlige arbeidere* under 19 år.

Punkt c) *Læregutter*. Lønnsskalaen forandres i overensstemmelse med minstelønnens fastsettelse.

Foruten disse almindelige krav var det også reist en rekke særkrav for de enkelte bedrifter. Jeg skal ikke opta tiden med å gå i detaljer angående særkravene.

(Her måtte formannen avbryte, idet møtetiden var slutt).

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet lørdag 12 oktober.

Ordstyrer: *Konrad Botten.*

Møtet blev satt presis klokken 9.

Navneoprop blev foretatt. Følgende representanter var permittert: Olaf Engen og M. Andreassen Vik.

Protokollen fra gårsdagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Permisjonsandragende.

Johan Jensen anmodet om permisjon søndag. — Andragendet blev innvilget.

Muntlig beretning fortsatt.

Man fortsatte derpå med den *muntlige beretning* som formannen igår eftermiddag begynte og holdt på med til møtets slutt.

Formannen: Jeg var kommet til det punkt da man hadde samarbeidet kravene som forelå og det var henholdsvis 10 og 11 februar og man var enige om hvordan kravene skulde stilles. De aller fleste kjenner også til det så det er ikke nødvendig å komme nærmere inn på det. Vi hadde et generelt krav om 10 øre i lønnsforhøielse. Det var også av Landsorganisasjonen og representantskapet besluttet å se og komme frem til noget som kunde beskytte de unge arbeidere under 19 år og det blev også i bergverksoverenskomsten krevd en avtale for dem, likeledes for læregutter ved de mekaniske verksteder, som enkelte av de store bedrifter har. Så var det fagarbeiderne, som jeg også er blitt spurt om. Før omorganiseringen var det ved flere bergverk slik at de hadde sine egne organisasjoner og stod tilsluttet sine fagforbund. Siden omorganiseringen blev det slik at de stod i Arbeidsmannsforbundet på få undtagelser nær. Som Togstad meddelte om Orkla gruber under beretningen for 1934 så har elektrikerne gått ut og dannet egne avdelinger, og slik er det også gjort et annet sted, nemlig ved Sulitjelma, og det forsøkes også andre steder. Men Elektrikerforbundet er ikke medlem av Landsorganisasjonen så man har ikke kunnet gjøre noget overfor disse. Men det er Arbeidsmandsforbundet som har overenskomsten for alle, og det er bare forbundet som er part i den og ikke Elektrikerforbundet. Vi er bekjent med at det også er andre fagarbeidere som arbeider for å tilslutte sig de yrker de tilhører. Kongressens beslutning går som bekjent ut på at det bare skal være en organisasjon ved bedriften, og det er bare elektrikerne som er bruddt ut. Når det er slik blandt fagarbeiderne så er det fordi de mener at det er en hemske for dem å stå tilsluttet Arbeidsmannsforbundet og at de der ikke får sine krav gjennomført. Men det har alltid vært forbundets krav at fagarbeidere skulde være lønnet som de andre arbeidere i jern- og metall-industrien og bygningsindustrien og vi har gått inn for det og det har vært representanter tilstede fra disse arbeidere ved forhandlingene. Som nevnt igår tok arbeidsgiverne allerede i første møte forbehold om at Sulitjelma skulde holdes utenfor. Vi mente at Sulitjelmaarbeiderne under enhver omstendighet hadde in-

teresse av å delta i hovedoverenskomstforhandlingene og derfra deltok Benjaminsen og Misvær den hele tid. Jeg antar at det ikke skulde være nødvendig å gå i detaljer om det som var grunnlaget for våre krav. Jeg har nevnt hovedpunktene og jeg kan nevne de særkrav som vi har ved endel bedrifter. Vi har efter hvert krevd særbestemmelser også ved andre bedrifter og som har gått ut på en del forbedringer. Arbeidsgiverne sa at de blir helt forbauset over vårt krav og i møtet hos riksmeglingsmannen 13 februar blev det ikke nogen enighet og de fremholdt at de vilde fremlegge et mer vidtgående krav enn det de stilte i møtet den 31 januar. Der presiserer de så sitt krav om 3 pct. lønnsreduksjon og at bestemmelsen om fagarbeidere skal gå ut, da de ikke kunde erkjenne at de var fagarbeidere i den forstand. De var nødvendige ved bedriften og kunde ikke stå i nogen særstilling. Vi har også hatt spørsmål om normallønn for tømmermenn etc. og de krevde også dette ut. Vi har drøftet det med de arbeidere det gjelder og vi har forelagt dem spørsmålet om de vil gå inn for minstelønn, men det vilde ikke disse arbeidere på en undtagelse nær nemlig ved bedriften i Orkla. Når det gjelder særbestemmelsene vil jeg nevne et punkt, som kan være både og. Det gjelder husleispørsmålet. Man har i flere år hatt en slik bestemmelse ved Sulitjelma og man må vel innrømme at alle forhold tatt i betraktning så er husleiene der forholdsvis rimelige. Det er flere foreninger ved andre bedrifter som har stilt krav om å komme på samme linje. Vi har intet hatt imot det der hvor det er bedriftene som eier husene og hvor husleien er rimelig. Men når det stilles slik at man vil ha det som i Sulitjelma, så har det en viss konsekvens idet bedriften i Sulitjelma derved vilde kreve høiere husleie. Det blev det ikke noe av der; men det blev endel forandringer andre steder. Vi hadde så et møte mellem partene da riksmeglingsmannen hadde så meget å gjøre; men det blev intet resultat og det kom igjen inn for riksmeglingsmannen den 20 mai. De samme representanter møtte med undtagelse av Knaben som her møtte med 1 mann mot tidligere 2. Efter lange forhandlinger blev der av riksmeglingsmannen fremsatt forslag for de bedrifter som stod i Bergverkenes Landssammenslutning. Riksmeglingsmannens forslag var som man hadde forståelsen av magert. Ferien blev forhøiet fra 8 til 9 dager. Vi på vår side søkte å få ferien op til et høiere dagantall og at man iallfall for arbeidere under dagen i første rekke skulde fastsette 12 dager. Vi hadde håp om at riksmeglingsmannen vilde gå med på det, men den siste dag fremholdt han at det ikke vilde gå og at arbeidsgiverne vilde forkaste det over bordet. Når det gjaldt lønningene kom vi ingen vei. Den eneste forandring var at mannlige arbeidere under 19 år skulde ha tariffestet den samme lønn som kvinnene hadde. Nu har vi jo ikke mange kvinner ved bergverkene; men vi fikk da denne bestemmelse og vi kan her i fremtiden ha noget å arbeide videre på. Det blev under forhandlingene forøvrig fremholdt at tarifferte lønninger for disse unge arbeidere kunde medføre at bedriftene ikke tok inn unge arbeidere. Riksmeglingsmannens forslag gikk hvad varigheten angår ut på 2 år til 31 mars 1937. Når det gjelder særbestemmelsene så fikk man en del forandringer ved Fossdalen, Knaben, Killing, Stord, Bjørkåsen. Ved nikkelraffineringen fikk arbeiderne et personlig tillegg på 6 øre; vi

krevde 10 øre; mens riksmeglingsmannen kappet av de 4 øre. Disse arbeidere har ikke anledning til nogen akkord. Når så alle disse forslag forelå i en silde aftenstund, så blev de inngående drøftet i forhandlingsutvalget sammen med forbundsstyret — om hvad man skulde gjøre og resultatet blev det som har fått uttrykk i cirkulære nr. 2 av 2 april som lyder:

Til foreningene i Bergverksindustrien.

Ad tariffrevisjonen 1935.

Ved nærværende tillater man sig å oversende rapport over de førte forhandlinger, samt det av Riksmeglingsmannen den 31 mars d. a. fremsatte forslag og landsorganisasjonens cirkulære nr. 22 1935.

Som det fremgår av Landsorganisasjonens cirkulære, er forslaget anbefalt av Sekretariatet til vedtagelse.

Forbundsstyret og Forhandlingsutvalget behandlet saken i fellesmøte den 2 april 1935, hvor det besluttedes å anbefale forslaget.

O. Omland, Flåt, O. Stavrem, Fossdalen og A. Rekve, Stord stemte imot anbefaling av forslaget, idet de vilde stå fritt ved sakens behandling i foreningene.

Med hensyn til behandlingsmåten i foreningene henvises til Landsorganisasjonens vedlagte cirkulære.

Avstemningsresultatet må være innsendt til forbundets kontor senest innen tirsdag den 16 april kl. 15, da resultatet skal være meddelt Landsorganisasjonen den 16 april kl. 18.

Nøiaktig stemmetall for og imot forslaget må angis.

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund,
Johs. M. P. Ødegaard.

(I tilslutning til cirkulæret var det samtidig utsendt et cirkulære fra Landsorganisasjonen). Av vårt cirkulære nr. 2 fremgår at forbundsstyret og forhandlingsutvalget med undtagelse av de nevnte 3 anbefalte forslaget. Det var ikke fordi man var tilfreds med det; men man følte sig forvisset om at man ikke kunde komme lenger ved forhandlinger og man følte også at man ved en omfattende konflikt ikke vilde nå lenger. Det vilde ha blitt en stor affære og det var mange forhold som motsa til det. I cirkulære nr. 3 for 23 april som også er til foreningene ved bergverkene heter det:

Flåt gruber blev det vedtatt med 65 mot 58. Ved Killingdal vedtatt med 54 mot 3, Knaben vedtatt med 78 mot 43, Stord vedtatt med 75 mot 64, foruten 2 blanke stemmesedler, Fossdalen vedtatt med 38 mot 23. Ved Evje Nikkelverk blev det forkastet med 56 mot 43, Bjørkåsen vedtatt med 110 mot 10, Mofjellet gruber, som var kommet i gang igjen vedtok det med 17 mot 5 stemmer, Hosanger gruber, som likeledes var kommet i gang igjen vedtok det med 30 mot 6. Forslaget blev også vedtatt i Sulitjelma og Sulitjelmaarbeiderne hadde både rett og plikt til å delta i avstemningen om de almindelige bestemmelser i over-

enskomsten. I alt blev der avgitt 863 for og 318 imot, Sulitjelmaarbeiderne iberegnet og det representerte 71.6 pct. av arbeiderne. Jeg vil nu høre om man ikke anser det riktig at jeg avbryter her, idet jeg nu er ferdig med det punkt.

Formannens beretning besluttedes behandlet punktvis.

Ordstyreren: Jeg er enig med Ødegaard at vi tar det punktvis.

Ole E. Vaade: Når det gjelder fagarbeiderne så praktiseres det slik at den stipulerte minstelønn i tariffen har man villet praktisere som timelønn. Vi har fastholdt at det var minstelønn og at det skulde være personlige tillegg. Vi sendte det inn til forbundet og vi fikk medhold, men bedriften vilde ikke betale utover 95 øre. Nu er det nogen som betales med 1 krone og op til 1,15, men de fleste arbeider etter 95 øre. Nu har bedriftene fremholdt at fagarbeidernes gjennomsnittlige lønn på visse tidspunkter har vært oppe i 1.52; men det skyldes et par grupper som har tjent så godt. Heller ikke tariffsituasjonen i 1935 bragte nogen forandring, så bedriften praktiserer fremdeles den generelle lønssats av 95 øre. Jeg mener at forbundsledelsen må få det til slik at bedriftene ikke kan praktisere det på den måte. Jeg vil foreslå:

«Det henstilles til det nye forbundsstyre ved revisjon av landsoverenskomsten for bergverkene å søke å komme frem til klare bestemmelser når det gjelder fagarbeidernes lønssatser, slik at det ikke gis arbeidsgiverne anledning til å praktisere den stipulerte minstelønn som time-lønn.»

Håkon J. Øvstegaard: Jeg må si at vi som ikke er med i denne landstareff var meget skuffet over dette forslag. Vi var kommet op i 12 feriedager og etter denne avtale så blev det 9 dager og vi må regne med at ved vår tariffrevisjon neste gang vil vi få sterk pågang mot den ferie vi har.

Johannes Togstad: Det er vel en kjensgjerning det at det innenfor de forskjellige bergverk er inntrådt et misforhold når det gjelder lønns- og arbeidsforhold på de forskjellige steder. Foruten de spesielle forhold i denne industri, så har det system som tidligere var ansett som det mest anvendelige nu kommet i skyggen. Det blir derfor nødvendig å få foretatt forskjellige forandringer. Kanskje det særlig har gjeldt arbeidet under dagen. Utviklingen der ved at produksjonsevnen er gått op, har ført til at det er skjedd en forandring i de regulerende lønninger vi tidligere hadde. Om ikke lønnen er blitt så sterkt nedsatt, så kan et uhell ved bedriften straks vanskeliggjøre inntektene. Det forserte arbeide gjør også et sterkere inngrep i arbeidernes lønninger. Videre har vi et annet forhold. Det viser sig at jo lenger en gruppe har vært i drift blir det langt mer daglønnsarbeide. Ved fremtidige tariffforhandlinger må man søke å få inntatt en ny lønssats, som tilgodeser de arbeidere som i lengere tid kommer på daglønnsarbeide. Nu er det så at man ved forhandlinger her kan bli enige om individuelle lønninger, men jeg tror det vil være riktig å få fastsatt lønssatser som fastslår forholdet. Jeg hadde derfor tenkt mig en inngående behandling her. Forholdene er jo så uensartede at man kan ikke forlange av forbundsstyret å finne frem til det rette. Men jeg tror at forbundsstyret blir nødsaget til å innhente opplysninger fra avdelingene så man har rede på forholdene. Jeg mener

ikke dermed at man kan fastslå en bestemt sats for alle her, men at man går inn for det ved de enkelte bedrifter. Jeg har et forslag her; men jeg mener ikke dermed å gripe inn i forbundsstyrets arbeide. Jeg vil foreslå:

«Forbundsstyret utsender et motivert sirkulære til samtlige medlemmer innen bergverkene, med pålegg om uttalelse av hvad slags lønns-system de kommende tariffier skal bygges på.

På grunnlag av avdelingenes uttalelse fremmer styret forslag i saken, som forelegges representantskapet til godkjennelse.

Viser det sig at uttalelsene fra de forskjellige avdelinger er så uensartet, at forslag ikke kan fremmes på grunnlag av dette, innkalles til en bergverkskonferanse hvor samtlige bergverk som omfattes av overenskomstforhold blir representert med 1 mann for å behandle saken.»

Hvis dette blir vedtatt og forbundsstyret kan finne et grunnlag her, så er det ingen underkjennelse av det at jeg mener at representantskapet skal behandle saken.

Valgkomitéen møter.

Ole Beck: Valgkomitéen har møte klokken 11.

Formannen: Jeg gav jo til kjenne at det fra forbundets side sees sterkt på fagarbeidernes stilling og jeg ser på det slik at det må være et spørsmål vi stadig må komme tilbake til inntil vi får en tilfredsstillende ordning; for det er som Vaade sier mange steder at minstelønnen praktiseres som normallønn. Ved siste tariffrevisjon var vi også sterkt inne på det, men arbeidsgiverne hadde satt sig slik fast at de ikke vilde være med på noget generelt tillegg for noen større gruppe. Det Togstad var inne på har vi diskutert mange ganger. Det er nærmere 70 procent av arbeidende timer som utføres på timelønn; mens det var det omvendte som skulde være tilfelle. Jeg kjenner til hvordan det er i vårt naboland Sverige. Der er det hovedsakelig akkord; mens en hel del av arbeidet under dagen har en ordning med prislister, som virker som tariffaste akkordsatser. Jeg er ikke idag klar over om det er heldig å gå inn på en slik ordning. Det forslag som Togstad har fremlagt mener jeg er et riktig forslag.

Nye permisjoner.

Ole Valle, Ingv. Hofsmoen og Chr. Henriksen fikk permisjon for resten av formiddagsmøtet i anledning annet organisasjonsarbeide.

Karl Bottenvand: Ødegaard nevnte i sin beretning at når det gjaldt husleiespørsmålet så stilte arbeidsgiverne krav om at husleien for Sulitjelma måtte forhøies. Det beviser arbeidsgivernes nye kamptaktikk når det gjelder Sulitjelma. De vil stå utenfor landsoverenskomsten når det gjelder kriseavtale; men når det gjelder husleien så vil de ved landstareffens hjelp ha den forhøiet. Men nu blev den ikke det og vi er taknemlig for det. Når det gjelder spørsmålet om opsigelse så mente jeg og flere med mig at vi skulde delta i den; men i samorganisasjonen blev det ikke vedtatt. Da det gjaldt forslaget fra Riksmeglingsmannen så skulde man imidlertid være med og stemme. Det mener jeg er galt. Når man ikke er med og stemmer for opsigelse av en avtale, så bør man heller ikke stemme over forslaget. Når en stemmer over et slikt forslag er det

oplagt at man vedtar det som jo var bedre enn det vi hadde. Det er imidlertid i første rekke samorganisasjonens skyld i Sulitjelma, men også forbundsstyret som lot dem delta i den siste avstemning.

Ole Johansen: Når det gjelder beretningen om normallønn, så vil jeg si at når det er spørsmål om å fjerne det og gå over til minstelønn, så har vi krevd bibehold av den nuværende normallønn.

Simon Simonsen: Jeg vil understreke det Togstad var inne på. Man har ikke nu lenger det kontrollbare apparat ved en rekke av bedriftene. Det ender som regel sådan nu at man blir gående på minstelønssatsene og det er ikke mulig for arbeiderne å føre den kontroll med prisene som er nødvendig. Dernæst er det også det annet forhold som Ødegaard var inne på om at akkordprinsippet blir mere og mere avlagt og det er jo i overensstemmelse med arbeidernes syn, men vi har jo ikke klart å få minstelønnen op, slik som det da må kreves. Jeg vil anbefale Togstads forslag.

Peder Rengard: Det er korrekt det som Bottenvand var inne på om samorganisasjonen i Sulitjelma; men det hører inn under beslutningen der og ikke her. Vi var enige om at vi ikke kunde være med på spørsmålet om opsigelse all den stund vi ikke hadde arbeidet under den tariff. Men da forslaget forelå så var vi selvsagt direkte interessert der og det var riktig at vi var med. Man kan da ikke her kritisere forbundsstyret.

Formannen: Det var min hensikt å få frem det faktiske billede både når det gjaldt spørsmålet om opsigelsen av avtalen, Riksmeglingsmannens forslag og avstemningen derover. Sulitjelma omfattes av avtalen med undertegnelse av lønnsforholdene. Når Bottenvand for øvrig var inne på avstemningen, så kan jeg erklære her at det var et stort flertall også i de øvrige avdelinger for vedtagelse av Riksmeglingsmannens forslag, så det forhold Bottenvand nevnte om Sulitjelma har ikke forrykket forholdet. Sulitjelma-arbeiderne har ikke ødelagt for de øvrige arbeidere; for det var flertall også blandt dem. Når jeg nevnte husleiespørsmålet så var det fordi at det kan være visse særkrav, som vi stiller som kan bringe konsekvenser og som ofte er en tendens til det ikke gode. Arbeidsgiverne krevde at hvis det kom krav om husleien ved de øvrige bedrifter, så måtte husleien også ved Sulitjelma forhøies.

Kristian Moljord: Når jeg forlangte ordet så var det av to grunner. Når det sies at fagarbeiderne står i en særstilling, så er det riktig. Når det gjelder det så har vi 2 foreninger utenfor hos oss og nu viser det sig at det har smittet på andre steder som Løkkens Verk. Landsorganisasjonen har latt det gli ut og det er en fare for organisasjonen. Så var det med hensyn til akkordarbeidet. Det er illusorisk nu, så det bør fjernes fra overenskomsten. Det er et utpressningssystem som bør fjernes. Vi gjør det slik nu i Sulitjelma at når vi får en akkord så ligger det i det at arbeiderne skal arbeide så sterkt at de ved det kan få noget mere. De har opnådd å presse ydelsene opover og det bør vi bekjempe. Det er et system vi må se å komme helt bort fra.

Erling Evanger: Når det gjelder husleiespørsmålet så er det et stort misforhold. Vi betaler 21 kroner for 1 værelse; mens man i Løkken gruber betaler langt mindre for 3 værelser.

Håkon J. Øvstegaard: På Viksnes kan ikke arbeidsgiverne kreve nogen sterkere arbeidsydelse idet vi har fått en slik bestemmelse at det ved akkord skal gis 40 procent.

Votering: Vaades forslag blev enstemmig vedtatt. — Togstads forslag blev likeledes enstemmig vedtatt.

Muntlig beretning fortsatt.

Formannen fortsatte så sin muntlige beretning og uttalte: Jeg er kommet til det resultat at det vil være enklest å referere den rapport vi var enige om i forhandlingsutvalget å sende til Sulitjelma-arbeiderne og hvor det heter:

Rapport. Ad tariffsituasjonen i Sulitjelma.

Hvad angår bestemmelsene i sin almindelighet i overenskomstene mellem B. V. L. og Arbeidsmandsforbundet, er de ensartet og vil i sin helhet også omfatte Sulitjelma. Undtagelsesbestemmelsene for 1935 vil i tilfelle omfatte lønnsbestemmelsene på samme måte som forholdet har vært siden 1931.

Allerede ved optagelsen av de anticiperte meglingsforhandlinger om Fellesoverenskomsten for Bergverkene den 31 januar 1935 tok arbeidsgiverne forbehold forsåvidt angikk lønnsbestemmelsene for Sulitjelma og begrunnet dette med at på grunn av de i den senere tid gjeldende kobberpriser, hadde bedriften ingen muligheter for å oprettholde driften på de almindelige lønnsbestemmelser.

I det første meglingsmøte var ikke Sulitjelmans arbeidere representert, og som følge herav blev det erklært fra forbundets representanters side, at man ikke vilde gå inn på nogen drøftelse vedkommende Sulitjelma før arbeidernes representanter kunde delta. På grunn av knapp tid med hensyn til innkallelser og forsinkelser, kunde ikke arbeidernes representanter møte før 13 februar 1935 og deltok da i de meglingsmøter som avholdtes angående overenskomstforholdet i sin helhet. Spørsmålet Sulitjelma blev ikke særskilt drøftet i disse meglingsmøter.

Den 14 februar 1935 avholdtes særskilt møte i B. V. L. til drøftelse av situasjonen i Sulitjelma. I dette møte redegjorde direktør *Quale* for bedriftens stilling og fremholdt, under henvisning til konjunkturen, at dersom arbeidet skulde holdes i gang, kunde det skje utedukkende på fortsatt kriseoverenskomst, og fra bedriftens side var det intet annet forslag enn prolongasjon av den nugjeldende kriseoverenskomst.

Den 18 februar 1935 var saken behandlet i forbundsstyret hvor samtlige representanter fra de forskjellige bedrifter, som er interessert i årets tariffrevisjon, var tilstede og hvor man drøftet spesielt forholdene i Sulitjelma.

I dette møte vedtok forbundsstyret enstemmig følgende beslutning: «Forbundsstyret gir sin tilslutning til kongressens vedtak at kriseavtaler må bekjempes. Hvad angår situasjonen for tiden, er den etter forbundsstyrets opfatning analog med situasjonen i 1931 og senere år, og vil man derfor ikke motsette sig at det for lønningenes vedkommende inngås

overenskomst i likhet med hvad der hittil har vært tilfelle siden 1931, dog ikke utover ett år. Under de forestående forhandlinger med bedriften optages arbeide for forbedringer i den nugjeldende særavtale. Spørsmålet forelegges Sekretariatet med anmodning om å delta i de forestående forhandlinger.»

Den 19 februar 1935 var spørsmålet forelagt Sekretariatet, og dette godkjente den av forbundsstyret vedtatte beslutning.

Efterat man således hadde tilrettelagt organisasjonens stilling til saken, optokes fortsatte forhandlinger med bedriften, og i møte den 21 februar 1935 gjennomgikk man saken i sin helhet uten at organisasjonens og arbeidernes representanter tok nogen endelig stilling til saken. I samme møte blev det fremsatt krav om adgang til å gjennomgå selskapets salgskontrakter. På dette spørsmål kunde ikke direktøren avgi noget bestemt svar, men lovet omgående å sette sig i forbindelse med hovedkontoret i Stockholm.

Den 22 februar 1935 meddelte direktør *Quale* at selskapets hovedkontor hadde imøtekommet anmodningen om adgang til å gjennomgå salgskontraktene, og i den anledning hadde overingeniør *Kjell Lund* kommet til Oslo.

Samme dag avholdtes ny konferanse hvori deltok, foruten representanter fra forbundet og arbeiderne, også Landsorganisasjonens formann, for bedriften direktør *Quale* og overingeniør *Kjell Lund*.

I denne konferanse gjennomgikk man kontrakter for såvel kobbersalget som de vesentligste kontrakter for salg av kis, og ifølge de foretatte beregninger viste det sig, at med de gjeldende priser på kobber og svovelkis, vilde bedriften for kommende år regne med et direkte driftsoverskudd på ca. kr. 100 000.00, heri ikke innbefattet hvad angår renter og amortisasjon. Underskuddet var således direkte driftsunderskudd.

Da man imidlertid hadde interesse av å gjennomgå saken nærmere og det var gitt adgang til å søke sakkyndig hjelp, anmodet man Ole Colbjørnsen om å delta i en ny konferanse angående kontraktene, og denne konferanse avholdtes den 22 februar 1935 hvor Colbjørnsen deltok og gjennomgikk og diskuterte kontraktenes enkelte bestemmelser. Colbjørnsen har uttalt følgende:

Ad Sulitjelma salgskontrakter.

Under konferanse fredag 22 februar oplyste direktør *Lund* at den gjennomsnittlige salgpris for kisen i år vilde bli mellom kr. 12.50 og 12.75 pr. tonn fob. Dette synes å bekreftes ved gjennomgåelse av de løpende salgskontrakter hvor prisen dels er litt høiere og dels litt lavere. Hertil kommer altså det som av brannen kan utbringes til netto.

Kobberet leveres alt sammen under en kontrakt. Ved gjennomgåelse av denne konstateres at tilleggene for gull og sølv virker slik at den faktisk opnådde pris ligger litt over prisen på standard kobber, men en del under prisen på elektrolytisk kobber.

Så vidt jeg ved en flyktig gjennomgåelse av kontraktene kan be-

dømme, er de opgaver som har vært gitt av bedriftsledelsen ang. salgsinntektene korrekte.»

O. C. 25 februar 1935.

Som det av foranstående fremgår, og ved at man er gitt anledning til å kontrollere selskapets salgskontrakter, anser vi det bevist at selskapets økonomiske stilling er i overensstemmelse med hvad der fra bedriftens ledelse er fremlagt, da det ikke kan skaffes tilveie noget bevis som konstaterer det motsatte.

Når man, som foran meddelt, har fått anledning til å kontrollere bedriftens økonomiske basis, anser man det på det rene, at Sulitjelmasselskapet hadde valget mellom driftsstans eller drift på basis av fortsatt kriseavtale. Under hensyntagen til de store interesser som knytter sig til stedet og dets befolkning, fant man det tilrådelig å anbefale at det for et tidsrum av ett år akseptertes krisavetale.

På basis herav fortsatte forhandlingene, og i møte den 26 februar 1935 erklærte direktør Quale at selskapet kunde gå med på å forandre skalaen således, at ved en kobberpris av pund 45 inntreer bergverksoverenskomstens bestemmelser fullt ut. Forslag til overenskomst for 1935—36 lyder som følger.

Kriseoverenskomsten

mellem Sulitjelma Samorganisasjon og dens medlemmer på den ene side og Aktiebolaget Sulitjelma gruber på den annen side prolongeres til 1 april 1936.

1.

Driften holdes gående efter den mellem hovedorganisasjonene oprettede overenskomst av og arbeidsreglementet med nedenstående endringer og tillegg. Dog kan verket ikke under denne tid stanse driften på grunn av lave kobberpriser eller andre ugunstige konjunkturer uten forsåvidt at produktet av elektrolytkobbernotering og pundkurs ligger under 696.5. Ved elektrolytkobbernotering forstås resp. månedens offisielle gjennomsnittlige notering av elektrolytiske kobber på London Børs (cfr. Daily Commercial Report). Pundkursen regnes efter gjennomsnittsnoteringen på Oslo Børs.

2.

Lønningene blir ved hvert månedsoppgjør å regulere som tidligere på basis av månedens skala (mellemliggende produkter i proporsjon):

577.1	29.00	19.90	0.85
607.0	30½	—	0.88
636.8	32	—	0.91
666.6	33½	—	0.94
696.5	35	—	0.97
726.4	36½	—	1.00
756.4	38	—	1.03
786.0	39½	—	1.06
815.9	41	—	1.09
845.7	42½	—	1.12
875.6	44	—	1.15
895.5	45	—	1.17

Ved produkt over 895.5 betales efter Landsoverenskomsten for Bergverkene.

For kobbernotering og pundkurs gjelder bestemmelsene som ovenfor i punkt 2, nest siste og siste pasus.

Regulering skjer procentvis i forhold til de i september 1931 fastsatte krisesatser.

For hyttarbeiderne blir kobberlønnen for røkplagen inntil videre 6 øre pr. tonn produsert kobber.

Tillegg eller avdrag regnes med hele ører såvel på timelønn som på akkord. Over ½ øre regnes som hel øre, under ½ øre regnes ikke. Tillegget gis kun inntil lønningene i henhold til overenskomsten av 7 september 1931 er oppnådd.

3.

Som minstelønn i akkord for voksne mannlige arbeidere anvendes kr. pr. time under dagen og kr. pr. time i dagen.

4.

Forskudd i akkord utbetales efter de samme regler som hittil.

Protokolltilførsel.

1. I ferien tilståes alle arbeidere en fribillett tur og retur Sulitjelma—Fineid for sig og familien.
2. De arbeidere som har fått arbeide heroppe og har sin familie boende nede i bygden, gis 25 pct. på nuværende billettpriser således at denne tur og retur reduseres fra kr. 2.00 til kr. 1.50.
3. For de lavest lønnede voksne faste arbeidere skal reduksjonen efter skalaen ikke gå under 72 øre pr. time så lenge Cu-noteringen ikke går under 32.00 pund, dog skal reduksjonen ikke gå under 68 øre pr. time.
4. For skeidegutter på Jakobsbakken skal reduksjonen ikke gå under 48 øre pr. time.

Den 28 februar 1935 avholdtes avsluttende forhandlingsmøte hvor følgende protokoll blev opsatt:

År 1935 den 26 februar avholdtes konferanse i B. V. L. lokaler ang. spørsmålet om kriseavtale for Sulitjelma gjeldende inntil 31 mars 1936.

Tilstede var:

For A/S Sulitjelma, herr direktør Quale.

« arbeiderne, herr Alfr. Benjaminsen og Oskar Misvær.

« Norsk Arbeidsmandsforbund, herr Johs. M. P. Ødegaard.

Man refererte til de konferanser som var avholdt den 14, 20, 21 og 22 februar angående saken.

Man enedes om å anbefale at det inngås kriseavtale gjeldende til 31 mars 1936 med de endringer som fremgår av overenskomstens ordlyd. Videre blev man enig om at dersom man ikke innen 15 mars førstkomende hadde fått anledning til å behandle saken, vilde eventuell opsigelse prolongeres i tilsvarende tid.

På grunn av de forskjellige særkrav som foreligger og som særlig egner sig til behandling på stedet, enedes man om at det optas forhandlinger herom snarest mulig i Sulitjelma så disse spørsmål er klarlagt

innen den endelige avgjørelse ang. overenskomstforholdet for 1935—1936 foreligger.

Som endelig resultat enedes man om at faste trereparatører i flottasjonsverket avlønnes med samme timelønn som jernreparatører.

Hvad angår kravet om ensartet betaling for skiftarbeide i flottasjonsanlegget, undtatt reparatører, erklærte direktøren at han vilde konferere med angjeldende ingeniør (Forfang) herom.

p. t. Oslo den 28 februar 1935.

A/S Sulitjelma Gruber

(sign.) Andreas Quale

Norsk Arbeidsmandsforbund

(sign.) Johs. M. P. Ødegaard.

I forbundsstyrets møte den 1 mars 1935 blev denne rapport fremlagt og forbundsstyret fattet følgende beslutning:

«Forbundsstyret tar den fremlagte rapport til etterretning og gir sin tilslutning til Forhandlingsutvalgets anbefaling til vedtagelse av forslaget om kriseavtale for Sulitjelma gjeldende til 31 mars 1936.

Saken blir videre å forelegge Sekretariatet til behandling.»

Møte i sekretariatet 2 mars 1935 godkjente den av forbundsstyret i møte den 1 mars 1935 vedtatte beslutning.

Norsk Arbeidsmandsforbund. Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Johs. M. P. Ødegaard.

Olaf Hindahl.

Jeg skal her i parentes bemerke at vi følger med i kobberprisenens stigning og det er nu på 41 pund og mangler således 4 pund før man kommer over på den almindelige bergverksavtale. Det er det som blev fremlagt som grunnlag for behandlingen i Sulitjelma og det er en ekstrakt av de fakta som saken inneholder og som tidligere her flere ganger har vært nevnt. Så behandlet Sulitjelma-arbeiderne saken og det var mange særforhandlinger der oppe og det får da Sulitjelma-representantene ta op, da forbundet ikke var representert der. Avstemningsresultatet var:

<i>Sulitjelma:</i>	For	Imot	Tils.
Sulitjelma Bygningsarbeiderforening	16	1	17
Sulitjelma Jernbanearbeiderforening	44	2	46
Furulund Grubearbeiderforening	16	0	16
Sandnes Grubearbeiderforening	95	7	102
Fagerli Grubearbeiderforening	3	3	6
7 blanke stemmer			
Jakobsbakken Grubearbeiderforening	50	7	57
Gikens Grubearbeiderforening	24	3	68
1 blank stemme.			
Sagmo Grubearbeiderforening	40	0	40
Fineide og Omengs Arbeiderforening	15	7	22
Sjønsta Arbeidsmannsforening	15	0	15
Sulitjelma Hyttarbeiderforening	5	0	5
Hanken Grubearbeiderforening	24	3	27

Det er utvilsomt et stort flertall for vedtagelse; men det skal sies at det var ikke med noget lett hjerte at man fra nogen side gikk inn på

å forlenge en slik avtale på 1 år. Men vi kjenner til de særegne forhold som der er og når man så videre vet hvor vanskelig det er der å skaffe sig annet arbeide, så hadde en arbeidsopsigelse der blankt betydd arbeidsledighet. (Dermed var formannen ferdig med et nytt punkt i sin muntlige beretning).

En avbrytelse.

Artur Sørensen foreslo nu:

«Landsmøtet innstiller sitt møte imorgen eftermiddag så landsmøtets deltagere kan få anledning til å overvære arbeidermesterskapet i fotball.»

Kristian Moljord: Vi kan ikke gjøre dette. Landsmøtet er et for kostbart apparat.

A. Ahlstrand: Vi kan da ikke la et landsmøte stanse av hensyn til en fotballkamp.

Votering: Sørensens forslag blev forkastet med stort flertall.

Justin Rødaas: Jeg vil si at den innledning vi fikk i forbindelse med denne beretning var en gjennomgåelse av forholdene innenfor de forskjellige grupper og at det ikke var mulig å gå til nogen kamp. Ut fra disse forhold var det at beretningen blev fremlagt. Er det riktig å ta disse hensyn? Da må vi opheve vår kamp. Med hensyn til kriseoverenskomsten i Sulitjelma så har det vært divergenser og særlig ved den siste. Like før den siste kriseavtale utløp blev der innkalt konferanse i forbundet og det blev i hui og hast sendt representanter til Sulitjelma. Efter et langt opphold i Oslo kommer de tilbake til Sulitjelma med dette forslag som Ødegaard har vært inne på. Men var det riktig i et slikt tilfelle ikke å spørre avdelingen om den vilde være med på en kriseoverenskomst? Er det riktig at et forretningsutvalg skal utpeke forhandlere? Det var også klart at da forslaget var anbefalt av sekretariatet og forbundet og man således ikke hadde hovedorganisasjonenes bistand, at også forhandlingene om særbestemmelsene blev så dårlig som de blev. Når det blev vedtatt så skyldes det fremgangsmåten som blev brukt og det blev i de største avdelinger i Sulitjelma vedtatt praktisk mot de forhandlere som var valgt.

Martin Olsen: Når det gjelder Sulitjelma og kriseavtalen der så hadde det vel vært riktig at den som var med fra Sulitjelma i forhandlingene hadde tatt ordet efter Ødegaard, men da han ikke er tilstede så kan vi ikke få høre hans opfatning. Da dette forslag kom op til Sulitjelma samorganisasjon så blev man enige om å opta forhandlinger om særbestemmelsene før det blev forelagt arbeiderne. Det er jo som det fremgår av avtalen fra 1934 at man har opprettet en del protokoller og man har et såkalt promemoria. Forhandlingene der oppe tok en 14 dagers tid før man kunde fremlegge det for medlemmene. Disse protokoller og promemoria inneholder en rekke ting som de ikke vil ha inn under overenskomsten. I år søkte vi å komme litt lenger og uten å dokumentere det her, så er det en kjensgjerning at vi har opnådd en rekke forbedringer, når man er på lavmål. Man har fått begrenset hvad lønnen skal være når man er på det laveste. Når det gjelder kriseavtalen så skal

den gjøres gjeldende etter landsoverenskomsten med de forandringer som selve kriseavtalen inneholder. Vi har derfor interesse av landstaxtariffen. Med hensyn til de unge arbeidere så er det fastslått at de skal ha den fordel som landsoverenskomsten inneholder. Moljord var inne på virkningene av akkordsystemet, men også når det gjelder det er det satt bestemmelser og man må forstå det derhen at bedriften kan begrense det så det ikke kommer over det som landsoverenskomsten inneholder. For enkelte fag som jern- og metall, bygningsindustrien og vaskeriene så ligger det på det som er fastslått i overenskomsten. Jeg skal innskrenke mig til det som er sagt, men jeg beklager at de som var forhandlere ikke har anledning til å være til stede her.

Karl Bottenvand: Martin Olsen nevnte at vi i år faktisk var i den heldige stilling at vi på stedet fikk så god tid å forhandle om visse forbedringer. Den anledning har vi hatt tidligere også, men når bedriften viser den imøtekommenhet i år er det fordi den vet at den har makten og myndigheten. Disse forhandlinger er ikke forhandlinger i almindelig forstand. Det er nærmest så at man stiller en rekke småbønner om å få en del forandringer i det opsatte og som betyr svært lite for arbeiderne. Verket har den avgjørende innflytelse, ikke arbeiderne. Man opnådde visse forbedringer, sa Olsen; men jeg for mitt vedkommende vet ikke om at man har opnådd nogen. Jeg må være enig med Rødaas i at spørsmålet om en ny kriseavtale burde ha vært forelagt Sulitjelma-arbeiderne på forhånd. Om det er samorganisasjonen eller forbundsstyret som kan kritiseres vet jeg ikke. Det var sagt at disse forhandlere skulde forhandle om landsoverenskomst; men da man fikk forslaget så blev det misnøie. Det er en viss likegyldighet blandt de organiserte arbeidere i Sulitjelma, idet de mener at de aldri kommer vekk fra kriseavtalene. Jeg vil anbefale Ole Becks forslag om at man ikke skal gå inn for kriseavtale.

Strek blev satt.

Kristian Moljord: Jeg skal først referere beslutningen i Sulitjelma Samorganisasjon: «Følgende forslag blev vedtatt med 16 mot 4 stemmer i samorganisasjonens møte søndag den 6 januar 1933. Samorganisasjonen uttaler til foreningene: 1. Samorganisasjonen finner å måtte uttale at det overlates til de som er på landsoverenskomsten å avgjøre om den skal opsies eller ikke. 2. Dog slik at vi krever at Landsorganisasjonen gjør alt som står i dens makt for at vi kan komme på landsoverenskomsten.» Det er representantskapets beslutning og resultatet er at vi ikke kom inn på spørsmålet om opsigelse av overenskomsten; men det er Sulitjelma-arbeidernes skyld. Da det blev forhandlinger i Oslo fikk ikke avdelingene i Sulitjelma anledning til å velge disse. Hvem har ansvaret for at det ikke blev gått organisasjonsmessig frem? Den slags fremgangsmåte må ikke gjentas. Når man så kommer frem til kriseforslaget for Sulitjelma-arbeiderne så er jeg enig med Rødaas i at det var uriktig av Landsorganisasjonen og forbundet å vedta og anbefale det. Da blir det umulig for arbeiderne å opnå forbedringer og det viste sig også ved de forhandlinger som blev optatt i Sulitjelma. Det er sagt om avstemningsresultatet og at også Giken har vedtatt det og det er rett. Men kan man vente noget annet når Landsorganisasjo-

nen og forbundet anbefaler det? Den gjennomsnittspris som er satt for akkordfortjenesten er slik at arbeidsgiverne kan sette den ned. Greier ikke Landsorganisasjonen og forbundet å komme ut fra disse kriseoverenskomster, så vil ikke organisasjonen makte å gjøre noget i fremtiden. Det har vært drevet utover; man har latt det gli for langt. Når kobberprisen blir 45 pund så skal det være stopp; der skal landsoverenskomsten gjelde. Det vilde vært naturlig at arbeiderne da fikk større fortjeneste. Det kunde tenkes at kobberprisen kom op i 50—56 pund, men da skal det allikevel være stopp og fortjenesten gå til bedriften. Jeg vil så innstendig jeg kan henstille til landsmøtet å være opmerksom på disse ting.

Formannen: Når Rødaas begynte med å si at det var min innledning som blev resultatet så gav han iallfall et feilaktig uttrykk. Jeg tror ikke at det lykkes å finne medlemmer innen forbundet som vil behandle det så ansvarsløst som Rødaas mente. Sulitjelma-arbeiderne fikk sig saken forelagt som de andre arbeidere og det var ikke noget forbund, som på det tidspunkt kunde si når forhandlingene kunde komme istand. Men Sulitjelma-arbeiderne kunde jo ha behandlet saken i den tid de hadde til rådighet og ikke vente til at forhandlingene skulde innkalles. Men jeg går ut fra at de nok har drøftet situasjonen og har vært opmerksom på den og at de ikke har vært så snevre å tro at man nu kunde bringe dem over på den almindelige overenskomst. Det var ikke så lite diskusjon om kriseoverenskomsten i Sulitjelma og vi fremholdt også at det var ikke bra å beholde kriseavtaler, da det som Moljord ganske riktig bemerket at det smitter. Vi har i så måte sett og hørt Petter Vigen om Røros og vi har hørt om voldgiftsdommen som bragte det inn i slummer. Det er også sagt at det var klart at bedriftsledelsen når den fikk rede på at Landsorganisasjonen og forbundet anbefalte det, så vilde heller ikke Sulitjelma-arbeiderne opnå noget mere. Men stillingen er nu den at i forbindelse med dette og lignende ting på tidligere landsmøter, så har det vært kritisert at ikke forbundsledelsen har tatt standpunkt og landsmøtet har *krevd* det. Medlemmene har krav på å få vite forbundsledelsens opfatning og den har *plikt* på sig til å si sin mening. Det blir allikevel medlemmene som avgjør saken. Jeg har nok ofte kunnet være i den situasjon helst å ville trekke en sekk over hodet og ikke ta noget standpunkt. Det vilde også personlig vært behagelig. Men slik kan det ikke være. Vi må si ifra og vi har ved siden av oss hatt Landsorganisasjonen. Jeg har ikke kunnet tilegne mig den opfatning at Sulitjelma-arbeiderne nu hadde det på det rene at de vilde vekk fra kriseoverenskomsten. Og vi så forrige landsmøtes behandling av saken og vi hadde den å holde oss til. Man gikk der inn for det ut fra de forhold som var til stede. Med hensyn til valg av forhandlere så er det ikke forbundet men Sulitjelma-arbeiderne som avgjør det.

Peder Rengaard: Det er en selvfølge at kriseavtaler er man ikke tilfreds med. Det er et onde. Men man var enige om at det var et nødvendig onde. Når det blev optatt forhandlinger og man fikk deres anbefaling så er det naturlig at man ikke kunde vente å opnå bedre ting. Men når man nødtvungent var med på å anbefale det, så kan

man ikke legge mere i det enn at det ikke var mulig å gjøre noget annet ut fra organisasjonens hensyn. Da forhandlerne blev innkalt så kan ikke forbundsstyret noget derfor. Da det var 6 dager igjen til samorganisasjonens møte mente man å velge dem der. Men da det så kom innkallelse samme dag samorganisasjonen skulde holde møte, måtte de velges på annen måte. De forhandlinger som blev ført etter at kriseavtalen forelå var det ikke noget å prise sig over. Det var dog forskjellige forbedringer i lønssatsenes utjevning. Vi er enige om å gjøre alt for å komme ut fra kriseavtalen. Det kunde for øvrig ha vært et spørsmål om man burde sett å fått Sulitjelma ut fra landsoverenskomsten og fått en ordinær avtale for Sulitjelma.

Trygve Hansen: På forrige landsmøte uttalte Ødegaard at vi var et samfund og at vi satt i felles båt. Jeg tror ikke man er enig i en slik fremstilling. Spørsmålet her blir selve behandlingen av de forskjellige saker. Becks forslag tar jeg som et fraseforslag. Hadde vi innkalt sekretariatet, så hadde vi her kunnet få en annen behandling.

Justin Rødaas: Jeg beklager at den forhandler som deltok fra Sulitjelma er optatt i valgkomitéen. Vi har tidligere hørt at man var imot kriseavtaler; men nu får vi høre at de også var med. Skal vi alltid ta hensyn til arbeidsgivernes påstander? Og til kommunenes fremstilling av sine vanskeligheter? Vi skal vurdere situasjonen i hvert tilfelle; men vi skal ikke legge brett på alt det som kommer fra motparten. På tross av at jeg er skuflet vekk fra arbeidsplassen, så mener jeg vi må gjøre noget. Jeg vil stemme for Becks forslag at det ikke må avsluttes særavtaler for fremtiden.

Protest mot en representants fullmakt.

Simon Simonsen: Fullmaktskomitéens innstilling blev forelagt landsmøtet ved åpningen; men der er nu reist protest mot et mandat. Det gjelder representanten for avdelingene 39, 40 og 189, Antonsen. Han var valgt med 33 stemmer og fullmaktskomitéen innstilte på godkjenning av hans mandat. Idag er det imidlertid kommet telegram fra Laksfors, som protesterer mot valgets gyldighet. (Forholdet var at det i Rosvold Jernbanearbeiderforening var foretatt valg på representant ved uravstemning etter at de på medlemsmøte hadde behandlet saken og der avgitt 6 stemmer).

Alberg Antonsen: Det blev holdt 2—3 møter før jeg blev valgt. Første gang fikk jeg 6 stemmer. Senere blev det stemt på ny og der fikk jeg 33 stemmer.

Formannen: Jeg fikk inntrykk av at det blev samlet inn stemmer og at dette så senere blev godkjent i et møte?

Antonsen: Ja.

Chr. Henriksen: Foreningen holdt først møte hvor representanten fikk 6 stemmer. Siden har styret samlet inn stemmesedler og det er uriktig fremgangsmåte.

Alberg Antonsen: Mange var borte fra det første møte. Ved det siste møte 14 dager etter blev man enige om da valg var foregått på forrige møte å sende det ut til skriftlig avstemning.

Karl Edvardsen: Man kan fullt ut understreke viseformannens

ord; men når landsmøtet er så langt fremskredet så bør vi avvise dette nu.

Chr. Henriksen: Det er selvfølgelig beklagelig at det først nu opplyses om dette forhold. Men derfor må allikevel landsmøtet si fra. Vi så at landsmøtet tidligere her ikke vilde godkjenne Syd-Varanger. Jeg vil foreslå at fullmakten ikke godkjennes.

Simon Simonsen: Det er omtrent det samme grunnlag for dette forhold som det vi tidligere behandlet her ved åpningen. Hadde det forelagt disse opplysninger ved landsmøtets åpning så hadde ikke denne fullmakt vært godkjent.

Ingv. Løgavlen: Forholdet er oplagt og Antonsen er ikke representant lenger. Men det blir vel vanskelig nu å innkalle en varamann derfra. Men selv om han kommer inn siste dag så bør han innkalles.

Alberg Antonsen: Vi trodde vi kunde stemme her som ved hovedavtalen. Det er altså en misforståelse av oss.

Kristian Moljord: Hvorfor er skrivelsen som Henriksen omtalte blitt så lenge liggende i forbundsstyret?

Chr. Henriksen: Jeg hadde ikke tenkt å nevne skrivelsen, da det var et helt privat brev. Men anderledes nu da vi fikk telegrammet fra Laksfors.

Votering: Henriksens forslag om at fullmakten etter de fremkomne opplysninger ikke godkjennes blev enstemmig vedtatt.

Ingv. Løgavlen foreslo nu varamannen Bø innkalt.

Justin Rødaas anbefalte forslaget.

Chr. Henriksen: Etter den beslutning som er tatt og sett ut fra praktiske hensyn (landsmøtets langt fremskredne tid) vil jeg foreslå at Antonsen får adgang til fortsatt å være tilstede uten stemmerett.

Ingv. Løgavlen: Jeg kan ikke være enig i det; men vil fastholde at varamannen innkalles.

A. S. Moe: Jeg vil anbefale Henriksens forslag her; da det er en misforståelse der oppe med hensyn til avstemningen. De skulde ha innsendt denne klage på et tidligere tidspunkt.

Alb. Karlsen: Landsmøtet har ved den forrige votering sagt fra at den representant som møtte her er ikke lovlig valgt og dermed er prinsippet i orden. Men det er da vel ikke riktig å innkalle den rette representant bare for at han skal få en jernbanereise frem og tilbake.

Adolf Lien: Jeg er enig med Karlsen. Vi kan da ikke innkalle en varamann som ikke engang vil klare å komme hit tidsnok.

Votering: Ved alternativ votering mellom Henriksens og Løgavlens forslag blev Henriksens forslag om at Antonsen fortsatt kunde overvære landsmøtet dog uten stemmerett — vedtatt.

Formannen fortsetter sin muntlige beretning.

Foldal.

Formannen fortsatte så sin muntlige beretning og uttalte: Jeg går tilbake et halvt minutt i anledning Sulitjelma. Der opplyste Rengaard at det fra forbundets side var kommet innkallelse av forhandlere en uke før det viste sig at de skulde avgi møte. Og det bekreftes. Det neste

spørsmål er Foldals Verk. Denne bedrift har stått i samme stilling som Sulitjelma at den har hatt særavtale. Ved de forhandlinger som er ført i år er det enighet om fortsatt avtale som hittil; men at 1 januar ophører den særavtale man der har.

Bernhard Strømhaug: Når det gjelder Foldalen så har jeg intet å bemerke til Ødegaards redegjørelse. Men det var med hensyn til Becks forslag (under formannens redegjørelse fra Sulitjelma. Sekretæren) om å komme vekk fra disse særavtaler. Den faller bort fra nyttår for vårt vedkommende; men vi kommer ikke vekk fra at bedriften vil komme tilbake til det og at den vil søke ved arbeidsoppsigelser å fremtvinge slike forhold at man kanskje tar ved en særavtale allikevel.

Formannen: Det var til det Strømhaug gjorde oppmerksom på at det kunde tenkes at det ikke var så usannsynlig at bedriften vilde søke å komme tilbake igjen til en slik ordning som han sa. Men vi skal være oppmerksom på at den fremgangsmåte som anvendes der, ikke er den samme som i Sulitjelma. Der er det tale om hel driftsstans med undtagelse av transporten. Det er selvsagt forskjell på en *driftsinnskrenkning* i en eller annen form. Og det har vi mange steder. Hvis det fremkommer en driftsstans er det et spørsmål om Becks forslag gjelder det.

Skaland Grafittverk, Jomås gruber, Røros Verk m. m.

Formannen fortsatte så: Så har vi *Skaland Grafittverk*, som nu går inn under landsoverenskomsten. Videre har vi opprettet en overenskomst med en liten grube ved Jomås og det er også på sett og vis en særavtale. Vi har også tidligere nevnt situasjonen ved *Røros Verk* og det er vel ikke nødvendig å komme inn på det nu. Det er jo en særavtale som stikker sig ut på alle områder. Det har vært en konferanse herom med departementet under landsmøtet og vi er blitt enige om en fremgangsmåte for å bedre forholdene og at det da får tilbakevirkende kraft fra 1 oktober. Ved *Rausand Gruber* har vi fått 2 års overenskomst, som er vedtatt av arbeiderne. Så er det *Oslo Kommune* vedrørende det ekstraordinære arbeide i kommende periode. Man opnådde ingen lønnsforbedring; men en avklaring av forskjellige bestemmelser, som er godtatt av medlemmene. Så har vi en hel del småbedrifter, hvor de forandringer som er skjedd går ut på forbedringen i overenskomsten. Det gjelder *Skedsmo Sandtak*, *Nattvaktkompaniet*, *Skedsmo Kommune*, *Asker Kommune*. Så har vi A.s Titania hvor det er annen gang vi nu har overenskomst. Ved Titania har man 12 dagers ferie og dessuten opnådd forskjellige forbedringer.

Johan Wiik: Vi har fått 12 dagers ferie, men vi får ikke utbetalt etter gjennomsnittsførtjenesten og årsaken hertil er at vi ikke har fått den støtte vi burde fra forbundet. Vi har en god tariff sier man; men den er ikke slik som den burde være. Det er bare 3 øres tillegg ved driften, ved nyanlegget fikk vi riktignok 10 øre mere; men det er mindre enn bygningsarbeiderne fikk. Når vi vedtok tariffen så skyldtes det en misforståelse. Hvis vi forkastet den så vilde vi komme inn under bergverkenes landssammenslutning sa Henriksen, idet bedriften da vilde gå inn i Arbeidsgiverforeningen.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet lørdag 12 oktober.

Ordstyrer: *H. O. Jupskaas.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Formannen fortsetter sin muntlige beretning.

Man fortsatte derpå behandlingen av formannens muntlige beretning om A.s Titania.

Chr. Henriksen: Når det gjelder A.s Titania så fikk jeg inntrykk av at jeg skulde ha informert galt der om overenskomsten. Det er gitt at hadde A.s Titania gått inn i Arbeidsgiverforeningen så hadde vi fått landsoverenskomsten. Med hensyn til feriegodtgjørelsen så kan man ikke benytte landsoverenskomsten. Man hadde der borte avsetning av 4 pct.; nu har vi fått den til 4.2 pct. og sammenligner vi det med landsoverenskomsten så ligger den tariff langt bedre an både hvad ferie og lønnsforhold angår.

Thorvald Mydland: Da jeg ser at ikke Wiik er tilstede så vil jeg innstegå Henriksen. Det er så at vår tariff er bedre enn landsoverenskomsten, men Henriksen sa fra at hvis vi ikke godtok overenskomsten så vilde A.s Titania gå inn i Arbeidsgiverforeningen og da vilde landsoverenskomsten bli gjeldende. Overenskomsten kunde ha vært meget bedre og det var uriktig av forhandlerne å anbefale det forslag.

Chr. Henriksen: Jeg forstår ikke hvordan det kan være slike misforståelser her jeg; selv om medlemmene var så ferske som Mydland nu. Hovedavtalen var på dette tidspunkt vedtatt og den inneholder bestemmelser om hvordan det skal forholdes med de bedrifter som går inn i Arbeidsgiverforeningen. Om ikke Titania hadde krevd det, så vilde Arbeidsgiverforeningen kunne krevd det. Man fikk 3 pct. i tillegg for vaskeieriet; men for grubene intet. Men ser man det i forbindelse med landsoverenskomsten så vil man se at den er fordelaktigere. Jeg kan ikke tro at man ved konflikt kunde ha kommet lenger. Vi så det forøvrig som en fordel at bedriften stod utenfor Arbeidsgiverforeningen.

Thorvald Mydland: Det er riktig som Henriksen sier at hvis A.s Titania hadde gått inn i Arbeidsgiverforeningen så o. s. v., men det er et *hvis* som ingen vet om. Det som var hovedsaken her var slik som presset er, at det var en anledning til å gjøre noe mer for de faste arbeidere.

Forhandlingene for veiarbeiderne.

Formannen uttalte så videre: Vi kommer nu til en rekke mindre bedrifter, som det må være nok å referere: Nordland Portland Cement, kontor, Renstad Sandtak, entreprenør Kristiansen, Løvenskiold, ing. Kristofer Lund, som har en del veiarbeider, Skøyen Sandtak, entreprenør Erik Hyllene, Universitetets Botaniske Have, entreprenør Øye, Mjøseng, Grorud Pukkverk. Det er mange men det er ved samtlige innført 12 dagers ferie og timelønnen dreier sig fra 1.40—1.48. Vi har så videre et par spørsmål som er aktuelle i disse dager, Nesodden Kommune og

Eidanger Kommune, hvor plassene er opsagt for dem som driver med vei- og vann. Jeg kan tilføie at vi naturligvis i den del av året som er gått så har vi hatt en rekke forhandlinger om forskjellige ting; men jeg har her begrenset det til å gjelde det som står i forbindelse med lønns- og arbeidsforhold. Jeg har så tenkt å gå over til å redegjøre for forhandlingene vedrørende veiarbeiderne. Jeg vil først forutskikke den bemerkning at på grunn av bortreise så deltok jeg ikke i selve forarbeidelsene; men det spiller ingen rolle da jeg var enig i det som blev resultatet. Men jeg kom med og har deltatt i alle møter siden man kom inn på det som var det konkrete i forhandlingene; men vi er ikke kommet frem til noe avsluttet resultat. Vi er i den heldige situasjon at samtlige som har deltatt i forhandlingene er tilstede her og som kan kontrollere hvad jeg uttaler. Vi har jo allerede her vært inne på situasjonen for veiarbeiderne og vi har behandlet veikonflikten i 1932 og man har videre vært inne på veikonferansens forhandlinger og beslutninger og man er nu igjen kommet frem til forhandlingene med veidirektoratet. Alle forstår jo vanskelighetene her, når man hørte beskjefthetsgraden i denne gruppe. Man har her for veiarbeiderne det samme forhold som ved de grupper som staten ellers har at det er basert på arbeidsreglementet og ikke overenskomst. Nu behøver det ikke være nogen forskjell i det; men på et punkt er det en stor forskjell og det er at det bare er staten som kan fortolke det og det er veidirektoratet. Og når det gjelder jernbanearbeiderne så er det hovedstyret for statsbanene. Jeg har inntrykk av at mange vanskelige forhold rundt omkring på arbeidsplassene skriver sig fra denne omstendighet. Det var derfor klart at man stilte krav i 1932 om overenskomst istedenfor reglement. At det skulde bygges op på overenskomstbestemmelser og man fremla derfor forslag derom. Det forslag man har fremlagt skulde det ikke være nødvendig å gå i detaljer. Det er faktisk en gjentakelse av det arbeidsreglement som gjelder for jernbaneanleggene. Det er de samme linjer og faktisk samme ordlyd som der og det kjenner de fleste representanter til. Det er iallfall visse punkter som daglig har stor betydning for veiarbeiderne — som andre, nemlig akkordprisene og akkordenes utsettelse. Ved veiarbeidet har det vært slik at det ikke har vært nogen diskusjon om betingelsene, men man har måttet ta imot det ingeniøren eller opsynsmennene har bestemt. Arbeiderne har hatt inntrykk av at akkordarbeidet har vært illusorisk og det har utviklet sig slik at man har fått prisen samme dag som oppgjøret forelå. Veiarbeiderne har følelsen av at det blir mikset slik at man kommer på gjennomsnittslønnen. Ser man på den, så er det en viss astronomisk likhet her, så bare det bekrefter vår påstand om at her er det ikke snakk om ydelsene; men fikset slik at det skal se så nogenlunde bra ut. Men vi har inntrykk av at idyllen er bundet blandt dem som stiller med disse ting og som har avgjørelsene. Vi har videre her ekstraarbeidet. Her er det verre enn ved jernbaneanleggene. Vi har fått beskjed fra flere av våre avdelinger og vi har fått akkordsedler som viser hvor vilkårlig veiarbeiderne behandles og da burde en faximile offentliggjøres. I det gamle reglement har man også bestemmelser derom; men enten kan de som stiller med det ikke forstå eller vil ikke forstå; for oppgjørene blir ikke foretatt slik som skrevet

står. Vi har tatt frem de saker som kan dokumentere dette. De må vente i 4—5 måneder før de får oppgjør og når det er oppgjort så går det enno 4—5 uker før de endelig får oppgjøret. Ja under forhandlingene så viste det sig et sted at man ikke hadde sett penger på 11 uker. Når det gjelder arbeidstiden så er det også et stort spørsmål; men dette arbeide er vesentlig sesongarbeide og derfor opprettholder man 48 timers arbeidsuke. På den måte veidirektoratet driver så har man jo så kort arbeidsperiode. Vi har også et annet spørsmål av stor betydning og da særlig for dem som har lange avstander og det er bolig- og trafikkforholdene. Det står nok noe i de gamle bestemmelser derom; men det har ikke vært tilfredsstillende og man har under forhandlingene vært sterkt inne på det og de krav veiarbeiderne har stilt er forbundsstyret enig i. Så har man ferispørsmålet. Der har man ikke hatt nogen ordning før i 1929 da man fikk en feriebestemmelse om optjeningstid av 1800 timer og siden 1931/32 har 1000 timer vært basis for opnåelse av ferie. Det har imidlertid vært mange vanskeligheter med hensyn til ferien og det har vært adskillige fortolkninger. Den feriebestemmelse man har krevd er den samme som for statens jernbaneanlegg. Derved får de ferie etter den tid man har arbeidet. Men det har vakt motstand og enno er ikke noget avgjort. Videre har man en ting når det gjelder ferien og det er at den feriegodtgjørelse som utbetales, utredes helt av staten. Men det er også fylkene og herredene som har interesser her og som deltar i anleggsutgiftene. Ved de bestemmelser vi nu har står det at på de steder hvor man også har med fylker og herreder der deltar staten med sin kvota etter det den er med og yder. Optjeningen av arbeidstid har vært praktisert slik at en mann som bare mangler en halv dag ikke kan få ferie. I de fleste tilfelle kreves det full optjening av arbeidstiden og det har skapt massevis av irritasjon og det har vært ført mange forhandlinger herom; men bestemmelsen som den er får ganske sikkert medhold av veivesenet. Feriebestemmelsens punkt 7 heter: Tjenestetiden skal ikke ansees som avbrutt ved sykdom, permisjon, fravær på militærtjeneste, ved reise fra et anlegg til et annet, ved lockout eller ved streik som er besluttet eller godkjent av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon eller ved midlertidig arbeidsledighet som skyldes bedriftsmessige årsaker, men den tid hvori stansen eller ledigheten varer medregnes dog ikke som arbeidstid.

Det er der hvor det har vært nogen uklarhet om hvordan det skulde fortolkes. Men vi er ikke kommet så langt at vi har kunnet få veimyndighetene til nogen annen innstilling. En annen ting er bestemmelsen om tillitsmenn. Vi har jo en bestemmelse også i det gamle reglement; men den er utilfredsstillende. Men hvis man skal ha en overenskomst så må man også ha en bestemmelse om tillitsmenn. Men det har de søkt å innvende meget imot. Når det gjelder lønsspørsmålet så har vi der veivoktere, veivedlikeholdsarbeidere og anleggsarbeidere. Man har tidligere hørt at veivokterne er lønnet etter regulativ, etter kontrakter. Grunnlønnen er meget liten og når lønnen varierer så sterkt så er det fordi arbeidsperioden for disse kan være høist forskjellig. Det er få som har basert sitt lønnsforhold etter et helt års arbeide. Vi har krevd 2400 kroner i grunnlønn og alderstillegg efter 3, 6 og 9 år med 200 kroner.

Man har også villet kreve timebetaling for dagarbeide. Det varierer sterkt mellom fylkene og også innenfor selve fylkene. Der går kravet ut på en timelønn av 1.25. Så må man her ha endel fagarbeidere og som ikke har anledning til å komme i noget akkordarbeide. Det er jo sjelden man får det. Man har der krevd en timebetaling av 1.35 og i forskudd og akkord har man krevd 90 øre og 10 øre mer for fagarbeiderne og man har krevd et høifjellstillegg av 10 øre. År etter år blir det nu i stadig større utstrekning lagt såkalte permanente veidekker av forskjellige former. Det er et arbeide som foregår i stor utstrekning på de forskjellige kanter av landet. En del av dette utføres av veimyndighetene; men det er i de færreste tilfelle. Det skjer mest ved kombinasjoner mellom entreprenører og veimyndigheter. Man får tak i tekniske hjelpemidler fra entreprenørene, mens arbeidet ellers drives av statens veivesen og disse siste arbeidere får i alle tilfelle en dårligere betaling enn de arbeidere entreprenørene har. Det er ikke rart at det oppstår en begrunnet misnøie her. I de tilfelle entreprenøren helt alene har arbeidet så er deres forhold bedre og likedan ved kombinasjonen. Vi har her krav om at det skal betales etter entreprenørens overenskomst for samtlige. Videre vil man ha reglementsmessige bestemmelser for transport til og fra veiene. Lastebiler 3 kroner timen, for hest og mann 1 krone. Vi har videre foreslått en protokolltilførsel som begrenser adgangen til nødsarbeide ved veianleggene. Det er så at dette arbeide også er godt å utnytte på denne måte; men forholdet er jo at man ikke er veiarbeider om man har drevet en dag eller to. Den protokolltilførsel som kreves er:

I henhold til overenskomstens bestemmelser skal det ikke drives arbeide på de områder som omfattes av denne overenskomst på ringere vilkår enn hvad overenskomsten bestemmer.

Dette gjelder også i de tilfelle hvor kommunen forskutterer penger til igangsettelse av arbeide, eller mottar nødsbevilgning.

I tilfelle innskrenkninger skal de som har den lengste tjenestetid i Veivesenet eller som er profesjonelle arbeidere være fortrinnsberettiget til arbeide.

Det er naturligvis et stort spørsmål. Nu er vi ikke kommet så langt som til denne protokolltilførsel. I de forhandlinger som er ført har man kommet inn på en del av dette jeg har nevnt og man har vært inne på en subsidiær linje om bibehold av arbeidsreglement og ikke overenskomst. Veidirektoratet er absolutt mot overenskomst, idet det deri ligger at også andre enn staten da kan ha anledning til å fortolke bestemmelsene. Det er staten som skal være suverén og som skal ha bestemmelsen. Det er standpunkt som hevdes derfra. Vi er kommet så langt at når det gjelder arbeidsreglement og overenskomst, så har vi diskutert spørsmålet om en forbedring av arbeidsreglementet. Sekretariatet har også behandlet det og har besluttet at det intet har imot et arbeidsreglement, hvis forbundets medlemmer vil ha det. Men vi har krevd medbestemmelsesrett ved fortolkninger eller ved tvist om forståelsen. Det kan ikke innbringes for Arbeidsretten, når det gjelder reglement, men det kan det ved en overenskomst. Nu vil jeg si, at det ikke alltid er slik at en arbeidsrettssak går i arbeidernes favør. Men det er jo tilfelle;

hvor det har vært til fordel for arbeiderne. Men det har det uansett i hvilken retning avgjørelsen har gått vært en avgjørelse og man kan da ta det op ved neste tariffrevisjon. Men her har man det når det gjelder veiarbeiderne bare slik at det er en part som har avgjørelsen og saken blir ikke engang diskutert. Vi har som sagt akseptert den subsidiære linje, om at tvisten skal kunne innbringes for voldgiftsrett og Arbeidsretten kan om partene går med på det være voldgiftsrett. Vi har jo også i tidligere arbeidsreglementer bestemmelser om et spesielt tilfelle — tvist om oppgjør, opmåling — kan bringes inn for en voldgiftsrett. Veidirektoratet var inne på å utdype denne bestemmelse og at det kunde innsettes en slik voldgiftsrett rundt på de forskjellige steder. Til den tanke sa vi nei. Vi hevdet at det gikk ikke an å flakke landet rundt med dette. Vi måtte ha et centralt punkt og vi fremholdt at Arbeidsretten var den beste der og at den kunde etablere sig som voldgiftsrett. Det må slås fast en institusjon som står utenfor og over begge parter. Hvis man fikk en ordning slik som veidirektøren var inne på med lokale voldgiftsretter, så kunde man få de forskjelligste avgjørelser på de forskjelligste steder. Det vil være verre enn det man nu har. Jeg skal tilføje at det er forespurt i Arbeidsretten om de kan ta disse saker og det er på det rene at formannen er villig til arbeidet; men det må vel også forelegges de øvrige medlemmer av Arbeidsretten. Vi har konferert med Landsorganisasjonens juridiske rådgiver Viggo Hansteen, om hvordan vi skulde redigere en slik bestemmelse i reglementet. Han har tilrådet oss å kreve følgende form for tvisters behandling:

Tvisters behandling.

I tilfelle av at det oppstår tvist mellom arbeidsbestyreren og en eller flere arbeidere om forståelsen av reglementets bestemmelser eller om krav som grunner sig på dette, skal det optas forhandlinger mellom overingeniøren eller den han dertil bemyndiger og arbeidernes tillitsmenn om tvistens løsning. Dersom enighet ikke opnåes, skal spørsmålet innbringes til fortsatte forhandlinger mellom veidirektøren og den hovedorganisasjon angjeldende arbeider eller arbeidere er tilsluttet. Opnåes heller ikke enighet ved disse forhandlinger, kan hver av partene innbringe tvisten til løsning ved voldgift av Arbeidsretten.

Den av voldgiftsretten (Arbeidsretten) truffne ordning er endelig og bindende for begge parter.

Vi har gått nokså langt i diskusjonen med veidirektoratet og om de har gått med på prinsippet for øvrig tar de fremdeles sine reservasjoner idet de hevder at «hvis retten dertil er villig» — det er et forbehold som er helt utilfredsstillende.

Vår opfatning er at skal vi først gå inn for et arbeidsreglement, så må vi ha en bestemmelse her som gjør at de følger forpliktelsen til å gå til Arbeidsretten og at det blir den beskyttelse. På det punkt finnes det ingen vei tilbake. Da mener jeg at kommer ikke det med, så må veiarbeiderne sette sig fast på kravet om overenskomst. Men får vi denne bestemmelse med da vil ikke et arbeidsreglement være så avskrekkende. Da vil det ikke bli særlig divergerende forskjell på et reglement og en overenskomst. Jeg vil tilføje at reglement kun er

akseptabelt hvis man får med en slik bestemmelse. Det bærende er dette ved siden av lønsspørsmålet. Det setter nemlig en pel gjennom den forhistoriske bestemmelse vi her har hatt. Da vi kom inn på dette under forhandlingene så heftet veidirektoratet sig med «eller om krav som grunner sig på dette». Det er imidlertid den bestemmelse man har i arbeidstvistloven. Og det heter videre at der skal optas forhandlinger med «arbeidsbestyreren»; for å få det konsentrert så forandret vi det til «overingeniøren eller den han dertil bemyndiger» og arbeidernes tillitsmann. Videre blev vi enige om å forandre det siste til veidirektoratet og hvor det står hovedorganisasjoner til Arbeidsmandsforbundet. Vi var forberedt på å få se rynker på nesen av det og det blev fremholdt at det ikke bare var Arbeidsmandsforbundet som var interessert. Vi fant det ikke noget betenkelig å stryke Arbeidsmandsforbundet; for idag er det oss som representerer de fleste organiserte veiarbeidere og når man stryker Arbeidsmandsforbundet og lar det stå «hovedorganisasjon» så kan det også utdypes til selve Landsorganisasjonen og vi har også Skog- og Landarbeiderforbundet som kan bli interessert. Vi regnet med som en absolutt praksis at det blir Arbeidsmandsforbundet som kommer til å optre. Det var de forandringer som blev i denne bestemmelse. For tydelighetens skyld vil jeg si at når vi fant å måtte gi denne bestemmelse en så detaljert form, så var det for å få den så langt som mulig op til det som overenskomstene inneholder om tvisters behandling. Jeg vil høre om man ikke nu kunde debattere spørsmålet arbeidsreglement og overenskomst og jeg vil da avbryte her.

Thorvald Mydland: Jeg mener at veiarbeidernes representanter først burde få behandle dette i gruppemøte. Jeg vil foreslå:

Realitetsbehandlingen av beretningen av forhandlingene med veivesenet utstår til representantene for veiarbeiderne har fått anledning til å behandle saken i gruppemøte.

Chr. Henriksen: Veidirektoratet meddelte oss idag de ting som vi var blitt enige om og at det skulde komme til oss.

Formannen: Det er ingen ting i veien fra min side for at man kan behandle det blandt veiarbeiderne, men det må vel bli slik at man allikevel må gå gjennom saken for hele landsmøtet og da blir det ingen forenkling. Jeg ser på saken slik at selv om forholdene på den ene eller annen måte ligger godt an med de nuværende myndigheter så kan man komme op i vanskeligheter, som gjør det nødvendig å se på saken på nytt blandt veiarbeiderne og organisasjonen. Spørsmålet om arbeidsreglement må man få avgjort.

Ingv. Løgavlen: Jeg vil ha sagt at dette begynner å minne mig om forna dager, da Arbeidsmandsforbundet var stort og sterkt og man hadde sterke grupper som holdt sine gruppemøter og trakk i hver sin tauende. Det må være oplagt at hvis vi skal følge den behandlingsmåte, som her foreslås, så vil det forlenge landsmøtets tid. Ingen kan få gitt nogen annen redegjørelse enn den formannen har gitt.

Alb. Karlsen: Jeg vil henstille til Mydland at han trekker sitt forslag tilbake; for dette er et prinsippsspørsmål som landsmøtet må få ta stilling til og så kan veiarbeiderne etterpå ha møte.

Thorvald Mydland: Vi mente det vilde forenkle saken. Ikke det at landsmøtet ikke skal behandle den.

Knut Hartmark: Jeg mener landsmøtet ikke bør ta nogen avgjørelse før veiarbeiderne er hørt. Jeg har som medlem av forhandlingsutvalget all interesse av å høre hvad veiarbeiderne mener.

Formannen: Spørsmålet overenskomst eller arbeidsreglement er et prinsippsspørsmål som man kan behandle uten å rive i stykker noget av det annet; og det har landsmøtet interesse av å behandle.

Marthinus Karlsen: Jeg kan ikke tro at veiarbeiderne kan ha imot at landsmøtet diskuterer spørsmålet reglement og overenskomst. Det har stor betydning også for jernbaneanleggsarbeiderne. Jeg vil foreslå: «Forsåvidt angår spørsmålet reglement eller overenskomst beslutter landsmøtet at dette behandles straks.

De i saken forøvrig berørte punkter tillater landsmøtet veiarbeiderne å behandle i gruppemøte.»

Votering: Marth. Karlsens forslag blev vedtatt med stort flertall.

Arbeidsreglement eller overenskomst.

Alb. Karlsen: Det er riktig som Marthinus Karlsen sa at spørsmålet reglement eller overenskomst like meget gjelder jernbaneanleggsarbeiderne. Siden 1920 har vi hatt reglement ved statens jernbaneanlegg. Det har vært stilt krav om å komme tilbake til det tidligere med overenskomst. Slik som det ligger an har vi ved Sørlandsbanen sagt at vi ikke vil gjøre noget før det er bragt i orden for veiarbeiderne. Nu som vi har anledning til å slå et slag for en kollektiv overenskomst så skal vi på dette landsmøte se å komme vekk fra reglement med den nuværende regjering. Vi har 4 418 veiarbeidere og det er den største gruppe i forbundet og når vi skal gå inn for en bedring, så bør vi gå inn for en kollektiv overenskomst for veiarbeiderne. Det vil være uforsvarlig i denne omgang å gå inn for arbeidsreglement. Nu bør man komme frem til en kollektiv overenskomst.

Grubearbeidernes representanter konfererer.

Ordstyreren: Grubearbeidernes representanter skal møte til konferanse efter møtets slutt idag.

Og debatten fortsatte:

Knut Hartmark: Jeg kan ikke innse at det blir det samme med et reglement som med en overenskomst selv om vi får bestemmelser med om fortolkning av tvister.

Thorvald Johnsen: Jeg vil si til veiarbeiderne når de står i denne situasjon så befatt dere aldri med reglement. Vi ved anleggene har dyrt fått erfare hvad reglement er. Det er bare til arbeidsgivernes fordel.

Chr. Henriksen: Det vi har savnet er den nødvendige medbestemmelsesrett og det er den vi må søke å finne frem til. Det var ingen uenighet om å komme frem til overenskomst; men forholdet er det at vi har med et mangehodet vesen å gjøre her. Et slikt forslag må forelegges til godkjennelse for alle fylkesveistyrer. Det var nettopp det vi drøftet og da også med Landsorganisasjonen. Får vi inn de bestem-

melser som her er nevnt så tror jeg vi har fått den medbestemmelsesrett vi vil ha. Den eneste forskjell er at vi ikke kommer inn under arbeidstvistloven og vi kommer heller ikke inn under det økonomiske ansvar. Behandlingsmåten og konklusjonen blir den samme om det behandles av Arbeidsretten eller av voldgiftsrett. Tar man alle ting i betraktning så er det et spørsmål om det er heldig å binde forhandlingsutvalget her til at det bare skal være overenskomst. Vi vet at fylkesveistyrene har en stor myndighet her og de må godkjenne det.

Ingv. Løgavlen: Jeg er vitende om at det var en del jernbanearbeiderforeninger, som tidlig på vinteren sendte henstilling til forbundet om å henvende sig til den nuværende regjering med krav om å få avløst reglementet av overenskomst. Vi fikk svar fra forbundsstyret om at vi fikk stille våre krav i bero; fordi det i år var veiarbeidernes forhold man måtte ta opp til behandling. Det har vi ikke noe imot; men det er et spørsmål om det var klokt av forbundsstyret. Det kunde hende at det var best å sende de best organiserte tropper først i ilden. At man hadde sendt jernbanearbeiderne foran for å komme igjennom det forhold vi nu har. Under de forhandlinger man har skinner det tydelig igjennom at det er myndighetene ved anleggene som har avgjørelsen. Det er konferanser, ikke forhandlinger. Da forbundsstyret blev stilt overfor kravet fra jernbanearbeiderne til den nye regjering, måtte det ha kunnet bragt oss resultat. Hadde jernbanearbeiderne fått en bresje i muren, så vilde det vært lettere for veiarbeiderne å komme efter. Vi var enige om ikke å kreve nogen lønnsforbedringer, hvis vi bare kunde komme over på overenskomst. Jeg anser det som en feil at man ikke har gått frem på den måte. En annen sak er det, når vi er kommet så langt i forhandlingene med veiarbeiderne, så vil jeg henstille til dem å holde så sterkt de kan på overenskomst. Men hvis de opnår slike forbedringer i lønns- og arbeidsforhold at det blir en virkelig fordel, ja så overgir jeg det til veiarbeidernes avgjørelse.

Konrad Nordahl: Det er vel ikke delte meninger om at vi foretrekker kollektive avtaler, for det prinsipp kjenner vi. Men så kan spørsmålet stille sig slik: Skal vi ta kamp for en kollektiv avtale istedenfor reglement? Da er min mening den at det er en hensiktsløs kamp. Er ikke arbeidsreglementet bra, så får man ta en kamp om selve innholdet i det. Vi har hatt erfaring for det for arbeiderne ved de militære verksteder, hvor vi hadde overenskomst, men så fikk vi reglement eller regulativ og man stod fritt for å kunne opsi dem på 14 dager. Og det er siden ikke reist krav om å få kollektiv avtale. Nu går man til arbeidsretten når det gjelder kollektive avtaler og når det gjelder reglement, til voldgiftsrett. Det er bare en formell affære. Vi hadde hvalfangerne i år, hvor vi til slutt stod overfor spørsmålet kamp om kollektiv avtale; men hvor vi blev enige om at hvis vi i reglement eller i de personlige kontrakter fikk inn bestemmelser som var like bra, så blev vi enige om å ta det. Det som står i kontraktene er det samme som står i en kollektiv avtale. Og det blev vedtatt med stort flertall. Jeg kan nevne Kommuneforbundet, hvor det ved en rekke sykehus og asyler er opprettet reglement og i realiteten er det blitt det samme. Man bør ikke binde forhandlingsutvalget til å ta en konflikt på spørsmålet kollektiv

avtale, men om man vil ta det på innholdet av reglementet er noget annet.

Idar A. Kleveland: Det er ikke uenighet om spørsmålet overenskomst. Men hvis vi i et reglement får slike tilfredsstillende bestemmelser som det kan være i en overenskomst så mente jeg det ikke måtte briste på dette. Blir man ikke enige om lønnsforhold etc. så holder man selvsagt på overenskomst. Det vilde selvsagt vært best å få det, men landsmøtet bør ikke binde forhandlingsutvalget her, hvis man kan få kompensasjoner ved et arbeidsreglement. Jeg kan opplyse at det arbeidsreglement vi arbeider under idag, har ingen betydning for veiarbeiderne. Det er myndighetene som alene har avgjørelsen nu. Forbundsstyret og forhandlingsutvalget vil sette alt inn på overenskomst, hvis man ikke får kompensasjon i andre saker ved et arbeidsreglement, men man bør ikke binde forhandlingsutvalget. Kan vi makte overenskomst så gjør vi det.

Marthinus Karlsen: Jeg kan bare bekrefte hvad som er fremholdt av Ødegaard at om arbeidsreglement eller overenskomst er det ingen uenighet i forhandlingsutvalget. Det har vært drøftet i alt som har med statens arbeidere å gjøre. Spørsmålet er bare om vi makter å finne den praktiske løsning. Det vil ikke være riktig å løsrive spørsmålet arbeidsreglement — overenskomst fra kamp. Jeg vil med en gang ha sagt, at går det spørsmål ut til uravstemning, så vil det i den årstid vi går imøte ikke være stort for å gå til konflikt. Det var også i sekretariatet sterke betenkeligheter fra enkelte medlemmer for et arbeidsreglement selv med den tilføyelse Hansteen hadde gitt. Men man blev enige om i sekretariatet ikke å motsette sig en ordning med arbeidsreglement, hvis forbundets medlemmer var enige i det. Vi har faktisk fått en historisk utredning av veiloven fra Magnus Lagabøters tid og vi er fullt opmerksom på alle de vanskeligheter, som er stilt opp. Og da må vi, tror jeg, se å få innholdet av arbeidsreglementet bedre. Jeg må i likhet med Kleveland si at man må ikke binde forhandlingsutvalget med hensyn til overenskomst eller reglement. Hvis man tar en konkret beslutning så må også landsmøtet gi sin solidariske støtte til veiarbeiderne. Når det gjelder opsigelsesfrist så har vi innsendt forslag derom og det vil de på den annen side vite at der setter vi alt inn ved siden av det at vi skal kunne inkaminere tvister og fortolkninger til en annen institusjon, et sentralpunkt.

Svenska Grov- och Fabrikarbetareförbundets representanter tar avskjed.

Thorvald Karlbom (Sv. Grov- och Fabrikarbetareförb.): På grunn av presserende arbeide som venter, er det ikke mulig for oss å overvære deres landsmøte til slutt. Jeg vil derfor takke for anledningen som er gitt oss til å være tilstede her og for behagelig samvær og jeg vil håpe at de beslutninger som er fattet og som vil bli fattet herefter, vil bli til gagn for Norsk Arbeidsmandsforbund og for arbeiderklassen som sådan. Mellem svensk og norsk arbeiderbevegelse og dens organisasjoner vil man finne mange likhetspunkter. Den gleder oss den beslutning

dere har tatt til den internasjonale arbeiderbevegelse. Vi har ventet på dere og det er ikke for tidlig at dere kommer. Av den debatt de her førte, var vi ikke begeistret over å høre at de vil slutte dere til en viss fløy i det internasjonale samarbeide. Det kan så lett avstedkomme fraksjonsarbeide. Men vi håper at den norske arbeiderklasse kommer dit med et solidarisk samarbeid som grunnlag og til behandling av de foreliggende saker på en objektiv måte. Jeg håper at det også da skal lykkes den norske arbeiderbevegelse sammen med de andre lands arbeidere å kunne føre folkene over krisen og frem til socialismen. (Bifall).

Formannen: Jeg vil på landsmøtets og forbundets vegne få takke våre kamerater fra Svenska Grov- og Fabrikarbetareförbundet. Det er så at plikten kaller; men vi hadde gjerne ønsket at de hadde hatt anledning til å være med til landsmøtets avslutning. Men når det ikke er anledning til det, så vil jeg takke dem for deres nærvær og jeg vil i tilslutning til Karlboms uttalelser med hensyn til det internasjonale samarbeide ha understreket at det skal være et solidarisk samarbeide om vårt felles mål. Som jeg har nevnt tidligere, så har det i mange år vært et godt samarbeide mellom våre to forbund og jeg vil minne om Jonges uttalelser her om at de skandinaviske organisasjoner var blandt de første og ledende i reisningen av det internasjonale fabrikkarbeiderforbund. Vi har sett det utmerkede samarbeide i Skandinavia og vi har sett tydelige resultater derav. Det har vært stor beredvillighet fra våre svenske kamerater og vi ber dem overbringe vår hjerteligste takk. Det er en ung og ny ledelse i Svenska Grov- og Fabrikarbetareförbundet; men vi regner fortsatt med et like intimt og godt samarbeide som hittil. (Bifall).

Morgendagens arbeidstid innskrenkes med 1 time.

Besluttet å innskrenke eftermiddagsmøtets arbeidstid imorgen, søndag, med 1 time.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet søndag 13 oktober.

Ordstyrer: *Kristian Moljord.*

Navneoprop blev foretatt presis klokken 9. En del ved navneopropet fraværende representanter kom like efter. En representant meldte sin ankomst klokken 11.

Protokollen fra gårsdagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Arbeidsreglement eller overenskomst fortsatt.

Man fortsatte derefter behandlingen av formannens muntlige beretning med spørsmålet *arbeidsreglement eller overenskomst for veiarbeiderne.*

Ole Nordvik: Ingen er vel i tvil om at vi i forhandlingsutvalget forstår forskjellen på reglement og overenskomst. I det prinsipp er vi alle enige om. Når forhandlingsutvalget har drøftet den subsidiære linje,

så er det som siste utvei. For å gå med på det måtte man få bestemmelser som sikret veiarbeiderne medbestemmelsesrett. Først og fremst gjelder det å heve lønningene, heve forskuddene og skape mer ensartethet og medbestemmelsesrett ved akkordenes utsettelse. Det er de ting som har vital interesse. Prinsipielt er jeg enig med Alb. Karlsen at man burde slå et slag for overenskomst; men det er et spørsmål om det er klokt å binde forhandlingsutvalget i så måte. Jeg vil henstille at man ikke gjør det. Jeg er forvisset om at de forhandlere som nu driver med dette, vil gjøre alt for å få frem det beste.

Chr. Henriksen: Løgavlen var igår særlig inne på spørsmålet om jernbaneanleggene i forbindelse med veiarbeiderne og fremholdt at det vilde vært en fordel for forbundet å tatt jernbaneanleggene først og videre at representantskapet burde vært innkalt. Det gjelder imidlertid ikke bare overenskomstforholdet for veiarbeiderne. De har en lønn som ligger 50—60 pct. under jernbaneanleggene, og også ellers er forholdene helt vilkårlige. Dertil går jeg ut fra at de har lagt merke til veidirektørens foredrag i Polyteknisk Forening, Ingeniørforeningen, Handelsstanden og andre steder, om at jernbanebygningen må stanses og veiarbeide drives isteden. Vi vet også at det var trangt om å få igjennom i Stortinget bevilgningen av de 500 000 kroner til Nordlandsbanen nordfor Mosjøen. Det var en politisk avgjørelse til slutt. Det skal man også være opmerksom på i denne forbindelse. Kunde man komme så langt at man kunde heve veiarbeidernes forhold og få klare bestemmelser om fortolkninger og tvister, ja så er man kommet et langt stykke henimot å få ordnede arbeidsforhold ved veiene, så man virkelig kan gå inn for å høine deres lønns- og arbeidsforhold. Jeg har ikke hørt noen besvælinger eller protest fra jernbanearbeiderne, så det var ikke nødvendig i så måte å innkalle representantskapet.

Alb. Karlsen foreslo:

I anledning arbeidsreglement eller kollektivoverenskomst angående lønninger og arbeidsvilkår ved Statens veiarbeider uttaler landsmøtet:

For å sikre arbeiderne vel Statens veianlegg, utbedrings- og vedlikeholdsarbeide, best mulig lønns- og arbeidsvilkår og ensartede arbeidsbestemmelser, anbefaler landsmøtet at det søkes opprettet kollektivoverenskomst med veidirektoratet om lønninger og arbeidsvilkår.

Landsmøtet forutsetter at forbundsstyret i samråd med de interesserte foreninger og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon benytter de midler der er til rådighet for å få kollektivoverenskomst gjennomført. Skulde kollektivoverenskomst av hensyn til de nu gjeldende lovbestemmelser ikke kunne gjennomføres i inneværende budgettår, vil landsmøtet ikke motsette sig at det medvirkes til opprettelse av et arbeidsreglement som sikrer arbeiderne medbestemmelsesrett og forbedring av de nuværende lønns- og arbeidsvilkår idet landsmøtet i så tilfelle pålegger forbundsstyret å innsende til statsmyndighetene krav om revisjon av veiloven så kollektivoverenskomst kan opprettes direkte med veidirektoratet uten å bli forelagt de enkelte fylkesveivesen.

Antall medlemmer i representantskapet.

Ordstyreren: Jeg vil høre om man av hensyn til valgkomitéens arbeide nu først kunde avgjøre redaksjonskomitéens innstilling om antall representantskapsmedlemmer.

Landsmøtet var enig i det.

Simon Simonsen: Redaksjonskomitéens innstilling går ut på bibehold av den nuværende ordning med hensyn til antall medlemmer i representantskapet.

Votering: Redaksjonskomitéens innstilling blev uten debatt vedtatt mot et par stemmer.

Fortsatt behandling av arbeidsreglement eller overenskomst.

Og debatten om arbeidsreglementet og overenskomst fortsatte.

J. P. Karlsruud: Veiarbeidernes lønnskrav skulde gå foran jernbanearbeiderne sa Henriksen og flere med ham. Vi på Sørlandsbanen — vest — har imidlertid — på et tidlig tidspunkt krevd å få overenskomst og jeg forstår ikke annet enn at man må ta kamp om dette spørsmål, hvis man virkelig vil ha det fremmet. Man ser jo også utviklingen, hvordan det blir mere veiarbeide og mindre anleggsarbeide ved jernbaner.

Thorvald Johnsen frafalt.

Lars Bakken: Jeg er anleggsarbeider og ikke veiarbeider. Men vi har en del erfaringer av arbeidsreglementet og overenskomst. Jeg vil advare veiarbeiderne mot overenskomst. Det sies at man skulde få så meget bedre forhold ved overenskomst; men det blir det samme hvad vi får, hvis bare innholdet er bra. Ved en overenskomst er arbeiderne mer bundet av myndighetene. Når man har et arbeidsreglement så mener mange at det er en aber at man ikke kan få sakene inn under Arbeidsretten, men vi har ingen fordel av den, og vi undgår arbeidstvistloven og hovedavtalen, som gjør organisasjonens tilitsmenn til konstabler. Jeg vil derfor advare mot overenskomst.

Anders Haugen: Vi som hadde overenskomst før 1920 og kjenner til det må ha adgang til å si hvilke erfaringer vi har høstet. Det er klart at man ved en overenskomst står nærmere arbeidsgiverne enn ved et reglement. Det kunde nok være en fordel å ha det; men jeg tror ikke vi makter det. Det er nok noget i det at jernbanearbeiderne burde gått foran her. Skal de få et brukbart reglement med et tillegg som nevnt av Ødegaard, så bør de i denne omgang ta det.

Johan Berlid: Jeg vil understreke hvad Løgavlen sa og jeg kan ikke annet si enn at det måtte være taktisk uklokt ikke å ta jernbanearbeiderne først her. Allerede i juni måned sendte vi protest mot den fremgangsmåte som var valgt. Når det gjelder reglement og overenskomst så må jeg være enig med Nordahl. Man overdriver her verdien av overenskomst. Når vi ikke har fått noe tillegg siden 1920, så er det deri misnøien skriver sig. Veiarbeiderne bør ikke sette så meget inn på overenskomst.

Alb. Karlsen: Jeg sa igår og gjentar idag, at forsåvidt arbeiderne var sterke nok; organisasjonen sterk nok, så var det ikke så meget om å gjøre å få en overenskomst. Men det er ikke veiarbeiderne og derfor

bør de gå inn for overenskomst og ikke bare forbundet men hele fagorganisasjonen. Det bør hamres inn i alles bevissthet, at overenskomst vil man ha. Spørsmålet her er om veiløven står hindrende i veien for overenskomster og så blir det neste: Kan fylkesveistyrene settes utenfor dette?

Formannen: Nei.

Karlsen (fortsetter): Derfor mener jeg mitt forslag er rett og at veien er å holde på overenskomst og at man skal søke Landsorganisasjonen om støtte til det. Men er det ikke mulig av hensyn til lovene så skal forbundet gå inn for forandringer her og med den politiske situasjon i landet nu skulde vi kunne gjøre det. Av hensyn til den største gruppe så bør man gå inn for overenskomst og hvis ikke så arbeidsreglement.

Formannen: Jeg er enig i den uttalelse Nordahl gav igår. Jeg forstår ikke at alle vanskeligheter skal falle vekk ved en overenskomst. Det som har vært skavanken ved reglementet er at arbeiderne ikke på nogen måte har hatt anledning til å være medbestemmende. Når vi derfor er gått inn for den subsidiære linje, så er det for å få inn dette om medbestemmelsesrett. Den bestemmelse man kan få når det gjelder fortolkning av arbeidsreglement, er den samme som man vil ha ved en overenskomst. Det er min opfatning fra 1920, da man ophevet overenskomsten og fikk arbeidsreglement ved jernbaneanleggene. Min erfaring er at mange ting vilde vært anderledes der hvis man hadde hatt en slik bestemmelse om medbestemmelsesrett. Jeg kan selvsagt prinsipielt være enig i at organisasjonsmessig vil det være riktig å ha overenskomst; men med det tillegg som kreves blir det i realiteten det samme.

Trygve Hansen: Kan et arbeidsreglement gi en fordel så er det bra. Men skryter man av det så er det løgn.

Ole Væriö: Man foretrekker overenskomst. Når det gjelder arbeidsreglement så har vi intet å si. Men å sette saken på spiss vet jeg ikke om er heldig. Det er dog innholdet det kommer an på og at det blir minst mulig anledning til fortolkninger. Man må få klare bestemmelser, bl. a. må man få frem en minstefortjeneste og ikke en middelfortjeneste. Når man skal forhandle og man ser på den politiske situasjon så mener jeg at en arbeiderregjering utgått av det arbeidende folk, må ta hensyn til arbeidernes krav.

Chr. Henriksen: Det var til Alb. Karlsen om at Telegraf- og Telefonforbundet har fått overenskomst. Men det er en selvstendig bedrift, hvad ikke veivesenet er. Det må der gå ut til fylkesveistyrene og mange andre.

Formannen: Det var et spørsmål om veiløven satte en stopper for overenskomst. Nei da; den er for gammel til det. Man hadde ikke engang tanke på overenskomster den gang den loven blev til. Men lovens struktur er slik at det er mange som har avgjørelsen her. Vi er også opmerksom på den endrede politiske situasjon og også vi tenkte at det skulde kunne gå an å komme frem til et resultat uten å gå til det skritt å sette det på spissen. Jeg har også et skjult håp her og det var derfor ikke så meget om å gjøre og finne de sterkeste faktorer. Dertil kom at vi følte at veiarbeiderne hadde inntrykk av at de skulde stå tilbake mens

andre som stod bedre i det fortsatt skulde fremover. De har fremholdt at det måtte være deres tur denne gang og jeg har måttet ta hensyn til det. Det har gått lang tid med forhandlinger, men også det skyldes den politiske situasjon. I begynnelsen av mai var det ikke så lett; man kunde vente hver dag at arbeiderregjeringen kunde veltes. Det var derfor naturlig å vente til det blev et mer stabilt grunnlag. Jeg resonnerer iallfall slik.

Adolf Lien: Det var ingen uenighet i forbundsstyret her. Det var enighet om denne gang å ta veiarbeiderne først, som stod dårligst og vi syntes det var helt naturlig.

Votering: Alb. Karlsens forslag blev enstemmig vedtatt. — Dermed bortfalt de øvrige.

Et forhold i Løve Veiarbeiderforening.

Ingv. Løgavlen: Jeg er anmodet om å redegjøre for en sak av beklagelig art. Den har sitt utspring fra konflikten i 1932. Løve Veiarbeiderforening fikk som de andre avdelinger sendt streikebidrag som blev sendt til avdelingens formann. Det gikk som det ofte går, at det var medlemmer der som begynte å lure på at det ikke var så rett med utdelingen av streikebidragene. Men det var først da formannen og hans lag forlot arbeidsplassen at medlemmene fikk noen rede på det, selv om det ikke var mange papirer man fant og protokollen var vekk. Medlemmene sendte saken inn til forbundet og det sendte ned Braathen, som kom til det resultat at det absolutt måtte være noget galt. Det blev så holdt et møte med Petter Hansen, formann i avdelingen fra den gang og med Henriksen og Braathen. Hansen benektet imidlertid at det var noe galt fatt. Imidlertid kom Hansen og hans folk på Vestfoldbanen og da begynte ryktene å svirre og det verste var at han jo da var formann i Vestfold, den nye avdeling. Og det holdt på å rakne av den grunn. Man fikk så en fortegnelse fra Tønsberg over de beløp som var kommet til Petter Hansen fra forbundet og det var 1 uke det ikke var kommet noe til Hansen og det er nettopp denne uke som det svirrer rykter om. De reiser så inn til forbundet med denne liste og det hender her det som jeg beklager mest. På tross av at forbundet 3-dobbelt kan bevise hvad som er sendt, så lar Henriksen sig skremme av disse til å gi dem 400 kroner som vel foruten til reise også var for tort og svie. Medlemmene blev misfornøyd over det og fant at forbundet ikke skulde ha gitt dem den opreisning. Etter nærmere undersøkelser viser det sig at pengene var sendt til foreningen; men til en annen postadresse til formannen. Det viste sig altså at det var sendt penger for alle uker. Hansen og hans kolleger fikk opreisning og hederlighetsattest og Løveids beskyldninger mot Hansen blev tatt for grunnløse. Når så forbundet opdager at det tross alt er noe mudder ved saken, skulde man trodd at forbundet hadde gjort noget og iallfall tilbakekalt hederlighetsattesten. Men intet skjedde. Forbitrelsen var så stor at vi måtte skifte formann og styre. Den Faglige Samorganisasjon skrev til forbundet at det måtte gjøres noget fra forbundets side, hvis ikke vilde man henvende sig til Landsorganisasjonen. Tiden går til vi kommer til representantskapet og saken blev undersøkt og det viste sig at de hadde fått pengene hele

tiden i foreningene; men hvor det er blitt av dem vet man ikke. De reiste så på ny inn til forbundet angjeldende Hansen og vilde forlange ennu mere i erstatning — 10 000 kroner — og da var Henriksen grei og kastet dem på dør. Ved undersøkelsene i representantskapet viste det sig at listene fra de streikende, uten at man behøver å være skrift-ekspert, var undertegnet av en og samme mann. Jeg foreslo at saken blev undersøkt av Landsorganisasjonens revisor. Så heter det til slutt i det vedtak som vi gjorde at de interesserte avdelinger skulde få beskjed om undersøkelsens gang; men det kom ingen ting. Den 3 oktober da representantskapet var samlet her, så interpellerte jeg om beslutningen og hvor det var blitt av den. Jeg skulde få svar neste dag og det var kort og godt at saken var ikke sendt. Representantskapets enstemmige beslutning tok man altså ikke notis av. Jeg vil konkludere med den ting at dette er det sørgeligste fra den tid jeg har deltatt i organisasjonen, at man således kynisk kan oversitte beslutninger tatt av representantskapet. Det kan være situasjoner hvor man må omgjøre beslutninger; men da må man da gi meddelelse om det. Jeg vil foreslå:

Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre at dette snarest må effektivere representantskapets beslutning av juli måned dette år.

Det gjelder nemlig ikke bare beløpet for 1 uke; det kan godt hende at det er 3—4 uker, og det er kommet rykter også om andre penger som var sendt fra forbundet, som det skulde vært galt med. Men til Hansen er det ikke sendt noe. Men så viser det sig et beløp av 800 kroner til Vestfold Samorganisasjon og det var kvittert for av Petter Hansen, Skara. Vi har undersøkt hvor det kunde ha blitt av disse penger og det sies at det var en del folk som hadde fått noen penger for avpatruljering under veikonflikten.

Ny permisjon.

Thv. Thorstensen blev innvilget permisjon resten av formiddagsmøtet.

Og debatten gikk videre.

Olav Braathen: Jeg kan bekrefte det Løgavlen sier og det er sørgelig at først er det et beløp på 210 kroner for den ene uke underslått, men det er langt over dette. Jeg er ikke i tvil om det. Jeg kan referere den rapport vi avgav: Den av representantskapet nedsatte komité, bestående av Løgavlen og Braathen, har påny gjennomgått papirene angående saken vedrørende det bortkomne streikebidrag à 210 kroner fra 1932. Komitéen mener at det må ansees som bevist, at det ved daværende Løvevei Arb.foren. er begått misligheter ved utbetalingen av streikebidrag. Videre finner komitéen at sakens dokumenter bør oversendes L. O.s autoriserte revisor, Graver, til uttalelse og om nødvendig pålegges forbundsstyret ved øvrighetens bistand å bringe saken til en endelig avgjørelse.

Det forutsettes at representantskapets beslutning i denne sak gjøres bekjent for de interesserte avdelinger.»

Representantskapet vedtok følgende:

Den av representantskapet nedsatte komité bestående av Løgavlen

og Braaten, har på ny gjennomgått papirene angående saken vedrørende det bortkomne streikebidrag à kr. 210.00 fra 1932.

Komitéen mener at det må ansees som bevist at det ved daværende Løve Veiarbeiderforening er begått misligheter ved utbetalingen av streikebidrag. Videre finner komitéen at sakens dokumenter bør oversendes Landsorganisasjonens fast ansatte revisor, Graver, til uttalelse og om nødvendig pålegges forbundsstyret ved øvrighetens bistand å bringe saken til en endelig avgjørelse.

Det forutsettes at representantskapets beslutning i denne sak gjøres bekjent for de interesserte avdelinger.

Innstillingen blev vedtatt enstemmig av representantskapet.

A. Ahlstrand: Det er et beklagelig forhold, men jeg vet ikke hvem vi skal beklage mest — forbundet eller avdelingen. Når det ikke straks reklameres fra medlemmene om at de ikke får streikebidrag, så er det ikke godt for forbundet å ha rede på forholdet. De hadde jo også møte, hvor avdelingens formann Petter Hansen sa at den som ikke vedtok hans forslag han skulde få med ham å bestille og så slo han med en kniv i bordet. Jeg forstår ikke at man kan kritisere forbundsstyret her. Medlemmene måtte da meldt av til forbundet straks at de ikke fikk bidrag. Jeg kjente ikke noget til Hansen; men det viste sig at han var en kjeltring fra tidligere og ingen torde gjøre noget mot ham. Heller ikke Løgavlen. Ingen torde gjøre noget med ham før da han reiste derfra. Angående listene som det er kvittert på gjorde jeg Løgavlen oppmerksom på disse og han sa da at det kunde tenkes at de som var ute på fiske hadde gitt andre bemyndigelse til å kvittere for sig.

Chr. Henriksen: Jeg synes Løgavlen kunde spart sig å ta dette opp. Likeledes Braathen som sier at et beløp på 210 kroner ikke er kommet til medlemmene, og kom til forbundets kunnskap først 2½ år etter. Ingen hadde våget melde ham, ikke Samorganisasjonen og heller ikke Løgavlen før nu etterpå da de er kommet over på en annen arbeidsplass. Folkene i Vestfold burde ha bragt orden i sakene selv først før de kommer til forbundet. Forbundet skulde derfor ha avvist saken. Det er som Ahlstrand sa at det kom inn et par mann her med kvitteringene og vi undersøkte det og da vi var der nede så var hverken jeg eller Braathen så sikker på hvad som var forholdet. Jeg bad ham da være såpass kar at han sa fra om de 210 kroner var tatt av ham. Men det vilde han ikke. Når folkene selv der nede ikke gjorde noget og først kom 2½ år etterpå så mente jeg forbundet ikke kunde være bekjent av denne sak og det er den heller ikke for landsmøtet.

M. Andreassen Vik: Jeg kan helt ut bekrefte riktigheten av Løgavlens uttalelser. Vi var ikke så redde for disse karer som det sies, men de holdt papirene vekkt; denne klikk som stod om Petter Hansen. Det var først da jeg kom i avdelingsstyret at vi blev oppmerksom på det. Vi kritiserer at vi ikke fikk svar fra forbundet.

Ingv. Løgavlen: Det er et av de forhold som ikke kan forties. Det er så at saken er gammel og det kommer av at det var en klikk som satt inne med papirene, så andre ikke kunde komme til. Det er ikke verdig å la denslags passere. Vi behandlet også saken i avdelingen mens

Petter Hansen var tilstede, så vi var ikke redd ham. Men Henriksen var steil her som i en annen lignende sak. Det gjelder langt mer enn de 210 kroner.

Olav Braathen: Det er mulig at ikke forholdet var så klart som Henriksen uttalte, men da hadde vi jo representantskapets beslutning og når det ikke er gjort noget så vil jeg foreslå at Landsorganisasjonens revisjonskontor undersøker saken.

A. Ahlstrand: Når representantene fra Vestfold synes å dra mine uttalelser i tvil så vil jeg her si at mine uttalelser er like riktige som Løgavlens. Vi har sendt pengene og til de som avdelingen har valgt. Og det er ekspedert etter hvert. Løgavlen skulde straks han fikk rede på dette, ha varslet forbundet; men det er ikke gjort.

K. Malmberg: Etter veikonfliktens slutt blev det nedsatt en felleskomité av de 4 veiarbeiderforeninger i Vestfold og Petter Hansen blev formann og Sigurd Bakke sekretær. De var inne i forbundet og hvor meget han fikk vet jeg ikke; men jeg fikk 30 kroner. Jeg er enig i Løgavlens fremstilling av saken.

Strek blev satt.

Chr. Henriksen: Når Løgavlen sa at Hansen hadde med en assistent, så var det Sigurd Bakke som var med i streikekomitéen og som det da hadde interesse for forbundet å komme i forbindelse med. Det er så at jeg var nede i en annen forening, hvor det var underslag av 1000 kroner, som han erkjente. Og det var nedbetalt til 500 kroner da han stanset med oppgjørene. Jeg skrev til foreningen og foreslo at de anmeldte mannen. Det var da konferert med lensmannen; men ikke inn-gitt anmeldelse.

Anders Haugen: Underslaget hos oss vet vi ikke hvor meget var, da han ikke hadde ført opp et eneste bokstav, men bare hadde lapper. Vi måtte inndra medlemsbøkene for å se hvad det var. Det viste sig da at det var 1000 kroner; men siden at det var 503.95 og 74 merker som vi ikke vet hvor var blitt av. Jeg vil henstille til landsmøtet å vedta at Granlis underslag på Vestfoldbanen dekkes av forbundet.

Bjarne E. Petersen: Da denne sak kom opp i forbundsstyret så fikk vi ikke nogen rede på den før i siste representantskap. Når vi har tillitsmenn ute fra distriktene så skulde Løgavlen ha fremstilt dette til forbundet. Men han gjorde det ikke før 2½ år etterpå. I dette tilfelle var det Løgavlens fordømte plikt å ha sagt ifra tidligere.

Idar A. Kleveland: Saken burde ikke ha vært fremmet på landsmøtet. Det forekommer mig at det i denne avdeling har vært rot. Først flere år etter — 2½ år — så kommer saken frem. Forslaget her om å dekke underslaget av forbundet er det stiveste jeg har hørt. Det skulde bare mangle at forbundet skulde være ansvarlig for avdelingens tillitsmenn. Er det så da må forbundet også ha noget med de tillitsmenn som velges. Ellers kan ikke forbundet være ansvarlig. Forbundets og hovedkassererens affærer er her i orden i og med at man har kvittering fra formannen i avdelingen. Og da fikk det bli avdelingens sak å ordne opp i saken.

Olav Braathen: Jeg kan underskrive hvad Kleveland sa og jeg gav forbundsstyret rapport fra mine undersøkelser i Vestfold.

Ordstyreren foreslo Anders Haugens forslag oversendt budgетtkomitéen som et andragende. — Det blev forkastet.

Votering: Løgavlen's forslag blev vedtatt.

Formannen går videre i den muntlige beretning.

Tillitsmannsbestemmelsen, lønsspørsmål etc.

Formannen fortsatte så: Enten det nu blir reglement eller overenskomst, så er det et spørsmål som står i et ikke så lite forhold til dette og det er tillitsmennene. Nu har man en bestemmelse om at hvis det er en eller flere arbeidere som har noget å fremføre så skal de kunne gjøre det ved 2 mann; men det foreligger ingen anerkjennelse av at de har denne rett. Vi har der en tilføielse om at det er de organiserte arbeideres tillitsmenn som skal anerkjennes som arbeidernes talsmenn. De skal kunne henvende sig til den overordnede og den bestemmelse har veimyndighetene erklært å kunne godta. Men de vil ha fastsatt også den bestemmelse som nu står i punkt 14 såvidt jeg i farten erindrer. Og det kan de gjerne; for i det nye prinsipp har vi fått anerkjent at organisasjonens tillitsmenn er arbeidernes talsmenn. Vi berørte også såvidt lønsspørsmålet og jeg vil si noe mere om det. Hittil har det vært rent kaotiske forhold. Vi har hatt de såkalte middelfortjenester pr. time i de forskjellige fylker og man kan på side 20 i beretningen for 1932 se nærmere om den ting. Det som der står er en ekstrakt av det veimyndighetene da holdt på og det er rent mistrøstig. Gjennemsnittet kommer frem ved å legge all timelønn sammen og så antall timer så man derved får frem fortjenesten for de beskjeftigede. Det som er det verste når det gjelder veivesenet er at det er så uensartet i de forskjellige fylker og i selve fylket. Og det gir den nevnte tabell en oversikt over og det gir også forskuddsakkorden bevis for. Kravet går ut på en ensartet forskuddsbetaling, en ensartet timelønn, hvis timelønn er fastsatt. Veiarbeiderne er *veiarbeidere* og ikke bostedet skal være avgjørende. Fra veimyndighetenes side motiverer de det med at det er forskjell på omkostningene for å leve i de forskjellige distrikter i landet og derfor har også staten hatt forskjellige grupper. Vi har drøftet det i forhandlingsutvalget og har vært inne på at det vil være vanskelig å få en ensartet forskuddslønn, idet man da kan risikere at den laveste lønn blev opsatt. Derfor har vi tross alt gått inn for en soneopdeling. Det er ukjent her i landet; men ikke i vårt naboland og i andre land. Så det er gjennomført andre steder; men her i landet er det ikke kjent. Det er ikke tatt standpunkt for hvorvidt man skal gå inn for det. Men det er heller ingen uenighet om at det i ett fylke må være ensartet. Det er *arbeidet* som skal betales. Vi har ikke drøftet spørsmålet om soner i forbundsstyret, utenom forretningsutvalget. Men det kan være at man må slå inn på det; men forutsetningen må da være som nevnt at det i ett fylke må være ensartethet.

Halvdan Øveraas: Det er en ting her som vi veiarbeidere på det bestemtteste må motsette oss og det er denne opdeling av lønningene. Vi har i Nordland og Nord-Trøndelag sterk misnøie i den anledning. I Nord-Trøndelag kommer gjennomsnittsfortjenesten til kr. 1.10 og i

Nordland, hvor forholdene er like, er vi nede i 85 øre. Derfor må vi få mere ensartethet.

Ingv. Løgavlen: Jeg får av Ødegaards utmerkede utredning det inntrykk at det er de samme gamle gutter som fremdeles sitter i veidirektoratet, så derfra kan man ikke vente noe nytt. Med hensyn til sonebetaling, så vil et krav om ensartethet bety senkning for de grupper som ligger høiest. Det må derfor fastslåes at man ikke får nogen deling i ett fylke, men at det *der* blir ensartethet. Hvorfor går man så med på soner? Jo, fordi at f. eks. i Akershus og omegn er utgiftene like store som her i byen. Man kan bare se på husleien og brensel. På landsbygden kan man få det relativt billigere. Slik er det også med enkelte levnetsmidler som melk, som vi kan få for 18 øre, mens det i Larvik f. eks. betales 28 øre. Hvis vi derfor ikke kan få ensartethet, så må man ta det næstbeste og få soner.

Birger Bækkevold: Ser man i beretningen for 1932 vil man se at Hedmark står på 90 øre, Opland på 91 øre, Buskerud 90; men så har vi Østfold på kr. 1.07, Vestfold på 1.10 o. s. v. Hvorfor skal da Hedmark ligge så lavt? Hvor man har slik slitasje på riksveiene som der. Jeg tror ikke det er heldig å få soner og at det kan bli verre rot enn det nu er. Det vilde være best å få fylkesvise forhandlinger og hvis vi kunde få et resultat der godkjent så kunde det bli bedre. Jeg vil foreslå følgende uten at det skal være bindende for forhandlingsutvalget:

«Landsmøtet vil uttale at: Forbundets forhandlere setter alt inn på å få veimyndighetene til å anerkjenne de fordeler som opnåes ved fylkesvise forhandlinger.»

Olaf Sletten: Forhandlingsutvalgets krav var ensartet minstelønn for alle og veidirektøren sa at da vilde minsteprisen bli så lav som 60 og 75 øre. Og det er fylker som nu har det bedre. Da kommer vanskelighetene. Jeg tviler på om vi kan få regjeringen til å gå med på noen lønnsforbedringer. Av budgетtmessige hensyn og fordi de regner som så at da blir det færre i beskjeftigelse. Det er spørsmål om det er klokt å gå til forhandlinger om soner.

Sigurd Oshaug: Når det tales om soneinndeling så skulde man vegre sig for å slå inn på det, da det alltid blir mange skadelidende ved det. I Finnmark fylke er man satt i 98 øre; der må man føre 2 husholdninger, mens man andre steder, hvor det ligger bedre an, har 1.10. Vi må betale melken med fra 28—30 øre. Brenselsutgiftene blir store og det må fyres minst 10 måneder av året. Jeg vil så sterkt jeg kan advare mot soneinndeling. Må vi gå inn for det så må utvalget sørge for at vi i de nordligste fylker blir blandt de høieste.

Alb. Karlsen: Efter forslaget som blev vedtatt skulde lønnsforholdene bli mest mulig ensartet. Men det vil kunne ødelegge for dem som har vært bedre organisert og som derved har opnådd bedre forhold. Det er et stort spørsmål om man ikke her må gjøre som mange andre forbund å opdele landet i 2 deler, som Transportarbeiderforbundet, Tekstilarbeiderforbundet og Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet — i en vestlands- og en østlands-avtale. Jeg kunde tenke mig at den samme taktikk vilde være heldig for oss å slutte op om. Men det

kan også tenkes at vi senere vilde få vanskeligheter med å komme vekk fra dette system igjen, når organisasjonen blir sterkere.

Sigvart Sakariassen: Veiarbeidet er likt overalt. Stenen er like tung i Nordland som her sydpå. Det beste vilde være å få ensartethet; men det kan gå ut over de enkelte nu. Soner? Ja, da må man utarbeide det på leveomkostningene og da må Nordlands priser forhøies. Det er ikke billigere å leve der enn her sydpå.

Chr. Henriksen: Bl. a. lønsspørsmålet var mangelfullt og riksmeglingsmannens forslag i 1932 gav anledning til fortolkninger. Ut fra det har vi krevd ensartet minstelønn og vi er kommet så langt at det i prinsippet er godtatt. Vi kan her slå fast at vi har prinsippet; men det er det at satsene er satt for lavt. Man er kommet vekk fra riksmeglingsmannens forslag i 1932 og fortolkningene den gang. Det er klart at også på dette område har vi hatt store vanskeligheter. Det forbauser mig at Sletten idag er så pessimistisk. Jeg er meget optimistisk over forhandlingene og jeg tror på en løsning. Når det gjelder det Bækkevold var inne på om ordinært arbeide så trakk de vekk familietillegget, men ikke for nødsarbeidet hvor de i samtlige 3 grupper har et familietillegg. Man risikerer ikke som Karlsen sa at noen fikk noget lønnsnedslag og hvorfor? Jo, fordi man skulde ansette en minstelønn. Vi kan jo ikke risikere at noen fylker og enkelte grupper får avslag. Det står igjen hvor langt vi kan makte å komme i lønnsforhøielse og da kan det bli et praktisk spørsmål om man skal dele landet op i 2 eller 3 soner.

Ole Væriø: Henriksen sa det vesentligste av det jeg mente å si. Det kan ikke være tale om 60 og 75 øre for Finnmark. Det blir 54 kroner for 14 dager, derav må vi betale 30 kroner for kost og skyss frem og tilbake fra arbeidsstedet. Da vil det bli 24 kroner igjen, og må som følge derav ty til forsorgsvesenet, og det var vel ikke meningen? De minst betalte må komme op i forhold til de høiest betalte. Jeg tror også at det vilde være heldig å dele landet i 2 eller 3 soner og da måtte de nordligste fylker komme op blandt de høiest betalte.

M. Hestnes: Jeg har forstått det slik at de fleste er enige om å komme frem til mest mulig ensartede lønnsforhold og priser over det hele land. Det har vært en slik forskjell at det er urettferdig. Derfor er det ikke riktig med soner. Jeg kan forstå at Oslo og omegn kan stilles i en særstilling, men det jeg ikke forstår er at en og samme arbeidsgruppe på den ene side av elven i Akershus skal ha mindre lønn enn på den annen side. Jeg vil konkludere med å si at vi må komme til mest mulig ensartethet over det hele land, både for veiarbeiderne og for anleggsarbeiderne.

Formannen: Jeg har oppfattet debatten slik at de fleste talere er enige i at man denne gang må gå inn for en soneopdeling. Med hensyn til Bækkevolds forslag så kan jeg ikke forstå at det kan vedtas, for når det gjelder de fylkesvise forhandlinger så skal det godkjennes av veidirektoratet og min erfaring er den at de nok ikke vil komme til å vedta det. Jeg var kanskje litt knapp i mitt innlegg. Det er et visst system tross alt i det vi nu har. Det grupperer sig i 3 grupper — fra 90, 98, 1.10. Differansen er ikke stor. I forhandlingsutvalget er opfatningen den at hvis man skal gå inn for soner så kan det ikke være mer enn 2. Og jeg

forstod også Karlsen derhen. Når det gjelder soneinndelingen så vil jeg foreslå:

«Landsmøtet bemyndiger forhandlingsutvalget og det kommende forbundsstyre, efter samråd med sekretariatet, å treffe den endelige avgjørelse om hvorvidt det kan forelegges et forslag til overenskomst, eventuelt reglement, som hvad lønnsbestemmelsene angår er bygget på soneinndeling.»

For det er ikke mulig for landsmøtet nu å ta en avgjørelse. Men når man knytter det til de her nevnte institusjoner, så skulde man være på den sikre side.

Lars Bergundhaugen: Når jeg forlangte ordet så var det av hensyn til Sogn og Fjordane. De opplysninger jeg har derfra skriver sig fra en partifelle som er opsynsmann og han sier at det heter at det skal være 98 øre der; men det ligger betraktelig under det. Når ikke forholdene der er kommet frem så skyldes det vel de dårlige organisasjonsforhold man har der slik at det heller ingen representant møter derfra.

Birger Bækkevold: Efter Alb. Karlens uttalelser kan mitt forslag fremmes. Man taler om ensartet minstelønn; men vi har ikke et eneste fylke hvor det er felles. Vi har en rekke satser innenfor vårt fylke og også innenfor herredene.

Strek blev satt.

Trygve Hansen: Dette er et spørsmål om taktikk og jeg ser dette som alt annet som et klassekampsspørsmål. Er Ødegaards forslag sånn å forstå at det er for å ivareta arbeiderklassens vitale interesser så er jeg enig i det. Vi ser fascismens spøkelse.

Alb. Karlsen: Når det gjelder Bækkevolds forslag så tror jeg vi gjør veiarbeiderne en bjørnetjeneste med det. Efter streiken i 1932 blev det optatt fylkesvise forhandlinger. Vi har protokoller i hopetall; men det er ikke blitt noget resultat av det. De er kommet tilbake fra veidirektoratet med påtegning om at veidirektøren er enig med overingeniøren. Vi kommer ingen vei med disse forhandlinger. Når jeg har engagert mig i denne debatt, så er det av hensyn til veiarbeiderne i Aust-Agder, som har krevd å være med i forhandlingene.

Votering: Johs. M. P. Ødegaards forslag blev enstemmig vedtatt. — Dermed bortfalt Bækkevolds forslag.

Svalbard og landsmøtene.

Ordstyreren meddelte at den ene av representantene fra Svalbard hadde søkt om permisjon for resten av landsmøtet.

Ole Valle: Når jeg har søkt om permisjon fra ikveld så er det fordi vi ellers ikke kommer hjem til Svalbard på lang tid. Jeg beklager at man ikke har innkalt landsmøtet på et tidligere tidspunkt. Vi protesterte også over kongressens sene innkallelse. Vi har tatt risikoen med å la Hofsmoen bli igjen her; men han kan risikere å bli gående til i mai. Jeg vil henstille til forbundet og Landsorganisasjonen å gjøre noget for Hofsmoen.

Formannen: Såvidt jeg vet er det i år første gang at et landsmøte er holdt så sent at det kan være slik at representantene fra Svalbard ikke kan delta i landsmøtet helt ut. Men tidligere har det vært slik

at de har valgt representanter som skulde overvintre i Norge. Med hensyn til kongressen så kan vi ikke gjøre noget med det. I anledning Svalbard så vil jeg be Valle ta med en hilsen til de organiserte medlemmer der. Det er ikke slik at vi anser den plass så langt unda oss, at vi ikke vil vareta den. Jeg kan ikke tenke mig at nogen av forbundets medlemmer har den opfatning. Det later også til at statsmyndighetene har fått større interesse for disse menneskers forhold. Også fra forbundets side er det gjort noget. Jeg vil takke organisasjonskameratene deroppe. Det nuværende forbundsstyres hilsning og takk for samarbeidet. (Bifall.)

Jernbaneanleggenes tariff-forhold.

Lars Bergundhaugen: Det foreligger vel noget om statens jernbaneanlegg og forhandlingene der?

Formannen: Når jeg ikke spesielt forlangte ordet til forhandlingene ved jernbaneanleggene, så var det fordi vi var enige om å ta veiarbeiderne først. Men det har vært forbundsstyrets opfatning at så snart et forslag er forkastet eller vedtatt for veiarbeiderne, så optar vi tariffen ved statens jernbaneanlegg, uten at det har vært stemt over det i forbundsstyret. Jeg har også tenkt at under den nuværende politiske situasjon skulde man kunne vente å nå frém til et resultat uten å sette det på spiss.

Aanon Larsen: Et spørsmål vedrørende Sørlandet — øst. Vi var enige om ikke å gå inn for krav om lønnsforhøielse, men vi krevde en bedre overflytningsbestemmelse. Vi har ikke hørt noget om dette. Vi har hørt et forlydende om at arbeidsministeren hadde lovet forhandlinger i juli; men det er intet gjort. Vi tilskrev forbundet om å forhandle i august, men vi fikk det svar at veiarbeidernes sak skulde tas først. Jeg vil foreslå:

Det pålegges det kommende forbundsstyre å få forhandlingene for Statens jernbaneanlegg optatt hurtigst mulig.

Arthur Skevik: Det er en ting ved Flåmsbanen som vi mener vi må se å få med, nemlig en bestemmelse om at staten må være forpliktet til å benytte bare organiserte arbeidere. Det farlige er at det finnes enkelte individer som ved alle midler søker å skade organisasjonen og de må vi få tak i. Jeg vil foreslå:

Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre at det ved de kommende forhandlinger med hovedstyret for Statsbanene om lønns- og arbeidsvilkår for Statens jernbanearbeidere, fremsetter krav om at det bare skal beskjeftiges organiserte arbeidere.

Alb. Karlsen: Det sist fremsatte forslag kan være greit og forsåvidt påkrevd, men landsmøtet må være opmerksom på at vi med den nuværende lovgivning ikke kan gjennomføre det. Jeg vil derfor henstille til ham å trekke forslaget tilbake.

Formannen: Landsmøtet bør vedta Aanon Larsens forslag, for det er i flukt med forbundsstyrets opfatning. Med hensyn til Skeviks forslag så er jeg enig med Karlsen. Jeg tror det blir den siste institusjon

som kommer til å kreve av sine arbeidere, at de skal være organisert. Vi hadde en gang en slik bestemmelse for et anlegg. Men hvad slags medlemmer var det? Og hvor blev det av dem da de sluttet på denne arbeidsplass? Jeg kan ikke anbefale Skeviks forslag.

Skevik: Man har jo ved flere bedrifter bestemmelser om at det bare skal være organiserte. Jeg oprettholder forslaget.

Chr. Henriksen: Landsmøtet kan jo ikke nedstemme et slikt forslag, men hvordan har Skevik tenkt sig å realisere det?

Kristian Moljord foreslo at Skeviks forslag blev oversendt det kommende forbundsstyre.

H. O. Jupskaas og *Alb. Karlsen* var enige i det.

Votering: Aanon Larsens forslag blev vedtatt enstemmig. — Skeviks forslag blev mot 1 stemme oversendt det nye forbundsstyre.

Dermed blev beretningene for 1932, 33 og 34 godkjent.

Avdeling 80's medlemsskap.

Fra Lillestrøm, avd. 80, referertes følgende:

Nu da Arbeidsmandsforbundets 18. landsmøte er trådt sammen vil vi herved sende møtet denne skrivelse, hvor vi protesterer mot den fremgangsmåte forbundets ledelse har utvist mot vår forening i spørsmålet om vårt medlemsskap i organisasjonen.

Vi er efter forbundets beslutning strøket av organisasjonen på grunn av feil som skal være gjort av forbundets tidligere næstformann. Tross våre protester mot forbundets fremgangsmåte er det ikke lykkedes oss å få omgjort beslutningen eller få den saklig behandlet av forbundet. Da det er en kjensgjerning at feilen ligger hos forbundet appellerer vi til landsmøtet at saken blir optatt på ny, idet vi har medlemmer med op til 8 års medlemsskap i organisasjonen. Feil som begås av forbundets ledelse eller dets tillitsmenn bør ikke uten videre veltes over på avdelingene og derefter stenge dem adgangen til å klarlegge saken.

At skrivelsen kommer landsmøtet i hende så sent har sin grunn i at vi helt til fristen for innsendelse av forslag til landsmøtet, gjennom våre forhandlinger med forbundet, var stillet i utsikt representasjon på landsmøtet for å klarlegge saken.

Karl Pedersen, formann.

Oscar O. Wolla, sekretær.

Formannen: Jeg er for et par dager siden gjort opmerksom på denne sak. Når avdelingen tross min mest elskverdige henstilling allikevel har sendt dette til landsmøtet, så vil jeg si noen ord. Det blev meddelt forbundsstyret at medlemmer av denne forening, selv om de stod i arbeide, betalte de bare F-merker. For å få en oversikt over forholdet så fikk vi en liste av kommunen over hvordan det var med disse arbeidere og det bekreftet våre tidligere opplysninger. Hvordan vilde det se ut hvis medlemmene på denne måte ikke betalte? Da vilde vi ikke kunne holde landsmøte.

Magnus Merli: Når denne sak kom op fra begynnelsen av så skyldtes det et medlem som forulykket og familien bad om forsikringsbidrag. Det viste sig da at han bare hadde gule merker og slik var det med flere.

Formannen foreslo: Landsmøtet godkjenner forbundsstyrets beslutning i saken vedkommende Lillestrøm Arbeidsmannsforenings medlemskap i forbundet.

Votering: Formannens forslag blev enstemmig vedtatt.

En bekreftelse.

Petter Vigen: Vi sendte ut en innsamlingsliste til Bonde. Når vi ikke har fått innsendt kvittering er det fordi kassereren har hatt meget å gjøre og ikke kunde få det avsluttet. Vi fikk inn over 900 kroner og kvittering er nu innsendt.

Formannen: Jeg bekrefter det.

Lovforslag oversendt redaksjonskomitéen kommer tilbake.

Man gikk så over til behandling av en del av de lovforslag som var oversendt redaksjonskomitéen.

§ 1.

Redaksjonskomitéens flertall (Ødegaard, Simonsen, Karlsen og Skevik) foreslo:

I anledning forslagene til forandringer i § 1 foreslår komitéen at landsmøtet fatter følgende beslutning:

«Paragrafen bibeholdes uforandret.»

Fineide Arbeidsmannsforening, avd. 79, foreslo:

«Det henstilles til landsmøtet å forandre § 1 i forbundsloven slik at punkt 1 blir forandret til å hete: Alle arbeidere som har fylt 18 år kan uten videre bli optatt i organisasjonen».

Fra *representantskapet* forelå meddelelse om at forslaget ikke kunde anbefales.

Gikens Grubearbeiderforening, avd. 75, foreslo ad punkt 2 tilføies efter ordet overtidsarbeide, «samt kriseoverenskomster».

Representantskapet uttalte hertil:

«Da det ikke kan anerkjennes som noget fast fremtidig forhold at kriseoverenskomster skal bli av varig art finner man forslaget egentlig overflødig og kan ikke anbefales vedtatt.»

Formannen: Innstillingen fra redaksjonskomitéen er vel litt skjematisk. Vi har et forslag fra Fineide om at alle arbeidere som har fylt 18 år uten videre kan optas i organisasjonen. Og redaksjonskomitéen er enige om å beholde det nuværende. De som kan organiseres må være på arbeidsplassen og da kan de organiseres selv om de er 16 år. Men vi kan ikke åpne adgangen for arbeidsledige til å bli medlemmer på denne måte av Arbeidsmandsforbundet.

Svensk Gruvindustriarbeiderforbund tar avskjed med landsmøtet.

Erik Pettersson (Svenska Gruvindustriarbeiderforbundet): Jeg må takke for samværet i disse dager. Jeg har søkt å følge med og jeg har

sett likhetene og ulikhetene her i forhold til våre egne forhold. Likheter er den felles økonomiske depresjon, og under slike forhold blir det lett misnøie blandt medlemmene. Man skal under slike forhold ikke legge sin misnøie eller påtale an slik at man går til hugning av sine tillitsmenn. Jeg sa i min hilsningstale at de skandinaviske land spilte en stor rolle i det fremtidige arbeide. Jeg håper derfor at deres innmeldelse i I. F. C. må bli til gagn for dere som for oss. Vi håper alle at det må lykkes oss å nå frem til vårt sluttmaal: Sosialismen. Derfor er det av den største betydning fortsatt å styrke våre organisasjoner, praktisk og teoretisk å utlegge og styrke vårt skandinaviske og internasjonale samarbeid. (Bifall.)

Viktor Södersten (Sv. Gruvindustriarb.förbundet) bragte i tilslutning til foregående taler likeledes en personlig takk til forbundet og landsmøtet for samværet.

Formannen: Jeg vil i tilslutning til landsmøtet takke våre to gjester. Det var i mange år ikke noget samarbeide mellem oss og Svenska Gruvindustriarbeiderförbundet; men det blev så optatt forhandlinger derom, idet vi stod i slike forhold at mange ting var så like, at vi begge hadde samarbeid behov. Da det så blev fremlagt forslag derom for de to forbundsstyrrer, så var man enige. Vi hadde den glede å kunne vise vår solidaritet i 1928 i den store strid de da var oppe i. Vi hadde for vår del den store glede å se at de i 1931 støttet oss i den store striden vi da var oppe i her i landet. De to forbund har også i grubeinternasjonalen vært i godt samarbeide, slik at vi har hitført visse forandringer i de forhold man tidligere hadde der. Det er skjedd en omlegning av internasjonalen, slik at det ikke bare er kullindustriens saker som behandles, men også metall- og ertsindustrien. Innledningen til dette arbeide er begynt og vi håper på gode resultater. Jeg vil takke Södersten og Pettersson. Til lykke med det fortsatte arbeide. (Bifall.)

Fortsatt behandling av § 1.

Man fortsatte så behandlingen av redaksjonskomitéens forslag til § 1.

Oskar Olsen: Det forslag som er inntatt i dagsordenen belyser ikke det som vi egentlig mener. Hos oss er det en hel del arbeidsledige både unge og gamle. Det er bare en liten arbeidsstokk som arbeider den hele tid; men så kan det bli noget mer arbeide fra 1 uke op til et par måneder. Så kommer det andragende fra disse om å komme inn i avdelingen og man tar dem inn; men det er dissens om man skal ta inn disse med en så kort arbeidstid. De som blir inntatt på denne måte, må kunne bli medlemmer når de har vært minst 2 uker på arbeidsplassen. Men andre medlemmer mente dette var for kort tid.

Konrad Botten: Når det gjelder forslaget fra Fineide, så er jeg helt ut enig med Ødegaard. Man har også kongressens beslutning for organiseringen av de arbeidsløse. Når Olsen sier at man må fastslå hvor lang tid man skal være på en arbeidsplass for å kunne bli optatt som medlem, så har jeg ikke kunnet tenke mig at det var organiserte som hadde en slik opfatning. At man f. eks. måtte være 2 uker på en arbeidsplass for å kunne bli optatt. Enhver har rett til å bli medlem

fra første dag han kommer inn på arbeidsplassen. Jeg vil høre om det ikke har vært slik, Ødegaard?

Formannen: De burde helst være forpliktet til det.

Emil Ødegaard: Når det gjelder paragraf 1 så vil jeg si noen ord i anledning Notodden og Omegns Anleggsarbeiderforening, hvor det holder på å utvikle seg slik at det blir vanskelig å holde sammen. Fagkongressens beslutning om organisering av ungdommen førte til at mange ungdommer er gått inn i arbeidsløses forening og når de så får arbeide skal de overføre sitt medlemskap til vedkommende forbund. Det blir vesentlig anleggsarbeidere og de kommer da til oss og det utvikler seg slik at foreningen blir en forening av arbeidsløse.

Charles M. Olsen: Fineides forslag vil kunne føre til farlige konsekvenser for forbundet. Bare her i byen vilde vi kunne få en forening på 10 000 medlemmer. Det strider også mot Landsorganisasjonens lover. Det er derfor helt utelukket å kunne vedta Fineides forslag. Med hensyn til de unge arbeidere, så skal de overføre sitt medlemskap når de får arbeide.

Justin Rødaas: Fineide Arbeidsmannsforening består av medlemmer som vesentlig arbeider med losse- og lastearbeide. Når noen av de unge arbeidere har hatt beskjefteigelse i 2—3 uker, så har de forlangt å komme inn i organisasjonen og så har de kunnet gå ledig og så fått en kort jobb igjen. Man må se å få klarlagt bestemmelsene her. Jeg er enig i at forslaget ikke kan vedtas, men det bør oversendes til forbundsstyret og jeg vil foreslå det.

Julius Andersen: Vi har organisert disse ved sesongarbeidet etter hvert og de er blitt stående. Det er ikke nødvendig med noen forandring her.

Trygve Hansen: Dette spørsmål, som de andre, ser jeg som et klasse-spørsmål. Skal vi levere ungdommen til fascismen? Hvilket forbund disse arbeidsløse kommer i spiller ingen rolle. Derfor er jeg enig i Fineides forslag og uenig med Charles Olsen.

Møtet hevet klokken 14.

Eftermiddagsmøtet søndag 13 oktober.

var ifølge tidligere beslutning innstilt.

Formiddagsmøtet mandag 14 oktober.

Ordstyrer: *Konrad Botten.*

Møtet blev satt presis klokken 9 med navneopp.

Protokollen fra gårldagens møte referertes og godkjentes.

Ordstyreren meddelte at Bjarne Gjertsen — varamannen for Valle, som var reist, — var kommet til byen og foreslo ham innkalt.

Forslaget blev vedtatt.

Ordstyreren refererte en henvendelse fra tegneren Bjarne Restan om et reisestipendium til studier av arbeidernes liv og kår her i landet og i Sovjet-Samveldet.

Formannen foreslo henvendelsen oversendt forbundsstyret, hvilket blev vedtatt.

Lovbehandlingen fortsetter.

Man fortsatte så behandlingen av § 1 — formålet.

M. Lynaas: Det er kanskje drøit å opta landsmøtets kostbare tid mere med Fineides forslag; men jeg tror de der må stå i samme forhold som ved Nore, hvor vi har en isolert arbeidsmannsforening, og hvor vi har sønner og døtre som går ledige. Vi er igjen efter vassdragsvesenets anlegg. Landsorganisasjonen kom ifjor høst med forslag om arbeidsløses foreninger; at man kunde danne sådanne i byene og industricentrene utenom Skog- og Landarbeiderforbundets avdelinger. Vi henvendte oss til Samorganisasjonen i Kongsberg og fikk omsider det svar at Ødegaard hadde sagt at vi ikke kunde danne arbeidsløses forening utenom Skog- og Landarbeiderforbundet. Ved delingsmøtet i Buskerud Faglige Samorganisasjon reiste jeg saken på ny, idet jeg trodde at vi kunde regnes som et industricentrum; men vi fikk ikke adgang til å danne en arbeidsløses forening i tilslutning til Arbeidsmandsforbundet. Det er umulig å få denne ungdom inn i Skog- og Landarbeiderforbundet. Det er årsaken til Fineides forslag såvidt jeg forstår. Vi har endnu ikke fått noen arbeidsløses foreninger. Men det kommende forbundsstyre må også ta dette punkt op. Jeg vil anbefale at paragraf 1 blir uforandret.

Trygve Hansen: Da vi hadde spørsmålet oppe om kriseoverenskomst i forbindelse med nødsarbeide, så hadde jeg den samme innstilling der som under det internasjonale spørsmål og som under saken med hensyn til billig jord. Vi ser hvordan fascistene idag holder møter i arbeiderstrøkene og vi må diskutere spørsmålet om arbeiderklassens nye innstilling. Ungdommen er idag påvirket av fascistene og de utnytter misnøien til Arbeiderpartiet og fagorganisasjonen. Og da er spørsmålet om hvordan vi skal stille oss til organisasjonen av de arbeidsløse. Det er klart at da rekker dette forslag fra Fineide langt ut til våre kamerater. Vi må få slutt på den splittelse vi har.

Simon Simonsen: Når det gjelder forslagene til forandring av punkt 1 i paragraf 1 så er det ikke delte meninger i redaksjonskomitéen om at man ikke bør gå med på Fineides forslag. Det vil i løpet av kort tid forandre hele forbundets sammensetning. Forøvrig har Landsorganisasjonen optatt denne sak og det foreligger forslag om organiseringen av de arbeidsløse.

Lars Bakken: Det foreligger en enstemmig innstilling fra redaksjonskomitéen og jeg for min del fant, efter de erfaringer jeg hadde fra fagkongressens besl. og måtte gå med på dette. Jeg har tidligere hatt den opfatning som Trygve Hansen, men forholdet vil bli det at forbundet ikke vil klare dette arbeide og det vil føre til kontingentforhøielse. Efter Landsorganisasjonens beslutning er det heller ingen grunn til nogen forandring her.

Votering: Rødaas's forslag om at forandring av paragraf 1 skulde oversendes forbundsstyret blev forkastet. — Redaksjonskomitéens forslag om bibehold av paragraf 1 blev vedtatt med noen få stemmer.

§ 1 punkt 2 og 3.

Redaksjonskomitéens flertall foreslo:

«Som rettleiding for forbundets stillingtagen til kriseoverenskomster foreslår komitéen at landsmøtet vedtar følgende uttalelse:

«Landsmøtet uttaler at kriseoverenskomster i tariffperioden må bekjempes. I de konkrete tilfelle hvor spørsmålet om kriseoverenskomster presses frem av enkelte bedrifter eller fagforeninger, avgjøres spørsmålet for hvert enkelt tilfelle av forbundsstyret (eventuelt Representantskapet) i samråd med foreningen, om kriseoverenskomst skal opprettes.»

Mindretallet (Bakken og Solberg) foreslo:

§ 1 punkt 2 skal lyde: «Å forbedre arbeidsvilkårene så de gir størst mulig utbytte av arbeidet, å avskaffe alt helligdagsarbeide og overtidarbeide samt kriseoverenskomster o. s. v.»

Formannen: Som det fremgår av innstillingen her er man ikke i redaksjonskomitéen blitt enige. Jeg vil opta Representantskapets innstilling, side 7 i dagsordenen, ad punkt 2: «Da det ikke kan anerkjennes som noget fast fremtidig forhold at kriseoverenskomster skal bli av varig art finner man forslaget egentlig overflødig og kan ikke anbefale det vedtatt.» Det er en selvfølge at kriseoverenskomster må bekjempes i den utstrekning det er mulig og vi fant ikke å kunne gå lenger enn Landsorganisasjonens kongress gjorde. Ved å sette det i lovs form, så har man på ett vis slått fast at kriseoverenskomster vil man kunne risikere i fremtiden. Formålet må være å forbedre arbeidsvilkårene for medlemmene og man har bestemmelser om overtid, hvor man er kommet nokså langt. Og forholdet er at det ikke er så meget av det og i enkelte overenskomster har man avspaseringsbestemmelse.

Lars Bakken: Jeg vil si at det er uriktig å skille disse punkter i paragraf 1 fra hverandre, for forkaster man det ene så må man forkaste det annet. Man kan ikke komme forbi punkt 3 hvor vi har optatt Giken Grubearbeiderforenings forslag og der ligger hovedsaken. Gikens Grubearbeiderforenings forslag, som redaksjonskomitéens mindretall (Bakken og Solberg) optok til punkt 3, hadde følgende ordlyd: «Å understøtte medlemmene under konflikter med arbeidskjøperne. Forbundet skal også under sådanne situasjoner, hvor arbeidsgiverne ubetinget akter å gjennomføre lønnspress ved opprettelse av kriseoverenskomst, understøtte de arbeidere som kommer op i sådan situasjon med den i loven vedtatte streikeunderstøttelse, samt ved dødsfall å sikre medlemmenes etterlatte et bidrag som står i forhold til avdødes medlemsskap i organisasjonen.» Vi hadde tilfellet med kriseoverenskomst hvor forbundet ved juridisk snakk fikk det til at det ikke var åpen konflikt. Vi var også inne på å utdype paragrafen for nødsarbeide og ekstraordinært arbeide. Men vi gjorde det ikke. Det forhindrer imidlertid ikke at forbundet skal arbeide for forbedring av arbeidernes kår.

Peder Renggaard: Jeg må være enig i Gikens forslag i punkt 2. Det skulde ikke være nogen fare ved det. Heller ikke etter Landsorganisasjonens beslutning som går ut på at kriseavtaler skal bekjempes. Vi har

jo en rekke andre ting også i punkt 2 som ennå ikke er gjennomført og som vi heller ikke har gått til kamp på. Jeg vil anbefale mindretallets forslag i punkt 2; men jeg kan ikke være med på Gikens forslag til punkt 3.

Formannen: Innstillingen fra redaksjonskomitéens flertall i punkt 2 må sees i forbindelse med punkt 3 og vi foreslår *ingen* forandring.

Karl Bottenvand: Vi mente at med en slik forandring i lovene så vilde arbeiderne stå adskillig sterkere rundt på arbeidsplassene overfor arbeidsgiverne. Vi har ofte hørt dette om: Får arbeiderne støtte under en kamp mot kriseoverenskomst? Ved å få denne paragraf i denne form, vil vi stå på adskillig tryggere grunn. Spørsmålet kriseavtale behøver man ikke komme inn på; det er diskutert tidligere. Men jeg vil anbefale mindretallets forslag. Har man denne paragraf i lovene så har man noe å falle tilbake på.

Ole Beck: Spørsmålet angående kriseoverenskomst eller særavtaler er meget diskutert innen organisasjonen; men det er ikke derfor utdebattert. Men situasjonen er noget klarlagt nu og det vil være uriktig å ofre mere tid. Det er også forhold som gjør at jeg ikke vil si noe bestemt herom. Når jeg har tatt ordet, så er det fordi jeg stilte forslag om at kriseavtaler ikke skal godkjennes og det har hverken flertallet eller mindretallet kunnet gå med på og jeg var på det rene med at det ikke var godt å ta det med. Men redaksjonskomitéen kunde ha funnet en mer bestemt form enn det nu svevende forslag. Ut fra dette kan jeg være enig i redaksjonskomitéens forslag, idet jeg legger det i det at man mest mulig skal søke å undgå kriseavtaler. Jeg tror også opfatningen er den hos alle at kriseavtaler skal bekjempes, selv om man ikke kan vedta det i den form som jeg hadde. Jeg trekker mitt forslag tilbake.

Johs. Togstad: Når det gjelder kriseoverenskomster og særavtaler så har min og de øvrige medlemmers opfatning i Representantskapet vært ganske tydelig. Vi behandlet det her i forbindelse med dagsorden i representantskapet og derfor foreligger disse beslutninger fra representantskapet. Når det gjelder bestemmelser som skal inntas i lovs form, så må man veie. Det som loven inneholder må holdes i overensstemmelse med den faktiske ordlyd. Hvis mindretallets forslag skal inn i loven, så må det innrettes derefter etter samråd på de enkelte plasser. Hva vil det bety å ha det i lovene? Vi skal ikke innby hverken den ene eller den annen til å omgå loven. Slik som forholdene ligger an idag må vi vedta redaksjonskomitéens flertallsforslag.

Alb. Karlsten: Vi måtte jo se på dette i forbindelse med forholdene utover og i forbindelse med de tiltak som blir tatt fra statens og kommunenes side. Jeg kan nevne et eksempel. Vi har nede på Sørlandet en rekke små gruber, hvor man f. eks. ved Jomsås Gruber har hatt en særavtale og hvor arbeiderne har reist krav derom; mens det var arbeidsgiveren likegyldig. For hvis arbeiderne ikke hadde stått slik så hadde han kjøpt kvartsen for eksport. Det belyser tingene mer enn et langt foredrag. Det må være medlemmene som er de avgjørende. Hvis en avdeling vil gå inn for en kriseoverenskomst så vil vel ikke landsmøtet gå imot den. Etter kongressens behandling skulde det også være klart og jeg skulde anta at landsmøtet her ikke vil gå inn på en annen

linje. Jeg vil så sterkt jeg kan av hensyn til forbundets stilling anbefale redaksjonskomitéens flertallsforslag.

Alf Spjelkavik foreslo: Paragraf 1, punkt 3, forandres til:

«Å understøtte medlemmene under konflikter mot arbeidskjøperne uansett om det arbeides på særavtale eller landsavtale samt ved dødsfall å sikre medlemmenes etterlatte et bidrag som står i forhold til avdødes medlemsskap i organisasjonen.»

Justin Rødaas: Det vi nu behandler er det viktigste vi har. Det er et brennpunkt på mange steder — i Sulitjelma og andre steder. Det er 3 standpunkter her. Om ikke å si noget — med andre ord bibehold av det nuværende, om man skal si bestemt i fra at man er imot kriseavtaler eller om man, som redaksjonskomitéens flertall, skal benytte sig av — en brobygning, som betyr svekkelse. Jeg vil advare mot å gå inn for en slik linje. Ta klart standpunkt — mot eller for kriseavtaler. Man har hørt hvordan kriseavtaler har virket i praksis. Det er ikke bare lønnspress, men det er også en svekkelse av organisasjonen rundt på stedene. Da er det bedre intet å vedta; men beholde lovene som de er.

Konrad Nordahl: Jeg kunde gjerne være enig i det siste at man ingen ting burde vedta; for både mindretallets og flertallets forslag kan bringe vanskeligheter. Gikens forslag kan i løpet av kort tid bringe forbundet til ruin og også Landsorganisasjonen og de andre forbund. Vi har overenskomst for Sulitjelma, så vi behøver ikke ta konflikt av den grunn. Og bedriften anerkjenner landsavtalen; men hvis de ikke fikk en særavtale for bedriften så vilde bedriften stanse. Hvis arbeiderne gikk imot det, så måtte det etter Gikens forslag utbetales streikebidrag. Vi har tilfelle hvor bedriftene har bedt om lettelse og folkene har nektet og bedriften er stanset. Men folkene er ikke av den grunn kommet og bedt om streikeunderstøttelse. Det har vært en driftstans. Når bedriften stanset og ikke var lønnsom så kan ikke folkene komme og forlange understøttelse. Når det gjelder Sulitjelma så kan ikke bedriften selv om den ansetter helt nye folk, komme forbi landsavtalen. Man kan ikke vedta Gikens forslag, for da må alle som på grunn av krisen kommer ut i arbeidsløshet betales streikebidrag.

Permisjon.

Anders Haugen fikk permisjon innvilget for resten av formiddagens møte.

Strek blev satt.

Formannen: Nordahls innlegg her har vel klart og tydelig nok klarlagt at det ikke bare er Arbeidsmandsforbundet, som på en eller annen måte er kommet inn på kriseoverenskomster og jeg er for min del ikke uenig med ham i det syn organisasjonen må ha på de ting. Når redaksjonskomitéens flertall er kommet til dette, så er det fordi man ikke kunde gå lenger enn Landsorganisasjonens kongressbeslutning. Jeg kunde være enig med Beck i å få en tydeligere form; men det har redaksjonskomitéen ikke kunnet finne og vi har ment å måtte holde oss så nære Landsorganisasjonens beslutning som mulig. Vi vet heller ikke hvor meget vi kan komme inn på kriseavtaler.

Lars Bakken: Det er gjort forsøk på å bevise at det er en forskjell på Landsorganisasjonens beslutning og mindretallets her. Da må jeg referere kongressens beslutning: «Kongressen uttaler at kriseoverenskomster i tariffperioden må bekjempes av fagorganisasjonen, og at Landsorganisasjonen ikke må gi sin tilslutning til bestemmelser som reduserer de tariffmessige vilkår. I de konkrete tilfelle hvor spørsmålet om avslutning av kriseoverenskomster presses frem av enkelte bedrifter eller fagforeninger, må vedkommende forbund avgjøre hvorvidt det foreligger en arbeidsledighet- eller en lockout-situasjon». Det er kongressens vedtak og mindretallets forslag her er helt i flukt med det. Jeg må i tilslutning til det referere punkt 3 i Gikens forslag: «Å understøtte medlemmene under konflikter med arbeidskjøperne. Forbundet skal også under sådanne situasjoner, hvor arbeidsgiverne ubetinget akter å gjennomføre lønnspress ved opprettelse av kriseoverenskomst, understøtte de arbeidere som kommer op i sådan situasjon med den i loven vedtatte streikeunderstøttelse, samt ved dødsfall å sikre medlemmenes etterlatte et bidrag som står i forhold til avdødes medlemsskap i organisasjonen». Jeg kan ikke se nogen forskjell i det og kongressens beslutning. Becks forslag blev ikke noget inngående behandlet; men man var enig i at den form kunde man ikke benytte. Det var en for «sterk» form. Gikens er noget mere tøielig; det er ikke absolutt mot enhver kriseavtale.

Kristian Moljord: Jeg har tydelig sagt fra om kriseavtaler. Jeg har i representantskapet dissertert mot det her foreliggende forslag. Det er som Nordahl sier kriseoverenskomster også andre steder. Ja, men det er jo nettopp det gale og som kan bringe hele forbundet op i bare kriseoverenskomster.

M. Lynaas: Vi har nødsarbeidet. Å avskaffe det er vel ikke godt; men vil Arbeidsmandsforbundet være med å bekjempe det? Vi bør være en kamporganisasjon. Jeg vil gjerne ha en uttalelse om man ikke kan bekjempe nødsarbeidet, for det setter arbeiderklassen på et lavt lønnsnivå.

Trygve Hansen: Nordahls uttalelser forbauset mig. Ved jernstreiken sa han at før vi optar arbeidet så skal det gro mose på jernindustrien. Det var den gang; men nu er han jo i Landsorganisasjonens ledelse. Det er organiseringen av arbeiderne til kamp mot dette som er det avgjørende. Det er en politisk spekulasjon i dette og jeg vil si som Bakken skal vi ikke gå imot nødsarbeide og kriseavtaler? Det er situasjonen vi idag skal se på. Jeg vil anbefale mindretallets forslag; for det sier at der hvor arbeiderne optar kampen der skal forbundet og Landsorganisasjonen støtte.

Karl Bottenvand: Nordahl rullet op det samme her som til stadighet er blitt gjort og han nevnte Sulitjelma hvor man har overenskomst. Jo vi vet det; men vi vet at transporten av kis og malm foregikk etter landsavtalen, da vi andre var satt utenfor. Men det blev ikke gjort noget fra Landsorganisasjonens side for å hindre det. Derfor har vi stilt dette forslag. Det skal ikke bare være forbundsledelsen som skal ha avgjørelsen her; men arbeiderne på stedet. Hvis arbeiderne mener at det er lønnspress, så skal de ha støtte. Så taler Ødegaard om kongressens beslutning og Bakken har referert den. Men legg merke til at vi *etter*

den har fått en ny og elendigere kriseoverenskomst ved Sulitjelma. For at arbeiderne skal få medbestemmelsesrett må vi få denne bestemmelse. Vi mener ikke å ruinere forbundet eller organisasjonen. Men vi skal ha beskyttelse i loven.

Justin Rødaas: Man fikk nærmest den opfatning av Nordahl at i alle tilfelle hvor arbeidsgiveren fremstilte saken slik som det alltid blir gjort i tilfelle som det her gjelder, så hadde arbeidsgiveren rett. Arbeiderne i Sulitjelma mente det var lønnspress; men forbundsledelsen innrømmet at det var som arbeidsgiverne fremholdt. Men senere har selv Landsorganisasjonens tidligere juridiske konsulent erkjent at det var lønnspress. Derfor må arbeiderne ha den økonomiske støtte når de finner at det er lønnspress.

Petter Vigen: Kriseoverenskomster er både og. Det kan være tilfelle hvor det er vanskelig å komme forbi. Men vi må komme forbi det. Men kriseoverenskomst og kriseoverenskomst er også to ting. Det må ikke komme på et slikt lavmål at medlemmene ikke kan opfylle sine forpliktelser til forbundet. Og man må påse at kriseoverenskomsten blir holdt; men hos oss er den brutt. Det er fastslått at forutsetningen var at det blev akkord; men det blir ikke holdt. Idag er forholdet det at man heller vil ha nødsarbeide enn arbeide etter den overenskomst man har hos oss.

Ingv. Løgavlen: Det er mange kloke menn som har uttalt sig her. Men talen om politisk svindel eller spekulasjon i denne forbindelse kan jeg ikke forstå. Politiske svindlerier er Quisling og den slags det. Hvis man vedtar mindretallets forslag, så skal man ikke diskutere en kontingent på kr. 1.00 eller kr. 1.35; men gå op i 4.00 eller 5.00 kroner. Går man inn for mindretallets forslag, så vil forbundet svekkes slik at man ikke kan gå inn i kampen for det man her vil. Jeg anbefaler redaksjonskomitéens flertallsforslag.

Votering: Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens flertalls og mindretallets forslag, blev flertallets vedtatt med stort flertall. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

§ 12, punkt 3.

Redaksjonskomitéen foreslo følgende til § 12, punkt 3, som av landsmøtet var oversendt komitéen: «Representantskapet holder ordinært møte hvert år innen utgangen av juni måned til behandling av forbundets beretninger og regnskap for foregående år. For øvrig bibeholdes paragrafen uforandret.»

N. A. F., avd. 102 foreslo:

«Punkt 3 forandres til 3 A, sålydende: «I de år landsmøtet ikke avholdes, skal representantskapet tre sammen innen utgangen av mai måned til foreløbig godkjennelse av beretning og regnskap for det foregående år.»

Dessuten behandler representantskapet forslag til budgett og alle andre forslag som måtte bli det forelagt til avgjørelse.»

Som nytt punkt B foreslås: «I representantskapet har ikke forbundsstyret stemmerett i voteringer angående dets egen virksomhet, men derimot i alle andre spørsmål.»

Charles M. Olsen: Vi må også på dette punkt bringe våre lover i overensstemmelse med Landsorganisasjonens lover. De er ikke like her og jeg forstår ikke at redaksjonskomitéen her ikke har kunnet gå med på avdeling 102's forslag. Avdeling 102 foreslår: «I de år landsmøtet ikke avholdes, skal representantskapet tre sammen innen utgangen av mai måned til foreløbig godkjennelse av beretning og regnskap for det foregående år.»

Dessuten behandler representantskapet forslag til budgett og alle andre forslag som måtte bli det forelagt til avgjørelse.» I forbundsloven står det nu: «Representantskapet holder et ordinært møte hvert år til behandling av forbundets beretning og regnskap for foregående år.»

Alle således på årsmøtet avgitte regnskaper og årsberetninger henvises til landsmøtet til endelig godkjennelse. Dessuten behandler årsmøtet forslag til budgett og alle andre forslag, som måtte bli det forelagt til avgjørelse.» I Landsorganisasjonens lover står det at dette må være i mai måned. Som nytt punkt B foreslår vi: «I representantskapet har ikke forbundsstyret stemmerett i voteringer angående dets egen virksomhet, men derimot i alle andre spørsmål.» Det er nu bare holdt 2 møter i perioden; mens det iallfall skulde vært 3.

Formannen: Når man så på dette i representantskapet så var det det eneste man kunde gå til nemlig å avholde representantskapsmøte innen utgangen av første halvår. Kan man holde det i februar—mars så er det så; men i de år man har vært oppe i store tariffsituasjoner, så er det ikke godt å få forberedt det. Når det gjelder nytt punkt B og nytt punkt 6 så har redaksjonskomitéen ingen innstilling og foreslår derfor ingen forandring i det nuværende forhold.

Votering: Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens forslag og avdeling 102's, blev redaksjonskomitéens forslag vedtatt med stort flertall.

§ 32, punkt 5.

Redaksjonskomitéen innstillet representantskapets forslag til nytt punkt 5 i § 32: «De der har optrådt som streikebrytere og fått ordnet sig med organisasjonen en gang, kan ikke efter å ha begått samme forseelse atter bli optatt som medlem av organisasjonen uten godkjennelse av representantskapet.»

Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening, avd. 233, foreslo:

«De som har vært streikebrytere og fått ordnet sig med forbundet en gang, kan ikke ved å begå samme forbrytelse, atter bli optatt som medlem av forbundet.»

Formannen: Det står jo allerede nu i loven at for såvidt det gjelder en streikebryter, så skal forbundsstyret avgjøre det. Når det gjelder gjentagelser så mener redaksjonskomitéen at det må ligge i representantskapets hånd. Det kan innvendes at det da vil gå lang tid; men man har jo hittil også foretatt skriftlig votering blandt representantskapets medlemmer, og det vil kunne foregå også fremover. Det har man tenkt her for å få hurtig avgjørelse.

Ingv. Løgavlen: Representanten fra Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening er ikke til stede, så jeg kan vel ikke opta det forslag mot en

enstemmig redaksjonskomitéinnstilling. Men en skriftlig votering vil her bli vanskelig og tungvint.

Ole Væriø: Jeg må nok fastholde Vestfoldbanens forslag. Når jeg gjør det er det for at profesjonelle streikebrytere ikke skal ha det håp at de kan komme inn igjen selv ved gjentakelser. Det må fastslås at de som har begått streikebryteri ikke kan komme inn ved gjentakelser.

Simon Simonsen: Vi har fått strikse bestemmelser mot streikebryterne; men de har vært vanskelig å praktisere. Det er ikke gitt med redaksjonskomitéens forslag at alle streikebrytere kan optas.

Votering: Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens forslag og Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforenings blev redaksjonskomitéens vedtatt.

Landsmøtets protokoll.

Redaksjonskomitéen foreslo:

«Ad forslag fra Fossum Jernbanearbeiderforening vedrørende protokoll fra landsmøtet.

Beslutning: Hver forening får tilsendt fra 2 til 5 protokoller i forhold til foreningens størrelse.»

Kristian Moljord: Jeg vil henstille til referenten å påse at protokollen blir riktigere enn forrige gang.

Charles M. Olsen foreslo:

«Det tilstilles hver landsmøterelevant en protokoll. Derefter tilstilles de tilsluttede avdelinger protokoller etter medlemsantall, maksimum 5 stykker.»

Formannen: Jeg har ikke noget imot at representantene får sig tilstillet protokollen.

Lars Bakken: Første del av Charles Olsens forslag kan vedtas.

Alb. Karlsen: Vi går ut fra at foreningene sender sine beste folk til landsmøtet og at de er eller blir med i styrene og vil kunne gi en rede-gjørelse for landsmøtets forhandlinger. Det blir ikke godt å få sendt protokollen til alle representanter. De kan imellemtiden ha reist til et annet sted.

Votering: Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens innstilling og annen del av Charles M. Olsens forslag, blev redaksjonskomitéens forslag vedtatt med stort flertall. Charles M. Olsens forslag — første del — omsendelse av protokollen til landsmøterelevantene, blev vedtatt.

Mot krigsfaren.

Redaksjonskomitéen foreslo i tilslutning til Finn Moes foredrag om krigssituasjonen, enstemmig følgende:

«1. Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte henleder arbeidernes oppmerksomhet på den alvorlige situasjon som er skapt ved Italias overfall på Etiopia og dets brudd på Folkeforbundets pakt. Det som er skjedd viser nok engang at fascisme betyr krig.

Det som foregår i Etiopia viser oss krigen i all dens redsel. Landsmøtet opfordrer derfor alle arbeidere til aktivt å gå inn for de forholdsregler som kan stanse krigen og bidra til å sikre freden i verden.

2. Landsmøtet vil henstille til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon å påskynde forberedelsene og iverksette de forholdsregler den samlede fagorganiserte arbeiderklasse kan yde til krigens ophør og fredens bevarelse.»

Lars Bakken: De to forslag som forelå er samarbeidet og dekkes nu av redaksjonskomitéens forslag.

Votering: Redaksjonskomitéens forslag blev uten ytterligere bemerkninger enstemmig vedtatt.

Forslag mot nødsarbeidet oversendes forbundsstyret.

Fra M. Lynaas referertes følgende:

«Landsmøtet uttaler nødvendigheten av at nødsarbeidet av alle krefter må bekjempes, da man anser det som lønnstrykkende.»

Ordstyreren foreslo forslaget oversendt forbundsstyret.

Votering: Ordstyrerens forslag blev vedtatt.

§ 2, punkt 5.

Redaksjonskomitéen foreslo:

«Den nuværende form bibeholdes.»

Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening, avd. 233, foreslo:

«Den eller de personer som har utført streikebryterarbeide og som ønsker å bli optatt som medlemmer, må innsende skriftlig ansøknin herom til den avdeling som var på stedet, hvor streikebryterarbeidet blev utført. I tilfelle hvor avdelingen er inngått, går ansøknin direkte til forbundet.»

Ingv. Løgavlen: I praksis viser det sig at når en streikebryter kommer på et sted og det blir spørsmål om hvad man skal gjøre med ham, så blir det enten å gå inn i avdelingen eller reise fra stedet. Hvordan er det så: Jo at vedkommende avdeling hvor han begikk sin judasgjerning må være med, og derfor må det få den form vi foreslår.

Lars Bakken: Det er nærmest et praktisk spørsmål. Vi mener Vestfoldbanens forslag ikke var det, og jeg lurte på om dette var fremsatt av organisasjonsfolk som hadde litt rede på sakene. Det må bli avdelingen sak å henvende sig til angjeldende avdeling om vedkommendes medlemsskap.

Votering: Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens innstilling og Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforenings forslag blev redaksjonskomitéens forslag vedtatt med stort flertall.

§ 2, punkt 6.

Redaksjonskomitéen foreslo: «Punktet utgår.»

Kristiansund og Omegns Arbeiderforening, avd 117, foreslo:

Ad punkt 6:

«Punktet utgår.»

Motivering:

Ved den lovforandring som blev foretatt av landsmøtet 1932, har de som har utført streikebryterarbeide adgang til å bli medlemmer av forbundet, det er da ingen mening i at disse medlemmer skal stå i en særstilling med hensyn til rettigheter som medlemmer i forbundet.

Formannen: Vi er enig i avdeling 117's forslag og vi har funnet at når et slikt medlemsskap er bragt i orden så skal ikke vedkommende stå i en særstilling. Det må være selve optagelsen som er det prinsipielle. Jeg var i sin tid med i Løkken Arbeiderforening og klubbet mange streikebrytere inn og selv om det har vært dissenser om deres optagelse, så må de ikke etterpå at de er blitt innvotert settes i nogen særstilling.

Peder Rengard: Jeg finner det uheldig at det helt utgår; men i den nuværende form er det noget vidtgående. Jeg vil foreslå:

«Den eller de personer som har optrådt som streikebrytere kan ikke innvelges til noget stillitshverv innen organisasjonen før etter 3 års sammenhengende medlemsskap.»

Strek blev satt.

Jørgen Hersleb: Jeg vil høre om det står avdelingene fritt for når dette punkt utgår, selv å vedta særbestemmelser overfor slike personer. Hvis ikke vil jeg anbefale Rengaards forslag.

Formannen: Etter min opfatning kan ikke en avdeling treffe beslutninger som er i strid med forbundets lover. Det må komme frem i form av særlover; men de skal forbundsstyret godkjenne.

Votering: Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens og Rengaards forslag blev redaksjonskomitéens forslag vedtatt med stort flertall.

§ 4.

Man fortsatte så med behandlingen av en del lovforslag som var oversendt *budgettkomitéen* til behandling.

Budgettkomitéen foreslo til § 4: «Budgettkomitéen henviser til representantskapets beslutning.»

Adolf Lien: Sagmo og Sulitjelmas forslag blev feilaktig oversendt budgettkomitéen; idet det i representantskapet i juli var vedtatt følgende med 9 mot 5 stemmer:

«Det pålegges forbundsstyret å ordne med gjennomførelse av nytt registersystem for medlemmene.»

Lars Bergundhaugen: Jeg var blandt dem som dissenterte med registersystemet; fordi det var for dyrt. Hvis vi skal ha dette, så vil den nye mann ikke få noget annet å gjøre. Vi sliter svært ute i avdelingene nu for å få kasserere, og enda verre vil det bli etter dette. Jeg har ikke villet undlate å fremholde det. Det er nok fordelaktigere dette system, og i så måte er det anbefalelsesverdig; men spørsmålet er om det ikke blir så kostbart at det ikke tjener hensikten.

Ingv. Løgavlen: Jeg dissenterte her i representantskapet og jeg vil be representantene være opmerksom på dette. I og med gjennomførelsen av budgettkomitéens forslag så vil forbundet belastes utgifter slik at

vi ikke klarer dette. I Skog- og Landarbeiderforbundet er det tre mann som stiller med det, og selve anskaffelsen koster mange penger. Jeg mener landsmøtet tydelig må si ifra at den sak går man ikke med på, men at vi foreløbig benytter det som hittil. Jeg vil i anledning forslaget om opprettelse av nytt registersystem ved forbundets kontor foreslå: «Representantskapets beslutning av juli måned d. å. bifalles ikke.»

Chr. Henriksen: Det er jo her spørsmål om man skal få en bedre orden ved kontoret. Vi vet at det er meget som mangler her, foruten at forbundet ikke individuelt kan kontrollere medlemmenes kontingent-innbetaling. Vi hørte her tilfellet med Lillestrøm Arbeidsmannsforening. Faktisk de fleste fagforbund har gått inn for dette. Det koster noen penger, det er så, men det viser sig at det lønner sig, og lønner sig godt. De nye systemer faller heller ikke så kostbare. Med vårt medlemstall, 12 000, vil et slikt kartotek komme på 5—6000 kroner, og det kan tenkes at vi må ha en dame til. Det kan være så at det er vanskelig med kassererne utover, men vi må se å få orden her, vi som andre. Selv om det er så at vi står vanskeligere i det enn andre forbund. Jeg vil anbefale dette for landsmøtet, og jeg trodde for øvrig det hadde vært i orden med representantskapets beslutning, for det er jo en administrativ sak. Det kunde også tenkes at det vilde være bra om hovedkassereren reiste rundt til kassererne og forklarte dem situasjonen.

Konrad Nordahl (til forretningsorden): Spørsmålet om medlemsregistrering er under arbeide i Landsorganisasjonen og forbundet kan da ta stilling til det. Saken burde oversendes det nye forbundsstyre.

Kristian Moljord: Når jeg i representantskapet ikke kunde være med på det, så var det ikke fordi det ikke var nødvendig å ha kontroll med kontingentinnbetalingen og medlemmene, men fordi gull kan kjøpes for dyrt. Jeg stemte for et forslag om utredning av saken og omsendelse til avdelingene og så til fremleggelse på landsmøtet. Når spørsmålet nu er under utarbeidelse, kan man vente til det er ferdig og se hvad det blir til.

Nils Bakken: Landsmøtet kan ta stilling til om det er økonomisk forsvarlig nu å gå til dette. Det er klart at det vil bli en fordel å ha det; men spørsmålet er om vi kan utsette oss for det når vi ikke vet hvad det koster. Jeg vil anbefale at saken utsettes til man får større klarhet over dette og hvor meget det koster.

Alb. Karlsen: Tiden er nu inne for Arbeidsmandsforbundet til å gå til en omlegning av sitt regnskapssystem og til et registersystem. Vi er det eneste forbund som ikke har omlagt vårt regnskap. Landsorganisasjonen har besluttet å utrede spørsmålet om et ensartet regnskapssystem, og når vi er med i Landsorganisasjonens revisjon så bør vi gå med på det. Et register over medlemmene vil ikke bringe særlig merarbeide. Jeg tror det er vel anvendte penger og at vi vil få det igjen i løpet av kort tid. Jeg tror ikke avdelingskassererne vil ha vanskeligere for dette arbeide herefter og klare det dårligere enn andre forbundskasserer. Jeg vil anbefale representantskapets beslutning.

Edv. Paulsen: Representantskapets vedtak burde vært fremlagt for representantene. Det er en feil, og vi burde ha fått vite hvad det koster. Jeg kan derfor bare være med på en utsettelse for å få rede på hvad det koster.

Emil Ødegaard: Når saken foreligger så vil jeg ikke undlate på min avdelings vegne å si fra. Det er nødvendig å ha kontroll og det er av stor betydning; men vi skal også se på vanskelighetene her. Vi har 18 underkasserere, og det vil ta tid for oss et slikt arbeide. Jeg vil foreslå:

«Såfremt det skulde vise sig å være tvingende nødvendig for enkelte avdelinger, kan forbundsstyret gi dispensasjon fra bestemmelsen.»

Magnus Merli anbefalte budgettkomiteéns forslag.

Edvard Laxå: Saken er fullt belyst og vårt forslag er her det riktige. Vi må ha hel og full kontroll. Hvilken kontroll har vi nu? Jeg vil anbefale Sulitjelmas forslag.

Sulitjelma Jernarbeiderforenings forslag var følgende:

«Tillegg til § 4. Forbundet innfører registrering av medlemmene ved innbetaling av kontingenten, som skal være kontroll ved innbetalingen, således at den kontingent som skal betales også blir betalt til forbundet. Oss bekjent er det flere forbund, om ikke de fleste, som har innført en sådan registrering, og virker efter hensikten.»

Sagmo Grubearbeiderforening foreslo:

«Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre og revisjonsutvalg å innføre et for forbundet tjenlig registreringssystem av medlemmene.»

Følgende *motivering* var levert med forslaget:

Da man ute i foreningene har inntrykk av at man i forbundets ledelse med det nuværende system har liten kontroll med de enkelte medlemmer så vel som foreningers innbetalinger til forbundskassen, anser vi en systemforandring påkrevet.

En sådan omlegning, selv om det i øieblikket koster en del, vil utvilsomt styrke forbundets økonomi, og også foreningenes administrasjon.

Oskar Misvær: Som representant for forslagsstillerne (Sagmo) beklager jeg at saken ikke er utredet. Jeg hadde ventet en utredning fra Landsorganisasjonens revisjon. I mange tilfelle ligger avdelingene under når det gjelder kontingentinnbetaling. Jeg vet ikke hvordan man skal stille sig efter de opplysninger som er gitt. Man kunde være enig i en utsettelse for å få ensartethet her. Men jeg vil allikevel anbefale budgettkomiteéns forslag.

Ragnar Fossum: Det burde forelagt en bedre oversikt over dette og om det blir nødvendig å ansette mer arbeidshjelp. Er det nødvendig så er jeg helt imot at vi idag tar beslutning om dette.

Chr. Henriksen: Vi hadde ikke regnet med at saken skulde op her. Det er jo en administrasjonssak. Vi har undersøkt og fått anbud på et slikt system, og det vil koste 5—6000 kr., og vi må ha noget mer hjelp ved kontoret. Det blir en hel del arbeide med det, bl. a. må medlemsbøkene inn for å registreres. Forbundet må settes i en slik stand at ikke forbundsstyret stadig skal dumpe op i å se at folk går inn i forbundet

som arbeidsledige og bare betaler kontingent til forsikringskassen. Det er ikke vi som skal organisere de arbeidsløse.

Simon Simonsen: Når det gjelder innførelsen av medlemsregister så kjenner jeg ikke til det og hvad det vil kunne bety, men formannen i Tekstilarbeiderforbundet fremholder at det er en økonomisk fordel, og ut fra det tror jeg man trygt kan anbefale representantskapets beslutning. Forholdene er nu for å bruke et mildt uttrykk rotet, og vi må se å få et system.

Bjarne E. Petersen: Jeg hadde ikke tenkt denne sak skulde ta slik tid. Landsmøtet koster 9 kroner pr. minutt, og vi har snart diskutert bort et slikt system. Jeg har vært i samtlige forbund her i byen og undersøkt dette system, og de fremholder alle at det er utmerket og virker bra og er til fordel for organisasjonen. Vil man ikke at det skal være kontroll? Jeg vil anbefale representantskapets forslag.

Votering: Ved alternativ votering mellom budgettkomiteéns innstilling (representantskapets) og Løgavlens forslag, blev budgettkomiteéns forslag vedtatt med stort flertall. — Emil Ødegaards forslag blev forkastet.

§ 5, punkt 3. Kontingentfrie medlemmer.

Budgettkomiteén tiltrådte representantskapets forslag sålydende: «De foreliggende forslag kan ikke anbefales vedtatt.»

Fossum Jernbanearbeiderforening foreslo:

Ad punkt 3:

«Den som har 15 år og derover, og på grunn av alder, invaliditet eller uheldelig sykdom, kan efter ansøkning til forretningsutvalget bli fritatt for kontingent. I sådanne tilfelle må samtlige medlemsbøker innsendes til forbundets kontor og påføres bevidnelse herom.»

Motivering:

Det er en hel masse som har vært borte fra organisasjonen og grunene kan være mange, men de er kommet tilbake, og for at disse når de er helt utslitt, ikke skal stå i en særstilling, er ovennevnte punkt fremkommet.

Arbeiderforeningen «Nordlyset» avd. 103, foreslo:

Ad punkt 3:

«Den som har fylt 55 år og oppfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år, fritas for kontingent. I sådanne tilfelle må medlemsboken innsendes til forbundet og påføres bevidnelse herom.»

Motivering:

Når et medlem har oprettholdt sitt medlemsskap i så lang tid som i 20 år og er kommet op i så høi alder som 55 år, finner vi at han på grunn av sin høie alder og det arbeide han har utført for organisasjonen bør fritas for kontingent.

Namstad Jernbanearbeiderforening, avd. 221, foreslo:

Ad punkt 3:

«Den som har fylt 55 år o. s. v.»

Motivering:

For folk som grube- og anleggsarbeidere som går i tungt kroppsarbeide hele sitt liv, er arbeidsevnen i de fleste tilfelle så betraktelig nedsatt ved 55 års alderen at de da ikke er fullt erhvervsdyktige og av den grunn har vanskelig for å utrede alle utgifter.

Adolf Lien: Som man ser av dagsordenen så er det forslag fra Fossum, «Nordlyset» og Namstad; men vi kan ikke anbefale disse forslag. Går man med på dem så har vi hele avdelinger hvor straks alle blir æresmedlemmer. Disse opplysninger fikk vi i budgетtkomiteén.

Alsing Moen optok «Nordlyset»s forslag.

Voting: Budgettkomiteéns forslag blev vedtatt med stort flertall.

§ 9. Understøttelser under konflikter.

Ad punkt 1. Understøttelser under konflikter.

Budgettkomiteén foreslo følgende:

«Grunnbidraget bibeholdes uforandret.

Skalaen for forsørgede personer forhøies med kr. 0.50 for heltbetalende og kr. 0.25 for halvtbetalende. Forøvrig opprettholdes punktene uforandret.»

Vestfoldbanens Anleggsarbeiderforening, avd. 233, foreslo:

Ad punkt 1: «Rett til understøttelse etter følgende skala: Etter 1 års medlemsskap forhøies bidraget med 10 pct., etter 3 års medlemskap med 20 pct.»

Sandbeek Grubearbeiderforening, avd. 214, foreslo:

Ad punkt 1: «Understøttelse under konflikter foreslår vi en utjevning til fordel for de store familier.

Vi foreslår satsene: 1 person kr. 10.00 pr. uke, stigende til kr. 30.00 for 8 personer.

Adolf Lien: Vi mente Sandbeek Grubearbeiderforenings forslag kunde være rimelig forsåvidt som det skulde bedre familieforsørgerne, og derfor foreslår vi denne forhøielse.

Olaf Sletten: Vi er av den opfatning at dette er en av de viktigste paragrafer i loven. Vi har sendt inn et forslag til punkt 7 sålydende:

«Efter nest siste ledd tilføies: Forbundsstyrets avgjørelse kan innankes for en ankenevnd som velges av landsmøtet for perioden.» For- eningens formann la ned arbeidet på den bil han kjørte da konflikten brøt ut. Etter konflikten blev bilen overlevert til en streikebryter, og den som hadde streiket fikk ikke noget å gjøre, men fikk heller ikke bi- drag fra forbundet, fordi at det hevdet at vedkommende ikke var tra-

kassert. Jeg vil henstille at man ser på det og jeg vil ikke opta det før jeg har hørt Lien der.

Adolf Lien: Når Sletten mener at vi ikke har inntatt noe standpunkt, så ser man jo her at vi foreslår at de øvrige punkter opprettholdes. Vi mener at den nuværende behandlingsmåte må være bra med at det kan innappelleres til representantskapet.

Olaf Sletten optok avdeling 160's forslag.

Strek blev satt.

Karl Edvardsen anbefalte bibehold av de nuværende satser, likeledes *Peder Rengard*.

Charles M. Olsen: Budgettkomiteén har fått oversendt en rekke forslag her, som den ikke har tatt noe hensyn til.

Olaf Sletten: Vi mente det ikke var tatt nødvendig hensyn til forholdene i Østfold. Vi blev ikke forsvarlig behandlet; derfor mente vi en ankenevnd vilde gjennomgå det mer kritisk. Men da tror jeg at forbundsstyret vil bli rettferdigere sammensatt, så kan jeg trekke vårt forslag tilbake.

Thorvald Johnsen: Vi som har lengere medlemsskap i forbundet, har ikke vanskeligere for å klare oss enn andre.

Ole Væriö: Marnas forslag — vil man ikke avgjøre det?

Adolf Lien: Det står i lovene nu at understøttelse utbetales fra og med første streikeuke.

Voting: Budgettkomiteéns forslag til § 9, punkt 1, blev vedtatt med stort flertall.

**Det internasjonale Fabrikkarbeiderforbunds representant
og de danske representanter tar avskjed.**

K. de Jonge: Jeg vil forsøke å si noen avskjedsord på deres eget sprog. Deres landsmøte er snart forbi og ved hjelp av frøken Ahlstrand har jeg kunnet følge med i deres forhandlinger og beslutninger. Det har vært mig en stor tilfredsstillelse å kunne følge debattene her om de forskjellige saker og jeg tar med mig de aller beste inntrykk av den saklige og alvorlige måte hvorpå diskusjonene er ført. Båndene er nu knyttet sterkere sammen og jeg vil håpe at samarbeidet må fortsette. Det er ikke umulig at den internasjonale arbeiderbevegelse i kommende år vil komme op i store prøvelser og påkjenninger. Derfor er det av den største betydning at vi kan stole på hverandre. Jeg håper at deres medlemstall vil stige i den kommende tid og at vi om ikke alt for lang tid må nå frem til socialismen. Fremad, fremad kamerater. (Livlig bifall.)

Chr. Henriksen: Jonge! Jeg beklager at formannen ikke er tilstede, da han er optatt med annet arbeide; men jeg vil på forbundets vegne takke dig for samværet i disse dager. Forholdet mellem oss og Fabrik-internasjonen har alltid vært intimt og vi har hatt følelsen av å ha vært blandt kamerater. Nettop i disse tider har vi behov for en enig internasjonal arbeiderklasse. Jeg gir uttrykk for at så må skje. Ut fra landsmøtets beslutning her så er også vi, tror jeg, kommet et stykke på vei i den riktige retning. Vi håper at det må bli en styrkelse av det

internasjonale samarbeide til varetagelse av arbeiderklassens interesser. Mange takk for din tilstedeværelse ved vårt landsmøte. (Livlig bifall.)

Martin Nilsen: Jeg skal på vegne av Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark og vårt forbunds vegne få benytte anledningen til å takke for samværet. Vi må medgi deres grundige behandling av sakene og vi tror at de beslutninger som er tatt og særlig beslutningen om å anbefale den norske fagorganisasjons tilmeldelse til Vest-Europas arbeiderklasse vil få betydning. En beslutning vi takker for. Vi vil til slutt få overrekke disse blomster til deres tillitsmenn med takk for samværet. (Livlig bifall.) Formannen, viceformannen og hovedkassereren fikk hver sin blomsterdekorasjon.

Chr. Henriksen: Jeg vil på forbundets vegne få takke representantene fra Dansk Arbeidsmandsforbund og Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark for deres deltagelse i vårt landsmøte. Jeg takker for det gode samarbeide vi har hatt og for den hjelp vi har fått i nødens stund når vi har henvendt oss til dere. Jeg vil be om at de tar med en hilsen hjem til deres respektive forbund og jeg håper at de beslutninger vi har tatt her må bidra til ytterligere å knytte båndene mellom oss. Jeg takker også for blomstene og slutter med en hjertelig takk for samværet. (Livlig bifall.)

Lovbehandlingen fortsetter.

Og man fortsatte så med lovbehandlingen med de forslag som var oversendt budgjettkomiteén.

§ 17. Forsikringskassen.

Budgjettkomiteén tiltrådte representantskapets forslag sålydende:

Punkt 3, siste avsnitt forandres til følgende:

«Medlemmer som har 20 års medlemsskap og som har fylt 65 år og som ikke har beskjeftigelse, utbetales kr. 500.00 av forsikringsbeløpet, resten kr. 500.00 kan kun betales ved medlemmets død.»

Adolf Lien: I dagsordenen ser man bl. a. 30 forslag om utbetaling i levende live. Når man så de mange forslag så fant man å måtte gå inn på endel av dem nemlig å utbetale endel av forsikringsbeløpet.

Hans J. Sundan: Jeg vil opta Aalen Grubearbeiderforenings forslag om at punktet tilføies: «Av forsikringsbidraget, kr. 1 000.00, utbetales kr. 700.00 ved det fylte 60 år, efter 20 års medlemsskap. De resterende kr. 300.00 utbetales ved medlemmets død.» De fleste grubearbeidere i den alder vil da være utslitt og må slutte arbeidet i industrien. Det vil da være en god hjelp å få utbetalt kr. 700.00 på 60-års dagen. — Samtidig tror vi det vil gjøre sitt til å stabilisere medlemsskapet i foreningen.

Johan Røttereng: Når budgjettkomiteén skulde ta stilling til de forskjellige forslag den fikk oversendt, så var det spesielt vanskelig når det gjelder forsikringskassen. På forrige landsmøte var det sagt at det vilde være umulig å imøtekomme kravet; men her ser vi at represen-

tantskapet har vært imøtekommende. Vi har innhentet opplysninger, som viser sig at forbundet kan regne med å måtte ut med ca. 65 000 kroner med en gang. Ser man på budgjetten i sin helhet så er det vanskelig og når man ser på kontingenten så stiller man krav på nedsettelse. Allerede her på landsmøtet er det besluttet ting som bringer nye store utgifter; men jeg vil allikevel anbefale budgjettkomiteéns forslag.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet mandag 14 oktober.

Ordstyrer: *Marth. Karlsen.*

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Ordstyreren refererte et andragende fra Mo i Rana om hjelp til et medlem.

Efter forslag av ordstyreren blev andragendet oversendt det nye forbundsstyre.

Lovbehandlingen fortsetter.

Man fortsatte så behandlingen av budgjettkomiteéns forslag til § 17 — forsikringskassen:

Punkt 3 siste avsnitt forandres til følgende:

«Medlemmer som har 20 års medlemsskap, og som har fylt 65 år, og som ikke har beskjeftigelse, utbetales 500 kroner av forsikringsbeløpet, resten 500 kroner kan kun utbetales ved medlemmets død.»

Emil Ødegaard: Det er jo slik at den forening jeg representerer har forslag her nemlig om at hele forsikringsbeløpet utbetales i levende live; men jeg har talt med medlemmer av budgjettkomiteén og forstår at det vil bety en større kontingent og jeg vil derfor gå over til budgjettkomiteéns forslag, som jo er et skritt på veien. Men saken vil komme igjen; det kan man være sikker på.

A. Ahlstrand: Det er vel ikke mulig å rokke en enstemmig beslutning; men jeg vil advare mot budgjettkomiteéns forslag.

Martin Olsen: I vår avdeling hadde vi dette til behandling, og vi hadde også et forslag; men det blev ikke optatt da det var så mange forslag ellers. Representantskapets forslag er imidlertid slik som vi vilde hatt det.

Hans Røste: Som man ser av dagsordenen har også vår avdeling sendt forslag til forandring av forsikringskassen. Vi mente at man nu måtte komme frem til en avgjørelse av spørsmålet om det skulde utbetales noget i levende live og vi har ikke strengere fullmakt enn å orientere oss til det som vi mener er best. Men det heter i representantskapets forslag: «Medlemmer som har 20 års medlemsskap, og som har fylt 65 år o. s. v.» Efter dette forslag må en som har fylt 60 år vente 5 år for å få forsikringsbidraget; mens de som har et kortere medlemsskap blir favorisert.

Aanon Larsen: Budgettkomiteéns forslag er representantskapets. Vil man da klare sig med 10 øre og ikke 20 øre?

Magnus Merli foreslo: «Medlemmer som har minst 10 års sammenhengende medlemsskap og som blir erklært for uheldelig sinnssyk blir å betrakte som avgått ved døden og forsikringsbidraget utbetales.» Når jeg gjør det er det fordi vi har hatt et slikt tilfelle og hvor forbundet etter lovene ikke kunde utbetale forsikringsbidraget.

Hans Svare: Jeg representerer en forening som foreslår etter 20 års medlemsskap og 60 år. Men forbundet klarer ikke det. Forbundet har måttet låne av forsikringskassen og skal vi få alt betalt må vi forhøje kontingenten. Jeg vil anbefale representantskapets innstilling.

Karl Bottenvand: Når man ser på forslagene så er formene forskjellige; men tanken er den samme. Men i Gikens forslag ligger det en vesensforskjell fra representantskapets forslag. Det heter: «I stedet for siste avsnitt som utgår: Medlemmer som er blitt æresmedlemmer og som på grunn av sykdom og alderdomssvakhet ikke kan arbeide eller erholde arbeide og derved er ute av stand til å ernære sig selv får utbetalt forsikringsbeløpet, og i alle tilfelle ved fylte 65 år.» Her er en begrensning for utbetaling av forsikringsbidraget. Det kan være tilfelle, hvor medlemmer lider nød på sine gamle dager; slik at man bør ta hensyn til disses krav. Jeg kan ikke være enig i utbetaling over en lang; men med den begrensning Giken foreslår vil jeg anbefale det og optar forslaget.

Formannen: Jeg må minne landsmøtet om at da man gikk til å fremme dette og inkorporere dette i lovene så var det at vi fikk bestemmelsen i § 17, punkt 1, at kassens formål var å sikre medlemmers etterlatte et lite bidrag, hvorved den værste ved deres forsørgers død opståtte nød kan lindres, og den har vært praktisert i mange år uten vanskeligheter. Det har i mange år vært fremme forslag om endringer slik at man helt eller delvis kunde få utbetalt forsikringsbidrag i levende live. De som reiste dette, synes jeg å minnes, å være de medlemmer som var ensligstillede og som ikke hadde nogen etter sig. De reiste kravet for at de i levende live kunde få nytte godt av det. Saken har ofte vært fremme; men til idag har landsmøtene ikke gjort nogen forandring. Men kravene har vært så sterke at representantskapet nu tok denne innstilling, men man var opmerksom på vanskelighetene. Det spørsmål Røste reiste har en viss interesse; men representantskapet var ikke så helt inne på det. Men grunntanken i representantskapets beslutning er i grunnen i overensstemmelse med det Røste mente. Min tanke var her at det måtte være en margin, slik at man etter 5 år fikk den ene del. Røstes syn er logisk. Et medlem som har 20 år og er 65 år, vil kunne få utbetalt med en gang. Men det var som jeg her nevnte at man måtte ha en margin. Når et medlem var 20 års medlem og 65 år så kunde han ikke få det utbetalt før 5 år var gått. Jeg vil derfor etter at saken er diskutert foreslå at budgettkomiteén sammen med forbundsstyret og representantskapet finner en form for dette.

Ordstyreren: Landsmøtet har hørt Ødegaards motivering og hvis det vinner anklang så bør vi avbryte debatten herom nu og oversende saken til de nevnte. Dette blev vedtatt.

Punkt 5 B.: Tillitsmennenes lønninger.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 5 B: *Tillitsmennenes lønninger.*

Budgettkomiteén foreslo: «Lønnen for de 4 tillitsmenn settes til kr. 5 500 pr. år, med et personlig tillegg til formannen av kr. 400.00 pr. år. Tellepenger til kassereren kr. 200.00 pr. år. Pensjon til Hans Berntsen kr. 2 800.00 pr. år.»

Adolf Lien: Det er som man ser av dagsordenens side 36 kommet en rekke forslag om å redusere lønningene med 1000 kroner pr. år, fra Giken om 500. Vi kunde ikke se slik på det. Landsmøtet sist fastsatte kr. 5 500.00 og vi ser at leveomkostningene er gått opover og at vi faktisk står overfor en ny dyrtid. Jeg har jo samtidig reist krav om tillegg for veiarbeiderne og da er det ikke logisk å slå av her.

Karl Bottenvand: Det kan selvfølgelig etter en enstemmig innstilling være nytteløst å ta det op, men man må være opmerksom på at arbeiderne utover, iallfall i Sulitjelma finner tillitsmennenes lønninger for høje og da mener man 5000.00 kroner må være nok. Jeg vil opta Gikens forslag som er i 2 alternativer og jeg optar begge.

Gikens Grubearbeiderforening, avd. 75, forslag var:

1. Samtlige lønninger reduseres til maksimum kr. 5 000.00 for forbundets ledelse.
2. Lønningene gjøres regulerbare i henhold til forbundets øvrige medlemmer med hensyn til fall og stigning i arbeidslønningene.

Johs. Togstad: Når det er spørsmål om tillitsmennenes lønninger og det sammenlignes med arbeidernes lønninger utover, så er det en forskjell i kroner og ører; men det er også en forskjell på hvilken plass man oppholder sig. Skal man se på lønnsforholdet i vårt forbund, skulde det ikke være grunn til å lage stor debatt, idet disse lønninger ikke er for høje etter de toppriser som er her i byen. Når det gjelder Bottenvands forslag om en glideskala — regulerbar lønn efter fall og stigning i medlemmenes lønninger — så bør vi ikke gå inn på det. En regulering i perioden kan ha både fordeler og ikke fordeler, men vi bør fastsette lønningene for perioden og ikke gå inn på nogen skala.

Valgkomitéens innstilling foreslås tilbakesendt komitéen.

Valgkomitéens innstilling hadde i mangfoldiggjort stand vært utlagt på representantenes bord ved møtets begynnelse.

Fra *Ingv. Løgavlen* referertes nu følgende forslag:

Innstillingen tilbakesendes valgkomitéen.

Motivering: Innstillingen dekker ikke landsmøtets opfatning angående de personer som er opsatt til å innvelges i de forskjellige tillits-hverv.

Imidlertid gikk debatten om lønninger videre:

Magnus Merli: Det er ikke delte meninger om lønsspørsmålet. Medlemmene mener at de er for høje; men vi som er her inne vet at det

blir ikke stort mere våre tillitsmenn har igjen enn oss, når de har gjort op sine ting.

Bjarne E. Petersen: Jeg er uenig i en regulering av tillitsmennens lønninger i perioden. La oss si at veiarbeidernes lønninger går opover. Skal tillitsmennene følge etter da? Eller når det gjelder anleggsarbeiderne eller jernbanearbeiderne? Hvilken gruppe skal man ta hensyn til?

Votering: Ved alternativ votering mellom budgettkomiteéns forslag 5 500.00 kroner og Gikens forslag blev budgettkomiteéns vedtatt — Budgettkomiteéns forslag om 400.00 kroner i personlig tillegg til formannen blev vedtatt. — Tellepenger til hovedkassereren blev vedtatt mot 2 stemmer. — Pensjonen til Berntsen blev enstemmig vedtatt.

Punkt 5 A.: Diétgodtgjørelsens størrelse.

Man gikk så over til behandling av dagsordenens punkt 5 A: *Diétgodtgjørelsens størrelse.*

Budgettkomiteén foreslo: Komiteéns flertall foreslår følgende: Utenbys diét kr. 14.00 pr. døgn, innenbys diét kr. 6.00 pr. døgn, utenlands diét kr. 20.00 pr. døgn, arbeidstap kr. 15.00 pr. døgn. — Mindretallet *Hans Furnes*, foreslo: Utenbys diét kr. 12.00 pr. døgn, innenbys diét kr. 6.00 pr. døgn, utenlands diét kr. 20.00 pr. døgn, arbeidstap kr. 13.00 pr. døgn.

Hans J. Sundan: Jeg vil opta vårt forslag fra Ålens Grubearbeiderforening: Innenlands: Tapt arbeidsfortjeneste kr. 12.00 pr. dag, diétgodtgjørelse kr. 10.00 pr. dag. Innenbys: Diétgodtgjørelse kr. 4.00 pr. dag. Disse satser gjelder også for det nuværende landsmøte.

Ole Johansen: Det står i vårt forslag i dagsordenen 15 kroner i tapt arbeidsfortjeneste, men det skal være 12 kroner. Vi skal ikke ha økonomisk lønnsomme turer til landsmøtene. Vi må huske hvem vi representerer. Det er ikke et sterkt aktiebolag; men fattige arbeidere vi representerer. Det blir 7 kroner i besparelse pr. hode på det nuværende og det blir 15 700.00 kroner hvis vi går ut fra at de fleste får utbetalt for 15 dager. Nu hører jeg at vårt forslag optas som et demonstrasjonsforslag, som ikke fører frem; men det er iallfall et berettiget demonstrasjonsforslag. Jeg vil anbefale forslaget og at man nu glemmer hensynet til sig selv.

Hans Furnes: Når jeg dissenterte var det ikke for å demonstrere. Men jeg tror at den almindelige opfatning på landsbygden er at satsene er for høie og det ser man i dagsordenen hvor det er en lang rekke forslag. Jeg foreslår samlet 25.00 kroner og optar mitt forslag fra mindretallet. *Streik* blev satt.

Justin Rødaas: Når man leser gjennom forslagene her så kan man bli forbauset. Jeg er også enig i en nedsettelse. Men når jeg hørte Ole Johansen og jeg ser motiveringen her, så er det ikke verdig for fagorganisasjonen. Jeg vil høre om ordstyreren ikke vil henstille til avdelingen å ta motiveringen tilbake og hvis ikke så vil jeg foreslå at landsmøtet tar avstand fra det. Jeg vil anbefale mindretallets forslag; men det må ikke bli slik at bare de best situerte kan komme til landsmøtene. Og det er vel heller ikke bygningsarbeidernes opfatning.

Sulitjelma Bygningsarbeiderforenings motivering til det forslag som Ole Johansen optok og som Rødaas og en rekke representanter senere var sterkt inne på hadde følgende innhold:

«Vi er vel alle klar over at organisasjonen står og faller på det økonomiske og et sundt arbeide innen bevegelsen. Fagorganisasjonen er jo en sammenslutning av det trellende folk, som har for øiet å forbedre sine sociale kår gjennom denne organisasjon. Når man ser tilbake på tiden og organisasjonens arbeide, så er det beundringsverdige, men mest beundringsverdige er det pionérarbeide som blev utført. Når vi tar en sammenligning av det grunnleggende arbeide som blev utført av idealisme for saken, hvorledes de selvsamme pionérer slet og led nød for sitt idealistiske arbeide, og sådan som det nu drives i stor stil. Vi må forsøke å komme bort fra at organisasjonen skal være et spekulasjonsobjekt for dualismen, hvilket er det virkelige fakta idag. Vi kan ta for oss til eksempel et landsmøte (Arbeidsmandsforbundets), det er jo en av organisasjonens kjernestener. Der skal jo lovgivningen og tilretteleggelsen for samarbeidet og våre kår avgjøres. Tar man så for sig den økonomiske side av saken, som for massene er det bærende, og behandlingsmåten av de innkasserte tungt erhvervede penger, som for de flestes vedkommende avstås med en masse savn i form av både mat og klær for sig og sine, på landsmøtenes sadistiske behandling av de forannevnte midler, da i særdeleshed når det er tale om å bevilge til sig selv som representant, da er det ikke annet å vente enn at det blir misnøie med organisasjonsapparatet. Tapt arbeidsfortjeneste, reise- og diétgodtgjørelse har utviklet sig derhen at foran et landsmøte, eller annen representasjon i organisasjonsøiemed, er det en individuell kamp for å bli valgt. Hvad er grunnen? Jo, rett og slett den økonomiske vinning som en sådan reise fører med sig, på sine kameraters bekostning. Fy, for svindel.

Vår prinsipielle mening er at en representant ikke burde ha mere for en sådan reise enn at utgiftene blev dekket. Et sådant forslag vilde selvsagt ikke bli smakt på og har vi da tillatt oss å fremsette forslag som hadde sine chanser for å bli vedtatt. Forslaget er jo besparende mot tidligere.»

Hans Svare foreslo:

Innenbys diét kr. 4.00, utenbys kr. 12.00. Utenlands kr. 15.00. Tapt arbeidsfortjeneste kr. 15.00.

Ordstyreren forespurte *Sulitjelma Bygningsarbeiderforening* om den trakk motiveringen til sitt forslag tilbake.

Ole Johansen: Tåles det ikke så skal jeg trekke det tilbake.

Ordstyreren (bestemt): Trekket det tilbake?

Ole Johansen: Ja.

J. P. Karlsrud: Jeg kunde frafalle efter dette, men efter vedkommende representants — Ole Johansens uttalelser, så hørtes det ut som budgettkomiteén fremmet innstilling av hensyn til sig selv. Efter de undersøkelser som vi har gjort er det når det gjelder jernbanearbeiderne og anleggsarbeiderne ikke nogen fortjeneste. Jeg vil anbefale budgettkomiteéns flertalls innstilling.

Ole Værö: Jeg må erklære mig enig i budgettkomiteéns forslag. Vi kan med god samvittighet vedta det.

Petter Vigen: På de landsmøter jeg har vært på har jeg forsøkt å få disse satser nedover; men det er gått for sagte med nedsettelsen. Hvad er grunnen? Er det ikke fordi man er for glad i mammon? Det er så at

det kan bli tap for enkelte; men for andre er det en stor gevinst så vi kan godt gå med på et drabelig nedslag. Vi må arbeide en hel uke for å få det som vi får for 1 dag. Jeg tror derfor det forsvarlig kan nedsettes en del.

Nye permisjoner.

Chr. Henriksen og Ellingstad meddeltes permisjon i anledning forhandlinger med Nesodden kommune.

Ole Johansen foreslo: For tapt arbeidsfortjeneste og diétgodtgjørelse foreslås følgende skala: Utenbys diét kr. 10.00 pr. dag, innenbys diét kr. 3.00 pr. dag, utenlands diét kr. 15.00 pr. dag. Tapt arbeidsfortjeneste kr. 12.00 pr. dag. Skal gjelde for kommende periode.

Marna Jernbanearbeiderforening, avd. 15 foreslo: Innenbys diét kr. 4.00, utenbys diét kr. 10.00, utenlands diét kr. 15.00.

Martin Olsen: Uten å stille personlige betraktninger her, så vil jeg si at man må jo ta dette i sammenheng og se på forholdene hvordan det stiller sig med de øvrige forbund og hvordan det praktiseres der. Som representant fra en forening som vil skape en sundere utvikling så vil jeg være med på en nedsettelse. Men det gjelder ikke bare for dette landsmøte, men også for fremtiden og da kan man ikke gå til så radikal nedskjæring. Men jeg vil anbefale mindretallets forslag.

Forslag trekkes tilbake.

Forslaget fra Marna blev trukket tilbake.

Aanon Larsen anbefalte mindretallets forslag.

Lars Bakken: Jeg er ikke enig hverken i flertallets eller mindretallets forslag, fordi heller ikke mindretallets forslag deler forholdet riktig.

Bjarne E. Petersen: De som møter her er tillitsmennene som driver arbeidet og som kommer her en gang imellem og de bør få litt betaling for sitt arbeide. Det vilde vært riktig å satt for utført arbeide istedet for tapt arbeidsfortjeneste.

Ole Johansen foreslo: «Avstemningen foregår på følgende vis: Det mest ytterliggående forslag stemmes over først, hvis ikke det blir vedtatt stemmes det over det nærmest påfølgende.»

Ordstyreren foreslo at det først blev votert over budgettkomiteéns flertalls forslag. — Det blev vedtatt.

Votering: Budgettkomiteéns flertalls forslag blev vedtatt med stort flertall. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Justin Rødaas: De som er uenig i valgkomiteéns innstilling, sammenkalles efter opfordring til møte i Venstres Hus, Møllergaten 16 II klokken 18 i kveld.

Punkt 5 F.: Julebidrag til arbeidsledige medlemmer.

Man gikk så over til behandling av dagsordenens punkt 5 F: *Julebidrag til arbeidsledige medlemmer.*

Drag Feltspatarbeiderforening, avd. 26, foreslo: «Det utbetales et julebidrag til de medlemmer som er arbeidsledige i månedene november og desember.»

Budgettkomiteéen foreslo: «Forslaget kan ikke anbefales.»

Adolf Lien: Det er fremsatt et forslag fra Drag Feltspatforening om et julebidrag til arbeidsledige medlemmer i månedene november og desember. Vi har ca. 4 000 arbeidsledige og om vi bare bevilget 10.00 kroner til hver så vil det bli 40 000.00 kroner og vi kan ikke gå med på det.

Magnus Merli anbefalte budgettkomiteéns innstilling.

Votering: Budgettkomiteéns innstilling blev uten ytterligere bemerkninger enstemmig vedtatt.

§ 3. Kontingenten.

Fineide Arbeidsmannsforening, avd. 79, foreslo:

«Det henstilles til landsmøtet å opta til behandling nedsettelse av fagforeningskontingenten til kr. 0.75 pr. uke pr. heltbetalende medlem og tilsvarende for halvtbetalende.»

N. A. F., avd. 102, foreslo:

Da det råder sterk misnøie blandt medlemmene over at det står kr. 1.35 på heltbetalende merker og kr. 0.75 på halvtbetalende merker, mens det er forskjellig kontingent i de respektive avdelinger, foreslår avdeling 102 at det på merkene kun står helt — halv og fri i likhet med de fleste andre forbund.

Motivering: Ved å gjennomføre denne nyordning vil man undgå vanskeligheter, spesielt blandt de nyorganiserte, som tror at fagforeningskontingenten er den som står angitt på merkene.

Når der kun står hel — halv og fri på merkene vil da disse unødige vanskeligheter være ryddet av veien.

Sandbekk Grubearbeiderforening, avd. 214, foreslo:

«På grunn av de ulike arbeidsforhold og dertil ulik fortjeneste, foreslår vi kontingentsatsen delt i 3 satser, a, b, c, efter fortjenesten, og ikke som nu at det er skillet mellem mann og kvinne som er det avgjørende.

Satsenes størrelse forbeholder vi oss å komme med forslag om på landsmøtet.»

Sulitjelma Bygningsarbeiderforening, avd. 19, foreslo:

«Ad punkt 2: Kontingenten foreslås således: Heltbetalende forbundskassen kr. 0.90, forsikringskassen kr. 0.10. Halvtbetalende forbundskassen kr. 0.40, forsikringskassen kr. 0.10.

Ad punkt 3: Direkte betalende: Heltbetalende forbundskassen kr. 1.10, forsikringskassen kr. 0.10. Halvtbetalende forbundskassen kr. 0.50, forsikringskassen kr. 0.10.»

Motivering: Det henvises til «formålets punkt 1», og de motsatte bitre erfaringer man har gjennom «Arbeidsmanden»s spalte: «Strøkne medlemmer».

Sulitjelma Jernarbeiderforening, avd. 20, foreslo følgende tillegg til § 3:

«Hvis en forening eller flere foreninger tilsammen av grunner som er godkjent av forbundet og Landsorganisasjonen blir nødsaget til å arbeide på ringere lønn enn som er fastsatt i landsoverenskomsten for den industri vedkommende organisasjon arbeider under, skal foreningen være berettiget til samme procentfradrag i kontingenten som lønnen er redusert fra landsoverenskomsten.»

Sandåmo Jernbanearbeiderforening foreslo ad punkt 4:

Avd. 218, Sandåmo Jernbanearbeiderforening vedtok i medlemsmøte 28 juni 1935 at følgende forslag skal optas på landsmøtets dagsorden: Forbundslovens § 3 gis et 4. punkt sålydende:

Dog har forbundsstyret rett til på ansøknings — når det finner det forsvarlig — å nedsette den ordinære kontingent.»

Vindholmen Jernbanearbeiderforening, avd. 113, foreslo:

«Det henstilles til landsmøtet å få nedsatt kontingenten til kr. 1.00 pr. uke.»

Begrunnelse: På jernbaneanleggene må størsteparten av arbeiderne ha sin familie boende utenfor arbeidsplassen og derfor føre to husholdninger. Dette fører dithen at våre inntekter umulig kan rekke til, og ser som en god støtte å få ihvertfall nedsatt kontingenten.

Vi mener videre at jernbanearbeiderne står forsåvidt i en særstilling hvad angår uttellingene innom den klasse, av den grunn også må være fullt berettiget for nedsettelse i kontingenten.

Fra representantskapet forelå følgende:

«I anledning de foreliggende forslag angående kontingentens størrelse og de øvrige foreslåtte forandringer i forbindelse hermed, kan representantskapet ikke anbefale vedtatt.

Hvad angår kontingentens størrelse fremmer representantskapet forslag i forbindelse med forandringer i § 17. Forsikringskassen. Forslaget går ut på 10 øres forhøielse av samtlige merker, også F-merker, og at kontingenten til forsikringskassen forhøies til 20 øre pr. uke.

Se nærmere motivering i forbindelse med representantskapets forslag til § 17.»

Budgettkomiteén foreslo:

«§ 3 forandres sålydende: Punkt 1: Til fremme av forbundets formål innbetaler avdelingene av hvert medlems ydede ukekontingent til hovedkassen kr. 1.45 for heltbetalende og kr. 0.85 for halvtbetalende medlemmer.

Punkt 2. Denne kontingent fordeles således: Heltbetalende: Til forbundskassen kr. 1.35, til forsikringskassen kr. 0.10. Halvtbetalende: Til forbundskassen kr. 0.75, til forsikringskassen kr. 0.10.»

Adolf Lien: På side 8 og 9 i dagsordenen vil man se en rekke forslag om nedsettelse av kontingenten. Vi har ansett det slik at når landsmøtet har besluttet ansatt en ny mann og en større streikeunderstøttelse og

hvis man enn videre beslutter at en del av forsikringsbidraget kan utbetales i levende live, så kan man ikke nedsette kontingenten. Budgettkomiteén fant heller ikke å kunne legge på kontingenten for de ledige.

Aanon Larsen: Jeg hadde helst sett at vi hadde klart oss med kr. 1.25, men hvis man klarer dette med forsikringskassen så må 20 øre gå til den.

Waldemar Larsen: Avdeling 102 har innsendt et forslag til denne paragraf som står på side 9 om forskjellige kontingentmerker. Vi finner ikke at det er nogen grunn for oss lenger å oprettholde det nuværende merkesystem; men at det settes hel, halv og F. merker.

Karl Røttereng: Det er svært vanskelig for en budgettkomiteé å foreslå kontingentforhøielse, når så mange avdelinger foreslår nedsettelse. Vårt forslag vil innbringe 25 000.00 kroner og vi mente at det var riktig at de som var i arbeid betalte dette. Når det blev foreslått, så var det fordi at man med den merkontingent som derved innkom skulde se å ordne lånet til forsikringskassen. Jeg vil advare mot Waldemar Larsens forslag.

Formannen: Budgettkomiteéns innstilling er jo enstemmig; men jeg vil gjøre landsmøtet oppmerksom på at da representantskapet besluttet å foreslå 10 øres forhøielse, så var det meningen at de 10 øre blev lagt til forsikringskassen. Det var for å søke å bøte litt på økonomien der at vi gjorde det. Jeg vil opta representantskapets forslag om at 10 øres kontingentforhøielse blir å legge på F.-merkene, således at den fremtidige kontingent til forsikringskassen blir 20 øre pr. uke.

Olav Braathen: Vi kan vel gå ut fra at budgettkomiteéns forslag om utbetaling i levende live av en del av forsikringsbidraget vil bli vedtatt. Det vil bety ca. 100 000.00 kroner i utbetaling. Da må man gå med på 20 øre.

Peder Rengard: I vår forening har vi erfaring for hvor meget krammel det er blandt medlemmene for å holde medlemsbøkene i orden. Men når innstillingen her er enstemmig så er det vel nødtvunget og det nytter vel ikke å foreslå bibehold. Men jeg er enig i at de arbeidsledige ikke må få øket kontingent.

A. Ahlstrand: Jeg vil anbefale at man stemmer for representantskapets forslag. Jeg har ikke hørt nogen klager over de kontingentmerker man nu har utenom avdeling 102. Jeg vil anbefale at man trykker med de valører man har og med de satser som her blir vedtatt.

O. Væriö foreslo: De nuværende regler for kontingentens størrelse for alle punkters vedkommende bibeholdes.

Magnus Merli: Jeg kan ikke være enig i avdeling 102's forslag. Man har ofte interesse av å se hva man har betalt i kontingent; det kan man ikke ved bare å sette hel- og halvt-betalende. Jeg er enig med budgettkomiteén om ikke å forhøie for F.-merkene til 20 øre.

Aanon Larsen foreslo: Til forbundskassen kr. 1.25, til forsikringskassen kr. 0.20.

Håkon J. Ørstegård: På Vigsnes var det meningen at kontingenten måtte oprettholdes; men etter de merutgifter landsmøtet har besluttet, så må jeg anbefale kr. 1.45, men ikke at det blir lagt mere på frimerkene.

Valgkomitéens innstilling tilbakesendes.

Fra *Ingv. Løgavlen* referertes: Det er en hel del representanter som mener at mitt forslag bør behandles, før omtalte møte i Venstres Hus avholdes.

Det blev vedtatt å behandle Løgavlens forslag.

Løgavlens forslag var følgende: Innstillingen fra valgkomitéen tilbakesendes». *Motivering:* Innstillingen dekker ikke landsmøtets opfatning angående de personer som er opsatt til å innvelges i de forskjellige tillitshverv.

Ingv. Løgavlen: Det er en hel del representanter som finner valgkomitéens innstilling forbausende og at den må tilbakesendes fra landsmøtet til valgkomitéen. Jeg er klar over at valgkomitéen kan se det som en desavouering; men det er ikke min mening og jeg er fullt ut opmerksom på valgkomitéens vanskeligheter. Men man kan ikke se på personene her. Det er ingen mistillit til valgkomitéen; men tar de det som mistillit så får vi velge nye folk. Vi må få dette avgjort nu. Hvis det er så at innstillingen er utilfredsstillende så bør landsmøtet si ifra nu uten å se på personene.

Ole Beck: Jeg tar det ikke personlig og som nogen mistillit. Jeg har vært en del med; men det er første gang jeg vet om at man vil sende en innstilling tilbake til valgkomitéen før den er behandlet av landsmøtet. Landsmøtet får avgjøre det; men jeg er temmelig sikker på at valgkomitéen da vil oprettholde den og eventuelt kreve en ny valgkomité nedsatt. Man må iallfall da uttale hvad som er meningen.

Halvdan Øveraas: Det er den gjengse opfatning blandt veiarbeiderne stort sett at det er misnøie med at man har opsatt Alb. Karlsen istedet for Nordvik. Det er han vi mener er den rette. Jeg vil henstille til valgkomitéen å ta det under overveielse.

Ordstyreren: Nu gjelder det spørsmålet om tilbakesendelse til valgkomitéen.

Ingv. Løgavlen foreslo nu: Innstillingen dekker ikke landsmøtets opfatning av de personer som skal innstilles.

Konrad Nordahl: Det begynner å bli noget surr her nu. Jeg vil advare landsmøtet mot å gå på flere fraksjonsmøter. Det var det som var feilen at man begynte med det. Det er her de skal avgjøre sakene.

Magnus Merli: Jeg kan være enig i det, men det har vært en tau-trekning her den hele tid.

Martin Olsen: Det er en naturlig reaksjon landsmøtet nu viser og det er derfor riktig at vi nu går til behandling av mistillitsforslaget og da kan valgkomitéen behandle saken på ny.

Charles M. Olsen: Jeg er enig med Løgavlen. Det er ingen enighet om det forslag som foreligger. Jeg vil foreslå at det blir stemt over Løgavlens forslag og at valgkomitéen tar hensyn til denne opfatning.

Votering: Ingv. Løgavlens forslag blev vedtatt med stort flertall.

Fortsatt behandling av kontingenten.

Man fortsatte så behandlingen av § 3: *Kontingentens størrelse.*

Torvald Mydland: Da jeg reiste hit kunde jeg ikke være med på nogen kontingentforhøielse; men efter å ha hørt beslutningene her,

så kan jeg være med på en forhøielse av den ordinære kontingent; men ikke på de ledige. Jeg må advare mot Ødegaards forslag.

Strek blev satt.

Charles M. Olsen: På tross av forbundskassens stilling så er jeg mot en kontingentforhøielse idag. Over alt møter det oss nedskjæringer. Rundt på anleggene og andre steder. Skal man legge på de lediges merker, så vil vi miste mange medlemmer og de vil gå over i de arbeidsløses foreninger. Jeg kan heller ikke være med på kontingentforhøielse til forbundet. Med hensyn til avdeling 102's forslag om å sette hel og halv på merkene, så er det en stadig forespørsel om hvad kontingenten egentlig er og det insinueres over at det bare står det beløp som går til forbundet og ikke avdelingens egen kontingent. Man vil undgå mange insinuasjoner ved denne forandring.

Men her blev det en avbrytelse.

Valgkomitéen går.

Ordstyreren: Efter den endrede stilling har valgkomitéens formann bedt om ordet.

Ole Beck: Valgkomitéen har meget inngående diskutert valget og vi har bare tatt saklige hensyn. Landsmøtet har ikke sagt hvorfor det tilbakesender innstillingen til valgkomitéen. Konsekvensen må bli en ny valgkomité. Vi vil derfor foreslå at landsmøtet nedsetter en ny valgkomité.

Votering: Uten debatt blev Ole Becks forslag vedtatt med stort flertall.

Ordstyreren: Efter dette har landsmøtet ingen valgkomité og saken bør vel oversendes representantskapet til opnevning av en ny?

Konrad Botten: Det er uriktig å sende saken til representantskapet; men landsmøtet bør velge en spesialkomité på 3 mann til å fremkomme med forslag på ny valgkomité.

Votering: Konrad Botten's forslag blev vedtatt.

En spesialkomité til å fremkomme med forslag på ny valgkomité.

Til spesialkomité for å fremkomme med forslag på ny valgkomité blev foreslått: Peder Rengaard, Justin Rødaas, Konrad Botten, Knut Hartmark, M. Hestnes, Adolf Arnesen.

Ved skriftlig votering valgtes: *Konrad Botten* med 112, *Knut Hartmark* med 86 og *Justin Rødaas* med 79 stemmer. Dernæst hadde Hestnes 69 og Rengaard 67 stemmer.

Sluttbehandling av kontingenten.

Og debatten om § 3, kontingentens størrelse, gikk videre.

Arthur Sørensen: Jeg vil advare landsmøtet mot å vedta Ødegaards forslag om at arbeidsledighetsmerker skal pålegges fra 10 til 20 øre. Skal det pålegges må det skje på de arbeidende medlemmer.

Nils Bakken: Det er oplagt at når landsmøtet øker forbundets utgifter, så må kontingenten også økes. Budgettkomitéen foreslår en forhøi-

else av 10 øre og tross det er ubehagelig så må jeg anbefale det. Men for de arbeidsledige kan man ikke legge på.

O. Væriö: Vi mente vi måtte ta en nedsettelse av kontingenten; men jeg har allikevel stilt forslag om bibehold av den nuværende kontingent og jeg vil anbefale at man vedtar det.

Dermed var debatten om kontingenten slutt.

Ordstyreren foreslo at det først blev votert over budgettkomiteéns enstemmige innstilling. Vedtas den bortfaller de øvrige forslag med undtagelse av avdeling 102's om merkene. Forkastes budgettkomiteéns forslag voterer der alternativt mellom Aanon Larsens og Væriös forslag. Det blev vedtatt å gå frem på denne måte.

Votering: Budgettkomiteéns innstilling blev forkastet med 71 mot 66 stemmer, som blev avgitt for budgettkomiteéns forslag.

Stemmene blev opgitt på følgende måte for de forskjellige representantbord:

For budgettkomiteéns forslag:

1) 10
2) 8
3) 6
4) 16
5) 11
6) 6
7) 1
8) 3
9) 5

Tils. 66

Imot budgettkomiteéns forslag:

1
9
13
16
4
11
11
3
3

Tils. 71

Det blev så votert over Ødegaards forslag. Det falt med stort flertall. — Ved alternativ votering mellom Aanon Larsens og Væriös forslag blev Væriös forslag vedtatt med stort flertall. — Waldemar Larsens forslag (avdeling 102's) om kontingentmerkene — hel, halv og F — blev vedtatt med stort flertall.

§ 3, punkt 3.

Budgettkomiteén foreslo:

«Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært kr. 1.60 for heltbetalende og kr. 0.95 for halvtbetalende pr. uke, som fordeles med kr. 1.50 til forbundskassen og kr. 0.10 til forsikringskassen for heltbetalende. Kr. 0.85 til forbundskassen og kr. 0.10 til forsikringskassen for halvtbetalende.»

Håkon J. Ørstegaard foreslo bibehold.

Adolf Lien: Efter det nu vedtatte må dette forslag (budgettkomiteéns) frafalles.

Votering: Bibehold blev dermed vedtatt.

Lovendringenes ikrafttreden.

Budgettkomiteén foreslo at lovendringene trådte i kraft fra 1 januar 1936.

Votering: Forslaget blev uten bemerkninger vedtatt.

Punkt 6: Andragender.

Man gikk så over til behandling av en rekke til landsmøtet innsendte andragender om bevilgninger.

Arbeidernes Avholdslandslag.

Budgettkomiteén foreslo at landsmøtet bevilget 200 kroner til Arbeidernes Avholdslandslag.

Adolf Lien: Efter at landsmøtet har forkastet budgettkomiteéns forslag om kontingenten, så burde vi vel helst frafalle alle disse forslag til bevilgninger.

Marth. Karlsen: Jeg hadde håpet og trodd at budgettkomiteén hadde foreslått et beløp pr. år. Kongressen har nemlig vedtatt å bevilge 1000 kroner pr. år. Og det vilde være i flukt hermed at vi bevilget 200 kroner pr. år i landsmøteperioden. I forbindelse med denne sak vil jeg foreslå:

«Norsk Arbeidsmandsforbund tilsier Arbeidernes Avholdslandslag sin støtte i dets virksomhet for å skape en edruelig og frigjort arbeiderklasse som stiller sig som mål å nå frem til en ny og høiere, en socialistisk kultur.»

Det er ordrett det vedtakk kongressen gjorde, og vi bør også vedta det.

A. Sørensen: Jeg er enig i bevilgninger til Arbeidernes Avholdslandslag, A. I. F. og Norsk Sangerforbund, men ikke til politiske formål.

Waldemar Larsen: Jeg kunde godt forstå budgettkomiteén om den trakk forslagene til bevilgninger tilbake eftersom landsmøtet ikke tok hensyn til komitééns innstilling om kontingenten. Men ordstyreren (Marth. Karlsen) går for langt, når han vil ha det pr. år. Å vedta 200 kroner må være nok, og det er også en tilkjennegivelse av landsmøtets sympati for dette arbeide.

Karl Edvardsen: Vi kan kanskje innskrenke på de bevilgninger som kommer senere, men her bør vi bevilge 200 kroner pr. år.

Adolf Lien: Jeg har ikke noget imot Marth. Karlsens forslag; men må fastholde forslaget om 200 kroner en gang for alle av hensyn til forbundets økonomi.

Ole Nordvik: Man må ikke være i tvil om at budgettkomiteén har interesse for avholdssaken; men de har her idag satt en stopper for bevilgninger så jeg oprettholder 200 kroner engang for alle.

Haakon J. Ørstegaard anbefalte Karlsens forslag om 200 kroner pr. år.

Justin Rødaas: Jeg har sympati for avholdssaken, selv om jeg ikke er avholdsmann, og jeg vil være med på denne bevilgning her mot å trekke tilbake bevilgningene til politiske formål.

Votering: Budgettkomiteéns forslag om 200 kroner engang for alle blev vedtatt. — Marth. Karlsens sympatiuttalelse blev enstemmig vedtatt.

Forsent fremmet.

Peder Rengard: Jeg optar Sandnes Arbeiderforenings forslag sålydende:

«Delegasjoner eller utsendinger til fremmede land, som under sitt opphold i vedkommende land har fritt opphold, erholder ikke diétgodtgjørelse av forbundet.»

Ordstyreren: Det burde vært optatt under diét og tapt arbeidsfortjeneste, og vi kan ikke ta det op nu. Er landsmøtet enig deri?

Landsmøtet var enig med ordstyreren.

A. U. F.

Budgettkomiteén foreslo 250 kroner årlig til Arbeidernes Ungdomsfylking.

Olav Braathen: Jeg vet ikke om det er riktig her å vedta bevilgning både til A. U. F. og A. I. F. Her i byen er det jo spørsmål om sammenslutning.

Charles M. Olsen: Det er ikke riktig det Braathen sier. Det er to selvstendige organisasjoner dette. Han må ikke forveksle med de forhandlinger som foregår mellom A. U. F. og den kommunistiske ungdomsbevegelse.

Formannen: Jeg vil henstille til budgettkomiteén å gjøre en tilføielse til A. U. F. at bevilgningen gis så lenge det er en selvstendig organisasjon. Det er så at det er en politisk organisasjon; men det er en av de mest effektivt arbeidende i landet og både Landsorganisasjonen og D. N. A. yder denne organisasjon støtte. De har tak på ungdommen i det øieblikk den kommer på en arbeidsplass og de driver et godt arbeide blandt ungdommen landet over. Det er riktig å bevilge her selv om det er en politisk organisasjon.

A. Sørensen foreslo: «Andragendet kan ikke anbefales.»

Strek blev satt.

Olav Braathen: Jeg er ikke uenig i innstillingen. Når jeg fremsatte det var det for å se det i sammenheng og er det et faktum som Olsen sier så skal jeg bøie mig.

Johs. Togstad: Jeg vil anbefale bevilgning til dette formål, og jeg er enig med Charles Olsen.

Erling Evanger: Jeg vil anbefale at landsmøtet bevilger A. U. F. Jeg vet hvilket arbeide det utfører for fagorganisasjonen.

Trygve Hansen: Jeg vil si til dem som vil stemme mot denne bevilgning, at idag er det ingen splittelse her. Jeg vil anbefale denne bevilgning og så håper vi en sammenslutning blir resultatet. (Bifall.)

Jørgen Hersleb: Det er mellom de to politiske ungdomsorganisasjoner istandbragt et samarbeide, og jeg vil anbefale komitéens forslag. Det er et intenst og utmerket arbeide som drives derfra for å organisere uorganiserte arbeidere.

Karl Bottenvand og Alb. Karlsen frafalt.

Votering: Ved alternativ votering mellom budgettkomiteéns og A. Sørensens forslag blev budgettkomiteéns forslag vedtatt med stort flertall.

Ole Johansen foreslo:

«En representant som er kommet til landsmøtet og siden uteblir fra møtene en eller flere dager, erholder ingen godtgjørelse for disse. Undertatt er sykdomstilfelle og andre særskilte permisjonsandragender.

Formannen: Det blev jo vedtatt allerede første dag, så det skulde være i orden. Den sak er avgjort.

Man anså sig dermed ferdig med saken.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet tirsdag 15 oktober.

Ordstyrer: *Kristian Moljord.*

Navneoprop blev foretatt presis klokken 9. — *Bjarne Gjelsten* møter nu istedenfor Ole Valle.

Protokollen fra gårdsdagens eftermiddagsmøte referertes.

Konrad Botten: Det var en spesialkomité jeg foreslo nedsatt til å fremkomme med innstilling på ny valgkomité.

Ole Johansen: Det står at jeg trakk motiveringen til vårt forslag tilbake om diéten og den tapte arbeidsfortjeneste; men det var bare de uttrykk som blev påtalt som jeg trakk tilbake.

Ingv. Løgavlen: Johansen trakk det simpelthen tilbake på forespørsel fra ordstyreren. 2 ganger.

Ole Johansen: Nei, det gjorde jeg ikke.

Marth. Karlsen: Da måtte Johansen selv ha gjort oppmerksom på at det bare var visse uttrykk i motiveringen som han trakk tilbake.

Dermed blev protokollen vedtatt.

Hvem gir referater?

Charles M. Olsen: Igår hendte det en tildragelse som setter en skamplott på landsmøtets representanter og tilhørere; idet «Aftenposten» meddeler om pallassrevolusjonen i Arbeidsmandsforbundet og har hele valgkomitéens innstilling (som blev sendt tilbake til valgkomitéen). Ansvarer faller på oss. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet vil på det skarpeste ta avstand fra den eller de personer som bringer referat av landsmøtets forhandlinger til borgerpressen. Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre å sørge for at de skyldige blir trukket til ansvar.»

Olav Braathen: Jeg synes vedkommende med engang bør trekkes til ansvar.

Marth. Karlsen: Tror man at det nytter å hemmeligholde den slags, slik som muldvarparbeidet har vært drevet her og med diskusjoner rundt på kaféer og restauranter. Idet jeg stemmer for forslaget, vil jeg henstille at vi innstiller vår agitasjon mot personene.

Votering: Charles M. Olsens forslag blev enstemmig vedtatt.

Et edruehetsforslag som besluttet optatt senere.

Petter Vigen: Det blev en hel del forslag oversendt valgkomitéen, bl. a. Sunndalens Arbeidsmannsforenings som burde ha vært et fingerpek for valgkomitéen. Det inneholder flere punkter, bl. a. punkt b som sier: «Landsmøtet skal ved valg av tillitsmenn strengt påse de foreslåtte kandidaters edruehet, taktiske klokskap, mot og usvikelige vilje til å føre arbeiderklassens sak.» Jeg vil høre om man ikke kunde opta det til behandling nu i hele sitt alvor. På kongressen var også et slikt punkt oppe, men det blev overfladisk behandlet. Jeg vil høre om det ikke går an å få behandlet det nu, så man får høre landsmøtets opfatning herav.

Ordstyrer: Når det er oversendt valgkomitéen så er det et pek til valgkomitéen.

Johan Berlid foreslo saken ikke behandlet.

Votering: Besluttet optatt til behandling senere.

Framfylkingen.

Budgettkomitéen foreslo til Framfylkingen 200 kroner en gang for alle.

Votering: Innstillingen blev vedtatt mot 2 stemmer.

Norsk Sangerforbund.

Budgettkomitéen foreslo 100 kroner engang for alle til Norsk Sangerforbund.

Adolf Lien: Jeg foreslår 100 kroner til Sangforeningen «Arbeidsmand» en gang for alle.

Votering: Innstillingen og Liens forslag vedtatt.

A. I. F. og en rask idrettsdebatt.

Budgettkomitéen foreslo til Arbeidernes Idrettsforbund 250 kroner årlig.

A. Sørensen som tidligere hadde optatt forslag om 700 kroner trakk forslaget tilbake.

Charles M. Olsen: Dette er en sak av stor viktighet. Da A. I. F. blev stiftet hadde det 3000 medlemmer eller 3 pct. av idrettsungdommen, og de borgerlige 97 pct. eller 120 000 medlemmer. I 1934 hadde A. I. F. 43 000 medlemmer eller 26½ pct. og de borgerlige 120 000 eller 73½ pct. I 1931 hadde A. I. F. 201 lag og idag er allerede 600-tallet passert. Denne store fremgang gjelder ikke bare arbeidet for det idrettslige; her gjelder det også en indre opgave. Først og fremst må man være fagorganisert for å gå inn i A. I. F. I siste valgkamp gikk de inn med liv og sjel. Også i den valgmåned Landsorganisasjonen nu har igangsatt går ungdommen foran. Forbundet har i disse dager utsendt til lagene sirkulære som innskjerper kravet til idrettsungdommen om å stå fagorganisert. Når vi behandler støtten til A. I. F. bør vi også være opmerksom på fagkongressens beslutning ifjor og som tydelig nok beviser at denne idrettsorganisasjon er av den største betydning for fagorganisasjonen. Ca. 70 pct. av denne ungdom er imidlertid arbeidsløs. Fagkongressen bevilget 15 000 kroner til A. I. F. Når budgettkomitéen her

er gått til det drastiske skritt å nedskjære bevilgningen så er det nok ikke skjedd av ond vilje; men vil ut fra hensynet til forbundets økonomi. Men jeg vil allikevel foreslå at det bevilges 1000 kroner pr. år. Det er ikke bortkastede penger for fagorganisasjonen. Det kommer fagorganisasjonen til gode. Disse penger blir ikke benyttet til Oslo og jeg kunde i den forbindelse fortelle om hvordan forholdene er rundt i distriktene, hvor vanskelig man er stillet med treningslokaler, baner etc. Og hvor A. I. F. på en eller annen måte trer støttende til. Det er megen motstand mot arbeideridrettsbevegelsen; selv arbeiderstyrte kommuner nekter å støtte den. Det gjelder om å få slått en bresje i denne motstand, og den første bresje er slått, men vi må videre.

Johan Røttereng: Med all respekt for det arbeide A. I. F. har gjort for fagorganisasjonen så har vi opsatt dette beløp. Det er ikke av uviitenhet med arbeidet at vi slo ned på bevilgningen; men det var av hensyn til forbundets økonomi. Det var dessuten den ting at komitéen regnet med forlik i en eller annen retning ved den meglingsinstitusjon som er nedsatt og hvor A. I. F. og den borgerlige idrett er med.

Oskar Kvernebo: Når det gjelder A. I. F. så er det som Røttereng sier, at vi er opmerksom på forholdene ved idrettbevegelsen og at den er en av de største maktfaktorer vi har når det gjelder arbeiderklassens reising. Jeg vil foreslå 350 kroner årlig i landsmøteperioden. Vi skal vise arbeideridretten at vi står solidarisk med den. Det kunde ha vært ønskelig å bevilge det Olsen foreslo; men vi må ta hensyn til forbundets økonomi.

Strek blev satt med 9 talere.

Adolf Lien: Vi er vel alle klar over arbeideridrettsbevegelsens store betydning; men vi så på forbundets økonomi. Beløpet her er lite; men vi må se på hvor pengene skal tas fra. Efter behandlingen av kontingenten igår har vi ikke råd til det. Vi må her først og fremst ta hensyn til forbundets økonomi.

Magnus Merli: Det er ikke så ideelt som Olsen sier. Vi behøver ikke gå lenger enn et par mil herfra, hvor vi har 3 arbeideridrettsorganisasjoner; men det er bare 10 fagorganiserte, og de andre er umulig å få med. Det må her bli Landsorganisasjonens sak å støtte, og det er gjort. Jeg synes budgettkomitéens forslag må være nok under hensyntagen til den behandling kontingentspørsmålet fikk igår.

Oscar Karlsen: Jeg vil understreke det Charles Olsen uttalte. Det er faktiske ting, og er riktig. Det er naturligvis det økonomiske som her spiller inn; men jeg vil allikevel anbefale Charles Olsens forslag.

Permisjonsandragende innvilges.

Fra **Emil Ødegaard** forelå følgende: På grunn av annet viktig organisasjonsarbeide søker jeg permisjon for resten av formiddagsmøtet.

Permisjonsandragendet blev innvilget.

Jørgen Hersleb: Jeg kan understreke hvert ord av det Charles Olsen sa om idrettsbevegelsens betydning, men jeg kan ikke samtidig være enig med ham i hans forslag til bevilgning efter den behandling kontingentspørsmålet fikk. Jeg er medlem av et arbeideridrettslag; men jeg må først og fremst ta hensyn til forbundets økonomi. Det er ikke riktig

å si som Merli sa, at disse ikke vilde organisering. A. I. F. krever det. Jeg vil foreslå 300 kroner som nu pr. år.

A. Sørensen: Jeg hadde jo allerede igår innlevert et forslag til bevilgning, men av hensyn til forbundets økonomi trakk jeg det tilbake. Når det gjelder bakker og baner så var vi i Sauda akkurat i samme stilling som andre steder, hvor bedriften eier idrettsplassen og hvor man har en borgerlig idrettsforening. Vi søkte om å få benytte den plass, men det var ikke mulig. Det lyktes oss imidlertid senere å opnå tillatelse.

Marth. Karlsen: Det var for å understreke hvad Charles Olsen sa at jeg vil uttale at det for Skiens-distriktet har vært umulig for arbeideridrettsmennene å komme inn på banene. Vi har hatt en rekke ungdommer som har holdt sammen i årrekker, og de gir sig ikke før de får en fotballbane, en stadion for Skien. Vi har i de borgerlige idrettsforeninger størsteparten av arbeidere, men de er så avhengig at de har ikke tort ta standpunkt til å la arbeideridretten få benytte banene. Nu er det med de politiske arbeiderpartier og samorganisasjonens hjelp kommet så langt at man har fått en tomt til idrettsplass. Det blev søkt om en bevilgning til drenering; men formannskapet stemte det ned under motiveringen av at det var politiske formål og at det ikke kunde bevilge til det. Det blev imidlertid satt igang en veldig agitasjon og det blev et røre i andedammen som lover det beste. Det er et typisk bilde når det gjelder arbeideridretten rundt omkring. Jeg må være enig med Olsen i at man ofte viser sløyhet overfor denne organisasjon. Den beslutningen som blev tatt på fagkongressen var ikke til å ta feil av — 15 000 kr. pr. år, foruten 10 000 kroner til bakke- og banefond. Og det blev gitt mot bare 6 stemmer. Det viser kongressens klassekarakter. Jeg tror det kan ha interesse å meddele kongressens beslutning:

- «1. Fagkongressen opfordrer alle fagorganiserte arbeidere til aktivt å støtte arbeideridrettsbevegelsen. Kongressen vil på de innstendigste opfordre alle fagorganiserte idrettsmenn som står tilsluttet Norges Landsforbund for Idrett å bryte med den borgerlige idrettsbevegelse og slutte op om Arbeidernes Idrettsforbund.
2. Kongressen gir sekretariatet i opdrag sammen med den felleskomité som er nedsatt av Arbeiderpartiet, Landsorganisasjonen og Arbeidernes Idrettsforbund, å opta et landsomfattende opplysnings- og agitasjonsarbeide for å støtte arbeidernes idrettsbevegelse.»

Det var kongressens beslutning i 1931 og den blev gjentatt i 1934 samt bevilget det jeg nevnte. Til beløpets størrelse her kan jeg ikke si noget; men min interesse ligger hos Olsens forslag; men forbundets økonomi gjør at jeg må være enig med budgettkomitéen.

Karl Edvardsen: Alle de lovord som er uttalt over arbeideridrettsbevegelsen er en sannhet med visse modifikasjoner. Avholdssaken blir avspist med 200 kroner. Når det nu er opsatt 250 kroner til A. I. F. må det være nok i forhold til forannevnte.

M. Hestnes: Jeg kan forsåvidt være enig med siste taler at det burde vært bevilget mer til avholdssaken; men når det gjelder idrettsbevegelsen og alle de vanskeligheter den har å kjempe mot — den borgerlige idrett og fascisttyngelen — så må vi forstå betydningen av å hjelpe her. Jeg

kunde ha vært enig i 1000 kroner, men når vi ser hvordan man har nedskåret inntektene, så kan jeg ikke være med på det. Jeg vil si som Karlsen at vi også moralsk må gå inn for å støtte arbeideridrettsbevegelsen. I Stange meldte det sig 103 mann, da vi dannet arbeideridrettsforening på det første møte, men de får ingen adgang til banene. Alle foreningene i distriktet har tilsagt sin støtte, men det er ikke nok. Vi har fått kjøpt tomt, men vi mangler penger til å få spaden i jorden og følgen er at ungdommen efter hvert forsvinner, tilbake til de borgerlige idrettsforeninger.

Karl Bottenvand: Det er sagt mange pene ord om arbeideridretten, så forsåvidt kunde det være unødvendig å si noe. Men jeg vil si at arbeideridrettsbevegelsen fortjener arbeiderklassens moralske og økonomiske støtte fremover. Jeg synes budgettkomitéen har vært for beskjeden overfor denne organisasjon, som driver nybrytningsarbeide. Jeg vil anbefale 350 kroner. De trenger økonomisk støtte; men også moralsk støtte. Jeg har erfaring for at tillitsmenn rundt omkring har støttet op om den borgerlige idrett. Jeg hadde i den anledning tenkt å stille et forslag, men strek er jo satt. Men det må vel mangle på klassesyn hos disse mennesker. Vi burde imidlertid ha sagt disse hvordan de skulde optre. Jeg vil henstille til representantene at vi utover det hele land går økonomisk og moralsk inn for arbeideridretten. Det er også den første organisasjon som fikk i stand samling.

Votering: Det votertes først over Charles Olsens forslag om 1000 kroner pr. år. — Det blev forkastet med stort flertall. — Ved alternativ votering mellem 350 og 250 kroner pr. år blev 350 vedtatt med 76 stemmer. 65 stemte for 250 kroner.

En veteran påskjønnnes.

Lars Bergundhaugen foreslo bevilget Birger Berg et mindre beløp. Han uttalte: En liten påskjønnelse til en gammel veteran som i over 40 år har holdt sitt medlemsskap i orden vilde her være på sin plass. Jeg har ikke villet stille noget forslag, men jeg tror landsmøtet bør bevilge et lite beløp i månedlige bidrag.

Formannen: Jeg formoder at det ikke er mange i denne forsamling som ikke kan være enig i det og jeg ser saken slik at den kan avgjøres her av landsmøtet. Jeg vil efter konferanse med Ahlstrand foreslå en bevilgning av 500 kroner.

Votering: Vedtatt enstemmig uten debatt.

M. Hestnes foreslo: «Under hensyntagen til A. I. F.s store og betydningsfulle arbeide i kampen for arbeiderklassens frigjørelse, vil landsmøtet uttale:

Norsk Arbeidsmandsforbund tilsier A. I. F. sin moralske og økonomiske støtte og henstiller til alle organiserte arbeidere å støtte op under arbeideridretten.»

Forslaget blev vedtatt med kraftig akklamasjon.

§ 17: Forsikringskassen

som var oversendt budgетtkomitéen blev nu atter optatt til behandling. *Budgетtkomitéen* hadde oprinnelig foreslått: Representantskapets forslag som er sålydende:

Punkt 3, siste avsnitt, forandres til følgende:

Medlemmer som har 20 års medlemsskap, og som har fylt 65 år, og som ikke har beskjeftigelse, utbetales kr. 500.00 av forsikringsbeløpet, resten kr. 500.00 kan kun utbetales ved medlemmets død.

Punkt 4. Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet etter minst 3 års medlemsskap kr. 150.00 som forskudd på forsikringsbeløpet.

Adolf Lien: Når budgетtkomitéen behandlet saken og fremmet forslaget fra representantskapet om 500 kroner ved fylte 65 år så var det under hensyntagen til forhøielsen av kontingenten. Da det ikke blev gjort måtte vi trekke forslaget tilbake. Vi klarer nemlig ikke det. Forbundet skylder 204 000 kroner til forsikringskassen. Ved en forhøielse av forbundskontingenten mente vi å klare å betale tilbake til kassen; men nu klarer man det ikke. Det forslag som vi fremsatte vil koste 67 000 kroner med en gang. Jeg vil nu foreslå bibehold av det nuværende.

Formannen: I tilslutning til hvad Lien her har uttalt så behandlet vi saken igår sammen med representantskapet og budgетtkomitéen. Forslaget her hvilte på en forhøielse av forsikringskassens kontingent; en 10 øres forhøielse og man forkastet også Aanon Larsens forslag, så dermed er forutsetningen både for representantskapets og budgетtkomitéens innstilling forrykket og forslaget må trekkes tilbake. Vil landsmøtet fatte beslutning med hensyn til forhøielse av kontingenten så har vi forslag til en form for denne paragraf.

Emil Syversen: Som man ser av dagsordenen har Bakke Jernbanearbeiderforening foreslått at det gis anledning til å få en del av forsikringsbidraget når man har vært medlem i 20 år og har fylt 60 år. Men etter den behandling kontingenten fikk igår, så kan det ikke gjøres. Jeg vil derfor foreslå:

«Under henvisning til de rekke krav som er innsendt til behandling på landsmøtet fra foreningene om utbetaling av forsikringssummen i levende live uttaler landsmøtet: Saken omsendes til uravstemning blandt forbundets medlemmer om hvorvidt de vil gå til en utligning av en ekstrakontingent for derved å sette forbundet istand til å opfylle disse krav.»

J. P. Karlsrud: Etter beslutningen igår med hensyn til kontingentspørsmålet så faller jo alle forutsetninger vekk for å effektivere representantskapets beslutning. Men kravene er så store fra alle kanter at man må finne en annen form for denne sak og jeg deler Syversens syn at saken sendes avdelingene til uravstemning, og om disse vil gå med på en ekstrakontingent for å klare denne oppgave. Jeg vil derfor anbefale Syversens forslag.

Johan Røttereng: Det er beklagelig at forsikringskassen fikk denne skjebne som den fikk igår. Hadde man behandlet dette anderledes så vilde det gått igjennom. Men representantskapet og forbundsstyret har vært imot det tidligere; men nu hadde de et forslag som jeg ikke tror

landsmøtet var helt opmerksom på. Når man vil ha noe så må man også yde noe, slik at inntektene strekker til utligningene. Jeg tror landsmøtet heller burde se på kontingenten på ny enn å sende dette ut om ekstrakontingent. Landsmøtet har sikker grunn å stå på ved en forhøielse av kontingenten; at vi kan få en halvpart av forsikringsbeløpet i levende live. Men det er vel ikke noe mer å gjøre ved det; hvis ikke landsmøtet vil ta et annet standpunkt om kontingenten.

Ingv. Løgavlen: Jeg tror at det blandt alle landsmøtets representanter, da de møtte her, var absolutt flertall for prinsippet å utbetale endel av forsikringsbidraget. Det var over 30 forslag i denne sak nu og vi har sett at det har øket fra landsmøte til landsmøte og man kan gå ut fra at det er et ønske og krav ute blandt medlemmene. Det er derfor tragisk at det fikk denne avgjørelse. Men hvis et flertall av landsmøtet går med på å omgjøre beslutningen om kontingenten, så er det ikke noget galt i det. Jeg vil på mine kameraters vegne støtte et slikt forslag hvis det kommer.

Kristian Mortensen foreslo:

«Det henstilles til landsmøtet å vedta det av budgетtkomitéen fremsatte forslag på det grunnlag at det bemyndiges forbundsstyret å utligne ekstrakontingent.»

A. Ahlstrand: Etter beslutningen med hensyn til kontingenten så er det umulig å gå med på utbetaling i levende live, hvis man ikke går til ekstrakontingent.

Kristian Moljord: Jeg var i representantskapets møte første gang imot dette. Men jeg optok Gikens forslag, side 23 i dagsordenen: «I stedet for siste avsnitt som utgår: Medlemmer som er blitt æresmedlemmer og som på grunn av sykdom og alderdomssvakhet ikke kan arbeide eller erholde arbeide og derved er ute av stand til å ernære sig selv får utbetalt forsikringsbeløpet, og i alle tilfelle ved fylte 65 år.» Det var et slikt sterkt krav fra medlemmene at jeg derfor tok det op. Spørsmålet var videre behandlet igår og jeg dissenterte også der og mente at landsmøtet kunde vedta dette allikevel og om nødvendig utskrive en ekstrakontingent. Forsikringskassen står bra, men det er forbundskassen, kampkassen, som har brukt pengene. Jeg må opta Gikens forslag her. Det må kunne finnes en utvei til å klare dette.

Lars Bakken: Jeg tror ikke det foreligger nogen grunn for budgетtkomitéen til å trekke dette forslag tilbake. Forsikringskassen har en formue på 300 000 kroner. Så den står bra. Disse penger tilhører de forsikrede og ikke kampkassen. Det viser sig at den forhøielse som i sin tid blev foretatt, fra 5 til 10 øre, gikk til kampkassen. Medlemmene vil derfor ikke forstå at man ikke går inn for dette forslag. De 65 000 eller 67 000 kroner som skal ut, må allikevel en gang ut. Det er bare det at man får det tidligere. Kan det ikke ordnes på annen måte så skal jeg være med på ekstrakontingent; men det må kunne gå an å låne disse penger og betale det tilbake i den ordinære kontingent.

Ole Beck: Saken har gått igjen fra landsmøte til landsmøte og medlemmenes opfatning er ikke til å ta feil av. Spørsmålet er jo kommet i en annen stilling nu etter behandlingen igår av kontingenten. Men vi har jo allerede en bestemmelse i lovene som gir adgang til å utskrive

ekstrakontingent ved spesielle påkjenninger. Her blir det en påkjenning med engang. Jeg vil opta budgettkomiteéns forslag.

Olav Braathen: Nu kan man savne Marth. Karlsens forslag her igår om å se disse ting i sammenheng. Samtidig som man skal betale ut 500 kroner måtte man ha en annen kontingent. Ved ektefelles død vil jeg foreslå 200 kroner istedenfor 150 kroner.

Peder Rengaard: Da vi behandlet denne sak så var det ikke i forbindelse med kontingenten. I 1934 kom det inn 67 000 kroner i forsikringskassen, og det blev utbetalt 35 000 kroner. Om det nu blir en større utbetaling med en gang så vil den klare denne påkjenning. Om det blir 65 000 kroner med engang, så har vel representantskapet regnet med det største beløp. Det står her at man skal være arbeidsledig og det kan da være at vi har adskillige over 65 år som er i arbeid og vi kan også tenke oss at det er dem som ikke vil utta forsikringsbeløpet på denne måte. Jeg vil foreslå:

«Medlemmer der har 20 års medlemsskap og som har fylt 65 år og som ikke har beskjeftigelse utbetales hvis de så måtte ønske kr. 500.00 av forsikringsbeløpet. Resten kr. 500.00 kan kun utbetales ved medlemmets død.»

Adolf Lien: Når bakken sier at kassen er godt stillet og kan klare det, så er det regnskapsmessig uriktig; men når pengene er lånt til forbundet så har vi jo ikke pengene i kassen. Etter behandlingen av kontingenten så kan vi ikke nu ta dette skritt. Vi har 232 æresmedlemmer i år som er 65 år og det blir 67 000 kroner.

Formannen: Det er vel tydelig nok for alle at man kan gå veien om ekstrakontingent eller låne penger. Det å låne er ikke nogen ufarbar vei; men man bør vel i slike forhold ordne kontingentforholdet slik at man klarer det uten lån. Det er optatt forslag om ny votering over budgettkomiteéns forslag og representantskapet har da i forbindelse med budgettkomiteén utformet en annen form av paragrafen for tydelighets skyld sålydende:

«Medlemmer som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år, kan 5 år etter at han har fylt 60 år få utbetalt kr. 500.00 av forsikringsbeløpet. Opnåes 20 års sammenhengende medlemsskap først etter at medlemmet har fylt 60 år, må det hengå 5 år etter opnådd 20 års medlemsskap innen beløpet utbetales. — Beløpet utbetales dog ikke dersom medlemmet har lønnet beskjeftigelse. Resten utbetales ved medlemmets død.»

Jeg optar det forsåvidt som det besluttes å utbetale en del av forsikringsbidraget i levende live.

Peder Rengaard: Budgettkomiteén regner med 232 æresmedlemmer. Vi har for vår del 14 æresmedlemmer; men det er bare 2 av disse som får rett til bidraget.

Lars Bakken: Jeg vil anbefale formannens forslag eller rettere sagt representantskapets. Det favoriserer ikke den som senest er kommet inn i organisasjonen. I 1932 innbetalte vi til Landsorganisasjonen 71 000 kroner og i 1933 25 000 kroner i ekstrakontingent. Vi kan vel ikke gå ut fra at denne ekstrakontingent til Landsorganisasjonen skal være stabil.

Vi har nu hatt 52 000 kroner pr. år i gjennemsnitt til Landsorganisasjonen i ekstrakontingent.

O. Væriö: Det vil være inkonsekvent av landsmøtet først å ta en beslutning og så siden omgjøre den. Når det tales om formen her, så er det en limpinne for å få kontingenten op. Siden forsikringskassens lover, § 1, kom til så har vi opnådd mange fordeler. Selv om vi har bibeholdt kontingenten så kan man stemme for Moljords forslag.

Ny valgkomité nedsettes.

Debatten om forsikringskassen, § 17, blev nu avbrutt.

Konrad Botten (formann i den nedsatte spesialkomité): Jeg er ikke så sikker på om ikke også denne innstilling vil bli tilbakesendt komitéen; men vi foreslår til ny valgkomité: *Hans Røste*, Oslo, *Martin Lien*, Løkken, *Justin Rødaas*, Sulitjelma, *Thorvald Johnsen*, Sørlandsbanen, *Konrad Pedersen*, Nordlandsbanen (*Justin Rødaas* foreslår her *A. S. Moe*), 2 mann foreslår videre *Olaf Sletten* (*Konrad Botten* foreslår *Magnus Merli*). Videre foreslås *Konrad Jensen*, Mo i Rana, *Thorvald Mydland* og *Magnar Kristiansen*, Flåm.

Hans Røste: Allerede før landsmøtet inntok jeg det standpunkt ikke å la mig velge til noe. Jeg vil heller ikke nu og jeg vil bl. a. begrunne dette med at den liste som står «valgkomitéens innstilling» vil man ikke ha og man er uenig i personene. Det vilde ha vært almindelig organisasjonspraksis å behandle den innstilling som forelå fra valgkomitéen og hvis det så var kommet så mange dissenser ha sendt det tilbake til valgkomitéen. De dissenser som det er om personene må komme frem under valgene. Det kunde også være andre ting å nevne her, men jeg skal undlate det. Det er andre personer i Oslo som kjenner like godt til sakene, likeledes utover landet. Jeg vil ha full adgang til å gi mine dissenser tilkjenne i min stemmegivning. Jeg vil foreslå *Karl Edvardsen* i mitt sted. Men jeg anser det slik at det ikke vilde skade landsmøtets renomé om man gikk på den innstilling som idag foreligger. Den nye valgkomité kommer i en merkelig stilling etter at valgkomitéen er dementert. Medlemmene vil bli forbauset over at denne innstilling legges til side. Det er ikke noget usundt å se litt på personene. Jeg nekter imidlertid ikke valg i denne komité. Jeg glemmer ikke visse ting.

Thorvald Johnsen: Jeg vil med en gang si at det hvervet påtar jeg mig ikke. Det forslag som blev vedtatt her igår skulde man ikke tro var gjort av voksne folk. Man vet ikke nu hvem av disse folk man er enige om. Blir jeg imidlertid tvunget inn så kan det jo hende at jeg foreslår de samme.

Konrad Pedersen: Jeg vil på det bestemteste frabe mig valgt inn i denne komité. Jeg vil anbefale *Annar Moe*.

Jørgen Hersleb: De som har bragt landsmøtet op i dette er de 77 som sendte innstillingen tilbake til valgkomitéen. Hadde man behandlet mistillitsforslaget med engang og fått det avgjort så hadde valgkomitéen nu kunnet arbeide i fred. Når man vedtok denne forandring igår så blev jeg overrasket, men når det er gjort så vil jeg si til de som er foreslått her: Ta dette hverv og skaff forløsning.

Annar Moe: Jeg kan ikke være med i en ny valgkomité når vi allerede har en valgkomité. Den var jo villig til å fortsette, hvis landsmøtet sa fra hvad det virkelig mente.

Karl Edvardsen: Jeg har ikke underkjent valgkomitéens innstilling og jeg har ingen rede på den trekkspillmusikk som her foregår, så jeg kan ikke være med i denne komité.

Konrad Botten: Landsmøtet sa tydelig og greit ifra igår at innstillingen skulde tilbakesendes valgkomitéen. Og valgkomitéen sa like tydelig ifra at den ikke vilde fortsette arbeidet. Landsmøtet nedsatte så en spesialkomité for å innstille på en ny valgkomité. Hvis man nu ikke vil noe, så må man oppløse landsmøtet og reise hjem og dermed vise at vi er defekte. Det går da ikke an og nekte å ta disse hverv. Landsmøtet får avgjøre dette. Den sak som er avgjort igår, kan man ikke omgjøre idag.

Thorvald Johnsen foreslo: Valgkomitéens innstilling optas til behandling.

Ordstyreren: Det kan ikke gjøres etter avgjørelsen igår.

Olaf Sletten: Jeg har rettet mig etter beslutningene tidligere og skal bli med; men jeg vilde helst slippe, slik som situasjonen nu er.

Ole Beck: Jeg måtte sannelig smile idag, når jeg hørte Botten si at landsmøtet tydelig hadde sagt ifra at valgkomitéens innstilling vilde de ikke ha. Komitéens innstilling var saklig behandlet og landsmøtet stod ikke i nogen tvangssituasjon. Men når komitéens innstilling blev revet i stykker før den overhodet blev behandlet så må man vel si at det ikke er organisasjonsmessig behandling. Jeg vil forbeholde mig å gi en redegjørelse for det arbeide som er utført. Igår måtte man vel som Løgavlen og andre, være begeistret over at vi trakk oss tilbake og dermed løste en pinlig situasjon. Jeg har aldri noen gang følt det personlige ansvar så sterkt som nu og så pinlig; men det har ikke avskrekket mig fra å ta den stilling som var min plikt. Men jeg tror man nu etterpå har en flau smak i munnen over den redsel man hadde igår. Som situasjonen nu synes å ligge an, så vilde det beste ha vært å permittere hele landsmøtet og fått nye mandater hit.

Ingv. Løgavlen: Det er spesialkomitéens forslag som nu foreligger til behandling.

Charles M. Olsen: Det forekommer mig at landsmøtet nu er i en stemning som etter en brakkefest. Dette hverv er man forpliktet til å ta og utføre etter beste evne. Det er ingen ting i organisasjonen som heter at man ikke vil. Man skal. Når landsmøtet pålegger et hverv så skal det utføres. La oss derfor ikke ta hensyn til vægringer.

Alb. Karlsen: Man må være klar over at hver dag koster over 5000 kroner. Jeg vil henstille til dem som er foreslått her å påta sig dette hverv. De er valgt av deres mandater — medlemmene — på å få landsmøtet hurtig og greit avviklet. Jeg har aldri vært oppe i lignende forholdt ved Arbeidsmandsforbundets landsmøter som dette her. Jeg vil også henstille til den gamle valgkomité ikke å være fornærmet. Det kan være at de føler det flaut; men de bør gå på med nytt mot.

Strek blev satt.

Hans Røste: Som Charles Olsen kanskje hørte så hadde jeg alle-

kastet mig inn i diskusjonen her. Når jeg forlangte ordet igjen, så var det for å presisere at jeg ikke vil møte i valgkomitéen. De kan ikke påtvinge mig dette; for da vil varamannen komme.

Justin Rødaas: Skal vi komme ut av floken må vi gjøre noget og så snart som mulig. Jeg hadde helst sett at jeg ikke hadde vært med i denne komité, men jeg vil ikke undslå mig. For vi må engang se å bli ferdig og ta hensyn til forbundets økonomi.

Votering: Valgt blev *Martin Lein, Justin Rødaas, Thorvald Johnsen, Konrad Jensen, Torvald Mydland, Magnar Kristiansen*. Videre blev valgt *Karl Edvardsen* istedenfor Røste og *A. S. Moe* istedenfor Pedersen og *Olaf Sletten*.

Edvardsen blev pålagt å sammenkalle valgkomitéen.

Fortsatt behandling av § 17, forsikringskassen.

Og landsmøtet fortsatte så den avbrudte behandling av § 17, forsikringskassen.

Ordstyreren stilte nu følgende forslag: Samtlige forslag til forsikringskassen under denne paragraf sendes redaksjonskomitéen.

Votering: Ordstyrerens forslag blev vedtatt.

Valg- og redaksjonskomitéens medlemmer fikk nu permisjon fra landsmøtet på grunn av saksbehandling.

Edrueighet — en rask avholdsdebatt.

Man optok nu til behandling forslag innsendt fra *Sunndalens Arbeidsmannsforening* sålydende:

«b) Landsmøtet skal ved valg av tillitsmenn strengt påse de foreslåtte kandidaters edrueighet, taktiske klokskap, mot og usvikelige vilje til å føre arbeiderklassens sak.

c) Landsmøtet skal ved valg av tillitsmenn påse at disse er innstilt på likelig ivaretagelse av alle organiserte arbeidere, så vel land som by, i alle arbeidsgrener.»

Jens O. Haanes: Jeg mener i likhet med Vigen at saken bør diskuteres, da det i forbindelse med tillitsmennene ofte snakkes om disse ting. Jeg vil i den anledning foreslå:

«Landsmøtet beslutter at de som blir valgt som fastlønnede tillitsmenn i Norsk Arbeidsmandsforbund skal være absolutt avholdende fra alkohol. Dette forstår landsmøtet som et prinsipp og forlanger av de som blir valgt, at de overfor landsmøtet erklærer at de innordner sig under landsmøtets vedtak.»

Det er greit at de som kommer på tale som tillitsmenn da må ta sine reservasjoner på forhånd.

Alb. Karlsen: Når jeg forlanger ordet i denne sak så vil jeg si at jeg oppfatter mig som en middeltpe mellom de som er avholdsfolk og de som kan ta sig en støit. Når dette er reist fra Sunndalen så vil jeg forespørre om det er i overensstemmelse med medlemmenes opfatning. Jeg vil selvsagt i et selskap heller snakke med en avholdsmann enn en mann som er pussa. Men man kan ikke kreve at alle skal være avholdsfolk. Hensikten helliger midlet det er så, men ikke alltid. Vi skal lite

på de folk vi velger og vi skal kreve at de er edruelege i sitt arbeid og i sin tankegang når de er i forbundets arbeide. Jeg vil ha sagt det så tydelig som mulig, så det ikke skal være misforståelser her. Jeg kan godt være med på at landsmøtet tar en ufravikelig beslutning om at når det gjelder tillitsmennenes organisasjonsarbeid så skal de være edruelege i tankegang og ikke nyte alkohol.

Peder Rengaard: At en mann er organisert avholdsmann er ikke noget bevis for at han er istand til å lede Norsk Arbeidsmandsforbund. Vi har sett det hos oss, hvordan en slik klausul virket; hvor vi fikk en bestyrer for kooperative som skulde være avholdsmann.

Trygve Hansen: Det skulde bare mangle at vi stemte Vigens forslag ned. Vi kjenner nok til alt det snakk som det er om disse ting.

Waldemar Larsen: Det er nok ingen tilfældighet dette forslag. Tillitsmennenes forhold har nok vært behandlet både på landsmøter, i organisasjoner og andre steder. Jeg vil bare minne om Jern- og Metallarbeiderforbundet og de forhold man der hadde. En tillitsmann må være oppmerksom på at han har et temmelig innskrenket privatliv. Det er ingen tilfældighet med dette forslag fra Sunndalen og selv om det ikke forplikter så kan det allikevel avstedkomme å bedre forholdene.

Petter Vigen: Når vi har optatt dette så er det ikke for å sette et bånd på tillitsmennene. Vi vil de skal ha så stor handlefrihet som råd er; men vi vil beskytte dem. Vi skal være oppmerksom på at arbeidsgiverne gjør alt for å undergrave og ødelegge våre tillitsmenn og kan de få dem med så kan de lett bli ødelagt. Det er like nødvendig å opptre nøkternt utenfor tjenesten som i tjenesten. Jeg så et tilfelle med en tillitsmann på toget mellom Trondheim og Røros og slikt er beklagelig. Jeg er ikke avholdsmann og blir det vel heller ikke. Men jeg vil støtte Haanes' forslag og det er for å beskytte våre tillitsmenn.

Olaf Gikling: Jeg er representant fra den forening som har innsendt dette. Karlsen har spurt om det var fremmet på samtlige medlemmers vegne. Ja det er det. Det er enstemmig vedtatt. Kan vi ikke her bli enige om å slutte oss om dette så reiser jeg mistrøstig herfra, og da er det noget som mangler.

Jens O. Haanes: Det ligger ikke i mitt forslag at man bare skal ta hensyn til om vedkommende er avholdsmann, men man må få dem som er best skikket. En mann som har respekt for sig selv og for sin organisasjon han holder sig fra alkohol. En tillitsmann har heller ikke tid til det.

Hans J. Øvstegaard: Det er sagt så meget godt om forslagene, at det er ikke mer å si. Det er sagt at man mer må se på om det er en god organisasjonsmann enn om han er edrueleg. En god organisasjonsmann setter organisasjonen høiere enn en dram.

Jørgen Hersleb: Når det gjelder dette spørsmål så har vi her i byen sett mange eksempler på hvad omgang og samkvem har ført til og har gjort mange gode tillitsmenn til hvad de er idag. Jeg er ikke personlig avholdsmann og er heller ikke imot avholdssaken; men å stenge en tillitsmanns privatliv vil jeg ikke være med på. I sitt organisasjonsarbeid må han absolutt opptre edrueleg, tross jeg helst så at man valgte organiserte avholdsfolk til tillitsmenn. Men det bør like meget gjelde

dem som sitter ved siden av tillitsmennene. Men det er ikke menneskelig å sette betingelser for en manns privatliv.

Johan Berlid: Forslaget fra Sunndalen var tidligere behandlet og det blev besluttet oversendt valgkomitéen. Derfor stilte jeg mitt forslag om at det ikke nu kunde behandles. Vi la ikke deri at valgkomitéen ikke skulde ta hensyn til det. Berlids forslag var følgende:

«De innkomne forslag angående forbundets tillitsmenns edruelighet oversendes valgkomitéen.»

Martin Olsen: Det burde nu snart være slutt med alle disse tillitsforslag. Man bør ta dette forslag tilbake, men forslaget fra Sunndalen respekterer jeg.

Konrad Nordahl: Jeg vil som en personlig bemerkning si at de går noget langt ved å vedta et slikt forslag. Jeg tror heller ikke det er riktig. Jeg er personlig avholdsmann, så forsåvidt skulde dette tiltale mig; men det er ikke riktig å vedta det. Jeg er enig med dem som sier at en tillitsmann ikke har noget privatliv; men han må jo også ha krav på det. Nu har jo også deres tillitsmenn stått her i mange dager under kritikk; men det kan også være vanskelig for dem. Jeg vil henstille at man ikke skjenger nogen tillitsmann når han kommer utover i landet, men at man også selv opptre edrueleg. Det vil hjelpe. Jeg har for min del aldri hørt slike eksempler på at det er tillitsmenn som lar sig skjenge av arbeidsgiverne og glemme det han skal utføre. Men man må også la en tillitsmann ha et privatliv. Sett det krav at når tillitsmennene opptre ute i distriktene eller overfor arbeidsgiverne så skal det ikke lukte alkohol.

Edvard Hemli foreslo:

«Haanes' forslag oversendes det nye forbundsstyre.»

Karl Bottenvand: Rent personlig anser jeg Sunndalens forslag å være det som mest er i overensstemmelse med hvad jeg personlig vil forlange av en av dem som står i spissen for vår bevegelse. Det er de som skal gå foran med et godt eksempel. Derfor er det i sitt prinsipp riktig. Personlig er jeg ikke avholdsmann, men når forslaget er så tøielig så mener jeg at punkt b og c bør tilføies prinsipperklæringen.

Strek blev satt. (Kvernebo hadde før strek anmeldt et forslag).

Olaf Gikling: Det synes å fremgå av debatten her at det bare gjelder edruelighet. Jeg vil da referere punkt b: «Landsmøtet skal ved valg av tillitsmenn strengt påse de foreslåtte kandidaters edruelighet, taktiske klokskap, mot og usvikelige vilje til å føre arbeiderklassens sak.» Det er jo ikke bare edruelighet, men en rekke andre ting også. Nordahl sier at forslaget her ikke bør vedtas. Det finner jeg merkelig.

Petter Vigen: Jeg heftet mig ved Nordahls uttalelser her om at arbeidernes tillitsmenn er satt på en utsatt post og kan bli angrepet fra mange hold. Men hvorfor da ikke beskytte våre tillitsmenn? Det er det vi her vil gjøre ved å kreve full edruelighet. Jeg har ikke nogen lyst på å beskjære tillitsmenns privatliv. Men gjøres dette på en ugunstig måte? Vi har sett at man er kommet herinn og druknet sig i fyll og restaurantliv.

Oskar Kvernebo: Når det gjelder edrueligheten så har vel det vært diskutert nok og jeg vil understreke hvad Nordahl sa. Vi ser ofte at

medlemmene når de kommer til byen har med sig brennevin. Man skal ikke være ukonsekvente her. Jeg kan ikke være med på å binde tillitsmennene. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet pålegger de kommende tillitsmenn, forbundsstyre og representantskap å utvise den største edrueighet i organisasjonens tjeneste under reiser og andre gjøremål som står i forbindelse med organisasjonens interesse.»

Marth. Karlsen: Jeg kan ikke frigjøre mig for at kameratene i Sunndalen i sin motivering ikke er helt i konsekvens med kongressens beslutning. Når det henvises til tillitsmanns-rengjøringen så var det ikke på edrueighetsspørsmålet; men på avstemningsreglene at det fant sted. Vi må ikke ta altfor drastiske bestemmelser heller når det gjelder våre tillitsmenn. Jeg vil si som Nordahl og Kvernebo at er det slik som det sies så får man vise forsiktighet også ute fra distriktene. Jeg vil referere hvad kongressens beslutning gikk ut på og som blev vedtatt mot 2 stemmer:

Idet kongressen fastslår at den første og vesentlige forutsetning for en fremgangsrik kamp mot alkoholondet er ved bedring av de økonomiske og sociale vilkår og ved å heve de kulturelle behov, vil den anbefale sine medlemmer og foreninger å ta op et målbevisst opplysningsarbeide også på dette område.

Dette arbeide må gå ut på:

Å skjerpe kravene til den enkelte — til medlemmer og tillitsmenn — som til samfundet;

å vekke sans og interesse for edrueighet blandt arbeiderne og da i første rekke ungdommen;

å få fjernet rusdriken fra arbeidsplassen og arbeiderhjemmene og fra arbeidernes sammenkomster;

å opta en uforsonlig kamp mot smugling, gauking og hjemmebrenning.

Fagorganisasjonen tilsier Arbeidernes Avholdslandslag sin støtte i dets virksomhet for å skape en edrueig og frigjort arbeiderklasse som stiller sig som mål å nå frem til en ny og høiere, en socialistisk kultur.

Jeg vil for det sistes vedkommende si: la oss gå i oss selv og se om vi har tatt stilling til det.

Johan Røttereng: Det var ønskelig om vi kunde vedta et slikt forslag og uten at vi derved kastet oss op som formyndere for vedkommende tillitsmenn. Men det blir til det. Når vi velger våre tillitsmenn så gransker vi dem på alle måter; om han er dyktig og intelligent, om han er smidig og kan klare opgaven. Det er *da* vi velger. Det tillatelige er det som er skikk og bruk; utover det må man ikke gå. Er det skikk og bruk melk så skal han ta det. Er det skikk og bruk et glass øl så skal han ha krav til det. Men det må ikke være noget mere. Vi er for en stor del skyld i disse ting selv og vi må gå i spissen og få vekk anstøtsstenene. Jeg går ut fra at valgkomitéen vil ta hensyn her og også at de kommende tillitsmenn vil ta hensyn til landsmøtet.

Karl Bottenvand foreslo de 2 punkter i Sunndalens forslag tilføid prinsipperklæringen.

Karl Hemli foreslo forslagene oversendt det kommende forbundsstyre.

Votering: Det votertes først over Johan Berlids forslag, som blev vedtatt. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Kontingentfritagelse og skoleutdannelse.

Ordstyreren refererte følgende henvendelse:

På vegne av Gikens Grubearbeiderforening tillater undertegnede sig å forhøre hos forbundet om det ikke er mulig å finne en ordning så de der går skole og som følge derav ikke kan arbeide fritas for all kontingent.

Med solidarisk hilsen

For Gikens Grubearbeiderforening

Kristian Moljord,

p. t. formann.

Forbundsstyret foreslo:

Landsmøtet bemyndiger forbundsstyret til, efter ansøknig i hvert enkelt tilfelle gjennom vedkommendes fagforening, å innvilge hel kontingentfritagelse for medlemmer som søker skoler til videre utdannelse i de tilfelle skoletiden varer et år eller derover.

Det blev vedtatt.

De gamle og nye kontingentmerker.

Waldemar Larsen: Det var et spørsmål i anledning beslutningen igår om de nye kontingentmerker. Vi har efter hvad det opplyses for 1 700.00 eller 2 000.00 kroner igjen i gamle merker. De må benyttes først før de nye merker kommer.

Det blev vedtatt.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet tirsdag 15 oktober.

Ordstyrer: *H. O. Jupskaas.*

Møtet blev satt presis klokken 15.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes med en mindre bemerkning.

Ordstyreren refererte cirkulære fra D. N. A.s forlag og en henvendelse fra Røde Hjelp.

Chr. Henriksen foreslo i anledning henvendelsen fra Røde Hjelp at ordstyrerne utarbeidet et forslag til resolusjon. — Vedtatt.

Hvem eller hvilke personer var de skyldige?

Ordstyreren: Det gjelder Charles M. Olsens forslag som blev vedtatt igår og ordstyrerne vil såvidt det gjelder referatene fra landsmøtet gjøre oppmerksom på at valgkomitéens innstilling igår var offentliggjort i «Arbeideren». Referatet er ikke forelagt ordstyrerne.

Chr. Henriksen: Det er ingen hemmelighet at under de politiske stridigheter som har hersket i vårt land i de senere år, så har fagorgani-

sasjonens landsmøter bare gitt adgang til den ene politiske arbeiderpresse. Det har ikke vært noget hyggelig; men vi måtte gjennom det. I 1932 gav landsmøtet anledning bare for den ene arbeiderpresse til å være til stede. I år var det også aktuelt og vi diskuterte det i forbundsstyret og representantskapet og opfatningen var den at vi ikke skulde lage nogen reservasjon på det. Slik at vilde landsmøtet ha begge presser, så var det i orden og landsmøtet vedtok det. Men det var under den forutsetning at referatene skulde forelegges ordstyrerne. Jeg vet ikke om det er gjort i dette tilfelle. I «Arbeideren» og «Ny Tid» for 14 oktober står det at landsmøtet har valgt ny ledelse. Jeg tror landsmøtet må være enig med mig i at denne meddelelse er sensasjonell og har vært en skandale ved vårt 40 års jubileum. Det burde iallfall ha fått være innenfor disse vegger til ordstyrerne hadde avgjort det. Og vi ser «Aftenposten» idag og vi hadde Olsens forslag her om å straffe synderen eller synderne. I dette tilfelle er det ikke vanskelig å finne synderen. Den representant som er til stede fra kommunistpressen har ikke vist loyalitet. Han har skandalisert Arbeidsmandsforbundet. Jeg stiller ikke forslag; men jeg konstaterer faktum og jeg fastslår at mange representanter her har beklaget forholdet med at disse ting er kommet ut og i «Aftenposten». Det er denne forsamling som skal avgjøre tingene. Det er et brudd på tilliten som her er vist; de burde ha vist den loyalitet å vise ordstyrerne referatene før de blev utsendt. Det er nok ofte så at det siver ut fra våre møter; men her skulde kommunistpressen ha gått til ordstyrerne og spurt om det kunde offentliggjøres. Jeg går da ut fra at ordstyrerne ikke vilde ha tillatt det.

Trygve Hansen: Hvordan er stillingen idag på arbeidsplassen? Den er tåket. Hvem har ansvaret for den stilling vi er kommet op i? Det....

Ordstyreren (avbryter): Jeg vil foreslå at Hansen ikke får ordet videre.

Landsmøtet var enig deri mot et par stemmer.

Charles M. Olsen: Jeg er fullstendig enig med Henriksen. En slik illojal optreden kan ikke tolereres. Jeg er enig med ham i de to første ting; men jeg er ikke så sikker på at vi dermed har funnet synderen for meddelelsen i «Aftenposten». Det er noget mere i den meddelelse, nemlig at mistilliten skyldes kriseavtalen og andre sakers behandling her. Det er en som er kjent med sakene og som har vært i «Aftenposten». Det referat skyldes ikke referatet i «Arbeideren» eller «Ny Tid». Men jeg er sikker på at synderen ikke er langt borte.

Carsten Aasebø, som hadde latt gjengi i «Ny Tid» og «Arbeideren» den liste valgkomitéen hadde fremkommet med, uten at den overhodet var behandlet av landsmøtet, fikk anledning til å avgi en erklæring: Henriksen har ikke beskyldt mig, men han fremstilte det slik. Jeg har sendt det til «Ny Tid» og «Arbeideren», ikke mere. Igår fikk jeg valgkomitéens innstilling og den var omdelt til representantene. Etter de stadige mistillitsforslag så var det i våre aviser stor interesse for hvordan det gikk på landsmøtet og da innstillingen igår forelå offisielt og jeg kl. 1.15 hadde telefon med Trondheim så gav jeg dem meddelelsen om valgkomitéens innstilling. Jeg beklager selvfølgelig, hvis man mener det var

uriktig at jeg offentliggjorde valgkomitéens innstilling. Men den var enstemmig og forelå omdelt til representantene.

O. Væriø: Etter min mening kan det i «Ny Tid» og «Aftenposten» gjengitte ikke vurderes likt. Det er forskjellig innhold. Hvem har «Aftenposten» fått sine opplysninger fra? «Arbeideren» og «Ny Tid» har fått det av referenten her og han trodde ikke det var tvil om at valgkomitéens innstilling kunde offentliggjøres. Og det kan forståes. Det er ingen illojalitet i så måte.

Kristian Moljord: Jeg går ut fra at landsmøtet er enig i at det ikke er skjedd i ond hensikt at Aasebø gav referatet av valgkomitéens innstilling. Men å si at det skyldes Aasebø, «Aftenposten», tror jeg ingen vil mene; det er for grovt.

Chr. Henriksen: Jeg har ikke overhodet sagt at Aasebø har gått til «Aftenposten» og det kan man spare sig. Men jeg omtalte foranledningen til at «Aftenposten» hadde fått det. Journalister er de værste folk vi har og hvordan de kan blande kortene kjenner nok noen hver til og ingen skal fortelle mig at det var noget annet motiv fra «Aftenposten». De har lest den kommunistiske presse om kriseavtalene og så har de gjort det journalistisk bedre. Jeg gjentar igjen: Landsmøtet får gjøre hvad det vil. Men han har ansvaret for det som foreligger på grunn av referatet i «Ny Tid». Jeg vil ikke slakte Aasebø eller beskyld ham for å ha gått til «Aftenposten». Men på grunn av hans meddelelser og brudd på tilliten har de fått tak i det. Det burde ha vært greit for referenten å gå til ordstyrerne og forelagt dem spørsmålet om det kunde offentliggjøres. Ingen har beklaget sig over at mistillitsforslaget er offentliggjort; men offentliggjørelsen av valgkomitéens innstilling — før den overhodet er optatt til behandling — er illojalitet.

Formannen: Jeg har ikke hatt anledning til å se meddelelsen i «Aftenposten» før idag formiddag og meddelelsen i kommunistpressen har jeg også fått se nu etterpå. Jeg må si at jeg har den samme opfatning som Charles Olsen om at det er uriktig å gi offentliggjørelse av komitéinnstillinger. Aasebø har erkjent at han har ansvaret for meddelelsen i kommunistpressen. Men det må da være elementært at innstillingene først må refereres og protokolleres før de kan offentliggjøres. Jeg setter ikke Aasebø i forbindelse med «Aftenposten». Men det kan være en mulighet for at allerede med Aasebø's meddelelse til Trondheim, så kan det være sivet noget ut der og så kommet tilbake derfra til «Aftenposten» igjen igår ettermiddag. Det kan tenkes; men det kan ikke bevises. Journalister er en rase for sig, som har det med å utbrodere de ting de får kjennskap til selv om det er en liten sak, som ikke er mere verd enn det papir som det skrives på. Det er ingen forslag her; men debatten skulde være en tydelig pekepinn på, at vil referentene være før begivenhetenes gang, så må de høre med ordstyrerne. Charles Olsen sa at synderen ikke satt langt borte; da bør han si fra med en gang. Kan han det så skal han gjøre det. Og da må landsmøtet se på vedkommende person og gi ham den lønn som er fortjent.

Marth. Karlsen: Det er klart at det gikk et sjokk gjennom landsmøtet da Charles Olsen tok dette op. Ordstyrerne har behandlet dette og vi kom til det at Aasebø hadde vært illojal; men at han hadde handlet

i god tro og ikke i nogen ond hensikt. Så dette kan ikke settes i forbindelse med «Aftenposten». Det vil være umulig for oss å finne denne person, hvis ikke Olsen kan gjøre det. Vi bør være forsiktig med dem som får adgangskort. Det er ingen mistillit til galleriet eller representantene, men vi må sørge for generalpreventive midler. Jeg vil foreslå:

«Landsmøtet gjentar og innskjerper, at alle referater vedrørende landsmøtets forhandlinger skal forelegges ordstyrerne til godkjennelse før offentliggjørelse finner sted.»

Charles M. Olsen: Jeg må dessverre beklage at jeg kan ikke utpeke synderen. Jeg hadde håpet det og hadde jeg kunnet så vilde jeg ha ønsket mig en pistol. Det må være en som er godt kjent i «Aftenposten», som har levert det. Det kan også være at man ikke gir det direkte; men at man gir det ved samtaler på restauranter og andre steder.

Karl Bottenvand: Jeg personlig er helt enig i Karlsens forslag og jeg beklager det inntrufne her. Jeg er enig i at sakene skal behandles her; innenfor våre dører. Men det er en ubetenksomhet av Aasebø å ha sendt meddelelsen til Trondheim og jeg beklager det. Jeg går ut fra at han er mere forsiktig herefter. Men selv på fagkongressen hvor det var lukkede dører kom det referater ut til offentligheten. Jeg vil ikke påstå at noen her har gått til «Aftenposten», men er det gjort så er det en judasgjerning som skulde ha sin behandling.

Alb. Karlsen: At det her er begått et tillitsbrudd ved den beslutning landsmøtet tok er oplagt. Jeg vet ikke om Fløttumgutten eller Marcello Haugen lever, men de kunde kanskje ha hjulpet oss her. Når jeg forlangte ordet her, så var det for kontrollens skyld. Jeg vet at det har vært medlemmer av andre forbund som har hatt adgang til landsmøtet og som har gått rundt og lest dokumentene her. Det kan også tenkes at en meddelelse i kommunistpressen er kommet derfra til «Aftenposten». Da har det sin betydning å få det opklart og er det slik så vil det ikke kunne gå an å samarbeide med dem. Forbundsstyret må jo se å undersøke saken nærmere.

Jørgen Hersleb: Jeg trodde Charles Olsen visste hvem det var. Han sa i formiddag at synderen var i nærheten; men nu kunde han ikke si hvem. Derfor har han misbrukt landsmøtets tid. Det har lekket ut tidligere fra denne sal ved et lukket partimøte i 1928. Jeg vil spørre Charles Olsen hvordan forbundsstyret skal finne synderen. Jeg vil anbefale at man går over til Marth. Karlsens forslag. Jeg tror ikke synderen vil stå op her og bekjenne at det er mig som har gjort det.

Lars Bakken: Det vi må slå fast kamerater er det, at det her ikke har vært nogen hemmeligheter. Det er ikke sagt noget om at vi skal hemmeligholde tingene. Det blev heller ikke sagt noget om at vi ikke måtte si noget om valgkomitéens innstilling. Det var også på kongressen slik at det fra lukkede dører sivet ut og også fra et møte av forbundets fastlønnede tillitsmenn.

Chr. Henriksen: Jeg kjenner ikke til at medlemmer av andre forbund har vært her og fått se dokumentene som Alb. Karlsen uttaler. Det er nok for mig at Aasebø har erklært at han har sendt meddelelsen til Trondheim og det er en illojalitet. Det som skjedde igår har skadet forbundet. Det var en smakebit for den borgerlige presse; men tenk på

våre medlemmer og hvad de vil tenke. Bakken har fått svar fra ordstyreren. «Arbeideren»s referent har vært illojal ved å sende meddelelsen til Trondheim. Jeg er imidlertid fornøyd med debatten her og jeg går ut fra at avisenes referater ikke lager mer sensasjon.

Votering: Marth. Karlsens forslag blev enstemmig vedtatt

Fortsatt behandling av § 17, forsikringskassen.

Og man fortsatte så på ny behandlingen av § 17 — forsikringskassen.

Redaksjonskomitéen foreslo: § 17, punkt 3, foreslåes gitt følgende ordlyd:

Medlemmer som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år, kan 5 år etter at han har fylt 60 år få utbetalt kr. 500.00 av forsikringsbeløpet.

Opnåes 20 års sammenhengende medlemsskap først etter at medlemmet har fylt 60 år, må det hengå 5 år etter opnådd 20 års medlemskap innen beløpet utbetales.

Beløpet utbetales dog ikke dersom medlemmet har lønnet beskjef-tigelse.

Resten av forsikringsbidraget utbetales ved medlemmets død.

*

Da redaksjonskomitéen anser at landsmøtet ved sin beslutning igår (den 14 oktober) med hensyn til kontingentens størrelse (§ 3, punkt 1) har bestemt at den nuværende kontingent oprettholdes uforandret, fremmer redaksjonskomitéen ingen innstilling med hensyn til kontingentens størrelse.

Forsåvidt det skulde vise sig nødvendig, av hensyn til kassens økonomi, å utligne ekstrakontingent til bestridelse av kassens forpliktelser, er det dertil gitt adgang i § 17, punkt 5.

Formannen: Som meddelt i formiddag så var forutsetningen for representantskapets innstilling bortfalt ved at kontingentens størrelse ikke blev vedtatt. Vi har nu fremlagt denne formulering. De forslag som forelå var fra avdeling 64 og Moljords fra Gikens og Martinsens fra avdeling 15, Sandnes forslag, Rengaards og et fra Braathen og et fra mig om den endelige formulering av paragrafen, hvis vi skulde vedta å utbetale i levende live. Både representantskapet og budgettkomitéen har sett spørsmålet om finansieringen i forbindelse med § 17, punkt 3 og vi har den opfatning at debatten her gikk ut på at når det gjaldt finansieringen så hadde man ekstrakontingent å gå til eller å gå til lån og ut fra det har redaksjonskomitéen foreslått følgende: «Da redaksjonskomitéen anser at landsmøtet ved sin beslutning igår (den 14 oktober) med hensyn til kontingentens størrelse (§ 3, punkt 1) har bestemt at den nuværende kontingent oprettholdes uforandret, fremmer redaksjonskomitéen ingen innstilling med hensyn til kontingentens størrelse. — Forsåvidt det skulde vise sig nødvendig, av hensyn til kassens økonomi, å utligne ekstrakontingent til bestridelse av kassens forpliktelser, er det dertil gitt adgang i § 17, punkt 5.»

Votering: Redaksjonskomitéens innstilling til § 17, punkt 3 blev nu uten debatt enstemmig vedtatt.

§ 17, punkt 4.

Redaksjonskomitéen foreslo ad punkt 4 i § 17:

«Redaksjonskomitéen tiltretr budgettkomitéens innstilling sålydende: Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet etter minst 3 års medlemsskap kr. 150.00 som forskudd på forsikringsbeløpet.»

Formannen: Det heter nu i § 17, punkt 4: «Ved medlems ektefelles død utbetales medlemmet, forsåvidt det har vært medlem minst ett år, kr. 100.00.» Altså et lite bidrag til begravelse. Vi foreslår nu kr. 150.00. Braathen foreslår kr. 200.00.

Olav Braathen optok sitt forslag.

Jørgen Hersleb: Landsmøtet i 1932 mente at 100 kroner var for lite. 150.00 kroner er idag for lite, likeså 200.00 kroner; men jeg vil stemme for det.

Votering: Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens på 150.00 kroner og Braathens på 200.00 kroner, blev Braathens vedtatt med stort flertall.

Forsikringsbidraget og uheldredelig sinnssyke og virkelig invaliditet.

Magnus Merlis forslag blev nu optatt til behandling. Det gikk ut på følgende: «Medlemmer som har minst 10 års medlemsskap og som blir erklært uheldredelig sinnssyke, blir å betrakte som avgått ved døden og forsikringsbidraget utbetales i sin helhet.»

Olav Braathen: Dette går nærmest ut på det vi i revisjonsutvalget bemerket i 1935 til andragendet fra fru Andersen om lån på mannens forsikringsbidrag. Det heter der: Fru Harriet Andersen andrar om lån på Jonny Marius Andersens forsikring. Andersen er sinnssyk, og det foreligger erklæring fra lægen om at han er uheldredelig. Beslutning: Kan ikke innvilges. Revisjonsutvalget vil bemerke følgende: Forbundsstyrets vedtak er ifølge landsmøtets beslutning angående forsikringen helt korrekt, men finner vi at forbundsstyret i slike særlige tilfelle bør gis myndighet til å utbetale forsikringssummen. For eksempel i et tilfelle som nærliggende eller i tilfelle av invaliditet, som er uheldredelig er jo ofte familien enda verre stillet enn etter et dødsfall. Revisjonsutvalget vil foreslå for forbundsstyret å ta saken op til ny behandling for senere å forelegge saken for representantskapet, eventuelt landsmøtet. — Det går i flukt med Merlis forslag og jeg vil anbefale det.

Formannen: Jeg forutsetter da det at landsmøtet har lest innstillingen; at istedetfor 150.00 kroner blir det 200.00 kroner i forskudd på forsikringskassen. Den som har fått utbetalt 500.00 kroner tidligere, der må de 200.00 kroner gå i fradrag på de 500.00 kroner han har igjen. Det hele bidrag er 1 000.00 kroner.

Chr. Henriksen: Til Merlis forslag. Landsmøtet vedtok i 1932 at forsikringsbidrag ikke kunde utbetales i levende live og bestemmelsen var grei; men vi har vært oppe i mange fortvilede affærer hvor medlemmer har bedt om forskudd på forsikringsbeløpet og de har sittet fortvilet

i det. Merlis forslag har sin årsak i et bestemt tilfelle og vi var den gang virkelig bløte om hjertet og bad henne da iallfal om å se og få en erklæring om at han var uheldredelig og vi drøftet det i forbundsstyret; men det fant å måtte avslå det. I vårt arbeide i denne forbindelse så er det dessverre så at mange av våre medlemmer kan miste liv eller lemmer og jeg vil i tillegg til Merlis forslag om uheldredelige sinnssyke, som har fylt lovens forutsetning foreslå følgende tillegg: «og invaliditet som skyldes ulykke under arbeidet.»

Alb. Karlsen: Efter de tidligere beslutninger landsmøtene har tatt så skal det være et beløp igjen til de efterlatte. Skal landsmøtet vedta Merlis forslag og Henriksens så vil det se noget rart ut. Jeg vil foreslå at det oversendes forbundsstyret eventuelt representantskapet. (Streik var satt så forslaget kunde ikke optas).

Peder Rengard: Begravelsesbidraget var et forskudd av forsikringsbidraget; men det står ikke i lovene nu, hvad det tidligere gjorde.

Formannen: Jeg gav Rengard svar isted. Forsåvidt det inntrer det tilfelle at en ektefelle dør før at medlemmet har rett til forsikringsbidraget så blir det forskudd 200.00 kroner og da har de efterlatte 300.00 kroner igjen av første reprise 500.00 kroner.

Chr. Henriksen: Det er selvsagt forutsetningen her at lovenes bestemmelser skal følges. Hvis vedkommende er uheldredelig sinnssyk og det er virkelig invaliditet så gjelder dette.

Votering: Merlis forslag med Chr. Henriksens tillegg blev vedtatt mot 3 stemmer.

Valgkomitéen i arbeide.

Formannen: Valgkomitéen har sittet sammen i hele dag og de sitter sammen også i dette øieblikk. Nogen innstilling vil ikke kunne foreligge før klokken 18 og vi har stilt mannskap til disposisjon for det tilfelle at man blev ferdig; for å få innstillingen mangfoldiggjort. Møtet hevet.

Formiddagsmøtet onsdag 16 oktober.

Ordstyrer: *Konrad Botten.*

Navneoprop blev foretatt presis klokken 9. En del fraværende representanter kom umiddelbart efter opropet.

Protokollen fra gårdsdagens eftermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Protest mot de tyske dødsdommer.

Ordstyrerne foreslo følgende: Norsk Arbeidsmandsforbund representerende 9500 medlemmer samlet til landsmøte nedlegger sin harmfylte og bestemte protest mot dødsdommen over Claus og Kayser.

Landsmøtet krever øieblikkelig ophevelse av disse dommer og løslatelse av de dømte.

Videre krever landsmøtet løslatelse av alle politiske fanger som sitter i fengslene og konsentrasjonsleirene.

Votering: Protesten blev enstemmig og uten debatt vedtatt.

Ordstyreren foreslo at protesten blev oversendt sekretariatet og de to arbeiderpartier. — Ingen ytret sig derimot.

Punkt 8: Valg.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 8: *Valg.*

Fra den sist valgte valgkomité forelå følgende innstilling:
Formann: Kristian Moljord, Sulitjelma, med 7 mot 2 stemmer som avgas for Joh. M. P. Ødegaard. *Næstformann:* Lars Bakken, Nordlandsbanen, med 6 mot 3 stemmer som avgas for H. O. Juppskaas, Sørlandsbanen. *Sekretær:* Idar H. Kleveland, Møre, med 5 mot 4 stemmer som blev avgitt for Albert Karlsen. *Kasserer:* A. Th. Ahlstrand.

Valgkomitéen foreslår at sekretæren blir medlem av forbundsstyret og at kassereren blir å innkalle når det finnes påkrevet, uten stemmerett.

Forbundsstyre: Kristian Simonsen, Akershus, Hans Røste, Oslo, Waldemar Larsen, Oslo, Adolf Lien, Oslo. Varamenn: 1. Jørgen Hersleb, Oslo, 2. Magnus Merli, Skedsmo, 3. K. Edvardsen, Oslo, 4. Borghild Tharaldsen, Oslo.

Representantskapet: Simon Simonsen, Evje, Einar Aanes, Mo i Rana, Johs. Togstad, Løkken, Knut Hartmark, Sørlandet, John Nergaard, Sør-Trøndelag, Ragnar Fossum, Nordlandsbanen, J. A. Karlsrud, Sørlandsbanen, Lars Bergundhaugen, Flåmsbanen. Varamenn: 1. Olaf Sletten, Østfold, 2. Hans J. Svare, Sørlandsbanen, 3. Aleksander Holman, Rogaland, 4. P. O. Moan, Nordlandsbanen, 5. J. Røttereng, Løkken, 6. Alfred Brandt, Sulitjelma.

Revisjonsutvalget, 3 medlemmer: Olav Braathen, Minus Braaten, Karsten Løkken. Varamenn: Alfred M. Nilsen, Fridtjof Johansen, Kristoffer Morken.

Medlemmer til Landsorganisasjonens representantskap: 1. Formannen, 2. Knut Hartmark, 3. P. O. Moan. Varamenn: Magnar Kristiansen, Flåm, Aanon Larsen, Ragnar Fossum.

Ad. innkallelse av varamenn. Valgkomitéen foreslår: Ved innkallelse av varamenn til forbundsstyret og representantskapet skal det alltid tas hensyn til hvilken gruppe den fraværende representant tilhører, slik at denne gruppes varamann blir innkalt.

Ad. revisjonsutvalget. Valgkomitéen foreslår: Landsmøtet pålegger det nye forbundsstyret å gjennomføre dets revisjonsordning i henhold til landsmøtets vedtak av 1932.

*

I *edruelighetsspørsmålet* innstiller valgkomitéen på at landsmøtet vedtar følgende: Tillitsmennene skal være edruelige og pålegges det det kommende forbundsstyre at så skjer.

*

Innstillingene var enstemmige utenom de optatte dissenser.»

Karl Edvardsen: Innstillingen er ikke enstemmig som man ser. Jeg vil anbefale flertallets innstilling. Når Kristian Simonsen er opsatt istedetfor Thorstenssen, så var det fordi at det blev oplyst at han i resten av perioden kom til å møte på Stortinget. Når det gjelder varamennene så var jeg ikke enig i den innstilling; men vi har vedtatt en tilføielse om at når en representant er borte så skal suppleanten fra samme gruppe møte. Med hensyn til representantskapet så er det noget forandret fra den forrige innstilling. Veiarbeiderne hadde et rettfærdig krav på å få flere representanter i representantskapet; men det kan ikke imøtekommes med det antall som det nu er i representantskapet.

Thorvald Johnsen: Som medlem av valgkomitéen må jeg understreke Edvardsens uttalelser og jeg vil anbefale flertallets innstilling. Men når det gjelder sekretær og næstformann så har jeg dissenter.

Martin Lein: Vi kunde ikke komme til enighet. Når mindretallet har innstilt på gjenvalg så er det fordi mistillitsforslaget 2 ganger er blitt tilbakevist og dertil kommer så at det er noget vel radikalt å kaste hele forbundsledelsen. Vi har innstilt enstemmig på gjenvalg av kassereren, men vi har gjort en tilføielse om at sekretæren møter i forbundsstyret med stemmerett. Som representant for bergverkene mener jeg det vil være helt uforsvarlig å kaste Ødegaard.

Olav J. Ommand: Det forbauser mig at man her nedsabler forbundets tillitsmenn. Jeg vil anbefale Ødegaard og Henriksen valgt.

Kristian Moljord: Når jeg er bragt i forslag som formann så vil jeg si at jeg ikke er dyktig nok til å ta den plass. Jeg har ikke de kvalifikasjoner som jeg mener må til og jeg vil henstille at man ikke stemmer på mig.

Justin Rødaas: Det er så at det alltid er nogen som er beskjedne, andre ikke. Vi som kjenner Moljord vet at han er beskjeden, men vi bør ikke ta hensyn til hans vegring her. Det er som sagt et utslag av hans beskjedenhet. Landsmøtet må være opmerksom på at det er det som kan bestemmes om hvem som skal være forbundets tillitsmenn.

Oskar Mivær: Det kunde vel ha sin interesse å gjøre en del betraktninger over de 2 valgkomitéers arbeide. Når man her har en innstilling med dissenser, så var vel også den første innstilling for såvidt i orden hvad dissenser angår. Jeg vil anbefale Ødegaard som formann. Jeg mener ikke det er nogen mistillit gjort her til arbeidet. Når det gjelder representantskapet så finner jeg det meningsløst at ikke Sulitjelma er representert. Jeg vil foreslå Martin Olsen, Sulitjelma.

Valgene behandles for lukkede dører.

Det besluttet nu at behandlingen av valgene skulde foregå for lukkede dører.

Peder Rengard: Det blir ikke nogen lett affære å komme igjennem dette. Jeg er for min del forbauset over innstillingen og Moljord har erklært at han ikke mener sig kvalifisert. Jeg kan ikke være enig med Rødaas i at det er beskjedenhet; men at det er hans ærlige og redelige mening. Slik anskuer vi det som kjenner ham fra Sulitjelma. Jeg er for øvrig av den opfatning at vi hittil ikke har nogen bedre formann enn den vi har. Hans klokskap og innsikt i tingene har kommet oss til

gode. Han kan ha sine feil som andre; men det er vel ingen av oss som ikke har noget vi kan lastes for? Når det så ovenikjøpet ikke er bevist her at deres forbrytelser er sådanne at de fortjener å kastes, så er det heller ingen grunn for oss å gjøre det. Når det gjelder kassereren så hadde jeg ventet et forslag på en ny og yngre mann. Jeg vil anbefale følgende valgt: Ødegaard, Henriksen og Alb. Karlsen og til kasserer vil jeg foreslå Waldemar Larsen.

Ole Nordvik: Det er ikke nødvendig å gå til et så drastisk skritt som å kaste hele forbundsledelsen. Jeg kan ikke med min beste vilje forstå at det er nødvendig. Når en arbeidsgiver søker å kaste ut noen av våre kamerater så går vi til kamp. Forslaget her er odiøst lagt an. Jeg har deltatt i forhandlinger med Ødegaard og Henriksen og det har alltid vært utført et utmerket arbeide. Besidder de noen praksis i så måte de her foreslåtte? Jeg synes de bør betenke dere på å kaste formannen, som har stått i 22 år. Det er simpelthen på bagateller, som man her har forsøkt å kaste dem. Jeg for min del er klar over hvad et skifte her har å bety. Vi har ikke råd til det.

Lars Bakken: Jeg vil henstille at man tar formannsvalget først.

Ordstyreren: Vi må ta en generaldebatt her først og så ta valgene i tur og orden.

Ingv. Løgavlen: Jeg vil henvise til tidligere landsmøters opfatning, når man har diskutert dette. Kamerat Nordvik sa at han hadde gjort forsøk på å sette sig inn i det som har foregått og det har også jeg gjort og jeg vil da til å begynne med si at jeg blev nærmest målløs over innstillingen. Hvad har foregått her på landsmøtet? Vi hadde et mistillitsforslag på dagsordenen og vi hadde mistillitsforslag fremsatt her på landsmøtet. Men hvad gjorde man med det? Jo man besluttet å oversende det til valgkomitéen og jeg forstod flertallet slik at de ikke vilde være med på å slå personene i hartkorn; men at man måtte få se på det ved selve valgene. Hvis det er noen person som har vokset i disse dager vi har vært samlet her så er det sannelig formannen. Jeg vil også si at hvis det er en som nyter almen tillit så er den den formann vi har. Når jeg bare nevner hans person så er det fordi jeg dermed mener å ha sagt min mening om listen i sin almindelighet. En representant som sendes hit har ansvar overfor sin avdeling. Vi kan ikke komme tilbake og si at dette bare er et eksperiment som man vil forsøke. Jeg vil ha nevnt disse almindelige betraktninger.

Adolf Lien: Når jeg ser på innstillingen så finner jeg den merkelig. Man har kastet alle med undtagelse av mig og Ahlstrand. Det har aldri i forbundsstyret vært uoverensstemmelser i saklige ting. Det er heller ikke saklige hensyn som tilsier oss å kaste dem. Da må man også ta mig. Det er ingen av oss gitt å ha den 6. sjans. Moljord er en av de sjeldne personer jeg har truffet på; det er så. Men formannen har 22 års erfaring. Hvem har den saklige dyktighet som han? Videre mener man det er saklige hensyn for å kaste Henriksen. Han har vært en arbeidskar; som man ikke tør kaste. Jeg tror ikke vi vinner noget ved å kaste de to. De har sine feil; men vi kan gå i vår egen barm og se våre egne feil. Jeg vil heller ikke anbefale at man velger ny kasserer.

Sigvart Sakariassen: Når jeg har sittet her og hørt disse dagens

forhandlinger, så har jeg måttet revidere min opfatning og det må også representantene gjøre. Jeg hadde trodd vi var en kamporganisasjon; men det er vi ikke. Vi har Staten å forhandle med og der er Ødegaard nettop den vi bør ha. Han har diplomatiske evner. Og ved siden av ham bør vi sette unge krefter. På veiarbeidernes vegne vil jeg anbefale Nordvik.

Magnus Merli: Jeg må fullt ut understreke Liens og Nordviks uttalelser. Det har vært gjort alle mulige forsøk på å holde selv Henriksen ute fra sekretariatet. Det er absolutt ingen opfordring for oss til å kaste noen av tillitsmennene her. Jeg forstår det således at det skal gis et offer her, men jeg vil anbefale at vi gjenvelger alle.

Marth. Karlsen: Av dem som ikke har vært oppe i brennpunktet av de saker som har vært behandlet her, som jeg, så mener jeg også å kunne bedømme situasjonen bedre. Jeg kan ikke da frigjøre mig for annet enn at da jeg kom hertil forrige søndag så var lidenskapene pisket op til skum. Jeg har for min del undersøkt anklagene mot formannen og om de berettiger til å kaste ham. Jeg har da måttet undersøke saken nærmere og jeg har da hørt at man har bundet representanter her til å oprette et fellesslakteri. Men de mest gemene forbrytere får da rett til å forklare sig. Det er ikke saklige hensyn til stede til å kaste ledelsen. De kan ha begått feil, men de er ikke så graverende at de av den grunn må kastes ut. Jeg hadde for min del en betryggende følelse ved å sitte ved siden av Ødegaard i forhandlingene i veidirektoratet. Og det er også motparten opmerksom på. Jeg vil så sterkt jeg kan anbefale å stemme på Ødegaard og Henriksen. Har de feilet, så er det fordi de har hatt meget å gjøre. Men jeg vil til representantskapsvalget ha sagt at Vestfold og Østfold ikke en gang har fått en varamann og det går anstendigvis ikke an.

Bjarne E. Pettersen: Som de fleste av dere vet har jeg hatt den glede å ha arbeidet i forbundsstyret. Med mitt personlige kjennskap fra dette samarbeide med Ødegaard, så lurar jeg på om det er noen som bedre kan administrere sakene sådan som han. Vi teller nu 9 500 medlemmer og vi skal legge merke til det arbeidspress som har vært til stede. Om Henriksen vil jeg si at han er en arbeidskraft av de sjeldne.

Ole Wenge: Vi står nu oppe i den viktigste sak nemlig om hvem som fremover skal lede vårt forbund. Når det på dette og forrige landsmøte er blitt reist kritikk mot våre tillitsmenn så er det ikke fordi de ikke har vært dyktige. Men når misnøien er til stede er det fordi de har vært for svake. Derfor må vi finne sterkere folk og jeg vil da anbefale Kristian Moljord.

Martin Olsen: Jeg må til å begynne med si, at jeg synes det er merkelig at valgkomitéen ikke har funnet noen av de tidligere tillitsmenn verdige til å gjenvelges. Landsmøtet har vært redd for å ta standpunkt til mistillitsforslaget og istedet sendt det hit og dit. Jeg var ikke enig i å velge ny valgkomité, men når det blev gjort, så var det vel meningen at man skulde ta hensyn til det i neste omgang. Hvad skal vi si når vi kommer tilbake og har kastet tillitsmennene? Når det gjelder Sulitjelma så er det bare en mann, som har bundet mandat til

å kaste forbundets tillitsmenn. Det forbauser mig den måte enkelte representanter her optrer på.

Lars Bakken: Det har vært undfallenhet i ledelsen. Men den nye valgkomité har gått for langt ved å stille Moljord og mig som begge er organiserte kommunister. Vi må velge Moljord; men til viceformannsvalget vil jeg si at jeg tar ikke imot det.

Hans Paulsen: Den beretningsdebatt som blev ført iår gikk av på en dag; tidligere år har den vart meget lenger. Representanter har innlevert mistillitsforslag; men det blev nedvotert. Spør man ute på arbeidsplassen om hvem man skal sette i spissen, så får man ikke svar. Grubearbeiderne har ikke hatt meget å kritisere ledelsen for.

Petter Vigen: Man får en flau smak, når man hører debatten her — enten det nu gjelder ros eller ris. Man er ytterliggående på begge sider. Vi bør først avgjøre spørsmålet om edruelighet før vi går til valg av tillitsmenn. Det som er om å gjøre for oss er å finne de dyktigste. Jeg vil si at det er et stort spørsmål om vi har råd til å kaste formannen.

Karl Bottenvand: Dette er en av de ømtålelige ting. Den skyldige skal dømmes og den uskyldige skal frem i den skyldiges plass. Jeg har ikke noget personlig mot de to tillitsmenn. Men jeg må se på hvordan de er anskrevet ute blandt medlemmene og det er ikke bra. Det kommer av deres arbeide i denne periode og i forrige periode. Det er sagt at Ødegaard er vokset under dette møte og det er riktig. Han har prestert en meget omfattende arbeidsevne og jeg er ikke så dum at jeg ikke forstår det. Men slike skudd en dag tar man ikke hensyn til; men til det daglige arbeide i perioden og da hefter jeg mig ved medlemmenes misnøie. Så er det sagt at det i forbundsstyret hersket slik enighet; men det vidner bare om svakhet. Det må bety svake folk. Så tales det videre om at formannen er dyktig og det er sant. Men når han har sittet i 22 år som formann så må man ha krav på å kunne vente det. Jeg tror ikke at man idag har en mann til å erstatte Ødegaard; men setter vi den dyktigste mann vi har på plassen så må vi vente at han vil vokse med opgaven.

Strek blev nu satt med 24 talere inntegnet.

Konrad Nordahl: Som forsamlingen vet har det ved dette landsmøte vært avholdt særmøter, og jeg har vært på et av disse, og det blev sagt at det også var slik i 1932. Det blev videre sagt at man da var blitt presset av Landsorganisasjonen til å stemme på de nuværende tillitsmenn i annen omgang. Landsorganisasjonen har denne gang ikke blandet sig inn i saken. Jeg er blitt spurt om min stilling, og jeg har sagt at det vil jeg ikke uttale mig om; men at det må man selv — i denne forsamling — ta standpunkt til. Jeg hadde derfor heller ikke tenkt å ta ordet. Når jeg ser den innstilling som idag foreligger, så kan jeg ikke forstå at man i første omgang sendte komitéens innstilling tilbake. Når det ikke er vedtatt noget mistillitsforslag så kan det ikke være noget graverende disse tillitsmenn har gjort. Når man skulde skifte ut så måtte man jo da se å få den dyktigste. Jeg vil dog ha sagt at Ødegård er vel den klokeste her på landsmøtet, og det tror jeg det er enstemmighet om. Nu holdt jo Bakken et nærmest politisk foredrag her, og det er vel all right forsåvidt. Men de vil neppe kunne drive nogen mer revolusjonær

politikk. Skal de følge «Fagopposisjonens» revolusjonære program, som betyr en annen ombygging, så vil de neppe få medlemmene med sig. Jeg er også redd for at man ved å velge 2 organiserte kommunister ikke vil få det tillitsforhold til stede, som må være der, og det vil igjen kunne skade forbundet.

Waldemar Larsen: Jeg vil henstille til ordstyrerne å la debatten holdes på et høit nivå og ikke la Arbeidsmandsforbundets 18. landsmøte forsimples. Jeg vil for mitt vedkommende ha sagt at jeg må henstille at man ikke ser på min kandidatur. Det går ikke an å velge andre enn Ahlstrand. Jeg vet ikke av at det var noget undergravningsarbeide på kongressen mot Henriksen. Jeg blev riktignok foreslått som hans motkandidat, men det var efter forslag fra en representant fra et annet forbund.

Oskar Kvernebo: Den valgkomité som blev nedsatt igår har ikke vært sig sitt ansvar bevisst. De kan ikke si at de ikke har hatt tid. De burde ha tatt den tid som tiltrengtes. Mistillitsforslaget har man ikke villet ta standpunkt til, og mistillitsforslag vil det alltid bli reist, selv om vi får nye folk. Jeg vil anbefale Ødegård; han har vært den som har løst sakene. Når det gjelder Henriksen vil jeg si at det kan hende det som her foregår er efterdønninger fra forrige landsmøte. Jeg gikk den gang inn for å kappe hodet av ham; men jeg har i perioden lært ham å kjenne som en dyktig og ærlig kar. Jeg vil anbefale de to valgt. Det vil ikke være til forbundets gagn å kaste dem.

Thv. Thorstensen: Jeg er ikke det minste forundret over innstillingen efter de uttalelser som er falt her. Den som har skapt forvirringen er Løgavlen. Bottenvand var inne på enigheten i forbundsstyret. Det har det ikke alltid vært i saklig henseende. Men at man kan samarbeide sig til en enstemmig innstilling ut fra hensynet til medlemmenes interesser skulde da ikke være noget svakhetstegn? Vi har under de pågående forhandlinger merket hvilken dyktighet vi har i Ødegaard. Hvem var det som tok Henriksen ut fra stortingsarbeidet, som Østfoldarbeiderne hadde satt ham til, uten oss, og nu reiser man en usaklig kritikk og vil kaste ham vekk. Det går et par mann her med en anonym skrivelse, som inneholder de verste baktalelser. Jeg sier fy faen, når man vil betjene sig av den slags lavtliggende midler for å ramme en mann. Jeg vil slutte med å anbefale Ødegaard og Henriksen valgt.

Ole Væriø: Jeg vil iallfall be alle om å ha hodet klart idag og ikke la sig lede av sentimentalitet. Vi kan ikke se bort fra debatten her og fra de mistillitsforslag som har forelagt og som er oversendt valgkomitéen og som den har måttet ta hensyn til. Spørsmålet her er om de må gå, og jeg mener de må det. Jeg for min del vet ikke av noget tilfelle i siste periode hvor Ødegårds smartnes eller diplomatiske kunst har bragt medlemmene nogen fordel. Jeg anbefaler Moljord.

Justin Rødaas: Alle som har hatt ordet til gjenvalg av ledelsen, har talt ut fra den innsats disse har gjort her på landsmøtet. Det er bevis på kortsyn. Man må se på arbeidet som er gått forut for dette landsmøte og ut fra det er det nødvendig å foreta et skifte. Det er vel så, at også den gang Landsorganisasjonen valgte ny ledelse, så var den ikke kvali-

tativt like bra som den ledelse som blev kastet. Men det var nødvendig å kaste dem, da de ikke hadde medlemmenes tillit.

Ole Beck: Vi har da iallfall fått en forklaring for hvorfor ikke den nye innstilling også er blitt sendt tilbake til valgkomitéen, nemlig fordi Løgavlen er blitt målløs. Jeg vil opta den forrige valgkomitéens innstilling. (Den gikk ut på henholdsvis Ole Beck, H. O. Juppskaas, Albert Karlsen og A. Th. Ahlstrand.) Hva det gjelder mig så akter jeg ikke å stille mig til valg. Jeg vil når det gjelder beretningsdebatten si at det var en svak debatt. Men den forrige valgkomité undersøkte iallfall stemningen og forholdene; det har ikke den nye valgkomité gjort. Jeg vil til slutt ha sagt at hvis det imidlertid er så at blodtørsten nu er forsvunnet så er det ingen det vil glede mer enn mig, for det tilfredsstiller min subjektive opfatning.

Birger Bækkevold: Jeg vil anbefale at vi gjenvelger de nuværende tillitsmenn. Marth. Karlsen nevnte 3 fylker som ikke var representert i representantskapet. Vi har også Hedmark og Opland fylker som ingen får. Når det gjelder edrueheten så er det oplagt at man må kreve det, når man er ute i organisasjonsarbeidet. Men jeg vil ha sagt at det finnes ikke den mann som kan stille alle tillags. Når det gjelder sekretærvalget så var det veiarbeidernes opfatning at han skulde velges fra arbeidsplassen. Jeg vil anbefale Nordvik.

Alb. Karlsen: Det har under dette landsmøte vært drevet en uhyggelig korridor- og restauranttrafikk, og det gjenspeiles nu her i de foreliggende innstillinger. Vi må da nu en gang se å komme frem til en avgjørelse og da må det skje på grunnlag av den beretningsdebatt som er ført og det arbeide som har vært på landsmøtet. Det mistillitsforslag som blev stillet hadde ikke nogen reell forbindelse med beretningen. Jeg så flertallets avgjørelse slik at de ikke mente et mistillitsforslag var saklig reelt. Jeg vil si at dette landsmøte må se politisk på saken. Hvordan vil man stå hvis man får en kommunistisk ledelse? Jeg vil anbefale landsmøtet å stemme på Ødegård. Når det gjelder Henriksen så foreligger det ikke for hans vedkommende saklige grunner for å kaste ham. Jeg går ut fra at han tar sig ad notam det som er sagt her. Bottenvand mente den ting at det var enstemmighet i forbundsstyret, viste mangel på styrke og initiativ; men det kan jeg ikke forstå er nogen svakhet. Det nu sittende forbundsstyre har arbeidet bedre enn nogen av de tidligere. Når det blev stillet spørsmål til mig om å ta sekretærstillingen, så vil jeg ha sagt: Jeg har svart at jeg ikke *ønsker* jobben. Jeg har en sikrere jobb der jeg er. Er det nogen bedre eller flinkere folk de som her foreslås i forbundsstyret? Enn de vi nu har? Det er muligheter for nu å gå til gjenvalg av hele forbundsstyret; men da bør innstillingen for øvrig tilbakesendes valgkomitéen.

Thorvald Johnsen: Ødegård er personlig en dyktig og flink mann. Kritikken ute blandt veiarbeiderne er ikke så sterk mot Ødegård som mot Henriksen. Men vi skal ikke da bare si det på arbeidsplassen; men også komme her inn og si det. Jeg setter Ødegård høyt og det er vanskelig å finne en mann som kan overta det arbeide vi nu står overfor.

Karl Edvardsen: Jeg må beklage at Misvær ikke kom med sitt for-

slag i valgkomitéen. Vi har ved innstillingen i første rekke tatt hensyn til avholdssaken.

Kristian Moljord: Jeg går ut fra at forsamlingen er opmerksom på hvilken stilling vi er kommet inn i. Etter å ha hørt Nordahls uttalelser, som blev bekreftet av Alb. Karlsen om at det ikke kunde bli noget godt samarbeide med forbundet og mig og Landsorganisasjonen eller med arbeiderregjeringen, så er stillingen gitt. Man må være opmerksom på de uttalelser som falt derfra. Men da blir min konklusjon at jeg ikke stiller mig til valg. Jeg vil ikke gå inn i et arbeide som kan skade forbundet.

Nils Bakken: Enigheten var ikke så stor i den avskjedigede valgkomité. Innstillingen blev imidlertid sendt tilbake. Men jeg må anbefale Ødegård.

Aanon Larsen: Da vi behandlet saken i vår avdeling, var vi enige om at vi måtte skifte ut bare den ene. Som valgkomitéens innstilling nu er må jeg stemme for Ødegård. Med hensyn til Henriksen så står han svakere ute på arbeidsplassen, så der vil jeg ikke uttale mig, men stemme efter min overbevisning. Jeg har intet bundet mandat.

Olaf Gikling frafalt.

Olaf Sletten: Jeg blev forbauset over Nordahls uttalelser her idag, når jeg sammenholder det med hvad vi hørte her forleden dag, da han sa at det var *landsmøtet* som skulde velge tillitsmennene og at det måtte bli slutt med fraksjonsmøtene. Jeg er for flertallets innstilling når det gjelder formannen, men med mindretallet når det gjelder viceformannen.

Karl Bottenvand: Jeg vil henstille til representantene at de velger ut fra et klassemessig syn; ut fra det som gagnar arbeiderklassen. Man må ikke her velge ut fra kameratskap. Jeg vil videre henstille til de som blir valgt om å gjøre så godt arbeide i perioden at vi slipper den slags kritikk. Jeg vet at Moljord og Bakken vil klare det. Hvis det er som Nordahl sier, at det ikke vil bli godt samarbeide med disse, så må vi når vi ser det innkalle ekstraordinært landsmøte.

Oscar Karlsen: Når jeg tok ordet var det i anledning Marth. Karlens hårde ord her. Vi er valgt med bundet mandat. Jeg vil understreke det Waldemar Larsen uttalte.

Olav Braathen frafalt.

Adolf Lien: Enigheten var en svakhet mente Bottenvand. Det har selvsagt ikke vært enighet i den forstand at man ikke har sagt ifra eller har diskutert sakene i forbundsstyret. Når Aanon Larsen uttalte at den vesentligste kritikk mot Henriksen skyldtes 7 timers dagen for veiarbeiderne, så må det være å rette baker for smed.

Chr. Henriksen: Jeg uttaler mig ikke i selvforsvar. Landsmøtet får gjøre som det vil. Jeg er enig i at det ikke skal være nogen sentimentalitet. Jeg fikk på et tidlig tidspunkt her i landsmøtet anmodning om å trekke mig tilbake, og det sa jeg at jeg ikke kunne gjøre. Jeg kan ikke skjønne at landsmøtet på et saklig grunnlag kan kaste mig. Det jeg har gjort vil stå for historiens dom. Men husk på forbundets vekst og så de vanskeligheter vi har hatt når det gjelder krisen og arbeidsløsheten. Jeg vil spørre dere om det ikke har vært arbeidet, om alle de deputasjoner som har vært. Landsmøtet skal dømme mig på sakene, og jeg vil komme

til å si at man kaster mig på usaklig grunnlag. Jeg er ikke redd for å se nogen i øinene her for mitt privatliv eller for min opptreden ute i distriktene. Men arbeidet har vært for stort. Det var en feil av forrige landsmøte at det ikke allerede den gang ansatte en ny mann. Jeg har god samvittighet her. Man skal være rettferdige og ærlige domsmenn.

Hans Svare fikk permisjon fra møtets slutt idag.

M. Hestnes: Det er slik at yttergrensene berører hinannen, og det ser man ved de innstillinger som her har forelagt. Det er så at det er avdelinger som mente man burde få nye folk; men jeg tror ikke de mente man skulde velge helt ny ledelse. Når derfor denne innstilling kom så synes jeg ikke det er vist hensyn. Det vil bli sensasjon rundt i avdelingene, hvis vi kommer tilbake og har valgt kommunistisk ledelse. Det skulde ikke være politisk agitasjon og hensyn innenfor fagorganisasjonen, men jeg tror det skyldes kommunistene.

Johs. M. P. Ødegård: Det er ikke personlig behagelig å ta ordet i denne sak, hvor jeg også personlig er interessert. Det vil vel ikke nogen gang innenfor de faglige organisasjoner være slik at man kan møte alles interesser. Man blir nødt til å dømme alt ut fra den foreliggende situasjon og arbeiderklassens interesser. Det vil derfor aldri hende at det ikke oppstår delte meninger om hvordan det skulde vært gjort. Jeg vil be landsmøtets representanter se litt på den arbeidsmaterie man har hatt å arbeide med; ikke bare hos oss, men i andre forbund, og som forklarer hvorfor vi ikke er nådd lenger. Det skulde vært meget hyggelig om man selv hadde hatt følelsen av at her hadde man et virkelig godt resultat. Jeg har aldri gått fornøyd fra en forhandling og funnet resultatet bra.

Det var en uttalelse som fremkom fra Bottenvand og som var foranlediget av Løgavlen om at jeg hadde vokset under landsmøtet; det får landsmøtet avgjøre. Men det var en odiøs betydning i Bottenvands uttalelser om at jeg skulde ha vokset her på grunn av denne sak, som vi nu holder på med. Nei, Bottenvand! Nei, Bottenvand! Jeg har sagt og gjort det som her var min plikt. Jeg følte selv at jeg gikk noget meget i detaljer, men jeg vilde ta frem alt — alle momenter — for at veiarbeiderne og de andre skulde ha rede på det, hvis det var så at jeg ikke skulde fortsette. Det var for at ingen skulde kunne si at jeg hadde stukket noget under stol, og jeg vet ikke om jeg er blitt større eller ikke ved det. Arbeidsforholdene har vært nevnt og jeg har fått den forståelse av landsmøtet, at det har den opfatning at det har vært og er meget å gjøre. Landsmøtet tok derfor også et riktig standpunkt, da det besluttet å velge en ny mann. Det var spurt mig om Sundans forslag. Jeg svarte til dem som henvendte sig til mig, at blev det forslag vedtatt — uansett om jeg blev valgt eller ikke — så lå det i forslaget en sterk moralsk pekepinn for de som blev valgt.

Konrad Nordahl: Jeg må få gi en beriktigelse i anledning mine uttalelser om Moljord. Jeg vedkjenner mig å ha uttalt det skadelige i å ha tillitsmenn som ikke er i overensstemmelse med flertallet her og med flertallet av medlemmene. Og at det vil kunne få innflytelse. Det kan iallfall ikke bli den betrouelse. Nygaardsvold kan vanskelig betro sig fullt ut til en mann som har en annen opfatning av den politiske situa-

sjon. Men jeg har ikke sagt at samarbeidet med Landsorganisasjonen skulde bli umulig.

Votering i edrueghetsspørsmålet først.

Petter Vigen foreslo at valgkomitéens innstilling i edrueghetsspørsmålet først blev avgjort. Og Vigens forslag blev vedtatt.

Valgkomitéens innstilling var følgende:

I edrueghetsspørsmålet innstiller valgkomitéen på at landsmøtet vedtar følgende: «Tillitsmennene skal være edrueghetlige og pålegger det det kommende forbundsstyre at så skjer.»

Thv. Thorstenssen: Når valgkomitéen har tatt den stilling som gjort her så er det ensidig. Det må gjelde forbundsstyret og representantskapet også.

Olav Braathen: Det er på kontoret det ikke må nytes alkohol. Vi kan ikke pålegge tillitsmennene å være avholdsfolk.

Oskar Kvernebo: Det er en ensidig innstilling. Når tillitsmennene er privatfolk, så må de få gjøre som de vil. Jeg vil opta mitt tidligere forslag.

Thorvald Johnsen: Landsmøtet kan jo ikke vedta en beslutning som angår tillitsmennenes private liv. Men det skal gjelde alle under utførelse av organisasjonsarbeide enten det er i Oslo eller ute i distriktene.

Marth. Karlsen: Det står «tillitsmennene», og da gjelder det alle, ikke bare de fastlønnede. For ellers er den odiøs mot enkelte, og da kan jeg ikke stemme for det.

Karl Edvardsen: Jeg kan understreke Karlsens uttalelser. Det er slik det er ment.

Votering: Valgkomitéens innstilling i edrueghetsspørsmålet blev enstemmig vedtatt. Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Formannsvalget.

Man gikk så over til formannsvalget.

Valgkomitéens flertall (7 medlemmer) foreslo Kristian Moljord. Mindretallet (2 medlemmer) foreslo Johs. M. P. Ødegård.

Ragnar Fossum optok forslag på Ole Beck.

Ole Beck foreslo Johs. Togstad.

Valgt blev ved skriftlig votering: Johs. M. P. Ødegård med 90 stemmer. Derefter hadde Kristian Moljord 54, Ole Beck 11, Johs. Togstad 2 og 1 stemmeseddel var blank.

Næstformannsvalget.

Valgkomitéen innstillet til næstformann Lars Bakken, Nordlandsbanen, med 6 mot 3 stemmer som avgas for H. O. Jupskaas, Sørlandsbanen.

Peder Rengard foreslo Chr. Henriksen.

Ved den skriftlige votering fikk Chr. Henriksen 75, Lars Bakken 47, H. O. Jupskaas 28, Kristian Moljord 5, Nils Bakken 2 og Nordvik 1 stemme.

Efter dette resultat måtte det skje omvalg mellem Chr. Henriksen og Lars Bakken.

H. O. Jupskaas: Jeg vil henstille til dem som stemte på mig å stemme på Henriksen.

Valgt blev nu Chr. Henriksen med 93 stemmer. Derefter hadde Lars Bakken 62 og Nils Bakken 1 stemme.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet onsdag 16 oktober

Ordstyrer: *Marth. Karlsen.*

Møtet blev satt klokken 14½ igjen efter 1 times middagspause.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Sekretærvalget.

Valgkomitéens flertall (5 medlemmer) innstillet til sekretær Idar A. Kleveland, Møre. Mindretallet (4 medlemmer) innstillet på Alb. Karlsen.

Sakariassen og Øveraas foreslo Ole Nordvik.

Ved den skriftlige votering valgtes Alb. Karlsen med 55 stemmer. Derefter hadde Kleveland 52 og Nordvik 35 stemmer.

Ordstyreren: Det er ingen bestemmelse her om sekretærvalget i lovene så Alb. Karlsen er således valgt.

Formannen: Her er det nok med simpelt flertall.

Ordstyreren: Saken er dermed avgjort.

Kasserervalget.

Valgkomitéen innstillet enstemmig på gjenvalg av A. Th. Ahlstrand.

Ahlstrand blev uten debatt valgt med akklamasjon.

Forbundsstyret.

Valgkomitéen foreslo som medlemmer av forbundsstyret: Kristian Simonsen, Akershus, Hans Røste Oslo, Waldemar Larsen, Oslo og Adolf Lien, Oslo.

Hans Røste: Jeg stiller mig ikke til valg til forbundsstyret. Jeg vil i mitt sted foreslå Oskar Kvernebo.

Magnus Merli: Jeg nevnte i formiddag at man måtte se tingene i sammenheng. Jeg kan ikke se at det har vært nogen mistillit med forbundsstyret. Jeg vil foreslå gjenvalg av de nuyærende: Thv. Thorstensen, Bj. E. Petersen, Adolf Lien og Oskar Kvernebo.

Charles M. Olsen: Jeg vil henstille til landsmøtet at man tar noget hensyn til den største avdeling. Skal man vedta Merlis forslag så setter man den største avdeling utenfor. Det er et rimelig krav å få med Waldemar Larsen som representant og Jørgen Hersleb som 1. varamann.

Valgt blev ved skriftlig votering: 1. *Adolf Lien* med 139 st., 2. *Wal-*

demar Larsen med 106 st., 3. *Kristian Simonsen* med 86 st. og 4. *Hans Røste* med 77 st. Derefter hadde *Oskar Kvernebo* 73, *Thv. Thorstensen* 56, *Bjarne E. Petersen* 47 stemmer.

Varamenn til forbundsstyret.

Valgkomitéen foreslo til varamenn til forbundsstyret enstemmig: 1. *Jørgen Hersleb*, Oslo, 2. *Magnus Merli*, Skedsmo, 3. *K. Edvardsen*, Oslo, 4. *Borghild Tharaldsen*, Oslo.

Adolf Lien foreslo Oskar Kvernebo istedenfor Hersleb.

Valgt blev: 1. *Jørgen Hersleb* med stort flertall, 2. *Magnus Merli*, 3. *K. Edvardsen* og 4. *Borghild Tharaldsen*.

Ad innkallelse av varamenn.

Valgkomitéen foreslo: Ved innkallelse av varamenn til forbundsstyret og representantskapet skal det alltid tas hensyn til hvilken gruppe den fraværende representant tilhører, slik at denne gruppes varamann blir innkalt.

Votering: Valgkomitéens forslag blev enstemmig vedtatt.

Ad revisjonsutvalget.

Valgkomitéen foreslo: Landsmøtet pålegger det nye forbundsstyre å gjennomføre forbundets revisjonsordning i henhold til landsmøtets vedtak av 1932.

Votering: Innstillingen blev enstemmig vedtatt.

Revisjonsutvalg, 3 medlemmer:

Valgkomitéen foreslo: Olav Braathen, Minus Braaten, Karsten Løkken. Og til varamenn: Alfred M. Nilsen, Fridtjof Johansen og Kristoffer Morken.

Alfred M. Nilsen: Jeg vil be landsmøtet om å frita mig for det. Det er nok med de 2 andre opstilte varamenn.

Olav Braathen: Jeg er opstillet som 1. mann på listen, men jeg mener Alfred M. Nilsen bør komme i mitt sted.

Valgt blev de av valgkomitéen innstillede til revisjonsutvalg.

Sekretæren og forbundsstyret.

Valgkomitéen foreslo at sekretæren blev medlem av forbundsstyret og at kassereren blir å innkalle når det finnes påkrevd, uten stemmerett.

Votering: Innstillingen blev enstemmig vedtatt.

Representantskapet.

Valgkomitéen foreslo til medlemmer av representantskapet: Simon Simonsen, Evje, Kristian Moljord, Sulitjelma, Johs. Togstad, Løkken, Knut Hartmark, Sørlandet, John Nergaard, Sør-Trøndelag, Ragnar Fossum, Nordlandsbanen, H. O. Jupskaas, Sørlandsbanen og Lars Bergundhaugen, Flåmsbanen.

Birger Bækkevold foreslo Ole Nordvik istedenfor Knut Hartmark. Videre blev foreslått Martin Olsen.

Ole Nordvik foreslo Sigvart Sakariassen.

Alfred Andersen foreslo det tidligere representantskap gjenvalgt.

Ole Nordvik foreslo Birger Bækkevold til 1. varamann.

Ole Beck optok den forrige valgkomité's innstilling sålydende: Simon Simonsen, Evje, Kristian Moljord, Sulitjelma, Johs. Togstad, Løkken, Knut Hartmark, Sørlandet, Idar A. Kleveland, Møre, Ragnar Fossum, Nordlandsbanen, J. A. Karlsrud, Sørlandsbanen og Lars Bergundhaugen, Flåmsbanen.

Gudmund Sævik foreslo John Solberg istedenfor John Nergaard.

John Berlid anbefalte Jupskaas.

Valgt blev: 1. *Simon Simonsen* med 142 st., 2. *Lars Bergundhaugen* 139 st., 3. *Johs. Togstad* med 133 st., 4. *Kristian Moljord* 132 st., 5. *Ragnar Fossum* med 103 st., 6. *Knut Hartmark* med 95 st., 7. *Idar A. Kleveland* med 77 og 8. *J. A. Karlsrud* med 72 st. Dernæst hadde H. O. Jupskaas 65 st., *Ole Nordvik* 55 st., *John Nergaard* 51; dessuten var det en del spredte stemmer.

Varamenn til representantskapet.

Valgkomitéen foreslo: 1. Olaf Sletten, Østfold, 2. Hans J. Svare, Sørlandsbanen, 3. Aleksander Holmen, Rogaland, 4. P. O. Moan, Nordlandsbanen, 5. J. Røttereng, Løkken, 6. Alfred Brandt, Sulitjelma.

Misvær optok forslag på Martin Olsen istedenfor Brandt.

Petter Vigen foreslo Haanes istedenfor Røttereng.

E. Evanger foreslo A. Rekve istedenfor Holmen.

Nordvik foreslo A. Bækkevold istedenfor Olaf Sletten.

Valgt blev: 1. *Olaf Sletten* med stort flertall mot Bækkevold. 2. *Hans J. Svare*, enstemmig. 3. *Aleksander Holmen* med stort flertall mot Rekve. 4. *P. O. Moan* enstemmig. 5. *Jens Haanes* med stort flertall mot den innstilte Røttereng. 6. Alfred Brandt med stort flertall mot Martin Olsen.

A. F. L.s representantskap.

Til medlemmer til Landsorganisasjonens representantskap foreslo *valgkomitéen*: 1. Formannen. 2. Knut Hartmark. 3. P. O. Moan.

Til *varamenn*: Ragnar Kristiansen, Flåm, Aanon Larsen, Ragnar Fossum.

Johs. Togstad foreslo Ole Beck istedenfor formannen og Konrad Botten istedenfor P. O. Moan.

O. J. Omland foreslo: S. Simonsen, Konrad Botten og Ole Beck.

Ragnar Fossum anbefalte Moan.

Johs. Togstad: Når jeg foreslår at Beck skal gå inn istedenfor formannen så er det fordi at forbundenes formenn blir innkalt allikevel. Er det så, så behøver vi ikke å velge formannen. Men er det ikke så, da trekker jeg forslaget tilbake.

Ordstyreren: Det er ingen almindelig regel.

Konrad Nordahl: Det har hendt i en del tilfelle at de har fått tilatelse til å delta i møtene, men det er ikke reglen.

Johs. Togstad oprettholdt sitt forslag.

Lars Bakken: Moan er opstillet etter enstemmig innstilling av arbeiderne ved Nordlandsbanen.

M. Hestnes: Opland og Hedmark er også her satt helt utenfor.

T. Moi foreslo Ødegård, Hartmark og Jupskaas.

Alfred Andersen foreslo: Johs. M. P. Ødegård, Konrad Botten og Ole Beck.

Valgt blev: *Johs. M. P. Ødegård* med 102 st., *P. O. Moan* med 83 og *Ole Beck* med 61 stemmer. Derefter hadde Hartmark og Jupskaas hver 60 stemmer og Konrad Botten 45.

Det nye representantskap møtes.

Ordstyrere: Det nye representantskap møter imorgen klokken 9½ på forbundskontoret og veiarbeidernes forhandlingsutvalg kl. 11.

Varamenn til A. F. L.s representantskap.

Valgkomitéen foreslo: Magnar Kristiansen, Aanon Larsen og Ragnar Fossum.

Alfred Andersen foreslo: J. Nergaard, Aanon Larsen og E. Schei.

Skotnes foreslo Marth. Karlsen som 1. varamann.

Merli foreslo Chr. Henriksen som 1. varamann. (Blev straks opplyst at Henriksen som sekretariatsmedlem alltid møter i representantskapet i Landsorganisasjonen.)

Thv. Thorstensen: Jeg hadde ventet at man hadde fordelt det mere gruppevis. Når veiarbeiderne ikke fikk representanten i representantskapet så vil jeg henstille at man stemmer på Nergaard som 1. varamann.

Valgt blev: *Aanon Larsen* med 80, *Ragnar Fossum* med 73 og *Marth. Karlsen* med 72 st. Derefter hadde Magnar Kristiansen og J. Nergaard hver 60 stemmer.

Avslutning.

Ordstyreren (Marth. Karlsen): Vi skulde dermed være ferdig med dagsordenen og jeg vil på ordstyrernes og sekretærens vegne takke for overbærenhet og samtidig rette en takk til representantene for saklig behandling.

Besluttet at dagens møteprotokoll blev å godkjenne av representantskapet.

Forbundets formann, *Johs. M. P. Ødegård* inntok nu ordstyrerens plass.

Konrad Nordahl: Kamerater! På de innenlandske gjesters vegne skal jeg få takke for samværet i disse dager. Mange av disse har på grunn av andre gjøremål ikke kunnet være til stede den hele tid; men de har allikevel fulgt med så godt det har latt sig gjøre. Jeg tør si at de saker som har vært behandlet her har vært et uttrykk for den stilling Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer befinner sig i og at disse vanskeligheter har preget sakene. De har gjennompløiet en stor dagsorden og de beslutninger de har fattet, håper jeg vil bli til forbundets gagn. Vi vet ikke hvordan utviklingen vil gå fremover. Meget tyder på at om kortere eller lengere tid vil Europa atter bli tendt i brand og man må vel da også regne med at vi ikke denne gang blir passive deltagere; men

at vi kan risikere å komme aktivt med og det vil bety forferdelige ting for arbeiderklassen. Men nettopp nu når vi står oppe i en så svær og vanskelig tid er det av den største nødvendighet at vi står med en enhetlig organisasjon, og derved ikke står maktesløse. Heldigvis har mentaliteten i det senere vist at vi nasjonalt er en enhetlig bevegelse og også internasjonalt er vi på vei til sammenslutning slik at vi må håpe at det kan lykkes oss å forhindre de som vil ondt for arbeiderklassen. Når beslutningene nu er tatt her så bøier man sig for de og går ut hver til sine distrikter og bygger organisasjonen videre. Innad kan vi slå og gjør det; men når vi går herfra skal huggene være glemt. Takk for samværet. Frem til nye tak for organisasjonen. (Bifall.)

Johs. M. P. Ødegaard: På landsmøtets og forbundets vegne vil jeg takke Landsorganisasjonens representant for den interesse han har vist ved å overvære disse forhandlinger. Som jeg har uttalt tidligere så er et samarbeide mellom oss og Landsorganisasjonen av den største betydning og det er som Nordahl sier at debattene her har gjenspeilet forholdene utover landet blandt våre medlemmer. Jeg vil også takke våre øvrige gjester for samværet. Jeg vil be Nordahl hilse sekretariatet og jeg tror at vi kan si at vi for vår del skal gjøre vårt til at organisasjonen vokser og kan makte sin oppgave fremover. (Bifall.)

Alb. Karlsen: Kamerater! Jeg takker for tilliten. Etter at jeg så valgresultatet var det med tvil jeg tok imot hvervet. Jeg kjenner min begrensning og jeg vet vanskelighetene med det arbeide som jeg skal ha for den gruppe hvis interesser jeg i første rekke skal vareta. Når jeg allikevel tok stillingen så var det fordi jeg håper at disse representanter vil være med å skape et tillitsfullt samarbeide og at de vil være med og hjelpe mig i den plass jeg er satt på. Jeg går ut fra at jeg kan regne med et ubrytelig samhold. La dette landsmøte avsluttes med Landsorganisasjonens motto: Samhold må til. Med disse ord takk for tilliten. (Bifall.)

Johs. M. P. Ødegaard: Jeg vil på landsmøtets vegne takke ordstyrere og sekretærer for deres arbeide. De har på en utmerket måte tilrettelagt arbeidet og jeg bringer dem landsmøtets takk. Dernest vil jeg si nogen få ord før vi slutter. Det skal ikke bli mange. Det hender jo på ethvert landsmøte at det foregår endel utskiftninger. I dette tilfelle er det et nokså stort mannskapsbytte foretatt og jeg vil til dem som har vært med i arbeidet i denne periode rette vår beste takk, vår kameratslige takk. Det gjelder i forbundsstyret Bj. E. Petersen, Thv. Thorstensen og Oskar Kvernebo. Det har vært en glede å samarbeide med dem og de har tatt sin tørn og hjulpet Henriksen og mig. Av representantskapet er det Konrad Botten, Sigurd Oshaug, Ingv. Løgvæn og H. O. Jupskaas, som nu avslutter sin virksomhet her og den som har vært lengst ved er såvidt jeg forstår Botten; men vi kjenner dem alle fra deres interesserte deltagelse i organisasjonen. Det har kunnet være delte meninger; men det har iallfall utviklet sig dit hen at man alltid har søkt i fellesskap å finne frem til det beste resultat, selv om det ikke alltid har blitt slik som man personlig hadde ment det. Jeg uttaler det håp at vi ennu i mange år må nyte godt av deres arbeide, deres erfaring og deres evner. Jeg hilser også de nyvalgte i forbundsstyre og representantskap, vel-

kommen til samarbeide. Det er vel ikke noget overraskende når jeg allerede nu sier at det blir et vanskelig arbeide og særlig i den kommende periode. Vi har de skyer som ruver over den civiliserte verden. Krigen er i gang mellom de sorte og hvite og man kan risikere at det kan bli en lignende affære som i 1914. Ingen håper det. Vi må tro at det må lykkes arbeiderklassen i de forskjellige land å forstå samholdets nødvendighet og at de tar et tak for å forhindre denne seilas. Jeg har praktisk talt på alle landsmøter gjentatt den samme setning om at det beror så uhyre meget på medlemmenes interesse og initiativ og det samarbeide man kan få istand mellom avdelingene og forbundet. Jeg vil så innstendig jeg kan opfordre alle medlemmer og avdelinger om å vise solidaritet. Samhold og atter samhold! Landsmøtet har vært så forståelsesfullt at det har vært med på å utstyre forbundet med mer hjelp og jeg vil da særlig ønske Alb. Karlsen velkommen. Det er ikke noget lett arbeide han går til. Det skal bekreftes. Men jeg håper at med felles bestrebelser skal det lykkes å komme videre fremover. Til slutt vil jeg si til landsmøtet at tross meningsforskjell her så forlater jeg ikke landsmøtet med fnugg av bitterhet. Det er ikke personene det gjelder, det er saken og jeg vil i den kommende tid søke å benytte all min kraft for organisasjonen. Det er fremtiden vi må ta fatt på og se å ordne. Jeg takker på Henriksens og egne vegne for tilliten. (Bifall.)

Så sang man unisont 1ste vers av Internasjonalen, hvorefter formannen erklærte Norsk Arbeidsmandsforbunds 18de landsmøte for avsluttet. (Klokken var 18.30).

Landsmøtets vedtak.

Agitasjon i Sør-Helgeland.

Det settes alt inn på å føre en aktiv agitasjon blandt veivesenets arbeidere i dette lands avkrok Sør-Helgeland.

Alfred M. Nilsens medlemsskap.

I henhold til Landsorganisasjonens beslutning gir landsmøtet Alfred M. Nilsen anledning til å fortsette sitt medlemsskap i forbundet.

De internasjonale forbindelser.

Landsmøtet anbefaler Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer å gi sin tilslutning til den av Landsorganisasjonens representantskap fattede beslutning i anledning de internasjonale forbindelser.

Konflikten Kristiansund—Frei.

Konflikten ved vei- og broanlegget Kristiansund—Frei godkjennes og understøttelse ydes etter forbundets lover.

Stedlige styrever.

I byer eller landdistrikter, hvor det er to eller flere avdelinger skal disse opprette stedlige styrever, som består av to eller flere representanter fra hver av de tilsluttede avdelinger.

Oslo og Akershus.

Landsmøtet pålegger det nye forbundsstyret å få i stand en sammenslutning mellom disse to grupper det her gjelder.

Ludvig Antonsens medlemsskap.

Idet landsmøtet er av den oppfatning at Ludvig Antonsen kan bli medlem av forbundet på de betingelser som forbundslovens § 32 fastsetter, blir forslaget fra avdeling 30 ikke å behandle.

Jordloven. — Billigere jord.

Landsmøtet vil på det innstendigste henstille til Landbruksdepartementet å påskynde revisjonen av jordloven i den retning at den svarer til det formål som er i overensstemmelse med arbeiderklassens interesser.

Trekkordningen ved veianleggene.

Saken er fra forbundsstyret forelagt departementet og veimyndighetene med bestemt krav om at trekk i arbeiderens lønn til dekning av de respektive kommuners distriktsbidrag opphører. Skulde ikke statsmyndighetene etterkomme forbundets anmodning herom, bemyndiges forbundsstyret til å foreta det fornødne for å få slutt på dette trekk, eventuelt ved å gå til blokade av anleggene.

Ole Hagens medlemsskap.

Når Ole Hagen har fått ordnet sitt medlemsskap gir det ikke anledning til nogen forføining fra landsmøtets side.

Arbeide for anleggsarbeideres voksne sønner og eldre sesongarbeidere.

Ved de forhandlinger som skal optas med Hovedstyret for Statsbanene angående forandringer i det nugjeldende reglement, fremmes det krav om at ved økning av den faste arbeidsstokk, skal de sesongarbeidere som har den lengste tjenestetid være fortrinnsberettiget til å komme over i fast arbeid.

Når det gjelder sesongarbeidet skal dette fortrinnsvis være forbeholdt anleggsarbeidernes voksne sønner.

Offentliggjørelse av avstemningsresultater.

Efter endt avstemning ved enhver konflikt plikter forbundet uopholdelig å offentliggjøre avstemningsresultatet: hvor mange stemmer der var avgitt for forslaget, og hvor mange imot.

Resultatet oversendes ved sirkulære de interesserte foreninger med nøktig oppgave over de avgitte stemmer for og imot.

Fagarbeiderne og bergverkene.

Det henstilles til det nye forbundsstyret ved revisjon av landsoverenskomsten for bergverkene til å søke og komme frem til klare bestemmelser når det gjelder fagarbeidernes lønssatser, slik at det ikke gis arbeidsgiverne anledning til å praktisere den stipulerte minstelønn som timelønn.

Bergverkene og lønssystemet.

Forbundsstyret utsender et motivert sirkulære til samtlige avdelinger innen bergverkene, med pålegg om uttalelser av hvad slags lønssystem de kommende tariffen skal bygges på.

På grunnlag av avdelingenes uttalelse fremmer styret forslag i saken, som foreligger representantskapet til godkjennelse.

Viser det sig at uttalelsene fra de forskjellige avdelinger er så uensartet, at forslag ikke kan fremmes på grunnlag av dette, innkalles til en bergverkskonferanse hvor samtlige bergverk som omfattes av overenskomstforhold blir representert med 1 mann for å behandle saken.

En feilaktig måte å velge representant til landsmøtet på.

Da det er bragt på det rene at Rosvold Jernbanearbeiderforening til valg av representant til landsmøtet har brukt uravstemning efter at det på medlemsmøte hadde behandlet saken og avgitt 6 stemmer på sin representant, kan representantens fullmakt ikke godkjennes. (Representanten blev tillatt å overvære resten av landsmøtet uten stemmerett. Man var da allerede kommet så langt ut i landsmøtet).

Representantskapets størrelse.

Det nuværende antall medlemmer i representantskapet bibeholdes.

Statens veiarbeidere og spørsmålet overenskomst eller arbeidsreglement.

I anledning spørsmål om arbeidsreglement eller kollektivoverenskomst angående lønninger og arbeidsvilkår ved Statens veiarbeider uttaler landsmøtet:

For å sikre arbeiderne ved Statens veianlegg, utbedringer og vedlikeholdsarbeide, best mulig lønns- og arbeidsvilkår og ensartede arbeidsbestemmelser, anbefaler landsmøtet at det søkes opprettet kollektivoverenskomst med veidirektoratet om lønninger og arbeidsvilkår.

Landsmøtet forutsetter at forbundsstyret i samråd med de interesserte foreninger og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon benytter de midler der er til rådighet for å få kollektivoverenskomst gjennomført. Skulde kollektivoverenskomst av hensyn til de nu gjeldende lovbestemmelser ikke kunne gjennomføres i inneværende budgettår, vil landsmøtet ikke motsette sig at det medvirkes til opprettelse av et arbeidsreglement som sikrer arbeiderne medbestemmelsesrett og forbedring av de nuværende lønns- og arbeidsvilkår, idet landsmøtet i så tilfelle pålegger forbundsstyret å innseende til statsmyndighetene krav om revisjon av veiloven, så kollektivoverenskomst kan opprettes direkte med veidirektoratet uten å bli forelagt de enkelte fylkesveivesen.

Et forhold ved Løvevei Arbeiderforening.

Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre at dette snarest må effektivere representantskapets beslutning av juli måned dette år, nemlig følgende: Den av representantskapet nedsatte komité, bestående av Løgavlen og Braaten, har på ny gjennomgått papirene angående saken vedrørende det portkomne streikebidrag à kr. 210.00 fra 1932. Komitéen mener at det må ansees som bevist, at der ved daværende Løvevei Arbeiderforening er begått misligheter ved utbetalingen av streikebidrag. Videre finner komitéen at sakens dokumenter bør oversendes Landsorganisasjonens autoriserte revisor Graver til uttalelse og om nødvendig pålegges forbundsstyret ved øvrighetens bistand å bringe saken til en endelig avgjørelse.

Det forutsettes at representantskapets beslutning i denne sak gjøres bekjent for de interesserte avdelinger.

Overenskomst kontra reglement.

Landsmøtet bemyndiger forhandlingsutvalget og det kommende forbundsstyre, etter samråd med sekretariatet å treffe den endelige avgjørelse om hvorvidt det kan forelegges et forslag til overenskomst, eventuelt reglement, som hvad lønnsbestemmelsene angår er bygget på zoneinndeling.

Forhandlingene ved Statens jernbaneanlegg.

Det pålegges det kommende forbundsstyre å få forhandlingene for Statens jernbaneanlegg optatt hurtigst mulig.

Lillestrøm Arbeidsmandsforenings medlemsskap.

Landsmøtet godkjenner forbundsstyrets beslutning i saken vedkommende Lillestrøm Arbeidsmandsforenings medlemsskap i forbundet.

Kriseoverenskomster.

Landsmøtet uttaler at kriseoverenskomster i tariffperioden må bekjempes. I de konkrete tilfelle hvor spørsmålet om kriseoverenskomster presses frem av enkelte bedrifter eller fagforeninger, avgjøres spørsmålet for hvert enkelt tilfelle av forbundsstyret (eventuelt representantskapet) i samråd med foreningen, om kriseoverenskomst skal opprettes.

Streikebrytere.

De der har optrådt som streikebrytere og fått ordnet sig med organisasjonen en gang, kan ikke etter å ha begått samme foreteelse atter bli optatt som medlem av organisasjonen uten godkjennelse av representantskapet.

Landsmøtets protokoll.

Hver forening får tilsendt fra 2 til 5 protokoller i forhold til foreningens størrelse. Der tilstilles hver landsmøtetrepresentant en protokoll.

Mot krigsfaren.

1. Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte henleder arbeidernes oppmerksomhet på den alvorlige situasjon som er skapt ved Italias overfall på Etiopia og dets brudd på Folkeforbundets pakt. Det som er skjedd viser nok engang at fascisme betyr krig.

Det som foregår i Etiopia viser oss krigen i all dens riedsel. Landsmøtet opfordrer derfor alle arbeidere til aktivt å gå inn for de forholdsregler som kan stanse krigen og bidra til å sikre freden i verden.

2. Landsmøtet vil henstille til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon å påskynde forberedelsene og iverksette de forholdsregler den samlede fagorganiserte arbeiderklasse kan yde til krigens ophør og fredens bevarelse.

Protest mot den tyske terror.

Norsk Arbeidsmandsforbund, representerende 9 500 medlemmer, samlet til landsmøte nedlegger sin harmfylte og bestemte protest mot dødsdommen over Chlaus og Kayser.

Landsmøtet krever øieblikkelig ophevelse av disse dommer og løslatelse av de dømte.

Videre krever landsmøtet løslatelse av alle politiske fanger som sitter i fengslene og konsentrasjonsleirer.

Forsikringskassen og utbetaling i levende live.

Foreslåes gitt følgende ordlyd:

Medlemmer som har fylt 60 år og har opfylt alle sine forpliktelser til forbundet i minst 20 år, kan 5 år etter at han har fylt 60 år få utbetalt kr. 500.00 av forsikringsbeløpet.

Opnåes 20 års sammenhengende medlemsskap først etter at medlemmet har fylt 60 år, må det hengå 5 år etter opnådd 20 års medlemsskap innen beløpet utbetales

Beløpet utbetales dog ikke dersom medlemmet har lønnet beskjeftigelse. Resten av forsikringsbeløpet utbetales ved medlemmets død.

*

Da redaksjonskomitéen anser at landsmøtet ved sin beslutning igår (den 14 oktober) med hensyn til kontingentens størrelse (§ 3 punkt 1) har bestemt at den nuværende kontingent opprettholdes uforandret, fremmer redaksjonskomitéen ingen henstilling med hensyn til kontingentens størrelse.

Forsåvidt det skulde vise sig nødvendig, av hensyn til kassens økonomi, å utligne ekstrakontingent til bestridelse av kassens forpliktelser, er det dertil gitt adgang i § 17 punkt 5.

Arbeidernes Avholdslandslag.

N. A. F. tilsier Arbeidernes Avholdslandslag sin støtte i dets virksomhet for å skape en edruelig og frigjort arbeiderklasse som stiller sig som mål å nå frem til en ny og høyere, en socialistisk kultur.

*

Tillitsmennene skal være edruelige og pålegger det det kommende forbundsstyre at så skjer.

Forbundet og A. I. F.

Under hensyntagen til A. I. F.s store og betydningsfulle arbeide i kampen for arbeiderklassens frigjørelse, vil landsmøtet uttale:

Norsk Arbeidsmandsforbund tilsier A. I. F. sin moralske og økonomiske støtte, og henstiller til alle organiserte arbeidere å støtte op under arbeideridretten.

Understøttelse under konflikter.

Grunnbidraget bibeholdes uforandret. — Skalaen for forsørgede personer forhøies med kr. 0.50 for heltbetalende og kr. 0.25 for halvtbetalende. For øvrig uforandret.

Diét og tapt arbeidsfortjeneste.

Utenbys diét	kr. 14.00 pr. døgn
Innenbys diét	« 6.00 —
Utenlands diét	« 20.00 —
Arbeidstap	« 15.00 —

Landsmøtet tar på det skarpeste avstand.

Landsmøtet vil på det skarpeste ta avstand fra den eller de personer, som bringer referat av landsmøtets forhandlinger til borgerpressen.

Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre å sørge for at de skyldige blir trukket til ansvar.

Innkallelse av varamenn.

Ved innkallelse av varamenn til forbundsstyret og representantskapet, skal det alltid taes hensyn til hvilken gruppe den fraværende representant tilhører, slik at denne gruppes varamann blir innkalt.

Oversendt forbundsstyret.

Landsmøtet henstiller til det nye forbundsstyre og opta saken angående H. Gjeltu og Oskar Lehns trakassering til fornyet behandling og sammen med den stedlige avdeling forsøke å finne en utvei, så saken kan bli tilfredsstillende ordnet.

Mere spesifisert.

Det henstilles til det kommende forbundsstyre å utsende et mere spesifisert utdrag av postene agitasjon og forhandlinger.

Avdeling 21 og avdeling 102.

Landsmøtet avslutter debatten om sammenslutning av avdeling 21 og 102 og henstiller til disse avdelinger sammen med det kommende forbundsstyre å opta arbeidet om en sammenslutning av avdeling 21 og 102.

A. F. L. og I. F. C.

De sist avholdte fagkongresser har utvist ønske om internasjonal faglig samling på klassekampens grunn. Idet landsmøtet gir sin tilslutning til sist avholdte representantskapsmøte om innmeldelse i I. F. C. — krever landsmøtet at Landsorganisasjonens representanter i I. F. C. understøtter den fløi som kjemper for faglig samling på klassekampens grunn.

Samtidig må Landsorganisasjonen aktivt gå inn for å virkeliggjøre kongressens beslutninger om internasjonal faglig samling.

«Arbeidsmanden».

Med hensyn til den fremtidige ordning med omsendelse av «Arbeidsmanden» oversendes dette det kommende forbundsstyre til behandling.

Utlån av forbundets midler.

Landsmøte pålegger det nye forbundsstyre at utlån må ikke finne sted. Samt pålegger forbundsstyret å få mest mulig av de eldre lån innfridd.

Landsmøtet pålegger det kommende forbundsstyre at det ved de kommende forhandlinger med Hovedstyret for Statsbanene om lønns- og arbeidsvilkår for Statens jernbanearbeidere fremsetter krav om at det bare skal beskjefliges organiserte arbeidere.

Bekjempelse av nødsarbeidet.

Landsmøtet uttaler nødvendigheten av at nødsarbeidet av alle krefter må bekjempes, da man anser det for lønnstrykkende.

Pensjonsordningen ved jernbaneanleggene.

Den av representantskapet nedsatte komité har konferert med så vel Socialdepartementet og Arbeidsdepartementet om muligheten av å få til en pensjonsordning basert på innskuddssystemet eller i overensstemmelse med det forslag som tidligere er omsendt til foreningene, og som statsmyndighetene har meddelt at de ikke kan gå inn på.

Efter de konferanser vi har hatt som ovenfor nevnt er også komitéen kommet til det standpunkt at det vilde være så vel praktiske som økonomiske vanskeligheter til stede ved å innføre en ordning basert på innskudd fra arbeiderne, eller medlemmene av en pensjonskasse.

Komitéen er i henhold hertil kommet til det resultat at det vilde være det rettste å bygge videre på den ordning som man nu har, nemlig at det ydes pensjon efter ansøkning i hvert enkelt tilfelle. Det forutsettes at pensjonen kommer til å gjelde enker og uforsørgede barn.

Den samme ordning er også gjeldende for veiarbeiderne så det vilde kanskje være det rettste å se disse 2 spørsmål i sammenheng.

Det som nu må bli opgaven er å få den nuværende ordning mere inn i fastere regler, slik at arbeiderne opnår pensjon kanskje ved en viss fylt alder og tjenestetid og at pensjonsbeløpet må forhøies betraktelig.

Kunde man finne frem til et sådant resultat er komitéen av den opfatning, at det som forholdene nu ligger an, vilde være det rettste.

I henhold til ovenstående vil komitéen foreslå for landsmøtet at spørsmålet oversendes det kommende forbundsstyre til videre behandling og bearbeidelse i overensstemmelse med komitéens opfatning.

Landsmøtet pålegger forbundsstyret i forbindelse med arbeidet for ordning av pensjon for jernbanearbeiderne å fremme forslag til pensjon for veiarbeiderne.

Saken Ekerveien oversendes det kommende forbundsstyre. Det søkes forhandling med Socialdepartementets chef om å få forholdet ordnet.

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

78989888